

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הפירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות החל מענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתיימים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי היא ביאור שזה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:
איתם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים. הקודמים משנת שי"ח עד הנה.

מסורת הזהר

לוח השואת הדפים

כשיה הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים של דפוסים שונים, לאלו שב"מסורת הזהר"

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות

שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו את הספרים

א. פתיחה לחכמת הקבלה

ב. פתיחה לפירוש הסולם

חלק יח

פרשיות: ואתחנן — עקב — שופטים — כי תצא — וילך — האזינו
והאזר אזנה קדישא

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, "פנים מסבירות" ו"פנים מאירות" על עץ חיים
בהארז"ל, "תלמוד ישיר ספירות" ט"ז חלקים, "בית שער לכוננות" וספר "האילן הקדוש"

האדמו"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : בי פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברה"מ"ו : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : בי שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; גי אלפים ; גי אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי : גימטריה, (צורפי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (וי תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוון, חוטמא, פה. ג"פ : גי פעמים. ג"ר : גי ראשונות. ג"ש : גורה שותה. ג"ת : גי תחתונות.

ד

ד" : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ג : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ו : דפוס וילצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דטי ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דבת"א : דנקודות, תגיף, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספרות. דעסמ"ב : דעי"ב סיג מיה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליי. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. ה"ה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היתה. ה"ם : הוד, יסוד, מלכות. (גי אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. ה"נז' : הנוכר. ה"נ"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקס"ה"ו : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קרדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אסר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אגא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (די עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אסר דלא גרסינן. א"ה, א"ו, א"ה, א"וה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. א"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. א"ו"ח : אור חזון. א"ו"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. א"מ : אור מקיף. א"נ"ג : אריך ונוקבא. א"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור כבנים. אחז"ו : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : גי אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אש"ל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדדי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעד"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באדרא רבא. באדר"ו : באדרא ווטא. בא"י : ברוך אתה ה', ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; כדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. בהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנוטא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג בחי"ד : בחינה ב'יגיד. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הוי"ה במילוי ההי"ן) ב"ס : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסייעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאונים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים, ט"ת : פ
תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הוי"ה). יד"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. יה"כ, יהכ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. יר"כ : יום כסור. יר"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יהוד הוי"ה ואדני. יי"י : יברכך יאר ישא. יכ"כ : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אימר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אימר. כ"א"א"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כד דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אימר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כ"ה"ג"ג : כל המוסף גורע. כ"ה"ג : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה ; (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסיק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו). כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כך זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"חב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמור כן ; כתוב כאן. כ"ל"ז : כלי זיין. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"ד"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אימר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ג : כנסת הגדולה. כ"נז' : כנוכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כ"נלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כ"צ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כ"שו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

ד"כ"מ : ואין כאן מקומו. ד"כמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ד"אל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ד"בעוזה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש" : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולה. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. ועל דא. ועד"ו : ועל דרך זה. ועכ"ו : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"ג : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנוסין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בנה. זח"ז : זמן הנה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן בק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוה"מ"ס : חול המועד סוכות. חוה"מ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולמ, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המולות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה,

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקנו חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"ז : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיב, סיג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנו ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מייך דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעת ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ב : מדת הדין. מדה"ב : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מ"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר היה במילוי יודין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצ"י"ט : מוצאי יום טוב. מוצ"ש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ו : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרו"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אליהם. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. מ"מ"ה : מלך מלכי המלכים. מ"ן : ממה משך. מ"ן : מייך נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ו : מסורת זוהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מצת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם היה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחריןא ; נכ"איים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נה"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : גדי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרבנ"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת נת"א : נקודות, תנין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס"ו : סימן. ס"ז : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר צירה. ס"ח : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : ספר פנים יפות. ספ"ו : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"ע"מ : עור, בשר, גדין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. ע"ה"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת-האמור. ע"ו"ו : על דרך זה. ע"מ"ל : על דרך משל. ע"ד"ר : על דרך רמו. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבר ה'. ע"ה"ב : עולם הבא. ע"ה"ז : עולם הזה. ע"ה"ח : עץ החיים. ע"ה"ר : עין הרע. ע"ה"ש : עליו השלום. ע"ו"א : עובדי אלילים. ע"ה"ב : עולם הבא. ע"ה"ז : עולם הזה. ע"ומ"ש : עול מלכות שמים. ע"ו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ו"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. ע"י"א : על ידי אחרים. ע"ה"ק : עיר הקדוש. ע"ו"ט : ערב יום טוב. ע"ו"כ : ערב יום כפור. ע"ו"ז : על ידי זה. ע"מ"ל : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכוננו. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא ולא אתידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
 רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים וויטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצלן ; ראה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"ב :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנוכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ב : שם נסמן. שנגל"ה : שורש נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שליח
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (וי' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש ; שם שמים. ש"ת : שמתת תורה ;
 שלישי תזון.

ת

ת"א : תרגום אוגקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרן. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנח יתכוונן במהרה
 בימינו אמון. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תפ
 ונשלם שבה לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תחה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שני גוססות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תשר"ד : תפילין של ראש. ת"ת : תסארת.

עכאר"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ו : עד כל זה. עכו"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מהצה ; עשר
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעיטא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב ס"ג מ"ה בין. עע"ו : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומולות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלהן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"ו : פושעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפ"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ב : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פר"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 כשמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

פרשת ואתחנן

(א) * ואתחנן אל יי בעת ההיא לאמר. אדניי ידוד אתה החלות להראות את עבדך וגו'. ר' יוסי פתח, ב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי. ת"ח, כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא, וכמה הוא עלאה על כלא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, לא דחיל מעלאי ותתאי. ולא דחיל מערעורין בישין דעלמא. בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי, ואכיל מניה בכל יומא.

(ב) דהא אורייתא אוליף ליה לב"נ, * למיהך בארח קשוט. אוליף ליה עיטא היך יתוב קמי מאריה. ב ואפילו יתגזר עליה מותא, כלא יתבטל ויסתלק מניה, ולא שריא עלוי. וע"ד ג בעי לאשתדלא באורייתא יממא ולילי, ולא יתעדי ד מנה, הה"ד א והגית בו יומם ולילה. ואי אעדי מיניה אורייתא, או אתפרש מנה, כאלו אתפרש מן חיי.

(ג) [א] ת"ח, עיטא דב"נ כד איהו סליק בליליא על ערסיה, בעי לקבלא עליה עול מלכותא דלעילא, בלבא שלים. ולאקדמי ה למימסר גביה פקדונא

חלופי גרסאות

א ל"ג למיהך. ב מוסיף לבטלא היא גורה דאפילו. ג מוסיף עיטא דב"נ בהאי עלמא דבעי. ד מניה. ה למיסר.

מסורת הזהר

(א) פנחס רמג צ"ט. (ב) (ישעיה לח) הקסה"ו קמד צ"א. (ג) (יהושע א) בשלח יב צ"ח.

דרך אמת א] ע"ל ס"פ במדבר וסוף פרשת שלח.

והגית בו יומם ולילה

הסולם

מאמר

לו עצה איך לשוב לפני אדונו, ואפילו מות נגזר עליו, הכל מתבטל ומסתלק ממנו, ואינו שורה עליו. וע"כ צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, ולא יסור ממנה. ז"ש והגית בו יומם ולילה. ואם מסיר ממנו התורה, או שנפרד ממנה, הוא כאלו נפרד מן החיים.

(ג) ת"ח עיטא דב"נ וכו': בוא וראה, עצה לאדם. כשהוא עולה על מטתו בלילה, צריך לקבל עליו עול מלכות שמים בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון הנפש. והעמידהו, משום

(א) ואתחנן אל ה' וגו': ר' יוסי פתח, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. בוא וראה כמה חזק כח התורה, וכמה היא עליונה על הכל. כי כל מי שעוסק בתורה אינו ירא מעליונים ותחתונים, ואינו ירא מהמקרים הרעים שבעולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים, שהוא התורה, ואוכל ממנו בכל יום.

מאמר והגית בו יומם ולילה
(ב) דהא אורייתא אוליף וכו': כי התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת, מלמדת (דפו"י דף ר"ס ע"א)

* בדפו"י כתבו: פרשת אלה הדברים הוא בפרשת בלק כי שם ביתו וכך הסכימו הקדמונים (וזה בבלק מן אות כ"ט עד אות קל"ג).

דנפשיה. והא אוקמוה, בגין דכל עלמא טעמין טעמא דמותא, דהא אילנא דמותא שריא בעלמא, וכל רוחי דבני נשא נפקין, וסלקין ו ואתמרון גביה. ובגין דאינון בפקדונא, כלהו תייבין לאתרייהו.

(ד) ת"ח, כד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, וכרוזא נפיק. ז וקב"ה אתי לגנתא דעדן לאשתעשעא ברוחיהון דצדיקייא, כדין ח מתערי כל בני מטרוניתא, וכל בני היכלא, לשבחא ליה למלכא קדישא. וכדין כל אינון פקדונין דרוחין דאתמסרן בידה, כלהו אתיב למאריהון. ורובא דבני עלמא מתערין בההיא שעתא, והא פקדוניה ט דכלהו אתיב לגבייהו.

(ה) אינון דבני היכלא עלאה קיימי בקיומייהו, מתערי י משתדלי בתושבחתא דאורייתא, כ ומשתתפי בכנסת ישראל, עד דנהיר יממא. ז כד אתי צפרא, היא, וכל בני היכלא ט דמלכא כלהו אתיין לגבי מלכא קדישא, ואינון אקרון נ בנין דמלכא ומטרוניתא. והא אוקמוה.

(ו) כד אתי צפרא, בעי לנקאה גרמיה בכלא, ולמיון זייניה, לאשתדלא עם מלכא קדישא, דהא בליליא אשתדל במטרוניתא. השתא אתיא עם מטרוניתא, לזווגא לה עם מלכא.

(ז) אתי לבי כנישתא, מדכי גרמיה בקרבנין, משבח בתושבתתייהו דדוד ט מלכא. אחיד תפילין ט ברישיה, וציצית בגדפיה, אומר תהלה לדוד.

חלופי גרסאות

ו ואתמסרן. ז אתער קב"ה בגנתא. ח מתכווני. ט כלהו לגבייהו וליג אתיב. י ומשתדלי בתושבחתא באורייתא. כ עד דנהיר יממא ומשתתפי בכ"י. ל מוסיף כדין כד. מ ל"ג דמלכא. נ בני היכלא דמלכא בגין דקב"ה והא. ס ל"ג מלכא אחיד. ע מוסיף בידיה וברישיה.

חצות לילה

הסולם

מאמר

עומדים בקיומם, ומתעוררים ועוסקים בתושבחות התורה, ומתחברים עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, עד שמאיר היום, כשבא הבוקר, הוא, וכל בני היכל המלך כולם באים אל המלך הקדוש, ז"א. והם נקראים, בני המלך והמלכה. וכבר העמידוהו.

(ו) כד אתי צפרא וכי: כשבא הבוקר צריך לנקות את עצמו בכל. הן נקיות הגוף והן נקיות הנפש, ולהודיין בזיון שלו. דהיינו בציצית ותפילין, להשתדל עם מלך הקדוש, ז"א, כי בלילה השתדל בהמלכה, עתה בבוקר, בא עם המלכה לחבר אותה עם המלך.

(ז) אתי לבי כנישתא וכי: בא לבית הכנסת, מטהר את עצמו באמירת הקרבנות, משבח בתשבחותיו של דוד המלך. אחז תפילין בראשו, ציצית בכנפי בגדו, אומר תהלה לדוד. והרי העמידו, המתפלל תפלה לפני אדונו, צריך לעמוד בתפלה כמו מלאכים העליונים, להתחבר

משום שכל אדם טועם בלילה טעם המות, כי אילן המות שורה בעולם, שהוא המלכות, וכל רוחות בני אדם יוצאים ועולים ומסתתרים אצלו. אצל המלכות. ומשום שהם נתנים בפקדון, כולם חוזרים אח"כ למקומם.

מאמר חצות לילה

(ד) ת"ח כד אתער וכי: בוא וראה, כשמתעורר רוח צפון בחצות לילה, והכרח יוצא. והקב"ה בא לגן עדן להשתעשע ברוחות הצדיקים, או מתעוררים כל בני המלכה וכל בני היכל לשבח את המלך הקדוש, ז"א, ואז כל אלו הפקדונות של הרוחות שנמסרו בידה של המלכות, כולם מחזרת לבעליהם. ורוב בני העולם נעורים משינתם בשעה ההיא. ופקדונות של כולם מוחזרים להם.

(ה) אינון דבני היכלא וכי: אלו שהם מבני ההיכל העליון, דהיינו עובדי השי"ת,

(דפו"י דף ר"ס ע"א)

ואתחנן

והא אוקמוה, צלי צלותא קמי מאריה, בצלותא בעי למיקם, פ כגוונא דמלאכי עלאי, לאתחברא בהדיהו, דאינון אקרונ העומדים, כד"א, ד ונתתי לך מהלכים בין העומדים. ולכוונא רעותיה קמי מאריה, ויתבע בעותיה. (ח) ת"ח, בשעתא דב"נ קאים בפלגות ליליא מערסיה, לאשתדלא באורייתא, כרוזא קארי עליה ואמר, (ה) הנה ברכו את יי כל עבדי יי העומדים בבית יי בלילות. השתא כד איהו קאים בצלותא קמי מאריה, ההוא כרוזא קארי עליה ואמר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. (ט) בתר דמסיים צלותא ברעו ז קמי מאריה, הא אוקמוה, דבעי פ למימסר נפשיה ברעותא דלבא, לההוא אתר דאצטרין. וכמה עיטין אית ליה לבר נש בכלא. * ובשעתא דצלותא ו קיימא, כל אינון מלין דאפיק בר נש מפומיה בההיא צלותא, כלהו סלקין לעילא, ובקעין ו אורין ורקיעין, עד דמטו לההוא אתר דמטו ומתעטרו ברישא דמלכא, ועביד מנייהו עטרה. והא אוקמוה חברייא, צלותא דבעי ב"נ לקב"ה, לכוונא דיהא ת צלותא תחנונים. מנלן. ממשה, דכתיב ואתחנן אל יי. דא איהו צלותא מעליא. (י) ת"ח, מאן דקאים בצלותא, בעי לכוונא רגליו, ואוקמוה. ובעי לחפיא רישיה, כמאן ז דקאים קמי מלכא. ובעי ב למכסייה עיניו, בגין דלא יסתכל בשכינתא. ובספרא דרב המנונא סבא אמר, מאן דפקח עיניו בשעתא דצלותא, או דלא מאיך עיניו בארעא, אקדים עליה מלאך המות, וכד תיפוק

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ד) (זכריה ג) וירא ל צ"א. (ה) (תהלים קלד) פ בזוגא. צ וקאים בעיסא. ק למיסר. ו סיימא. ו רקיעין וליג אורין. ת צלותיה. א דיתב. ב לאסתמא.

חצות לילה

הסולם

מאמר

עד שמגיעים למקום שמגיעים, (כח"ש) לעיל ויקהל אות ק"ל בהסולסו ומתעטרות בראש המלך. ועושה מהם עטרה. והרי העמידו החברים, התפלה שמבקש האדם להקב"ה צריך לכוון שתהיה תפלת תחנונים. מאין לנו זה. ממשה, שכתוב, ואתחנן אל ה'. זו היא תפילה טובה.

מאמר בעי למכסייה עיניו דלא יסתכל בשכינתא (י) ת"ח מאן דקאים וכו': בוא וראה מי שעומד בתפלה, צריך ליישר רגליו, וכבר העמידו, וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך, וצריך לכסות עיניו, כדי שלא יסתכל בהשכינה. ובספרו של רב המנונא סבא אמר, מי שפותח עיניו בשעת התפלה, או שאינו משפיל עיניו לארץ, מקדים עליו מלאך המות. וכשנפשו יוצאת, דהיינו בשעת פטירתו מן העולם

להתחבר עמהם, שהם נקראים העומדים. כמ"א, ונתתי לך מהלכים בין העומדים. וצריך לכוון רצונו לפני אדונו, ויבקש בקשתו. (ח) ת"ח בשעתא דב"נ וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה ממטתו, לעסוק בתורה. כרוז קורא עליו ואומר, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. עתה בבוקר, כשהוא עומד בתפלה לפני אדונו, הכרוז ההוא קורא עליו ואומר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

(ט) בתר דמסיים צלותא וכו': אחר שגומר תפלתו ברצון לפני אדונו, הרי העמידו, שצריך למסור נפשו ברצון הלב, לאותו מקום שצריך, דהיינו למלכות. וכמה עצות יש לאדם בכל דבר, ובשעה שהוא נמצא בתפלה, כל אלו המלים שהאדם מוציא מפיו בתפלה ההיא, כולם עולים למעלה ובוקעים איריים ורקיעים, (דפו"י דף ר"ס ע"א *) (דף ר"ס ע"ב)

נפשיה, לא יסתכל בנהירו דשכינתא, ולא ימות בנשיקה. מאן דמזלזל בשכינתא מתזלזל הוא בהוא שעתא דאצטריך ביה, הה"ד, ה כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל בשכינתא, בשעתא דאיהו מצלי. והיך יכיל לאסתכלא בשכינתא. אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה, הה"ד, ה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, דתמן שארי שכינתא. בג"כ לא בעיא למהוי חוצץ בינו ובין הקיר, ואוקמוה.

יב) מאן דקאים בצלותא, בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יתבע בעותיה. דהא משה הכי אמר בקדמיתא, אתה החלות וגו'. ולבסוף אעברה וגו'. ר' יהודה אמר, מאי שנא הכא דכתיב אדניי בקדמיתא, באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ולבסוף ידו"ד, וקרינן אלהי"ם. אלא סדורא הכי הוא מתתא לעילא, ולאכללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום ולזווגא כלא כחדא כדקא יאות.

יג) ה אתה החלות להראות את עבדך. מאי שירותא הכא. אלא ודאי משה שירותא הוה בעלמא, למהוי שלים בכלא. ואי תימא יעקב שלים הוה, ואילנא אשתלים לתתא כגוונא דלעילא. ה הכי הוא ודאי, אבל מה דהוה למשה, לא הוה לב"נ אחרא, דהא אתעטר בשלימו יתיר, בכמה אלף ורבבן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג דודאי. ד ל"ג הכי הוא ודאי.

ו) (ש"א ב) ויהי רסט צ"א. ז) (ישעיה לח) לעיל אות א צ"ב. ח) שמות סו צ"ה.

מאמר

הסולם

בעי למכסייה עיניו ולא יסתכל בשכינתא

השינוי כאן שכתוב תחילה אדני, באלף דלת נו"ן יוד, ולבסוף הויה שאנו קוראים אליקים. דהיינו אדני הויה אתה החילות וגו'. ומשיב. אלא הסדר כך הוא ממטה למעלה, כי אדני הוא מלכות, הויה הוא ז"א, ואמר כך כדי לכלול מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ולחבר הכל יחד כראוי. מדת יום הוא ז"א, ומדה לילה הוא מלכות.

מאמר אתה החלות להראות וגו' (יג) אתה החלות להראות וגו': שואל איזו התחלה היא כאן, שאמר אתה החלות. ומשיב, אלא ודאי משה היה התחלה בעולם, להיות שלם לגמרי. ואם תאמר יעקב היה שלם תחילה למשה שהאילן שהוא ז"א, נשלם בו למטה כעין של מעלה, כי היו לו י"ב בניו, כנגד י"ב גבולים דו"א, ועי' נפש, כנגד ע' ענפין שבאילן העליון, שהוא ז"א, כך הוא ודאי, אבל מה שהיה למשה, לא היה לאדם אחר, כי נחעטר

העולם, לא יסתכל באור השכינה, ולא ימות בנשיקה. מי שמזלזל בשכינה, הוא מזלזל בשעה שנצרך לה, ז"ש, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו.

יא) האי מאן דאסתכל וכו': אתה אומר, מי שמסתכל בשכינה בשעה שהוא מתפלל. ואיך יכול להסתכל בשכינה. ומשיב, אלא לדעת אשר ודאי השכינה עומדת לפניו בשעת תפלתו, וע"כ אסור לו לפתוח עיניו. ז"ש ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, כי שם שרתה השכינה. משום זה צריך שלא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הקיר בשעת תפלתו. והעמידוהו.

יב) מאן דקאים בצלותא וכו': מי שעומד בתפלה, צריך תחילה לסדר שבחו של אדונו ואח"כ להתפלל תפלתו. כי משה כך אמר בתחילה, אתה החילות וגו', ולבסוף אמר תפלתו, אעביה נא וגו'. ר' יהודה אמר, מהו (דפו"י דף ר"ס ע"ב)

מישראל, באורייתא, במשכנא, בכהנין, בליואי, ה בתריסר שבטין, רברבין ממנן עליהו, ו בשבעין סנהדרין. הוא אשתלים בגופא שלים. אהרן לימינא, נחשון לשמאלא, הוא בינייהו.

יד) בגין כך את גדלך, מימינא, דא אהרן. ואת ידך החזקה, משמאלא, דא נחשון. והא אתמר. בג"כ משה שירותא בעלמא הוה. ואי תימא מאן הוה סיומא. ז סיומא מלכא משיחא ה הוא, דהא כדין ישתכח שלימו בעלמא, מה דלא הוה כן לדרי דרין. בההוא זמנא ישתכח שלימו לעילא ותתא, ויהוין עלמין כלהו בזווגא חד, כדין כתיב טו) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר יי אלי רב לך אל תוסף וגו'. אמר ר' חייא, איל קביה למשה, משה, רב ט לך דאזדווגת בשכינתא, מכאן ולהלאה אל תוסף, רבי יצחק אמר, רב לך בנהירו דשמשא דהוה גבך, אל תוסף, דהא זמנא דסיהרא מטא, וסיהרא לא יכיל לאנהרא, עד דיתכניש שמשא. אבל וצו את יהושע וחזקה ואמצהו. אנת דהוא שמשא, בעי לאנהרא לסיהרא, והא אתמר.

טז) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. ר' יוסי אמר ז) אשרי העם שככה לו וגו'. זכאה עמא, דקב"ה בחר בהו מכל עמין. עכרים, וסליק לון לעדביה, ובריך לון בברכתא דיליה בברכתא דשמיה, הדא הוא דכתיב טז) כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש.

יז) תא חזי, כל שאר עמין דעלמא, יהב לון קב"ה לרברבי ממנן,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. י) ח"ג. פנחס גה צ"א. כ) ב"ב קו צ"א. ל) (תהלים קמד) הקסה"ז. נ צ"ג. ט) (ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה.

ה בשבטין ברברבי; בשבעין ברברבי. ו ל"ג בשבעין סנהדרין. ז מוסיף דהא משה שירותא הוה סיומא. ח ל"ג הוא. ט מוסיף לך אל תוסף. י ל"ג עכרים.

אתה החלות להראות וגו'

הסולם

מאמו

חייא, אמר לו הקב"ה למשה, משה, רב לך שנתחברת בשכינתא, מכאן ולהלאה, אל תוסף. רבי יצחק אמר, רב לך באור השמש שהיה אצלך, אל תוסף כי הגיע זמן הלבנה, שהיא יהושע, והלבנה אינה יכולה להאיר עד שיאסף השמש. אבל, וצו את יהושע וחזקה ואמצהו. אתה, שהוא השמש, צריך להאיר אל הלבנה. וכבר למדנו.

טז) ואתם הדבקים בח' וגו': ר' יוסי אמר, אשרי העם שככה לו וגו'. אשרי העם שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכרים, והעלה אותם לגורלו, וברך אותם בברכתו בברכת שמו, ז"ש כי הם זרע ברך ה'. ברך ה' ממש. דהיינו ברכת שמו.

יז) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל שאר העמים שבעולם מסר אותם הקב"ה לשרים ממונים השולטים עליהם. וישראל אחז אותם הקב"ה

נתעטר ביתר שלמות, בכמה אלפים ורבות מישראל, בתורה, במשכן, בכהנים ובלוים, בייב שבטים, בייב נשיאים הממונים עליהם, בע' סנהדרין, והוא נשלם בגוף שלם, שה"ט תפארת הכולל ימין ושמאל, כי אהרן היה לימינו, נחשון לשמאלו, והוא ביניהם.

יד) בגין כך את וכו': משום זה, כתוב, אתה החלות להראות את גדלך, היינו מימין שוהו אהרן. ואת ירך החזקה היינו משמאל, שוהו נחשון. וכבר למדנו. וע"כ משה היה התחלה בעולם, ולא יעקב. ואם תאמר מי הוא הסיום, וחשיב, מלך המשיח הוא הסיום, כי אז תמצא שלמות בעולם, מה שלא היה כן לדורי דורות. בעת ההיא תמצא שלמות למעלה ולמטה, ויהיו כל העולמות בזווג אחד. אז כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

טו) ויאמר ח' אלי רב לך וגו': א"ר

(דפו"י דף ר"ס ע"ב)

כ דשלטין עלייהו. וישראל אחיד לון קודשא בריך הוא לעדביה, לחולקיה, לאתאחדא ביה ממש. ויהיב לון אורייתא קדישא, בגין לאתאחדא בשמיה, * וע"ד ואתם הדבקים ביי, ולא בממנא אחרא כשאר עמין, והא אוקמוה בכמה אתר.

יח) וידבר יי אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. א"ר אלעזר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, קול דברים, מאי קול דברים. אלא קול דאקרי דבור, דכל דבורא ביה תליא. וע"ד כתיב, וידבר ה' אליכם, דהא דבור באתר דא תליא, להאי אקרי קול דברים. יט) אתם שומעים, דשמיעה לא תליא אלא בהאי. בגין דשמיעה בדבור תליא. ובג"כ אתם שומעים. והא אוקמוה, ורצע אדוניו את אזנו במרצע, בגין דפגים אתרא דאקרי שמיעה, והוא דבור והוא שמיעה. כ) קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. מאי ותמונה. כד"א ותמונת יי יביט. ד"א ותמונה, דא קול פנימאה, דלא הוה מתחזי כלל. זולתי קול, דא קול אחרא דקאמרן. ותמונה, אמאי אקרי הכי. בגין דכל תקונא דגופא מיניה נפקא. כא) ואי תימא אחרא אקרי הכי נמי. אין. דהאי אחרא תקונא דלתתא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

נ) וישב פב צ"ה. תק"ח צו ט"ג שי"א. ט) (שמות כא) כי תשא כד צ"ש. ט) (במדבר יב) משפטים קלא צ"ס.

קול דברים

הסולם

מאמר

שהוא משום שפגם המקום שנקרא שמיעה, והיינו דבור והיינו שמיעה.

הקב"ה לגורלו ולחלקו להתאחד בהם ממש, ונתן להם התורה הקדושה, כדי להתאחד בשמו, וע"כ, ואתם הדבקים בה, ולא בממונה אחר כשאר העמים, וכבר העמידוהו בכמה מקומות.

כ) קול דברים אתם וגו': קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים. שואל, מהו ותמונה. ומשיב, הוא כש"א ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, שזה נאמר רק בשבחו של משה, שהיה מסתכל באספקלריא, המאירה, שהוא ז"א, וע"כ ותמונת ה' יביט, שהיא המלכות, המגלה את הויה. פירוש אחר, ותמונה, זה הוא קול פנימי, דהיינו בינה, שלא היתה נראית כלל אפילו למשה, זולתי קול, זה קול אחר, חיצוני, שאמרנו, דהיינו המלכות הנקראת קול דברים. ותמונה, למה נקראת הבינה תמונה. ומשיב, משום שכל תקון הגוף, שהוא ז"א, המכונה גוף, דהיינו ציור ו"ב ו"ב גבולים, וע' ענפין וכו'. יוצא ממנה מן הבינה.

מאמר קול דברים

יח) וידבר ה' אליכם מתוך האש וגו': א"ר אלעזר, מקרא הוה יש להסתכל בו. אומר קול דברים, מהו קול דברים. ומשיב, אלא שפירושו, קול הנקרא דבור, שכל הדבור תלוי בו. קול הוא ז"א, ודבור היינו המלכות, אלא כיון שהדבור תלוי בקול, ע"כ נקראת המלכות קול דברים. וע"כ כתוב, וידבר ה' אליכם מתוך האש, כי דבור תלוי במקום זה, במלכות הנקראת אש, וזו המלכות, נקראת קול דברים. יט) אתם שומעים: כי שמיעה אינה תלויה אלא בזו, במלכות, משום ששמיעה תלויה בדבור, ומשום זה כתוב, אתם שומעים. וכבר העמידוהו, ורצע אדוניו את אזנו במרצע. (דפו"י דף ר"ס ע"ב * דף רס"א ע"א)

כא) ואי תימא אחרא וכו': ואם תאמר, אחר, דהיינו המלכות, נקרא גם כן תמונה, ולמה נקראת

מיניה נפקא, ובג"כ, ה' עלאה ה' תתאה, ה' עלאה, קול גדול ולא יסף, דלא פסקי מבועי לעלמין, וכל אינון קולות תמן אשתכחו כד אתייהיבת אורייתא לישראל. וכלא נפקא מההוא קול פנימאה דכלא, בגין דביה תליא מלתא.

כב) נ האי דאקרי משנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. והא אוקימנא מלה. אמאי הכי. אלא חכמה עלאה, כללא דאורייתא אתקרי, ומנה נפקא כלא, ׀ בההוא קול פנימאה. לבתר מתישבא כלא ׀ ואתאחד, באתר דאקרי עץ החיים, וביה תליא כלל ופרט, תורה שבכתב ושבע"פ, והוא אקרי תורה ומשנה תורה. בקדמיתא גבורה דלא פסק, והשתא כלא כחדא. בג"כ הכא באלין י' הדברות, כלא רשים בוא"ו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, והא אוקמוה.

כג) אמר ר' יוסי, מאי ולא תתאוה, כיון דכתיב ולא תחמוד, דהא בהאי סגי. ׀ א"ל, זכאין אינון מארי קשוט, חמידה חד דרגא. תאוה דרגא אחרא. חמידה: דאי יכיל, אזיל למיסב דיליה בגין ההיא חמידה דנקט, אזיל למעבד עובדא. תאוה: לאו הכי, דהא אפילו דלא ינקוט אורחא למהך אבתריה, והא אוקמוה חברייא.

חלופי גרסאות

נ ל"ג האי. ס ההוא. ע ואתיחד. פ ליה.

קול דברים

תורה. שז"א נקרא תורה, והמלכות נקראת משנה תורה. וע"כ אמרו שמשנה תורה, שהיא מלכות משה שהוא ז"א, מפי עצמו אמרס, דהיינו שנאצלה ע"י משה שהוא ז"א. בתחילה, עשרת הדברות הראשונות, הם יצאו מגבורה דלא פסיק, דהיינו מבינה, שעליה נאמר קול גדול ולא יסף כנ"ל. ועתה, דהיינו עשרת הדברות שבמשנה תורה, יצאו הכל ביחד, דהיינו מז"א ומלכות, בסוד שמשנה שהוא ז"א מפי עצמו אמרס, משום זה כאן בעשרת הדברות אלו, רשומים כולם בו, ולא תנאף, ולא תגנוב, ולא תענה, ולא תחמוד, ולא תתאוה, שהו' רומזת על ז"א.

הסולם

מאמר

נקראת היא תמונה. ומשיב, כן. כי האחר הוה, נקרא ג"כ תמונה, משום שהתקונים שלמטה, דהיינו תקוני ביי"ע, ממנו יוצאים. ומשום זה נקראות הבינה והמלכות ה' עלאה וה' תתאה, משום ששוין זו לזו. ה' עליונה, הסו"ה, קול גדול ולא יסף, כי המבועים שלה אינם פוסקים לעולם. כי היא עם אבא, שהוא חכמה, בזוג דלא פטיק לעלמין. וכל אלו הקולות נמצאו שמה בעת שניתנה התורה לישראל שה"ס ז' קולות דז"א, כולם יצאו מהקול ההוא הפנימי, של הכל, שהוא בינה, משום שבו תלוי הדבר. כי הם נאצלו מן הבינה.

כג) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, מהו ולא תתאוה, כיון שכתוב, ולא תחמוד הרי די בזה. אמר לו אשרי הם צדיקי אמת, החמדה היא מדרגה אחת, התאוה היא מדרגה אחרת. חמדה פירושו, שאם יוכל, ילך לקחת אותה, כי משום אותה החמדה שאחזה אותו, ילך לעשות מעשה. תאוה אינו כך, אלא אפילו שלא יקח דרך ללכת אחריה, נחשב גם כן לתאוה. וכבר העמידו החברים.

כב) האי דאקרי משנה תורה וכי: זו שנקראת משנה תורה, משה מפי עצמו אמרס. וכבר העמידו הדבר, ושואל, למה הוא כך. ומשיב, אלא חכמה עלאה נקראת כלל התורה, וממנה יוצא הכל אל הקול הפנימי ההוא, שהוא הבינה. אח"כ מתישב הכל ונאחו במקום שנקרא עץ החיים, שהוא ז"א, שנקרא משה, ובו תלוי כלל ופרט, דהיינו תורה שבכתב, שהוא ז"א שנקרא כלל, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות שנקראת פרט. וכן הם נקראים תורה ומשנה (דפו"י דף רס"א ע"א)

כד) ז א"ל רבי יוסי, אמאי לא כתיב ולא תרצח, כהני אחריני. א"ל בגין דדרגא דדינא בגבורה תליא, ולא באתר דרחמי, בגי"כ לא תרצח לא כתיב ביה ואו. ובגין דבעיין ה' ווין אתוסף וא"ו ולא תתאוה, דהא בלא תרצח לא בעי למשרי וא"ו, ואתוסף הכא.

כה) שמע ר' פנחס דיתיב אבתריה, ונשקיה. בכה וחי"ך. אמר גור אריה, לית מאן דקאים קמייהו, מאן יכיל לקיימא קמיה ואבוה בעלמא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, וזכאה חולקי בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דזכינא להאי. על דא כתיב, (ז) יראו צדיקים וישמחו.

כו) ר' אלעזר פתח ואמר, (ח) קרב אתה ושמע וגו'. ת"ח, בשעתא דאתייהבת אורייתא לישראל, ק כלהון קולות אשתכחו. וקב"ה יתיב על כורסייא, ודא מגו דדא אתחזי, ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה, ודא הוא רזא דכתיב, (ט) פנים בפנים דבר יי עמכם ר בהר מתוך האש, דמלולא נפקא, ומליל מגו אשא ושלחובא, דדחי ליה לבר, בדפיקו דרוחא ומייא, דיהבין חילא. דאשא ורוחא ומייא, מגו שופר, דאיהו כליל לכלהו ט נפיק. וישראל אתרחיקו מדחילו דא.

כז) ובגי"כ, ואת תדבר אלינו, לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא, אלא מאתר דנוקבא ולא יתיר, ואת תדבר אלינו וגו'. אמר משה ודאי חלשתון חילא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (איוב כב). (ז) לך מו צ"ג. ק) יתרו עז צ"ד ז אמר. ק כלהו. ר ל"ג בהר מתוך האש. ז"ח מד ט"ד שיז מח ט"ב שי"ג. ט ל"ג נפיק.

מאמר

הסולם

קול דברים

התורה לישראל, כל הקולות נמצאו, דהיינו מבינה ומז"א וממלכות, שבינה נקראת קול פנימי, וז"א קול חיצוני, והמלכות קול דברים. והקב"ה ישב על הכסא, שהוא מלכות, וזה מתוך זה נראה, שהז"א נראה מתוך המלכות, והדיבור של זה, של המלכות, יצא מתוך העלין שעליו, שהוא ז"א, וזהו סוד שכתוב, פנים בפנים דבר ה' עמכם מתוך האש. שז"א ומלכות היו פב"פ, והדיבור יוצא ודיבר מתוך האש והשלהבת, שהוא קו שמאל, שדחה הדיבור לחוץ, מז"א, על ידי הדפיקה של רוח ומים, שהם קו אמצעי, וקו ימין, הנותנים כח אל השמאל, ונמצא הדבור שהיא המלכות יוצא מכל ג' הקוין דז"א. כי אש רוח ומים, שהם ג' קוין דז"א יצאו מן השופר, שהוא בינה, שהוא הבינה, כולל את כולם. וישראל נתרסקו מתוך היראה הו.

כז) ובגי"כ ואת תדבר וכי: ומשום זה, משום היראה כנ"ל, אמרו ישראל למשה ואת תדבר

כד) א"ל רבי יופי וכי: א"ל ר"י, למה לא כתוב ולא תרצח עם ו' תחילה, כמו אלו האחרים. אמר לו, משום שהמדרגה של רציחה היא דין, ותלויה בגבורה, בקו שמאל, ולא במקום הרחמים, שהוא ז"א שנקרא ו', וע"כ בלא תרצח לא כתובה בו ו'. ומשום שצריכים ה' ווין, כנגד חג"ת נ"ה, נתוסף ו' אצל ולא תתאוה, כי בלא תרצח לא צריכה הו' לשרות בו, משום שהוא בגבורה, כנ"ל ע"כ נתוספה הו' כאן.

כה) שמע רבי פנחס וכי: שמע ר"פ שישב אחרי ר' אלעזר, ונשקו. בכה וצחק. אמר על ר' אלעזר, גור אריה, אין מי שיעמוד לפניו, מי יוכל לעמוד לפניו ולפני אביו, בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים ואשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא. שוכתי לזה. על זה כתוב, יראו צדיקים וישמחו.

כו) ר' אלעזר פתח וכי: רא"פ ואמר, קרב אתה ושמע וגו'. בוא וראה בשעה שנתנה (דפ"י דף רס"א ע"א)

דילי, חלשתון חילא אחרא, דאלמלא לא אתרחקו ישראל, ה וישמעון כל * ההיא מלה א כד בקדמיתא, לא הוה יכול עלמא למהוי חריב לבתר, ואינון הוה קיימין לדרי דרין.

כח) דהא בשעתא קדמיתא מיתו. מ"ט. בגין דהכי אצטריך, דהא אילנא דמותא גרים. לבתר דחיו ב וקמו וקא סגו, ג ובעא קב"ה לאעלא לון לאילנא דחיי, דקאים על ההוא אילנא דמותא, בגין למהוי קיימין לעלמין, ז אתרחק ולא בעון, כדין אתחלש חילא דמשה עליהו, ואתחלש חילא אחרא. אמר קב"ה, אנא בעינא לקיימא לכו באתר עלאה, ולא תדבקא בחיים, אתון בעיתון אתר דנוקבא שריא. ה ובג"כ, לך אמור להם וגו'. כל חד יהך לנוקביה, ויתיחד בה.

כט) ועם כל דא, כיון דישראל לא עבדו, אלא בדחילו עלאה דהוה עליהו, לא אתמר עליהו, אלא מי יתן והיה לבבם זה להם וגו'. מכאן אוליפנא, כל מאן דעביד מלה, ולבא ורעותיה לא שוי לסטרא בישא, אע"ג דאיהו ביש, הואיל ולא עביד ברעותא, עונשא ו לא שריא עליה. ולא כב"ג אחרא. וקב"ה לא דאין ליה לביש.

ל) ואתה פה עמוד עמדי. מהכא, אתפרש מכל וכל, מאתתיה,

חלושי גרסאות

ת ואשמעון. א ליג כו; כדבקדמיתא. ב ליג וקמו.
ג ובעאן לאעלאה לאילנא וליג קב"ה לאעלא לון.
ד אתרחקו. ח ליג ובג"כ; בגי"כ. ו ליג לא.

מסורת הזוהר

ו) להלן כי תצא אות סט צ"ל.

קול דברים

הסולם

מאמר

ואתם רוצים את המקום שהנוקבא שורה בו. ומשום זה, לך אמור להם שובו לכם לאהליכם. כל אחד ילך לנוקביה, ויתיחד בה. כיון שירדו לעלמא דנוקבא.

כט) ועם כל דא וכ"ו: ועם כל זה, כיון שישראל לא עשו זה אלא מחמת יראה עליונה שהיתה עליהם, לא נאמר עליהם, אלא, מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' מכאן למדנו, שכל מי שעושה דבר ואינו משים לבו ורצונו לצד הרע, אע"פ שהדבר הוא רע, כיון שלא עשה ברצון, אין עונש שורה עליו, ואינו כאדם אחר העושה ברצון, והקב"ה אינו דן אותו לרע.

מאמר ואתה פה עמוד עמדי

ל) ואתה פה עמוד עמדי: מכאן נשמע שנפרד מכל וכל מאשתו, ונתדבק ונתעלה במקום אחר של עולם הזכר, ולא בנוקבא. אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן שוכה למדרגות עליונות מה שלא זכה אדם אחר לעולם

תדבר אלנו. שאמרו, אין אנו רוצים בתוקף העליון שלמעלה, דהיינו מז"א, אלא ממקום הנוקבא, שהיא המלכות, ולא יותר. וז"ש, ואת תדבר אלינו וגו'. אשר את רוחו על הנוקבא. אמר להם משה, ודאי החלשתם הכח שלי, והחלשתם כח אחר, של המלכות. כי לולא לא נתרחקו ישראל, והיו שומעים כל אלו הדברים מז"א, כבתחילה, לא היה העולם יכול אחר כך להחרב, וישראל היו חיים לדורי דורות.

כח) דהא בשעתא קדמיתא וכ"ו: כי בשעה הראשונה, אחר ששמעו דבור הראשון, מתו. מהו הטעם, משום שכך צריך, כי אילן המות, שהיא המלכות, גרם להם, ואח"כ חזרו לתחיה, וקמו ונתגדלו, דהיינו שהשיגו המוחין דגדלות. ורצה הקב"ה להכניסם. לעץ החיים שהוא ז"א, העומד למעלה מאילן המות ההוא. כדי שיהיו חיים לעולם, הם נתרחקו ולא רצו, כנ"ל, אז נחלש כחו של משה שעליהם, ונחלש כח אחר, של המלכות. אמר הקב"ה, אני רוצה לקיים אתכם במקום עליון, שתתדבקו בחיים.

(דפ"י דף רס"א ע"א * דף רס"א ע"ב)

ואתדבק ואסתלק באתר אחרא דדכורא, ולא בנוקבא. זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא, דזכה לדרגין עלאין, מה דלא זכה ב"נ אחרא לעלמין. על דא כתיב, (ט) טוב לפני האלהים ימלט ממנה. מאי טוב. דא משה. דכתיב (ח) כי טוב הוא. ובגין דהוה טב, ז סליק לדרגא אחרא עלאה. וע"ד כתיב, (ק) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, עומד עליו דייקא. מ"ט. בגין כי טוב הוא, וטוב הוא דכורא.

לא) ואי תימא, דהא אמר רבי יהודה, (ט) הא דוד דכתיב ביה. טוב, כד"א (ב) וטוב ראי, אמאי לא הוה יתיר. כ א"ל וטוב ראי כתיב. טוב ראי, דא דאיהו חיזו לאסתכלא, הכי הוה דוד. טוב ז ראי, הוה טוב דאיהו חיזו. ובמשה כתיב טוב הוא ממש, והכא טוב ראי. ועם כל דא, בתרווייהו הוה אחיד, דהא דא בדא אחיד. ומשה לבתר דהוה טב, סליק למהוי גופא איש. (ג) מ איש האלהים, (ד) והאיש משה ענו מאד.

לב) אמר רבי יהודה, בכל עובדוי, בעי ב"נ לשואה לקבליה לקב"ה, והא אוקימנא מלה. רבי יהודה לטעמיה, דא"ר יהודה, האי מאן דאזיל בארחא, יכוין לתלת מלין, ועילא מנהון צלותא, נ ואע"ג דצלותא יתיר עלאה מכלא, תרי חברי או תלתא ס דלעאן במלי ע דאורייתא. דהא לא מסתפי, בגין דשכינתא אשתתפא בהדייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (קהלת ז) אמור קיט צ"ב. ז"ח פא ט"ג שי"ט. (ת) (שמות ב) שמות נח צ"ש. א) (שם ג) בשלח קטז צ"ג. ב) (ש"א טז) יתרו כח צ"א. ג) (דברים לג) ויחי קעז צ"א. ד) (במדבר יב) תזריע לט צ"ט.

ז וסליק. ח ואתמר. ט הוא. י מוסיף כי טוב. כ אלא. ל מראה הוה טב. מ ל"ג איש האלקים. נ ועלאה מכלהו חברייא במלי דאורייתא דהא שכינתא אשתתפא. ס ל"ג דלעאן. ע באורייתא.

ואתה פה עמוד עמדי

הסולם

מאמר

טוב, ובמלכות שנקראת מראה, כי זה אחוז בזה, כי יסוד ומלכות הם תמיד אחזים זה בזה. אלא שעיקרו היה בבחינת מלכות, ובה נשאר. ומשה, אחר שהיה טוב, שהוא יסוד דז"א, עלה להיות בבחינת גוף, שהוא ז"א עצמו, הנקרא איש. שכתוב, איש האלקים. והאיש משה ענו מאד.

לב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, בכל מעשיו צריך האדם לשום כנגדו את הקב"ה. וכבר העמדנו הדבר. ר' יהודה הולך לטעמו, שאמר ר' יהודה, כל מי שהולך בדרך, שמתירא מפני לטטים, יכוין לג' דברים, לדרון ולתפלה ולמלחמה, כמו יעקב, בשעה שהיה מתירא מפני עשו (כמ"ש להלו אות קע"א) והחשוב מהם, היא תפלה. ואע"פ שהתפלה חשובה יותר, שני חברים או שלשה שעוסקים בדברי תורה, הוא עוד יותר חשוב מכל. כי אינם מתיראים מפני לטטים, משום שהשכינה מחוברת עמהם מחמת שעוסקים בתורה.

ר"א

לעולם. על זה כתוב, טוב לפני האלקים ימלט ממנה. מהו טוב. זהו משה, שכתוב בו כי טוב הוא. ומשום שהיה טוב, עלה למדרגה אחרת עליונה, שהיא מדרגת ז"א, וע"כ כתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. עומד עליו, הוא בדיק, ומה הטעם כתוב בו עמידה, משום, כי טוב הוא, וטוב הוא זכר, שהוא יסוד ז"א, ובזכר נוהג עמידה.

לא) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי אמר ר' יהודה, שדוד כתוב בו טוב, כמש"א וטוב רואי. וא"כ למה לא עלה יותר, דהיינו למדרגת ז"א, כמו משה, אמר לו, וטוב רואי כתוב, טוב רואי היינו, אשר המראה להסתכל שה"ס המלכות, שנקראת מראה, היתה טוב, כך היה דוד טוב רואי, שהמראה שלו היה טוב. ובמשה כתוב, טוב הוא, דהיינו הוא ממש. וכאן נאמר רק וטוב רואי. ועם כל זה היה אחוז דוד בשניהם, דהיינו ביסוד שנקרא (דפ"י דף רט"א ע"ב)

ואתחנן

יא

לג) ר' אלעזר ור' חייא הוו אזלי בארחא, א"ר ז אלעזר כתיב, (ה) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד ק השתא פשיטי הו מההוא עור. אין. אלא מאני לבושי יקר הוו. א"ל ר' חייא, אי הכי ר לא אתחזון להו אפילו כתנות עור. וכי תימא ו דעד לא חאבו אלבישו להו, ת לא. אלא לבתר דחבו כתיב, ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם א וגו'. לד) א"ל, הכי ב הוא ודאי, בקדמיתא הוו כגוונא דלעילא, ומתפשטן מן גווני דלתתא, והוה נהורא דלעילא אסחר עלייהו. ולבתי דחבו, אהדר לון בגווני דהאי עלמא, ואעבר מנייהו גווני דלעילא. מה כתיב. ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מגוונא דהאי עלמא. כתיב ו ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות, התם כגוונא דלעילא. הכא כגוונא דלתתא. התם כתנות שש, הכא כתנות עור. ואע"ג דאיהו ג הכי, שפירא דאינון לבושינן סליק על כלא.

לה) ז ותפקחנה עיני שניהם ב] ד בטיפסא דהאי עלמא, מה דלא הוה קודם, דהו משגחין ופקחין לעילא. לזמנא דאתי כתיב, ח והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו'. זמין קב"ה לאפקחא עיינין דלא חכימין, ולאסתכלא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה) (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה. ו) (שמות כט).
ז) (בראשית ג) ב"א רלט צ"א. ת"ז בהקדמה יא.
ח) (ישעיה מב) שלח ריא צ"צ.
ט) מוסיף כי הא דר'. צ חייא. ק הכא. ר אפילו כתנות עור לא אתחזון להו; ל"ג אפילו כתנות עור. ש עד. ת ולא ול"ג אלא. א ל"ג וגו'. ב ל"ג הוא. ג מוסיף בר הכי; כך הכי. ד בעפושא.

דרך אמת ב] בצירור דפוס של זה העולם הנהגתו וממשלתו.

כתנות עור

הסולם

מאמר

שהיה להם מז"א, מה כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כעין עולם הזה. כתוב, ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות. שם היה כעין של מעלה, דהיינו מבחינת אור ז"א, וכאן, בכתנות עור של אדם הראשון, היו כעין שלמטה, לפיכך שם נקראים כתנות שש. הרווח על ז"א, שהוא נקרא שש. ע"ש ו"ק, וכאן כתנות עור. שהם מבחינת המלכות הנקראת עור, שהיא בחינת עולם הזה. ואע"פ שהוא כך, היופי של אלו הלבושים, היה עולה על הכל.

לה) ותפקחנה עיני שניהם: היינו שנפקחו עיניהם בטופס של עולם הזה, דהיינו בצירור הרגיל בעולם הזה, מה שלא היה מקודם, שהיו משגיחים ופקחים למעלה. בעולם העליון. לעתיד לבא, כתוב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו'. כי עתיד הקב"ה לפקוח עינים שלא היו חכמות, שיסתכלו בחכמה עליונה, ולהשיג מה שלא השיגו בעולם הזה, כדי שיכירו את רבונם. אשריהם הצדיקים שיוכו לחכמה ההיא, שאין

מאמר כתנות עור

לג) ר' אלעזר ור' חייא וכו': ר"א ור"ח היו הולכים בדרך. א"ר אלעזר, כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור. וכי עד עתה היו מופשטים מעור ההוא. ומשיב, כן, שעד עתה לא היו להם אלו כתנות עור, כי כלי לבושי יקר היו. אמר לו ר' חייא אם כן, לא היה ראוי להם, אפילו כתנות עור, מאחר שחטאו בעץ הדעת. ואם תאמר שמטרים שחטאו הלביש אותם כתנות עור, אינו כן, אלא לאחר שחטאו כתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

לד) א"ל הכי הוא וכו': אמר לו, כך הוא ודאי שלאחר החטא היה, אלא בתחילה היו מלובשים כעין של מעלה דהיינו בזהר העליון של ז"א, והיו מופשטים מן הגוונים שלמטה, של עולם הזה, והיה אור העליון מסבב אותם, ואחר שחטאו, החזיר אותם בגוונים של עולם הזה, והעביר מהם הגוונים של מעלה, (דפ"י דף רס"א ע"ב)

בחכמתא עלאה, ולא תדבקא במאי דלא אתדבקו בהאי עלמא, בגין דינדעון למאריהון. זכאין אינון צדיקיא, דיוזכון לההיא חכמתא, דלאו חכמתא כההיא חכמתא, ולאו ידיעה כההיא ידיעה, ה ולאו דבקותא ג כההיא דבקותא. (לו) עד דהו אזלי, ו חזו אינון לסטים אזלי ז בתרייהו, לאקפחא לון. אסתכל בהו ר' אלעזר, אתו תרין חיון ברא וקטלי לון. אמר ר' אלעזר, בריך רחמנא דשיזבן, קרא עלייהו, ט בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, וכתבי כ כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתבי כ כי בי חשק ואפלטוהו. (לז) תאנא ברזא עלאה בספרא דצניעותא, ג' חללין דאתון רשימין, אתגליין בה בגולגלתא דזעיר אנפין. ותנינן, ג' מוחי אינון, דסתימו באינון חללין. ה ומשירותא דמוחא עלאה סתימאה דעתיקא קדישא ו דאתמשך בההוא ז"א, אשתכחו ד' מוחי. ואלין ד' מוחין, ו משתכחין ומתפשטין ו בכל גופא ואינון ד' ריהטי, דארבע בתי דתפילין, דאנח קביה. (לח) ז ובג"כ בעי בר נש לאנחא בכל יומא, בגין דאינון שמא קדישא עלאה באתווי רשימן, דכתבי ז וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך. ותנו, שם יי ממש, ואלין תפלין ט דרישא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (משלי ד) משפטים קיו צ"ש. י (תהלים צא) ה ודבקותא וליג ולאן. ו הוו. ז בהדיהו. ה קסה"ז קסט צ"ב. כ (שם) אחרי ככו צ"כ. ח וממשיכתא. ט אשתכחו ד' מוחי בההוא ז"א וליג דאתמשיך. י דינא לית כתראי מכל כתרי מלכא. ז (דברים כח) צו כא צ"ב. ח בכלא וליג גופא. ל דבעי וליג ובג"כ. מ מוסיף דרישא מוחא עלאה דאתמשך במוחא תתאה אקרון תרי מוחי ואינון דכתבי חכמות ומתפרשן כחד. דרך אמת ג כאותה השגח עהשיגו כבר אלא יוסיפו השגח על השגח ותמלא הארץ דעה.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

העליון הסתום דעתיקא קדישא, כלומר, מהתפשטות הראשון של מוחא סתימאה דא"א, שהתפשטות זו נקראת אבא ואמא עלאין (כנ"ל בראשית א' דף ח' ד"ה וכדין ע"ש) שנמשך במוחין של ז"א ההוא. נמצאים ד' מוחין, שהם חכמה בינה, וימין דדעת, שה"ס ת"ת, ושמאל דדעת שה"ס מלכות (כנ"ל באדרא רבא אות קפ"ט ע"ש) ואלו ד' מוחין נמצאים בראש ז"א, ומתפשטים בכל הגוף, והם ד' פרשות שבד' בתים של התפלין, שהקב"ה מניחם. ריהפי פירוש פרשות לפי הענין.

שאין חכמה כאותה החכמה, ואין ידיעה כאותה הידיעה, ואין דבקות כאותה הדבקות. (לו) עך דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, ראו אשר לסטים הולכים אחריהם לשדוד אותם. הסתכל בהם ר' אלעזר. באו ב' חיות השדה והרגו אותם. אמר ר' אלעזר ברוך הרחמן שהצילנו. קרא עליהם, בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל. וכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. וכתוב, כי בי חשק ואפלטוהו.

(לח) ובג"כ בעי ב"נ וכו': ומשום זה צריך האדם להניח תפלין בכל יום, משום שהם השם הקדוש העליון, באותיות רשומות, שהן י"ה ו"ה, דהיינו ד' מוחין הנ"ל בסמוך. שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה הם נקרא עליך. ולמדנו, שם הוי"ה ממש, ואלו הם התפלין שבראש.

מאמר ד' פרשיות התפלין (לז) תאנא ברזא עלאה וכו': למדנו בסוד העליון, בספרא דצניעותא, (אות כ"ז) ג' חללים של אותיות רשומות, שהם יה"ו דהויה, מתגלים בגולגלתא דז"א. ולמדנו ג' מוחין הם, שהם חכמה בינה דעת, הסתומים באלו החללים, החללים הם כלים, והמחזין הם האורות המתלבשים בהם. ומתחילת מוח (דפו"י דף רס"ב ע"א)

לט) ר' יצחק אמר, הוא דכתיב, ^מ קדש לי כל בכור, ^נ דא היא כתר א דכליל ואסתים כל אינון אחרנין. ^ס משיכותא דלעילא סתימא ^ע ביה. ודא אקרי פטר כל רחם, פתיחותא דכל משיכותא ^צ דרחמי, ^ק ונהירו דלעילא. ^מ ר אמר ר"ש, וסתים ביריד דשמא קדישא. ^ס ודא חד ביתא דתפלין, דהוא קדש לי כל בכור סתם. ^ת מוחא עלאה, ^א חכמה. ^{מא} ביתא תניינא, והיה כי יביאך ^ב יי. א"ר יהודה מוחא דתרעוי נפקין לחמשין תרעין. תרעין סגיאין, ואינון לקבל ^ג זמנין סגיאין דכתיב ^ו אשר הוצאתיך מארץ מצרים. ^ס הוציאך יי ממצרים. ואדכר ^ז זמנין סגיאין דוכרנא דמצרים. ואינון חמשין לקבל חמשין. ^{מב} ותנינן בספרא דרב המנונא סבא, דאמר תרעין סגיאין דלעילא ותתא, ^ז תבר קב"ה, דהוו סתימין ומתקטרין בשלשליהון, בגין לאפקא להו ^ה לישראל. דהא מאלין תרעין דההוא מוחא, מתפתחי ^ו ומשתרו כל שאר תרעין. ואלמלא ^ז דאתערו ואתפתחו אינון תרעין דהאי מוחא, לא הוו מתפתחין אינון אחרנין למעבד דינא, ולאפקא לון לישראל מן עבודתא. ^{מג} וכלא סתים בהאי דאקרי אימא עלאה, דמנה אתער חילא לאימא תתאה. ומאי איהו. דכתיב בה ^ט ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי, אלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^מ (שמות יג) בא נו צ"ד. ^ו (שם כ) יתרו צח צ"ג. ^נ דהיא ולי"ג דא. ^ס משרייתא; משריותא; מוסיף כל ^ס (שם יג) ויחי כ צ"ג. ^ע (ישעיה גא). בכור (כל בכור) סתם לאעלאה משיכותא. ^ע דכלא. ^צ ל"ג דרחמי. ^ק ויסודא. ^ר ואמר. ^ש יו"ד. ^ת אבא. ^א חד. ^ב מוסיף הוי"ה אלקיך. ^ג תרעין. ^ד אתבר. ^ה מוסיף לישראל לבר. ^ו ומתקטרי. ^ז דאתברו. ^ח דרך אמת ^ז פעמים רבות הוזכר יציאת מצרים בתורה והם חמשים כנגד חמשים שערי בינה ואע"פ כשנדקדק ישנם יותר כבר תרצם בעל הפרדס בשער השערים עיין שם ביאור כל זה הענין בביאור רחב ולעי' בפ' אמור.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

מארץ מצרים. הוציאך ה' ממצרים. והרבה פעמים נזכר זכר יציאת מצרים, והם חמשים פעמים, כנגד חמשים שערי בינה. כי יציאת מצרים היתה בהארת הבינה, וע"כ הם חמשים, כנגד חמשים שעריה. ^{מב} ותנינן בספרא דרב וכו': ולמדנו בספרו של רב המנונא סבא, שאמר, שערים רבים שלמעלה ושלמטה, שהיו סתומים וקשורים בשלשלאות. שיבר הקב"ה כדי להוציא את ישראל ממצרים, כי מאלו שערים של מוח בינה ההוא, נפתחו והותרו כל שאר השערים, הסתומים הנ"ל. ולולא שנתעוררו ונפתחו השערים של מוח בינה הזה, לא היו נפתחים שערים האחרים הסתומים לעשות דין במצרים, ולהוציא את ישראל מן העבודות. שמשום זה נזכרו חמשים פעמים יציאת מצרים, שהיו ע"י חמשים שערי בינה. ^{מג} וכלא פתים כחאי וכו': הכל סתם

לט) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, היינו שכתוב, קדש לי כל בכור, זו היא ספירה, הכוללת וסותמת כל אלו האחרות. דהיינו ספירת החכמה, שכוללת בתוכה כל הספירות, המשכת אור שלמעלה, סתומה בה. וזו נקראת פטר כל רחם, שהיא פתיחת כל המשכת הרחמים ואור העליון. ^מ אמר ר"ש ופתים וכו': אר"ש, וספירת החכמה הזו, סתומה בה' של שם הקדוש הוי"ה, וזו היא בית אחד של התפלין, שהוא קדש לי כל בכור, בכור סתם, הוא מוח העליון, חכמה. ^{מא} ביתא תניינא והיה וגו': הבית השני של התפלין, הוא והיה כי יביאך ה'. א"ר יהודה, הוא מוח, ששעריו יוצאים לחמשים שערים, דהיינו בינה, המתפשטת לחמשים שערי בינה. אלו שערים הרבים הם כנגד הרבה פעמים שכתוב אשר הוצאתיך ^{דפרי' דף רס"ב ע"א}

לאמי. דלא זז קב"ה מחבבה לכנסת ישראל, עד דקראה אמי. והאי נפקא מאימא עלאה, דהיא ביתא תניינא, דאקרי ה' דשמא קדישא, דאתפתחא לחמשין תרעין. ומהאי נפק רוחא לחד נוקבא דפרדשקא דחוטמא. (מד) ותנינן, יובלא דנפקין ב' ביה עבדין לחירו, בהאי מוחא אתאחד. ואינון חמשין שנין דיובלא. ואינון חמשין יומין דחושבנא דעומר, ב' ביה אתאחדו. דבהו ניחין רוחי דעבדין, ומפקי רוחיהון לנייחא. כמה דכתיב, ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ובגין כך, ה' ניחא ב' דרוחא, ולאפקא רוחא לחירו. והאי ביתא יציאת מצרים בה תלייא, ובאת ה' דשמא קדישא, כמה דאתמר. ע"כ כללא ב' די"ה דשמא קדישא. (מה) ת"ח, מסטרא דאבא נפיק חסד. מסטרא דאמא נפיק גבורה. וכלא אחיד קודשא בריך הוא, ומתעטר בהו, את וא"ו. (מו) * ביתא תליתאה שמע ישראל פ' ישראל סבא. ואהבת את יי' אלהיך. תאנא ר"ש, דא הוא רזא עלאה, דישראל צ' עלאה אתעטר בסטרא דאבא. ומאי איהו. אברהם. ואתעטר בסטרא דאימא. ומאי איהו. יצחק.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(פ) (שם יד) ב"ב ככו צ"ב. ח שמא ול"ג ה' ט בה' י דאינון. כ ואתאחדו ביה. ל ומפיק רוחיה. מ ברוחא. נ ל"ג די"ה. ס ומתעטרא. ע ל"ג ביתא. פ ל"ג ישראל. צ ל"ג עלאה.

ד' פרושיות התמלין

הסולם

מאמר

כאן, דהיינו בב' בתים הראשונים דתפלין, הם כלל י"ה של השם הקדוש. (מה) תא חזי מסטרא וכו': בוא וראה מצד אבא, שהוא חכמה, יוצא חסד, ומצד אמא, שהיא בינה, יוצאת גבורה, והכל אוחו הקב"ה, שהוא ז"א, ומתעטר בהם, שהוא אות ו'. כי ז"א, הוא קו האמצעי הכולל לימין ושמאל, שהם אבא וחסד שבימין, ואמא וגבורה שבשמאל.

(מו) ביתא תליתאה שמע וגו': הבית השלישי של התפלין הוא שמע ישראל, שהוא ישראל סבא, עם ואהבת את ה' אלקיך. תאנא ר' שמעון, זה הוא סוד עליון, שישראל העליון, שהוא ז"א, נתעטר מצד אבא, ומה הוא. הוא אברהם. ונתעטר מצד אמא, ומה הוא. הוא יצחק. פירושו. הקו האמצעי המכריע ומיחד את אבא ואמא. ה"ס ז"א שעלה ונעשה לדעת בין או"א. וז"ש שמע ישראל ישראל סבא. שפירושו, ישראל העליון שעלה להיות דעת, לאבא ואמא. וכיון שהוא מיחד או"א, ע"כ הוא כלול משניהם. והתכללותו מאבא ה"ס הימין דדעת, ונקרא חסד, שהוא אברהם. והתכללותו מצד אמא, נקראת גבורה, שהוא יצחק. וז"ש, אתעטר

סתום במוח בינה הוה, הנקרא אמא עלאה, שממנה נתעורר כח לאמא תתאה, שהיא מלכות, ומה היא. היינו שכתוב בה, ולאמי אלי האזינו. אל תקרי לאומי אלא לאמי, כי לא זו הקב"ה מחבבה לכנסת ישראל, שהיא המלכות עד שקראה אמי. דהיינו עד שהמלכות קיבלה אורות דאמא עליינה. כי אורות אלו יוצאים מאמא עליונה, שהוא הבית השני של התפלין, שנקרא ה' של השם הקדוש הויה, שנפתחה לחמשים שערים. וממות הוה יוצא רוח לנקב אחד של חלון החוטם דז"א (ע"י לעיל באדרא רבא את רל"ד בהסולם).

(מד) ותנינן יובלא דנפקין וכו': ולמדנו יובל, שבו יוצאים העבדים לחירות, מתאחד במוח בינה הוה. וחמשים שערי בינה, הם חמשים שנה של יובל, ואלו חמשים ימים של ספירת העומר, מתאחדים במוח בינה הוה, שבו נחים הרוחות של העבדים, ורוחם יוצא לחירות למנוחה. כמו שכתוב, ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו'. ומשום זה, ה' ראשונה דהויה שהיא בינה, היא מנוחת הרוח ומוציא הרוח לחירות. והבית השני הזה של התפלין תלויה בו יציאת מצרים, ובאות ה' ראשונה של השם הקדוש, כמו שלמדנו. עד (דסו"י דף רס"ב ע"א *) (דף רס"ב ע"ב)

מז) תנינן, ואהבת p מאן דרחים ליה למלכא, עביד יתיר טיבו חסד עם כלא. וחסד r יתירא, ההוא דאקרי חסד דאמת, דלא בעי אגר עליה, אלא בגין רחמימותא דמלכא, דרחים ליה יתיר, וברחימותא דמלכא תליא חסד. וע"ד אקרי z אברהם אוהבי. ובגין דרחים ליה יתיר, אסגי חסד בעלמא. וע"ד, ה כא ואהבת. וברחימותא תליא חסד, ודא היא ביתא תליתאה. מח) ת ביתא רביעאה, והיה אם שמוע. השמרו לכם. וחרה אף יי. גבורה תקיפא, ודינא קשיא היא, ונפקת מסטרא דאימא עלאה. ותנינן, אע"ג דלית היא דינא, מסטרהא נפקא דינא, a גבורה עלאה. ואי תימא, והיה אם שמוע דלאו היא דינא. לית כתרא מכל כתרי מלכא, דלא יתכליל b דינא ורחמי, כ"ש גבורה דאתכליל טב וביש. מט) ואלין ארבעה נטיל לון וא"ו, ואתעטר בהו. ואלין אינון תפילין דאנח קביה. תנינן, האי וא"ו סליק ואתעטר בעטרוי, ואחיד להאי ולהאי, ואתעטר בכלהו, וע"ד וא"ו, אמצעיתא דכלא, דעילא ותתא, לאחזאה חכמתא שלימתא מכל סטרוי.

חלופי גרסאות

ק מוסיף בנין דמאן. ר יקירא. ש ל"ג הכא. ת ל"ג ביתא. א מוסיף דנפק גבורה. ב טב וביש.

מסורת הזוהר

z (ישעיה מא) ב"א קעו צ"א.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

שבדעת, הכלולה מאמא עלאה שהיא גבורה (כנ"ל אות מ"ו) ולמדנו, אע"פ שאמא אינה דין, הדין יוצא מצדה, שהיא גבורה עלאה, כלומר קו השמאל שבבינה, שהוא שורש כל הדינו דשמאל. ואם תאמר, והיה אם שמוע אינו דין, שהרי כתוב בו גם כן ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' ואכלת ושבעת. ומשיב, אין ספירה בכל ספירות המלך שלא תהיה כלולה מדין ורחמים, כל שכן גבורה שנכללים בה טוב ורע. וע"כ כתוב בוהיה אם שמוע, גם טוב, אבל בכלל היא דין קשה.

מט) ואלין ארבעה נטיל וכו': ואלו ארבע פרשיות, שהן חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, לוקח אותם הו', שהיא ז"א, ומתעטר בהם, דהיינו שנעשו לו מוחין. ואלו הם התפלין שמניח הקבי"ה. למדנו ו' זו שהיא ז"א עולה אל הבינה, ומתעטרת בעטרותיו ואוחז ליה ולזה, דהיינו לקו ימין שהוא חכמה שלה, ולקו שמאל שהוא בינה שלה. ומתעטרת בכלום, שמשום שיחד קו ימין ושמאל שבבינה ויצא שם ג' קוין שהם חכמה בינה דעת, זכה גם ז"א באותם ג' מוחין חב"ד ומתעטר בהם, כמ"ש לעיל (ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת, ובאד"ר אות

אתעטר בסטרא דאבא, היינו מה שהדעת נכללת מצד אבא, ומאי איהו אברהם. שהוא חסד דדעת. וה"ס פרשת שמע עם ואהבת. אתעטר בסטרא דאנא, דהיינו מה שהדעת כלולה מאמא, ומאי איהו יצחק, שהוא גבורה שבדעת. וה"ס פרשת והיה אם שמוע, כמ"ש להלאה.

מז) תנינן ואהבת, מאן וכו': למדנו, ואהבת, מי שאוהב את המלך עושה חסד ביותר, שעושה חסד עם הכל. וחסד יותר הוא נקרא חסד של אמת, שאינו רוצה שכר בעד מעשיו, אלא עושה משום אהבת המלך שאוהב אותו ביותר. וע"כ באהבת המלך תלוי חסד. וע"כ נקרא אברהם אוהבי, שמשום שאהב אותו ביותר הרבה חסד בעולם. וע"כ כתוב כאן, בבית הג' דתפלין שהוא חסד, ואהבת, משום שבאהבה תלוי חסד. וזה הוא בית השלישי שבתפלין.

מח) ביתא רביעאה, ויהי וגו': הבית הרביעי של התפלין הוא והיה אם שמוע וגו'. השמרו לכם וגו' וחרה אף ה' וגו' שכל זה מזרה על דין חזק, ודין קשה הוא, שיוצא מצד אמא עלאה, כלומר, שהיא בחינת השמאל (דטריי דף רס"ב ע"ב)

(ג) נ תאני ר' אבא, כתיב ה [ק] רק באבותיך חשק יי. ד מכאן אר"ש, אבהתא אינון רתיכא קדישא עלאה, וכתיב חשק יי. ת"ח, כמה דאית רתיכא קדישא לתתא, כך אית רתיכא קדישא לעילא. ומאי ניהו, הא דאמרן, רתיכא קדישא כלא אקרי, וכלא אתקשר דא בדא, ואתעביד כלא חד.

(גא) רק באבותיך תלתא, ורתיכא ארבעה, ד' מנלן. דכתיב ה ויבחר בזרעם אחריהם. מאי משמע. לאכללא בהו דוד מלכא, דאיהו רביעאה, ה לאתתקנא ברתכא קדישא. דתנינן, אבהתא תקונא ושלימותא דכלא, וגופא בהו אשתכלל ואתבני, ובהו אתאחיד. אתא דוד מלכא, ושכליל כלא, ואתקין גופא, ואשלמיה בהו. וא"ר יצחק, כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתכא קדישא, כך זכה דוד ו לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא.

(גב) א"ר יהודה, כתיב ביה בדוד, ו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מאי טעמא אדמוני. משום דחולקא דעדביה גרמא ליה. אדמוני דינא ודאי. עם יפה עינים, דינא ברחמי. כמה דכתיב ה חסדי דוד הנאמנים. (גג) א"ר יצחק, חסדי דוד, באתריה אוקימנא. אלא והוא אדמוני,

מסורת ההור

חלופי גרסאות

(ק) (דברים י) ויחי מ צ"ב. ר) (שם. ו) (ש"א טז) לעיל אות לא צ"ב. ת) (ישעיה נה) תרומה רנח צ"ל. דרך אמת ה] עיין בפי ויחי רי"ז ע"ב (דפו"י). ג בדפו"י כתבו שי"ך לפרשת עקב; ל"ג מכאן עד אות נ"ה. ד ל"ג מן מכאן עד ת"ת. ה לאתקנא. ו לאתקנא.

מאמר

הסולם

ד' פרשיות התפילין

המלך, שהוא הרביעי להתקן במרכבה הקדושה. כי למדנו האבות, הם תקון ושלמות הכל, והם גוף, דהיינו חג"ת דז"א הנקרא גוף, ובהם נשתכלל הגוף ונבנה, ובהם נתאחד. כלומר, שעיקר הגוף שהוא ז"א, הוא רק החג"ת שבו, שהם למעלה מחזה, הנקראים אבות. בא דוד המלך ושכלל הכל, והתקין הגוף, והשלימו בהם. כי נעשה להם רביעי, שה"ס המלכות, המשלמת את ז"א, שנקרא גוף. ואמר ר' יצחק, כמו שזכו האבות להתעטר בהמרכבה הקדושה, כך זכה דוד להתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.

(גב) א"ר יהודה כתיב וכו': אר"י, כתוב בו בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. מהו הטעם שנקרא אדמוני. הוא משום שחלק גורלו גרם לו, כי להיותו מרכבה למלכות היה בבחינת דין כמו המלכות. אדמוני הוא ודאי דין. עם יפה עינים, היינו שהדין היה כלול ברחמים. כמ"ש חסדי דוד הנאמנים.

(גג) א"ר יצחק חסדי וכו': אר"י, חסדי דוד הנאמנים ביארנו במקומה, ואינם רומזים על התכלות הדין בחסד. אלא והוא אדמוני, פירשו

אות קפ"א) כיון דתלת מחד נפקי חד בתלת קיימא ע"ש, וע"כ הו' שהיא ז"א, היא אמצע הכל, למעלה ולמטה, שהוא קו אמצעי למעלה בין ימין ושמאל דבינה, והוא קו אמצעי למטה בימין ושמאל של המחזין שלו עצמו, להראות שלמות החכמה מכל צדדיה. כי הכרעת קו האמצעי משלים החכמה מכל צדדיה.

(ג) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. כתוב רק באבותיך חשק ה'. מכאן אמר ר"ש, האבות הן המרכבה הקדושה העליונה. וכתוב חשק ה'. בוא וראה, כמו שיש מרכבה קדושה למטה, במלכות שהיא מחזה ולמטה דז"א, כך יש מרכבה קדושה למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה דז"א, ומי הם, היינו זה שאמרנו, שהם האבות הנקראים חג"ת. והכל נקרא המרכבה הקדושה, כי הכל נקשר זה בזה ונעשו הכל אחד.

(גא) רק באבותיך תלתא וכו': שואל רק באבותיך חשק ה', שאמרת שהם המרכבה, אינם אלא שלשה, והמרכבה היא ארבעה, ומאין לנו הרביעי. ומשיב, שכתוב, ויבחר בזרעם אחריהם. שואל, מה זה משמע, ומשיב, שהכתוב הזה בא לכלול בהאבות את דוד (דפו"י דף רס"ב ע"ב)

כדאמרן. עם יפה עינים, אלין אבהתא. ת"ח, ירושלים וציון, דינא ורחמי. ואע"פ כן כתיב, א) עיר דוד היא ציון. וכתוב ב) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, גשבע קב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו'. אימתי. א"ר יהודה, כד ז אתהדר מלכו בית דוד לאתריה לתתא.

נד) רבי יצחק אמר, ש דרשימא בתלת קשרי, ש דארבע קשרין, רמיזא היא לתלתא, ורמיזא לארבעה. תלת ה) הא דאמרן. ארבעה, למהוי רתיכא קדישא כחדא. דהא הוא כללא דתקונא עלאה. ומהכא, מתפרשן ואתמשכן תתאי בארחייהו, ברצועיהון. דתליין בהני שערי דרישא, דתליין בהו, ואתמשכן מנייהו ו) כל אינון אחרנין, עד דאתקשרן . באתרייהו.

נה) תנינן, ו' נטיל אינון עלאי דאמרן, ואלין תפלין דאנח קודשא בריך הוא. בגין כך בעי בר נש לאתפארא בהו, עליה כתיב א) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך, שם יי' ממש. ואלין אינון תפלין דרישא, תפלין דדרועא היא שמאלא, דאקרי עז, וירתא מעז, הה"ד ד) והיה לאות על ידכה בה"א, והיא ה"א דאוקימנא. זכאה חולקהון * דישאל. וע"ד, ה"א בתראה נטלא תפלין, דהיא שמאלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (מ"א ח). ב) (הושע יא) וירא קיח צ"ב. ג) (דברים כח) לעיל אות לח צ"ל. ד) (שמות יג). ז) יתהדר. ח) ל"ג הא. ט) בכל. י) באתרייהו.

ד) פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

מורה חג"ת ומלכות. וד' י' דשדי נמשכים ברצועות התפלין, שקשר של ראש הוא ד' וקשר של יד, הוא י'. והן תלויות בשערות הראש, שתלויות בהן ונמשכות מהן כל אלו מדרגות האחרות, שהן ד' י' דשדי, עד שנקשרים במקומם. כי אחר שהן מקבלות שפע משערות ראש הם נקשרים בש' דשדי ונשלם השם שדי. וענין שערות ראש עיי' לעיל (באדרא רבא דף ק"ח ד"ה וכד').

נה) תנינן ו' נטיל וכו': למדנו הו' שהיא ז"א, לוקח אלו המוחין העליונים חב"ד שאמרנו, והם התפלין שמניח הקב"ה. משום זה, צריך האדם להתפאר בהם, כי התפלין נקראים פאר, עליהם כתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליך. שם הויה ממש, שהם המוחין חכמה ובינה שהם י"ה וימין ושמאל דדעת, שהם ו"ה. ואלו הם תפלין של ראש. תפלין של הזרוע היא שמאל. הנקרא עז. בסו"ה נשבע ה' בימינו וברוע עזו, שימינו זה תורה וזרוע עזו הוא תפלין (ויחי בחילופי גרסאות אות ו') והמלכות יורשת מן עז שה"ס קו השמאל. ז"ש, והיה לאות

פירושו כמו שאמרנו, שהוא ד"ג, עם יפה עינים הם האבות. שהם חג"ת, שמאירים בג' גוונים שבעין. בוא וראה, ירושלים וציון הם דין ורחמים, ואע"פ כן כתוב עיר דוד היא ציון. ללמד שהדיו כלול ברחמים. וכתוב בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. שאמרנו, שזה רומח, שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה, שואל, מתי יהיה זה. א"ר יהודה כשתחזור מלכות בית דוד למקומה למטה. אז יכנס הקב"ה בירושלים של מעלה.

נד) רבי יצחק אמר וכו': רי"א, ש' הרשומה בג' קשרים, דהיינו בג' ראשים, וש' של ארבעה קשרים. דהיינו בד' ראשים. רומות לג' ורומות לארבעה. ג' הוא זה שאמרנו, דהיינו ג' אבות חג"ת, ארבעה, כוללת גם המלכות, שיהיו מרכבה קדושה ביחד. כי המלכות היא כלל של התקון העליון. כי מלכות משלמת את ז"א. ומכאן מתפרשים ונמשכים המדרגות התחתונות בדרכיהן ברצועותיהן. כלומר שבי' שנין הרשומים בצדי התפלין הם ש' דשדי. שאחת מורה על חג"ת לבד, ואחת (דמרי' דף רס"ב ע"ב *) דף רס"ג ע"א)

נו) כ למאן אינון אלין ארבעה, דאינון חד גופא, וע"ד כלילן בחד, ומאן אינון. תפארת נצח הוד יסוד. והיא היא דיכחה, וכלהו אחידא, בה, בגין ׀ לאתברכא מנייהו, ׀ וכלילא מכלהו.
 נז) א"ר חייא, אי הכי הא כתיב ה) וראית את אחורי, ותנינן דא קשר של תפלין. אמר ליה הא אוקמוה, ושפיר הוא, וכלא ברירא דמלה. וע"ד מהאי תלייא רצועה חד לתתא, דהא מנה תליין תתאי, ואתזנו מנה. וע"ד איתקרי אות. כד"א ו) זאת אות הברית. וכתיב ז) והיה לאות על ידכה בה' והא אוקמוה.
 נח) ח) שמע ישראל. א"ר ייסא, ישראל סבא. ר' יצחק אמר ע' רברבא, לאכללא שבעין שמהן, ׀ סהדותא דכלא שמע ישראל, כמה דכתיב, ט) שמעו שמים. וכתיב י) האזינו השמים. אוף הכא שמע ישראל. וכלא חד מלה הוא.

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (שמות לג) בא סט צ"פ. ו) (בראשית ט) נח צב צ"ג. ז) (שמות יג) לעיל אות נה צ"ד. ח) בא סז צ"ט. ט) (ישעיה א) ח"ג רפז. י) (דברים לב) ח"ג רפז; רפז

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

שאז היתה דלה וריקה מאור, מחמת שהחכמה שבה אינה מאירה בלי חסדים. כמ"ש בסולם. ופירוש הזה יפה היא וכולו בירורו של הדבר. וע"כ מזה מתפלגין של יד, תלויה רצועה אחת למטה, שזה מורה, שממנה תלוים התחתונים וזוונים ממנה. וע"כ נקראת אות, ע"ש שהיא דבוקה ביסוד, כש"א זאת אות הברית. וכתוב, והיה לאות על ידכה בה' יתרה. וכבר העמידהו. משא"כ ממלכות דאחורים שהיא קשר של ד', אין התחתונים יכולים לקבל ממנה. להיותה חכמה בלי חסדים. וע"כ היא נקראת ג"כ יבשה, בסוד ד' דאחד (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות כ"ה).
 נח) שמע ישראל אמר ר' ייסא שהוא ישראל סבא כלומר, שכל היחוד של ה' אלקינו ה', הוא ב"שמות, ר' יצחק אמר, ע' גדולה שבשמע, היא כוללת ע' שמות שה"ס השם ע"ב, שעקרו הוא ע' שמות, וב' סהדי. (כנ"ל בשלח אות קס"ג) שהוא עדות הכל. דהיינו המשכת הארת החכמה מע"ן העליון. הנקראת עדות. שמע ישראל, כמו שכתוב, שמעו שמים. וכתוב, האזינו השמים. שפירושם שיהיו עדים, אף כאן שמוע ישראל, מורה על מוחין דעדות. והכל הוא ענין אחד.

הויה

לאות על ידכה עם ה' יתרה. והיא הח' שהעמדנו דהיינו המלכות. אשרי חלקם של ישראל. וע"כ ה' אחרונה, שהיא המלכות, לוקחת התפלין, שהיא שמאל. כי המלכות נבנית מקו שמאל. ע"כ לוקחת התפלין. שבזרוע השמאלית.
 נו) למאן אינון אלין וכו'; שואל, למי הם אלו ארבע הפרשיות שהן גוף אחד, שע"כ כלולים בבית אחד, ומי הם. ומשיב. הם תפארת נצח הוד יסוד, דהיינו ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א, והם ח' של ידכה, שהיא המלכות, שכולם, כל ד' הספירות תנה"י שמחזה ולמטה אחוים במלכות, כדי שתתברך מהם. וע"כ היא כלולה מכל ד' הספירות שמחזה ולמטה דז"א.
 נז) א"ר חייא אי וכו'; אר"ה, אם כן, הרי כתוב, וראית את אחורי, ולמדנו שזה קשר של תפלין, וכיון שכתוב בה ראה, משמע שהיא מלכות (כו"ל ב"א אות ס"ט). ואתה אומר שתפלין של יד הם מלכות. אמר לו, הרי כבר העמדנו (לעיל בא אות רמ"ה רמ"ו) שתפלין של יד הם המלכות המתקשרת ב"י שהוא יסוד דז"א. והקשר של ד' היא המלכות דאחורים, שמבחינת מחזה ולמעלה דז"א, מטרם שקבלה החסדים דיסוד דז"א

(דפו"י דף רס"ג ע"א)

(נט) ידו'ד: רישא דכלא, בנהירו דעתיקא קדישא. והאי הוא דאקרי א"ב. אלהינו: עמיקתא דנחלין ומבויעין, דנפקין ונגדין לכלא. ידו'ד: ם גופא דאילנא שלימו דשרשין. אחד: כנסת ישראל. וכלא חד שלימותא, ואתקשר דא בדא, ולא אשתכח פרודא, אלא כלא חד. (ס) תני ר' יצחק, רתיכא קדישא עלאה, ארבע בתי דתפלין דאנח ו'. כמה דאתמר. רתיכא קדישא אחרא, ארבע אחרנין דכלילן בחד, דאנח ה' בתראתן כמה דאוקמוה.

רעיא מהימנא

(סא) ם שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, פקודא דא, ליחדא שמיא דקב"ה בכל יומא, דהא כמה דמייחדי שמא דקב"ה לתתא, הכי אתייחד שמיא לעילא. אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא. מאן דמייחד שמיא דקב"ה, ישוי לביה ורעותיה בההוא יחודא דקאמרן, ויחבר כל שייפוי בהוא ם יחודא למהוי ם כלהו אחד. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, הכי לעילא מחבר כל שייפוי עלאין בההוא יחודא, למהוי כלהו חד. (סב) בשעתא דאתי ם ב"נ לייחדא שמא דקב"ה, כל חילי שמיא כלהו, קיימין שורין שורין, בגין ם לאתתקנא ולאתכללא כלהו בההוא יחודא, למיקם

חלופי גרסאות

ע גופא. ם מוסיף יחודא בההוא רעותא. ם כלא. ם ל"ג ב"ג. ם לאתקנא.

מסורת הוהר

כ) לעיל אות נח צ"ח.

ד' פרשיות התפלין

הסולם

מאמר

אחרונה דהויה, שהיא מלכות. כמו שהעמדנו (לעיל אות נ"ו).

(נט) הויה. רישא דכלא וכו': אחר שביאר שמע ישראל, הוא ממשיך ומבאר כל המלים שבשמע ישראל. הויה, היינו ראש הכל שבהארת עתיקא קדישא, שהוא חכמה, וזה הוא שנקרא א"ב. דהיינו אבא. אלקינו, הוא עמקות הנחלים והמבויעים שמשם יוצאים ונמשכים לכל, דהיינו בינה שזו"ן וכל התחתונים מקבלים ממנה, שנקראת אמא. הויה הב', הוא גוף האילן, דהיינו ז"א, שהוא שלמות השרשים, משום שהוא קו האמצעי הכולל חכמה ובינה, שהם הויה אלקינו. אחד, הוא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, והכל, כל הספירות הנ"ל, הם שלמות אחת, ונקשרים זה בזה, ולא נמצא ביניהם פרוד, אלא הכל אחד.

מאמר יחוד עליון ויחוד תחתון
(סא) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד: מצוה זו היא ליחד שמו של הקב"ה בכל יום. כי כמו שמיחדים שמו של הקב"ה למטה, כך מתיחד שמו למעלה, ונמצא הקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמיחד שמו של הקב"ה, ישום לבו ורצונו ביחוד ההוא שאמרנו. דהיינו שיחד שמו למטה, ויחבר כל אבריו, דהיינו הספירות, באותו היחוד, שיהיו כולם אחד. כי כמו שמשים כל אבריו, של השט, בסוד אחד למטה, כך למעלה מחבר כל אברים העליונים באותו היחוד, שיהיו כולם אחד.

(סב) בשעתא דאתי ב"נ וכו': בשעה שהאדם בא ליחד שם הקב"ה. כל צבאות השמים, כולם עומדים שורות שורות כדי להתתקן ושיתכללו כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד. כולם מתתקנים בתקונם. ע"י יחוד הזה, כראוי. בשעה זו עומד

(ס) תני ר' יצחק וכו': ר"י למד, מרכבה הקדושה העליונה, שהם חו"ב תו"מ, הם ארבע בתים של התפלין שמניח ו', שהיא ז"א. כמו שלמדנו. מרכבה קדושה אחרת, שהם ת"ת נצח הוד יסוד, הם ארבע פרשות אחרות הכלולות בבית אחד, שהם התפלין שמנחת ה' (דפו"י דף רס"ג ע"א)

ברזא דחד ביחודא חדא. כלהו מתתקנן בתקונייהון כדקא יאות. בהאי שעתא קיימא חד ממנא שמשא, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, וכלהו אקרון שייפין ם דגופא. ודא אקרי הלני"ו, ן קיימא מחכה לההוא יחודא, ודא איהו מלקט שושנים, כד"א ן וללקוט שושנים. דאינון שייפין דגופא.

סג) שייפין עלאין לקיט לון שמא עלאה, ברזא דיחודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב שמהן. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, ושמשא ן דא לקיט כל אינון תתאין, די כלהו ממנן בכללא דע"ב שמהן, ואתלקיטו כלהו בההוא יחודא, ואתעבידו כלהו גופא חדא. ברזא חדא. וההוא יחודא סלקא, וקא מייחד כלא בתרין סטרין ביחודא חדא. בההוא שעתא מתלקטין שייפין כלהו, ומתחברן בחבורא חדא, למהוי כלהו ברזא דחד, עילא ותתא, ברזא דידוד אחד ושמו אחד. סד) וע"ד מאריכין באחד, ן בתרי אתוון. למלקט שושנים, לאתייחדא ן ברזא דאחד ביחודא שלים. כיון דאתיחדן שייפין כלהו, ברזא חדא דיחודא חדא, כדין אתקרי כלא קרבן שלים. ועל רזא דא, אעיל ליה קב"ה בגי'ע לאדם קדמאה, כמה דכתיב ן לעבדה ולשמרה. ותנינן, דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דידוד אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב, וללקוט שושנים. ן אלין שייפין דתרין סטרין, דאינון חד.

סה) שושנים רזא איהו. דכד מתחברן כל ן אינון שייפין כחדא, למהוי כלהו ביחודא חדא, רזא דקרבן, כדין מתעטר קב"ה ן בעטרה ברישא דכתם פו, למהוי ביקרוי מתעטרא. ורזא דא הוי דכתיב שושנים, רזא דכל אינון שייפין

מסורת חזרה

חלופי גרסאות

ז) (שיר ו) כ"ב ריב צ"א. ח) (בראשית ב) ב"א רכא ן וגופא. ן וקיימא מהכא בההוא. א דלקיט. ב בתשרי. ג באחד ול"ג ברזא. ד מוסיף דקב"ה איהו לקיט שושנים צ"א, יח ט"ג ש"ד. לקיט כל אינון שייפין דעילא ותתא לחברא לון ביחודא בההוא יחודא דקאמרן כדין אתער מאן דאתער ללקוט שושנים אלין. ה ל"ג אינון. ו בעטרוי.

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

סד) וע"ד מאריכין באחד וכו': ועל כן מאריכים באחד בב' אותיות, בח' ובר' ללקוט שושנים להתיחד בסוד אחד ביחוד השלם. כיון שנתיהודו כל האברים בסוד אחד דיחוד אחד, אז נקרא הכל, קרבן שלם. ועל סוד זה הכניס הקב"ה את אדם הראשון בגן עדן, כמ"ש, לעבדה ולשמרה, ולמדנו שאלו הם ב' קרבנות, בסוד הויה אחד ושמו אחד. שעל אלו הקרבנות כתוב, וללקוט שושנים. אלו הם האברים של ב' צדדים שהם אחד. סה) שושנים רזא איהו וכו': שושנים הוא סוד. כאשר מתחברים כל אלו האברים יחד, שיהיו כולם ביחוד אחד, בסוד הקרבן, או מתעטר הקב"ה בראשו בעטרה דכתם פו, שיהיה מתעטר ביקרוי. וזה הוא הסוד, שכתוב שושנים, שהם סוד כל אלו האברים שלמעלה ושלמטה

עומד ממונה ושמש אחד, העומד תחת רמ"ח עולמות, שכולם נקראים אברי הגוף. ושמש הזה נקרא הלני"ו (הלני"ו ל"ג) והוא עומד ומחכה ליחוד ההוא. וזה הוא מלקט שושנים. כש"א, וללקוט שושנים, שהם אברי הגוף. סג) שייפין עלאין לקיט וכו': אברים העליונים לוקט אותם השם העליון, בסוד היחוד שמתיהוד בסוד מ"ב שמות. והוא לוקט כל אלו שושנים העליונים. ושמש זה לוקט כל אלו התחתונים, שכולם ממונים, בכלל ע"ב שמות, ונלקטים כולם ע"י יחוד ההוא, ונעשו כולם גוף אחד, בסוד אחד. ויחוד ההוא עולה ומיחד הכל בב' צדדים ביחוד אחד. בשעה ההיא מתלקטים כל האברים, ומתחברים בחבור אחד, שיהיו כולם בסוד אחד למעלה ולמטה. בסוד הויה אחד ושמו אחד.

(דברי דף רס"ג ע"א)

דעילא ותתא. ורזא דההוא פז, עטורא דמתעטרא וסלקא מבינייהו, וכלא איהו ביה.

(ס) ז בהני שושנים אית ח בה שית מאה ותליסר פקודין, דאינון שייפין

חלופי גרסאות

ז בהאי ח ביה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

דחירק מיחד ימין ושמאל אלא אם כן, שנעשה עליו זווג אור עליון על המסך שממשיך קומת החסדים. ואז אברהם מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו ימין, ויעקב מהאי סטרא דהיינו החסדים דקו האמצעי מכניעים הדינים דיצחק, שה"ס קו שמאל ומתיחד עם הימין, (כנ"ל אמור אות ר' ע"ש). אמנם בסכת עונות התחתונים, דהיינו בזמן הגלות, נפסק הזווג דחסדים מן המסך דחירק, ואינו נוהג אלא בזמן העלאת מ"ן ע"י התפלה ומע"ט, ואח"כ נפסק, וכיון שנפסק אור החסדים חזר ומתגבר השמאל ונפרד מן הימין, ולפיכך צריכים בכל יום לחזור ולהעלות מ"ן לעורר המסך דחירק שיהיה ראוי להכניע השמאל וליחדו עם הימין. וזה שאנו עושים בקריאת שמע. שמעוררים המסך דחירק שבקו אמצעי, וממשיכים עליו הארת החסדים, אשר או הוא מיחד קו ימין וקו שמאל שיכללו זה בזה ויהיו כמו קו אחד. שבוה נקשרים כל ג' הקוין ומתלכדים להיות אור אחד, שאינו מאיר אלא ביחודם ביחד, כי קו ימין בלי שמאל נחשב כחסר ג"ר מטעם כי יציאת ה' מן האויר נעשה רק בקו שמאל (ע"י בראשית א' דף ט"ו ד"ה הווא). וע"כ אין הימין יכול להאיר בשלמותו אלא ע"י התכללותו לאחד עם קו השמאל. וקו השמאל בלי ימין אינו יכול להאיר כלום, כי אין החכמה יכולה להאיר משהו אלא בהתכללות בחסדים דימין. הרי שאין קו השמאל יכול להאיר אלא אחר שנעשה אחד עם הימין. אמנם אין השמאל ראוי להתחבר עם הימין רק בכח מסך דחירק שבקו אמצעי, נמצא שהן קו ימין והן קו שמאל, אינם יכולים להאיר זולת כשמתחברים עם קו האמצעי להיות אחד. הרי שהקשר דימין ושמאל הנעשה ע"י מסך דחירק מקשר ועושה כל ג' הקוין לאור אחד ממש, שבהתחלש אחד מהם מתבטלים כולם. ולפיכך נקרא זה בשם יחוד.

אמנם יש ביחוד הזה ב' אפנים, אפן א) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת אור החסדים, והארת החכמה מתכסה באור

ושלמטה, וסוד פז ההוא, שהוא עטרה המתעטרת ועולה מביניהם. והכל הוא בהם. בשושנים.

(ס) **בהני שושנים אית וכו' :** בשושנים אלו, יש בהם תרי"ג מצות. שהם האברים של ב' הצדדים, בסוד הויה אחד ושמו אחד, ויש בהם העליה של הפז ההוא העולה מביניהם. ובכל מקום שהם נמצאים, דהיינו יחוד האברים של ב' הצדדים, עליה היא העליונה, דעטרת פז, נמצאת עולה מביניהם. וזה סוד תפוח בעצי היער, ושושנה בין החוחים, שזהו זה צריך לעלות כאחד ביחוד השלם. אשרי הוא מי שמקריב אלו הקרבנות, דהיינו שמיחד אלו היחודים, שהוא ודאי לרצון לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ביאור המאמר. כי יש בשמע ישראל, שש מלים הרמוזות על שש ספירות חג"ת נה"י דו"א, שצריכים ליחד אותן שיהיו אחד. וכיון שז"א נחלק על החוזה, שמחזה ולמעלה נחשב לבחינתו עצמו, ומחזה ולמטה נחשב לבחינת המלכות, ע"כ יש ליחד ב' יחודים, יחוד אחד לחג"ת דו"א שמחזה ולמעלה, שהם ז"א עצמו, ויחוד אחד לנה"י דו"א שמחזה ולמטה שהם בחינת המלכות. והטעם שמחזה ולמטה שייך למלכות, הוא, כי ז"א ה"ס קו האמצעי אשר במסך דחירק שבו ממעט ג"ר דשמאל, ומיחדו עם הימין. ומסך הזה הוא כח הדין (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) והוא עומד בנקודת החוזה של ז"א. ולפיכך מחזה ולמטה שכבר שולט שם הדין כבר נסתים בחינת ז"א, ונחשב למלכות, ולפיכך נחלק ז"א על החוזה.

וסוד היחוד, הוא בעיקר, לקשר וליחד ימין ושמאל שיהיו אחד, שע"י נקשרים כל שש הספירות להיות אחד. כי אע"פ שחמסך דחירק עומד בקביעות בחוזה דו"א, כנ"ל, עכ"ו אין יחוד ימין ושמאל אצלו בקביעות, מב' טעמים שהם אחד, א) מפני שעונות התחתונים הולכים ומגבירים כח השמאל ומפרידים אותו מן הימין, שע"י נמצא מתבטל קשר הכרעת קו אמצעי שבמסך דחירק. ב) שאין המסך (דפו"י דף רס"ג ע"א)

דתרין סטרין, רזא דיודד אחד ושמו אחד. * ואית ביה סליקו דההוא פז, דקא

מאמר

הסולם

יחוד עליון ויחוד תחתון

כולם שלמות אחת, ובהתחלש אחד מהם מתבטל כל האור. כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד, כמו שאדם התחתון מעלה מ"ן ומיחד כל הספירות בסוד אחד ע"ד שבארנו, חכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא למהוי כלהו חד, כך נעשה למעלה ביחוד הזה, שמתקשרים כל שש הספירות להיות אור אחד.

וזה אמרו (באות סב) בשעתא דאתי ב"נ ליחדא שמוא דקב"ה, דהיינו בקריאת שמע, כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין, דהיינו שהמלאכים מסתדרים תחת ג' קוין, כל אחד בקו שלו, בנין לאתתקנא ולא תכללא כלהו בההוא יחודא, כדי שיקבלו הקשר דמסך דקו האמצעי מיחוד העליון, שנעשה בחג"ת נה"י דז"א, בקריאת שמע, למיקם ברזא דחד, שגם הימין והשמאל שבהם, וחג"ת נה"י שבהם, יתקשרו להיות אור אחד, כמו בז"א, כלהו מתתקנן בתקוניהון ברקא יאות וכולם מתתקנים כמו שביארנו בחג"ת נה"י דז"א. כי כל מה שנעשה למעלה בז"א, נמשך לכל העולמות.

ויש לדעת שכל המסכים והדינים שמתבארים באצילות, אין פעולתם ניכרת כלל בעולם אצילות עצמו, אלא כל מה שנרשם שם, הוא להפעיל כך פעולות התחתונים, וגם אותו המסך דחירק העומד בחוה דז"א, מראה פעולתו רק למטה בעולם היצירה, שהוא בבחינת ז"א, ששם עומדים המלאכים, שעל כל בחינה ובחינה שאנו מבחינים בז"א דאצילות, יש שם מלאך ממונה מיוחד, ואתו מסך דקו אמצעי העומד בחוה דאצילות, נמשך כחו בחוה דעולם דיצירה, והממונה עליו שם, נקרא חלנ"ו, וטעם השם הזה, כי אותו מסך דחירק שהוא נושא, כמו שבשעת היחוד, כל התקונים וכל האורות יוצאים ע"י פעולתו שמיחד ימין ושמאל זה בזה, הנה שלא בשעת היחוד, כל הדינים נמשכים ממנו והוא הממעט כל המדרגות לז"ק בלי ראש, ובמקומות החסרון שנעשה מחמת המיעוט שלו נאחזים הקליפות, ואין הפירוש שהוא משתנה, אלא בשעה שנעשה גורם לניצאת כל האורות דקדושה, הרי הרע שבו נהפך לטוב, ובשעה שאינו גורם ליציאות האורות דקדושה, ניכר הרע והדינים שבו, ולפיכך, כל הרואה אותו ממנה הנושא את מסך דחירק שבחוה דיצירה, שואל חלנו אתה או לצרינו, כי מטעם שעומד במקום הקדושה, מסתבר שאלינו הוא דהיינו שעוזר אל

באור החסדים, ויחוד הזה נהג בז"א, דהיינו יחוד ג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, עד החוה, ששם מסתיים ז"א כנ"ל, אפן ב) הוא, שכל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת הארת החכמה בחסדים, ויחוד הזה נהג במלכות, דהיינו בג' קוין שמחזה דז"א ולמטה, הנקראים נצח הוד יסוד, שהם נחשבים לבחינת המלכות להיותם מתחת המסך דחוה, כנ"ל, ונמצא שיש לעורר את המסך דקו אמצעי שיעשה ב' יחודים, שהם יחוד העליון דז"א, שהוא יחוד חג"ת, ויחוד התחתון דנה"י, שהוא דמלכות, וגם אלו ב' יחודים מתקשרים זה בזה, כי יחוד העליון ממשיך חסדים בשביל יחוד התחתון, ויחוד התחתון ממשיך הארת חכמה בשביל יחוד העליון, ולפיכך מתקשרים ג"כ חג"ת עם נה"י להיות לאור אחד, וז"ס יחוד של קריאת שמע שיש בו שש מלים כנגד ב' יחודים האלו, חג"ת, נה"י, שצריכים ליחד מקודם ב' יחודים אלו כל אחד במקומו, ואח"כ לקשר החג"ת עם הנה"י כנ"ל, עד שנעשו כולם אור אחד ממש, וזה נבחן שמיחדים שש ספירות דז"א, ועושים אותן לגוף אחד, ונמצא שעיקר היחוד אינו אלא קשר ימין ושמאל שיהיו אחד, אלא כיון שקו האמצעי הוא הפועל, הוא מתחבר ג"כ עמהם, ויש ע"כ ימין ושמאל אמצעי, וכיון שיש הפרש בין ג' קוין שלמעלה מחוה לג' קוין שלמטה מחוה, צריכים ליחד את הימין והשמאל בב' מקומות, נמצא שהיחוד הוא לבסוף בשש ספירות.

וזה אמרו (באות סא) דהא כמה דמייחדי שמוא דקב"ה לתתא, דהיינו למטה מחוה בג' קוין נה"י, חכי אתיחד שמיה לעילא, דהיינו למעלה מחוה בג' קוין חג"ת, אשתבח קב"ה יחידאי עילא ותתא, שקב"ה שה"ס ז"א, נמצא שהוא אור אחד, למעלה בחג"ת, ולמטה בנה"י, כלומר שכל שש הספירות חג"ת נה"י הן אחד, כמו שבארנו, שז"ס יחוד שש המלים שבקריאת שמע, שה"ס שש הספירות דז"א, שיהיו אחד, ע"י העלאת מ"ן לעורר המסך דקו האמצעי, כמו שבארנו, וז"ש מאן דמייחד וכו' בההוא יחודא דקאמרן, דהיינו בב' מקומות מחוה ולמעלה ומחוה ולמטה, ויחבר כל שייפוי, דהיינו כל שש הספירות, בההוא יחודא, למהוי כלהו אחד, דהיינו שיאירו כולם כאור אחד, כנ"ל שכל קו צריך לחבירן וג' קוין שלמעלה מחוה צריכים לג' קוין שלמטה מחוה, באפן שהם (דפו"י דף רס"ג ע"א *) דף רס"ג ע"ב)

סליק מבינייהו. ובכל אתר דאינון משתכחין, ההוא סליקו עלאה אשתכח

מאמר	הסולם	יחוד עליון ויחוד תחתון
<p>אל הקדושה. אבל מתוך הדינים והמיעוטים שממעט כל מדרגות הקדושה מג"ר, מסתבר שהוא לצרינו, שהוא אויב הקדושה ועוזר לסטרא אחרא. אמנם בשעת יחוד העליון, שעל ידו מתיחד הימין ושמאל, וחג"ת נה"י, וכל המוחין מתגלים יודעים הכל שהוא לנו, ולא לצרינו. וע"כ נקרא המלאך בשם הלנו.</p> <p>ויו"ש (באות ס"ב) בהאי שעתא, דהיינו קודם היחוד דקריאת שמע, קיימא חד כמנא שמשא, דהיינו הממונה על מסך דקו אמצעי שבמקום החזה דיצירה, דקיימא תחות רמ"ח עלמין, ובלחו אקרון שייפין דגופא דהיינו שנקראים רמ"ח אברי הגוף, שהם מתחלקים לפי ג' קוין, שאותו הממונה מקשר כל אלו אברים בכח המסך דחירק, ועושה אותם לגוף אחד, ע"ד שנתבאר בחג"ת נה"י דו"א. ודא אקרי הלנו (כצ"ל) שממונה הוה נקרא הלנו, מטעם שמטיל ספק, אם הוא הלנו או לצרינו כנ"ל. והוא קיימא מחכה להחיה יחודא, דהיינו ליחוד בקריאת שמע, שיתיחדו חג"ת נה"י דו"א כנ"ל, שמשם מקבל גם הוא כח ליהוד כל האברים לגוף אחד. ודא איהו מלקט שושנים, שהמסך דחירק מלקט כל האברים המפולגים לימין ושמאל כמו מלקט שושנים ועושה אותם לגוף אחד. כד"א ולקוט שושנים, דאינון שייפין דגופא, שלוקט אברי הגוף ומיחד אותם, כמבואר.</p> <p>ונודע שיש ב' שמות, שם מ"ב, ושם ע"ב. והם כנגד ב' יחודים הנ"ל, כי שם מ"ב מורה על יחוד העליון שמחזה ולמעלה, שמבחי התכללות חג"ת נה"י אלו באלו, נבחן שיש חג"ת נה"י בחג"ת למעלה מחזה, ויש חג"ת נה"י בנה"י למטה מחזה. וכיון שיחוד העליון הוא בחסדים מכוסים מחכמה, ע"כ הוא נבחן שאין בכל ספירה שבו"ק שלמעלה מחזה רק שבע ספירות. ושש פעמים שבע הם בגי' מ"ב. ושם ע"ב, מורה על יחוד התחתון שמחזה ולמטה, שהם נה"י, ומטעם התכללות יש גם שם חג"ת נה"י. וכיון שיחוד התחתון מגלה הארת חכמה, ע"כ יש בו סוד י"ב פנים בכל ספירה, שהם חו"ב תר"מ שבכל אחד ג' קוין, ושש פעמים י"ב הם ע"ב. ומחזה ולמעלה דעולם היצירה מקבל מהארת השם מ"ב, שהוא חסדים מכוסים. ומחזה ולמטה דעולם היצירה מקבל מהארת השם ע"ב, שיש בו הארת חכמה, ואין הפירוש שהשמות בעצמם מאירים שם, כי הם מאירים רק בעולם אצילות, אלא כל עולם ועולם מקבל מהם כפי יכלתו. ויו"ש (דפו"י דף רס"ג ע"ב)</p>	<p>(באות ס"ג) שייפין עלאין, שהם האברים שלמעלה מחזה דיצירה, לקיט לון שמא עלאה ברזא דיהודא דקא אתיחד ברזא דמ"ב, שעל אברים העליונים, שולט השם מ"ב שהוא שליטת החסדים. ולקיט כל אינון שושנים עלאין, דהיינו אברים שלמעלה מחזה דיצירה. ושמשא דא לקיט כל אינון תתאין, ושמש הוה, לוקט כל אלו האברים התחתונים דהיינו אותם שמחזה ולמטה, די כלהו ממנן, שכולם הם ממונים, שכל אבר הוא ממונה מיוחד כנ"ל, בכללא דע"ב שמחן, כי מחזה ולמטה מקבל מהארת ע"ב. כנ"ל. ואתלקיטו כלהו בהחיה יחודא, ונלקטו כולם, הן אותם שלמעלה מחזה, והן אותם שלמטה מחזה, ואתעבידו כלהו גופא חדא, ברזא חדא. כמבואר.</p> <p>ויו"ש והחיה יחודא סלקא, היינו היחוד של שמע ישראל. וקא מייחד בלא בתרין סטרין ביחודא חדא, שהוא מיחד בכל העולמות ב' הצדדים שבהם, שהם קו ימין וקו שמאל ביחוד אחד. שזוהו עיקר היחוד (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס יט) בהחיה שעתא, שנעשה היחוד דימין ושמאל ע"י מסך דחזה, מתלקטים כל האברים, הן למעלה מחזה והן למטה מחזה, ומתחברין בהכורא חדא למהוי כלהו ברזא דחד שחג"ת נה"י מתיחדים ג"כ להיות בסוד אחד, כמו שביארנו (שם) עילא ותתא, למעלה מחזה ולמטה מחזה, ברזא דהויה אחד ושמו אחד. כי למעלה מחזה דו"א ה"ס הויה אחד, כי ז"א נקרא הויה. ומחזה דו"א ולמטה, כבר שייך למלכות, כנ"ל, הנקראת שם, וה"ס ושמו אחד.</p> <p>ויו"ש (באות ס"ד) וע"ד מאריכין באחד בתרי אתוון, דהיינו בח' ובר', שמאריכים בר', ובלבד שלא יחטוף בח' (ברכות י"ג): כי ח' רומזת על ז"א שה"ס הויה אחד. והר' רומזת על המלכות שה"ס ושמו אחד. ויו"ש, למלקט וכו' ביחודא שלים, שזוהו יחוד השלם, כיון דאתיחדן שייפין כלהו ברזא חדא וכו' אתקרי בלא קרבן שלים. קרבן פירושו יחוד, דהיינו יחוד השלם. ויו"ש, ועל רזא דא וכו' לעבדה ולשמרה, רזא דהויה דאלין אינון קרבנין תרין, רזא דהויה אחד ושמו אחד, כי לעבדה ה"ס יחוד העליון, ולשמרה ה"ס יחוד התחתון, שב' יחודים אלו, ה"ס הויה אחד ושמו אחד. דאינון קרבנין כתיב ולקוט שושנים, שעל ב' הקרבנות האלו, נאמר ולקוט שושנים. אלין שייפין דב'</p>	

מבנייהו לאסתלקא. ורזא דא ט תפוח בעצי היער. ושושנה בין החוחים. דא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים. זכאה איהו מאן דקריב קרבנין אלין, ודאי לרעוא ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

(סז) פקודא ליראה בארח כלל, ובארח פרט. והא ט יראה אוקימנא, בגין דאית עליה דב"ג לדחלא מקמי קב"ה תדיר. כד"א, ט ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יי' אלהיך. ובגין יראה כ דא, יסתמר בארחוי. ויראה, אתר הוא דאקרי יראה, בגין דתמן שריא דחלא דקב"ה, ז איהו יראת יי' לדחלא מניה, ודא איהו רזא דכתיב, וממקדשי תיראו בהאי יראה שריא ט פולסא דנורא, לאלקאה לון לחייביא, דלא נטרין פקודי אורייתא ועיד בארח כלל, אית לדחלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ג) (שיר ב) לך עב צ"א. ט) (דברים כח) ויקהל ט לא גרסינן יראה. י ובגין יראה עד בגין דתמן לפני כד"א. כ ל"ג דא. ז ואיהו יראה ממש ול"ג נא צ"ב.

איהו יראת ה'.

דרך אמת ט] שבט של אש שמכים ומענישים למי שאינו מקיים מצות התורה.

יחוד עליון ויחוד תחתון

הסולם

מאמר

מבנייהו לאסתלקא, דהיינו העליה דכתם פו, שעטרה זו ז"א מקבל מחמת היחוד דחג"ת נה"י זה בזה.

זו"ש, ורזא דא תפוח בעצי היער, שה"ס יחוד העליון, הויה אחד, ושושנה בין החוחים, שה"ס יחוד התחתון של מטה מחזה, שהיא המלכות הנקראת שושנה כנ"ל. ודא ודא אצטריך לאסתלקא כחדא ביחודא שלים, שיחוד התחתון צריך לכלול כאחד ביחוד העליון ויחוד העליון בתחתון, או הוא יחוד השלם.

מאמר היראה

(סז) פקודא ליראה בארח וכו': מצוה, ליראה את הקב"ה בדרך כלל ובדרך פרט. ומפרש, והרי יראה, העמדנו, שפירוש, משום שיש לאדם להתיירא מפני הקב"ה תמיד. כש"א, ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלקיך. ומשום יראה זו ישמור את דרכיו. ויראה, היא מקום שנקרא יראה, דהיינו מלכות, משום ששם שורה יראת הקב"ה, היא נקראת יראת הויה, שצריכים לירא מפניה, וזה הוא סוד שכתוב וממקדשי תיראו. כי ביראה זו, שהיא המלכות, שורה שבט של אש להכות את הרשעים שאינם שומרים מצות התורה, כי העונשים באים ממלכות, וע"כ יש לפחד בדרך כלל. דהיינו יראת העונש.

ובתר

דב' פטרין, דאינון חד שהם אברים של ב' בחינות, כי האברים שמחזה ולמעלה הם בחינת הסדים, והאברים שמחזה ולמטה הם בחינת הארת חכמה, וב' בחינות אלו מתיחדות להיות אור אחד. (כנ"ל דף כ"א ד"ה אמנס טש).

וזה אמרו (באות ס"ה) שושנים, רזא איהו, דכד מתחברין כל אינון שייפין וכו' כדון מתעטר קב"ה בעטרה ברישא, דכתם פו. מתי נקראים האברים שושנים, היינו בשעה שמתחברים האברים שלמעלה מחזה עם האברים שלמטה מחזה, שאז נכלל ז"א, מחכמה שבמלכות, ומקבל מזה עטרה דכתם פו, שה"ס הארת החכמה. ואז נקראים האברים כולם שושנים. פירוש, כי השם שושנה הוא שם המלכות, שיחוד שלה הוא למטה מחזה. אלא אחר שז"א שלמעלה מחזה, נכלל עם למטה מחזה ביחוד, נקראים גם האברים שלמעלה מחזה על שם המלכות דהיינו שושנים. וזו"ש ורזא דא וכו'. כמבואר. וזו"ש, בהני שושנים אית בה תרי"ג פקודין, דאינון שייפין דתריין פטריין, כי בתרי"ג מצות יש ימין ושמאל, שהם רמ"ח לימין ושס"ה לשמאל. והם רזא דהויה אחד ושמו אחד, שרמ"ח מצות עשה ה"ס הויה אחד, ושס"ה ל"ת ה"ס ושמו אחד. וזו"ש, ובכל אתר דאינון משתכחין, דהיינו שנמצאים חג"ת נה"י נכללים זה בזה, ההוא פליקו עלאה אשתכח (דפו"י דף רס"ג ע"ב)

סח) ובתר בארח פרט, כד ידע ב"נ מאן איהי יראת יי, ודא איהו דחלא דחביבותא, דאיהי עיקר מ ויסודא למרחם ליה לקב"ה. נ האי יראה עביד לנטרא כל פקודוי דאורייתא, למהוי ב"נ עבד נאמן לגבי קב"ה כדקא ס יאות. טט) פקודא לאהבה, והא אוקימנא רחימו דקב"ה, דבעי ב"נ לרחמא ליה רחימו סגי כאברהם, דרחים ליה לקב"ה בכמה רחימו, ומסר גופיה ונפשיה לגביה. מכאן אוליפנא, מאן דרחים ליה לקב"ה, איהו מקיים עשר אמירן עילא ותתא. וע"ד כל אינון עשר נסיוני דאתנסא אברהם, וקאים בכלהו מ לקבל עשר אמירן, כל נסיונא אמירא היא, ואתנסא בההוא אמירא, וקאים ביה. ע) וע"ד אינון עשר נסיוני, וכלהו קאים בהו אברהם, בגין דאתקשר ואתדבק בימינא דקב"ה, דאיהי אהבה רבה. פ מ"ט איקרי אהבה רבה. ז בגין מאן דקאים בהאי אהבה, אתקשר בעלמא עלאה. אהבת עולם, דא רזא דעלמא תתאה, ק דאתקשר ביה רחימו ר דיליה, וכלא רזא חדא, בלא פרודא, והא אתמר רזא דאהבה, רחימו דא סליק על כל פולחנין דעלמא, בהאי אתייקר שמיא דקב"ה יתיר מכלא, ואתברך. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין, ורזא דאהבה אתמר. ט

עא) פקודא למקרי קריאת שמע ב' זמנין בכל יומא, חד, לקבל דרגא

חלופי גרסאות

ז או יסודא. נ מוסיף בתר האי. ט מוסיף יאות יראה. ע מוסיף כלהו לקבל. פ ל"ג מ"ט איקרי אהבה רבה. ז בגין דקאים האי אהבה מתקשר. ק בלא פרודא דאתקשר ביה רחימו דיליה וכלא רזא חדא והא. ר דילה. ט בדפו"י כתבו ע"כ קע"ב ב' ציצית וכו'.

האהבה

הסולם

מאמר

ע) וע"ד אינון עשר וכו': וע"כ הם עשרה נסיונות, כנגד ע"ט, וכולם עמד אברהם, משום שנקשר ונתדבק בימינו של הקב"ה שנקרא אהבה רבת, דהיינו חסד דז"א. מה הטעם שנקרא אהבה רבה. הוא, משום שמי שעומד באהבה זו נקשר בעולם העליון, שהוא ז"א. אהבת עולם הוא סוד עולם התחתון, דהיינו מלכות. שאהבת הקב"ה נקשרת בה. והכל, אהבה רבה ואהבת עולם, הוא סוד אחד בלי פרוד ביניהם. והנה למדנו, סוד האהבה, שהאהבה עולה על כל עבודות שבעולם, באהבה, מתייקר שמו של הקב"ה יותר מכל, ומתברך. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים. ונתבאר סוד האהבה.

עא) פקודא למקרי קריאת וכו': מצוה, לקרוא קריאת שמע ב' פעמים בכל יום, אחת, כנגד מדרגת היום, שהוא ז"א. ואחת, כנגד מדרגת הלילה, שהיא המלכות. לכלול ביום מדרגת לילה. ולכלול בלילה מדרגת יום. וכבר למדנו

סח) ובתר בארח פרט וכו': ואחר כך יש לפחד מפניו בדרך פרט, דהיינו כשאדם יודע מה היא יראת ה', דהיינו כשמשיג מדת המלכות עצמה, שזו היא יראה מחמת אהבה, שהיא העיקר והיסוד לאהוב את הקב"ה. יראה זו עושה שישמור כל מצות התורה, שהאדם יהיה עבד נאמן להקב"ה, כראוי.

מאמר האהבה

טט) פקודא לאהבה וכו': מצוה, לאהבה. והרי העמדנו, שאהבת הקב"ה פירושו, שהאדם צריך לאהוב אותו אהבה רבה כאברהם, שאהב את הקב"ה באהבה רבה, ומסר גופו ונפשו אליו. מכאן למדנו, מי שאוהב את הקב"ה הוא מקיים עשרה מאמרות דהיינו עשר ספירות, למעלה ולמטה. וע"כ כל אלו עשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם, ועמד בכלם, הם כנגד עשרה מאמרות, כי כל נסיון הוא מאמר אחד, דהיינו ספירה אחת, שנתנסה במאמר ההוא ועמד בו.

(דפו"י דף רס"ג ע"ב)

דיממא. וחד, לקבל דרגא דליליא. ולאכללא ביממא דרגא דליליא, ולאכללא בליליא דרגא דיממא, והא אתמר. ועיד תרין זמנין בכל יומא, חד ביממא וחד בליליא.

עב) פקודא למקבע בינ מזוזה לתרעיה, למהוי כל בינ נטיר מעם קביה, כד נפיק וכד עייל. ורזא ט) יי' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא. ודא איהו פתחא דלעילא, ודא איהו דרגא דאקרי שומר, לאשתכחא ט' בנטירו.

עג) דבינ לאו איהו נטיר, בר נטירו דקביה, דאיהו נטיר תדיר, וקאים לפתחא, ובין לגו. ותו, דלא ינשי בינ דוכרנא דקביה לעלמין. ודא איהו כגוונא דציצית, כד"א ט) וראיתם אותו וזכרתם את וגו'. כיון דחמי בר נש להאי דוכרנא, אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. ורזא דמהימנותא, מזוזה כללא דכר ונוקבא כחדא.

עד) בספרא דשלמה, סמיך לפתחא, לקבל תרין דרגין, אודמן חד שידא א ואית ליה רשו לחבלא. ואיהו קאים לסטר שמאלא. זקיף בינ עינוי, חמי ליה לרזא דשמא דמאריה, ואדכר ליה, ולא יכיל ב ליה לאבאשא. ואי תימא, אי הכי כי נפיק בינ מתרעיה לבר, הא ההוא שידא קאים לימיניה, ומזוזה לשמאליה, והאיך נ אתנטיר בינ, אי ד איהו שארי לשמאליה.

עה) אלא ה כל מה דעבד קודשא בריך הוא, כל מלה ומלה אתמשך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (תהלים קכא) וירא קו צ"ב. ט) (במדבר טו) ת דלא לבין נטירו דקביה ול"ג מן בנטירו עד דקביה. א מוסיף ודא איהו אית. ב לאבאשא ליה. ג נטיר. ד הוה. ה כללא כמה.

המזוזה

הסולם

מאמר

וגו'. כיון שהאדם רואה זכרון ההוא. נזכר בעצמו לעשות מצות אדונו. וסוד האמונה. היא שמזוזה כוללת דכר ונוקבא יחד.

עד) בספרא דשלמה וכו': בספרו של שלמה כתוב, סמוך לפתח, כנגד ב' מדרגות, מזדמן שד אחד, שיש לו רשות להזיק. והוא עומד בצד שמאל של הפתח. נושא אדם את עיניו ורואה סוד השם של אדונו, שבמזוזה, שבימין הפתח ונזכר בו. אין השד יכול להזיק. ואם תאמר, אם כן, זה נכון כשהאדם בא אל הבית, אבל כשיוצא מן פתח הבית לחוץ, הרי השד, שנמצא בצד שמאל של הפתח, עומד אז לימינו של האדם, והמזוזה בשמאלו, ואיך נשמר האדם אם המזוזה שורה לשמאלו.

עה) אלא כל מה וכו': ומשיב, אלא כל מה שעשה הקביה כל דבר ודבר הולך אחר מינו. באדם נמצאים ב' מדרגות, אחת מימינו ואחת משמאלו, אותה שבימין נקראת יצר הטוב

למדנו. וע"ה צריכים ב' פעמים בכל יום, א' ביום וא' בלילה.

מאמר המזוזה

עב) פקודא למקבע בינ וכו': מצוה, שהאדם יקבע מזוזה לפתחו, שיהיה כל אדם נשמר ע"י הקביה כשיוצא מן הבית וכשיבא אל הבית. וזה סוד, ה' ישמר צאתך וכו' ומעתה ועד עולם. כי סוד המזוזה הוא נמצא תמיד על הפתח. וזה הוא הפתח של מעלה, שהוא המלכות, שהיא פתח לז"א, בסוד, זה השער לה'. וזה הוא מדרגה שנקרא שומר, להמצא בשמירה.

עג) דב"נ לאו איהו וכו': כי האדם אינו שומר, חוץ משמירה של הקביה, שהוא שומר תמיד, ונמצא בפתח הבית, והאדם בפנים הבית. ועוד, טעם למזוזה, כדי שלא ישכח האדם זכרון הקביה לעולם. וטעם זה הוא, כמו ציצית, כש"א, וראיתם אותו וזכרתם את

(דפ"י דף רס"ג ע"ב)

בְּתֵר זִינְיָהּ. בְּכֵר נֶשׁ קִימִין תְּרִין ו דְּרַגִּין, חֵד מִימִינָא, וְחֵד מִשְׂמַאלָא. הֵהוּא דִּימִינָא אַקְרִי יִצְהָיִט, וְהֵהוּא דִּשְׂמַאלָא אַקְרִי יִצְרֵר הֶרַע. כִּיּוֹן דְּנִפְקֵי בְּרֵי נֶשׁ מִתְרַעָא דְּבִיתִיהּ, הֵהוּא שִׂידָא זְקִיף עֵינְוִי, וְחֵמִי לִיצְרֵר הֶרַע, דְּשֹׂאֲרֵי לִשְׂמַאלָא, אֲתַמְשֵׁךְ לְהֵהוּא ׀ סְטְרָא וְאֲתַעְדִּי מִימִינָא. וּבֵהוּא סְטְרָא, קֵאִים שְׂמַא דְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא יִכִּיל ׀ לְקִרְבָּא וְלֹאבֹאשָׂא ׀ לִיָּה, וְנִפְיָק בִּינָא *) וְאֲשִׁתְּזִיב מִנִּיָּה. כֵּד עֵייל, הֵא שְׂמַא קְדִישָׁא ׀ לִימִינָא קֵאִים, וְלֹא יִכִּיל לְקִטְרָגָא בִּהְדִּיָּה.

עו) וְעִידָא אֲצִטְרִיךְ בִּינָא, דְּלֹא ׀ יַעֲבִיד טְנוּפָא וְלִכְלוּכָא בְּתַרְעָא ׀ דְּבִיתִיהּ, וְלֹא יוֹשִׁיד מִיין עֲכוּרִין. חֵד, דְּלֹא יַעֲבִיד קְלִנָּא לְגַבִּי שְׂמַא דְּמֵאֲרִיָּה. וְחֵד, דֵּאִית לִיָּה רִשׁוּ לְהֵהוּא מִחְבֵּלָא לְחַבְלָא. וּבְגִיכָא יוֹדְהָר בִּינָא מֵהֵאִי, וְיוֹדְהָר בִּינָא ׀ דְּלֹא יִמְנַע מִתְרַעָא דְּבִיתִיהּ שְׂמַא דְּמֵאֲרִיָּה.

עז) וְכֵד בְּרֵי נֶשׁ אֲתַקִּין מְזוּזָה לְפִתְחִיָּהּ, כֵּד עֵייל ׀ הֵהוּא בִּינָא, הֵהוּא

חלופי גרסאות

ו מוסיף דרגין כגוונא דא. ז ההוא. ח מערה. ט מוסיף לקרבא. י ל"ג ליה. כ לימיניה. ל יעביר. מ ל"ג דביתיה. נ ולא. ס ל"ג ההוא ב"ג.

המוזוה

הסולם

מאמר

שְׂמִירָה. שְׂאִין מִי שִׁישְׁמוּר עֲלִיו. הֶרַחֲמֵן יִצְיִלְנוּ. בִּיאֹר מֵאֲמַר. הִיסוּד הוּא קוּ הָאֲמַצְעִי שִׁמְבַחִינָת לְמֵטָה מְחֻזָּה. שְׂהוּא מֵיחֻד בִּי הַקּוּיִן יִמִּין וְשִׂמְאֵל שְׁלִמְטָה מְחֻזָּה. וְנוֹדַע שְׁהַמְלָכוֹת נְבִינָת מִקּוּ שְׂמַאל. וּמִטְרָם שְׁקוּ הָאֲמַצְעִי יִיחַד הִימִין עִם שְׂמַאל, שְׁהַמְלָכוֹת קְבִלָּה מִשְׂמַאל בְּלִי יִמִּין, נַעֲשֵׂתָה הַמְלָכוֹת בְּבַחִינָת יִמָּא דְּקֵאֲפוּ. שְׁנַקְפָּאָה בְּתוּכוּ אֹורוֹתִיָּה וְנִסְתַּמַּת (כְּמִישׁ לְעִיל בִּיא דָּף רִמִּיז דִּיה יִמָּא דְּקֵאֲפוּ) אֵלֹא אַחַר שְׂבֵא קוּ הָאֲמַצְעִי, וּבַכַּח הַמִּסָּךְ דְּחִירֶק שְׁבוּ מִמַּעַס שְׂמַאל וּמִיחַדוּ עִם הִימִין (כְּמִישׁ לָךְ דָּף יִג דִּיה וְנִתְבָּאָר) אֵז נִפְתַּחַת הַמְלָכוֹת מִהַקְפָּאוֹן וְהַסְתִּימָה שְׂבֵא, וְהַחֲכֵמָה שְׂבֵא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּחַסְדִּים שְׂבִימִין, וְהִיא מֵאִירָה בְּכֵל שְׁלִימוֹתָה. וְנִתְבָּאָר לְעִיל (אֹות סִי דִּיה וְטוּד הִיחֻד) כִּי מְלַבֵּד כְּחוֹת הַדִּין שְׂבִמְסָךְ דְּחִירֶק דְּקוּ הָאֲמַצְעִי הַמַּמְעַט אֲתַ הַגִּיר דְּשְׂמַאל (כְּמִישׁ לָךְ יִג דִּיה וְנִתְבָּאָר) צְרִיכִים עוֹד לְקוֹמַת חַסְדִּים שִׁיִּצָּא עַל זְוּוג אֹור הַעֲלִיּוֹן בְּמִסָּךְ דְּחִירֶק, וְזוּלַת חַסְדִּים אֵאלוּ אִין שְׂמַאל נִכְנַע לְהִתִּיחַד עִם הִימִין, עִישׁ. בְּאִפְךָ, שְׂאִין הִיסוּד יִכּוֹל לִיחַד הִימִין וְשְׂמַאל זְבִי, לְפִתּוֹחַ הַמְלָכוֹת מִקְפָּאוֹנָה, אֵלֹא אִיכָּ, שִׁישׁ בּוּ כְּחוֹת הַדִּין לְמַעַט הַגִּיר דְּשְׂמַאל, וְיִשׁ בּוּ קוֹמַת חַסְדִּים הַמִּתְחַבְּרִים עִם חַסְדִּים דִּימִין וְאֵז מְכַנֵּיעַ שְׂמַאל וּמִיחַדוּ עִם הִימִין, וְתַדַּע, שְׁכַחוֹת הַדִּין שֶׁל הַמִּסָּךְ דְּחִירֶק שְׂבִיטוּד, הִיִּס שִׁישׁ דְּשְׂדִי. וְאֹור הַחַסְדִּים שְׂבוּ, הִיִּס יִ דְּשְׂדִי, שְׂבִיבִי אֵלֹה מְגַבִּיל שְׂמַאל שֶׁלֹּא יֵאִיר

הַטוֹב, וְאוֹתָהּ שְׂבִשְׂמַאל נִקְרָאת יִצְרֵר הֶרַע. כִּיּוֹן שִׁיִּצָּא הָאָדָם מִפְתַּח בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַשֵּׁד נוֹשֵׂא עֵינְוִי, וְרֹאָה אֲתַ יִצְרֵר הֶרַע כְּשֶׁהוּא שׁוֹרָה לְשְׂמַאל, הוּא נִמְשֵׁךְ לְאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁהִיצְרֵר הֶרַע נִמְצָא, דְּהֵינּוּ לְשְׂמַאל, וְהוֹסֵר מִימִין, וְאֵז בְּאוֹתוֹ צֵד שְׂמַאל עוֹמֵד אוֹ שֵׁם שֶׁל אֲדוּנָה, דְּהֵינּוּ הַמְּחֻזָּה, וְאֵינּוּ יִכּוֹל לְקִרְבֵּי אֵלִיו לְהוֹיֵק לוֹ, וְהָאָדָם יוֹצֵא וְנִיִּצֵּל מִמֶּנּוּ, וְכִשְׁנִכְנַס אֶל הַבַּיִת, נִמְצָא הֵשֶׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂבִמְחֻזָּה, עוֹמֵד לִימִינוּ, וְעִידָא שׁוֹלֵט הִימִין עַל שְׂמַאל, וְאֵינּוּ יִכּוֹל לְקִטְרָג עֲלִיו.

עו) וְעִידָא אֲצִטְרִיךְ בִּינָא וְכוּ': וְעִיכָא צְרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהָר, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה טְנוּפָא וְלִכְלוּךְ בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ וְלֹא יִשְׁפּוֹךְ שֵׁם מִים עֲכוּרִים, מִבִּי טַעֲמִים, אִי, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בִּזְיוֹן אֲצֵל שֵׁם אֲדוּנָה, שְׂבִמְחֻזָּה, וְאִי, שֶׁאֵז יֵשׁ רִשׁוֹת לְאוֹתוֹ מִחְבֵּל, דְּהֵינּוּ הַשֵּׁד, לְחַבֵּל, וּמִשׁוּם זֶה יוֹהֵר הָאָדָם בּוֹזֵה, וְיוֹהֵר הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִדְחֶה מִפְתַּח בֵּיתוֹ אֲתַ הֵשֶׁם שֶׁל אֲדוּנָה.

עז) וְכֵד בְּרֵי נֶשׁ וְכוּ': וְכִשְׁהָאָדָם מִתְקַן מְזוּזָה לְפִתְחוֹ, כְּשִׁאוֹתוֹ הָאָדָם נִכְנַס לְבֵיתוֹ, יִצְרֵר הֶרַע הֵהוּא וְהַשֵּׁד הֵהוּא שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּעַל כְּרַחֲם, וְאוֹמְרִים זֶה הַשַּׁעַר לְהִי צְדִיקִים יִבּוֹאוּ בּוּ, וְכִשְׁלֹא נִמְצָאת מְזוּזָה לְפִתְחוֹ שֶׁל אָדָם, הִיצְרֵר הֶרַע וְאוֹתוֹ הַשֵּׁד, מִתְחַזְּקִים וּמִתְקַנְיִם יִחַד, וּמְנִיחִים יְדֵיהֶם עַל רִאשׁוֹ בְּזִמְן שְׁנִכְנַס, וּפּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, אוּי לוֹ לְפִלוֹנִי שִׁיִּצָּא מִרִשׁוֹת אֲדוּנָה. מֵאוֹתוֹ זִמְן וְהִלָּאָה, הוּא נִמְצָא בְּלִי (דְּפוּי דָּף רִס"ג ע"ב *) דָּף רִס"ד ע"א)

יצר הרע וההוא שידא בעל כרחייהו נטרי ליה, ואמרי ז) זה השער ליי צדיקים יבאו בו. וכד לא קאים ׀ מזוזה לפתחיה דב׳נ, יצר הרע וההוא שידא ׀ מתתקנין

מסורת הזר

ז) (תהלים קיח) בשלח מג צ״ש.

חלופי גרסאות

ט ל״ג מזוזה. 9 מתקנין.

מאמר

הסולם

המזוזה

והנה השם שדי, אינו מקובל אל המלכות בבת אחת, אלא מתחילה מקבלת המלכות את הדינים שבמסך, שה״ס ש״ד דשדי, ואח״כ מקבלת ה׳ דשדי, שה״ס החסדים. ונמצא שבעת שמקבלת הדינים, עוד אינם נעשים פתח אל המלכות, כי הדינים בלבד אינם יכולים ליחד הימין והשמאל מטרם ביאת החסדים, וע״כ נבחן או שנתוסף עוד דינים על המלכות. כי מתחילה לא היו לה אלא דינים דשמאל, שה״ס הקפאון, ועתה נתוספו עליה דיני דנוקבא, הממעטים הג׳ר דשמאל, ונמצא שנגרעה עוד יותר מחמתם, כי נכפלו דיניה, ע״כ נבחן זה לבחינת מיעוט וחלל בלבד. ולא לפתח, ובכל מקום שיש מיעוט וחסרון. יש שם מקום לאחיות הסטרא אחרא והקליפות. אמנם כיון שהיא עומדת לקבל גם ה׳ דשדי, שאז נפתחים אורותיה על ידי הדינים והחסדים יחד, ונעשים לה פתח, ע״כ אין הקליפות נאחזות בה, גם בבחינת החלל והחסרון מטרם שנעשו לפתח. אע״פ שיש להם רשות.

וז״ש (באות ע״ד) סמ״ך לפתחא, דהיינו בעת שהמלכות עוד מקבלת ש״ד דשדי, שה״ס הדינים דמסך, שאז עוד אינם פתח, אלא חלל וחסרון, אבל הם סמ״ך לפתחא, כלומר שקרובה לקבל את ה׳ דשדי, שאז נהפכים הדינים להיות פתח. לקבל תרין דרגין, אדרבן חד שידא, כי אז יש ב׳ מדרגות דינים בהמלכות, כי מלבד הדינים דשמאל שהיו לה מכבר נתוספו לה עוד דינים דמסך שהם דיני דנוקבא, כנ״ל, שכנגד ב׳ מדרגות דינים הללו, מוכנה הקליפה להאחו בהם, שקליפה ההיא נקראת ש״ד, משום שהיא נאחזת בדינים דש״ד, של שדי בטרם שבאה ה׳ דשדי, כנ״ל. ואית ליה רשׁו לחבלא, שיש לו רשות להזיק מכת מקום החסרון שנעשה במלכות, אבל מתוך שהוא סמוך לפתח, כלומר, שהיא קרובה להמשיך ה׳ דשדי, שאז נעשים הדינים לפתח, ע״כ אינו מזיק אע״פ שיש לו רשות. כנ״ל.

ויש להבין, למה קובעים המזוזה לימין הנכנס אל הבית, ולשמאל היוצא מן הבית. והענין הוא, כי הארת הבית, ה״ס חכמה שבשמאל

יאר אלא ממטה למעלה, ומיחדו עם הימין. והנה המלכות בכללה נקראת בשם בית, להיותה בית קבול לכל האורות העליונים, בדומה לבית גשמי, שהוא בית קבול לכל רכושו וצרכיו של האדם. ואותם הדינים והחסדים שהיסוד משפיע אל המלכות מן השם שדי נבחן לפתח הבית, כי זולת הדינים והחסדים האלו, היתה המלכות שה״ס הבית, נשארת קפואה וסתומה, ועל ידיהם, היא נפתחת, ואפשר לבא אל הבית לקבל משם כל האורות. והמזוזה, ה״ס שם שדי הזה הפותח את המלכות. שע״כ רשום עליה השם ש״ד״י.

וזה אמרו (באות ע״ב) בגין דרזא דמזוזה איהו קאים תדיר לפתחא, סוד המזוזה עומד תמיד לבחינת הפתח, ורא איהו פתחא דלעילא, שהמזוזה היא הפתח של מעלה, דהיינו של המלכות (כמ״ש להלן אות ק״ט) כי מאלו הדינים והחסדים שבשם שדי, נעשה הפתח במלכות, שיהיה אפשר לבא אל הבית לקבל כל האורות שיש שם. וזולת הפתח הזה, היתה המלכות הנקראת בית, קפואה וסתומה מכל צד. כנ״ל. ורא איהו דרגא דאקרי שומר, כי הדינים שבשם שדי, שומרים האדם שלא יכשל למשוך החכמה בדרך האסור, דהיינו, ממעלה למטה, כי אז תיכף ירבעו עליו הדינים האלו. (ח״ש באות ע״ג) ותן, דלא ינש בר נש דוכרנא דקב״ה לעלמין, כי המוחין שהאדם זוכה לקבל אחר פתיחת המלכות ע״י שם שדי, נקראים זכרון. ומטרם הפתיחה, בעוד שהיתה המלכות תחת קו שמאל בלי ימין, היתה נמשכת ממנה השכחה. ונמצא שעי״ז שרואה את השם שדי בפתח המלכות, ניצל משכחה, וזוכה לזכרון. שה״ס המוחין. וז״ש כיון דחמי וכו׳ אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה. שכיון שזוכה למוחין דזכרון, הוא זוכר לקיים כל מצות הש״י. שהסו״ה אצל הציצית, וראיתם אותו וגו׳. וז״ש, מזוזה, כללא דכר ונוקבא כחדא, כי ה״ס השם שדי, שהוא שם של היסוד שהוא דכר. וה״ס פתח הבית, דהיינו הפתח של המלכות שהיא נוקבא.

(דפו״י דף רס״ד ע״א)

כחדא, שוו ידייהו על רישיה בזמנא דעייל, פתחי ואמרי, ווי ליה לפלגיא, דהא נפק מרשותא דמאריה, מההוא זמנא קאים בלא נטירו, דלית מאן דנטיר עליה, רחמנא לישזבן צ.

חלופי גרסאות

צ בדפו"י כתבו צ"א ב' פקודא לאומאה וכו'.

המזוזה

הסולם

מאמר

להם פעולה כלל על הדינים דימין האלו, וא"כ, והיאך אתנטייר בר נש אי איחו שארי לשמאליה, שהרי אין להם פעולה זה על זה. ומשיב, כיון דנפק בר נש מתרעא דכיתיה, כלומר אחר שכבר קבל הארת השמאל שבבית ויוצא משם. ההוא שירא זקיף עיניו, וחמי ליצר הרע וכו' כלומר, שגם השד נהנה מאלו המוחין דשמאל, שז"ס וזקיף עיניו, וע"כ הוא נמשך ליצר הרע של אדם שהוא בשמאל, שגם היצר הרע נכנע ממוחין האלו, וע"כ אתמשך לההוא פטרא שהשד נמשך לגמרי לצד שמאל, דהיינו להנות מהם, ואתערדי מימינא, והוסר לגמרי מדינים דימין, ואין לו עוד שום אחיזה בהם, שיוכל להזיק עמהם, אמנם עוד הוא יכול להזיקו עי"ז שיטה אותו למשוך האור ממעלה למטה כנ"ל, דהיינו בדינים דשמאל, אמנם ובההוא פטרא קאים שמא דמאריה, ששם שורה השם שדי, שהוא שומר שלא יבוא האדם להמשיך ממעלה למטה כנ"ל. ולא יכיל לקרבא ולאבאשא ליה, ונסיק ב"נ ואשתזיב מזניה. וע"כ הוא יוצא וניצל ממנו.

וה"ש (באות ע"ז) וע"ד אצטריך ב"נ דלא יעביד טנופא ולכלוכא בתרעא וכו', היינו שלא ימשיך האור ממעלה למטה שבוה ממשוך טנוף ולכלוך ומים עכורים, וה"ש, חד דלא יעביד קלנא לגבי שמא דמאריה, כי במעשה זה הוא מבזה השם שדי, שהוא נותן הגבול שלא ימשוך ממעלה למטה, כנ"ל. וחד, דאית ליה רשו לחהוא מחבלא לחבלא, כן אז מתבטל הפתח, שנעשה בסוד השם שדי, והזורים הדינים דש"ד למקומם, שבהם נאחו השד ומזיק לו. כנ"ל.

וה"ש (באות ע"ז) וכד בר נש אתקין מזוזה לפתחיה וכו' ההוא יצר הרע וההוא שירא בעל כרחיהו נטירי ליה וכו', כי אותם הדינים דנוקבא והדינים דכורא, שהשד כלול מהם, הם עצמם מתהפכים לפתח, לפתח כל אוצרות הבית, על ידי השלמת ה' דשדי, ושומרים אותו, שלא יתלקקל הפתח הזה, ואמרי, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

כי

שבשמאל, בסוד בחכמה יבנה בית. וע"כ הנכנס, שפירושו שעוד לא קבל המוחין שבבית, נמצא השם שדי שבמזוזה, שה"ס הפתח, בימין. כי עודו הוא במוחין דימין, שהם חסדים. אבל היוצא מן הבית, שכבר קבל המוחין דו"ק דחכמה שבבית, ויוצא לו משם למדרגה אחרת, הרי המוחין שלו הם ו"ק דחכמה שבשמאל, וע"כ השם שדי שבמזוזה הוא בשמאל. וה"ש (באות ע"ב) למהוי כל בר נש נטיר מעם קב"ה כד נפיק וכד עייל וכו'. כי היוצא מן הפתח מקבל עמו המוחין שקבל בבית, וצריך שמירה שלא ימשוך אותם ממעלה למטה, וע"כ צריך להסתכל בסוד השם שדי שבמזוזה השומר אותו ומוכיר אותו שלא יכשל בעצת השד, שהוא מסית בני אדם למשוך המוחין ממעלה למטה, שהוא בחינת החטא דעץ הדעת, וכל שכן הנכנס אל הבית שצריך שמירה שלא ינוק בעצת השד. וה"ש (באות ע"ד) ואיהו קאים לפטר שמאלא, כי השד נמצא בצד שמאל של הפתח, ומוכן להסיתו להגביר השמאל על הימין, דהיינו שימשיך החכמה ממעלה למטה, ואז יוכל להזיק לו בין בדינין דדכורא שהם הדינים דשמאל, ובין בדינין דנוקבא שבמסך, להיות השד כלול מב' המדרגות כנ"ל.

ונודע שהדינין שבמסך דחירק דקו האמצעי, כלולים ממנעולא ומפתחא (כח"ש לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ונמצא שגם השד כלול משניהם. והמוחין דבחינת השמאל אינם מהפכים הדינים להעשות פתח, רק את הדינים דמפתחא שבמסך, אבל הדינים שבמנעולא, אינם מהפכים אלא שנגנזים (כח"ש ע"ש) וא"כ הם נשארים עוד בהשד, והוא יכול להזיק עמהם למוחין דשמאל, והוה שמקשה הרעיא מהימנא, אי חכי כי נפיק בר נש מתרעיה לבר הא ההוא שירא קאים לימיניה, כלומר שאע"פ שהאדם כבר קבל המוחין שבבית, שהם ו"ק דשמאל, עוד השד נשאר בימינו, דהיינו מדינים דנוקבא דמנעולא, שהם מבחינת ימין, ומזוזה, דהיינו בחינת הפתח שנעשה ע"י גילוי המוחין שבבית, הוא בשמאל, שאין

(דפו"י דף רס"ד ע"א)

(ח) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, דא איהו יחודא חד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הא יחודא אחרא, למהוי שמיה רזא חד. ורזא דא, יי' הוא האלהים, דא כתיב, כד אינון ביחודא חד. (ט) ואי תימא, אי הכי כגוונא דכתיב (ז) יי' אחד ושמו אחד, לאו איהי יי' הוא האלהים, דאי כתיב יי' ושמו הוא אחד, הוינא אמרי הכי, לא כתיב אלא יי' אחד ושמו אחד, ואצטריך לומר כגוונא דא, יי' הוא האלהים הוא, ויתחזי יי' אחד ושמו אחד. (פ) אלא כלא חד, דכד אתאחדן תרין שמהן ק אליו, דא ביחודא חד, ודא ביחודא חד, כדין תרין שמהן אליו אתעבידו חד, ואתכלילן דא בדא, והוי כלא שמא שלים ביחודא חדא, וכדין יי' הוא האלהים, דהא כדין אתכלילן כלא דא בדא למהוי חד, ועד דאתייחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי, לא אתכלילו דא בדא, למהוי כלא חד.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן אליו עד אליו.

מסורת הוזהר

(ק) לעיל אות נח צ"ח. (ר) (מ"א יח) ב"ב פח צ"א. (ט) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת.

שמע ובשכמליו

הסולם

מאמר

ה' הוא האלקים, שאם היה כתוב הויה ושמו הוא אחד, היינו אומרים כך, ששוה אל הויה הוא האלקים, אבל לא כתוב, אלא הויה אחד ושמו אחד, וא"כ היה צריך לומר כעין זה, הויה הוא, האלקים הוא, והיה שוה אל הויה אחד, ושמו אחד. וכיון שלא כתוב כן, אלא הויה הוא האלקים, הרי אינו דומה להויה אחד ושמו אחד. ואיך נאמר שיחוד שמע ובשכמליו, שהם ב' יחודים, בדומה להויה אחד, ושמו אחד, שהוא שוה להויה הוא האלקים.

(פ) אלא כלא חד וכו': ומשיב, אלא הכל הוא אחד שיחוד שמע ובשכמליו, שה"ס הויה אחד בשמע, ושמו אחד בבשכמליו, הס אחד עם ה' הוא האלקים. כי כשמתיהדים ב' שמות אלו, הויה, שהוא ז"א עם אלקים שהוא מלכות, זה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד שמע ישראל וגו', וזה ביחוד אחד, דהיינו ביחוד בשכמליו, אז נעשים ב' שמות אלו אחד, ונכללים זה בזה, ונעשה הכל שם אחד שלם, ביחוד אחד, ואז כתוב, הויה הוא האלקים. כי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד. אבל מטרם שנתיחדו כל אחד זה בפני עצמו, וזה בפני עצמו, אינם נכללים זה בזה להיות הכל אחד. באפ"ה, שהויה אחד ושמו אחד, ודאי אינו שוה אל הויה הוא האלקים, אלא שהויה הוא האלקים הוא תוצאה מן הויה אחד ושמו אחד, כמבואר.

כללא

כי הדינים שבידיהם נהפכו ונעשו לשער אל הויה, שיוכלו לקבל כל הארותיו כנ"ל. וכד לא קאים מזוזה לפתחיה, דהיינו שאינו ממשיך ה' דשדי המהפכת הדינים דש"ך לפתח. יצר הרע וההוא שירא מתתקנין כחדא, כלומר, שפועלים ביחד שווי ידיהו על רישיה, שמשמים ידיהם, דהיינו הכוחות שלהם, שהם הדינים דכורא ודנוקבא יחד הכלולים בהשד, על ראשו, דהיינו על הנשמה שלו, מחאי זמנא קאים כלא נמירו וכו', והקליפות עושים בו מה שרוצים.

מאמר שמע ובשכמליו

(ח) שמע ישראל ה' אלקינו וגו': שמע ישראל וגו' זה הוא יחוד אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, זהו יחוד אחר, שיהיה שמו, שהוא המלכות הנקראת שם, בסוד אחד. וזה סוד, הויה הוא האלקים, שהויה, שהוא ז"א הוא המלכות הנק' אלקים, שזה כתוב, כשז"א ומלכות הם ביחוד אחד. וע"כ שמע ישראל ה"ס הויה, ובשכמליו ה"ס הוא האלקים.

(ט) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, א"כ, הרי היחוד דשמע ובשכמליו, הס כעין שכתוב, הויה אחד ושמו אחד, שאינו שוה אל (דפו"י דף רס"ד ע"א)

(פא) כללא דכל אורייתא, הכי הוא ודאי, דהא אורייתא איהי תורה שבכתב, ואייה תורה שבעל פה. תורה שבכתב, דא הוא דכתיב יי' תורה שבעל פה, דכתיב האלהים. ובגין דאורייתא אייהי רזא דשמא קדישא, אקרי הכי.

(פב) תורה שבכתב ותורה שבעל פה, דא כלל, ודא פרט. כלל אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל, ואתייחדו דא בדא, והוי כלא חד. ועי' כללא דאורייתא, איהו כללא דלעילא ותתא, בגין דשמא דא לעילא, ושמא דא לתתא. דא רזא דעלמא עלאה. ודא רזא דעלמא תתאה. ועי' כתיב אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים, דא כללא דכלא, וכל דא דאמרן, אצטריך בי' למנדע בהאי עלמא.

(פג) ואי תימא, פקודי אורייתא ש אן אינון ת הכא, בכללא דא. אלא דא איהו זכור. ודא איהו שמור. וכל פקודי אורייתא בהני כלילן, ברזא דזכור, וברזא דשמור, וכלא איהו חד.

(פד) פתח ר' יוסי ואמר, הא דתנינן צלותא דערבית חובה איהו, ודאי בגין דקיש א דערבית חובה, וקבי'ה אתייחד בליליא, כמה דאתייחד ביממא. ומדת לילה אתכליל ביממא, ומדת יממא אתכליל בליליא, ואתעביד יחודא. ומאן דאמר רשות, בגין אימורין ופדרין ג דמתעכלי בליליא. והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

ר ל"ג מן וכל עד ודא איהו שמור באות פ"ג. ש אף. ת ל"ג הכא. א ל"ג דערבית. ב ל"ג מן ואתעביד עד והא. ג דמתאכלי.

שמע ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

ושנניהם אחד, וזה כלל הכל, של כל העולמות. וכל זה שאמרנו צריך האדם לדעת בעולם הזה.

(פג) ואי תימא פקודי וכו': ואם תאמר, מצוות התורה איפה הם בכלל הזה, אם הויה הוא האלקים, הוא כלל הכל. ומשיב, אלא זה הויה, הוא זכור, וזה האלקים, הוא שמור, וכל מצוות התורה באלו כלולות בסוד זכור ובסוד שמור. שזכור כולל רמ"ח מ"ע ושמור כולל שס"ה ל"ת. והכל הוא אחד.

(פד) פתח ר' יוסי וכו': פרי' ואמר, זה שלמדנו שתפלת ערבית היא חובה, הוא ודאי משום, שקריאת שמע של ערבית היא חובה, כי הקבי'ה מתייחד בלילה בסוד קיש, כמו שמתייחד ביום. ומדת לילה נכללת ביום ומדת יום נכללת בלילה, ונעשה היחוד. ומי שאומר רשות, הוא מטעם התפלה שנתקנת כנגד אימורים ופדרים הנעכלים ונשרפים בלילה שהם אינם חוב. כי תפלת שחרית ומנחה הם כנגד ב' תמידים, שהם חוב, ותפלת ערבית כנגד אימורים וכו', שהם רשות. וכבר העמדנו כתיב

(פא) כללא דכל אורייתא וכו': הכלל של כל התורה, דהיינו תושב"כ ותושב"פ יחד, כך הוא ודאי. כי התורה, היא תורה שבכתב, והיא תורה שבעל פה. תורה שבכתב, זה הוא שכתוב, הויה, דהיינו ז"א. תורה שבעל פה, הוא שכתוב האלקים, שהוא המלכות. ומשום שהתורה ה"ס השם הקדוש, ע"כ נקראת כך, זה נקרא הויה, וזה האלקים.

(פב) תורה שבכתב ותורה וכו': תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זו כלל, וזו פרט, התושב"כ היא כלל, דהיינו ז"א, ותושב"פ פרט, דהיינו המלכות. הכלל צריך לפרט, והפרט צריך לכלל, שאין שלימות לזה בלי זה עד שיתחברו שניהם, ומתייחדים זה בזה ונעשה הכל אחד. וע"כ כלל כל התורה, היא כלל שלמעלה, ז"א, ושלמטה, המלכות. משום ששם הזה הוא למעלה, ושם הזה הוא למטה. זה תושב"כ, סוד עולם העליון, ז"א, וזה תושב"פ, הוא סוד עולם התחתון, מלכות. וע"כ כתוב, אתה הראת לדעת כי הויה הוא האלקים, (דסו"י דף רס"ד ע"א)

פה) דכתיב ואהבת את יי אלהיך, האי קרא אוקימנא, ואוקמוה חבריאי. אבל אית לשאלא, אי בהאי יחודא דשמע ישראל, אתכליל כלא, ימינא ושמאלא, אמאי כתיב לבתר ואהבת, והיה אם שמוע, דהא ביחודא אתכלילו. אלא התם בכלל. הכא בפרט. והכי אצטריך.

פו) וברזא דיחודא דהא אתערנא ביה, יחודא איהו כגוונא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא, בתפלין דרישא ד' פרשיין, והא אתמר. והכא ג' שמהן אינון. התם ארבע פרשיין, וכל חד וחד בלחודי. והכא ג' שמהן, ד מה בין האי להאי.

פז) אלא אנון ארבע פרשיין הא אתערו בהו, חד נקודה ה קדמאה. וחד רזא דעלמא דאתי. וחד ימינא *). וחד שמאלא. אלין רזא דתפלין דרישא. והכא ברזא דא, יחודא דא תלת שמהן עלאין, אינון ו כגוונא דאינון ארבע פרשיין. יי קדמאה, דא נקודה עלאה, ראשיתא דכלא. אלהינו, רזא דעלמא דאתי. יי בתראה, כללא דימינא ושמאלא כחדא, בכללא חדא ואלין אינון תפלה דרישא, ודא איהו יחודא קדמאה.

חלופי גרסאות

ד בדפווי כתבו כאן ציור זה. ה עלאה; מוסיף קדמאה עלאה. ו בגין.

תפלין	דרישא		
חכמה	בינה	חסד	גבורה
	ת"ת	מניח	
	תפלין	דיד	
ת"ת	נצח	הוד	יסוד
	מלכות	מניח	
כולם	בבית	אחת	כרוכים

מאמר

הסולם

שמע ובשכמליו

פה) דכתיב ואהבת את וגו': כתוב, ואהבת את ה' אלקיך. מקרא זה העמדנו. והעמידוהו החברים. אבל יש לשאול, אם ביחוד הזה דשמע ישראל נכלל הכל, ימין ושמאל. כנ"ל, למה כתוב אח"כ ואהבת שהוא ימין, והיה אם שמוע, שהוא שמאל, הרי ביחוד קריאת שמע כבר נכללו. ומשיב, אלא שם בקריאת שמע הוא בכלל. שימין ושמאל דדעת נכללו בכלל אחד, בהויה (כנ"ל אות ל"ז) וכאן בפרט, שתחלה כתוב, ואהבת בפני עצמו, שהוא חסד, ואח"כ כתוב, והיה אם שמוע בפני עצמו, שהוא גבורה. וכך צריך להיות.

פו) וברזא דיחודא דהא וכו': ובסוד היחוד אשר הערנו בו, היחוד דקריאת שמע הוא, כמו היחוד דתפלין של ראש ותפלין של יד. בתפלין של ראש יש ד' פרשיות, וכבר למדנו אותן, וכאן בקריאת שמע יש ג' שמות, (דפווי דף רס"ד ע"א *) דף רס"ד ע"ב)

הויה אלקינו הויה. שם ארבע פרשיות שכל אחת ואחת היא בפני עצמה, וכאן רק ג' שמות. מה ההפרש בין זה לזה. *

מאמר ד' פרשיין דתפלין דרישא ודרועא פז) אלא אינון ארבע וכו': ומשיב, אלא אלו ארבע פרשיות הרי העירו בהן, שאחת, דהיינו קדע. היא הנקודה הראשונה דהיינו י' דהויה, שהיא חכמה. ואחת, דהיינו והיה כי יביאך, היא סוד עולם הבא, שהוא בינה. ואחת, דהיינו שמע, היא ימין דדעת. ואחת, שהיא והיה אם שמוע, היא שמאל דדעת. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד זה דקריאת שמע, היחוד הזה של ג' שמות העליונים, הויה אלקינו הויה, הם כעין אלו ארבע פרשיות דתפלין. הויה הראשונה, היא נקודה עליונה ראשית הכל, דהיינו חכמה. אלקינו, היס עולם הבא, דהיינו בינה. הויה האחרונה

הויה אלקינו הויה. שם ארבע פרשיות שכל אחת ואחת היא בפני עצמה, וכאן רק ג' שמות. מה ההפרש בין זה לזה. *

מאמר ד' פרשיין דתפלין דרישא ודרועא פז) אלא אינון ארבע וכו': ומשיב, אלא אלו ארבע פרשיות הרי העירו בהן, שאחת, דהיינו קדע. היא הנקודה הראשונה דהיינו י' דהויה, שהיא חכמה. ואחת, דהיינו והיה כי יביאך, היא סוד עולם הבא, שהוא בינה. ואחת, דהיינו שמע, היא ימין דדעת. ואחת, שהיא והיה אם שמוע, היא שמאל דדעת. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד זה דקריאת שמע, היחוד הזה של ג' שמות העליונים, הויה אלקינו הויה, הם כעין אלו ארבע פרשיות דתפלין. הויה הראשונה, היא נקודה עליונה ראשית הכל, דהיינו חכמה. אלקינו, היס עולם הבא, דהיינו בינה. הויה האחרונה

פח) ז תפלין ן דדרועא, כללא ם דכל הני כחדא, ודא איהו רזא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הכא כללא דאינון תפלין דרישא, דאתכלילו גו תפלין דדרועא.

פט) ורזא דא, ברוך : דא רזא דנקודה עלאה, דאיהו ברוך, דכל ברכאן נבעין מתמן. ואי תימא, עלמא דאתי אקרי ברוך. לאו הכי. דהא נקודה עלאה איהו דכר, עלמא דאתי נוקבא, איהו ברוך, ואיהי ברכה, ברוך דכר, ברכה נוקבא. וע"ד ברוך איהו נקודה עלאה. שם : דא עלמא דאתי, דאיהו שם גדול. כד"א n) ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד : דא כבוד עלאה, דאיהו ימינא ושמאלא, וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד, דאיהו מלכותו. ונטיל כלא בגויה, ובהאי אתכלילן. בהאי מלכות, עלמין כלהו, למיזן לון, ולספקא לון, כ בכמה דאצטריכו.

צ) ודא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא, כגוונא דרזא דיחודא דתפלין, הכי הוא יחודא דכלא. ודא איהו ברירו דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא, ואמר לי דהא בד' גווינין, אתסדר יחודא, ודא ברירא דכלהו. והכי איהו ודאי, וכלהו רזא דיחודא, אבל סדורא דתפלין, דא הוא יחודא עלאה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז תפלין. ח דרישא כללא גו תפלין דדרועא כללא כל. ט כל. י מוסיף ביה בהאי. כ ל"ג בכמה. ? דסדר; אסתר.

ה) (יהושע ז) משפטים טג צ"ט.

ד' פרשיין דתפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

זהו עולם הבא, דהיינו בינה, שהיא שם גדול, כמש"א. ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד, זהו כבוד עליון, דהיינו דעת, שהוא ימין ושמאל דדעת, וכולם כלולים בתפלה של יד ההיא, דהיינו במלכות, שהיא סוד המלה מלכותו. והמלכות לוקחת הכל בתוכה, ובה נכללו במלכות זו כל העולמות לזון אותם ולכלכל אותם במה שצריכים, שזהו לעולם ועד. כי ועד, לשון מזון כמו בבוקר יאכל עד. ולעולם ועד, פירושו, שהמלכות מזינה העולם כולו.

צ) ודא איהו יחודא וכו': זהו הוא גם כן היחוד של תפלין של ראש ותפלין של יד, כי כעין סוד היחוד של התפלין כן הוא יחוד הכל. וזה הוא בירורו של הדבר. וכך סדרתי היחוד הזה לפני המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר לי, כי בד' אפנים מסתדר היחוד דקריאת שמע, וסדר הזה, הוא הברור מכולם. וכך הוא ודאי. ובכולם הם סוד היחוד, דהיינו בק"ש ושאר דברים, אבל הסדר של התפלין, זה הוא יחוד עליון כראוי.

ומגו

האחרונה היא כלל ימין ושמאל דדעת, ביחד בכלל אחד. ואלו הם סדר תפלין של ראש, וזה הוא יחוד הראשון שבק"ש.

פח) תפלין דדרועא כללא וכו': תפלין של יד, הן כלל של כל אלו ד' פרשיות ביחד, דהיינו בבית אחד, וזה הוא סוד יחוד הב' שבק"ש. שהוא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כאן, ביחוד הב', הוא הכלל של ד' פרשיות התפלין של ראש הנכללים תוך התפלין של יד. בבית אחד. כלומר שיחוד בשמאלו דומה ליחוד ד' פרשיות דתפלה של יד.

פט) ורזא דא, ברוך וכו': וסוד זה הוא, ברוך, זה סוד נקודה עליונה, שהיא חכמה, שהיא ברוך, משום שכל הברכות נובעות משם. ואם תאמר, שעולם הבא נקרא ברוך, שהיא בינה. אינו כן, כי נקודה עליונה, חכמה, היא זכר, ועולם הבא, בינה, היא נקבה, לפיכך הוא, הזכר, נקרא ברוך, והיא הנקבה, נקראת ברכה. ברוך הוא זכר, וברכה היא נקבה וע"כ, ברוך, הוא נקודה עליונה, דהיינו חכמה. שם,

(דס"י דף רס"ד ע"ב)

צא) ומגו דאתכלילו ימינא ן ושמאלא ברזא דשמא חד בארח כלל, אצטריך לבתר לאפקא לון. ן בארח פרט, אבל לאו בארח יחודא, דהא יחודא בקראי קדמאי איהו, למהוי יי אחד, בתפלין דרישא. ושמו אחד, בתפלין דדרועא. והוי כלא חד. כיון דיחודא אתסדר כלא בכללא, מרישא דנקודה עלאה, אצטריך לבתר ם לאתעטרא מרישא דנהורא קדמאה, דאיהו רישא דכלא ן.

צב) גליף ן ואתקין משה, כ"ה אתוון ברזא דפסוקא דיחודא, דכתיב שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. ואינון כ"ה אתוון גליפין, מחקקין ברזא דלעילא. יעקב בעא לאתקנא לתתא, ברזא דיחודא, ואתקין בכ"ד אתוון, ואינון בשכמל"ו. ולא אשלים לכ"ה אתוון, בגין דעד לא ץ אתתקן משכנא. כיון דאתתקן משכנא, ואשתלים מלה דהוה נפיק מניה, כד אשתלים, לא מליל אלא בכ"ה אתוון, לאחזאה דהא אשתלים דא, כגוונא דלעילא, דכתיב ן וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, ן הא כ"ה אתוון.

צג) וע"ד כ"ה זינין, לאשלמא תקונא דמקדשא, וכל הני אתוון אוקימנא באינון אתוון גליפין דאוליפנא ממר. ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין, אקרי כ"ה, ביחודא דשלימו דמשכנא. וע"ד א וחסידיך יברוכה כתיב, רזא דשלימו דכל משכנא, ותקונא דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (ויקרא א) וירא מה צ"ג. ב) (תהלים קמה) יתרו
 ע בדפו"י כתבו ע"כ. פ ואתקף. צ אתקין. ק ל"ג
 מ ל"ג ושמאלא. נ ל"ג מן בארח עד בארת. ס לאתערא.
 סו צ"ג.

ד' פרשיין ותפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

לפנינו. יעקב רצה לתקן למטה, במלכות, בסוד היחוד, ותקן בכ"ד אותיות, והם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שיעקב תקן אותו, שיש בו כ"ד אותיות, ולא השלים לכ"ה אותיות, והוא משום שעוד לא נתתקן בזמנו המשכן, שהוא כנגד מלכות, כיון שנתתקן המשכן ונשלם הדבר שהמשכן נמשך ממנו, לא דיבר עמו אחר שנשלם, אלא בכ"ה אותיות, להראות שזו, המלכות, נשלמה כעין שלמעלה, כמו ד"א שיש לו כ"ה אותיות, שכתוב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, הרי יש בו כ"ה אותיות. וביאור הדברים עיי' לעיל (תרומה אות רמ"ג).

צג) וע"ד כ"ה זינין וכו': וע"כ יש כ"ה מינים להשלים תקון המשכן, שהם י"ג מינים, זהב וכסף וגו' וי"ב אבנים שבחשו, וכל אלו האותיות למדנו, באלו אותיות חקוקות שלמדנו מאדוני. ומשום שהמשכן נשלם בסודות אלו כ"ה אותיות, ע"כ נקרא המשכן, דהיינו המלכות, בשם כ"ה, שמורה על יחוד

צא) ומגו דאכלילו ימינא וכו': ומשום שנכלל ימין ושמאל דדעת, בסוד שם אחד, בקריאת שמע, דהיינו בהויה אחרונה (כנ"ל אות פ"ז) בדרך כלל, הוא צריך אח"כ להוציאם בדרך פרט, דהיינו ואהבת בפני עצמו, והיה אם שמוע בפני עצמו, אבל לא בדרך היחוד, כי היחוד כבר נעשה בפסוקים הראשונים, בשמע ובבשכמל"ו, שיהיה הויה אחד בתפלין של ראש, שהוא היחוד דשמע ישראל, ושיהיה שמו אחד בתפלין של יד, שהוא היחוד דבשכמל"ו, ונעשה הכל אחד. כיון שהיחוד נסתדר הכל בכלל, מראש נקודה העליונה, צריכים אח"כ לעטר מראש של אור הראשון שהוא ראש הכל. דהיינו כתר.

צב) גליף ואתקין משה וכו': חקק ותקן משה כ"ה אותיות בסוד יחוד הפסוק, שכתוב שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. והן כ"ה אותיות חקוקות, החקוקות בסוד של מעלה. דהיינו בסוד ז"א, כי כ"ה רומז על כ"ב אותיות התורה, ותנ"כ שה"ס ג' קוין. כמ"ש (דפו"י דף רס"ד ע"ב)

צד) כ"ה: לקבל כ"ב אתוון, ותורה ונביאים וכתובים, דאינון כללא חדא, ר רזא חדא. בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכ"ה אתוון, דאינון שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, ובשכמל"ו, דאינון כ"ד אתוון, ויכוין כל חד בהו, כלהו אתוון מתחברן כחדא, וסלקין לחבורא חד, תשע וארבעים תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אצטריך לסלקא ועד, לא יתיר. וכדין אתפתחו תרעין, וחשיב קב"ה לההוא ב"ג, כאילו קיים אורייתא כלה, דאיהי אחיא במ"ט פנים בכלא.

צה) וע"ד אצטריך לכוונא רעותא בכ"ה ובארבע ועשרין, לסלקא לון ברעותא דלבא, בתשע וארבעין תרעין דקאמרן, כיון דאתכוון בהאי, יתכוון בההוא יחודא דאמר מר, שמע ישראל וגו' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כללא דכל אורייתא כלא. זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו, ודאי כללא איהו דכל אורייתא ועילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם, שלימו דדכר ונוקבא, ורזא דכל מהימנותא. ע"כ.

צו) * רבי אבא שלח ליה לר' שמעון ואמר ליה, האי ט דאוקמיה מר בתפלין דמארי עלמא, ת ד' פרשיין אינון קודשא דקודשין, א שפיר. משכא דעל תפילין, ואינון רצועין אקרו קדושה אסמכתא מגלן. שלח ליה ג ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו וגו' דייקא. והכי אוקמיה רב המנונא סבא. ואלין אינון דרישא, ודרועא ידכה בה"א, והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

ר ורזא דא. ט דאוקים; דאוקמוה וליג מר. ת ואינון; דאינון וליג ד' פרשיין. א ליג שפיר.

מסורת הוהר

ג) (בראשית ג) ב"א רלט צ"ה.

ד' פרשיין תפלין דרישא ודרועא

הסולם

מאמר

צה) וע"ד אצטריך לכוונא וכו': וע"כ צריך לכוין הרצון בכ"ה אותיות דשמע, ובכ"ד של ברוך שם, להעלותם ברצון הלב במ"ט שערי בינה, שאמרנו. אחר שנתכוין בזה, יכוון באותו היחוד שאמר אדוני, אשר שמע ישראל וגו' וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הם כלל של כל התורה כולה. אשרי חלקו מי שיתכוון בהם, ודאי הוא כלל של כל התורה, שלמעלה, שהוא ז"א, ושלמטה, שהיא מלכות. וזה הוא סוד אדם, שהוא שלמות דכר ונוקבא. דהיינו השלמות של ז"א ומלכות. ויחוד הזה הוא סוד כל האמונה. (ע"כ רעיא מהימנא).

צו) ר' אבא שלח לר' שמעון, ואמר לו, זה שהעמיד אדוני, בתפלין דרבון העולם, ד' פרשיות, שהם קדש קדשים, דהיינו חו"ב ותו"מ דדעת, יפה הוא. העור שעל התפלין והרצועות שנקראים קדושה, סמך על זה מאין לנו. שלח לו, ויעש ה' אליקים לאדם ולאשתו כתנות עור וגו' עור הוא בדיוק, דהיינו

יחוד השלמות שבמשכן, שהוא המלכות, וע"כ כתוב, וחסידך יברכוכה. שהוא אותיות יברכו פה. שה"ס שלמות כל המשכן והתקון שלו.

צד) כ"ה לקבל כ"ב וכו': כ"ה הוא כנגד כ"ב אותיות ותורה נביאים וכתובים, שג' וכ"ב הם כ"ה, שהם כלל אחד, וסוד אחד. בשעה שישראל מיחדים היחוד בסוד כ"ה אותיות שבמקרא הזה, שהם שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. והיחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם כ"ד אותיות. ומכוין בכל אחד מהם, כל האותיות מתחברות יחד ועולות לחבור אחד, שהם מ"ט אותיות כנגד מ"ט שערים שבסוד היובל, שהוא בינה, ואז צריך להעלות היחוד עד המלה ועד, ולא יותר, כי במלה ועד, נגמר החשבון מ"ט, ואז נפתחים מ"ט שערי בינה, ומחשיב הקב"ה אותו האדם, כאילו קיים התורה כולה, הבאה בכללה במ"ט פנים.

(דעו"י דף רס"ד ע"ב *) דף רס"ה ע"א

(צו) אר"ש, אית מאן דמתני בהאי ב גוונא, ג והיה דרועא שמאלא דקב"ה, ואקרי גבורה אי הכי לא אשתארן ברישא אלא תלת, ואינון ארבע. אבל תרין רתיכין קדישין אינון, ד דא אתקשר בלבא. ודא אתקשר במוחא. ולבא ומוחא, אתקשר דא בדא. וזווגא חד להו, ושפיר קאמרו חברייא. והיה לאות על ידכה, כמה דאתמר, ולא אקרי אלא אות.

(צח) אמר ר"ש, בשעתא דב"ג אקדים ה בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא, עד דנהיר צפרא. בצפרא אנח תפלין ברישיה, ותפלין ברשימא קדישא בדרועיה, ואתעטף בעטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה, אערע במזוזה, רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתיה, ארבע מלאכין קדישין מזדווגין עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה, [ז] ואוזפי ליה לבי כנישתא, ומכרוזי קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר (ד) ישראל אשר בך אתפאר. ו (ט) כדין ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא, ואסהיד עליה קמי מלכא קדישא, כדין פקיד מלכא עלאה, למכתב קמיה כל אינון בני היכליה, כל אינון

מסורת זוהר

(ז) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

חלופי גרסאות

ב ל"ג גוונא. ג ההוא. ד ושפיר קאמרו חברייא ובג"כ דא אתקשר בלבא וכ"ו. ה ל"ג מן בפלגות עד בצפרא. ו בדפו"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן יג השי"ך כאן.

דרך אמת ז] ומלויס אותו.

מאמר

הסולם

ד' פרשיין תפלין דרישא ודרועא

המלכות, כמו שלמדנו, שלא נקראת המלכות אלא אות. כי תפלין של יד הם מוחין דמלכות. (צח) אמר ר"ש בשעתא וכו': אר"ש, בשעה שאדם מקדים עצמו בהצות לילה, וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר, ובבוקר מניח תפלין בראש ותפלין ברושם הקדוש, דהיינו תפלין של המלכות, בזרוע, ונתעטף בעטוף של מצוה, ובא לצאת מפתח ביתו הוא פוגש במזוזה, שהיא רושם של השם הקדוש, שהוא מלכות, בשער ביתו. הנה אז, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו מפתח ביתו ומלויים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לצורת הפנים של המלך. ורוח קדוש שורה עליו, מכריז ואומר, ישראל אשר בך אתפאר.

(צט) כדין החוה רוחא וכ"ו: או, אותו רוח הקדוש, עולה למעלה ומעיד עליו לפני המלך הקדוש. או מצוה המלך העליון לכתוב לפניו כל אלו בני היכלו, כל אלו הנודעים לפניו. ז"ש, ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הוא כש"א וחושבי מושבות, שהם מחשבות אומנות,

דהיינו מלכות הנקראת עור. וכך העמיד רב המנונא סבא. ואלו הם של ראש. שד' פרשיות הם ד' מוחין דז"א והעור הוא מלכות דז"א, ותפלין שהלל הזרוע כתוב ידכה עם ה' ללמד שד' פרשיות, הן המוחין דה' שהיא מלכות. וכבר העמידהו.

(צו) אר"ש אית מאן וכ"ו: א"ר שמעון, יש מי שלומד, באפן זה, אשר והיה אם שמוע, הוא זרוע שמאל של הקב"ה, ונקרא ספירת הגבורה. אם כן הרי לא נשאר בראש, דהיינו במוחין, אלא ג' פרשיות: קדש, והיה כי יביאך, שמע, שהם חכמה ובינה וימין דחסד וחסר מוח הד' שהוא שמאל דדעת. שאתה אומר, אשר והיה אם שמע הוא בספירת הגבורה שהוא בגוף, והרי הם בראש ארבעה מוחין. אלא ב' מרכבות קדושות הם, של חו"ב ת"מ, זה, דתפלין של יד, נקשר בלב, שהוא מלכות. וזה, דתפלין של ראש, נקשר במוח, שהוא ז"א. ונמצא שגם פרשה ד' דתפלין של ראש היא ג"כ במוח, דהיינו שמאל דדעת, ולא בגוף, והלב ומוח, שהם ז"א ומלכות, נקשרים זה בזה, וזווג אחד להם. ויפה אמרו הקברים, והיה לאות על ידכה, טובב על (דפו"י דף רס"ה ע"א)

דאשתמודען קמיה, הה"ד ה) ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו. כד"א ז ו) וחושבי מחשבות, אינון דעבדין לשמיה, אומנותא בכלא, אומנותא דתפילין, בבתיהון ברצועיהון פ) וכתביבתהון. אומנותא דציצית, בחוטיהון בחוטא דתכלתא. אומנותא דמזוזה. ואלין אינון חושבי שמו. וכתבי וחושבי מחשבות.

ק) ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה, ו מכריז עליה בכלהו עלמין, חמו מה בריה עבדית בעולמי. ומאן דייעול קמיה לבי כנישתא, כד נפק מתרעיה, ולא תפילין ברישיה וציצית בלבושיה, ואומר ז) אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך. קב"ה אמר, אן הוא מוראי, הא סהיד סהדותא דשקרא.

קא) א"ר יוסי, זכאה חולקיה דמשה, דהכא אמר . אלהינו. דא"ר כ שמעון, משה בדרגא עלאה יתיר אתאחד, על שאר נביאי מהימני. וא"ר שמעון, אלמלא הו ידעי בני נשא מלין דאורייתא, לינדעון דהא לית שום מלה באורייתא, או את באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין ויקירין.

קב) ת"ח, כתיב, ה) משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותנינן, מאי בקול. בקולו של משה. ושפיר הוא, בקולו של משה דייקא, בההוא קול : דאיהו אחיד ביה, על כל שאר מ נביאין. ובגין דאיהו אתאחיד על כלהו, נ בההוא קול, דרגא עלאה, הוה אמר להו לישראל, יי אלהיך, ו איהו דרגא דאקרי שכינתא, דשרייא בגווייהו. זכאה חולקיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. ו) (שמות לה) ז) (תהלים ה) (הקס"ז קמו צ"א. ח) (שמות יט) פקודי רב צ"א. ז) כחשב האפוד. ח) ובכתי בתיהון; וכתי בתיהון. ט) מכריזי. י) אלקיך. כ) יצחק. ל) ליג דאיהו. מ) מוסיף נביאין ומתמן משה אתון על כלהו. נ) ההוא. ס) דאיהו; מוסיף דאיהו רב.

ד' פרשין דתפלין דרישא ודדריעא

הסולם

מאמר

שמעון, אם היו יודעים בני אדם דברי תורה, היו יודעים שאין מלה בתורה או אות בתורה, שאין בה סודות עליונים ויקרים.

אף כאן, אלו שעושים לשמו, אומנות בכל דבר, אומנות התפלין, בהבתים שלהם ברצועותיהם ובכתיבה שלהם. אומנות הציצית, בחוטים שלהם, בחוט התכלת. אומנות המזוזה, ואלו הם חושבי שמו, כמ"ש וחושבי מחשבות.

מאמר אלקינו אלקיך
קב) ת"ח כתיב משה וכו': בוא וראה, כתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. ולמדנו מהו בקול. היינו בקולו של משה. ויפה הוא, בקולו של משה הוא בדיוק, דהיינו באותו קול שהוא אוזו בו, שהוא ז"א, שהוא עולה בו על כל שאר הנביאים, שאינם נאחזים אלא במלכות ולא ב"א. ומשום שהוא נאחו בקול הזה, שהוא ז"א, יותר מכולם, הנה בקול הזה שהוא מדרגה העליונה, היה אמר לישראל ה' אלקיך, שהיא המדרגה שנקראת שכינה, השורה בתוך ישראל. שהיא למטה ממדרגת ז"א, שנאחו בו משה. אשרי חלקו.

ק) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא, שהקב"ה משתבח בו ומכריז עליו בכל העולמות, ראו מה בני עובד בעולמי. ומי שנכנס לפניו לבית הכנסת, וכשיוצא מפתחו, בלא תפלין בראשו וציצית בלבושו, ואומר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך. אומר הקב"ה, איפה הוא מוראי, הרי מעיד עדות שקר.

קא) א"ר יוסי זכאה וכו': אר"י, אשרי חלקו של משה שאמר כאן בשמע ישראל, אלקינו. כי אמר ר"ש, משה נאחו במדרגה עליונה יותר על שאר נביאים הנאמנים. וא"ר (דפו"י דף רס"ה ע"א)

קג) ואר"ש, תנינן, קללות שבת"כ, משה מפי הגבורה אמרן. ושבמשה תורה, משה מפי עצמו אמרן. מאי מפי עצמו. וכי ס"ד דאפילו את זעירא באורייתא, משה אמר ליה מגרמיה.

קד) אלא שפיר הוא, והא אתערנא, מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו. ומאי איהו. ההוא קול דאיהו אחיד ביה. וע"ד, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו. מפי ההוא דרגא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני. ועל דא, בכל אתר אלהיך, והכא אלהינו.

קה) ת"ח, כמה אית להו לבני נשא לאסתמרא « אורחיהו, בגין דישתדלון בפלחנא דמאריהון, ויזכון לחיי עלמין. תחת כורסייא דמלכא קדישא, אית מדורין עלאין. ובההוא אתר דכורסייא, מזוזה אתקשר, לאשתזבא מכמה מארי דינין, * דזמינין לאתערא בהו בבני נשא, בההוא עלמא. כגוונא דא עביד קב"ה לישראל, ויהב להו פקודי אורייתא, בגין דישתדלון בה וישתזבון בהאי עלמא, מכמה מארי דינין, מכמה מקטרגי, דאזדמנון בהו בבני נשא בכל יומא.

קו) ר' חייא אמר, האי מאן דבעי דיסתמר אורחוי, לא יעבר על מיא דאושדין קמי פתחא. בגין דתמן שרי חד שידא, והוא בין תרין פ דשין דפתחא, ואנפוי לקבליה דפתחא, ואסתכי צ כל מה דעבדין בביתא, ולא לבעי ליה

חלופי גרסאות

ע אורחוי. פ ראשין. צ ל"ג כל.

אלקינן אלקיד

הסולם

מאמר

קה) ת"ח כמה אית וכו': בוא וראה, כמה יש לבני אדם לשמור דרכיהם כדי שיעסקו בעבודת רבונם ויזכו לחיי עולם. תחת הכסא של המלך הקדוש, שהוא המלכות, יש מדורים עליונים. ובמקום ההוא של הכסא, שהוא המלכות, נקשרת המזוזה, להציל האדם מכמה מיני דינים, המוכנים לעורר בהם בני אדם בעולם ההוא. כעין זה עשה הקב"ה לישראל ונתן להם מצוות התורה, כדי שיעסקו בהן ויהיו נצולים בעולם הזה מכמה בעלי הדין, מכמה מקטרגים, הפוגשים בבני אדם בכל יום.

מאמר מייך דאושדין קמי פתחא
קו) ר' חייא אמר וכו': רח"א, כל מי שרוצה להשמר בדרכיו, לא יעבור על מים ששופכים לפני הפתח. משום ששם שורה שד אחד, והוא בין ב' דלתות הפתח, ופניו כנגד הפתח, ורואה כל מה שעושים בבית. וע"כ אין אדם צריך לשפוך מים בין ב' שערי הפתח. ר' יצחק אמר, מים צלולים, אין איסור בהם. אלא שלא ישפוך אותם דרך בזיון. מהו הטעם

קג) ואר"ש תנינן קללות וכו': וא"ר שמעון, למדנו, קללות שבתורת כהנים, שבחומש ויקרא, משה אמרם מפי הגבורה. וקללות שבמשנה תורה, שדברים, משה מפי עצמו אמרם. מהו מפי עצמו, וכי יעלה על דעתך שאפילו אות קטנה בתורה, היה משה אומר מעצמו.

קד) אלא שפיר הוא וכו': ומשיב, אלא יפה הוא, והרי הערנו, מעצמו, לא למדנו, אלא מפי עצמו, ומה הוא. הוא אותו הקול שמשא אחוז בו, דהיינו ז"א, וע"כ הללו שבתורת כהנים, מפי הגבורה, שהיא בינה, הנקראת גבורה עליונה. והללו שבמשנה תורה, מפי עצמו, דהיינו מפי מדרגה ההיא שנאחו בה משה יותר מכל נביאים הנאמנים, שהיא מדרגת ז"א. ועל כן בכל מקום נאמר אלקיד, משום שרומז על מלכות, שהיא למטה מז"א, וכאן, בשמע ישראל נאמר אלקינו, משום שרומז על בינה, שהיא למעלה מז"א. שמשא נאחו בו.

(דפו"י דף רס"ה ע"א * דף רס"ה ע"ב)

לאנוש דישידי מייא בין תרי תרעי. ר' יצחק אמר, מיינ צלילן לית לן בה. והוא דלא יושיט לון ארח קלנא. מאי טעמא. בגין דאית ליה רשו לנזקא. ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלי ביתא, ובכל מה דאסתכל אתלטייא.

קז) תלת מאה ושתינ וחמש, כחושבן ימי שתא, אית ליה שמשין, דהוא שליט עליהו, וכלהו נפקין עם ב"ג, כד נפק מתרעא דביתיה. א"ר אלעזר, כל דא בעי קב"ה לנטרא לון לישראל, ואתקין שמיה קדישא לעילא, דאיהו אורייתא, ואורייתא כלא ק חד שמא קדישא איהו, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמיה.

קח) ת"ח, בעי ב"ג בפתחא דביתא לרשמא שמא קדישא, דאיהו מהימנותא דכלא. דהא בכל אתר דשמא קדישא אשתכח זינין בישין לא משתכחי תמן, ולא יכלין לקטרגא ליה לב"ג, כמה דכתיב (ט) לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) ש אתר דפתחא דביתא ה שריא כגוונא דלעילא אתר דפתחא א דביתא עלאה שריא, מזווא אקרי. דהוא תקווא דביתא, ופתחא דביתא. מההיא מזווא ערקין מארי נימוסין, מארי דדינין קמיה לא משתכחין. וקבל דא לתתא, כד ב"ג אתקין מזווא לפתחא דביתא, ב והאי שמא קדישא רשים באתווי, האי ב"ג אתעטר בעטרוי דמאריה, ולא קרבין לפתחא דביתיה זינין בישין, ולא משתכחי תמן.

קי) ר' אבא הוה אתי מלמחמי לר"ש, פגע ביה ר' יצחק, אמר ליה

חלופי גרסאות

ק ל"ג חד. ר שמא. ש מוסיף מזווא אקרי אתר. ת עלאה וכגוונא. א ביתא ול"ג עלאה. ב דאיהו.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים צ"א) בשלח ככב צ"ת.

אלקיננו אלקין

הקדוש נמצא. מינים רעים אינם נמצאים שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמ"ש לא תאונה אליך רעה וגו'.

קט) אתר דפתחא דביתא וכו': המקום שפתח הבית שורה שם הוא כעין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה, נקרא מזווח, (כמ"ש לעיל אות ע"ז בהסולס ד"ה וזה אמרו באות ע"ב) שהוא תקון הבית. ופתח הבית. ממזווח ההיא בורחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו. וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזווח לפתח ביתו, וזה השם הקדוש שדי, רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרתו של אדונו, ומינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו, ואינם נמצאים שם. (כמ"ש שם כ"ז היטב ע"ש).

קי) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה בא מלראות את ר' שמעון. פגש בו ר' יצחק,

אמר

הסולם

הטעם. הוא משום שיש לו, לשד, רשות להזיק. ולא עוד, אלא שמחזיר ראשו, כנגד הבית. ובכל מה שמסתכל נעשה מקולל. (ועי' לעיל אות ע"ז בהסולס).

קז) תלת מאה ושתינ וחמש וכו': שס"ה כחשבון ימות השנה, יש לו, לשד, משמשים, שהוא שולט עליהם, וכולם יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. א"ר אלעזר, כל זה, כי רצה הקב"ה לשמור את ישראל, והתקין שמו הקדוש למעלה, שהוא התורה, וכל התורה היא שם קדוש אחד, ומי שעוסק בתורה, עוסק בשמו.

קח) ת"ח בעי ב"ג וכו': בוא וראה, אדם צריך לרשום בפתח ביתו את השם הקדוש, שהוא אמנות כל. כי בכל מקום שהשם (דפו"י דף רס"ה ע"ב)

מאן אתי, מאריה דנהורא, גבר דאתדבק בנורא דאכלא כל יומא, הא נהורא עמיה שרי. אמר ליה, תנינן דחיובא עליה דב"ג, לקבלא אפי שכינתא, בכל ריש ירחי ושבת. ומאן איהו. רביה. כ"ש בוצינא עלאה קדישא, דכל בני עלמא בעאן לקבלא אנפוי. א"ר יצחק, אהדרנא עמך, ואקבל אנפי שכינתא, ואטעם מאינון מלין עלאין, דאטעמת קמיה.

קיא) פתח ר' אבא ואמר, ^א שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר דא לא כתיב מאן אמרו. אלא בכל אתר דאיהו סתים, רוח הקדש אמרו עלייהו דישראל בגלותא. היושבי בשמים, היושב מבעי ליה, ^ג מאי היושבי.

קיב) אלא אוקימנא, מאן דבעי לצלאה צלותיה קמי מלכא קדישא, בעי למבעי מעמיקתא דכלא, לארקא ברכאן לתתא, כמה דכתיב ^ב שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי. והאי ירד יתיר, עמיקתא דכלא היא, ^ד ובהאי בעי למבעי בעותיה, לארקא ברכאן לההוא אתר דאקרי שמים, לאתזנא מניה כלא, וע"ד היושבי בשמים, בשמים ממש, דכד אינון ברכאן ^ה נגידו ואתמשכו מההוא אתר, ^ו עומקא דכלא, ואתישבן באתר דאקרי שמים, כדין ברכאן משתכחי בעלאי ותתאי.

קיג) כעיני עבדים אל יד אדוניהם, מאי כעיני עבדים. אלין אינון

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (תהלים כג) ויגש כג צ"א. כ) (שם קל) ויחי ג ל"ג מאי היושבי. ד והאי בעי לארקא ול"ג למבעי בעותיה. ה דנגידו. ו עוקמא. עג צ"ה.

מאמר

הסולם

היושבי בשמים וגו'

אלא העמדנו, מי שרוצה להתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש מן העמוקה מכל, דהיינו מבינה, שתשפיע ברכות למטה. כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ואותה י' היתרה, בהיושבי בשמים, היא העמוקה מכל, בינה, ומזו צריך לבקש בקשתו להריק ברכות למקום ההוא שנקרא שמים, שהוא ז"א, שיוזנו ממנו הכל. וע"כ כתוב, היושבי בשמים, בשמים ממש, דהיינו ב"א שנקרא שמים, כי כשהברכות נוזלות ונמשכות מאותו המקום העמוק מכל, שהוא בינה, ומתישבות במקום שנקרא שמים, דהיינו ב"א, נמצאות אז הברכות בעליונים ותחתונים.

קיג) כעיני עבדים אל וגו': כעיני עבדים אל יד אדוניהם, שואל, מהו כעיני עבדים, ומשיב, אלו הם שאר שרי העמים, שהם ע' שרים העליונים, שאינם נוזנים אלא משירי נוף האילן, שהוא ז"א, שישראל מתדבקים

אמר לו, מאין אתה בא בעל האור. איש המתדבק באש אוכלה כל יום, הרי האור שורה עמו. ואינו צריך לבקש מזי. אמר לו, למדנו, שחוב מוטל על אדם לקבל פני השכינה בכל ראש חודש ושבת. ומי הוא. זה הוא רבו. וכל שכן מאור עליון קדוש, שהוא ר"ש, שכל העולם צריכים לקבל פניו. אמר ר' יצחק, אחזור עמך לר"ש, ואקבל פני השכינה. ואטעם מאלו דברים העליונים, שטעמת לפניו.

מאמר היושבי בשמים וגו'

קיא) פתח ר' אבא וכו': פרא, ואמר, שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר זה לא כתוב מי אמרו. אלא בכל מקום שהוא סתום ולא נזכר מי אמרו, רוח הקדש, שהוא מלכות, אמרו על ישראל בגלות. היושבי בשמים, היה צריך לומר היושב, מהו היושבי.

קיב) אלא אוקימנא מאן וכו': ומשיב,

(דפו"י דף רס"ה ע"ב)

שאר רברבי עמין, דלא אתזנו אלא משירורא ז נופא דאילנא, דישראל מתדבקי ביה. וכד ישראל נטלין ברכאן מההוא אתר, כלהו מתברכן מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה, דא היא שפחה דאוקימנא, דקטיל קודשא בריך הוא חילא דילה במצרים, דהא לית חילא דידה, אלא כד ה אתנגיד מתמצית דהאי ארץ ישראל. וארץ ישראל * גברתה אקרי. ועל האי כתיב, תחת שלש רגזה ארץ. מאן ארץ. דא ארץ ישראל, כמה דאתמר. תחת עבד כי ימלוך, אלין אינון עבדים דקאמרן. כד אתיהיב שלטנותא לחד מנייהו. ודא הוא דכתיב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. שפחה כי תירש גבירתה ם דא היא שפחה דקאמרן.

קטו) ת"ח, מסטרא דהאי שפחה, נפקי כמה גרדיני טהירין, מקטרגין לקבלייהו דישראל, ולקטרגא לון. וקב"ה עביד להו לישראל נטירו, כאבא דבעי לנטרא לבריה מן כלא. אמר קב"ה לישראל, כמה מקטרגין זמינין לקבלייכו, אשתדלו בפולחני, ואנא אהא נטיר לכו לבר. ואתון תהוון זמינין בבתיכון מלגו, וניימי בערסיכון, ואנא אהא נטיר לכו לבר, וסוחרני ערסיכון. קטז) ות"ח, בשעתא דאינון זינין בישין קריבין לפתחא דב"נ זקפן רישא, ומסתכלן כ בשמא קדישא דאתחזי לבר, דאיהו שדי, דמתעטר בעטרוי, שמא ז דא שליט על ם כלהו, מניה דחלין וערקין, ולא קרבין לפתחא דב"נ.

חלופי גרסאות

ז גופא. ח מוסיף אתנגיד קב"ה. ט מאי. י סוחרני וליג לבר. כ ברשימא. ל דאשלים וליג דא שליט. ם כלא.

מסורת הזהר

(משלי ל) ב"א רל צ"ג.

הירושבי בשמים וגו'

הסולם

מאמר

קטו) ת"ח מפטרא דהאי וכו': בוא וראה מצד שפחה זו יצאו כמה רוחות חוקרי דין שמקטרגים כנגד ישראל, ובאים לקטרג עליהם. והקב"ה עשה שמירה לישראל כמו אב הרוצה לשמור את בנו מכל מקרה. אמר הקב"ה לישראל, כמה מקטרגים מוכנים כנגדכם, עסקו בעבודתי, ואני אהיה שומר אתכם מבחוז. אתם תהיו נתונים בבתיכם מבפנים ותהיו ישנים במטבתכם, ואני אהיה שומר עליכם מבחוז. ומסיבב מטותיכם.

קטז) ות"ח בשעתא דאינון וכו': ובוא וראה, בשעה שאלו מינים הרעים קרבים לפתחו של אדם, נושאים ראשם ומסתכלים בהשם הקדוש הנראה מבחוז, שהוא שדי, המתעטר בעטרותיו, דהיינו הממשך כל המחין אל המלכות (כנ"ל אות ע"ז בהוסולס). שם הזה שולט על כולם, ממנו יראים ובורחים, ואינם קרבים לפתחו של האדם.

א"ל

מתדבקים בו. וכשישראל לוקחים ברכות ממקום ההוא, כולם מתברכים מישראל.

קיד) כעיני שפחה אל יד גבירתה: זו היא השפחה שהעמדנו, שהרג הקב"ה הכח שלה במצרים, דהיינו שכתוב עד בכור השפחה. כי אין הכח שלה נמצא אלא כשנמשך מתמצית השפע של ארץ ישראל, שהיא המלכות, וארץ ישראל נקראת גברתה של השפחה. ועל זה כתוב, תחת שלש רגזה ארץ. מי היא ארץ, זו ארץ ישראל, שהיא המלכות, כמו שלמדנו. תחת עבד כי ימלוך אלו הם העבדים שאמרנו, שהם ע' שרי האומות, שזה נאמר בעת שניתנה ממשלה לאחד מהם. וזה הוא שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. דהיינו משעבוד השרים של האומות. שפחה כי תירש גבירתה, זו היא השפחה שאמרנו. שנאמר עליה עד בכור השפחה.

(דפו"י דף רס"ה ע"ב * דף רס"ו ע"א)

קיו) א"ל רבי יצחק, אי הכי, ירשום ב"נ שמא דא בפתחא דביתא, ולא יתיר, אמאי כל פרשתא. אמר ליה שפיר הוא, דהא שמא דא לא אתעטר, אלא באינון אתוון כלהו, רשימין ברשימא דמלכא, וכד אכתב כל פרשתא, כדין שמא דא מתעטר בעטרוי ונפיק מלכא בכל חילוי, נ כלהו רשימין ברשימא דמלכא, כדין דחלין מניה, וערקין ם מקמיה.

קיח) ת"ח, והיה שמא קדישא, מתתא לעילא. ועל דא, שדי אתרשים מלבר, לקבלי שמא דא. והי"ה מלגו, שד"י מלבר. למהוי נטיר ב"נ מכל סטרינ מלגאו ומלבר. א"ר אבא, כמה חיילין קדישין זמינן בההיא שעתא דאנח ב"נ מזוזה לתרעיה, כלהו מכרזי ואמרי ם זה השער ליי וגו'.

קיט) זכאה חולקהון דישראל, כדין אשתמודען ישראל דאינון בני מלכא קדישא, דהא כלהו אתרשימו מניה. אתרשימו בגופיהו, ן ברשימא קדישא. אתרשימו בלבושיהו, בעטופיהו דמצוה. אתרשימו ברישיהו, בבתי דתפילי, בשמא דמאריהון. אתרשימו בידיהו, ברצועי דקדושא. אתרשימו במסאנייהו, במסאנא דמצוה. אתרשימו לבר, בזריעה בחצדא. אתרשימו בבתיהון, ן במזוזה דפתחא. בכלא רשימין ם דאינון בני מלכא עלאה, זכאה חולקהון.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

נ ל"ג כלהו רשימין ברשימא דמלכא. ם קמי; קמיה.
 ע בשמא. ן ל"ג במזוזה דפתחא. ם באינון; דאינון רשימין.

מ) (תהלים קיח) בשלח מג צ"ש.

היושבי בשמים וגו'

הסולם

מאמר

כן, נרשם השם שדי מבחוץ כנגד השם הזה. השם והי"ח מבפנים, ושדי מבחוץ. כי השם שדי הוא המגביל את החכמה שבהשם והי"ח, שלא תאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל אות ע"ז בהסולם ד"ה ונתבאר) כדי שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים ומבחוץ. א"ר אבא, כמה צבאות קדושים מוכנים בשעה ההיא שאדם מניח מזוזה לפתחו. כולם מכריזים ואומרים זה השער להי וגו'. (כמ"ש שם).

קיט) זכאה חולקהון דישראל וכו'; אשרי חלקם של ישראל, כי אז ניכרים ישראל, שהם בני המלך הקדוש, כי כולם רשומים ממנו, רשומים בגופם, ברושם הקדוש של ברית מילה, רשומים בלבושם, בעטוף של מצוה. רשומים בראשם בבתים של התפלין, שהם שם של אדונם. רשומים בידיהם, ברצועות של קדושה, רשומים בנעליהם בנעל של מצוה, דהיינו בקרבן פסח שנאמר בעליכס ברגליכס ובחליצה. רשומים בשדה, בזריעה וקצירה. רשומים

קיו) א"ל ר' יצחק וכו'; א"ל ר"י, אם כן, ירשום האדם שם הזה, שדי, בפתח הבית, ולא יותרי, למה צריכים כל הפרשה שבמזוזה. אמר לו, יפה הוא, כי שם הזה, שדי, שהוא יסוד, אינו מתעטר, אלא באלו האותיות כולם הרשומים ברשימת המלך, דהיינו הנכתבים במזוזה, שה"ס המוחין הנמשכים ע"י אותו השם, וכשנכתבת כל הפרשה, אז מתעטר שם הזה בעטרותיו. והמלך, ז"א, יוצא בכל צבאותיו, כולם רשומים ברשימת המלך, שהיא המלכות, אז מפחדים מפניו, ובורחים מפניו. כי אחר שמתגלה ע"י שם שד"י כל המוחין אל המלכות, אז מתהפך החלל להיות מזוזה. (כנ"ל אות ע"ז בהסולם).

קיח) ת"ח והיה שמא וכו'; בוא וראה וחייה, של והיה אס שמוע, הוא שם קדוש, והיה, ממטה למעלה. כי כתוב תחילה ו"ח ואח"כ י"ח. שזה מורה על החכמה שבקו שמאל שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. ועל (דסו" דף רס"ו ע"א)

קכ) עד דהו אזלי, אמר רבי אבא, מאי דכתיב ו) אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו, דא הוא מאן דמשקר באת רשימא קדישא. ובמה משקר ק ביה. דעייל ג ליה ברשותא אחרא, ו כד"א ו) ובעל בת אל נכר, דאקרי ו) בורות נשברים. דהא עמין עובדי עכו"ם אקרו בורות נשברים.

קכא) ודישראל, אקרי ה באר מקור מים חיים, דא רשותא קדישא, מהימנותא קדישא. ואקרי באר מבועי דמיין צלילן, נפקין ונזלין מנה, כד"א ו) ונזולים מן לבנון. ונזולים מתוך בארך. וכתיב ו) מעין גנים באר מים חיים. ו סטרא אחרא אקרי בורות נשברים. אשר לא יכילו המים.

קכב) ת"ח, נהרא דנגיד ונפיק, ג אשקי לכל גינתא, ורוי לכל אתר ואתר, כמה דאוקימנא, עד ד דמלי לההוא אתר ה בגנתא, דאקרי באר מים חיים. ומתמן אתזנו ו עלאין ותתאין, כד"א ו) ומשם יפרד.

קכג) וכל אינון סטריין דסטרי שמאלא, לא משתקיין מההוא נביעו דמיין נביעין, בגין דאינון מסטרא דשאר עמין, ז ואקרו בורות נשברים. ומאן דמשקר ח ברשימא קדישא בההוא סטרא, אדזבק ט בבורות נשברים אשר לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) נירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. ט) (מלאכי ב) חיי שרה
 סו צ"ג. ע) (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. פ) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. צ) (משלי ה) נח ט צ"א. ק) (שיר ד)
 חיי שרה ע צ"א. ר) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א.

ק ביה. ר להו. ש ל"ג כד"א ובעל בת אל נכר.
 ת ל"ג מן באר עד באר. א ל"ג סטרא אחרא אקרי
 בורות נשברים. ב מהו אלא ההוא נהרא ול"ג ת"ח.
 ג ורוי. ד דמטי. ה גנתא. ו עלמין תתאין. ז ל"ג
 ואקרו בורות נשברים. ח בשמא. ט בארות.

אותי עזבו וגו'

הסולם

מאמר

אחרא נקרא, בורות נשברים אשר לא יכילו המים.

קכב) ת"ח נהרא דנגיד וכו': בוא וראה, נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, משקה לכל הגן, שהוא מלכות, ומרוה לכל מקום ומקום, כמו שהעמדנו, עד שממלא לאותו מקום של הגן, הנקרא באר מים חיים, שהוא יסוד המלכות, שמשם גזונים העליונים ותחתונים. כמש"א, ומשם יפרד וגו'.

קכג) וכל אינון סטריין וכו': וכל אלן הצדדים של צד שמאל, אינם נשקים, מאותו מבוע מים נובעים, משום שהם מצד שאר העמים, ונקראים בורות נשברים. ומי שמשקר ברושם הקדוש בצד ההוא, מתדבק בבורות נשברים אשר לא יכילו המים, שאינם נכנסים שם. ואותו שזכה לשמרו זוכה להישקות מאותו מבוע הנחל, בעולם הבא. וזוכה שתתמלא הבאר ההיא העליונה שתמשכנה ברכות למעלה ולמטה. אשרי הוא בעולם הזה ובעולם הבא. על

רשומים בבתיהם, במזווה בפתח. בכל דבר הם רשומים שהם בני מלך העליון, אשרי חלקם.

מאמר אותי עזבו וגו'
 קכ) ער רחון אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא, מה שכתוב, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו. זה הוא שמשקר באות רושם הקדוש. ובמה משקר בו. היינו שמכניסו ברשות אחר. כש"א, ובעל בת אל נכר, שנקראים בורות נשברים. כי העמים עובדי עבודה זרה נקראים בורות נשברים.

קכא) ודישראל אקרי באר וכו': ושל ישראל, שהיא המלכות, נקראת, באר מקור מים חיים. זהו רשות הקדוש של האמונה הקדושה, שהיא המלכות ונקראת באר מבועים שמים צלולים יוצאים ונזולים ממנה, כש"א, ונזולים מן לבנון. וכן, ונזולים מתוך בארך וכתוב, מעין גנים באר מים חיים. הסטרא (דס"ו דף רס"ו ע"א)

יכילו המים, ולא עיילי לתמן. וההוא דזכי לנטרא ליה, זכי לאתשקייא מההוא נביעו דנחלא. בעלמא דאתי, כ וזכי דאתמלי ההוא באר עלאה, לנגדא ברכאן לעילא ותתא. זכאה איהו בעלמא דין, ובעלמא דאתי, על דא כתיב, (ט) והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר ל ברשימא קדישא, דהא משקר * בשמא עלאה. ולא. עוד, אלא דגרים להאי באר דלא אתברכא, וקרין עליה (ח) כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל דייקא. ואוקמיה רבי שמעון מ באתריה, נ מאן דשוי תסקופי מלין על אנתתיה ס קדמיתא, ואפיק עלה שום ביש, כמה דאפיק לעילא, דכתיב כי הוציא שם רע על בתולת ישראל סתם.

קכה) ואזלא הא, כי הא דאמר רבי חייא אמר רבי יוסי, בתולה ירתא שבע ברכות, דאתברכא בשבע, בגין דבתולת ישראל ירתא שבע ברכן, ועל דא אתקרי בת שבע.

קכו) ואנתתא אחרא, מאן ברכאן דילה. ברכתא דבעז ורות, כד"א, (א) ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יי את וגו', דודאי בתולה בז' ע אתברכא, ולא פ אתתא אחרא ברזא דא. כיון דמטו בחקל חד, חמו אילנין, יתבו תחותיהו. אמר רבי אבא, הא צחותא דמלי דאורייתא. ניתיב.

קכז) פתח ואמר, (ב) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ת) (דברים כב) י מוסיף בעלמא דין ובעלמא. כ הה"ד והיית כגן וגו' וזכי וכי עד לעילא ותתא ול"ג מן זכאה איהו עד סוף האות. ל בשמא. מ באתתיה. ז ל"ג מאן; דמאן. ס ל"ג קדמיתא. ע אתברכאן. פ ל"ג אתתא. לג צ"א.

אותי עזבו וגו'

הסולם

מאמר

ספירות, משום שבתולת ישראל, שהיא המלכות, יורשת שבע ברכות שה"ס שבע ספירות, ועל כן נקראת בת שבע.

קכו) ואנתתא אחרא מאן וכי: שואל, ואשה אחרת, דהיינו אשה אלמנה או גרושה, שנשא לאיש, מאין הו הברכות שלה, ומשיב, מן הברכות של בעז ורות. כש"א, ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את וגו'. כי ודאי רק בתולה מתברכת בשבע ברכות, ואין אשה אחרת בסוד זה. כיון שהגיעו לשדה אחד ראו אילנות. ישבו תחתיהם. אמר ר' אבא הרי צחות לדברי תורה כאן. נשב.

מאמר האובדים בארץ אשור

קכו) פתח ואמר והיה וגו': פתח ואמר, והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'

על זה כתוב, והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

קכד) ווי למאן דמשקר וכי: אוי למי שמשקר ברושם הקדוש, כי משקר בשם העליון, ולא עוד אלא שגורם לאותה הבאר, שהיא מלכות, שלא תתברך, וקוראים עליו, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. בתולת ישראל הוא בדיק, דהיינו המלכות שנקראת בתולת ישראל. בסוד שחזרת תמיד להיות בתולה. והעמיד ר"ש במקומו, שמי שמשים עלילת דברים על אשתו הראשונה ומוציא עליה שם רע, הוא דומה כמו שמוציא שם רע למעלה, במלכות, שכתוב, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, סתם. שרומז על המלכות.

קכה) ואזלא הא כי וכי: וזה הולך על דרך שאמר ר' חייא, בשם ר' יוסי, שבתולה יורשת שבע ברכות, כי מתברכת בשבע (דפו' דף רס"ו ע"א *) דף רס"ו ע"ב)

האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'. והיה ביום ההוא, מאן ביום ההוא. אלא ההוא יומא דאתידע לקביה ז כד"א א והיה יום אחד הוא יודע ליי. תו, ביום ההוא, כד"א ט ביום בא גוג על אדמת ישראל. קכח) יתקע בשופר גדול. מה לן ביה, אי הוא רב או זעיר. אלא ההוא שופר עלאה, דביה נפקין עבדין לחירו תדיר, והאי איהו יובלא, דיובלא עלאה ורברבא הוא. וכד האי אתער, כל חירו דעלמין מתערין ביה, וההוא אקרי שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור. האבודים מבעי ליה, או הנאבדים, מאי האובדים. האובדים ממש, ק בגין דאינון ר בארעא אחרא, ט ומאן דשארין ת בארעא אחרא, יניק מרשותא אחרא וכאלו לא שריא במהימנותא, בג"כ אובדים אקרון. אובדים אינון בכל סטרין, דכד ישראל שריין בארעא קדישא, זכאין, א זכאין תדיר בכלא, זכאן לעילא ותתא. קל) ד"א ובאו האובדים, מאן אינון. אלן צדיק וכנסת ישראל. דאקרון אובדים. מנלן. כנסת ישראל, דכתיב ה על מה אבדה הארץ, אבודה או נאבדת לא כתיב, אלא אבדה הארץ, דא כנסת ישראל. צדיק, דכתיב ו הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתיב, אלא אבד, והא אוקמוה. קלא) ואי תימא, ובאו, מאן אתר אתיין אלן ב אובדים. אלא, כנסת

חלופי גרסאות

ג) (זכריה יד) וירא עד צ"א. ד) (יחזקאל לח). ז ל"ג כד"א. ק ל"ג בגין. ר ברשותא. ש מוסיף ה) (ירמיה ט) וישב מ צ"ג. ו) (ישעיה ג) ב"ב רה צ"א. מכאן מאן. ת ברשותא. א תדיר זכאין. ב אבייין.

מסורת הזוהר

האובדים בארץ אשור

הסולם

מאמר

משום זה הם נקראים אובדים שאבדו האמונה, אובדים הם בכל הצדדים, למעלה ולמטה. כי כשישראל שורים בארץ הקדושה, הם צדיקים וזוכים תמיד בכל, למעלה, בשפע ז"א, ולמטה, בשפע המלכות. וכשהם בחוץ לארץ אובדים כל זה.

קל) ד"א ובאו האובדים וכו': פירוש אחר. ובאו האובדים, מי הם. אלו הם צדיק, שהוא יסוד, וכנסת ישראל, שהיא מלכות, הנקראים אובדים. מאין לנו. בכנסת ישראל כתוב, על מה אבדה הארץ, דהיינו המלכות הנקראת ארץ. אבודה או נאבדת לא כתוב, אלא אבדה הארץ שהיא כנסת ישראל. בצדיק כתוב, הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. הרי הצדיק וכנסת ישראל נקראים אובדים, כמו שהעמדנו. (וישב אות ס"ז).

קלא) ואי תימא ובאו וכו': ואם תאמר, ובאו, מאיזה מקום באים אלו אובדים, הצדיק וכנסת ישראל שהם יסוד ומלכות. ומשיב,

אלא

וגו'. והיה ביום ההוא, מי הוא ביום ההוא, ומשיב, אלא יום ההוא הנודע אל הקב"ה, כש"א והיה יום אחד הוא יודע לה'. עוד. ביום ההוא, הוא כש"א ביום בא גוג על אדמת ישראל.

קכח) יתקע בשופר גדול: שואל, מה לנו בו, אם הוא שופר גדול או קטן, ומשיב, אלא הוא שופר עליון, שבו יוצאים תמיד עבדים לחירות, וזה הוא יובל, דהיינו בינה, שיובל עליון וגדול הוא, וכשזה מתעורר להשפיע, כל חירות העולמות מתעוררים בו, וההוא נקרא שופר גדול.

קכט) ובאו האובדים בארץ אשור: שואל, האובדים היה צריך לומר, או הנאבדים, מהו האובדים. ומשיב, האובדים ממש, משום שהם בארץ אחרת, ומי ששורה בארץ אחרת יונק מרשות אחרת וכאלו אינו שורה באמונה. (דפו" דף ה"טו ע"ב)

ישראל מן גלותא. צדיק, כמה דאוקמוה, דכתיב ז בשוב יי את שיבת ציון, בגין דיישוב לאתריה, וייתי לאתחברא בכנסת ישראל. ועל דא, ובאו האובדים בארץ אשור. ג והשתחוו ליי בהר הקדש בירושלים, מאי קא מיירי. אלא מלה דא דהנדחים בארץ מצרים, ד כביכול, ישראל לא יפקון מן גלותא, אלא בשכינתא, כמה דאוקמוה, ואינן נדחים השתחוו ליי.

קלב) תו אמר רבי אבא, כתיב, טו יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. ישמר צאתך תינת. אלא ובואך, מאי קא מיירי, דהא מאן דעאל לביתיה לא מסתפי. אלא האי ב"ג דשוי רשימא קדישא לביתיה, במלין דשמא עלאה, האי אתנטיר מכלא. כד נפיק ההוא דמדוריה לתרעא דביתיה, זקיף וחמי רשימא קדישא, ה ועיין בפתחיה. כד נפיק ב"ג, הוא אוזיף ליה, ונטיר ליה. כד עייל לביתיה, הוא אכריו קמיה, אזדהרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא. וכל דא, בגין ההוא רשימא ו דשמא קדישא, דאתרשים בתרעיה.

קלג) ולאן די ליה לב"ג דאתנטר ז בביתיה, אלא ח קב"ה נטיר ליה כד עייל, וכד נפיק. יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם. זכאין אינן ישראל בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

קלד) ת"ח, האי רוחא בישא דשארי * בין תרעי. ווי ליה לב"ג, דלא ידע לאזדהרא מניה, ולא רשים לפתחא דביתיה שמא עלאה קדישא, דישתכח עמיה. דהא אית ליה תלת מאה ושתין וחמש שמשין בישין מקטרגין, ס כל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (תהלים ככו) אמור ח צ"ב. ח (תהלים ככא) ג מוסיף ואיתימא והשתחוו. ד טוב וליג כביכול. ה נעיק. ו ליג דשמא. ז ליג בביתיה. ח דכתיב ה' ישמר וגו' קב"ה נטיר וכי. ט וכל.

ה' ישמר צאתך ובואך

הסולם

מאמר

שיהיה צריך לשמירה. ומשיב, אלא אדם הזה המשים רושם קדוש לביתו בדברי שם העליון. דהיינו המזחה, הוא משומר מכל. כשיוצא אותו אדם ממדורו לשער הבית, נושא עיניו ורואה הרושם הקדוש, ומעיין בפתחו. כשיוצא האדם הוא מלוה אותו ושומרו. כשנכנס האדם הוא מכריז לפניו, הזהרו בכבוד צורת המלך הקדוש. וכל זה הוא, משום אותו הרושם של השם הקדוש שנרשם בפתחו.

קלג) ולאן די ליה וכי: ולא די לו לאדם שנשמר בביתו, אלא שהקב"ה שומר אותו כשנכנס וכשיוצא, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קלד) ת"ח האי רוחא וכי: בוא וראה, רוח רע הזה, השורה בין הפתחים, אוי לו לאדם שאינו יודע להזהר ממנו, ואינו רושם פתח

אלא כנסת ישראל באה מן הגלות. צדיק, כמו שהעמידו שכתוב בשוב ה' את שיבת ציון, שהוא יסוד הנקרא ציון, כדי שישוב למקומו, ויבא להתחבר עם כנסת ישראל. ועל כן ובאו האובדים מארץ אשור. שואל, והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. מה פירושו, אם האובדים הם יסוד ומלכות. ומשיב, אלא דבר זה, והשתחוו לה' וגו', סובב על הנדחים בארץ מצרים, שהם ישתחוו לה', כי ישראל אינם יוצאים מן הגלות אלא כביכול עם השכינה, כמו שהעמדנו, ואלו נדחים השתחוו לה'. שהוא השכינה.

מאמר ה' ישמר צאתך ובואך קלב) תו אמר ר' אבא וכי: עוד אמר ר"א, כתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. שואל, ישמר צאתך, נכון. אבל ובואך, מה פירושו, הרי מי שנכנס לביתו אינו מפחד, (דפו' דף רס"ו ע"ב *) דף רס"ו ע"א)

חד משמש יומיה, וכלהו משתכחי עמיה כל יומי שתא, ומקטרגי ביה לעילא ותתא. וכלהו משתכחי ביה ביממא ובליילא. ביממא, לקטרגא ליה. בליילא, לצערא ליה בחלמיה.

קלה) כד נפיק לקטרגא ליה, כד עאל, שווין ידיהו עליה דכתפיה, ואמרין ליה, ווי ליה לפלגיא דנפק מרשותא דמאריה. ווי ליה לפלגיא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. בג"כ בעאן בני מהימנותא, למהוי רשימין בכלא, למהוי רשימין ברשימא דמאריהון, לאודעזעא. מנייהו כל סטרין זיגין בישין, למהוי נטרין בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. זכאין חולקהון דישראל, עלייהו כתיב (ו) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.

קלו) ואהבת את יי' אלהיך. רבי יוסי פתח, (ו) ועתה מה לי פה נאם יי' כי לקח עמי חנם וגו'. ת"ח, רחימותא דקב"ה בישראל אע"ג דחובייהו גרמו לאסתלקא מבינייהו, ואתבדרו ביני עממא, הוא תבע עלבונא דלהון. ות"ח, בשעתא דישראל שראן בארעהון, קב"ה משתעשע בגנתיה, וקריב לגבייהו דישראל, ושמע קליהון, ואשתבח בהו.

קלז) כיון דגרמו חובייהו, ואתגלי ישראל מארעא קדישא, קב"ה לא עאל בגנתיה, ולא משתעשע ביה. ולא עוד, אלא דאיהו צווח ואמר, ועתה מה לי פה נאם יי', וכתבי התם (ז) פה אשב כי אויתיה. כי לקח עמי חנם, כמה דאת אמר, (ח) חנם נמכרתם.

חלופי גרסאות

י' לג' מנייהו.

מסורת הוזהר

(ו) (ישעיה ס) משפטים קיו צ"ת. י' וארא לב צ"ש.
(ז) (ישעיה נב). (ז) (תהלים קלב) פקודי ט צ"ד.
(ח) (ישעיה נב) להלן אות קנו צ"ס.

ה' ישמר צאתך ובואך

הסולם

מאמר

עליהם כתוב, ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'.

מאמר ואהבת את ה' אלקיך

קלו) ואהבת את ה' אלקיך: רבי יוסי פתח, ועתה מה לי פה נאם ה' כי לקח עמי חנם וגו'. בוא וראה אהבת הקב"ה לישראל, אע"פ שהעונות גרמו שיסתלק מביניהם, ונתפזרו בין האומות, הוא תובע עלבון שלהם, ובוא וראה, בשעה שישראל שורים בארצם, הקב"ה משתעשע בגנתו, שהיא המלכות, וקרב אל ישראל, ושומע קולם, ומשתבח בהם.

קלז) כיון דגרמו חובייהו וכו': כיון שגרמו עונותיהן, וישראל גלו מארץ הקדושה, הקב"ה לא נכנס בגנתו, שהיא המלכות, ואינו משתעשע בו, ולא עוד, אלא שהוא צווח ואמר, ועתה מה לי פה נאם ה'. וכתוב שם, פה אשב כי אויתיה, מה פח הנאמר שם הוא השכינה

פתח ביתו בשם עליון קדוש, דהיינו המזוזה, שימצא עמו. כי יש לו, לאותו רוח רע, שס"ה משמשים רעים מקטרגים בשס"ה ימות השנה, כל אחד משמש ביומו, וכולם נמצאים עמו, עם האדם, בכל ימי השנה, ומקטרגים עליו למעלה ולמטה, וכולם נמצאים עמו ביום ובלילה, ביום הם מקטרגים עליו, ובלילה מצערים אותו בחלומו.

קלה) כד נפיק לקטרגא וכו': כשיוצא לקטרג עליו, כשהוא נכנס לביתו, משימים ידיהם על כתפיו, ואומרים לו, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו, אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא. משום זה צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברושם אדונו, דהיינו במצוות, שיראו מהם כל צדדי מינים הרעים, ויהיו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של ישראל,

(דפו" דף רס"ו ע"א)

קלח) ומההוא יומא דאתגליאו ישראל מארעהון, לא אשתכח חדוותא קמיה קב"ה. הה"ד, א) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל דא, בגין רחימותא דלהון, דרחים לון קב"ה, כמה דאת אמר, א) אהבתי אתכם אמר יי. כ ועל דא ואהבת את יי אלהיך. ואהבת: דבעי בר נש לאתקשרא ביה ברחימותא עלאה, דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה, דיפלח ברחימו. דלית לך פולחנא, כמו רחימותא דקב"ה. ר' אבא אמר, הני מלי כללא דאורייתא אינון, בגין דעשר אמירן דאורייתא, הכא אתכלילו, והא אוקמוה חברייא.

קלט) ת"ח, לית לך מלה בחביבותא קמי קב"ה, כמאן דרחים ליה כדקא יאות. ומה הוא. כמה דכתיב, בכל לבבך. בכל, מאי קא מיירי, בלבבך מבעי ליה. בנפשך, במאדך, מהו בכל? לבבך. אלא לאכללא תרין לבין, חד טב וחד ביש. בכל נפשך: חד טב, וחד ביש. בכל מאדך, דא לא אתיא לדרשא. א"ר אלעזר, ואפילו האי לדרשא הוא. מ"ט. בין דנפל ליה ממונא מירותא, נ או מסטרא אחרא, א או בין דאיהו רווח ליה, וע"ד כתיב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא, אהדרנא לקרא ואהבת. מאן דרחים לקב"ה, אתעטר בחדס מכל סטרין, ועביד חדס בכלא, ולא חייס על גופיה ועל ממוניה. מנלן. מאברהם. כמה דאתמר, דהא לא חס ברחימותא דמאריה, על ע לביה, ועל נפשיה, ועל ממוניה.

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (שם ג) וישב כב צ"ג. ב) (מלאכי א) שמות הבהמיות ונפש השכליות. ג ומסטרא. ד ל"ג או. ע מוסיף לביה דהוא יצריה.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

אותו כראוי, ומה הוא. הוא כמו שכתוב, בכל לבבך, בכל, מהו פירושו, בלבבך היה צריך לומר. וכן, בנפשך, במאדך, מהו בכל לבבך, ומשיב, אלא בא לכלול ב' לבבות, אחד טוב ואחד רע. בכל נפשך, בבי נפשות, אחת טובה ואחת רעה. בכל מאדך, זה הוא כפשוטו, ואינו בא לדרש. א"ר אלעזר, אפילו זה בא לדרש, מהו הטעם. הוא, בין שנופל לו כסף בירושה, או מצד אחר, או בין שהוא הרויח אותו, עליהם כתוב בכל מאדך.

קמ) א"ר אבא אהדרנא וכו': א"ר נחזור אל הכתוב, ואהבת. מי שאוהב את הקב"ה, מתעטר בחדס מכל הצדדים. ועושה חדס עם כל, ואינו דואג על גופו ועל כספו. מאין לנו זה, מאברהם, כמו שלמדנו, שמשום אהבת רבונו, לא חמל על לבו, על נפשו, ועל כספו.

השכינה אף פה הנאמר כאן הוא השכינה. כי לקח עמי חכם, הוא כש"א, חנם נמכרתם. קלח) ומחחוא יומא דאתגליאו וכו': ומיום ההוא שגלו ישראל מארצם לא נמצאת שמחה לפני הקב"ה. ז"ש אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. וכל זה, בשביל אהבתם שאהב אותם הקב"ה, כש"א אהבתי אתכם אמר ה'. ועל כן, ואהבת את ה' אלקיך. ואהבת, פירושו, שצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה. ר' אבא אמר, דברים אלו, דהיינו אהבה, הם כלל התורה, משום שעשרת הדברות שבתורה נכללו כאן. וכבר העמידו החכמים.

קלט) ת"ח לית לך וכו': בוא וראה, אין לך דבר שחביב לפני הקב"ה, כמי שאוהב (דפו"י דף רס"ז ע"א)

קמא על לביה לא אשגח, על רעותא דיליה, בגין רחימותא דמאריה. על נפשיה, פ דלא חס על בריה, ועל אתתיה, בגין רחימותא דמאריה. על ממוניה, דהוה קאים בפרשת ארחין, ואתקין מזוני לכל עלמא. בג"כ, אתעטר בעטרא דחסד. כמה דכתיב, (ט) חסד לאברהם. ומאן דאתקשר ברחימותא דמאריה, זכה להאי. ולא עוד, אלא דעלמין כלהו מתברכן בגיניה. הה"ד, (ס) וחסידיך יברכוכה, אל תקרי יברכוכה, אלא יברכו ז כ"ה.

קמב יומא חד, ק הוה חלש רבי יוסי, עאל לגביה, ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, חמו ליה, דהוה נפיל על אנפוי, ונאים. יתבו. כד אתער, חמו ליה לאנפוי דחייכין. א"ל ר' אבא, מלה חדתא חמיתא. * א"ל ודאי, דהשתא סלקא נפשי, וחמית יקרא, מאינון דמסרו גרמייהו על קדושה דמאריהון, דהו עאלין בתליסר ר נהרי דאפרסמונא דכיא. וקב"ה משתעשע בהו. וחמינא מה דלא יהבו לי רשותא למימר. ושאלנא לון, אמינא, האי יקרא דמאן הוא. אמרו לי, מאינון דרחימו למאריהון בהווא עלמא. וממה דחמית נפשאי ולבאי אתנהיר, ועל דא אנפאי חייכין.

קמג א"ל ר' אבא, זכאה חולקך, אבל אורייתא אסהיד בהו, דכתיב (ז) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הא שאילו חבריאי, דא דכתיב יעשה, תעשה מבעי ליה.

קמד א"ל, הא אתמר. אבל רזא דמלה, היינו דכתיב (ח) לחזות בנעם

חלופי גרסאות

פ ועל וליג דלא חס. ז מוסיף כה דכתיב ונברכו בך כל משפחות האדמה. ק ל"ג הוה. ר טורי.

מסורת הוהר

(ז) (מיכה ז) לך קמח ז"ב. פ) (תהלים קמה) יתרו סז ז"ג. ז) (ישעיה סד) הקסהיז ס ז"א. ק) (תהלים כז) שמות נו ז"ז.

ואהבת את ה' אלקיך

הסולם

מאמר

שהיו שוחקות. אמר להם ר' אבא, דבר חדש ראיתי. אמר להם, ודאי כי עתה עלתה נפשי וראתה כבוד אלו שמסרו עצמם על קדושת אדונם, שהיו נכנסים ב"ג נהרות אפרסמון הטהור. והקב"ה משתעשע בהם. וראיתי מה שלא נתנו לי רשות לומר. ושאלתי להם ואמרתי, כבוד זה של מי הוא. אמרו לי, שהוא של אלו שאהבו את אדונם בעולם ההוא, דהיינו בעולם הזה. וממה שנפשי ראתה הואר לבי, ועל כן פני שוחקות.

קמג א"ל ר' אבא וכו': א"ל ר"א אשרי חלקך, אבל התורה מעידה בהם, שכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. א"ל ר' יהודה, הרי שאלו החברים, זה שכתוב יעשה, תעשה היה צריך לומר. ע"ד שכתוב זולתך לשון נוכח.

קמד א"ל הא אתמר וכו': א"ל הרי למדנו. אבל סוד הדבר הוא, היינו שכתוב, לחזות

קמא על לביה לא וכו': ומפרש הדברים. על לבו, היינו, שאברהם לא השגיח על רצונו מחמת אהבת אדונו. על נפשו, היינו, שלא חמל על בנו ועל אשתו מחמת אהבת אדונו. על כספו, היינו שהיה עומד בפרשת דרכים, וחקן מזונות לכל העולם. משום זה נתעטר בעטרה של חסד, דהיינו בספירת חסד. כמו שכתוב, חסד לאברהם. ומי שנקשר באהבת אדונו זוכה לזה. ולא עוד אלא שכל העולמות מתברכים בשבילו. ז"ש וחסידיך יברכוכה. אל תקרא יברכוכה, אלא יברכו כה. דהיינו שהחסידים, שהם אותם שזכו לספירת חסד, יברכו השכינה, הנקראת כה. הרי שאפילו השכינה מתברכת בשבילם.

קמב יומא חד הוה וכו': יום אחד היה חולה ר' יוסי, נכנסו אליו ר' אבא ור' יהודה ור' יצחק, ראו אותו שהיה נופל על פניו וישן. ישבו. כשהקיץ משנתו, ראו את פניו (דטו"ף דף רס"ו ע"א * דף רס"ו ע"ב)

י' ולבקר בהיכלו. ואוקמוה, נעם י', ההוא דאתיא מעתיקא קדישא, דקביה משתעשע ביה. דהא ההוא נעם מעתיקא נפקא. ו ולבקר בהיכלו, בהיכלא עילאה על כלא. אוף הכא עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה, מאן, ת ההוא עתיקא סתימא דכלא, דהא ביה תליא, א"ל ודאי הכי הוא. זכאה חולקהון דאינון, דרחימותא דמאריהון מתדבקן בהו, לאלין לית שעורא לחולקהון בההוא עלמא.

קמה) אמר ר' יצחק, כמה מדורין על מדורין אית להו לצדיקייא בההוא עלמא, ומדורא עלאה דכלא, אינון דרחימותא דמאריהון אתקשר בהו, דהא מדוריהון אתקשר א בהיכלא דסליק על כלא. מ"ט, בגין דקביה בהאי אתעטר.

קמו) ת"ח, ב היכלא דא, אהבה אתקרי, ובגין אהבה קיימא כלא. כמה דכתיב, (ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וכלא ברחימותא קיימא, דהא שמא קדישא הכי אשתכח, דהא אוקמוה, י' לא מתפרש קוצא דלעילא מן ד' י' לעלמין. דהא ברחימותא שריא עליה, ולא מתפרש מניה לעלמין. ה', הא אוקמוה, ה' דיוד לא מתפרש מנה, ואשתכחו כחדא בחביבותא, לא אתפרשן דא מן דא. ו כגוונא דא ה' והא אתמר, כמה דכתיב, (ט) ונהר יוצא מעדן, יוצא תדיר לעלמין, בחביבותא ז אתדבקן.

קמוז) ו"ה כד אתדבקן דא בדא, אתדבקן בחביבותא כחדא, חתן בכלה,

מסורת הזוהר

(ז) (שיר ח) ויחי רלד צ"א. (ט) (בראשית ב) ב"א ש ל"ג מן ולבקר עד אוף. ת הוא. א בכלא וסליק. ב כלא ול"ג היכלא דא. ג והא. ד ו'. ה דלא ול"ג דיו"ד. ו י"ה ול"ג כגוונא דא ה. ז אתדבקן דא בדא. ו' דא היא תדיר חתן בכלה דארחייהו בחביבותא. י' בה' וכי.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

ואהבת את ה' אלקיך

קמו) ת"ח היכלא דא זכוי: בוא וראה היכל זה העליון על הכל, נקרא אהבה, ועל אהבה עומד הכל. כמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, והכל עומד באהבה. כי השם הקדוש הויה, נמצא כך. כי העמדנו, ה' דהויה, שהיא חכמה, אין נפרד ממנה הקוץ שלה של מעלה, שהוא כתר, לעולם, כי באהבה שורה עליה הכתר, ואינו נפרד ממנה לעולם. ה' של הויה, שהיא בינה, הרי העמידו, שהי' שהיא חכמה, אינה נפרדת ממנה, ונמצאים יחד באהבה, ואינם נפרדים זה מזה, וכמו זה היא ה' דהויה. שלמדנו, שהיא כמו שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שנהר היא בינה, ועדן הוא חכמה, והבינה יוצאת תמיד מן החכמה, ומתדבקין לעולם באהבה.

קמוז) ו"ח כד אתדבקן וכי: ו"ח, שהס' ד"א ומלכות, כשהם מתדבקין זה בזה, מתדבקין

לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. והעמדנו, נעם ה', היינו השפע הבא מעתיקא קדישא, שהוא הכתר, שהקב"ה משתעשע בו. כי נועם ההוא יוצא מעתיקא. ולבקר בהיכלו, היינו היכל העליון על כל, שהוא בינה. אף כאן עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה, מי יעשה, היינו אותו עתיקא הסתום מכל, כי בו תלוי שפע זה. וע"כ כתוב יעשה לשון נסתר. אמר לו, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של אלו שאהבת אדונם נתדבקה בהם. לאלו, אין שיעור לחלקם בעולם ההוא.

קמה) אמר ר' יצחק וכי: אר"י, כמה מדורים על מדורים יש לצדיקים בעולם ההוא, ומדור העליון מכולם, הוא לאותם שאהבת אדונם נקשרת בהם, כי המדור שלהם נקשר בהיכל העולה על הכל. מה הטעם. הוא משום שהקב"ה מתעטר בזה. באהבה.

(דטו" דף רס"ז ע"ב)

דארחייהו תדיר בחביבותא אשתכח. י' בה', ה' עם ו', ו' עם ה'. n ודא בדא אתקשר בחביבותא. וכלא אהבה אקרי. וע"ד מאן דרחים למלכא, הא אתקשר בההוא אהבה. ובג"כ, ואהבת את יי' אלהיך.

קמח) והיו הדברים האלה וגו'. ר' יצחק פתח, (ח) כל עצמותי תאמרנה יי' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוולו. האי קרא דוד אמריה ברוחא דקודשא, כל עצמותי תאמרנה, וכי מאן חמא, גרמי דאמרו שירתא. אלא האי קרא, בזמנא דקב"ה זמין לאחייא מתייא, וזמין קב"ה לאתקנא גרמי, ולקרבא כל חד וחד לאתרייהו, (ט דכתיב) ואתקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתיב (י) ועצמותיך יחליץ. כדין זמינין אינון למימר שירתא.

קמט) מאי שירתא אמרי. יי' מי כמוך. ודא שירתא מעלייא, ממה דאמרו ישראל על ימא, דהא אינון לא אדכרו שמא קדישא, אלא בתר תלת מלין, דכתיב (א) מי כמוכה באלים יי'. והכא אינון מקדמי לשמא קדישא, דכתיב יי' מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו, דא יצר טוב, מיצר רע. בגין דיצה"ר תקיף הוא כאבנא. כמה דכתיב (ב) והסירותי את לב האבן. ויצ"ט הוא בשרא, דכתיב (ג) ונתתי לכם לב בשר.

קנ) ת"ח, יצר הרע. למה הוא דומה. בשעתא דאתי לאזדווגא בב"ג, הוא כפרזלא, עד דעאלין ליה בנורא. בתר דיתחמם אתהדר כלא כנורא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח בגי"כ כלא אהבה אקרי ודא בדא אתקשר בחביבותא וע"ד. ט כמה דכתיב ול"ג מן דכתיב ואתקרבו עד ועצמותיך. י' מקומי.

ח (תהלים לה) תרומה צו צ"מ. א) (יחזקאל לו) פנחס קס צ"ע. ת"ז תכ"א סג. תס"ט קה : בהשמטות ת"ג קמ. ב) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ג) (שמות טו) בשלח צא צ"ח. ד) (יחזקאל לו) וירא צג צ"א.

ה) (שם) שם.

כל עצמותי תאמרנה

הסולם

מאמר

קמט) מאי שירתא אמרי וכו' : שואל, איזו שירה אומרים. ומשיב, ה' מי כמוך. וזו שירה יותר חשובה ממה שאמרו ישראל על הים, כי הם לא הזכירו את השם הקדוש, אלא אחר ג' מלים, שכתוב, מי כמוכה באלים ה', וכאן הם מקדימים את השם הקדוש, שכתוב, ה' מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו זהו יצר הטוב שנוצלו מיצר הרע. משום שיצר הרע הוא חזק כאבן. כמ"ש, והסירותי את לב האבן. ויצר הטוב הוא בשר, שכתוב, ונתתי לכם לב בשר.

מתדבקים באהבה יחד, חתן בכלה, שדרכם תמיד נמצא באהבה. נמצא, אשר י' בה', ה' עם ו', ו' עם ח' אחרונה, מתקשרים זה בזה באהבה. והכל נקרא אהבה. וע"כ מי שאוהב את המלך, נקשר באהבה ההיא, ומשום זה. ואהבת את ה' אלוקיך.

מאמר כל עצמותי תאמרנה

קמח) והיו הדברים האלה וגו' : רבי יצחק פתח, כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוולו. מקרא זה אמרו דוד ברוח הקדוש. שואל, כל עצמותי תאמרנה, ומי ראה, שעצמות תאמרנה שירה. ומשיב, אלא מקרא זה נאמר, בזמן שהקב"ה עתיד להחיות מתים. ועתיד הקב"ה לתקן העצמות ולקרוב כל אחת ואחת למקומה. שכתוב, ואתקרבו עצמות עצם אל עצמו. וכתוב, ועצמותיך יחליץ. אז עתידים ישראל לומר שירה.

מאמר בתחילה היצה"ר הוא כארח

קנ) ת"ח יצר הרע למה וכו' : בוא וראה, יצר הרע למה הוא דומה. בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא ככרזל מטרם שמביאים אותו באש. אחר שנתחמם חזר כולו כמו אש.

קנא) רבי חייא אמר, יצר הרע כד אתי לאזדווגא ביה לבינ, דמי לבינ דקריב לפתחא, וחמי דלא אית מאן דמחי בידיה. עאל לביתא, ואתעביד ליה ארח. חמא דלא אית מאן דמחי בידיה, וויזיל ליה לארחה. כיון ד דעייל לביתא, ולא אית נ דימחי בידיה, ו אתמנא עליה ואתעביד מאריה דביתא (ע) עד דישתכח דכל ביתא קאים ברשותיה.

קנב) מאן אוליפנא. מפרשתא דדוד אוליפנא. מה כתיב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך דקרוב לפתחא, ולא בעי לאתעכבא תמן, אלא למהך לארחה. כך הוא יצר הרע, כמה דמקרב לביתא, מתקרב גבי דבינ, אתער עליה ו בחובא זעיר, פ דא הוא אורח עראי. חמי דלית דמחי בידיה, מה כתיב, לעשות לאורח הבא אליו, אתעביד ליה אורח אכסנאי בביתא, אתער עליה ו בחובוי יתיר, יומא חד, או תרין יומין, כהאי אורח דשראן ליה ק בביתא, יומא חדא, או בי יומין, כיון דחמי דלית מאן דמחי בידיה, מה כתיב, ויעש לאיש הבא אליו, אתעביד מארי דביתא, כד"א ח) האיש אדוני הארץ. ט) איש נעמי. כך הוא יצר הרע, אתעביד לקבליה דבינ איש, בעל הבית, הא אתקשר בינ בפולחניה, והוא עביד ביה ו רעותיה.

קנג) וע"ד בעי בינ לשואה מלין דאורייתא עליה ה תדיר, בגין דיהא א ההוא יצה"ר ב תביר בהו, דלית ליה מקטרג ליצר הרע, בר מלי דאורייתא. וע"ד כתיב, והיו הדברים האלה וגו', על לבבך, על תרי יצריך, יצר הטוב אתעטר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ש"ב יב.) (ז) (שם.) (ח) (בראשית מב.) ט) (רות א) ביב רכג צ"ב ז"ח עז ט"א שט"ז עז ט"א שכ"ט פ ט"ב ש"ה. דאיהו אורח. ט רעותא. ת ל"ג תדיר. א ל"ג ההוא יצה"ר. ב תבירא; מוסיף תבירא ביה.

מאמר

הסולם

בתחילה היצה"ר הוא כארח

נעשה ארח מתארח בבית. דהיינו שמעוררו לחטוא יותר. יום אחד או יומים, כאותו אורח שמחזיקים אותו בבית יום אחד או יומים. כיון שרואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, ויעש לאיש הבא אליו, כי נעשה בעל הבית, כש"א האיש. אדוני הארץ. איש נעמי. כך הוא יצר הרע, שנעשה איש, בעל הבית על האדם, כי נקשר האדם לעבודתו. וחיצר הרע עושה בו כרצונו.

קנג) וע"ד בעי בינ וכו': ועל כן צריך האדם לשום תמיד דברי תורה עליו, כדי שאותו יצר הרע יהיה נשבר על ידיהם, שאין לו ליצר הרע צורה, כמו דברי תורה. וע"כ כתוב, והיו הדברים האלה על לבבך וגו'. על לבבך, היינו על בי יצריך, כי יצר הטוב מתעטר עמהם, ויצר הרע נכנע בהם. א"ר יהודה, למה צריך יצר הטוב דברי תורה. אמר

קנא) רבי חייא אמר וכו': רח"א. יצר הרע, בשעה שבא להתחבר עם האדם, הוא דומה לאדם הקרב לפתח ורואה שאין מי בבית שיעכב בידו. נכנס לבית ונעשה שמה ארח, ורואה שאין מי שיעכב בידו שיצא משם לדרכו. כיון שנכנס לבית ואין מי שיעכב בידו, הוא נתמנה על הבית, ונעשה בעל הבית, עד שנמצא שכל הבית עומד ברשותו.

קנב) מאן אוליפנא מפרשתא וכו': מאין אני לומד זה, אני לומד מפרשה של דוד. מה כתוב, ויבא הלך לאיש העשיר, הלך, היינו שקרב אל הפתח ואינו רוצה להתעכב שמה אלא ללכת לדרכו. כך הוא היצר הרע בתחילה, אשר כמי שמתקרב אל בית, הוא מתקרב אל האדם ומעוררו לחטוא מעט, והוא רק בדרך מקרה. רואה שאין מי שיעכב בידו, מה כתוב, לעשות לאורח הבא אליו, כאן הוא (דפ"י דף רס"ז ע"ב *) דף רס"ח ע"א)

בהו, ויצר הרע אתכנע בהו. אִר יהודה, יצר הטוב, מה בעי מלי דאורייתא. אֵל, יצר הטוב אתעטר בהו. ויצר הרע, כיון דחמי בִּנ לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובה, ההִד וּכסילים מרים קלון.

קנד) כד אתא ר"ש, אמר, הא ודאי פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן כמה דאוקמוה, והכי ג הוא ודאי. והיו הדברים האלה, כללא דעשר י אמירן אינון. ובג"כ י פקודין אית הכא, לקבל י פקודין דאורייתא. ומאן אינון. ושננתם לבניך. ודברת במ. בשבתך בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ירך. והיו לטוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשעריך. הא י, לקבל י אמירן. וע"ד פרשיין אלין כלל רב אינון באורייתא, זכאה חולקיה, מאן דאשלים ליה בכל יומא תרי זימני, דהא אתקדש בפומיה שמא קדישא, כדקא יאות.

קנה) ר' אחא, הוה קאים עמיה דר' אלעזר, ליליא חד, בתר פלגות ליליא, והוו משתדלי באורייתא. פתח ר' ה אלעזר, ואמר, כי ו הוא חייך ואורך ימיך וגו'. ת"ח, על כל ו פקודין דגזר קביה כד עאלו לארעא דישראל, גזרה דאורייתא הוה. מאי טעמא, בגין דשכינתא לא מתיישבא ז בארעא, אלא באורייתא. ולא מתיישבא לעילא, אלא באורייתא.

קנו) דהכי אמר ה אבא, תורה ט שבע"פ לא אשתמודע, אלא בגין תורה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (משלי ג) קדושים יא צ"י. כ) (דברים לב) לך ג ל"ג הוא ודאי. ד ל"ג אמירן. ה אחא. ו תנאין. ז בעלמא. ח מוסיף ר' שמעון אבא. ט שבכתב לא אשתמודע אלא בגין תורה שבע"פ ותורה שבע"פ לא אשתמודע אלא מתורה שבכתב ודאי כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל שכינתא לא מתיישבא לעילא אלא באורייתא דלתתא דכל זמנא דאורייתא אשתכחת יכילא למיקם בעלמא ; שבכתב.

פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן

הסולם

מאמר

אלו הן כלל רב בתורה. אשרי חלקו של מי שמשלים אותן בכל יום ב' פעמים, כי השם הקדוש נתקדש בפיו כראוי. קנה) ר' אחא הוה וכו': ר' אחא היה נמצא לילה אחד עם ר' אלעזר, לאחר חצות לילה, והיו עוסקים בתורה. פתח ר' אלעזר ואמר, כי הוא חייך ואורך ימיך וגו'. למעלה מכל המצוות שגזר הקב"ה כשנכנסו לארץ ישראל, היתה גזרת לימוד התורה. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה אינה מתישבת בארץ אלא בתורה, ואינה מתישבת למעלה, אלא בתורה שהוא ז"א.

אמר לו, יצר הטוב מתעטר בהם. ויצר הרע, כיון שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש וּכסילים מרים קלון.

מאמר פרשתא דק"ש רמיזא ביה י אמירן קנד) כד אתא ר"ש וכו': כשבא ר"ש אמר, הנה ודאי פרשת קריאת שמע רמוזים בה עשרת הדברות, כמו שהעמידהו. וכך הוא ודאי. והיו הדברים האלה, הם כלל של עשרת הדברות. וע"כ יש כאן עשר מצוות כנגד עשר מצוות שבתורה, דהיינו שבעשרת הדברות. ומי הם. ושננתם לבניך, א'. ודברת במ, ב'. בשבתך בביתך, ג'. ובלכתך בדרך, ד'. ובשכבך, ה'. ובקומך, ו'. וקשרתם לאות על יריך, ז'. והיו לטוטפות בין עיניך, ח'. וכתבתם על מזוזות ביתך ט'. ובשעריך, יוד. הרי עשר כנגד עשרת הדברות. וע"כ פרשות (דפו"י דף רס"ח ע"א)

מאמר כי הוא חייך ואורך ימיך קנו) דהכי אמר אבא וכו': כי כך אמר אבי, דהיינו ר"ש, תורה שבעל פה, שהיא השכינה, אינה נודעת, אלא בשביל תורה שבכתב, שהיא ז"א. והשכינה אינה מתישבת למעלה

· שבכתב. שכינתא לא מתיישבא כ לעילא אלא עם תורה ז דלתתא. דכל זמנא דאורייתא אשתכח מ עמיה, נ יכלא למיקם בעלמא. הה"ד, כי הוא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה. על האדמה סתם. ואי לאו ס דאפסיק מלי דאורייתא ע לא יכלא למיקם. פ דכתיב, ז על מה אבדה הארץ. וכתיב, ויאמר יי על עזבם את תורת.

קנז) עד דהוו יתבי, מאיך ר' ז שמעון רישיה, אמר ודאי הכי הוא ודא הוא רזא דאשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, ואוקים קרא פ דא, ברזא דכנסת ישראל, דכתיב מ שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ואי אתמנעו מנה, מה כתיב, ויצאה חנם אין כסף. כד"א, ו אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. וכתיב, ח חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומאן דמנע אורייתא ו מנה, כמאן דנסב ט מארי דאתתא, ומנע ליה מנה, דא אשתארת כארמלתא, ולא ארמלתא. הה"ד, ט היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא, עד דנהיר יומא. בתר דנהיר יומא, קמו ואזלו. עד דהוו אזלו, חמו חד גבר דהוה אזיל בארחא, ורישיה עטיף, קריבו גביה, והוה רחיש * בשפוותיה, ולא אתיב לון מדי. אמר רבי אלעזר, ודאי האי אמלך במאריה. יתיב רבי אלעזר ורבי אחא וצלו צלותא, וההוא גבר קאים בקיומיה באתר אחרא. בתר דסיימו צלותא, אזלו בארחא, וההוא גברא אשתמיט מנייהו. אמר רבי אלעזר, האי גברא, או טפשא הוא, או ארחוי לא מתישרן. אמר נתעסק באורייתא, דהא שעתא היא.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ל (ירמיה ט) לעיל אות קל צ"ה. מ (שמות כא) י שבעים כך שכינתא. כ מוסיף לעילא ותתא. ל ל"ג משפטים כ צ"ר. ו (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. ט (שם) דלתתא. מ מוסיף עמיה דבינ. נ יכיל. ס לא גרסינן דאפסיק מלי דאורייתא; כתיב וליג מן לאו עד על נב) לעיל אות קלו צ"מ. ט (איכה א) ב"א רמא צ"א. מה. ע לא יכול למיקם כלא. פ כתיב. צ אלעזר. ק ל"ג דא. ר מניה. ש שארה.

מאמר

הסולם

כי הוא חייך ואורך ימיך

וכתוב, חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומי שמונע התורה מן המלכות, הוא כמי שלוקח את הבעל מן האשה, ומונע אותה ממנו, כי גורם להסתלקות תורה של מעלה, שהיא ז"א בעלה, שהיא נשאת כאלמנה, ולא אלמנה ממש. ז"ש, היתה כאלמנה, ולא אלמנה.

קנח) יתבו אתעסקו באורייתא וכו'; ישבו ועסקו בתורה, עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, קמו והלכו. בעוד שהיו הולכים ראו איש אחד שהיה הולך בדרך וראשו עטוף. קרבו אליו, והיה דובב בשפתיו, ולא השיב להם כלום. אמר ר' אלעזר, ודאי שזה נמלך באדונו, דהיינו שמתפלל תפלת הדרך. ישבו ר' אלעזר ור' אחא והתפללו התפלה. ואותו האיש עמד על מעמדו במקום אחר. אחר שגמרו תפלתם הלכו בדרך. ואותו האיש

למעלה, אלא על ידי התורה שלומדים למטה. שכל זמן שהתורה נמצאת עמה, יכולה השכינה להמצא בעולם. ז"ש, כי הוא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה. על האדמה סתם, שהיא המלכות. ואם לא, אלא שמבטלים למוד התורה, אינה יכולה להתקיים. שכתוב, על מה אבדה הארץ, וכתוב, ויאמר ה' על עזבם את תורת. קנז) עך דהוו יתבי וכו'; בעוד שהיו יושבים השפיל ר"ש ראשו, אמר, ודאי כך הוא. וזהו סוד שמצאתי בספרו של רב המנונא סבא, שהעמיד מקרא זה, בסוד כנסת ישראל, שהיא המלכות. שכתוב, שארה כסותה ועונתה לא יגרע. דהיינו ע"י שלומדים בתורה, לא יגרעו הזווג והשפע מן המלכות. ואם מונעים ממנה, מה כתוב, ויצאה חנם אין כסף. כש"א. אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה.

(דפו"י דף רס"ח ע"א * דף רס"ח ע"ב)

נשטט

קנט) פתח רבי אלעזר ואמר, (9) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, זכאין אינון דמתעסקי באורייתא. עד לא פתח מלה, קריב ההוא בר נש גבייהו. אמר ר' אלעזר, לית לן למפסק מלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי למירת ירותא דאחסנא דלעילא, ביקרא דמלכא עלאה קדישא, וזכי למירת ירותא דאחסנא בהאי עלמא, ומאי איהו. ההוא דאקרי כבוד יי, דלא פסק מנייהו ת לעלמא. הה"ד, כבוד חכמים ינחלו, ההוא דאקרי כבוד יי.

קס) וכסילים מרים קלון, מאי הוא. ת"ח, כד בר נש אזל בארץ מישר קמי קודשא ב"ה, ואשתדל באורייתא, הא ההוא כבוד יי ירית לגרמיה, וכמה אפטרופסין סניגורין א אשתכחו לעילא עליה ב דב"ג, וכלהו אולפין עליה זכו, קמי מלכא קדישא, ואי בר נש לא אשתדל באורייתא, ולא אזל בארץא דמאריה, הוא עביד קטיגורא עליה. וההוא קטיגורא שאט ג באוירא, ולא סליק לעילא, דלמא יתוב אדם מחובוי. כיון דחמי דבר נש לא תב, ולא בעי לאשתדלא באורייתא, כדין הוא סליק לעילא, ואוליף עליה חובא. הה"ד, וכסילים מרים קלון, וסליק לעילא ועבד ד קטרוגא.

קסא) פתח ואמר, (10) ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. מאי שנא מצרים הכא, מכל שאר עמין, דהא לכלהו כתיב (11) ולא עליהם יהי הגשם, והכא לא. אלא הא אוקמוה חברייא, דהא ארעא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(9) (משלי ג) לעיל אות קנג צ"י. צ) (זכריה יד). ת לעלמין. א משתכחו. ב ל"ג דב"ג. ג מוסף באוירא ו. (שם) וירא פה צ"ב. ואזיל ליה. ד מקטרגא.

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קס) וכסילים מרים קלון: שואל, וכסילים מרים קלון מה הוא. ומשיב, ת"ח, כשאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה, ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מגינים ומליצי יושר נמצאים למעלה על האדם, וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה, ואינו הולך בדרך אדונו הוא עושה קטרוג עליו, ואותו הקטגור משוטט באויר ואינו עולה עוד למעלה, שחושב, אולי ישוב האדם בתשובה, לאחר שרואה שהאדם אינו שב, ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב. ז"ש, וכסילים מרים קלון. כי עולה למעלה ועושה קטרוג.

נשמט מהם. אמר ר' אלעזר, איש הזה או הוא כסיל, או דרכיו אינם ישרים. אמר, נעסוק בתורה. כי הזמן הוא לעסוק בתורה.

מאמר כבוד חכמים ינחלו

קנט) פתח ר' אלעזר וכו': פ"א ואמר, כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. כבוד חכמים ינחלו, אשרי הם העוסקים בתורה. עד שלא הספיק לפתוח הדברים, קרב אותו איש אליהם. אמר ר' אלעזר, אין לנו להפסיק דברי תורה, כי כל מי שעוסק בתורה, זוכה לרשת ירושת הנחלה שלמעלה בכבוד מלך העליון הקדוש, ז"א, וזוכה לרשת ירושת נחלה בעולם הזה, ומה הוא. הוא אותו שנקרא כבוד ה'. דהיינו המלכות הנקראת עולם הזה. שאינו פוסק מהם לעולם, ז"ש כבוד חכמים ינחלו. דהיינו שינחלו המלכות, אותה הנקראת כבוד ה'.

קסא) פתח ואמר ואם וגו': פ"א, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה וגו'. שואל, מה השינוי של מצרים

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

דמצרים לא אצטרין למטרא, וע"ד לאו היא בכללא דאינון ה דבען מטרא, אבל אינון דינא אחרא אסתלק עלייהו, ושפיר קאמרו.

קסב) ת"ח, כתיב ה) כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו'. דהא נהרא סליק מניה משתקייא ארעא, אבל הכא למטר השמים תשתה מים, דהא ארעא קדישא מן שמיא אתשקייא תדיר. וכד ישראל הוו עסקין באורייתא, הוה אתשקייא כדקא יאות. ומאן דמנע אורייתא מנה, כאילו מנע טב מן כל עלמא. עאלו לגו מערתא חדא דהוה בארחא, עאל ההוא גבר עמהון, יתבו.

קסג) פתח ההוא גברא ואמר, ט) ודבר יי' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ו ולא סיפיה רישיה. ולא מלה דא כמלה דא, בקדמיתא ודבר ה' אל משה פנים אל פנים שפיר, לבתר ושב אל המחנה, לבתר ומשרתו יהושע בן נון נער, מהו. א"ר אלעזר ודאי קב"ה אתרעי ביקרא דילן, דהשתא זווגא דילן ז' בשכינתא, ה' ושכינתא לא אתעדי מנן. מאן דפתח פתחא, לימא מלה.

קסד) פתח ואמר, ודבר יי' אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגין עלאין ויקירין, אתפרש משה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי דעלמא. דהא כלהו לקבליה, כקוף בפני בני נשא. שאר נביאי הוו מסתכלי באספקלריא דלא נהיר, ועם כל דא לא הוו זקפן אנפין לעילא לאסתכלא, אלא כמה דכתיב, n) ואני

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (דברים יא.) ט) (שמות לג) בשלח קכו צ"ו. ה דיבדון. ו ל"ג ולא סיפיה רישיה. ז זוגא וליג בשכינתא. ח (דניאל ז.)

כבוד חכמים ינחלו

הסולם

מאמר

קסג) פתח החווא גברא וכו': פתח אותו איש ואמר. ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. ולא מלה זו כמלה זו. כי בתחילה אמר, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, טוב הוא. ואח"כ אומר ושב אל המחנה, שאין לו קשר אל ודבר ה', ואח"כ ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וגו', מהו. הרי אין לו קשר אל ושב אל המחנה. א"ר אלעזר, ודאי, הקב"ה רוצה ביקר שלנו. כי עתה חיבורינו היא בהשכינה, והשכינה לא תסור ממנו. מי שפתח הפתח יאמר הדבר.

מצרים כאן מכל שאר העמים, שבכולם כתיב, ולא עליהם יהיה הגשם, וכאן לא כתוב כן. ומשיב, אלא הרי העמידו החברים, אשר ארץ מצרים אינה צריכה לגשם, כי שותה ממימי הנילוס. וע"כ אין היא בכלל של אותם הצריכים גשם, אבל הם, יבא עליהם דין אחר. ויפה אמרו.

קסב) ת"ח כתיב כי וגו': בוא וראה כתוב, כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא היא כארץ מצרים אשר יצאתם משם וגו' שהנהר עולה ומשקה הארץ. אבל כאן למטר השמים תשתה מים, כי ארץ הקדושה שותה משמים תמיד. וכשישראל היו עוסקים בתורה, היתה שותה כראוי. ומי שמונע התורה ממנה, כאלו מונע הטוב מכל העולם. נכנסו למערה אחת שהיתה בדרך. נכנס עמהם אותו האיש, וישבו.

מאמר פנים אל פנים

קסד) פתח ואמר ודבר וגו': פו"א ודבר ה' אל משה פנים אל פנים. בכמה מדרגות עליונות ויקרות נבדל משה נביא הנאמן מכל שאר

(דפו"י דף רס"ח ע"ב)

הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד אלא דמלין לא הוו גבייהו באתגלייא. (קסו) ומשה נביאה מהימנא לאו הכי, דהוא הוה מסתכל באספקלריא * דנהרא, וקאים בקיומיה. ולא עוד, אלא דהוה זקיף רישא לאסתכלא, כמאן דאמר לחבריה, זקוף רישך, ויסתכלון אנפך באנפי, בגין דתנדע מלי. כך משה, פנים אל פנים זקיף רישא, בלא דחילו, אנפוי זקפאן ומסתכל * בזיו יקרא עלאה, ולא אשתני דעתוי ואנפוי, כשאר נביאין, דכד הוו נבאן לאסתכלא, נפקא מרשותייהו ומדעתייהו, ואשתני זיו אנפייהו, ולא הוו ידעי מהאי עלמא כלום.

(קסו) ומשה לאו הכי, דמשה בההוא דרגא עלאה ממש הוה מסתכל, ולא נפק מרשותיה ומן דעתיה, דהא בשעתא דהוה מסתכל בזיו יקרא עלאה, מיד ושב אל המחנה, למללא עמהון בכל מה דאצטדיכאן, ודעתי מתישבא ביה כקדמיתא, ויתיר. ודא הוה ושב אל המחנה. ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי דהוה יניק מתוך האהל, אוליף לאסתכלא ברוח קודשא, כד"א (א) והנער שמואל משרת את יי'.

(קסז) ת"ח, כל זמנא דהוה יהושע לגבי * דמשה, הוה אוליף ואניק מתוך האוהל, ולא דחיל. בתר דאתפרש ממשה, והוה בלחודוי, מה כתיב, (א) ויפול

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (ש"א ג) תרומה קלג צ"ש. ב) (יהושע ה) נשא ט נהיר ; נהרא ; דנהיר. י בעאן. כ משה. רכב צ"ו.

פנים אל פנים

הסולם

מאמר ב'

(קסו) ומשה לאו הכי וכו': ומשה לא היה כן, כי משה באותה מדרגה עליונה ממש היה מסתכל, שהוא ז"א, ולא יצא מרשותו ומדעתו, כי בשעה שהיה מסתכל בזיו יקר העליון, מיד ושב אל המחנה, שדבר עמהם בכל מה שצריכים, ודעתו היתה מיושבת עליו כבתחילה, ועוד יותר. וע"כ אחר ודבר ה' אל משה פנים בפנים, נאמר ושב אל המחנה. ואח"כ נאמר, ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי שהיה יונק מתוך האהל, שהיה לומד להסתכל ברוח הקדש, כש"א והנער שמואל משרת את ה'.

(קסז) ת"ח כל זמנא וכו': בוא וראה, כל זמן שהיה יהושע אצל משה, היה לומד ויונק מתוך האהל, שהוא מלכות, ולא היה מתירא. אחר שנפרד ממשה והיה לבדו, מה כתוב, ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו. שלא היה יכול להסתכל. וזה היה מפני שליח אחר, ומכל שכן ממקום אחר.

שאר נביאי העולם. שכולם היו לפניו, כקוף בפני אדם. שאר הנביאים היו מסתכלים במראה שאינה מאירה, ועם כל זה לא היו נושאים פניהם למעלה להסתכל, אלא כמ"ש, ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד, אלא שהדברים לא היו אצלם בגלוי.

(קסו) ומשה נביאה מהימנא וכו': ומשה נביא הנאמן, לא היה כן, שהוא היה מסתכל במראה המאירה, ועמד במעמדו, ולא עוד אלא שהיה נושא ראשו להסתכל, כמי שאומר לחבירו נשא את ראשך ויסתכלו פניך בפני, כדי שתדע דברי. כך משה פנים אל פנים נשא ראשו בלא פחד, פניו היו נושאים למעלה ומסתכל בזיו יקר העליון, ולא נשתנה דעתו ופניו כשאר הנביאים, כי שאר הנביאים, כי היו מתנבאים להסתכל, יצאו מרשותם ודעתם, ונשתנה זיו פניהם, ולא היו יודעים מעולם זה כלום.

(דפו"י דף רס"ח ע"ב * דף רס"ט ע"א)

יהושע אל פניו ארצה וישתחו, דלא הוה יכיל : לאסתכל, והאי מחד שליחא, כ"ש מאתר אחרא.

קסח) ׀ לבר נש, דאפקיד נ מלכא גביה מאני דהב ואבני יקר, כל זמנא ׀ דמשתכח גביה, שמשא דביתיה, אחיד בהו ואסתכל בהו. כיון דסליק ההוא בר נש מעלמא, לא שביק מלכא לגבי שמשא כלום, ואחיד פקדונא דיליה. אמר ההוא שמשא, ווי דאבדית. ביומוי דמארי, ׀ כל אלין הוו בידי.

קסט) כך יהושע, ביומוי דמשה הוה יניק בכל יומא מתוך האהל, ולא דחיל. בתר דשכיב, ויפול יהושע אל פניו. ואנא בגין דאנא שכיח בגווייכו, אסתכל במלי דאורייתא, ולא אהא דחיל. בתר דאתפרש מנייכו, לא איכול לאסתכלא בלחודאי.

קע) תו פתח ואמר, ׀ ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. כד"א, ד חציך שנונים. דבעי ב"נ לחדדא מלי דאורייתא לבריה, כחרבא דאיהו שננא בתרי סטרוי, בגין דייעול ׀ ליה חדודא ׀ וחדוה באורייתא, ולא ישתכח ׀ לביה בטפשותא. ודברת במ, כל מלין דאורייתא, כל חד וחד אורחא ליה בלחודוי. ודברת במ, ותדבר מבעי ליה. אלא בעי ב"נ לאנהגא גרמיה בהו, ׀ ולאנתהגא גרמיה, דלא יסטי לימינא ולשמאלא.

קעא) בשבתך בביתך, לאנהגא גרמיה בביתיה בארח מישר ובארח תקונא, דילפון מניה בני ביתיה לאנהגא גרמיה עמהון בנחת ובחידו, ולא ׀ יטיל דחילו בבני ביתיה יתיר, וכל עובדוי בביתיה בארח תקונא. ובלכתך

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) יתרו קמג צ"א. ד) (תהלים מה) בשלח עד צ"ג. ל למסבל. ח מוסיף מתלא לב"ג. נ ביה מלכא ול"ג גביה. ׀ דמשתכחין. ׀ ל"ג כל אלין הוו בידי. ׀ לחדדא ול"ג ליה חדודא וחדוה. ׀ ל"ג וחדוה. ׀ ביה טפשותא. ׀ ולאנהגא. ש יסיל.

מאמר

הסולם

ושננתם לבניך

קע) תו פתח ואמר וכו' : עוד פריא, ושננתם לבניך ודברת במ וגו'. ושננתם, פירושו כש"א חציך שנונים. כי אדם צריך לשנן דברי תורה לבנו, כחרב שהיא שנונה בב' צדדיה, כדי שיכניס בו חדוד ושמחה של תורה, ולא יהיה נמצא לבו בסכלות. ודברת במ, היינו שכל הדברים שבתורה יש לו לכל דבר ודבר דרך בפני עצמו. ודברת במ, שואל, ותדבר במ היה צריך לומר. ומשיב, אלא האדם צריך לנהוג עצמו בהם, ולהתנהג עצמו, שלא יטה לימין ולשמאל.

קעא) בשבתך בביתך : היינו לנהוג עצמו בביתו בדרך הישר, ובדרך תקון, שילמדו ממנו בני ביתו. וינהוג עמהם בנחת ובשמחה. ולא

קסח) לבר נש דאפקיד וכו' : חז דומה, לאדם שהמלך הפקיד אצלו כלי זהב ואבני יקר. כל זמן שנמצא אצלו, היה גם המשמש של הבית אוהו בהם ומסתכל בהם, כיון שנפטר אותו אדם מן העולם, לא עזב המלך אצל המשמש כלום ולקח הפקדון שלו. אמר אותו המשמש, אוי לי שאבדתי, כל אלו דברים היקרים, בימיו של אדוני, כל אלו היו בידי. קסט) כך יהושע ביומוי וכו' : כך יהושע. בימיו של משה היה יונק בכל יום מתוך האהל, שהוא המלכות, ולא היה מתירא, אחר שמת משה, ויפול יהושע על פניו. ואני, בשביל שאני נמצא בתוכם אסתכל בדברי תורה ולא אהיה מתירא. אחר שאפרד מכם, לא אוכל להסתכל לבדי.

(דפו"י דף רס"ט ע"א)

בדרך, לאנהגא במלי דאורייתא, ולתקנא גרמיה בהו כמה דאצטריך, ולדברא גרמיה באורחוי דאורייתא. ומאי איהו. כמה דיעקב. לדורון. לקרבא. לצלותא. וצלותא בעי לצלאה למאריה, ועילא מנהון מלי דאורייתא.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה בדחילו דמאריה, בקדושה, בענוה דלא שיתכח חציף לקבליה דמאריה. ובקומך, למיהב תושבחן למאריה דאתיב נשמתיה. דהא בכמה חיובין אשתכח קמי מאריה, וקביה עביד עמיה חסד, ואתיב לה ת לגופיה. ה) וקשרתם לאות על ידכה. הא אוקמוה, על יד כהה, ודא הוא שמאלא. ובספרא דאגדתא אמר, על יד כ"ה. כד"א ו) כ"ה יהיה זרעך.

קעג) וחברייא יתבי דרומא אוקמוה ברזא דלהון, ארבע בתי דתפלין « כהאי גוונא. קדש לי כל בכור סתם, לקבל כתרא עלאה דכלא. והיה כי יביאך, לקבל חכמה. שמע ישראל ואהבת, לקבל בינה. והיה לקבל חסד. לבתר כלילן כלהו בדוועא שמאלא, דאקרי עז. וכתיב, ז) ובזרוע עזו. ואין עז, אלא תורה, ואין עז, אלא תפלין.

קעד) ומלין לא מתישבן לגבן. מ"ט. בגין דכתרא עלאה הוא כליל כלא, ב דלאו הוא בחושבנא. ועוד, והיה * כי יביאך ביציאת מצרים תליא, ההוא אתר דאשתכח ביה חירו לעבדין, ועל דא לא מתתקנן בארחייהו. ואנן מחכמה

חלופי גרסאות

ת לגופא. א בגוונא אחרא. ב ולא ולא גרסינן הוא.

מסורת הוהר

ה) תרומה ריז אות תרסב. פנחס רמח צ"ס. תק"ה קסו ט"ג ש"ה. ו) (בראשית טו) לך קי צ"א. ז) (ישעיה סב) ויצא ג צ"ג.

ארבע בתי דתפלין

קעג) וחברייא יתבי דרומא וכו' : והחברים יושבי הדרום העמידו בסודות שלהם, ארבעה בתים של התפלין באפן זה. קדש לי כל בכור, בכור סתם הוא כנגד כתר עליון על הכל. שהוא נקרא בכור. והיה כי יביאך, הוא כנגד חכמה. שמע ישראל ואהבת, הוא כנגד בינה. והיה אם שמוע, הוא כנגד חסד. אח"כ כלולים כולם בתפלין אשר בזרוע שמאל, הנקרא עז, שכתוב, ובזרוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין.

הסולם

קעד) ומלין לא מתישבן וכו' : והדברים אינם מיושבים אצלנו. מה הטעם. הוא משום שהכתר העליון כולל הכל, והוא אינו בחשבון. של ד' הפרשיות. ועוד. והיה כי יביאך, תלויה ביציאת מצרים, שהוא אותו מקום שנמצא בו חירות לעבדים, דהיינו בינה, ועל כן אין דרכם של חברינו יושבי הדרום מתוקן. אלא אנו מתחילים מחכמה, שקדש לי כל בכור

הוא

מאמר

ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו. וכל מעשיו בבית יהיו בדרך תקון. ובלכתך בדרך, להתנהג בדברי תורה. ויתקן עצמו בהם כמו שצריך. ולהנהיג עצמו בדרך התורה. ומה הוא כמו שהתנהג יעקב בדרך, בג' דברים. לדורון, ולתפלה ולמלחמה. ותפלה צריך להתפלל לאדונו, אבל דברי תורה, הם חשובים מתפלה.

קעב) ובשכבך, לדברא גרמיה וכו' : ובשכבך, פירושו, לנהוג עצמו ביראת אדונו, בקדושה, בענוה, שלא יהיה עז פנים לפני אדונו. ובקומך, היינו לתת תשבחות לאדונו, שהשיב נשמתו. כי בכמה עונות הוא נמצא לפני אדונו, והקביה עשה עמו חסד והשיב נשמתו לגופו. וקשרתם לאות על ידכה, הרי העמידו על יד כהה, שזו היא יד שמאל, שהיא כהה וחלושה מיד ימין. ובספר אגדה אמר, ידכה, היינו על יד כה. שהיא המלכות הנקראת כה. כש"א, כה יהיה זרעך.

(דפו"י דף רס"ט ע"א * דף רס"ט ע"ב)

שריין, והכי הוא ג. וקב"ה נטיל לון, ד. ארבע לעילא, ארבע לתתא, ארבע באתר דמוחא. ארבע באתר דלבא שרייא. בגין דדא בדא אתקשר.

קעה) ובעי ב"ג לאתעטרא בהו, בגין דאיהו שמא קדישא עלאה. דכתיב, וראו כל עמי הארץ כי שם יי וגו'. וכל מאן דמתעטר בעטרא קדישא ה עלאה דא, אקרי מלך בארעא. וקב"ה מלך ברקיע. הה"ד ט. מלך אסור ברהטים. כמה דקב"ה מלך לעילא, הכי נמי הוא מלך לתתא. וכתבתם על מזוזות ביתך, בגין דיהוי בר נש שלים בכלא, וישתכח שלים בפקודי דמאריה, רשים לעילא, רשים לתתא, זכאה חולקהון דישראל.

קעו) פתח ר' אלעזר ואמר, תרי קראי אשכחנא, דאע"ג דכלא בחד דרגא תליין, לאו אינון מדרגא חד. חד קרא כתיב, כה אמר יי צבאות. וחד קרא כתיב, כה אמר יי אלהים. מה בין האי להאי. אלא בזמנא דכתיב כה אמר יי צבאות, כדין מלה אתיא ברחמי. ובזמנא דכתיב כה אמר יי אלהים, כדין מלה אתיא בדינא.

קעז) כה אמר יי צבאות, בגין דהאי כה, אתברכא מצדיק ומנצח והוד, דאקרי ז יי צבאות. וכדין, מלה באתבסמותא אתיאי, דהא מאתר דא קא אתיא. כה אמר יי אלהים, כדין האי כה ינקא מסטרא דדינא, מאתר דגבורה עלאה, ואוליפנא מאבא, דדינא הוא ברחמי, בגין דכתיב יי אלהים.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח (דברים כח) צו כא צ"ב. ט (שיר ז) הקסה"ז ג דקב"ה. ד מוסיף וכן ארבע. ה ל"ג עלאה. ו מוסיף קפא צ"ב. י (חגי א). כ (ישעיה ו).

ארבע בתי דתפלין

הסולם

מאמר

במדרגא אחת תלוי, עכ"ז אינם ממדרגה אחת. מקרא אחד כתוב, כה אמר הויה צבאות. ומקרא אחד כתוב כה אמר הויה אלקים. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא בזמן שכתוב, כה אמר הויה צבאות, או הדבר בא ברחמים. ובזמן שכתוב, כה אמר הויה אלקים, או הדבר בא בדין.

הוא חכמה, ולא כתר, וכך הוא. והקב"ה, שהוא ז"א, מניח אותם התפלין. ארבעה פרשיות הם למעלה, וארבעה למטה. ומפרש, ארבעה הם במקום המוח. דהיינו שהם ארבעה מוחין דז"א. ארבעה הם במקום שהלב שורה, שהוא המלכות. משום שזה נקשר בזה. שז"א נקשר במלכות. קעה) ובעי ב"ג לאתעטרא וכו': וצריך האדם להתעטר בהם. משום שהם שם הקדוש העליון, דהיינו הויה, שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מי שמתעטר בעטרה הקדושה העליונה הזו, נקרא מלך בארץ. והקב"ה מלך ברקיע. ז"ש מלך אסור ברהטים. כמו שהקב"ה הוא מלך למעלה, הוא גם כן מלך למטה, וכתבתם על מזוזות ביתך, היינו כדי שהאדם יהיה שלם בכל, ויהיה שלם במצות אדונו, רשום למעלה רשום למטה. אשרי חלקם של ישראל.

קעז) כה אמר ה' וגו': ומפרש הדברים. בכתוב, כה אמר הויה צבאות, הוא משום שבה הויה, שהוא מלכות, מתברכת מן צדיק, שהוא יסוד, ומנצח והוד הנקראים ה' צבאות. ואז הדבר בא בהמתקה, כי ממקום זה בא מיסוד. והכתוב, כה אמר ה' אלקים, אז כה הויה שחיה מלכות, יונקת מצד הדין, ממקום גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, ולמדתי מאבי, שהדין הוא ברחמים, משום שכתוב, הויה אלקים. שהויה הוא רחמים ואלקים הוא דין.

דהא

קעו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ב' כתובים מצאתי, ואע"פ שהכל (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

קעח) דהא אלהים גבורה הוא בכל אתר, אדני, גבורה תתאה היא בכל אתר. ועל דא אשתמודען מלי מפומא דנביאה, והוא הוה מתכוין למימר מלה מאתריה. וכדין הוה ידעי אלין בני מהימנותא, מאן אתר תלייא מלתא. קעט) פתח רבי אחא ואמר (2) אורו מרוז אמר מלאך יי' וגו'. ת"ח, האי קרא רזא הוא ברזין עלאין. בשעתא דמלכא קדישא מסר ביתיה בידא דמטרוניתא כל זיינין ורומחין ובליסטראות דיליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא דיליה אפקיד עמה. הה"ד, (3) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, והא אוקמוה, (4) וכד אגח קב"ה קרבא, (5) באינון גבורין מגיחי קרבא דקארמן. אגה, ואינון אקרון מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב (6) מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא וגו'. ותנן, בהאי שעתא דאתנדיבו ישראל לגלאה רשימא קדישא בבשרהון, (7) כדין (8) האי חרב נוקמת נקם ברית, כנש כל חילא דיליה, וכל זיינין, וכל אינון מגיחי קרבא, לאגחא קרבא עמיה (9) דסיסרא. וכוכבייא הוה אושדין גורא מלעילא. ואמר רבי שמעון, כל כוכב וכוכב אית ליה שמא בלחודוי, וכלהו בשמהן אקרון.

קפא) אמר לון קב"ה, אתעתדו לנקמא נוקמא דבני. תרי נוקמי אנא זמין לאתפרעא מנייהו, חד נוקמא דשית מאה רתיכין דאוזיף ליה לרברבא דמצראי, בגין לאגחא קרבא בהו בישראל, דכתיב (10) ויקח שש מאות רכב בחור

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(2) (שופטים ה). (3) (שיר ג) ב"א שמג צ"ג. (4) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (5) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (6) (שופטים ה) ויקהל כד צ"ת. (7) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (8) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (9) (שמות יד) בשלח טז צ"ר. (10) (שמות יד) בשלח טז צ"ר.

אורו מרוז

הסולם

מאמר

כלול מעשר וכשעושה הקב"ה מלחמה עושה באלו הגבורים עושי מלחמה שאמרנו. והם נקראים מלומדי מלחמה.

קפ) כתיב מן שמים וגו': כתוב מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וגו'. ולמדנו באותה שעה שהתנדבו ישראל לגלות רושם הקדוש של מילה בבשרם, אז אותה החרב הנוקמת נקם ברית, שהיא המלכות, אספה כל הצבאות שלה וכל כלי זיין וכל אלו עושי מלחמה, לעשות מלחמה עם סיסרא. והכוכבים היו שופכים אש מלמעלה. ואמר ר' שמעון כל כוכב וכוכב יש לו שם בפני עצמו, כמ"ש וכולם בשמות יקרא.

קפא) אמר לון קב"ה וכו': אמר להם הקב"ה אל הכוכבים, הכינו עצמכם לנקום מסיסרא נקמת בני. ב' נקמות אני עתיד להפרע מהם, נקמה א', על שש מאות רכב שהשאיל

קעח) דהא אלקים גבורה וכו': כי אלקים הוא בכל מקום גבורה. אדני, הוא בכל מקום גבורה תחתונה. ועל כן ניכרים הדברים מפי הנביא על פי השם שהזכיר, מאיזו מדרגה הוא מתנבא, שהוא היה מתכוין לומר דבר ממקומו. ואז היו יודעים בני האמונה, מאיזה מקום תלוי הדבר.

מאמר אורו מרוז

קעט) פתח ר' אחא וכו': פרא ואמר, אורו מרוז אמר מלאך ה' וגו'. בוא וראה מקרא זה סוד הוא בסודות עליונים. בשעה שהמלך הקדוש מסר ביתו ליד המלכה, כל כלי זיין ורמחים ומרגמות שלו, הפקיד בידיה. וכל אלו עושי מלחמה שלו הפקיד עמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה, שה"ס המלכות, ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. וכבר העמידוהו. שה"ס חגית נה"י מצד הגבורה, שכל אחד (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

וכל רכב מצרים. וחד נוקמא דבני, דעאקו להו עד השתא. ובגין כך אתדנו בתרין דינין, חד במיאי, וחד באשא. במיאי, דכתיב (ט) נחל קישון גרפם. באשא, דכתיב הכוכבים ממסלותם.

קפב) ובאינון ככבייא, אית ככבא חד דלא אתא להווא נוקמא, ואתלטיא לעלמין, דכד שארי לאנהרא, אתאן שאר ככבייא ובלעין ליה, ולכל סיעתא דיליה, ואתאבידו כלהו כחדא. כד"א, אורו מרוז אמר מלאך יי. וכי רשות אית למלאכא בהאי. אלא נ דא הוא מלאך, דכתיב (ו) ביה (ז) ויסע מלאך האלהים והעולך לפני מחנה ישראל. ודא הוא דכל קרבין דיליה אינון.

קפג) * כי לא באו לעזרת יי, כד נפקו ישראל ממצרים. לעזרת יי בגבורים, באינון ששים גבורים כד אזדמנו קרבא עם סיסרא. ודא מלאך, * רזא דכל דינין וכל קרבין דמלכא ברשותיה. ועל דא אמר, מלאך יי. ודא הוא דכתיב, (ח) המלאך הגואל אותי וגוי, * והא אוקמוה חבריא. ודא זמינא למהוי עלאה ויקירא לזמנא דאתי. ובדא יתרבי שמא קדישא. ובדא זמין קביה לאתפרעא (ט) מעמין עכו"ם. ועל דא כתיב, (י) והתגדלתי והתקדשתי וגוי. אזלו, עד דמטו לגביה דר"ש, כיון דחמא לון, אמר ר"ש הא שכינתא הכא, ודאי צריכין אנן למחזק טיבו לאנפי שכינתא.

קפד) פתח ואמר (יא) הן עוד היום גדול וגוי. האי קרא אוקמוה, דכד

מסורת החר

חלופי גרסאות

(ט) (שופטים ה) בשלח מה צ"ג. (פ) (שמות יד) נח טו צ"ב. (ז) (בראשית מח) נח טו צ"א. (ח) (יחזקאל לח) שמות לג צ"ב. (ט) (בראשית כט) ד"ח לה ס"א ש"י מח ס"א ש"י. (ו) (שמות יד) נח טו צ"ב. (ז) (בראשית מח) נח טו צ"א. (ח) (יחזקאל לח) שמות לג צ"ב. (ט) (בראשית כט) ד"ח לה ס"א ש"י מח ס"א ש"י.

מאמר

הסולם

אורו מרוז

לעזרת ה'. היינו כשיצאו ישראל ממצרים, לעזרת ח' בגבורים, היינו באלו ששים גבורים שנזדמנו להלחם עם סיסרא. דהיינו ששים גבורים שסביב מטתו שלשלמה (כנ"ל אות קע"ט) ומלאך זה הוא סוד שכל הדינין וכל המלחמות של המלך הם ברשותו. ועל זה אמר מלאך ה'. וזה הוא שכתוב, המלאך הגואל אותי וגוי דהיינו המלכות. וכבר העמידו החברים. ומלאך זה עתיד להיות עליון ויקר לעתיד לבא. ובוה יתגדל השם הקדוש, ובמלאך זה עתיד הקב"ה להפיע מעמים עכו"ם. ועל זה כתוב, והתגדלתי והתקדשתי וגוי. הלכו עד שהגיעו לר"ש. כיון שראה אותם, א"ר שמעון השכינה היא כאן. ודאי צריכים אנו להחזיק טובה לפני השכינה.

שהשאל לשרי מצרים, כדי שיעשו מלחמה בישראל. שכתוב, ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. ועוד נקמה של בני, על שהצירו להם עד עתה. ומשום זה נדונו בב' דינים א' במים וא' באש. במים, כי כתוב, נחל קישון גרפם. באש, שכתוב הפסלים ממסלותם.

קפב) ובאינון כוכבייא אית וכו': ובאלו הכוכבים היה כוכב אחד שלא בא לאותה הנקמה, ונתקלל לעולם, אשר כשמתחיל להאיר באים שאר הכוכבים ובלועים אותו ואת כל המחנה שלו ונאבדים כולם כאחד. כש"א אורו מרוז אמר מלאך ה'. שזאל, וכי יש לו רשות למלאך בזה. שיקלל למי ומשיב, אלא זה מלאך שכתוב בו, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל. וזה הוא שכל המלחמות הן שלו. דהיינו המלכות.

קפג) כי לא באו וגוי: כי לא באו (דפריי דף רס"ט ע"ב *) דף ר"ע ע"א

מאמר הן עוד היום גדול

קפד) פתח ואמר הן וגוי: פו"א. הן עוד היום גדול וגוי. מקרא זה העמידו, כשישראל יתעוררו

ישראל יתערוך תשובה לקמי קב"ה, בזכו אורייתא יתובון לארעא קדישא, ויתכנשון מן גלותא. דהא ודאי יומא חד יהא גלותא לישראל, ולא יתיר. הה"ד, (ט) נתנני שוממה כל היום דוה. ואי לא יתובון, קב"ה אמר, הן עוד היום גדול לא עת האספ המקנה בלא זכו ובלא עובדין דכשרן. אבל אסותא חד לכו, השקו הצאן, אשתדלו באורייתא, דאתשקיו מימי אורייתא, ולכו רעו, לאתר דנייחא לאתר טבא וכסופא דאחסנתיכון.

קפה) ד"א הן עוד היום גדול, דא הוא יום דאקרי (ח) יום מהומה ומבוסה ומבוכה, די בההוא יום אתחריב בי מקדשא, ונפלו ישראל בגלותא. וּבגין עובדין בישין, ההוא יומא אתמשך ואתרבי, הה"ד הן עוד היום גדול לא עת האספ המקנה, בגין דאינון משכין ליה לההוא יומא. השקו הצאן, כמה דאתמר במלי דאורייתא, דהא בזכותא דאורייתא יפקון ישראל מן גלותא. קפו) ישראל מאי קא ר אמרי. ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, עד דיתכנשו כל שאר יומין עלאין, וגללו את האבן, ויגדרון לההוא דינא קשיא דההוא יומא דשלטא על פי הבאר, ואשתכחת ההיא בא"ר בגלותא עמנא. וכד אתגלייא האי בא"ר, וההוא אבן לא שלטא עליה, מיד והשקינו הצאן. קפז) וזמין קב"ה בסוף יומי, לאהדרא לישראל לארעא קדישא,

חלופי גרסאות

ז ומן קדם. ר מירי.

מסורת הוהר

ט) (איכה א) וירא קלב צ"ב. ת) (ישעיה כב) ויחי קכב צ"ג. ז"ח צא ט"א שי"א.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

שלמדנו, דהיינו בדברי תורה, כי בזכות התורה יצאו ישראל מן הגלות.

קפו) ישראל מה קא אמרי וכו': ישראל מה הם אומרים. היינו, ויאמרו, לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים, היינו עד אשר יאספו כל שאר הימים העליונים, דהיינו הספירות הקדושות, וגללו את האבן, וגללו דין קשה ההוא שבאותו יום השולט על פי הבאר, שמשוטט זה, גמצאת הבאר, שהיא המלכות, עמנו בגלות. וכשתתגלה הבאר ההיא ואותה אבן, שהיא דין הקשה, לא תשלוט עליה, מיד והשקינו הצאן.

קפז) וזמין קב"ה בסוף וכו': ועתיד הקב"ה באחרית הימים להחזיר את ישראל לארץ הקדושה, ולקבצם מן הגלות. ומה הוא סוף הימים. היינו אותה שהיא אחרית הימים, דהיינו מלכות, שהיא סוף כל הספירות, הנק' ימים. באחרית הימים הזה סובלים ישראל גלות. ז"ש, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. וכתוב, וקראת אתכם הרעה באחרית

יתעוררו בתשובה לפני הקב"ה, בזכות התורה ישובו לארץ הקדושה, ויתקבצו מן הגלות. כי ודאי יום אחד תהיה גלות לישראל ולא יותר, דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים, והיינו אלף החמישי, ז"ש נתנני שוממה כל היום דוה. ואם לא ישובו אז יאמר הקב"ה, הן עוד היום גדול, לא עת האספ המקנה, בלא זכות ובלי מעשים טובים. אבל רפואה אחת יש לכם, השקו הצאן, עסקו בתורה, שתהיינה נשקות מימי התורה, ולכו רעו, ותלכו, למקום המנוחה, למקום טוב וחמדה של נחלתכם.

קפה) ד"א הן עוד וגו': פירוש אחר. הן עוד היום גדול, זה היום שנקרא יום מהומה ומבוסה ומבוכה, אשר ביום ההוא נחרב בית המקדש וישראל נפלו בגלות. ומשום המעשים הרעים שעושים ישראל, יום ההוא נמשך ומתגדל. ז"ש, הן עוד היום גדול לא עת האספ המקנה, משום שהם מאריכים ליום ההוא של הגלות. השקו הצאן, הוא כמו (דס"י דף ר"ע ע"א)

ולאכנשא לון מגלותא. ומאן אינון סוף יומייה ההוא דהיא אחרית הימים. בהאי אחרית הימים, ישראל סבלו גלותא. ההי' (א) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב (ב) וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. ת באחרית הימים דייקא, ודא היא כנסת ישראל בגלותא. ועם אחרית הימים דא, קבילו עונשא בגלותא. ובדא ב יעביד קב'ה נוקמין לישראל תדירא, ההי' (ג) אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל אתר דא היא, וקב'ה זמין לאתבא לה לאתרהא, ההי' (ד) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי וגו' ודא הוא יום.

קפח) ומדשארי צל למעבד בשירותא דיומא אחרא, כמה בזמנא דאתחריב מקדשא הוה, ונטה צל למיעל, ההי' (ה) אוי לנו כי פנה היום כי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (דברים ד) כי תשא ס צ"ע. ב) (שם לא) ח"ב רפה: ג) (במדבר כז) ח"ג קצד. וו: ריב. ד) (ישעיה ב) ויחי כו צ"ד. ה) (ירמיה ו) חיי שרה עה צ"ג. ש והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה והיה באחרית הימים וליג בצר לך וגו' וליג וקראת אתכם וגו'. ת ליג באחרית הימים. א והיא וליג ודא. ב עביד.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

פירוש. כבר נתבאר במקומות הרבה, שכל השלמות באה מכה היחוד של קו ימין עם קו שמאל, שאז גם המלכות הנמשכת מקו שמאל, מזדווגת עם ז"א, שהוא ימין. ומקבלת ממנו בשביל ישראל כל טוב. וכן כל החורבן בא. מצד פרוד קו השמאל מן קו הימין. שאז גם המלכות נפרדת מן ז"א, שהפרוד הזה נבחן לשכינתא בגלותא. גם נודע שאין קו האמצעי יכול ליחד הימין ושמאל אלא ע"י שממעט הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שבו (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ולפי"ז נמצא, כשהשמאל מתגבר ונפרד מימין, או יש בו גם הג"ר. וזה נבחן לבחינת יום, שאין בו צל, כי אין בו מיעוט. וכשהוא מיוחד עם הימין, שולט בו המסך דקו אמצעי הממעט מג"ר ואין בו אלא ו"ק. ואז נבחן קו שמאל לבחינת יום וצל. כי בחינת ו"ק דחכמה המאירים עם החסדים שבימין ביחד, נבחן ליום. ובחינת מיעוט הג"ר שבו נבחן לצל, שפירושו העלם האור. ולפיכך בעת שעונות ישראל גרמו שיתגבר קו השמאל על הימין ויאיר בנפרד מימין, אז נחרב בית המקדש, שה"ס המלכות, כי מכה פרוד קו השמאל גם המלכות נפרדה מן ז"א שהוא ימין. ונבחן שאז נטה הצל להאסף ולעבור מן העולם. מטעם שאין צל בשמאל, אלא בשעה שמחובר עם הימין. ובשעה שהתחוננים ישובו בתשובה ויעלו מן לקו אמצעי שיחזור ויחד קו ימין עם קו השמאל

באחרית הימים. באחרית הימים הוא בדיוק, כי זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בגלות. ועם אחרית הימים זו, מקבלים עונש בגלות. ובו, יעשה הקדוש ברוך הוא נקמות לישראל תמיד, ז"ש, אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל מקום שכתוב אחרית הימים, זו היא, דהיינו המלכות. והקב"ה עתיד להשיבה למקומה, וז"ש, והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' וגו'. וזו היא שנקראת יום. דהיינו יום האחרון. כי כל ספירה נקראת יום. קפח) ומדשארי צל למעבד וכר: ומשהתחיל הצל להעשות בתחילת יום האחר אחר אלף החמישי, כמו שבזמן שנחרב בית המקדש שהיה נטה הצל להאסף, כמש"א אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, כלומר כמו שהחורבן היה בזמן שהתחיל הצל להאסף, כך תהיה הגאולה בזמן שיתחיל הצל לצאת. שבזמן שהיה, יום וצל, הוא סוף הגלות. ושיעור של צל הזה, הוא שש קמצין, וחצי קמצין היא מדה שנקראת קמצא, שהוא מדה גדלו של אדם, איש בין אנשים, כלומר של אדם בינוני. וזכרון של סוד זה בין החברים. הוא בכתוב, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו, היינו בגלות. ולא היינו יודעים, כי צל ימינו עלי ארץ, דהיינו שהקב"ה רוצה להשרות אותם צל יום, עלי ארץ.

(דפו"י דף ר"ע ע"א)

ינטו צללי ערב. יום וצל, הוא סוף גלותא. ושיעורא דהאי צל, שית קמצין ופלגא. ובגודל דמשחא דבר נש, גבר בין גוברין. ודוכרנא דהאי רזא דבין חברייא, דכתיב (א) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי תמול אנחנו בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ, לאשראה לון קב"ה עלי ארץ.

קפט) זכאה חולקיה, מאן דחמי ליה, וזכאה חולקיה מאן דלא חמי ליה. ווי למאן דידומן כד יתבע אריא רברבא, לאתחברא לנוקביה. כל שכן בשעתא דידווגן כחדא, על ההיא שעתא כתיב, (ב) אריה שאג מי לא יירא וגו'. קצ) ת"ח, בקדמיתא כתיב, (ג) שאג ישאג על נוהו. ובהוא זמנא כד

מסורת זוהר

(א) איוב (ח) וירא יד צ"ג. (ז) (עמוס ג) שמות פ צ"ת. (ח) (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ע.

הן עוד היום גדול

הסולם

מאמר

באורך (לעיל בראשית ב' דף קנ"ח ד"ה בארבעין).

ווי"ש, ושיעורא דחאי צל, שית קמצין ופלגא, כי הצל הזה להיותו בא ממלכות דמפתחא אינו מתפשט בכל הפרצוף דמלכות, אלא עד החצי של מלכות דמלכות, ונמצא שאין בה אלא שש ספירות וחצי ספירה. ובגודל דמשחא דבר נש וכו', וזהו מדת גדלו של אדם בינוני. כלומר שהאדם נמשך מן הצל הזה שבמלכות דמפתחא, ע"כ גם בו אין יותר משש ספירות וחצי, כמו במלכות העליונה. ווי"ש כי תמול אנחנו, בגלותא, ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ לאשראה לון קב"ה עלי ארץ. כי תמול אנחנו, דהיינו, כשהיינו בגלות לא ידענו, שכל המשך הגלות הוא, משום שהקב"ה רוצה להשרות, צל, ימינו, עלי ארץ, דהיינו שישמשו יחד. צל, על הג"ר דחכמה, וימינו, על ר"ק דחכמה שבחסדים. ואם היינו יודעים זה היינו יכולים למהר הגאולה. כי יום וצל, הוא סוף גלותא, כנ"ל.

קפט) זכאה חולקיה מאן כו': אשרי חלקו מי שרואה אותו, את המשיח, ואשרי חלקו מי שלא ראה אותו. אוי למי שידומן בעת שיתבע אריה הגדול להתחבר בנוקביה. כל שכן בשעה שידווגו יחד, דהיינו ז"א ומלכות בעת הגאולה. על שעה היא כתוב, אריה שאג מי לא יירא וגו'.

קצ) ת"ח בקדמיתא כתיב וכו': בוא וראה בתחילה כתוב שאג ישאג על נוהו. וזהו בגלות, ובאותו זמן כשיצא ז"א, לקבל בת זוגו

השמאל, אז תהיה הגאולה, דהיינו שהשכינה תצא מן הגלות, ותחזור להודווג עם ז"א. אבל אז יתעלמו ג"ר דקו שמאל, מכח המסך דחירק שבקו האמצעי. ונמצא שיום וצל יהיו משמשים בקו השמאל. וזה שמשמיענו זוהר, שכמו שהחורבן היה מחמת ביטול הצל, שהיה יום בלי צל, כנ"ל. כך הגאולה לא תהיה אלא אם כן הצל יחזור ויתחדש, וישמשו יחד, יום וצל.

ווי"ש ומדשאריו צל למעבר בשרותא דיומא אחרא, דהיינו שיחזור ויתחדש הצל, באותו הזמן, כמה בזמנא דאתחריב מקרשא, הוה, ונפח צל למיעל, דהיינו כמו שנטה הצל לעבור מן העולם בשעת חורבן בית המקדש, כן יחזור ויתחדש הצל בתחילת יום האחר שהוא אלף הששי, ויהיה יום וצל, שישמשו אור מצד הו"ק דחכמה בחסדים, וצל מצד הג"ר דחכמה הנעלמים, הוא סוף גלותא, אז תלך ותסתיים הגלות, ותתחיל הגאולה, שהיא יחוד ז"א ומלכות.

ונודע שמיעוט הג"ר בא מכה מסך דחירק הממותק בבינה, הנקרא מפתחא. כי אז אפשר שיאירו הו"ק דחכמה בחסדים (כמ"ש) לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש) גם נודע שמסך הזה דמלכות הממותקת בבינה, אינו מאיר בכל ז' ספירות חג"ת נהי"מ של המלכות, אלא בשש ספירות וחצי ספירה, כי במלכות של מלכות דמלכות אינה מאירה אלא חצי ספירה עד החוזה, ומחזה ולמטה חסרה. כי המפתחא היא בחינת ט"ר, ולא עצם המלכות ע"כ נפסקת בחזה דמלכות דמלכות כמ"ש זה (דפו"י דף ר"ע ע"א)

יפוק לקבלא לבת זוגו, כדין אריה שאג מי לא יירא יי' אלהים דבר מי לא ינבא.
 בההיא שעתא כתיב, (ט) **ושב יי' אלהיך את שבותך וגו',** ושב מאי הוא. אלא
 קביה שב כנסת ישראל מגלותא, ושב צדיק לאזדוגא * (באתריה. כדין כתיב,
 י. אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

קצא) מתניתין, לכון בני נשא, מארי דחכמתא, מארי דסכלתנו, קלא
קרי. מאן מנכון דאתחכם, וידע, בשעתא דרישא חיוורא, אתקין רישא, רשימא
מעילא לתתא, ומתתא לעילא. אתקין סטר צפון, [ח] בעטורא דקונאריתא, ביה
רשים עומקא דתהומא עלאה, דסליק ונחית בגוויה. נחית חד דרגא טמירא,
באלף וחמש מאה רשימין, דאלף וחמש מאה עלמין.

מסורת הזוהר

(ט) (דברים ל) וירא קנז צ"ב. י) (תהלים קמ) ב"ב רכה צ"ה.

דרך אמת [ח] בעטרה של היסוד אבן השתיה שבו רשום עומק התהום עלים כמבואר.

מראש האצילות עד תתה"מ

הסולם

מאמר

ובה מאריך מעט לבאר ג' הקוין שבה. אתקין,
 פירושו קו האמצעי דבינה, שהוא המתקן את
 הקוין ימין ושמאל ומיחדם זה בזה והחכמה
 שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, וז"ש
 אתקין סטר צפון, שקו האמצעי התקין קו
 השמאל. בעטורא דקונאריתא שיתעטר
 באגם מים דהיינו ברוב החסדים שבקו ימין,
 ביה, היינו בתקון זה דקו האמצעי, רשים
 עומקא דתהומא עלאה, שרשם שיעור
 ההעלם, המכונה עומק, אשר בבינה, הנקראת
 תהומא עלאה, והוא תקו, דסליק שאור קו
 השמאל יאיר ממטה למעלה. ונחית, ואור קו
 הימין יאיר ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף
 ט' ד"ה מחזקוקת). בגוויה, היינו בתוך הבינה.
 ואחר שביאר הבינה בג' קוין שבה מתחיל
 לבאר את ז"א. וז"ש נחית חד דרגא טמירא,
 שירד מאור הבינה מדרגה אחת נסתרת, שהיא
 ז"א שהחכמה שבו נסתרת ונעלמת. באלף
 וחמש מאה רשימין, היינו חכמה וחסד דדעת
 שהם רשומים בו"א. דאלף וחמש מאה
 עלמין, היינו בינה וגבורה דדעת שהם נעלמים
 בו ואינם מאירים, להיותם בחינת השמאל
 דראש, ששם הארת החכמה הנעלמת בו"א,
 שהוא מאיר בחסדים בלבד, שה"ס חכמה וחסד
 שבימין הראש, ונמצא שהימין שהוא חכמה
 וחסד שבדעת רשומים בו ומאירים, והשמאל,
 שהוא בינה וגבורה דדעת הם בבחינת עלמין,
 דהיינו שנעלמים, ומה שמכנה אותם במספר
 אלף וחמש מאות, הוא שזה מורה על קו וחצי
 שבראש. כי ג' קוין שבראש הנקראים חב"ד
 הם

זוגו, מלכות, אז נאמר, אריה שאג מי לא יירא
 ה' אלקים דבר מי לא ינבא. בשעה ההיא
 כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך וגו'. מהו
 ושב. ומשיב, אלא הקב"ה שב את כנסת
 ישראל, מן הגלות, ושב צדיק להתחבר במקומו.
 אז כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים
 את פניך.

מאמר מראש האצילות עד תתה"מ

קצא) מתניתין. לכן בני וכו' : משנה.
לכם בני אדם, בעלי החכמה בעלי התבונה.
קול קורא. מי מכם שהחכים ויודע, בשעה
שראש הלבן שהוא כתר, התקין ראש ב', שהוא
חכמה, הרשום ממעלה למטה וממטה למעלה,
התקין צד צפון, דהיינו קו שמאל שבבינה,
בעטרה של חפירת מים, בה רשם העומק של
תהום העליון, דהיינו עומק הבינה הנקראת
תהום העליון, העולה ויורד בתוכו. מדרגה
אחת נעלמת ירדה באלף ות"ק רשימות, ובאלף
ות"ק עולמות. קונאריתא הוא מלשון אריתא,
שפירושו אגם מים. כי על אגם מים מתרגם
אריתא (תהלים ק"ז ל"ה).

ביאור הדברים. המשנה מבארת לנו כאן
 ביאור מקיף כולל מראש האצילות עד תחית
 המתים בקיצור נמרץ. ותחילה מבאר, כתר
 חכמה בינה וז"א ומלכות דאצילות. וז"ש,
בשעתא דרישא חוורא שהוא הכתר דאצילות,
אתקין רישא רשימא מעילא לתתא
ומתתא לעילא, היינו החכמה דאצילות.
אתקין סטר צפון וכו' היינו הבינה דאצילות.

(דס"י דף ר"ע *) דף ר"ע ע"ב

קצב) ח תחותיה תטלל חד חיות ברא, וקרנין עשר לה. וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ופום ממלל רברבן. כד , סלקא, אזלא ביממא, טמירא בליליא. כד נחתא, טמירא ביממא, ואזלא בליליא. כד נטלא, מזדעזען ארבע [ט] מגרופי דאחידן בידהא. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, כל חד חרבא שננא על יריכיה.

קצג) סליק ברעותא, ד לאפקא בר נש שליטא לתתא. אתקין בהאי חיותא חד, עפרא דקיקא, כליל מכלא. נשב ביה, אתפשט בד' סטרי עלמא. וד' פולסין אתגלגלו, חד לעילא, חד לתתא, חד לצפון, חד לדרום.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג שלטא. ד לנפקא. ה חיוויא ; חיויי.

כ (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ל (שם ז) תרומה קו צ"ה.

דרך אמת ט] וכו פולסי בארנו לעיל.

פראש האצילות עד תתח"מ

הסולם

מאמר

ב) כד נחתא, כשהיא יורדת לרשות עצמה, טמירא ביממא ואתגליא בליליא (כצ"ל) כי בחינתה עצמה היא חכמה, שביום היא נכללת בזווג ז"א, ומשפעת רק חסדים שהיא מדרגת ז"א, ובחינתה עצמה שהיא חכמה מתגלה בלילה. בסו"ה ותקם בעוד לילה וגו'. ג) כד נטלא, כשהמלכות נוסעת, בסוד ג' קוין שמקבלת מז"א בזה אחר זה בג' דוכתי, המכונים נסיעה, שאז מתגלה החכמה עם דינים קשים (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג' ע"ש) ומסבת הדינים שמתגלים עם החכמה, מזדעזען ארבע מגרופי דאחידן בידהא, שה"ס חו"ג תו"מ שבה. המזדעזעים מחמת הדינים. ונטלין עמה שתין פולסין דנורא, שה"ס חג"ת נה"י הכלולים בקו שמאל שמקבלת, שכל אחד מהם כלול מעשרה והם ששים. וה"ס הנה מטחו שלשלמה ששים גבורים סביב לה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות. וז"ש, כל חד חרבא שננא על יריכיה. כי שתין פולסין דנורא ה"ס ששים גבורים. שהם שומרים מטת שלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה, ושומרים אותה בעת הארת החכמה, שהחיצונים לא יוכלו לינק ממנה. וחרב שנון, ה"ס הדינים הקשים. על ירכו, ה"ס היסוד, שמשם יוצאים ומתגלים.

הם במספר ג' אלפים. כי הספירות שבמוחין הם במספר אלף. ונמצא שקו וחצי הם אלף ות"ק. וקו הימין וחצי הימין של קו אמצעי, שהם חכמה וחסד דדעת, הם במספר אלף ות"ק. וכן קו שמאל וחצי השמאל דקו אמצעי, הם אלף ות"ק.

קצב) תחותיה תטלל חד וכו' : תחתיה דהיינו תחת ז"א, תטייל חית השדה אחת, דהיינו מלכות, ועשר קרנים לה, דהיינו עשרה אורות. כי קרן היא לשון זיו ואור, ויש עינים אל החיה כעייני אדם. החכמה נקראת עינים. והמלכות ה"ס פני אדם, שאין החכמה מאירה רק בה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) וע"כ מיחס בה העינים, לעייני אדם. ופה מדבר גדולות. היינו שמשפעת מוחין דגדלות. כי דבור ה"ס השפעה. כשהיא עולה, הולכת ביום ונסתרת בלילה. כשהיא יורדת, היא נסתרת ביום והולכת בלילה. וכשהיא נוסעת, מזדעזעים ד' מגרופים שאוחות בידיה, ונוסעים עמה ששים שבטים של אש, כל אחד חרב שנונה על ירכו.

פירוש. כי נתבאר, שהחכמה נעלמת בז"א שהיא בו בסוד אלף ות"ק עלמין כנ"ל בדבור הסמוך. ומקום גילוי החכמה היא במלכות. כנ"ל, בסוד וארו עיינין כעייני אנשא לחיותא, ומשום זה יש במלכות ג' מדרגות, א) כד סלקא, כשהמלכות עולה ומזדווגת עם ז"א, והיא נכללת בו, שאז אזלא ביממא טמירא בליליא, שמבחינה זו היא הולכת ומשפעת ביום, ובלילה היא נסתרת, שאינה משפעת.

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצג) סליק ברעותא לאפקא וכו' : עלה ברצונו, להוציא אדם שליט למטה. והתקין בחיה האחת הזו, הנ"ל שהיא המלכות, עפר דק, כלול מכל הספירות, נשב בו, ונתפשט בארבע רוחות העולם, דהיינו שנתפשט לגוף, לארבע

קצד) אילנא חד רברבא ותקיף, אתחבר ואזדווג, בה בחד ז ענפא שפירא, דחזו חדוותא דכלא. כד"א, מ) יפה נוף משוש כל הארץ. ביה אזדווג, אפיקו חד רוחא טמירא, ומליא לההוא גבילו דעפרא, וקאים על רגלוי, ואמלכיה על כל עלמא, ושלטיה על כלא. הה"ד, ו) תמשילהו במעשי ידיך וגו'. אתפקיד על ההוא אילנא, ה) לא נטר פקודא, אתיב מלכא רוחיה לגביה, וההוא חיותא נטלא ליה.

קצה) כדין זמינין מנא אחרא, וקאים בינייהו. י) בקוטרא דגליפין בין מלאכין קדישין, ט) בטפסא דעטורין אתאחדן.

קצו) דרין בתראין, תפיסין בחובייהו. אשתליף רוחיהון מההוא מאנא דלבושא, לבתר אנניז בעפרא, בין רגבי נחלא. אתטמרו ואתגניזו בחד גרמא תקיף, דההוא י מאנא, יתבנון בקדמיתא, ויקומון חילין חילין תניינות, בארעא קדישא מתערין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

מ) (תהלים מח) ויצא מב צ"ג. ו) (שם ח) ת"ז תסט ו ביה. ז עופא. ח כ"ג הרמ"ק; לנטרא. ט בטופסרא; כיג: ת"ע קיט; בטפסר. י ממנא.

דרך אמת י] בקישור החקוקין בין מלאכים קדושים בציור העטרות נאחזים ור"ל שהם מתציירים שם בציור רוחני כעין המלאכים

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תחה"מ

את רוחו של אדם אליו, ואותה החיה, שהיא המלכות, לקחה את הרוח. מן האדם. גבילו פירושו עסה, מלשון גביל וספי ליה לתורא, (שבת קנ"ו).

קצה) כדין זמינין מנא וכו': או הכינו ז"א ומלכות, כלי אחרת, דהיינו גוף אחר, והאדם קם ביניהם בקשר של נפש רוח החקוקים בין מלאכים קדושים שנתאחדו בציור העטרות של המלאכים. פירושו, שמקודם החטא היה לו נר"ן מאצילות. וגוף מבחינת בריאה. ואחר שחטא ניתן לו גוף אחר, מעולם הזה. ונר"ן מבחינת המלאכים הקדושים.

קצו) דרין בתראין תפיסין וכו': הדורות שלאחריהם נתפשו בחטא שלהם דעצה"ד, ונגזרה עליהם מיתה, שלבסוף הרוח שלהם נשלף מכלי ולבוש ההוא שלהם, דהיינו הגוף, והגוף מת. ואח"כ נגנו בעפר בין רגבי נחל, שהוא הקבר, מלשון מתקו לו רגבי נחל (איוב כ"א ל"ג). וכל המתים נסתרו ונגנזו בעצם אחת חזקה שנשארה מהכלי ההוא, דהיינו עצם לזו שאינה נרקבת בקבר. ונקראת ג"כ בתואל הארמי. (כנ"ל תולדות אות נ"א בהסולס שנתבאר היטב) שיהיו נבנים ממנו בתחילה, ויקומו מחנות מחנות. ויתערו שנית בארץ ישראל

לארבע רוחות העולם. וד' חתיכות מן הגוף, נתגלגלו אחד למעלה, שהוא נצח. ואחד למטה, שהוא הוד. שה"ס הרגלים המכונים נו"ה. ואחד לצפון, שהוא יד שמאל, שה"ס גבורה. ואחד לדרום, שהוא יד ימין, שה"ס חסד.

עפר דיקי, ה"ס מלכות הנמתקת כל כך בבינה, עד שהמלכות הנקראת עפר, אינה נתפסת, ונחשבת כולה לבינה, ונקראת משום זה, עפר דיקי. שו"ס ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. אדמה ה"ס הבינה המכונית אדום, עפר ה"ס המלכות, וה' צר את האדם בעפר הנלקח מן האדמה, שכולו בצורת אדמה, שהיא בינה. אלא שכלול מכל עשר ספירות. כנ"ל.

קצד) אילנא חד רברבא וכו': אילן אחד גדול וחזק, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א, נתחבר ונזדווג בענף יפה אחד, שהוא המלכות, שמראהו היא שמחת הכל. כש"א. יפה נוף משוש כל הארץ. בו נזדווג, והוציאו אחד נסתר, ומילא לאותה עיסת העפר, והאדם קם על רגליו. והמליכו על כל העולם והשליטו על כל. ז"ש, תמשילהו במעשי ידיך וגו'. נצטוה על אותו האילן, שהוא עץ הדעת, שלא לאכול ממנו. ולא שמר המצוה. השיב המלך (דפר"ק דף ר"ע ע"ב)

קצו) זמין קב"ה, למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא מאנא ממש. ולאעלא ביה גבילו דקיץ כ] כהאי חמירא דעיסה. ומההוא גבילו דאיהו צחותא

דרך אמת כ] כשאור הזה שבעיסה..

מראש האצילות עד תתה"מ

הסולם

מאמר

ומשום זה עם אכילת עצה"ד נפלו למדרגת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה על האדם והבאים אחריו. כי הגוף ירד לבחינת המלכות מבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהם הכלים דנקודת המפתחא שהוא מקבל מן המלכות, והם נמשכים מו' ספירות שלה שכל אחת כלולה מעשר, והם ע' ספירות, שמהם נמשכים שבעים שנה לאדם. ובסופה של המלכות מתעוררת נקודת המנעולא, ולפיכך כשנקודה זו מתעוררת על האדם, תיכף פורחים ממנו אורות החיים והוא מת. ולפיכך אחר שבעים שנה מוכרח האדם למות, דהיינו בהגעת זמן גילוי המנעולא. אמנם אם לא זכה האדם, מתגלה עליו המנעולא גם מקודם שהשלים ע' שנותיו, שז"ס כרת ומיתה בידי שמים.

ו"ש, לא נפר פקודא אתיב מלכא רוחא לגביה, וכו', שאותו הרוח דאצילות, לקח ממנו הקב"ה, כד"ן זמין מנא אחרא, דהיינו הגוף מבחינת עץ הדעת טוב ורע. שיש בו אחיזה לקליפה, וע"כ אם זכי הא טוב לא זכי הא רע. והוא מוכרח למות אחר ע' שנה כנ"ל. וקאים בינייהו בקופרא דגליפין וכו', שתחת הרוח דאצילות, נתנו לו רוח ממקום המלאכים שבעולם היצירה. ד"ן בתראין תפיסין בחובייהו, שכל הדורות אחריו שיצאו ממנו נתפסו בעונם של אדם וחיה, שלהיותם צאצאיו, גם הם קבלו גוף מבחינת עץ הדעת טו"ר, ונגזרה המיתה גם עליהם. ו"ש, אשתליף רוחיהון מההוא מאנא, דלבושא, דהיינו שהרוח יוצא מהם לבסוף ומתים, לבתר אגניו בעפרא בין רגבי נחלא, דהיינו שנקבר בקבר.

ונודע, שכל העצמות נרקבות בקבר חוץ מעצם קשה אחת, שנקראת לזו, או בתואל הארמי. והוא מטעם המבואר לעיל (תולדות אות נ"א) דלית פביל טעמא דמוזנא, שפירושו, כי העצם הוזה היא מבחינת מנעולא, ששורשה גנוז במלכות כל ע' שנות חיים, ולפיכך אינה יכולה לקבל מוזנות. וגם אינה ראויה לקבל מוזנות, להיותה מבחינת מלכות המצומצמת שלא לקבל אור עליון כנ"ל. ולפיכך כל העצמות שהם מבחינת מפתחא וקבלו מוזנות מן המלכות, הנה בשעת מיתה, שנגלה שלא היו ראויות לקבל מוזנות, יש בהן אחיזה לקליפות

ישראל. דהיינו ע"י גלגול מחילות יבואו כולם לארץ ישראל. ושם תגמר שלמות תחיתם. קצו) זמין קב"ה למגבל וכו': ועתיד הקב"ה ללוש אותו העפר הקודם, של אותו הכלי, דהיינו הגוף הקודם לחטא עצה"ד, ממש. ולהכניס בו עיסה דקה מן הדקה, כשאור הזה שבעיסה, ומאותה העיסה, שהיא צחות שלמעלה, יתתקן ויתישר הכלי השלם, כעין שאמר הכתוב, ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים. משום שהנחל ההוא מרבה אהבה בעולם, וכשאותו המעיין הקדוש יצא ויכנס בו, בנחל השטים, אז יתתקן ויתישר, ולא יא בקלקולו כבתחילה.

פירושו, מתחילה נברא גופו של אדם מבחינת עולם הבריאה, שהוא בחינת בינה, ואע"פ שנאמר ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ועפר הוא מלכות, אמנם מן האדמה כתוב, ואדמה, ה"ס בינה שנקראת אדום. דהיינו מלכות דבריאה, אשר מלכות זו היא כמו בינה, והעפר אשר שם אינו נתפש ואינו ניכר, וז"ש אתקין כהאי חיותא חד, שהתקין מבחינת מלכות, עפרא דקיץ, דהיינו כנ"ל שהיתה דקה מן הדקה עד שלא היתה נתפסת כלל. ולפיכך היה הגוף נצחי. שלא היתה בו שום אחיזה לקליפות. אבל אחר שחטא בעץ הדעת טוב ורע, נפל ממדרגתו ונבנה גופו מעולם הזה, שהוא נמשך מבחינת המלכות הנקראת ג"כ עץ הדעת טוב ורע. מטעם שיש בה ב' נקודות, מנעולא, ומפתחא, שמנעולא הוא בחינת מלכות דמדת הדין, הבלתי נמתקת בבניה, שעליה רובץ צמצום א' והמסך, שלא לקבל מאור העליון. ובחינת מפתחא, היא המלכות המעורבת וממותקת בבניה, שהיא ראויה לקבל כל האורות העליונים כמו הבינה. ומאלו ב' נקודות נבנית המלכות, וכן גופו של אדם. ואם אדם זוכה נגזרה דמנעולא ונקודה דמפתחא שולטת במלכות, ואז האדם ראוי לקבל כל האורות העליונים לפי מדרגתו. ואם האדם אינו זוכה, אז מתגלה בחינת המנעולא, ונגלה שהיא מלכות המצומצמת ואז פורחים כל האורות מן האדם. כמ"ש כל זה לעיל (בהקס"ז אות ק"ז) שע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב, מטעם זכי הא טוב, לא זכי הא רע, כמו שבארנו. עש"ה.

(דמו"י דף ר"ע ע"ב)

דלעילא, יתתקן ז ויתישר מאנא דכשרא. כגוונא כ דאמר קרא, ^ט ומעין מבית יי יצא והשקה את נחל השטים. בגין דההוא נחל אסגי ז חביבותא בעלמא. וכד ההוא מעיינא קדישא, יפוק וייעול לגביה, כדין יתתקן ויתישר, ולא יהא ^ט בסורחניה כקדמיתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (יואל ד) ת"ז תי"ד ל. ז"ח עח ט"ב של"ד. כ דא ול"ג דאמר קרא. ל זנותא. ט בסורחניה.

דרך אמת ז ויהיה מיושב ומתוקן בלבוש הגון ומתוקן ע"י גיבול דק כעפר הראשון שהיה האדם בו תחלה ודבריו מבוארים.

מאמר

הסולם

מראש האצילות עד תח"מ

ויתישר מאנא דכשרא, דהיינו שיקבל גמר תקונו.

ו"ש לעיל (פרשת אמור אות נ"א) שעתידיים המתים לעמוד במומם ואח"כ יתרפאו ויהיו שלמים בכל, ואז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שפירושו, שאע"פ שאחר גמר התקון מקבלת המנעולא כל תקונה, עכ"ז כיון שהמנעולא, ה"ס הרצון לקבל הגדול שהיתה במלכות דצמצום א', ע"כ אחר תקונו יש בו ג"כ מרצון לקבל ההוא, שמשם היו כל המומים שבגוף. כמ"ש הטעם לעיל בהקדמה שלי בחלק א' דף ל"ז אות כ"ח, ע"ש ואין להאריך כאן. וז"ש, כאן, וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא דההוא מאנא ממש, דהיינו עם כל המומים שהיה לו בגוף הראשון, מטעם שליטת הרצון לקבל. כי המנעולא הוא שורש השרשים לרצון לקבל הזה. ואח"כ ולאעלא ביה גבילו דקיק וכו'. שה"ס הבינה, כנ"ל, ומההוא גבילו וכו' יתתקן ויתישר מאנא דכשרא, שאז יתרפא מכל המומים.

ו"ש כגוונא דאמר קרא ומעין מבית ה' יצא, שה"ס הבינה, והשקה את נחל השטים, שה"ס הגופים שעמדו לתחיה, עם כל המומים שבהם, ולמה לא ריפא אותם מקודם התחיה, הוא, בגין דההוא נחל אסגי חביבותא בעלמא, כי הרצון לקבל הוה מרבה החביבות והתענוג, כי מדת התענוג היא לפי מדת הרצון לקבל, אלא שצריכים לישר אותו שיהיה מוגבל לקבל על מנת להשפיע, וזה נעשה ע"י הארות הבינה, דהיינו אותו גבילו דקיק הנ"ל. וז"ש וכד ההוא מעיינא קדישא יפוק וייעול לגביה, דהיינו הארות הבינה, כדין יתתקן ויתישר ולא יהא בסורחניה כקדמיתא, כי הרצון לקבל יתתקן ויתישר שתהיה קבלה על מנת להשפיע ואז לא יהיה הרצון לקבל מקולקל כמו בתחילה.

שבוה

לקליפות וצריכות להרקב. משא"כ אותה העצם שהיתה תמיד בבחינת מנעולא ולא קבלה שום מזונות ממלכות, אין לקליפות במה לאחוז בה. וע"כ אינה נרקבת בקבר (כמ"ש ש"ס).

ו"ש אתטמרו ואתגניזו, דהיינו שגנזים בקבר. בחד גרמא תקיף דההוא מאנא, דהיינו בעצם לו, יתבנון בקדמיתא ויקומוין חילין חילין שזה יהיה בגמר התקון אחר שתתקן מלכות דצמצום א' והמלכות תהיה ראויה לקבל אור מבחינתה עצמה, דהיינו מבחינת מנעולא. הנה אז כל הגופים שמתו מחמת גילוי מנעולא, יקומו עתה לתחיה, כי עתה גם המנעולא ראויה לקבל אור. ומתחילה בעת שיקומו לתחיה, יבנה כל הגוף מכלים דמנעולא בלבד, להיותו ראוי אז לקבלת אור העליון, כמו הכלים דבינה. וז"ש בחד גרמא תקיף דההוא מאנא יתבנון בקדמיתא. אמנם עכ"ז, צריכים להמשכת קדושה מבינה. וע"כ כל המתים שיעמדו לתחיה, בכל מקום שהם, צריכים לבא לארץ ישראל, ושם מקבלים השלמה מן הבינה. וז"ש, תניינות, בארעא קדישא מתערין. כי שם הם מקבלים קדושתם האחרונה.

ומפרש סוד התחיה, ואומר וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא, דההוא מאנא ממש, שחוזר הקב"ה ללוש עפר הראשון של האדם, של אותו הגוף ממש שמת, דהיינו מבנין הנמשך מעצם המנעולא שנשאר מאותו הגוף. ולאעלא ביה גבילו דקיק כהאי חמירא דעיפה, דהיינו שיכניס בו המסך דבינה עליונה, שישמש בבנין הגוף לחזקו ולהשלימו כמו שאור בעיסה. שזה נעשה בארץ ישראל כנ"ל. ומההוא גבילו, דאיהו צחותא דלעילא, ומעיסה זו של הבינה שהיא צחות הבינה שלמעלה, יתתקן

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

קצח) ואינון דלא זכאן, יקומון לאתדנא בדינא דמלכא עלאה. הה"ד
 (ו) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון
 עולם. וכדין כתיב, (ז) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה
 עומדים לפני נאם יי' כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילא"ו יילא"ו.

מסורת זוהר

(ח) (דניאל יב) נח עד צ"א. (ט) (ישעיה סו) הקסה"ז סב צ"ג.

מראש האצילות עד תחה"מ

הסולם

מאמר

שבזה הוא מתרפא מכל המומים שהיו בו. העליון. ז"ש ורבים מישני אדמת עפר יקיצו
 ולהבין היטב ענין הרצון לקבל, צריך שתעיין אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם.
 בהקדמה שלי הנ"ל (מאות א' עד כ"ט). ואז כתוב, כי כאשר השמים החדשים והארץ
 קצח) ואינון דלא זכאן וכו': ואלו החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם ה'
 שאינם זוכים, יקומו להיות נדונים בדין מלך כן יעמוד זרעכם ושמכם. בילא"ו יילא"ו.
 (דפו"י דף ר"ע ע"ב)

סליק פרשת ואתחנן.

פרשת והיה עקב

רעיא מהימנא

(א) והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו', ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך וגו'. [R] פקודא דא לברכא ליה לקב"ה, על כל מה דאכיל ושתי, ואתהני בהאי עלמא. ואי לא בריך, אקרי גזלן לגבי קב"ה. דכתיב [R] גזול אביו ואמו. והא אוקמוה חברייא. בגין דברכאן דברוך ב"ג לקב"ה, אתי לאמשכא חיין ממקורא דחיי, לשמיה [R] דקב"ה קדישא, ולארכא עליה מההוא משכא עלאה, ואתי לאתמשכא מתמן לכל עלמא.

חלופי גרסאות

א ל"ג דקב"ה.

מסורת הוזהר

(א) (משלי כח) לך י צ"א.

י"ד אמת [R] מצוה היא לברך.

מראות הסולם

(א) ביאור המאמר. כל הנאה שאדם נהנה מהקב"ה אם מברך עליה, הוא מעלה אותה הנאה עם כוונת הברכה לבחינת מ"ן אל המלכות, שעיינו עולים ז"א ומלכות לבינה, ומקבלים שם מוחין וכלים, שמהם יורד השפע לכל העולמות. ובשביל זה מהנה הקב"ה את האדם, ונמצא שאם אדם נהנה ולא ברך, הרי הוא גזול את הקב"ה, וז"ש (באות א') ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קודשא ב"ה דכתיב, גזול אביו ואמו. אביו זהו ז"א. אמו, זו היא המלכות, כי הנשמות הן תולדות של ז"א ומלכות.

(ב) ונודע, שגדלות וווג זו"ן אינם רק בעת התפלה, אבל שלא בשעת התפלה, וווגם נפסק, וחוזרים לקטנות לבחינת ו"ק. ולפיכך אנו צריכים בכל ברכה, להמשיך גדלות לזו"ן מחדש. ומקום ההמשכה הוא מאו"א עלאין, כי הם תמיד בבחינת גדלות ופב"פ, וזווגם אינו נפסק לעולם, כי הם אינם צריכים להורדת המלכות. מבינה שלהם, להיותם בסוד כי חפץ חסד הוא, והם נחשבים כמו שלא יצאו מראש או"א, כמ"ש (ב"ב דף ל"ו ד"ה ולפיכך) משא"כ למטה מהם, אפילו בישו"ת וווגם נפסק. אמנם ברכותינו אינן עולות עד או"א, כי הם למעלה מהשגותינו, ותכלית עליתנו היא עד המלכות, מטעם

(דפו"י דף ר"ע ע"ב)

הסולם

מאמר כחנת הברכה

(א) וזויה עקב תשמעון וגו': ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו'. מצוה זו היא לברך את הקב"ה על כל מה שאכל ושתה ונהנה בעולם הזה, ואם אינו מברך נקרא גזלן להקב"ה. שכתוב, גזול אביו ואמו, והעמידו החברים שסובב על הקב"ה. משום שהברכות שהאדם מברך את הקב"ה באים להמשיך חיים ממקור החיים, שהוא בינה, לשמו הקדוש של הקב"ה, ולהריק עליו מאותו שמו העליון, שהוא שפע החכמה, ומשם בא להמשך בכל העולם. וכתיב

(ב) וכתוב ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך * ואינון ברכאן, אריק
 ב"נ באינון מלין מההוא מקורא עלאה, ואתברכאן כל אינון דרגין ומקורין,
 ואתמליין לארקא על כל עלמין. ואתברכאן כלהו כחדא.
 (ג) וע"ד אצטריך ב"נ, לשואה רעותיה ברזא דברכאן, בגין דיתברכונ
 אבהו ובניו, כלא כחדא. ומאן דמברך לקב"ה, ב אתברך, ונטיל חולקיה מאינון
 ברכאן, בקדמיתא דכל עלמא לתתא. כיון דשמא דקב"ה מתברך מתמן, נחית
 ושרא על רישיה חולקא קדמאה. והא אוקימנא דכתב, a בכל המקום אשר
 אזכיר את שמי אבא אליך, וברכתך. כיון דההיא ברכה אתייתא ושרייתא על
 על רישיה, מתמן אתפשט בכל עלמא.

מסורת הזוהר

(ג) (שמות כ) במדבר ו צ"ס.

חלופי גרסאות

ב יתברך. ג מוסיף וברכתך אזכיר כד"א (תהלים
 כ) יזכור כל מנחותיך.

מראות הסולם

מטעם שנשמותינו הן תולדות המלכות. אלא
 אחר שהברכה עולה עד המלכות, מתחזקת
 משום זה המלכות וז"א ועולים עד הווג
 דא"א וישסו"ת, דהיינו עד הדעת המיוחד
 או"א וישסו"ת, שה"ס חכמה ובינה. וז"ש
 (באות ז') דההוא ברכתא סלקא ואנהיר
 כוצינא דלא נהיר, ואתקיף לה בתוקפא
 תקיפא לסלקא לעילא, שהברכה מחזקת
 אותה. שתעלה למעלה. עם ז"א. לוווג דא"א
 וישסו"ת, לקבל משם גדלות כלים ומוחין.
 וז"ש (באות ו') וכיון דהאי ברכתא סלקא,
 כל דרגין דלעילא כלהו, זמינין לגבי
 ההוא נהורא דלא נהיר, וכו', כי עולה
 אליהם עם ז"א. ומקבלת כלים ומוחין, ומדווגת
 עם ז"א.

(ג) וענין עלית הברכה אל המלכות הוא
 על דרך שנתבאר בעלית התפלה. לעיל (ויקהל
 אות ק"ל. ע"ש כל האריכות. כי לא אכפיל
 הדברים). כי הברכה מתדבקת תחילה בבינה
 ותו"מ דמלכות שנפלו לעולם הזה שהמברך

(ב) וכתוב ואכלת וגו': וכתוב, ואכלת
 ושבעת וברכת את ה' אלקיך. ובאלו הברכות
 מריק האדם במלים אלו, שפע מאתו מקור
 העליון, שהוא בינה, ומתברכים כל המדרגות
 והמקורות של ז"א ומלכות, ומתמלאים בשפע,
 להריק לכל העולמות ומתברכים כולם יחד.
 (ג) וע"ד אצטריך ב"נ וכו': וע"כ צריך
 האדם לשום רצונו בסוד הברכות, בשביל
 שיתברכו האבות, שהם חגית דז"א, והבנים,
 שהם נה"י דז"א, כולם ביחד. ומי שמברך
 להקב"ה, מתברך, ולוקח חלקו מאלו הברכות,
 בתחילה לכל העולם למטה. כיון ששמו של
 הקב"ה נתברך משם, חלק הראשון מאלו
 הברכות, יורד ושורה על ראשו של המברך.
 וכבר העמדנו שכתוב, בכל מקום אשר אזכיר
 את שמי אבא אליך וברכתך. ואחר שאותה
 הברכה באה ושורה על ראשו של המברך,
 מתפשט משם לכל העולם.

בשעתא

נמצא בו. ואח"כ צריכים לכוון בשם מ"ב המעלה, כמ"ש בזה במקום אחר. שהוא
 הורדת המלכות ממקום בינה של כל המדרגות, ואז מחצית הפרצוף העליון שנשאר בכל
 מדרגה, שה"ס כתר חכמה וחצי בינה, מעלה אליה מחצית המדרגה שנפלה ממנה למדרגת
 התחתון שלה, שהוא חצי בינה ותו"מ, ועמה עולה גם התחתון ממנה. ובוה נמצא אשר
 הברכה שהיתה דבוקה בבינה ותו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, חוזרת ומתחברת
 עם כתר חכמה וחצי בינה דמלכות דעשיה למדרגה אחת, ולוקחים עמהם גם הברכה
 למקום מלכות דעשיה. וכן הבינה ותו"מ דיסוד דעשיה, שנפלו למדרגת מלכות דעשיה, חוזרים
 ג"כ למדרגתם ביסוד דעשיה, ולוקחים עמהם גם את הברכה ממלכות דעשיה למקום היסוד
 דעשיה וכו' כמ"ש שם עש"ה. עד שהברכה עולה למלכות דאצילות ונעשתה שם למ"ן.

(ד) ואין להקשות הרי הורדת המלכות מן הבינה מתחלת בפרצוף העליון מכולם ומשם
 באה ההארה למדרגה ב' וכו' ממעלה למטה כנודע, וא"כ איך יכולה הברכה או התפלה
 (דפו"י דף ר"ע ע"ב *) דף רע"א ע"א)

הדבוקה

ד) בשעתא דאינון ברכאן נחתין, מתעטרן גו בן חקל תפוחין קדישין, ופגעין בהו כמה דרגין דממנן בעלמא, ונחתין בהו, ואמרי ומכריזי דא איהו דורנא דשדר פלוני לקב"ה. מאן אתר ד נחתין, לבתר דנחתין מאתר רישא חדא דצדיק. תמן סלקין, מתערי לנחתא אחרנין מלעילא, ואתמלייא מלעילא ומתתא, הה"ד ד ברכות לראש צדיק. כיון דהאי דרגא אתמלייא, אריק להאי כלה, ומתמן נגדין ואתמשכן לתתא.

ה) כד סלקין אינון ברכאן מתתא, לית פתחא ופתחא לעילא, ולית ממנא לעילא, דלא פתח כל אינון פתחין. ומכריזי ואמרי בכל אינון רקייעין,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד (משלי י) ב"ב רה צ"ב.

ד ל"ג נחתין לבתר דנחתין; לבתר מרישא.

דרך אמת ב' שדה תפוחים וביארנוהו לעיל בכ"מ שהוא טוד השכינה.

מראות הסולם

הסולם

הדבוקה בתחתית המדרגות, דהיינו בבינה ותו"מ דמלכות דעשיה שנפלו לעולם הזה, לעלות יותר ממלכות דעשיה, שהרי אתר שבאו למלכות דעשיה, כבר עלו בינה ותו"מ דיסוד דעשיה מקודם לכן, ואינם שם. ואיך עולה התפלה ממלכות ליסוד. והענין הוא. כי הורדת ה"ת מעינים מתחלת בפרצוף נקודות דס"ג, ששם נשתרשה עלית המלכות בבינה בפעם הראשונה (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור ו') והיינו ע"ל הארת ג' פרצופין, גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שבהם לא היה ענין עלית המלכות לבינה. שה"ס השם של מ"ב אותיות. וכיון שנתעוררה ההארה זו למעלה, תיכף יורדת המלכות מכל המדרגות בבת אחת. וע"כ אפשר לומר, שזה נעשה ממעלה למטה, ואפשר לומר ג"כ שנעשה ממטה למעלה. ועוד כי אין העדר ברוחני, וכל שינוי הא רק תוספת על צורה ראשונה. והפעולה פועלת מכל הצדדים, ממעלה למטה וממטה למעלה.

ד) בשעתא דאינון ברכאן וכו': בשעה שאלו הברכות יורדות, הן מתעטרות בתוך שדה תפוחים הקדושים, שהוא המלכות. ופוגשים בהן כמה מדרגות של ממוני העולם, ויורדים עמהם, ואומרים ומכריזים, זו היא המתנה שפלוני שלח להקב"ה. שואל, מאיזה מקום הברכות יורדות. ומשיב, אח"כ שהברכות יורדות, הוא ממקום ראש אחד של צדיק, שהוא יסוד דו"א, שם עולות הברכות תחילה ומעוררות שתרדנה ברכות אחרות מלמעלה, והוא מתמלא מהיורדות מלמעלה ומהעולות מלמטה. וז"ש ברכות לראש צדיק. כיון שהמדרגה היא מתמלאה היא מריקה לילה ההיא, שהיא המלכות. ומשם נזולות ונמשכות למטה.

ה) כד סלקין אינון וכו': כשעולות אלו הברכות מלמטה, אין פתח ופתח מלמעלה, ואין ממנה

ה) וסוד שם מ"ב אותיות, שורשו הוא מג' פרצופי א"ק הראשונים, שה"ס, גלגלתא, ע"ב, וס"ג. שאחר יציאת כל פרצוף נסתלקו האורות שלו שמפה ולמטה, ופרצוף התחתון מילא אותו באורות שלו. באפן, שאחר שנסתלקו האורות דפרצוף גלגלתא דא"ק יצא פרצוף ע"ב דא"ק, ומילא אותו באורותיו. ואחר הסתלקות האורות דע"ב דא"ק, יצא פרצוף ס"ג דא"ק ומילא אותו באורותיו (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות בשיעור ה' ע"ש) ולפיכך נבחן שפרצוף גלגלתא דא"ק הוא ד' אותיות והיה פשוטה. ופרצוף ע"ב נבחן להויה מלאה, בת עשר אותיות, יוד הי ויו הי, כי היא מילאה את פרצוף גלגלתא דא"ק. ופרצוף ס"ג נבחן להויה דמילוי המלוי, שיש בה כ"ח אותיות, כזה, יוד ויו דלת, הי יוד, זא"ו אלף וא"ו, הי יוד. והיינו מטעם שפרצוף הס"ג מילא את הע"ב, שהוא עצמו הוא מילוי של הגלגלתא, ונמצא שהוא מילוי של המילוי. והנה יש כאן ד' אותיות והיה שבגלגלתא, ועשר אותיות שבע"ב, וכ"ח אותיות שבס"ג, שהם ביחד מ"ב אותיות. ואלו ה' פרצופין הם כתר חכמה בינה דא"ק, ובכל אלו הג', לא היה עוד ענין עלית המלכות לבינה, כי עלית המלכות לבינה מתחלת מפרצוף שני דס"ג דא"ק, הנקרא נקודות דס"ג. ולפיכך אם אנו רוצים להוריד המלכות מן הבינה, אנו צריכים להמשיך האור מג' פרצופין ראשונים אלו דא"ק שאין בהם עליה זו. ומהארתם אנו מורידים המלכות מן בינה של כל המדרגות.

ו) וגם ג' ספירות כח"ב של כל המדרגות יש בהם ג' בחינות הנ"ל שבגלגלתא ע"ב ס"ג

דא"ק

(דפו"י דף רע"א ע"א)

דא איהו דורונא דמלכא דשדר פלוני, דא הוא דורונא בקיומא כדקא יאות. ומאן איהו. ברכה דאתיבו עליה אמן. דכל ברכה דאתיבו עליה אמן, דא איהו בקיומא כדקא יאות.

(ו) וכיון דהאי ברכתא סלקא, כל דרגין דלעילא, כלהו זמינין לגבי ההוא הנהורא דלא נהיר, בגין ו לאנהרא לגבה. וכל שכן אי היא ברכתא דסגיאין מברכן לה, ומעטרין לה בעטרין קדישין, ברזא דאמן. אמן הוא רזא דקשרי, דכל יחודא וקדושה ברזא דמאריה. ומעטר ו לההיא ברכתא בעטרין עלאין כדקא יאות.

זלופי גרסאות

ה ל"ג נהורא. ו לנהרא. ז ליה.

מראות הסולם

הסולם

ממונה מלמעלה, שאינו פותח כל אלו הפתחים. ומכריזים ואומרים בכל אלו הרקיעים זו היא מתנה למלך שפלוני שלה. זו היא מתנה במילואה כראוי. ומי היא ברכה במילואה. היא ברכה שענו עליה אמן. כי כל ברכה שענו עליה אמן, זו היא ברכה במילואה כראוי. (ועי' במראות הסולם אות י"ב)

(ו) וכיון דהאי ברכתא וכי' : וכיון שברכה הזו עולה כל המדרגות שלמעלה כולם מזומנים לאותו האור שאינו מאיר, דהיינו למלכות, כדי להאיר בה. ומכל שכן, אם היא ברכה שרבים ברכו אותה, ומעטרים אותה בעטרות קדושות בסוד עניית אמן. אמן הוא סוד הקשרים שבכל יחוד וקדושה בסוד אדונו. ומעטר ברכה ההיא בעטרות עליונות כראוי. וקב"ה

דא"ק שהם כח"ב דא"ק, כי כחות העליונים מוכרח שתהיה בתחתונים. ולפיכך בכל המדרגות, נבחן הכתר להויה פשוטה בן ד' אותיות. והחכמה, להויה במילוי, דהיינו עשר אותיות. והבינה להויה במילוי המילוי, שהם כ"ה אותיות, וביחד יש בכח"ב דכל מדרגה מ"ב אותיות. גם ידעת, שמחצית המדרגה הנשארת בבינה אחר עלית המלכות בבינה, היא, כתר, חכמה, וגר' דבינה, שה"ס או"א עלאין שאין מסך שולט בהם דהיינו חצי בינה העליונה, ואע"פ שהם חצי בינה, מכל מקום אנו חושבים אותם לפרצוף שלם. וע"כ ג' ספירות כח"ב הן הנשארות במדרגה, שאין עלית המלכות לבינה מוקת להן במאומה. ורק חצי בינה התחתונה ותפארת ומלכות הן נפגמות מחמת עלית המלכות לבינה, ונופלות למדרגה התחתונה מהם. הרי שכח"ב דכל

מדרגה שוים מבחינה זו לגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שהם סוד מ"ב הראשון שבעולמות. (ז) ונודע שכל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון. ולפיכך בעת שאנו מכוונים להוריד המלכות מבינה שבכל מדרגה, אנו ממשכים הארת מ"ב אותיות מגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, שאין בהם עלית המלכות לבינה, שמשום זה לא נחלקו מדרגותיהם, אל כל מ"ב אותיות של חצאי המדרגות שנשארות במדרגה, ואז יורדת המלכות ממקום בינה שלהן, וחצאי כל המדרגות שנפלו למטה חוזרים ומתחברים עם חצאי עליונים, וחצאי עליונים נשלמים בעשר ספירות כמו גלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק. והנה נתבאר היטב סוד השם של מ"ב אותיות, ואיך אנו מעלים על ידו כל תפלה וכל ברכה, עד שורשנו שהוא מלכות דאצילות. וזכור זה.

(ח) ובאותו הדרך, שעלתה הברכה אל מלכות דאצילות, גם ז"א ומלכות דאצילות עולים עם בינה ותו"מ דישו"ת שבהם, בעת שישו"ת חוזרים אל או"א עלאין, ונודע, שבינה ותו"מ שבתחתון החוזרים אל מדרגתם נעשים קו שמאל אל הכח"ב שנשארו במדרגה. ונודע שאו"א וישו"ת הם ע"ס דבינה שנחלקו, מחמת עלית המלכות לבינה דע"ס ההן, ונעשו כח"ב דבינה לאו"א. ובינה ותו"מ דבינה נעשו לישו"ת. ולפיכך נמצא, שאחר שירדה המלכות שבבינה דאו"א, שישו"ת, שהם בינה ותו"מ דאו"א, חוזרים למדרגת או"א, הם נעשים שם קו שמאל לאו"א. וזו"ן הדבוקים בבינה ותו"מ של ישו"ת, שעלו עם ישו"ת, נעשו שם בחינת קו האמצעי, שה"ס דעת, המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל, שהם או"א וישו"ת. להתכללות אחת, שה"ס הווג. ואח"כ יורדים ישו"ת למקומם, ומעלים גם הם בינה ותו"מ שלהם (דפו"י דף רע"א ע"א)

ז) וקב"ה אתרעי בהו, באינן דמברכין ליה, ותיאובתיה בברכתא דלתתא, דהיא ברכתא סלקא, ואנהיר n בוצינא דלא נהיר, ואתקיף לה בתוקפא תקיפא, לסלקא לעילא. ועל רזא דא כתיב, n כי מכבדי אכבד, אלין אינן דמברכין ליה לקב"ה. ובוזי יקלו, אלין אינן דלא מברכין ליה לקב"ה, ומנעין ברכתא מפומייהו. n רזא דרזין, לאינן דידיעי חכמתא דמאריהון, למנדע רזא דברכאן, בפקודי אורייתא, ובכל הנאין וכסופין דהאי עלמא, לארקא ברכאן מעילא לתתא.

חלופי גרסאות

n בוסינא.

מסורת הוהר

n (ש"א ב) ויחי רסט צ"א.

מראות הסולם

שלהם שזוין נכללים בהם, ובינה ותו"מ שלהם נעשו לקו שמאל לכח"ב שנשאר בהם (כנ"ל ויקהל אות ק"ל בהסולם ד"ה זה שאומר באות קכ"ג ע"ש). הנה או נעשית מחלוקת בין קו ימין לקו שמאל שבישוס"ת ואינם יכולים להאיר (כנ"ל אדרא רבא אות ר"ד) וע"י מסך דחירק שבז"א מתיחדים ב' הקוין דימין ושמאל להיות אחד (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר) ונשלמה הארתם בכל השלמות, ואלו ג' קוין ביחד, נעשו לחב"ד דישוס"ת. וכיון שחב"ד אלו יצאו ע"י ז"א, זכה בהם גם ז"א, מטעם שכל מדת האור שהתחתון גורם בעליון וזכה בו גם התחתון. וע"כ כיון דתלת מחד נפיק שחב"ד דישוס"ת יוצאים מז"א, חד בתלת קיימא נמצא ז"א ג"כ בחב"ד. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

הסולם

ז) וקב"ה אתרעי בהו וכו': והקב"ה רוצה בהם, באלו שמברכים אותו, ותשוקתו הוא אל הברכה שלמטה, כי הברכה היא עולה ומאירה אל הנר שאינו מאיר, שהוא המלכות, ומחוק אותה בכח חזק לעלות למעלה, לזווג אל ז"א. ועל סוד זה כתוב, כי מכבדי אכבד, שהם אלו המברכים להקב"ה, ובוזי יקלו, הם אלו שאינם מברכים להקב"ה, ומונעים הברכה מפייהם.

ח) רזא דרזין לאינן וכו': סוד הסודות לאלו היודעים החכמה של אדונם, לדעת סוד הברכות על מצוות התורה, ועל כל הנאות וחמודות של העולם הזה הוא להריק ברכות מלמעלה למטה (וע"י במח"ס אות כ"ג).

בר

ט) אכן יש לדעת, שמה שאנו אומרים שבעת ירידת המלכות מן הבינה, כל עליון, דהיינו הכח"ב שנשארו במדרגה, מעלה את הבינה ותו"מ שנפלו ממנו ביחד עם מדרגת התחתון הדבוק באלו בינה ותו"מ (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) אין הפירוש שמעלה אליו כל ע"ס דפרצוף התחתון, אלא רק הכח"ב דתחתון בלבד, ולא את בינה ותו"מ דתחתון, והוא מטעם, כי עלית התחתון לעליון, הוא מחמת שבינה ותו"מ דעליון נפלו בו, והם נדבקו עם התחתון למדרגה אחת בשעת נפילתם, וע"כ בשעת חזרתם למדרגה, לוקחים עמהם גם התחתון הדבוק בהם, ובעת שהמלכות עולה לבינה ומפלת כל חצאי מדרגות התחתונות ממדרגתן, הרי נעשה זה בכל המדרגות בבת אחת, ונמצא שבעת שבינה ותו"מ דעליון נופלים לתחתון, אין במדרגת התחתון אלא ג' כלים כח"ב בלבד, כי גם בינה ותו"מ שלו נפלו למדרגה שלמטה ממנו, ונמצא שבינה ותו"מ דעליון, בשעת נפילתם, לא נדבקו רק בכח"ב דתחתון, ואין להם שום מגע עם בינה ותו"מ דתחתון, שהרי הם כבר נפלו מן התחתון ונמצאים בתחת התחתון. ולפיכך כשהזורים בינה ותו"מ דעליון למדרגתם אינם מעלים עמהם אלא כח"ב דתחתון שהמה דבוקים בהם, ולא כלל הבינה ותו"מ דתחתון, וכו"א ירדו כח"ב לבחינת חג"ת, ובינה ותו"מ לבחינת גה"י, ונמצא שבינה ותו"מ דישוס"ת שנפלו לז"א, לא נדבקו אלא בחג"ת שלו, שהם בחינת כח"ב שנשארו או במדרגתו, ולא בנה"י שלו, שהם בינה ותו"מ שנפלו ממנו למדרגת המלכות ואינם נמצאים בו, ולפיכך בעת שבינה ותו"מ דישוס"ת, חוזרים לישוס"ת, אינם מעלים עמהם רק חג"ת דז"א בלבד, ולא את נה"י דז"א.

י) ולפיכך אע"פ שכל המוחין שהתחתון גרם לעליון מקבלם גם התחתון, ומפני שתלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא. עכ"ז אין ז"א לוקח אלו המוחין עתה בעת שהוא במקום

(דפו"י דף רע"א ע"א)

(ט) ׀ בר ברכאן דצלוחא, דאינון תקונא דמאריהון, מתתא לעילא ומעילא לתתא. ברכאן דלאו אינון בצלותא, סלקין מתתא לעילא, עד דמטו גו נהורא דלא נהיר, ומתערי בתוקפא, ׀ לההוא נהורא דלא נהיר, בההיא ברכה, וסלקא אתערו לעילא, עד דמטו לכרסייא עלאה, מקורא דכל חיין. כדין נפקו מההוא מקורא עלאה, ברכאן אחרנין, ואערעו אלין באלין, ונשקי אלין לאלין, ׀ ואתאן ושריין לריש צדיק, לארקא לתתא. וכד נחתין, אתברכין אבהן ובנין, וכל ׀ שרגין דלהון.

חלופי גרסאות

ט כו. י מוסיף ומתערי לעילא. כ דההוא. ל ושריין ואתאן. ט דרגין.

מראות הסולם

במקום ישסו"ת, כי אין שם כל הפרצוף דז"א. אלא כח"ב שלו דהיינו חג"ת בלבד, ונה"י שלו אינם שם כנ"ל, והחסר נה"י דכלים חסר ג"ר דאורות, כי אין להם כלים שילבישם (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) וע"כ אינו יכול לקבל עתה את חב"ד דאורות שיצאו על ידו בישסו"ת, אלא מקבל הארת כלים בלבד, ויורד מישסו"ת למקומו, ומוריד המלכות מבינה שלו ומעלה אליו את בינה ותו"מ שנפלו ממנו, דהיינו את נה"י, ונתחברו בו חג"ת נה"י לפרצוף אחד, ואז חוזר פעם שניה אל ישסו"ת ומקבל שם את המוחין דחב"ד שהשאיר שם, ואז חזרו כלים דחג"ת ונעשו חב"ד וכלים דנה"י נעשו חג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים, ואז יורד שוב מישסו"ת במוחין שלמים דחב"ד. והנה נתבאר, שאין ז"א מקבל המוחין בישסו"ת, אלא על ידי ב' עליות, שבעליה ראשונה מקבל מישסו"ת רק את הארת ו"ק בלבדה, מפני שהוא מחוסר כלים דנה"י, ובעליה ב' מקבל מוחין שלמים.

(ט) בר ברכאן דצלוחא וכו': ומפרש. חוץ מן ברכות התפלה שהם תקון אדונם, הן עולות ממטה למעלה ומלמעלה למטה. (כמו שכתוב במה"ס אות כ"ג) וכשהברכות אינון של תפלה, הן עולות ממטה למעלה עד שמגיעות לתוך האור שאינו מאיר, שהוא המלכות, ומעוררות בתוקף לאותו אור שאינו מאיר, בברכה ההיא, ועולה ההתעוררות למעלה, עד שמגיעה לכסא העליון, שהוא בינה. שהוא המקור של כל חיים. דהיינו שכל האורות באים ממנה. אז יוצאות מאותו מקור העליון ברכות אחרות, ופוגשות אלו באלו, ונושקות אלו באלו, ובאות ושורות על ראש צדיק, שהוא יסוד דז"א, להריק למטה, וכשירדות מתברכים האבות שהם חג"ת דז"א, והבנים, שהם נה"י דז"א, וכל הנרות שלהם, שהם ספירות המלכות. (ועי' במה"ס אות י"ג). ורא

(א) וז"ש (באות א') בגין דברכאן דבריד בר נש לקב"ה אתי לאמשכא חיין ממקורא דחיי, דהיינו הארת ו"ק הנמשכת בעליה א'. ולארקא עליה מההוא משכא עלאה, דהיינו הארת ג"ר ע"י עליה ב'. וכן אומר (באות ב') ואתברכאן כל אלין דרגין ומקורין, היינו בעליה א'. ואתמליין לארקא על כל עלמין ואתברכאן כלהו כחרא, וכו' דיתברכו אבהן ובנין בלא כחרא היינו בעליה ב', שאז כבר נתחברו הכלים דאבהן ובנין, שהם חג"ת נה"י דז"א, להיות גוף אחד, וע"כ הם יכולים לקבל המוחין דחב"ד להתברך כאחד.

(ב) וז"ש (באות ה') כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא, ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין, כי המסכים המבדילים בין חצאי המדרגות, דהיינו בין כח"ב לבינה ותו"מ דכל מדרגה, הם נבחים לפתחים, כי לולא הם לא היתה מציאות שהתחתון יעלה לעליון, (כמ"ש לעיל ויקהל אות קל"א דף מ' ד"ה ולפיכך) כי כל העליה של התחתון לעליון, אינה, אלא בסבת הבינה ותו"מ דעליון שנפלו לתחתון ונתדבקו בו שמשום זה בעת שחוזרים למדרגתם בעליון לוקחים עמהם גם התחתון, וכיון שנפילה זו נעשית ע"י המסך, שה"ס חיבור המלכות בבינה, ועלית בינה חוץ נעשית ע"י בקיעת המסך, דהיינו על ידי ירידת המלכות מן הבינה, ע"כ נבחן המסך לפתח, כי בשעה שנבקע, עולה התחתון לעליון דרך שם. (כמ"ש שם) ולפיכך אם המברך

מכזין

(דפו"י דף רע"א ע"א)

(י) ורזא דאלין ברכאן לאתערא מעילא לתתא, ברזא דא, ברוך: דא רזא דמקורא עלאה מכלא, לארקא ולאמשכא ולאנהרא ם כל בוצינין. ואיהו ן ברוך תדיר, דלא פסקין מימיו. ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי, ואיהו קצה השמים, ם דההיא קצה קצה עלאה איהו. בגין דאית קצה כגוונא דא לתתא, ואיהו עלמא תתאה. ואקרי אוף הכי ברוך, לקבל תתאי, ג לארקא לתתא, ולאתערא מתתא לעילא בברכאן דצלותא. וברוך ם דא אקרי הכא, ברזא דחכמתא עלאה, דאמלי להווא אתר, בחד שביל דקיק דאעיל ביה.

חלופי גרסאות

מ על (שליה). נ בריך. ם דאיהו וליג דההיא קצה. ע קדמאה.

דרך אמת ג] לשפוד שפע למטה.

הסולם

מראות הסולם

מכיון בברכה, דהיינו במלה ברוך להמשיך השם של מ"ב אותיות (כנ"ל במראות הסולם אות ג') הנה או נפתחים ונבקעים המסכים שה"ס הפתחים שבכל מדרגה להעלות התחתון לעליון, ואז עולה הברכה מבינה ותו"מ שבסוף המדרגות דרך פתחים של כל המדרגות עד שמגיעת למלכות דאצילות כמ"ש שם. וז"ש לית פתחא ופתחא לעילא וכו', כי כולם נפתחים, והברכה עולה דרכם, עד בואה אל המלכות דאצילות.

יג) ועתה מתחיל לפרש סדר כוונת הברכה, ואומר (באות ט') ברכאן דלאו אינון בצלותא, דהיינו ברכת המצות וברכת הנהנין, סלקין מתתא לעילא, דהיינו מעולם הנהנין ולמעלה, עד דמטו גו נהורא דלא נהיר וכו' בההיא ברכה, דהיינו שבכה הארת מ"ב אותיות הוא מעלה הברכה עד המלכות הנקראת נהורא דלא נהיר. וכיון שהברכה הגיעה שמה, אז ופלקא אתערין לעילא עד דמטו לכריפא עלאה, שאז מתעוררים ז"א ומלכות ועולים עם המ"ן של הברכה עד הבינה, ונעשה זוג חו"ב שם על המסך דזו"ף. כמ"ש להלן, כדיון נפקו מההוא מקורא עלאה, שהוא בינה.

ברכאן אחרנין, דהיינו המוחין הנמשכים מבינה לזו"ף, ואערעו אליו באלין ונשקי אליו לאלין, שהמוחין היורדים שהם בחינת מין דוכרין מתחברים עם המ"ן שבברכה ואתאן ושריין לריש צדיק, דהיינו שנמשכים מראש ז"א אל יסוד שלו הנקרא צדיק. לארקא לתתא, שהוא משפיע אותם אל המלכות, והמלכות לתחתונים. וכך נחתין את ברכאן אבהן ובנין (דהיינו כמ"ש לעיל במראות הסולם אות י"א ע"ש) וכל שרגין דלחון, היינו ספירות המלכות, שה"ס מאורי אש.

יד) עתה מבאר (באות י') כוונת ברכות המצות וברכת הנהנין על הסדר שלהם. ברוך, דא רזא דמקורא עלאה מכלא, שהוא או"א עלאין לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין. כי כל המדרגות שמתחת או"א, נמצאים בגדלות רק בעת התפלה, אבל אחר התפלה, חוזרים לקטנותם, שהמלכות שוב עולה לבינה של כל מדרגה, וכל המדרגות חוזרות לקטנות. חוץ מאו"א עלאין, שבהם, בבחינת עצמותם, אפילו בזמן הגדלות אין המלכות יורדת

(דפויי דף רע"א ע"א)

(יא) אתה: לבתר 9 שארי לאתגלייא, דהא האי ברוך סתים איהו, ובג"כ אקרי בארס סתים ברוך, מקורא עלאה דלא אתגלייא. אתה, שירותא לאתגלייא לבר, ובג"כ אקרי אתה. ומאן איהו. דא רזא דימינא, ואקרי כהן לגבי ההוא אתר. ורזא דא 10 אתה כהן לעולם, מאן כהן לההוא עולם, אתה. ודא איהו ימינא עלאה, דהא אשתכח לאתגלייא.

מסורת החר

(1) (תהלים קי) משפטים נו צ"ח.

חלופי גרסאות

9 דשאר.

מראות הסולם

הסולם

(יא) אתה, לבתר שארי וכו': המלה אתה, שבברכה, היא המתחלת אח"כ להתגלות, כי ברוך זה, הוא סתום, שהם חכמה ובינה שאינם מושגים לתחתונים, ומשום זה נקרא בדרך סתום ברוך, להיותו מקור עליון שאינו מתגלה, אבל המלה אתה, היא ההתחלה להתגלות לחוץ, ומשום זה נקרא אתה, שהוא לשון נוכח, המגולה. ומי הוא. זה סוד הימין, שהוא חסד של ז"א, ונקרא כהן לאותו מקום, לבינה, וזה סוד. אתה כהן לעולם, שפירושו, מי הוא כהן לעולם ההוא. שהוא בינה, היינו אתה. וזה הוא ימין העליון, חסד דז"א. שהרי הוא נמצא להתגלות. (ועי' במה"ס אות ט"ז).

היות

יורדת מבינה שלהם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) וע"כ הם תמיד בגדלות, ובזווג דלא פסיק לעלמין (כמו שנתבאר בהקדמת ספר הזהר במראות הסולם ד"ה והטעם ע"ש) ובכדי להמשיך תקון למדרגות צריכים להביאם למקום ג"ר, וע"כ אנו מכוונים בברוך להעלות ז"ן וישו"ת לאו"א שמשם יקבלו תקונם. וז"ש ואיהו ברוך תדיר שאו"א עלאין הם סוד ברוך תמיד, דלא פסקין מימיו, ע"כ מתחיל התקון מהם (כמ"ש לעיל במראות הסולם אות ב). ואיך הם עולים לאו"א, כבר ידעת. שע"י השם מ"ב אותיות יורדת המלכות מן המסך המבדיל בין או"א לישו"ת, ואז עולים ישו"ת לאו"א, ונעשים שניהם למדרגה אחת, שאו"א שה"ס כח"ב דבינה נעשו לימין

המדרגה, וישו"ת שה"ס בינה ותו"מ דבינה נעשו לשמאל המדרגה, וגם ז"א עלה שמה עם בינה ותו"מ דישו"ת, עם המ"ן של הברכה, והוא נעשה לדעת המיוחד או"א וישו"ת, בסוד קו האמצעי, המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל במה"ס אות ח) ואחר שישו"ת קבלו הארת או"א עלאין ע"י היחוד הזה, אז יורדים ישו"ת למקומם, ויוצאים גם בהם ב' קוין ימין ושמאל ע"י העלאת בינה ותו"מ שלהם, והם במחלוקת ואינם יכולים להאיר, עד שז"א נעשה להם לקו אמצעי, ומיוחד את ימין ושמאל דישו"ת, ואז נשלמים ומאירים בסוד ג' קוין חב"ד. (כמ"ש לעיל במה"ס אות ח).

(טו) וז"ש, ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי, שה"ס ישו"ת שבו נעשית התהלה לגילוי מוחין דחכמה, כי באו"א עלאין אין מאירים אלא חסדים בלי חכמה, כי הם בחינת ג"ר דבינה, והם לעולם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין מקבלים חכמה, אלא בישו"ת מתחיל גילוי החכמה בקו שמאל שלו, וע"כ נעשית בו מחלוקת, והוא צריך לז"א שיחד אותם ע"י מסך דחירק שלו (כמ"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ נקראים ישו"ת שירותא, ולא או"א עלאין, ואיהו קצה השמים וכו', כלומר, שישו"ת הם משפיעים לשמים, שהוא ז"א, וע"כ נבחן לקצה השמים העליון, בנין דאית קצה כגוונא דא לתתא, דהיינו קצה המקבל משמים, שהוא ז"א, ואקרי אוף הכ"י ברוך לקבל תתאי וכו', ולפיכך יש לכוון במלה ברוך גם במלכות, והטעם שאנו מכוונים באו"א ובמלכות, הוא כי הברכה שאנו מעלים, עולה רק עד המלכות, ששם שרשינו, (כנ"ל במה"ס אות ב') וע"כ יש לכוון במלה ברוך, במלכות, אמנם המלכות היא ג"כ בבחינת הקטנות, שגם היא צריכה תקון, וע"כ אנו מעלים המלכות עם ז"א, עד או"א עלאין, שלהיותם תמיד בשלמות הם ראויים לתקון הכל, וע"כ יש לכוון במלה ברוך, גם באו"א עלאין וישו"ת כנ"ל. וז"ש וברוך דא אקרי חכא ברזא דחכמתא עלאה, דהיינו או"א עלאין, דאמלי לחהוא אתר, שהם ממלאים ומתקנים את ישו"ת כנ"ל. בחד שביל דקיק דאעיל ביה, שה"ס הדעת המיוחד או"א עלאין וישו"ת זה בזה, שדעת זה ה"ס ז"א שעלה שם למ"ן, ואח"כ יורד ז"א עם ישו"ת למקומם ומיוחד (דפו"י דף רע"א ע"א)

(יב) יהוה : דא רזא דאמצעיתא. רזא דמהימנותא בכל סטריין. * אלהינו : דא סטרא דשמאלא, דכליל בימינא, וימינא ביה, ואתכלילו דא בדא, למהוי חד. ועד הכא, אתקשרו ברכאן, דכיון דאלין אתברכאן, צ כלהון דלתתא אתברכאן.

חלופי גרסאות

צ על כלהו ; ל"ג מן כלהון עד ונטלי.

מראות הסולם

ומיחד ב' קוין ימין ושמאל דישסו"ת ויוצאים שם ע"י ז"א ג' קוין חב"ד. וע"כ, בסוד תלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא, מקבל גם ז"א ג' קוין אלו (כנ"ל, במראות הסולם אות ח'). טו) וצריכים לכיון עתה ביציאת ג' קוין דו"א מן ישסו"ת. וז"ש (באות י"א) אתה, יכוין בהמלה אתה, אשר, לבתר שארי לאתגלייא, שאח"כ התחילו האורות דו"א להתגלות ולצאת מן ישסו"ת. דהא האי ברוך פתים איהו, ובג"כ אקרי בארע פתים ברוך, כי ברוך פירושו או"א וישסו"ת כנ"ל.

שבהם האורות סתומים מתחתונים כי או"א וישסו"ת הם בינה, ואין לנו השגה בבינה, אלא בז"א, וברוך, הוא מקורא עלאה דלא אתגלייא, דהיינו ישסו"ת, אבל אתה, הוא התחלה להתגלות לחוץ להיותו אור ראשון של ז"א שיצא מבינה, ובג"כ אקרי אתה, שהוא לשון נוכח שהוא גלוי. ומאן איהו דא רזא דימינא, דהיינו קו ימין, שהוא חסד דו"א, היוצא מישסו"ת. ואקרי כהן וכו', ודא איהו ימינא עלאה, דהא אשתבח לאתגלייא, דהיינו שיצא מן מקום הסתום, בינה למקום הגלוי, ז"א.

(יז) וז"ש (באות י"ב) הויה, דא רזא דאמצעיתא, שה"ס קו האמצעי היוצא מישסו"ת שהוא ת"ת דו"א. רזא דמהימנותא בכל סטריין, כי קו האמצעי מיוחד ב' הצדדים הימין והשמאל כנ"ל. וצריכים להמשיך קו האמצעי מן הבינה לז"א מטרם שמשיכים משם קו השמאל, מטעם, שאסור להמשיך קו שמאל מטרם שמתחבר עם הקו ימין, ולכן ממשיכים מקודם קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, ואח"כ ממשיכים קו השמאל, וז"ש אלקינו, דא סטרא דשמאלא, דכליל בימינא וימינא ביה, ואתכלילו דא בדא למהוי חד. כי אחר שהמשכנו קו האמצעי נמצא השמאל כבר כלול בימין וימין בו. וזה שאנו ממשיכים בהמלה אלקינו. וז"ש, ועד הכא אתקשרו ברכאן וכו'. ועד כאן, נתקשרו הברכות זה בזה, ע"י המשכת ג' קוין, כלומר אבל המוחין עוד נמשכו. כי להמשכת המוחין צריכים לעליה ב' (כנ"ל במה"ס אות י').

(יח) וז"ש (באות י"ג) לבתר דאינון אתברכאן ונטלי ברכאן לגרמייהו, דהיינו אחר שהמשכנו הארת הו"ק לז"א מן ישסו"ת בסוד תלת מחד נפקא חד בתלת קיימא, כנ"ל. אתהדרו כלילן כחד להווא מקורא, חוזרים חג"ת דו"א כלולים כאחד, אל המקור שלהם שהוא ישסו"ת כדי לקבל ממנו המוחין חב"ד שהשאירם שם בעליה ראשונה מחמת חסרון הכלים דנהי (כח"ש לעיל במה"ס אות י' ע"ש) ועתה אחר שהמשיך הכלים דנהי יכול לקבל המוחין, כמ"ש שם. דאינון לא יכלין לאתהדרא לגבי ההוא אתר עד דאתברכאן, כי אינם יכולים לחזור לאותו מקום, דהיינו לקבל המוחין, מטרם שקבלו הברכות דהארת הו"ק, שע"י הברכות האלו יורד ז"א למקומו ומוריד המלכות מבינה שלו למקומו. ומעלה הבינה ותו"מ שלו, שהם נה"י ומתיחד בהם ונשלמו הכלים שלו, ואז יכול לחזור לבינה, דהיינו לקבל מוחין. וז"ש, כיון דאתברכין בקדמיתא, שעל ידי זה המשיך אליו הנה"י ונשלמו עשרה כלים שלו, אתהדרו ועאלין לגבי ההוא אתר, דהיינו לישסו"ת לנפלא ברכאן יתירין אחרנין, דהיינו המוחין חב"ד, לארקא לתתא להשפיע אותם למלכות והמלכות לתחתונים.

יג) לבתר דאינון אתברכאן, ונטלי ברכאן לגרמיייהו, אתהדרו כלילין כחד לההוא מקורא, דאינון לא יכלין לאתהדרא לגבי ההוא אתר, עד דאתברכין. כיון דאתברכין בקדמיתא, אתהדרו ועאלין לגבי ההוא אתר, לנטלא ברכאן יתירין אחרנין, לארקא לתתא. ועד דאינון אתברכאן, לא עאלין ולא תאבין לגביה. ורזא דא ז) ולא יראו פני ריקם.

מסורת הוזהר

ז) (שמות כג) בא מט צ"מ.

חלופי גרסאות

ק לגביהו.

מראות הסולם

הסולם

יג) לבתר דאינון אתברכאן וכו':
ואחר שהם החג"ת דז"א, מתברכים, ולוקחים ברכות לעצמם, חוזרים כולם כלולים כאחד לאותו המקור שהוא בינה. כי הם אינם יכולים לחזור לאותו מקום מטרם שנתברכו. כיון שנתברכו מקודם, חוזרים ונכנסים לאותו מקום, שהוא בינה, לקחת ברכות יתרות אחרות להשפיע למטה, ומטרם שהם מתברכים אינם נכנסים ואינם חוזרים אליו, לבינה. וז"ס ולא יראו פני ריקם. (ועי' במה"ס אות יח).
וכד

יט) וז"ש (באות י"ד) וכד תבין לגבי ההוא אתר, ועאלין תמן, כדין אקרי ההוא אתר מלך. דהיינו בעליה הב' לישסו"ת, שחג"ת דז"א מקבלים המוחין דחב"ד, נקראים אז ישסו"ת מלך. ולפיכך יש לכיין עליה הב' הוה במלה מלך של הברכה. כי ומלך לא אתקרי, בר כד אינון, מתקרבין לגביה, דהיינו רק החג"ת, שבעליה ב', כי ומלכא אימתי אקרי מלך, כד רברבנוי אתיין לגביה עתירין מסתפקן וכו', כי בעליה א' כשחג"ת דז"א היו עניים מחוסרי כל, דהיינו בקטנות, אין ישסו"ת נקרא מלך בשביל עליתם, אלא עתה בעליה ב', אחר שכבר כבר נקשרו זה בזה, ומקבלים בעליה הוה את המוחין דחב"ד, אז נקראים ישסו"ת מלך. כי עתה הם עשירים, ויש להם לחג"ת כל מה שצריכים, בלי חסרון. מלך לתתא, המלך שלמטה, דהיינו המלכות, מתי היא נקראת מלך, הוא כשאלו החג"ת דז"א שנעשו לחב"ד, משפיעים לה המוחין שלהם. וז"ש, כד אלין מעטרין ליה בספוקא בעטרין קדישין, דהיינו בעת שז"א משפיע לה עטרות הקדושות, שה"ס ג"ר. אז נקראת המלכות מלך כלפי התחתונים.

כ) וז"ש, והכא, בעליה ב', אקרי מלך, ומאן איהו. העולם אשר קדשנו וצונו. כי ישסו"ת נקראים העולם, וג' מוחין חב"ד שז"א מקבל להשפיע אל התחתונים, הנה אשר ה"ס כתר, שעל המוחין, קדשנו ה"ס חכמה, וצונו, ה"ס בינה, על, ה"ס מצוה ועושה, שהם ת"ת ויסוד, שהם קו אמצעי המיחד חכמה ובינה. ויש הרבה דרכים בזה. כמ"ש בתקונים תקון ל"ט, ע"ש. ועי' במאמרי רשב"י פרשת עקב, ובשער הכוונות, ואין להאריך כאן.

כא) וז"ש (באות ט"ו) ולעולם ימינא אתה וכו' שבכל מקום שנאמר אתה הוא חסד, ועי"ד כהן כפיף וכו' (כמ"ש להלן במראות הסולם אות כ"ד) ועלמא תתאה כד אתקשר לימינא דהיינו כשהמלכות נקשר בחסד, קרי מתתא לעילא ברוך, כלומר, שהמלכות ברוך, רק באורות דז"ק, המאירים ממטה למעלה. והוא מפני שהיא נקשרת בחסד, שהיא קו ימין המאיר בחסדים בלי חכמה, שבמלכות הוא ו"ק, מפני שהיא צריכה לחכמה וחסדים יחדיו, שזהו שמקבלת מז"א, שהוא קו האמצעי, בסוד הזקיפה שבהויה (כמ"ש לעיל פנחס אות ש"ד ע"ש) ולא אקרי ברוך בר ברזא דמקורא דאתדבק ביה, דהיינו החסד, ועייל ביה ואמלי ליה, דהיינו כשממלא את המלכות בחסדים, אז היא נקראת ברוך. וזה שצריכים לכיין בברוך שבברכות התפלה. אתה, שבברכות התפלה, רזא דההוא כהן לאתדבקא בהדיה, שצריך לכיין שהמלכות תעלה ותכלול עצמה בחסד.

כב) ויש לדעת כי יש ג' בחינות שהן, כריעה, השתחויה, וזקיפה. כריעה היא כריעת הברכים וראשו וקוף, שפירושו חסרון ג"ר. כי כריעת הברכים היא ביטול גה"י דכלים והחסר גה"י דכלים חסר ג"ר דאורות. מטעם ערך ההפכי שיש מאורות לכלים (כנ"ל בפתוחה ופרי' דף רע"א ע"ב) לחכמת

(ד) וכד תבין לגבי ההוא אתר, ועאלין תמן, כדין אקרי ההוא אתר מלך. ומלך לא אתקרי, בר כד אינון מתקרבין לגביה, ו מתברכן. ו ומלכא אימתי אקרי מלך. כד רברבנוי אתיין לגביה עתירין, מסתפקן בכל מה דאצטריכו, בלא חסרונא, כדין איהו מלך. מלך לתתא, כד ה אלין מעטרן ליה בספוקא, * בעטרין קדישין. והכא אקרי מלך. ומאן איהו. העולם אשר קדשנו וצונו. ובגין דאיהו עלמא דלא אתגלייא לבר, ואיהו סתים, קרי ליה הכי בארח סתים. ועל דא לא אקרי, אלא בארח סתים.

חלופי גרסאות

ר מתברכן. ו ממלכא ; ממלכת. ת מעטרן אלין. * בעטרין.

מראות הסולם

לחכמת הקבלה אות כ"ד) וזקיפת הראש, יורה על רצון לקבל חכמה. שז"ס כריעה, שאנו כורעים בהמלה ברוך, שהוא מלכות, שיוורה, שהמלכות צריכה לחכמה, כי ע"כ הראש זקוף, ויורה שהיא חסרה מחכמה, וע"כ הברכים כפופות, שיוורה, שאין שם ג"ר. (ב) הוא השתחוויה, שהיא כפיפת הראש בלבד. שזה יורה שאין צריך לחכמה אלא לחסד, בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ כופף ראשו, שהם הכלים דג"ר. וז"ס קו ימין דז"א המקבל מאר"א שאינו חפץ בחכמה אלא בהסדים, וע"כ משתחווים בהמלה אתה, שהוא סוד קו ימין (ג) היא זקיפה, שכל ג' חלקי הגוף חבין חג"ת נה"י הם זקופים, שזה יורה שיש לו חכמה וחסדים ביחד, וע"כ ראשו זקוף וגם הברכים זקופות. וזהו בחינת קו האמצעי, שהוא ת"ת. וע"כ זוקפים בהמלה הויה, שהוא קו האמצעי הכולל הכל.

(ג) וז"ש (באות ט"ו) וע"ד בצלותא, בר

נש כורע בברוך, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא, כי המלכות היא כפופה. דהיינו שחסרה ג"ר וראש, והיא כפופה למעלה לז"א, כלומר, שאינה יכולה לזקוף את עצמה מעצמה, אלא ז"א צריך לזקוף אותה, בסו"ה נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, שפירושו, שהמלכות לא תזקוף מעצמה, אלא בעלה הוא דיוקים לה (כנ"ל פנחס תתנ"ו) וז"ש כאן, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא וע"כ צריכים לכווע בברוך, שיוורה על המלכות הכפופה. ודא איהו שנוי, בין ברוך דצלותא ובין ברוך דשאר ברכאן, כי בכרוך של ברכות המצות וברכות הנהנין, אנו מכוונים בברוך להמשיך שפע ממעלה למטה, כי ברוך דברכות המצות והנהנין יורה על אר"א עלאין שממשיכים משם המוחין לישו"ת, ומישו"ת לז"א בהמלים אתה ה' אלקינו מלך העולם, כנ"ל. ומז"א למלכות ולתחתונים בשאר מלות הברכה. אבל כאן במצות ממשיכים ממטה למעלה, שמעלים הברכה עד למלכות, ובברוך מעוררים את המלכות בסוד הכריעה לקבל חסדים מן אתה, ואח"כ לקבל זקיפה מן הויה. ואחר כך מעלים אותה לקבל מן אלקינו שהוא בינה, ואח"כ מן אלקי אבותינו שהוא חכמה ובשאר המלות ממשיכים השפע ממעלה למטה. הרי שבברכות התפלה מכוונים ממטה למעלה וממעלה למטה, שלא כבברכות המצות והנהנין, שמכוונים ממעלה למטה, כנ"ל. וז"ש (באות ז') רזא דברכאן בפקודי אורייתא ובכל הנאין וכסופין דהאי עלמא לארקא ברכאן מעילא לתתא, דהיינו מאר"א לישו"ת ומישו"ת לז"א ולמלכות ולתחתונים. כנ"ל.

בר

(דסו"י דף רעיא ע"ב)

הסולם

(יד) וכד תבין לגבי וכו' : וכשחוזרים לאותו מקום, לבינה, ונכנסים שם, אז נקרא אותו מקום מלך, שה"ס המלה, מלך שבברכה, כי הבינה לא נקראת מלך, זולת כשאלו חג"ת דז"א, מתקרבים אליו ומתברכים. והמלך מתי נקרא מלך, הוא כשהשרים שלו באים אליו כשהם עשירים, ויש להם כל מה שצריכים בלי חסרון, אז הוא מלך. מלך למטה שהוא המלכות, היינו בעת כשאלו, הספירות דז"א מעטרים אותה די ספוקה בעטרות קדושות. וכאן, בברכה שנקראת מלך, מי הוא המלך. הוא העולם אשר קדשנו וצונו, שהוא הבינה. ומשום שהוא עולם שאינו מגולה לחוץ, והוא סתום, קורא לו כך בדרך סתום, דהיינו לשון נסתר, קדשנו, וצונו, ולא בלשון נוכח, דהיינו קדשתנו וצויתנו. (וע"י במה"ס אות י"ט) וע"כ לא נקרא אלא בדרך סתום.

ולעולם

טו) ולעולם ימינא אתה, כמה דאתמר. ועל דא כהן, כפיף לגבי ההוא אתר, ברישא ובסופא. ועלמא תתאה, כד אתקשר לימינא, ואתדבק ביה, קרי מתתא לעילא ברוך, ולא אקרי ברוך, בר ברזא דמקורא דאתדבק ביה, ועייל ביה, ואמלי ליה. אתה, רזא דההוא כהן, לאתדבקא בהדיה, וע"ד, בצלותא בינ כורע בברוך, דאיהו עלמא כפוף לגבי עילא, ודא איהו שנוי בין ברוך דצלותא, ובין ברוך דשאר ברכאן. וכלא ברזא עלאה איהו, לארקא ברכאן לכל עלמין.

חלופי גרסאות

ב בהדיה.

מראות הסולם

הסולם

טו) ולעולם ימינא אתה וכו': ולעולם, הימין שהוא חסד נקרא אתה. כמו שלמדנו. וע"כ כהן כפוף ראשו למקום ההוא, אתה, בכל ברכה וברכה של תפלת שמונה עשרה, שמשתחוה בתחילת הברכה ובסוף הברכה. (ברכות ל"ד:) ועולם התחתון, שהוא מלכות, כשנקשר לימין, שהוא חסד, ומתדבק בו, הוא נקרא ממטה למעלה ברוך (כנ"ל אות י) ואינו נקרא ברוך זולת בסוד המקור שנתדבק בו, שנכנס בתוכו, ומילא אותו. דהיינו החסד, שאז נקראת המלכות ברוך. אתה, שבברכה, הוא סוד של כהן הזה, דהיינו חסד, להדבק בו. וע"כ בתפלה אדם כורע בברוך, שהוא מלכות, משום שהוא עולם כפוף למעלה, וזה הוא השינוי בין ברוך שבתפלה בין ברוך שבשאר ברכות, שברוך שבשאר ברכות הוא בחכמה ובניה, וברוך שבתפלה הוא במלכות (וע"י במה"ס אות כ"א ובאות כ"ג) והכל הוא בסוד עליון להריך ברכות לכל העולמות.

ברוך

שאינם מקבלים חכמה לעולם. וז"ש, בגין דאתה אקרי ראש, שהחסד המרומז באתה הוא בחינת ראש, אע"פ שהוא חסדים בלי חכמה. וע"ד כהן נפיל בראש, ואיהו ראש תדיר, שזהו הרמז שכהן נוטל בראש, לרמז אע"פ שהוא חסד לבד נחשב לו לבחינת ראש, והוא תמיד ראש משום שמקבל מאו"א דזווגם לא פסיק. ובג"כ פריעה בברוך, שיורה על המלכות שהיא צריכה חכמה, כי ראשה זקוף, ואין לה חכמה, שזה יורה הכריעה. וע"כ היא חסרת ראש. וגחינו דרישא באתה, שזה יורה דוחה חכמה שבראש, והוא בוחר בחסדים בלי חכמה, שמקבל מאו"א שהם בחינת ראש וג"ר כמו חכמה. ולולא כפיפת ראש של כהן, שהוא חסד לא היה לו ג"ר, כי זקיפת הראש יורה שצריך חכמה, ואם הוא צריך, הרי הוא בחסרון כמו המלכות, אלא, כפיפת הראש יורה על ג"ר של חסדים מחמת דחיית ג"ר דחכמה. שזה תלוי בזה.

וז"ש עוד (באות ט"ז) וכהן בכל אתר דאקרי אתה, גחין בצלותא, דהיינו בכל ברכה וברכה מברכות התפלה. כשהכהן מגיע להמלה אתה, שיורה על מדת החסד דז"א, הוא כופף ראשו, כדי להמשיך הג"ר דבחינת החסדים מאו"א, שאי אפשר להמשיכם אלא ע"י כפיפת הראש כנ"ל. מלך בתר דגחין, תו לא זקיף דהיינו כשכורע בתחילת שמונה עשרה, אינו זוקף עד שמסיים תפלתו. מאי טעמא. קב"ה אמר לה לפיהרא זילי אזעירי גרמיך ותו לא זקפא. פירושו. כי ענין זקיפת המלכות אינה מעצמה, אלא ע"י ז"א בעלה. (דפו"י דף רע"א ע"ב)

טז) ברוך דצלותא, ב"נ כורע ביה בברכוי, גחנין רישא באתה, בגין דאתה אקרי ראש. וע"ד כהן נטיל בראש, ואיהו ראש תדיר. ובג"כ כריעה בברוך. וגחנינו דרישא באתה. וכהן בכל אתר דאקרי אתה, גחנין בצלותא. מלך בתר דגחנין, תו לא זקיף, מ"ט. קב"ה אמר לה לסיהרא, זילי אזעירי גרמיך, ותו לא זקפא. ובג"ד, ברכתא דב"נ בריך לקב"ה, אתער לארקא ברכאן מלעילא לעלמין כלהו, כמה דאתמר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

יז) כתיב, (ח) כי אתה אבינו כי אברהם וגו'. תנינו, לזמנא דאתי אמרין ליה ליצחק וכו', בגין דשמאלא אתכליל בימינא, אבל ימינא מנלן דאקרי אב. דכתיב וישמהו לו לאב ולכהן, ואע"ג דלעילא אקרי ג אב, ואפילו לנהורא דלא נהיר בשעתא דאתדבק בימינא אקרי אתה, כד"א (ט) אתה יי אבינו גואלנו וגו'. יח) אדהכי, סבא אזדמן לגביה, ואמר, רעיא מהימנא, תקין פתורא

מסורת הוהר

(ח) (ישעיה סג) ויגש א צ"א. ט) (שם) שם.

חלופי גרסאות

ג רב.

הסולם

מראות הסולם

כי אחר מיעוט הירח, שירדה המלכות מחזה ולמטה, אין לה מעצמה כלום והן חכמה והן חסדים הכל צריכה לקבל מז"א. וז"ש, על זמן שיתא אלפי שני, נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, כי לא תוסיף קום מעצמה אלא בעלה יוקים לה. ולפיכך אין זקיפה זו, שאנו זוקפים הראש בהמלה הויה שבברכות התפלה, נחשבת אל המלכות עצמה לזקיפה. אלא לעתיד לבא בגמר התקון שיתקון מיעוט הירח, אז יקום המלכות מעצמה. כי הנביאים לא נבאו אלא עד ימות המשיח, ולא בגמר התקון. ולפיכך חמולך, שהוא מרכבה לעצם מדת המלכות, בתר דגחנין תו לא זקיף, כי אין לו זקיפה מטרם גמר התקון, וז"ש, מ"ט קב"ה אמר לה לפיהרא זילי אזעירי גרמיך ותו לא זקפא כי מזמן שנאמר לה ללבנה שתמעט את עצמה לא זקפה את עצמה עוד, אלא נפלה ולא תוסיף קום, ולפיכך גם המלך שהוא מרכבה אליה, אין לו זקיפה עוד אחר הכריעה. עד גמר התקון שיתקון מיעוט הירח.

סליק מראות הסולם

טז) ברוך דצלותא ב"נ וכו': במלה ברוך שבברכת התפלה, דשמונה עשרה, אדם כורע בו בברכוי, וכופף ראשו באתה, משום שאתה נקרא ראש. וע"כ כהן נוטל חלק בראש (יומא י"ד). והוא ראש תמיד, ומשום זה הכריעה היא בברוך, וכפיפת הראש היא באתה. והכהן, בכל מקום שקורא אתה, הוא משתחוה בתפלה. והמלך אחר שכופף ראשו בתחילת תפלת שמונה עשרה, אינו זוקף עוד עד שמטיים התפלה. (ברכות ל"ד:) מהו הטעם. הוא משום שהקב"ה אמר אל הלבנה, לכי ומעטי את עצמי, ועוד לא נודקפה הלבנה, שהיא המלכות, ממיעוט הזה. והמלך הוא בבחינת מלכות, ע"כ כופף ראשו ואינו מזדקף. ומשום זה, הברכה שאדם מברך להקב"ה מתעורר להריק ברכות מלמעלה לכל העולמות, כמו שלמדנו. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. (וע"י במה"ס אות כ"ד).

יז) כתיב כי אתה וגו': כתוב, כי אתה אבינו כי אברהם וגו'. למדנו לעתיד לבא אומרים לו ליצחק, וכו' כי אתה אבינו (שבת פ"ט:) הרי שיצחק, שהוא קו שמאל, נקרא אב, והוא משום שהשמאל נכלל בימין, אבל מטרם שנכלל בימין לא נקרא אב, משום שאז נמשכים ממנו דינים קשים. אבל ימין מאין לנו שגם הוא נקרא אב. ומשיב, שכתוב, וישמהו לו לאב ולכהן, משמע שהכהן, שהוא ימין וחסד, ואע"פ שלמעלה נקרא אב, אפילו האור שאינו מאיר, שהוא מלכות, הנה בשעה שמתדבק בימין נקרא אתה, כש"א אתה ה' אבינו גואלנו וגו'.

יח) אדהכי סבא אזדמן וכו': בתוך כך נזדמן זקן אליו ואמר, רועה הנאמן, התקן שלחן לאדונך, לו ולהמלכה, מכל מיני מעדנים, לקיים בו, זה השלחן אשר לפני ה'. והרי עד עתה

(דמו"י דף רע"א ע"ב)

למארך, ליה ולמטרוניתא, מכל מיני עדונין, לקיימא ביה ^א זה השלחן אשר לפני יי, והא עד ^ב כען כלהו מתענגי מפתורא דמלכא, הה"ד, ^ג לכו לחמו בלחמי. ודא נהמא דאורייתא דבכתב, ויינא דאורייתא דבעל פה. ותמן כמה מטעמים מיני טעמי תורה, דמתיקין, מכל מאכלין ^ד ועדונין דעלמא, ודמלכא. ^ה קם רעיא מהימנא, פתח ואמר, אהרן כהנא קום משינתך, למדבח תורין ועאנין ואמרין ועופין, וכל מינין דצריכין לסעודתא דמלכא. ולחם הפנים, דאינון לקבל תרין לוחי דאורייתא, ^ו דמזה ומזה הם כתובים. זה: תריסר אנפין. דאינון: ^ז יברכך יי, יאר יי, ישא יי. זה תניינא, אדניי אדניי אדניי. דאינון תריסר חיון, דאתמר בהון, ^ח לפני אריה אל הימין לארבעתן, לפני שור מהשמאל לארבעתן, לפני נשר לארבעתן. ואתמר עלייהו, ^ט ארבעה פנים לאחת. והאי איהו, ^י וקרא זה אל זה ואמר, לקבל עשרים וארבע ספרי תורה. והאי איהו זה השלחן אשר לפני יי. מאנין דפתורא דמלכא, אינון מארי מתניתין, מארי צלותין, דתקינו לון לקבל קרבנין.

^כ פתח ואמר, ^א ועשית שלחן עצי שטים וגו'. תא חזי, מנהגין טבין ושפירן הוו נהגי מארי דסעודתא דמלכא, לאחזאה דאינון מבני פתורה דמלכא. חד רברבא מבני סעודתא, נטיל ^ב ידוי בזמנא דייעלון לסעודתא להסב, גדול מסב בראש, תניינא תחותיה, ותליתאה תחות תניינא. ואלין אתקריאו ג' מטות,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (יחזקאל מא) תרומה קסב צ"צ. (כ) (משלי ט) ד כאן. ה ל"ג מטעמים; כל ול"ג כמה מטעמים. ויצא קמח צ"ד. (ז) (שמות לב) בלק אות תמג צ"ע. ו דמלכא ול"ג ועדונין דעלמא ודמלכא. ז ל"ג דיו. ת"ז ת"ו בהשמטות קמה. ז"ח פג ט"ב שניז ט"ג שט"ו. (ח) (במדבר ו) ויחי רגו צ"ב. (ט) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (ס) (שם) ת"ז ת"ו כא: ת"ל עה. תמו פד; ת"ע קלא. (ע) (ישעיה ו) בא סא צ"ת. (פ) (שמות כה) תרומה קנת צ"כ.

מאמר

הסולם

בעל הבית בוצע וארח מברך

אריה שור נשר, ונאמר עליהם, ארבעה פנים לאחת. שבכל חיה מן הג' יש ד' פנים אריה שור נשר אדם. וג' פעמים ד' הם י"ב חיות. וזהו וקרא זה אל זה ואמר, שהם י"ב פנים של הויה, ליי"ב חיות של אדני. וכנגד עשרים וארבעה ספרי תורה, כלומר כנגד כ"ד ספרים שבתנ"ך. וזהו זה השלחן אשר לפני הויה, כי שלחן הוא מלכות. זה הוא י"ב חיות אשר באדני, שהוא מלכות. אשר לפני הויה היינו כנגד י"ב פנים שבהויה. הכלים של שלחן המלך, הם בעלי המשנה בעלי התפלה, שהתקינו אותם חכמים כנגד הקרבנות.

(כ) פתח ואמר ועשית וגו': פריא ועשית שלחן עצי שטים. בוא וראה, מנהגים טובים ויפים היו נוהגים בעלי סעודת המלך, להראות שהם מבני שלחן המלך. אחד הגדול מבני הסעודה, נוטל ידיו תחילה. בזמן שנכנסים לסעודה להסב, גדול מסב בראש, השני

עתה, כולם מתענגים משלחן המלך, ז"ש לכו לחמו בלחמי. ולחם זהו תורה שבכתב, דהיינו ז"א. ויין של תורה זהו תורה שבעל פה, שהיא המלכות. ושם, בהמלכות, כמה מטעמים ממיני טעמי תורה המתוקים, ומכל המאכלים ומעדני עולם, ושל המלך.

(יט) קם רעיא מהימנא וכו': קם רעיא מהימנא, פתח ואמר, אהרן הכהן קום משנתך, לשחוט פריפ וצאן וטלאים ועופות וכל המינים הצריכים לסעודת המלך. ולחם הפנים, שהם י"ב כנגד ב' לוחות התורה שמזה ומזה הם כתובים, זה בגימטריא י"ב פנים, שהם י"ב אותיות שבג' הויות של הכתובים, יברכך הויה, יאר הויה, ישא הויה. זה השני, הוא כנגד ג"פ, אדניי אדניי אדניי, שיש בהן י"ב אותיות, שהן י"ב חיות שנאמר בהם, לפני אריה אל הימין לארבעתן לפני שור מהשמאל לארבעתן לפני נשר לארבעתן שהם ג' חיות (דפו"י דף רע"א ע"ב)

לקבל תלת אבהן, ולקבל * כהנים לויים וישראלים. מכאן ואילך, לית לון סדר, אלא כל הקודם זכה.

כא) תניינא, בעל הבית בוצע, כדי שיבצע בעין יפה. ומשלים ברכתא, ולבתר בוצע. ואוקמוה רבנן דמתניתין, דאין המסובין רשאי לטעום, עד שיטעום המברך. ולית הבוצע ^π רשאי לטעום, עד שיכלה אמן מפי המסובין. ואם רעותיה ^σ לחלק כבוד, הרשות בידיה. ועוד אוקמוה, דאורח מברך, בגין דיברך לבעל הבית.

כב) וארח רזא, בעל הבית בוצע, דא עמודא דאמצעיתא, דאיהו קו האמצעי. ובשבת צריך לבצוע משני ככרות, דאינון ה' ה'. בעל הבית, דא . ו' דאמצעיתא. ^כ ובגין דלא ^ג לאתחזאה כרעבתנותא, יכיל למבצע בה לכל חד וחד ^מ כביצה. מאי כביצה. ^י וי'. אינון נקודין דשמא קדישא, אתקרי פרורי בכזית. ואלין לקבל טפין דזרע, ומאן דמזולז בהון, וזריק לון באתר דלא אצטריך, עניותא קא רדיף אבתריה, ואזיל נע ונד. הה"ד, ^צ נודד הוא ללחם איה. ולית לחם אלא תורה, והוא צווח איה מאן ^נ דמרחם עליה ולא ישכת. כג) ופרורים בכזית, אינון בצדיק, דאיהו כתיש כתישו מאינון זיתים. ואורח מברך, ^ר וארח צדיקים כאור נגה. ^ר ברכות לראש צדיק חי עלמין, ובגיד אורח מברך.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ח כדי. ט נקרי ולא גרסינן לחלק כבוד ; לחלק ול"ג כבוד. י מוסיף ו' וי. כ מוסיף וכגוונא דא ובגיד דלא. ג לאחזאה. מ ל"ג כביצה. נ דרחים.

צ (איוב טו) פנחס אות תקצט צ"י. ק) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ר) (שם י) לעיל אות ד צ"ד.

בעל הבית בוצע וארח מברך

הסולם

מאמר

יהיה נראה כמו זוללות, יכול לבצוע בה לכל אחד ואחד כביצה. מהו כביצה. הוא י' דהויה וי' דאדני, שהן נקודות של שם הקדוש, ונקראים פרוורים בכזית. כלומר ש' דהויה היא כביצה, וי' דאדני הוא כזית (כמיש לעיל פנחס אות תר"ח תר"ט ע"ש) והם הפירוורים, כנגד טפות זרע. לפיכך מי שמזלזל בפרורים וזורק אותם במקום שלא צריך, עניות רודפת אחריו, והולך נע ונד. ז"ש, נודד הוא ללחם איה. ואין לחם אלא תורה. והוא צועק, איה מי שירחם עליו, ולא ימצא מי שירחם עליו. כג) ופרורים בכזית אינון וכו': ופרורים שהם כיתא. הם בצדיק, שהוא יסוד, שהוא כותש כתישות מאלו הזיתים, שהם הספירות, שמוציא מהן השמן, שה"ס השפע. וארח מברך, היינו צדיק, כמיש וארח צדיקים כאור נגה. וכן ברכות לראש צדיק חי עלמים, ומשום זה אורת, שהוא צדיק דהיינו יסוד, מברך. (כמיש לעיל פנחס אות תר"י).

אדהכי

השני תחתיו, השלישי תחת השני. ואלו נקראים ג' מטות, כי היה דרכם, להטב כל אחד על מטה, שהם כנגד ג' אבות, וכנגד כהנים לויים וישראלים, שהם חג"ת. מכאן ולהלאה אין להם סדר, אלא כל הקודם זכה. כא) תניינא, בעל הבית וכו': מנהג שני. בעל הבית בוצע, כדי שיבצע בעין יפה, ומשלים ברכת המוציא, ואח"כ בוצע. והעמידו חכמי המשנה, שאין המסובים מותרים לטעום עד שיטעום המברך. ואין הבוצע מותר לטעום עד שיכלה אמן מפי המסובים. ואם רצונו לחלק כבוד, לכבד אחד בבציעה, הרשות בידו. ועוד העמידו, שהארח מברך ברכת המזון, כדי שיברך את בעל הבית.

כב) וארח רזא בעל וכו': ובדרך סוד. בעל הבית בוצע, זהו עמוד האמצעי, שהוא קו האמצעי. שהוא ד"א. ובשבת צריך לבצוע מבי חלות, שהן ח' ה' דהויה, ובעל הבית זהו ו' דהויה שבאמצע ב' ההין, ובכדי שלא (דמרי דף רעיא ע"ב * דף רע"ב ע"א)

כד) אדהכי, הא בוצינא קדישא אתא לגביה, ואמר, רעיא מהימנא, יומא חד אזילנא אנא וחברייא, לאכסניא חדא, והוה תמן ינוקא חדא, קם ותקין לן מגרתא ופתורא, איהו מגרמיה, כאלו הוה מעשרין שנין, ולא הוה אלא מבן חמש שנין, ותקין פתורא מכל מיני מאכל ומשתה. אמר, הא אוקמוה רבנן דבעל הבית בוצע ואורח מברך, אבל (ט) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם. עד דאטול רשות מכם. א"ל, אימא ברי מלאכא דיי.

כה) אמר לן, אתון בעיתון לחם תפנוקי בלא קרבא, או לחם בקרבא. דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, שעת אכילה שעת מלחמה. ואי בעיתו למהוי קרבא עליה, לית חד אכיל, אלא מאן דנצח קרבא, איהו אכיל ובוצע לכלהו. א"ל חברייא, ברי אנת זעיר, ועדיין לא ידעת, איך מגיחי גברין רברבין, בחרבא, בנענוע דחרבא. ברומחא, בקשתא, בגירין דקשתא, בקירטא, באבנין דקירטא. כו) א"ל, אל יתהלל חוגר כמפתח. דהא ודאי בק"ש אוקמוה, כל הקורא ק"ש על מטתו, כאילו אוחו חרב פיפיות, דכתיב, (ח) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. ונענועא דחרבא, צריך לנענע ליה לשית סטרין, כמה דאוקמוה, כדי שתמליכוהו על השמים ועל הארץ, ועל ד' רוחות העולם. ודא ו', גוף החרב. י' ראש החרב. ה"ה, תרי פיות. גרתקא דחרבא, אדני. כז) רומחא רמ"ח בק"ש, עם שית תיבין דיחודא, הא רומ"ח. מגין עם

מסורת הזהר

(ט) (איוב לב) תרומה רלט צ"ק. ת) (מ"א כ) בלק אות סט צ"פ. א) (תהלים קמט) ב"א רלט צ"ו.

מאמר	הסולם	הינוקא
<p>כד) אדחכי הא בוצינא וכו': בתוך כך, הגה המאור הקדוש, בא אליו, לרעיא מהימנא, ואמר: רעיא מהימנא. יום אחד הלכתי אני והחברים למלון אחד, והיה שם ילד אחד, קם וערך לנו, הוא מעצמו, מגורה ושלחן, כאלו היה בן עשרים שנה, ולא היה אלא כבן חמש שנה. וערך השלחן מכל מיני מאכל ומשתה. ואמר, הרי העמידו חכמים, שבעל הבית בוצע, וארח מברך. אבל, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם, עד שאקח מכם רשות. אמרו לו, אמור בני, מלאך ה'.</p> <p>כה) אמר לן אתון וכו': אמר לנו, אתם רוצים לחם מעדנים בלי מלחמה, או לחם במלחמה. כי כך העמידו חכמי המשנה, שעת אכילה הוא שעת מלחמה. ואם רצונכם שתהיה מלחמה עליה, לא יאכל אף אחד, אלא מי שינצח המלחמה, הוא יאכל ויבצע לכולם. אמרו לו החברים, אתה קטן, בני, ועוד לא תדע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה,</p> <p>(דפו"י דף רע"ב ע"א)</p>	<p>כד) אדחכי הא בוצינא וכו': בתוך כך, הגה המאור הקדוש, בא אליו, לרעיא מהימנא, ואמר: רעיא מהימנא. יום אחד הלכתי אני והחברים למלון אחד, והיה שם ילד אחד, קם וערך לנו, הוא מעצמו, מגורה ושלחן, כאלו היה בן עשרים שנה, ולא היה אלא כבן חמש שנה. וערך השלחן מכל מיני מאכל ומשתה. ואמר, הרי העמידו חכמים, שבעל הבית בוצע, וארח מברך. אבל, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם, עד שאקח מכם רשות. אמרו לו, אמור בני, מלאך ה'.</p> <p>כה) אמר לן אתון וכו': אמר לנו, אתם רוצים לחם מעדנים בלי מלחמה, או לחם במלחמה. כי כך העמידו חכמי המשנה, שעת אכילה הוא שעת מלחמה. ואם רצונכם שתהיה מלחמה עליה, לא יאכל אף אחד, אלא מי שינצח המלחמה, הוא יאכל ויבצע לכולם. אמרו לו החברים, אתה קטן, בני, ועוד לא תדע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה,</p> <p>(דפו"י דף רע"ב ע"א)</p>	<p>כד) אדחכי הא בוצינא וכו': בתוך כך, הגה המאור הקדוש, בא אליו, לרעיא מהימנא, ואמר: רעיא מהימנא. יום אחד הלכתי אני והחברים למלון אחד, והיה שם ילד אחד, קם וערך לנו, הוא מעצמו, מגורה ושלחן, כאלו היה בן עשרים שנה, ולא היה אלא כבן חמש שנה. וערך השלחן מכל מיני מאכל ומשתה. ואמר, הרי העמידו חכמים, שבעל הבית בוצע, וארח מברך. אבל, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם, עד שאקח מכם רשות. אמרו לו, אמור בני, מלאך ה'.</p> <p>כה) אמר לן אתון וכו': אמר לנו, אתם רוצים לחם מעדנים בלי מלחמה, או לחם במלחמה. כי כך העמידו חכמי המשנה, שעת אכילה הוא שעת מלחמה. ואם רצונכם שתהיה מלחמה עליה, לא יאכל אף אחד, אלא מי שינצח המלחמה, הוא יאכל ויבצע לכולם. אמרו לו החברים, אתה קטן, בני, ועוד לא תדע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה,</p> <p>(דפו"י דף רע"ב ע"א)</p>
<p>כז) רומחא רמ"ח בק"ש, עם שית תיבין דיחודא, הא רומ"ח. מגין עם</p>	<p>כז) רומחא רמ"ח בק"ש, עם שית תיבין דיחודא, הא רומ"ח. מגין עם</p>	<p>כז) רומחא רמ"ח בק"ש, עם שית תיבין דיחודא, הא רומ"ח. מגין עם</p>

חרבא, מיכאל גבריאל נוריאל שמשין דג' אבהן. קשת דזריק חצים, וכל זרע דאינו יורה כחץ אינו מוליד. קירטא, דא ק"ש. ה' אבנין דקירטא, α שמע ישראל יי' אלהינו יי'. לקבליהו, α ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל. וכד שוי להון בקירטא, דאיהי שפה, ואיהי שכינתא, אתעבידו חד כלהו ה', וקטיל לפלשתאה.

(כח) ועד כען זריקנא האי אבנא לסמאל, דאיהו אבן מצור, והרסנא מצור דיליה, ואשפלנא ליה לתתא. ובג'ד אמינא לכוון, אל יתהלל חוגר כמפתח. כען יתברר לכוון, דאנא ידענא איך מגיחין גבריין רברבין בסייפין, ברומחא, בקשתא, בקירטא. תוהנא ולא יכילנא למללא קמיה, α א"ל רבנן, כען נחזי, מאן יהא מרווח נהמא, דאיהו לחם המוציא.

(כט) פתח ואמר, α והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי'. ע במאי אתרימת שכינתא, דאיהי ה' דהמוציא, דאוקימו עלה מארי מתניתין, כל הבוצע, צריך לדקדק בה'. אלא ודאי הא אוקמוה רבנן דמתניתין, מוץ ותבן פטורין מן המעשר. וכד היא α במוץ ותבן, איהי בבית אסורין, ולית לה רשו לארמא לגבי מ', למעבד עמה מ"ה. והאי איהו תרומה, תור"ה דאיהי ה' חומשי תורה, דבה α ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'.

(ל) ובמוץ ותבן דחטה, עליה אוקמוה רבנן, אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה. קריב α ח"ט, דאיהו מוץ ותבן, לאת ה'. ואסתליק מניה י', דאיהו עשור

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

α ורבנן ול"ג א"ל. ע בהאי (שלי"ה). פ ל"ג במוץ ותבן איהי. צ חז.

ב (דברים ו) בא סו צ"ס. ג (ש"א יז) פנחס אות ט (במדבר טו) קרח אות מט צ"ל, בלק אות עא צ"צ. ה (שמות כד) נח נג צ"א.

הינוקא

הסולם

מאמר

בקשת, בקלע, היינו תמהים ולא יכולנו לדבר לפניו. אמר לנו חכמים, עתה נראה, מי ירויח לחם, שהוא לחם המוציא.

(כט) פתח ואמר, והיה וגו': פו"א, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. שואל, במה מתרוממת השכינה, שהיא ה' של המוציא, שהעמידו עליה בעלי המשנה, כל הבוצע צריך לדייק בה'. ומשיב, אלא ודאי הרי העמידו חכמי המשנה, מוץ ותבן פטורין מן המעשר. כי כשהמלכות היא במוץ ותבן, דהיינו שהקליפות יונקות ממנה, היא בבית האסורים, ואין רשות אל הה', שהיא השכינה, להתרומם אל המ' שהיא ז"א, להעשות עמה מ"ה, דהיינו הויה דאלפיו שהיא בגי' מ"ה. וזה הוא תרומה, שהוא אותיות תורה מ', שהיא ה', דה' חומשי תורה, שבה מ', שכתוב, ויהי משה בהר מ' יום וגו'.

(ל) ובמוץ ותבן דחטה וכו': ובמוץ ותבן

מלאכים מיכאל גבריאל נוריאל, שהם ראשי תיבות, מגן, שהם משמשים של ג' אבות, שהם חג"ת, כי מיכאל הוא חסד, גבריאל גבורה, נוריאל ת"ת. קשת, הוא הזורק חצים, וכל זרע שאינו יורה כחץ אינו מוליד. שרומח על יסוד, קלע, זה קריאת שמע. ה' אבני הקלע, הן ה' מליט, שמע ישראל ה' אלקינו ה'. שה"ס חג"ת נ"ה. כנגדן, ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל, וכששם אותן בכלי הקלע, שהיא השפה, שקורא קריאת שמע, והיא השכינה, נעשו כל החמש אבן אחת, והרג את הפלשתי.

(כח) ועד כען זריקנא וכו': ועד עתה, זרקתי אבן הזו לסמאל, שהוא אבן מצור, והרסתי המצור שלו והשפילתי אותו למטה. ומשום זה אמרתי לכם, אל יתהלל חוגר כמפתח. עתה יתברר לכם שאני יודע, איך שרים גבורים עורכים מלחמה בחרבות, ברומח, (דפו"י דף רע"ב ע"א)

דילה. ובגיד כד איהו במוץ ׀ ותבן, דאינון לקבל ערלה ופריעה, פטור מן המעשר. ולית רשו לאת י, לחברא באת ה, דאינון ר איש ואשה. ובגין דא, כל הבוצע צריך * לדקדק בה. וצריך למבצע מאתר דבשולו יפה, בגין דבשול איהו גמר פרי, ודא ר.

לא) ועשרה דברים צריך אדם למעבד בסעודתא. חד, נטילת ידיים. תניינא לתקנא שתי ככרות לשבת. תליתאה, למיכל תלת סעודתין, ולאוספא מחול על הקדש. רביעאה, לאנהרא פתורא בשרגא, כמה ׀ דאוקמוה, שלחן בצפון, ומנורה בדרום. וצריך הסבה, כמה דאוקמוה הסבו אחד מברך לכלם.

לב) ובשבת, בכל מלוי, צריך לאתוספא מחול על הקדש, בין במאכליו, ומשתיו, בין בלבושיו, בין בהסבתיה, דצריך לתקנא ליה מסבה שפירא, בכמה כרים וכסתות מרקמן, מכל דאית בביתיה, כמאן דתקין חופה לכלה. דשבתא איהי מלכתא, ואיהי כלה. ובגין דא הוו נפקי מארי מתניתין ע"ש, לאקדמותי לארחא, והוו אמרי באי כלה באי כלה. וצריכין לאתערא שירה וחדוה לפתורה לגבה.

לג) ולא עוד, אלא דאית רזא אחרא. כגוונא דצריך לקבלא גבירתה, בכמה נהורין דשרגין בשבת, ובכמה ענוגין, ולבושין שפירין, וביתא מתקנא, בכמה מאני דתקונא, בהסבה יפה לכל חד וחד. ובהאי חדוה ותקונא, גרמין

חלופי גרסאות

ק מוסיף ותבן שלה. ר מוסיף מין איש. ש מוסיף דאוקמוה מנורה.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

של סעודות. ולהוסיף מחול על הקודש. ז) להאיר נר על השלחן, כמו שהעמידוהו, שלחן בצפון ומנורה בדרום. וצריך הסבה, כמו שהעמידו, הסבו אחד מברך לכולם.

לב) ובשבת בכל מלוי וכו': ובשבת בכל דבריו צריך להוסיף מחול על הקודש בין במאכליו ומשתיו, בין בלבושיו, בין בהסבותיו, שצריך לתקן לו מסבה יפה, בכמה כרים וכסתות מרוקמים, מכל מה שיש בביתו, כמו שמתקנים חופה לכלה. כי שבת, היא מלכה והיא כלה. ומשום זה היו יוצאים בעלי המשנה בערב שבת, ומקדימים לקראתה בדרך, והיו אומרים, באי כלה, באי כלה. וצריכים לעורר על השלחן שירה ושמחה אליה.

לג) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא שיש סוד אחר. שצריכים לקבל השבת, כמו שצריכים לקבל גבירה, שידליק כמה איורות נרות בשבת, ובהרבה תענוגים, ולבושים יפים, ובית ערוך בכמה כלי תקון, בהסבה יפה לכל אחד ואחד. כי בשמחה ותקון הזה, גורמים לשפחה

ותבן של חטה, העמידו חכמים עליה, אילן שאכל אדם הראשון, חטה היא. כי ע"י אכילת עצה"ד הקריב ח' פ' שהן הקליפות מוץ ותבן, לאות ה' שהיא המלכות, ונסתלק ממנה ה', שהוא יסוד, שהוא עשור שלה, ומשום זה, כשהיא במוץ ותבן, שהם כנגד ערלה ופריעה, כלומר שהם כנגד ב' עורות המילה, שהאחד חותכים והשני פורעים. פטור מן המעשר. דהיינו ה', שאין רשות לאות י' להתחבר עם אות ח', שהם איש ואשה, כלומר שהם סוד ה' שבאיש, והח' שבאשה. ומשום זה, כל הבוצע צריך לדייק בה בח', וצריך למבצע ממקום שבשולו יפה. כי בישול הוא גמר פרי. וזהו ה' דהיינו ז"א, שהוא גומר את הח'. שהיא המלכות.

מאמר עשרה דברים למעבד בסעודתא

לא) ועשרה דברים צריך וכו': ועשרה דברים צריך אדם לעשות בסעודה. א) נטילת ידיים. ב) לערוך ב' חלות לשבת. ג) לאכול (דפו"י דף רע"ב ע"א *) דף רע"ב ע"ב

דאשתארת שפחה בישא בחשוכא, ברעבון, בבכיה, בהספד. בלבושין אוכמין כארמלתא. דאי מלאה זו, חרבה זו.

(ד) יצר טוב, מטרוניתא קדישא. מלכות הקדש דנחתא בשבת. כלילא מעשר ספירן. מעטרא בשבע שמהן, שאינן נמחקין. בכמה מרכבות דחיוון. ובכמה חיילין ומשריין. ומלכא נפיק לקבלא בכמה משריין. ואשתארת יצר הרע שפחה בישא בחשוכא, כארמלתא בלא בעלה. בלא מרכבות.

(ה) ואלין דאתמר עלייהו, למזבחין ולמקטרין למלכת השמים ולמזלות אשר לא צוית, הוא פולחנא דשפחה בישא, דשלטי בערבי שבתות וערבי לילי רביעיות, מה הוּו אלין עבדין. הוּו נטלין לבושין אוכמין, וחשכאן נהורין, ועבדין הספדא בלילי שבתות כדי לאשתתפא בהדה כמה דאיהי שריא, כי א גם זה לעומת זה עשה האלהים.

(ו) בתר דחאבו ישראל, ואתחרב בי מקדשא, אתמר בשכינתא אימא קדישא, א איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה, ומכבין בליל תשעה באב נהורין ושרגין, ועבדין הספד, ויתבין כאבלים לאשתתפא ב דוחקא דשכינתא. בגין דאינון גרמו לה כל ההוא תבירו.

(ז) חמשה, כוס דויכלו. שתיתאה, למהוי על פתורא מלי דאורייתא. שביעאה, לארכאה על פתורא, בגין דעניים ייתון על פתוריה. תמינאה, נטילת

חלופי גרסאות

ח בשכינתא בדוחקא.

מסורת הזהר

(1) (קהלת ז) שמות טו צ"ל. ז) (איכה א) ב"א רמא צ"א.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

הם עושים. בשבת. ומשיב, שהם לוקחים בגדים שחורים, ונחשכים האורות שלהם, ועושים הספד בליל שבת, כדי להשתתף עם השפחה הרעה, להיות בעצבות בצרה ובחשך כמו שהיא שורה. כי גם זה לעומת זה עשה האלקים.

(10) בתר דחאבו ישראל וכו': אחר שחטאו ישראל, ונחרב בית המקדש, נאמר בהשכינה באמא הקדושה, איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה. וע"כ, מכבים בליל תשעה באב האורות והנרות, ועושים הספד ויושבים כאבלים, להשתתף בצער השכינה. משום שהם בעוונותיהם, גרמו לה כל השבר ההוא.

(11) חמשה כוס דויכלו וכו': דבר החמישי שצריכים לעשות בשבת, הוא, כוס יין של ויכלו, דהיינו קדוש. (12) שדברי תורה יהיו על שלחנו. (13) להאריך על שלחנו כדי שיבואו עניים לשלחנו. (14) נטילת ידים במים אחרונים

לשפחה הרעה, שהיא הקליפה, להשאר בחשך, ברעב, בבכיה, בהספד, בלבושים שחורים כאלמנה. כי כשמלאה זו, חרבה זו. כי אין הקליפה מתמלאת אלא מחורבן הקדושה, וכן הקדושה מתמלאת מחורבן הקליפה.

(12) יצר טוב מטרוניתא וכו': יצר הטוב, הוא המלכה הקדושה, מלכות הקדש שירדה בשבת, הכלולה מעשר ספירות, מעוטרת בשבע שמות שאינם נמחקים, (שבועות ל"ה). בכמה מרכבות של החיות, ובכמה חיילות ומחנות מלאכים, והמלך יוצא כנגדה בכמה מחנות, והיצר הרע, שהוא שפחה רעה, נשארת בחשך, כאלמנה בלי בעלה, בלי מרכבות.

(13) ואלין דאתמר עלייהו וכו': ואלו שנאמר עליהם, למזבחין ולמקטרין למלכת השמים ומזלות אשר לא צוית, שהיא העבודה שהם עובדים אל השפחה הרעה השולטת בערבי שבתות, וערבי לילי רביעיות, אלו מה (דפ"י דף רע"ב ע"ב)

ידיים במים אחרונים. תשיעאה, ברכת המזון. עשיראה, כוס דברכה. וצריך לאחזרא עלייהו, ולתקנא לון ברזא קדישא, דאיהי כלולה מעשר ספיראן, ואיהו פתורא דקב"ה, מסטרא דגבורה. ובגין כך אוקמוה רבנן, שלחן בצפון. (לח) א חד נטילת ידיים, דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, ידיים מזוהמות פסולות לברכה, בגין דאינון שניות לטומאה, דאיהו אב הטומאה, דאיהו ראשון כד אינון מסאבות, וכד אינון טהורות אינון שניות לברכה, דברכה לא שריא אלא על טהרה. כהנא דאיהו איש טהור, איש חסד, שריא עליה ברכתא. הה"ד, (מ) כשמן הטוב על הראש וגו'. ובגין דא, (ס) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. ואוקמוה, כל כהן המברך, מתברך. ושאינו מברך, אין מתברך. ואוקמוה מארי מתניתין, כל ברכה שאין בה אזכרה ומלכות לאו שמייה ברכה. מלכות אדני.

(טז) ועוד, נטילת ידיים צריך ליטול לון עד פרקא, דגזרו עליה י"ד פרקין, בההוא שעתא שריא יד י"י עליה, ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה. ואיהי יד דקדושה, מסטרא דגבורה, ושריאי בדינא. ואיהי יד דיחודא, מסטרא דת"ת, דשריא ביד פרקין דגופא, דאינון שנים עשר פרקין בתרין דרועין, ותרין שוקין. ותרין בגופא וברית.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קלג) לך צב צ"א. ט (במדבר ו) א בדפו"י כתבו עיין לעיל בר"מ פרשת פנחס רמ"ה א' כוונות י' דברים של שלחן שבת. ב בידא יתרו סז צ"ב. דשמאלא. ג דאיהי.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

אחרונים. ט) ברכת המזון. י) כוס של ברכת המזון. וצריך לחזור על עשרה דברים הנ"ל לתקן אותם בסוד קדוש, שהיא המלכות, כלולה מעשר ספירות. והיא המלכות, היא נבחנת לשלחנו של הקב"ה מבחינת הגבורה. ומשום זה העמידו חכמים שלחן בצפון, שהוא צד הגבורה.

(לח) חד, נטילת ידיים וכו': ועתה הם דברי רעיא מהימנא, שמפרש עשרת הדברים הנ"ל, (ועי' לעיל פנחס אות תר"כ) שאדם צריך לעשות בסעודת שבת. הראשון שהוא נטילת ידיים, פירושן הוא, כי כך העמידו חכמי המשנה, ידיים מזוהמות פסולות לברכה, משום שהן שניות לטומאה (ידיים פ"ג מ"ב) כי כשהידיים טמאות הן אב הטומאה, שהוא ראשון לטומאה, וכשהן טהורות הן שניות, וראויות לברכה, כי הברכה אינה שורה אלא על טהרה. כי הכהן שהוא איש טהור, איש חסד, שורה עליו הברכה. ז"ש, כשמן הטוב (דפו"י דף רע"ב ע"ב)

(טז) ועוד נטילת ידיים וכו': ועוד נטילת ידיים צריך ליטול אותן עד הפרק, שבו חמשה אצבעות, שגזרו עליו ליטול י"ד פרקים, שבחמשה אצבעות, שבכל אצבע יש ג' פרקים ובאגודל ב' פרקים. בשעה ההיא שורה י"ד ה' עליו. והוא י"ד של הברכה מצד החסד, שבו חכמה ביד ימין, כי בגדלות דז"א עולה החסד להיות חכמה. והיא י"ד דקדושה מצד הגבורה, ששורה בדין. והיא י"ד דיחודא מצד התפארת, המיוחד ימין ושמאל לאחד, שהוא

(מ) ותלת זמנין י"ד, איהו מ"ב, י"י, מן י"ד י"ד, י"ד, רמוז יב"רכך י"אר יש"א, מן הוי"ה הוי"ה הוי"ה. ד' ד' ד' מ"ד י"ד י"ד, אינון רמיזין באדני אדני אדני. ואמר הנביא עליהו, היכל י"י היכל י"י היכל י"י המה. והאי נטילא ביד דאתתקנת.

(מא) וכל סטר מג' אנפי חיון, דאינון י"י י"י י"י. ומתלת גדפי חיון, דאינון ד' ד' ד', כלהו צריך למהוי מכח * אדם. ואיהו יו"ד היא וא"ו היא. כח דיליה, יו"ד וא"ו דל"ת, היא אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, היא אל"ף. ומטרוניתא לא שריא בכח ה דיליה, בפרקין דאצבען, עד דאתעבר ו מנייהו זוהמא, שפחה בישא פסולה, אנתו דפסול. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, ידים מזוהמות פסולות לברכה.

(מב) ואינון ז מים לדכאה יד, דשרייא תמן יד י"י. יד י"י, דא מים דאורייתא. דעמי הארץ אינון שרץ, מה מועיל לון טבילה, והשרץ שפחה בישא בידיהו, בגזל דבידיהו. בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה, דלא ידעי לברכא, ולא ידעי מאי איהי ברכה, ומאי איהי זוהמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד' ד' ה דילה. ו מניו ולי"ג זוהמא ; מנייהו ולי"ג זוהמא. ז ל"ג מים.

(י'רמיה ז')

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

נשר, שהם הוי"ה הוי"ה הוי"ה הוי"ה. ומג' כנפים שבחיות, שהם ד' ד' ד' ד' דהיינו ג"פ אדני כנ"ל. כולם צריכים להיות מן כ"ח אדם, דהיינו הוי"ה במילוא אלפיו, שהוא יוד הא ואו הא, שבג' אדם. כ"ח שלו, דהיינו המילוי דמילוי של הוי"ה דאלפיו, הוא יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף. שהם כ"ח אותיות, כנגד כ"ח פרקים שבעשר אצבעות הידים, והמלכה אינה שורה בכ"ח שלו, בכ"ח פרקי האצבעות, עד שנעבר מהם הזוהמא של השפחה הרעה הפסולה, אשת הפסול. ומשום זה העמידו בעלי המשנה ידים מזוהמות פסולות לברכה, כי שפחה הפסולה שורה עליהם.

שהוא שורה ב"ד פרקים של הגוף, שי"ב פרקים הם, בב' זרועות, שבכל זרוע ג' פרקין, והם ששה, ובב' שוקים שבכל שוק ג' פרקין, שהם ששה, וביחד הם י"ב. ועם ב' שבגוף וברית, הם י"ד ונתבאר ג"פ י"ד, בג' ספירות חג"ת.

(מב) ואינון מים לדכאה וכו' : ואלו המים הם לטהר היד, ששורה שם יד הוי"ה. כנ"ל בסמוך. יד הוי"ה, הוא מים של תורה, שעמי הארץ שהם שרץ, שאין להם תורה להוציאם מטומאתם, מה מועיל להם טבילה, בעת שהשרץ, שהוא שפחה הרעה, היא בידיהם, בגזל שבידיהם, בגזל של ברכות שגוזלים מן הקב"ה (כנ"ל אות א') שאינם יודעים לברך, ואינם יודעים מה היא ברכה, ומה היא זוהמא.

(מ) ותלת זמנין י"ד וכו' : וג' פעמים י"ד הם מ"ב, וי' י' י' אשר בי"ד י"ד י"ד, רמזים ביברכך יאר יש"א, מן הוי"ה הוי"ה הוי"ה, שבהם, דהיינו ג' יודין שבג' הויות, יברכך הוי"ה, יאר הוי"ה, ישא הוי"ה. וד' ד' ד' מן יד יד יד, הן רמוזות באדני, אדני, אדני. ואמר הנביא עליהם, על ג"פ הוי"ה ועל ג"פ אדני, היכל הוי"ה, היכל הוי"ה, היכל הוי"ה המה. שהיכל ה"ם המלכות הנקראת אדני, וע"כ אמר ג"פ היכל הוי"ה, שה"ס ג"פ אדני וג"פ הוי"ה הנ"ל. וזהו שנתקן נטילה ביד. לרמוז על סוד י"ד פרקים וג' י"ד שבחג"ת, שה"ס ג' הויות, וג' אדני כנ"ל.

(מא) וכל סטר מג' וכו' : וכל צד, מג' קוין חג"ת שהם ימין שמאל אמצע, שהם ג"פ י"ד כנ"ל. הוא מג' פנים שבחיות אריה שור (דטוי דף רע"ב ע"ב *) דף רע"ג ע"א)

(ג) מיד כששמעו מלין אלין חברייא ואנא עמהון, לא יכילנא למסבל דישלים עשרה מלין דברכה, ואשתטחנא לגביה. ובודאי לית בר נש דיימא מלין אלין, אלא אנת. דאנת ׀ הוא כגוונא דד' מחיצות דג"ע. דב"ג ׀ עאל בהון במחיצת ינוקין, ואתעביד תינוק. ובמחיצת נערים, ואתעביד נער. ובמחיצת בחורים, ואתעביד בחור. ובמחיצת זקנים, ואתעביד זקן. ובג"כ אתמר עלך, ׀ ממכון 'שבתו' השגיח אל כל יושבי הארץ. ואנת הוא דאתמר עלך, ׀ בשגם הוא בשר בדרא דדור הפלגה הוית. ובכל דרא ודרא בגלגולא. כגלגל דמתהפך לכמה גוונים. ולא נגלת, אלא בדרא דאתייחב ביה אורייתא על ירך.

(ד) מיד דאתכנישת מעלמא, אנת הוא כשמשא דנהיר בכל דרא ודרא, דכד אתכנש שמשא בליליא, נהיר כסיהרא, ובשתין רבוא ככביא. הכי את, דאנת נהיר בשתין רבוא בכל דרא ודרא. והאי איהו דקא רמז קהלת, ׀ דור הולך ודור בא. ואוקמוה רבנן, אין דור פחות משרים רבוא. ועוד אוקמוה, הדור שהולך הוא שבא, לקיים ׀ מה שהיה הוא שיהיה. מכאן ואילך, אשלים עשרה דברים דפתורא באתגלייא. אמר רעיא מהימנא, בוצינא קדישא זכאה חולקך, דקביה גלי לך, מה דלא גלי לכל נביא וחווה. ולא למאן ולמאן. מה תניינא, למבצע על שני ככרות בשבת, דאינון רמיזין בתרי לוחי אורייתא, דאתייחבו בשבת זוגות. דביומא תליתאה נחתו, דביה תרי זמני טוב,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

כ (תהלים לג) להלן תצא את קלא צ"ג תקונים חדשים
צו ט"ג ש"כ. ל (בראשית ו) ספרא דצניעותא לב צ"מ.
ח (קהלת א) ב"א קצו צ"ד. ו (שם) לך קיו צ"א.

ח ל"ג הוא. ט ל"ג עאל בהון ; עאל וליג בהון ;
דכד אנת. י אלא.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

מיד שנפטר מן העולם, אתה הוא כשמש המאיר בכל דור ודור. כי כשנאסף השמש בלילה הוא מאיר אז אל הלבנה, ובשרים רבוא כוכבים. כך הוא אתה, שאתה מאיר בששים רבוא בכל דור ודור. וזה הוא שרמו קהלת, דור הולך ודור בא. והעמידו חכמים אין דור פחות משרים רבוא. ועוד העמידו המקרא הזה, הדור שהולך הוא שבא, דהיינו שהנשמות שבדור העבר, מתגלגלות ובאות לדור שלאחריו. לקיים הכתוב, מה שהיה הוא שיהיה. מכאן ולהלאה השלם עשרת הדברים של השלחן של שבת בגלוי. אמר רעיא מהימנא לר"ש, מאור קדוש, אשרי חלקך, שהקב"ה גילה לך מה שלא גילה לכל נביא וחווה, ולא למי ולמי.

מה תניינא למבצע על וכו' : תקון השני שעל שלחן על שבת הוא למבצע על שני לחם בשבת, שהם רמוזים בשני לוחות התורה

(ג) מיד כששמעו מלין וכו' : מיד כששמעו דברים אלו, החברים ואני עמהם, לא יכולנו לסבול עד שישלים עשרה דברים של הברכה, והשתטחנו לפניו. ואמרנו לו, שבודאי אין אדם שיוכל לומר דברים אלו אלא אתה, כי אתה הוא כעין ד' מחיצות שבגן עדן, אשר אם אדם נכנס שם, במחיצת הילדים נעשה ילד, ובמחיצת הנערים נעשה נער, ובמחיצת בחורים נעשה בחור, ובמחיצת זקנים נעשה זקן. ומשום זה נאמר עליך, ממכון 'שבתו' השגיח אל כל יושבי הארץ. שמרמז על משה. ואתה הוא שנאמר עליך בשגם הוא בשר. אשר בשגם הוא אותיות משה, שיש שם מ"ט, וב"ג שהם ה'. בדור של דור הפלגה היית, ובכל דור ודור אתה בא בגלגול, כמו גלגל המתהפך לכמה אפנים, ולא נגלית אלא בדור שנתנה התורה על ירך.

(ד) מיד דאתכנישת מעלמא וכו' :

(דפו"י דף רע"ג ע"א)

ובשבת אתייהיבת, כ תרין נוקבין לתרין טבין. ואע"ג דאוקמוה דשדים ממנן על זוגות, כמה דאוקמוה שני ביצים, שני אגוזים. הלכה למשה מסיני שלוחי מצוה אינן נזוקין.

מו) ואי תימא, והא תנינן, אין מתחילין בשני, ואין מסיימין בד', דהיינו בב' ד' עם ערב רב, דלא הוה שלוחי מצוה, דלא אתגיירו לשם שמים, ולבתר דאתעברו מעלמא, מני קב"ה לנטלא ^ט שני לוחות אבנים כראשונים, ואמר, ^ט וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות וגו'.

מז) ותרין ככרות בשבת, רמיזין לתרין יודין יאהדונהי. דאדני איהי יחידה מבעלה בשית יומין דחול, ובשבת נחית לגבה. ובגין דא בשבת, כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין ^ט ונחתין זוגות, ואין שטן ואין מזיק שליט ביומא דשבתא. ואפילו גיהנם לא שליט, ולא אוקיד בשבת. ובגין דא, ^ט לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. ודא אש נוכראה, אלא אש דקרבנא, אש דקדושה. ולית לארכאה בבציעא דלהון, דהא אתמר לעילא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ס) (שמות לד) יתרו קי צ"י. ע) (שם) שם. פ) (שמות) כ ל"ג תרין נוקבין לתרין טבין. ל ישראל. מ ל"ג ינחתין. לה) יתרו קב צ"ד.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

כי שלוחי מצוה אינם נזוקים. וע"כ אחרי שנעברו מן העולם, אחר מעשה העגל, צוה הקב"ה לקחת שני לוחות אבנים כראשונים, ואמר וכתבתי על הלוחות וגו'. ולא חשש לזוגות.

מז) ותרין ככרות בשבת וכו': ושני לחם בשבת. רמזים לשתי יודין של שילוב הויה אדני שהוא יאהדונהי. כי אדני, שהוא מלכות, היא יחידה מבעלה, שהוא הויה, בשבת ימי החול, שאין להם אז זוג שלם, ובשבת הויה יורד לאדני, ונעשה השילוב יאהדונהי, וע"כ לוקחים ב' לחם שירמזו על ב' יודין תחילה וסוף של השילוב יאהדונהי. ומשום זה בשבת, כל הנשמות והרוחות והנפשות יוצאים ויורדים זוגות זוגות, ואין שטן ואין מזיק שולט ביום השבת. ואפילו הגיהנם אינו שולט ואינו שורף בשבת, ומשום זה לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. והוה אש זרה, אבל אש של הקרבן הוא אש דקדושה, שמוותרת בבית המקדש בשבת. ולפיכך אנו צריכים לקחת ב' ככרות בשבת, ולא לפחד משום זוגות, ואין להאריך בענין הבציעה שלהם, דהיינו בשיעור כוית וכביצה, כי כבר נתבאר למעלה (באות כ"ב).

תליתאה

התורה שניתנו בשבת, זוגות. שביום השלישי, שהוא ת"ת, ירדו מן השמים, שבו ב' פעמים טוב, להיותו כולל ימין ושמאל, ובשבת, שהיא מלכות, ניתנה התורה, שבה במלכות, ב' נוקבין, שמחזה דו"א ולמעלה נוקבא א', ומחזה דו"א ולמטה נוקבא ב', שהן ב' נוקבין לקבל ב' פעמים טוב, שנאמר ביום ג', שהוא ת"ת. ואע"פ שהעמידו שהשדים ממונים להזיק על זוגות, כמו שהעמידו שלא לאכול ב' ביצים, ב' אגוזים, וא"כ למה לוקחים בשבת ב' לחם. הרי הם זוגות. ומשיב, הלכה למשה מסיני, ששלוחי מצוה אינם נזוקים. וע"כ אין לירא בדבר מצוה משום זוגות.

מו) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר הרי למדנו, אין מתחילין בשני ואין מסיימין ביום ד'. דהיינו בב' ד' שהם זוגות, כמ"ש להלן תצא אות קיב, שזה נאמר אפילו בדבר מצוה, והרי שלוחי מצוה אינם נזוקים. ומשיב, היינו עם ערב רב, כלומר, כשישראל מעורבים עם ערב רב, שהם אינם שלוחי מצוה לעולם, כי לא נתגיירו לשם שמים. ואז אסור להתחיל בב' ד'. אבל לצדיקים שאין להם חיבור עם ערב רב מותר להתחיל בב' ד' לשם מצוה.

(דפו"י דף רע"ג ע"א)

מח) תליתאה למיכל שלשה סעודתין בשבת, כמה דאוקמוה רבנן דמתניתין, דאמר חד מינייהו, יהא חלקי עם גומרי שלש סעודות בשבת, דאינון שלימו, דשבע ברכאן דצלוחא, לאשלמא בהון לעשר. ורזא דענג, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומאן דלא מקיים לון, ואית ליה רשו לקיימן, אתהפך ליה לנגע צרעת. ובגין דלא ייתי להאי, אמר קב"ה, לוו עלי ואני פורע, (ק) אז תתענג על יי.

מט) רביעאה, לאנהרא פתורא במנרתא. כמה דאוקמוה קדמאין, שלחן בצפון, מגורה בדרום, דפתורא דקב"ה הכי צריכא למהוי. חמישאה כוס דויכלו. כו"ס, בחשבון אלהים. ויכלו ע"ב, דכליל לון כלה קדישא, (ס) דהאי כוס מלא יינא דאורייתא, צריך לאסהדא על עובדא דבראשית.

נ) שתיתאה, למהוי על פתורא דברי תורה, דהכי אוקמוה מארי מתניתין, ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו'. ורזא דמלה, בגין דהא אוקמוה שלחן בצפון, ואורייתא אתייהבת מימינא. לחברא ימינא דאיהו רחמי, בשמאלא דאיהו דינא. דאורייתא איהי יי מימינא, פתורא אדני משמאלא, וצריך לחברא לון. דבגין דפתורא משמאלא, אוקמוה רבנן

מסורת הזהר

(צ) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. (ק) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב.

חילופי גרסאות

נ דעשר. (ס) דהאי.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

שהיא המלכות, כוללת אותם, דהיינו השם אלקים ושם ע"ב. וכוס הזה, שהיא מלכות, מלא יינה, דהיינו שפע הארת חכמה, של תורה, שהוא ז"א הנקרא תורה. צריך להעיד על מעשה בראשית, שהי"ס בינה. כי שפע הארת חכמה נקרא ערות. בסוד עדן, והבינה היא המקור המשפיע אותה. וז"ס שצריך להעיד על מעשה בראשית.

ג) שתיתאה למהוי על וכו': תקון הששי, הוא, שיהיו על שלחנו דברי תורה, כי כך העמידו בעלי המשנה, ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו' (אבות פ"ג מ"ג). וסוד הדבר, משום שהעמידו, שהשלחן הוא בצפון, והתורה נתנה בימין, וע"כ צריך לומר על השלחן דברי תורה, כדי לחבר הימין שהוא רחמים בשמאל שהוא דין. כי התורה הוא הויה, שהוא ז"א שהיא ניתנה מימין, והשלחן הוא אדני, שהיא המלכות, שהיא משמאל, שהיא בצפון. וע"כ צריכים לחבר אותם. כי שמאל בלי ימין משפיע דינים קשים. ומשום שהשלחן הוא בשמאל, העמידו חכמי המשנה, כי קשים מזונותיו של אדם

מח) תליתאה למיכל שלשה וכו': תקון השלישי שעל שלחן של שבת, הוא, לאכול שלש סעודות בשבת, כמו שהעמידו חכמי המשנה, שאמר אחד מהם יהי חלקי עם גומרי שלש סעודות בשבת, שהם שלימות שבע ברכות התפלה, שמשלימים עמהם לעשר. וסוד הענג הוא סוד הכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כי ערן פירושו ענג. וגן היא המלכות, שהי"ס שבת. גם ענג הוא ר"ת. עדן נהר גן. ומי שאינו מקיים אותן, ויש לו רשות לקיימן מתהפך לו ענג לנגע צרעת. כי אותיותיהם שוות. ובכדי שלא יבא לזה, אמר הקב"ה, לוו עלי ואני פורע, (ביצה ט"ו) וכתוב, אז תתענג על ה'.

מט) רביעאה, לאנהרא פתורא וכו': תקון הרביעי הוא, להאיר במגורה על השלחן, כמו שהעמידו הראשונים, שלחן בצפון ומגורה בדרום. כי שלחנו של הקב"ה, שהוא המלכות, צריכה להיות כך (כנ"ל אות ל"ז). תקון החמישי הוא, הכוס של ויכלו, דהיינו כוס של קדוש. כוס, הוא בחשבון אלקים, דהיינו פ"ו. ויכלו הוא בחשבון ע"ב, שהכלה הקדושה, (דפו"י דף רע"ג ע"א)

דמתניתין, קשין מזונותיו * של אדם כקריעת ים סוף. ובגין כך, צריך ת"ח לזמנא עמיה, למאן דישתדל בפתגמי אורייתא.

נא) שביעאה, לארכאה על פתורא, בגין עניים. ובגין דא, כל המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובג"כ ה) וצדקה תציל ממות. דעני חשוב כמת, ואיהו מחיה ליה, אוף הכי קב"ה מחיה ליה.

נב) ועוד ו באורח רזא, דכלהו עניים מסטרא דאת ד', דאתמר בה דלותי ולי יהושע. ואות ד' דאחד, דצריך לארכאה בה, הה"ד להאריך ימים על ממלכתו, ובג"ד, צריך לארכאה על פתורא, דאיהו ד', כלילא מד' רגלין דפתורא. בגין יקרא דאת דלית, צריך לארכאה על פתורא, בגין עניים.

נג) ובגינה אוקמוה רבנן, דבקש קב"ה מדה יפה לישראל, ולא אשכח כמדה דדלות. פ ואקשו עלה, בגין דאוקמוה ז קדמאי, כחושבן מיני מיתות דאינון כחושבן תוצאות, וחסרון כיס קשה מכולן, ואיך אמרין אינון, דלא אשכח ק לישראל מדה יפה כעניותא.

חלופי גרסאות

ע מוסיף באורח מברך. פ ל"ג ואקשו עלה. צ מוסיף קדמאי ואקשו עלה. ט ליה.

מסורת הוזהר

ר) (משלי י) בהר כ צ"י. ט) (תהלים קטז) פנחס את קפו צ"ל תקוני זהר בהקדמה טז.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

ספירות דז"א שמשפיעים חסדים אל הד', שאז מתלבשת החכמה של הד' בחסדים של אה, והחכמה מתגלית במלכות. וגילוי חכמה מכונה אורך. וז"ס שצריך להאריך בד', דהיינו להמשיך לה חסדים כדי שתתגלה החכמה. וז"ש, להאריך ימים על ממלכתו. כי המלכות שה"ס ד' דאחד, היא קצרת ימים שהחכמה שבה היא כבויה ואינה מאירה. ועיי החסדים היא משגת אריכת ימים. שה"ס גילוי הארת החכמה. וז"ש, צריך לארכאה וכו' בגין עניים, דהיינו אותם ששרשם מאות ד', שהם עניים כמו המלכות, יקבלו שפע החסדים, ויחיו. וז"ש (באות נ"א) דעני חשוב כמת, כי להיותו נמשך מן ד' זו, הרי כל אורותיו כבויים, והוא דומה למת, ועיי הצדקה, שה"ס המשכת החסדים, מתלבשת החכמה בחסדים, ומאירה. ואור החכמה נקרא אור החיים. וז"ש ואיהו מחיה ליה.

נג) ובגינה אוקמוה רבנן וכו': ובשבילה העמידו חכמים שבקש קב"ה מדה יפה לישראל ולא מצא אלא מדת הדלות. והקשו עליה, שהרי העמידו הראשונים, שחשבון מיני מיתות הם כחשבון תוצאות, וחסרון כיס קשה מכולן (ברכות ז). ואיך הם אומרים, שלא מצא מדה יפה לישראל כעניות. אלא

אדם כקריעת ים סוף (פסחים ק"ח): ומשום זה, צריך להזמין עמו תלמיד חכם, למי שיעסוק בדברי תורה.

נא) שביעאה לארכאה וכו': תקון השביעי הוא, להאריך על שלחנו, כדי שיבואו עניים. ומשום זה כל המאריך על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. ומשום זה, וצדקה תציל ממות. כי עני חשוב כמת, והוא מחיה אותו עם הצדקה, אף הקב"ה מחיה אותו.

נב) ועוד באורח רזא וכו': ועוד, בדרך סוד, כי כל העניים הם מצד אות ד', שנאמר בה דלותי ולי יהושע. ואות ד' דאחד צריכין להאריך בה, ז"ש להאריך ימים על ממלכתו, ומשום זה צריך להאריך על השלחן, שהוא ד', שכלול מן ד' רגלי השלחן. ומשום כבוד אות ד' צריכין להאריך על השלחן בשביל העניים. פירוש, כשהמלכות מקבלת משמאל בלי ימין, שה"ס חכמה בלי חסדים, היא בחשך

ובדלות (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) משום שהחכמה אינה יכולה להאיר בה בלי התלבשות בחסדים. ונקראת אז המלכות, ד', מלשון דלות. והשלחן שהוא בצפון יורה על בחינת ד' הוה של המלכות. וז"ש, דכלהו עניים מסטרא דאת ד', וכו', וד' דאחד צריך לארכאה בה. כי א"ח דאחד יורה על ט'

(דפו"י דף רע"ג ע"א *) דף רע"ג ע"ב)

(נד) אלא, בגין דכל עמא ולישנא, (ת) והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה. אבל ישראל, אינון קיימא דקב"ה בהאי מדה, ולא אכחישין ביה. ובג"ד, במדה דא ר' יתפרקון. הה"ד, (א) ואת עם עני תושיע. ועני לישנא דענוי, דאפילו אית ליה לב"נ עותרא, ואיהו במרעין ובמכתשין, עני אתקרי, או דדחקין ליה בגיניה, וצערין ליה כל יומא. כל שכן מאן דאיהו (ט) רש מניה, ואיהו הולך מאתר לאתר.

(נה) ועוד אית עני, דאסתלק מניה דעתיה, כגון איוב, דאתמר ביה, (י) איוב לא בדעת ידבר. אוף הכי איהי ד', דאיהי שכינתא, כד אסתלק מנה א"ח דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאקרי דעת. והאי לית (ת) לה חובין במלה דיימא. ועוד, א"ח איהו תורה, כליל תרי"ג פקודין הה"ד (א) זה שמי לעולם וגו'. שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. ובגין דא אוקמוה, אין עני אלא מן התורה ומן המצות דשאר עני לאו איהו אלא ענוי. ואת ד' מן אדני, אוף הכי איהי (א) עני בלא יהו"ה.

(נו) תמינאה, מים אחרונים דתקינו לון, (ב) בגין מלח סדומית, המסמא את העינים. ג אמאי אקרון חובה. אלא בארז רזא, סם המות שריא, על ידוי מזוהמין, דעבדי בהו ברכה. ועל כוס דמברכי עליה בלא טהרה, אקרי טמא. ומה כוס דשותין בו, טמא לברכה עד דהוו מטהרי ליה בהדחה מלגו ומלבר. כל שכן ידוי. ובגין דא, מים אחרונים חובה. ורזא דמלה, (ד) והתקדשתם: אלו

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ת) (ישעיה ח.) (א) (ש"ב כב) בהעלותך כו צ"ג. (ב) (איוב לד) חלק א' בהשמטות רנג. זהר חדש כב ט"ד שכ"ה עה ט"ד ש"ב תקונים חדשים קח ט"ב ש"יב. ג) (שמות ג) בהר טו צ"ת. ד) (ויקרא כו) ב"ב קפ צ"ב.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעבד בסעודתא

(נד) אלא בגין דכל וכו': ומשיב, אלא משום שכל עם ולשון, נאמר עליהם, והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה. אבל ישראל הם בברית הקב"ה במדה זו ואינם מכחישים בו. ומשום זה במדה זו יגאלו. ז"ש, ואת עם עני תושיע. ועני, הוא לשון ענוי, שאפילו יש לאדם עושר והוא במחלות ויסורים, נקרא עני. או שמצירים אותו בשביל העושר שלו, ומצערין אותו בכל יום. וכל שכן מי שהוא רש ממנו, דהיינו שהוא חסר מלמלאות צרכיו, והוא הולך ממקום למקום ודאי שנקרא עני.

(נה) ועוד אית עני וכו': ועוד יש עני, שנסתלק ממנו הדעת. כמו איוב, שנאמר בו, איוב לא בדעת ידבר. אף כך הוא ד', שהיא השכינה, שנסתלק ממנו א"ח דאחד, שהוא (דפו"י דף רע"ג ע"ב)

שעושים

מים ראשונים. והייתם קדושים : אלו מים אחרונים. כי קדוש : זה שמן ערב. לקבל, קק"ק י"י צבאות. ובגין דא והתקדשתם וגו', לאשתמודעא דאתון בנין לקב"ה, הה"ד ה) בנים אתם ליי' אלהיכם.

נז) תשיעאה, כוס דברכה. ואוקמוה מארי דמתניתין, עשרה דברים נאמרו בכוס דברכה ואלין אינון. עטור. עטורף. הדח"ה. שטיפ"ה. ח"י. מל"א. ומקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ומסלקו מן הקרקע טפה. ונותן עיניו בו. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועכשיו, אין לנו אלא ארבעה שהן הדחה. ושטיפה. ח"י. מלא. ויש אומרים חי מן החבית, ויש אומרים חי, הכוס שלם. ששבירתו זו היא מיתתו.

נח) כוס על דרך החכמה, הוא אלהים. והוא ד מלא ביי"ה ה והם שלם, כ"ס בלא ו' כמו כס שהוא פגום וחסר בלא אלף, כן ו הוא חסר בלא וי"ו, והוא פגום. הכס"א כן עולה בגימטריא ז כוס.

נט) כוס היא ה"א, וצריך עשרה דברים, כנגד י'. והם : עטור בסוד העטרה, עטרת תפארת. וזהו סוד עטור, שאז"ל מעטרו בתלמידים, והיא עטרת הברית. עטורף, ה תפלה לעני כי יעטורף. שכל הברכות והתפלות מתעטפים, עד שתעלה תפלת העני.

אלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה) (דברים יד) נג צ"ב. ו) (תהלים קב) יתרו קו צ"ק. ד ל"ג מלא ביי"ה הם ; והכא. ה הם. ו הוי. ז ל"ג כוס. ח מוסיף יו"ד ה"א.

עשרה דברים למעבד בסעודתא

הסולם

מאמר

אבל בכוס אפטר לתת אותו מזוג במים, ויש אומרים, חי, פירושו שיהיה הכוס שלם, ואין פירושו, שלא יהיה מזוג במים. כי שבירתו זו היא מיתתו, וע"כ כשהוא שלם נקרא חי. ופירושו של שאר הרברים, מפרש לפנינו.

נח) כוס על דרך וכו' : ומפרש, מהו כוס שלם, כוס, על דרך החכמה הוא, מלכות שנקראת, אלקים, שהוא מלא ביי"ה, כי בקטנות נקראת המלכות אלם בלי י"ה. והם שלם. כלומר, שבי השמות, כוס ואלקים, הם באפן זה שלם. אבל כוס בלא ו', הוא כמו כס במקום כסא, שהוא פגום וחסר בלי א', כך כס במקום כוס, הוא חסר בלי הו', והוא פגום. הכסא כן עולה בגי' כוס. כי גם הכסא, היא שם מלכות כמו כוס.

נט) כוס היא ה' וכו' : כוס, הוא המלכות, שה"ס ה' דהויה, וצריך עשרה דברים כנגד י' כדי להכפיל י"פ ה' ולהמשיך נ' שערי בינה, (כנ"ל פנחס אות תרכ"ד ע"ש) והם, א) עטור, הרומז על סוד העטרה, דהיינו עטרת תפארת שהיא מלכות דיסוד. וז"ע עטור שאמרו

ז"ל

שעושים עליהם ברכה, ועל כוס, שמברכים עליו בלי טהרה, ונקרא טמא. ומה כוס ששותים בו הוא טמא לברכה עד שהם מטהרים אותו ברחיצה בפנים ומבחוץ, כל שכן הידים. ומשום זה מים אחרונים חובה. וסוד הדבר והתקדשתם, אלו מים ראשונים, וחייתם קדושים, אלו מים אחרונים. כי קדוש, זהו שמן ערב. שהיו מושחים את הידים לאחר מים אחרונים (ע"י ברכות נג:) ואלו ג' דברים, הם כנגד, קדוש, קדוש, קדוש, וגו'. ומשום זה, והתקדשתם וגו' י"היה ניכר שאתם בנים להקב"ה. ז"ש בנים אתם לה' אלקיכם.

נז) תשיעאה כוס דברכה וכו' : תקון התשיעי, הוא כוס של ברכה, והעמידו בעלי המשנה עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה, ואלו הם, עטור, עטורף, הדחה, שטיפה, חי, מלא, ומקבלו בשתי ידיו, ונותנו בימין, ומסלקו מן הקרקע טפה, ונותן עיניו בו, ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועתה אין לנו מהם אלא ארבעה, שהם הדחה, ושטיפה, חי, מלא (ברכות נ"א.). ויש אומרים חי מן החבית,

(דפו"י דף רע"ג ע"ב)

(ז) הדח"ה ושטיפ"ה, כמו (ז) וטהרו וקדשו. הטהרה מימין החסד. והקדושה משמאל דגבורה. כוס דברכה מלכות מצד בינה הנקראת אלהים. ונקרא עטרה מצד הכתר. ח"י, מצד יסוד, הנקרא שלום, שנאמר (ח) וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך יי'. מלא, מצד ת"ת. מקבלו בשתי ידיו, ה' ה'. (סא) ונותנו בימין, כי ה' עליונה לחסד, ה' שניה לגבורה. ומסלקו מן הקרקע טפה, בסוד יו"ד כי סלוק ה' הוא יו"ד. ונותן עיניו בו, שהם בסוד יאהדונה. יי' מאיר בבת עין. ידוד בשלשה צבעי העין. אדני מאירה, בשני כרובי העין, ואישוני עפעפי העין. ומשג"רו במתנה לאנשי * ביתו. היא בינה, שנאמר בה, ישמח משה במתנת חלקו.

(סב) עשיראה, ברכת מזונא, הא אוקמוה רבנן, בשלשה, צריך כוס. ורזא דמלה, בגין דאיהי * אהבת כלולותיך, דאינון אבהן, בכ"ל מכ"ל כ"ל. ולית לארכאה יתיר.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ויקרא טז) פנחס את תרצה צ"ס תקוני זהר
תכ"ח עב : תמ"ז פד : (ח) (ישעיה נד) נשא צג צ"ש. (ט) (ירמיה ב) וירא קטו צ"א.
ט יו"ד. י בשני.

מאמר

הסולם

עשרה דברים למעכד בסעודתא

(ח) ומסלקו מן הקרקע טפה, טפה. יורה על סוד אות י', כי העלאת הה' הוא בי'. כלומר שמגביהים ה' ספירות המלכות ממקומה, שה"ס קרקע, ומכפילים אותה עם י', ולכוין שתקבל חמשים שערי בינה. (כנ"ל פנחס את תר"מ) (ט) ונותן עיניו בו, שהם בסוד היחוד יאהדונה יי', דהיינו השילוב של הויה אדני, שיכוין שהויה, שהוא ז"א, מאיר בבת עין, שהיא אדני. הויה מאיר בג' צבעי העין, לבג, אדום, ירוק, שהם חג"ת דז"א, אדני, מאירה בב' עפעפי עין, דהיינו הכסוים שנל העינים, ובב' אישונים שבעינים, ובשערות של עפעפי העין. י' ומשלחו במתנה לאנשי ביתו, ביתו היא בינה, שנאמר בה ישמח משה במתנת חלקו, כי משה זכה לבינה. וצריכים להדביק הכוס, שהוא המלכות, באורות הבינה.

(ס) הדחה ושטיפה כמו וכו' : (ג) (ד) הם הדחה ושטיפה שהם כמו וטהרו וקדשו. הטהרה הוא מימין שהוא חסד, והקדושה היא משמאל שהיא גבורה. כוס של ברכה נקרא מלכות, מצד הבינה שנקראת אלקים. ונקראת עטרה, מצד הכתר. ה' ח"י היא נקראת מצד היסוד, הנקרא שלום, שנאמר, וברית שלומי לא תמוט וגו'. אלא יהיה חי לעולם. וע"כ נקראת המלכות מצדו, ח"י. (ו) מלא, מצד הפארת. דהיינו כשמקבלת מת"ת שלמעלה מחוזה, אז היא שלמה ומלאה. (ז) ומקבלו בשתי ידיו, הרומזים על ב' ההין דהויה. שה' עליונה שהיא בינה, היא חסד, וה' תחתונה שהיא מלכות, היא גבורה.

(סב) עשיראה ברכת מזונא וכו' : תקון העשירי שנל השקחן של שבת. ברכת המזון הרי העמידו חכמים, בשלשה שאכלו כאחד שצריכים כוס, וסוד הדבר, הוא משום ששלשה, הוא בחינת אהבת כלולותיך, שפירושו אהבה של ג' כל', שהם האבות, שכתוב בהם, ככל מכל כל. כי כלולותיך היא מלשון כל, באברהם נאמר, והי ברך את אברהם ככל. וביצחק נאמר, ואכל מכל. וביעקב נאמר, יש לי כל. ואין להאריך בזה יותר, להיותו סוד נסתר.

ברכת

(סא) ונותנו בימין כי וכו' : ונותנו בימין, כי ה' עליונה היא חסד, וה' שניה היא גבורה. וע"כ יתנו בימין, בה' ראשונה. (דפו"י דף רע"ג ע"ב *) דף רע"ד ע"א

סג) כ ברכת המזון מן התורה מנין. שנאמר, ואכלת ושבעת וגו'. ושנינו בברייתא, וברכת זו ברכת הזן. את ה' אלהיך זו ברכת המזון. על הארץ, זו ברכת הארץ. הטובה, זו בונה ירושלים. וכן הוא אומר, ה' ה' הטוב הזה והלבנון. אין לי אלא לאחריי, לפניו מנין. שנאמר אשר נתן לך, משעה שנתן לך, חייב אתה לברכו.

סד) ודרשו חכמים דל, משה תיקן להם לישראל ברכת הזן, בשעה שירד להם המן. יהושע תיקן להם ברכת הארץ, בשעה שהכניסין לארץ. דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים. עוד נמצא בפרשת המן, רמז לברכת מזון במן עצמו, שנאמר ו ובבקר תשבועו לחם וידעתם כי אני ה' אלהיכם.

סה) אר"ש, רזא דאינון שבע זיינין דרשימין בתפלין, דהוא ז' שבשינין, דרמיוזין לז' אוני דריאה דב"ג, דבהון שאיב רוחא, ומניה מפיך צוציתא דנור, דדליק מפומיה. ועוד דאינון רמז, לשבעה יומי, ושבועי דמפסח לעצרת. ועוד דאינון רמיוזין לשבעה קני מנרתא, דאית עלייהו שבע בוציני קדישין. ועוד דאינון רמיוזין, לשבעה ככבי לכת, דאינון מנהרי ברקיעא. ועוד דאינון רמיוזין, לשבעה מדרגין, דעלמא עלייהו קיימא. ואינון יסודא ושרשא ועיקרא דכלא. ועליהון אמרי חברייא, כל מאן דבעי לאנחא תפלין דרישא, מבעי ליה לאסתכלא באינון תרי שינין, דאינון רמיוזין לאינון ז' זיינין, דאית בהון רמז ריון סתימין, עמיקין רמיוזין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(דברים ג.) כ (שמות טז) שמות קיש צ"י. כ ל"ג מכאן עד אות ס"ו. ל בדפו"י כתבו ע"כ. מ שבעין. נ בדפו"י כתבו ע"כ.

שבע זיינין

הסולם

מאמר

ובבקר תשבועו לחם וידעתם כי אני ה' אלקיכם.
סה) אר"ש רזא דאינון וכו': אמר ר"ש הסוד של אלו שבע זיינין, דהיינו ג' זיינין שבש' של ג' ראשים, וד' זיינין שבשין של ד' ראשים, הרשומות בתפלין, שהוא זיינין שבשינין, הרשומות משני צדי התפלין, הן רמוזות לז' אונות שבריאיה של האדם, שבהם שואב רוח, ומוציא ממנו ניצוץ אש דולק מפיו. כי הרוח כלול מאש מים רוח. ועוד, שהן רמז לז' ימי השבת, ולז' שבועות שמפסח עד עצרת. ועוד, שהן רמוזות בז' קני המנורה, שיש עליהם שבעה נרות קדושים. ועוד, שהן רמוזות לז' ככבי לכת המאירים ברקיע. ועוד, שהן רמוזות לשבע מדרגות, חג"ת נה"מ, שהעולם עומד עליהם, שהם יסוד ושורש ועיקר הכל. ועל שבע זיינין אלו, אמרו החבריים, כל מי שרוצה להניח תפלין של ראש, צריך להסתכל

סג) ברכת המזון וכו': ברכת המזון מן התורה, מאין לנו, כי נאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. ולמדנו בברייתא, וברכת, זו ברכת הזן את הכל. את ה' אלקיך, זו ברכת על הארץ ועל המזון, אשר את ה' אלקיך, זה ברכת המזון. על הארץ זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר ה' הטוב הזה והלבנון. אין לי אלא הברכות שלאחר המזון, הברכה שלפני המזון מנין. הוא שנאמר, אשר נתן לך, שפירוש, משעה שנתן לך, עוד מסרם האכילה, חייב אתה לברכו.

סד) ודרשו חכמים וכו': ודרשו חכמים זכרונום לברכה, משה תקן להם לישראל ברכת הזן, בשעה שירד להם המן. יהושע תקן להם ברכת הארץ בשעה שהכניסין לארץ. דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים. עוד נמצא בפרשת המן, רמז לברכת המזון במן עצמו. שנאמר

(דפו"י דף רע"ד ע"א)

(ס) כי יי אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדול וגו'. תנינן, (ז) ודמות פניהם פני אדם. ׀ אלין לאו אינון כאינון כרובים, אינון אנפי רברבין, כרובים אנפי זוטרי, כרביא. פני אדם, כל דיוקנא כלילין בהו, בגין דאינון אנפי רברבין, ומתציירין בהו ציורין גליפין, בגלופי שמא דמפרש, בד' סטרין, מזר"ח מער"ב צפוין דרו"ם.

(סז) מיכאל רשים ברשימו לסטר דרום, וכל אנפין מסתכלין לגבי פני אד"ם, פני ארי"ה פני נש"ר פני שו"ר. אדם איהו דכר ונוקבא, ולא אתקרי אדם בר הכי. ומניה אתציירין ׁ ציורין, (ח) דרכב אלהים רבותים אלפי שנאן. (סח) שנאן, כללא דכלהו ציורי, שו"ר, נש"ר, ארי"ה, ׁ דא איהו אדם. פשיטו דאתכליל כחדא, ברזא דכר ונוקבא. וכלהו אלפין ׁ ורובבן, כלהו נפקין מהני רזא שנאן. מהני דיוקנין מתפרשן כל חד וחד בסטרייהו, כמה דאתחזי לון.

(ט) אלין אינון דקא משלבן חד בחד, וכליל ׃ חד בחד, למהוי כל חד כליל בחבריה, שו"ר נש"ר ארי"ה אד"ם, אתנהגן ברזא דארבע שמהו גליפן ׁ סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.

(ע) ׁ סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור לאנפי אדם, סליק שמא אחרא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (ח) (תהלים סח) ב"א ׀ ל"ג אלין. ע ל"ג ציורין. פ ורברבן. צ ל"ג חד. ׁ סליק. ר ל"ג סליק לאתנהגא ולאסתכלא. פה צ"ג.

מאמר

הסולם

ודמות פניהם פני אדם

אדם זולתם. וממנו, מפני אדם, נצטיירו הציורים שבסוד הכתוב, רכב אלקים רבותים אלפי שנאן.

(סח) שנאן כללא דכלהו זכו: שנאן, שבהכתוב, כולל כל הציורים, שהוא ראשי תיבות, שו"ר, נש"ר, ארי"ה, ׁ היא אדם. שהוא התפשטות של סוד זכר ונקבה הנכללים כאחד. וכל האלפים ורובבות כולם יוצאים מאלו החיות שבסוד שנאן, ומאלו הצורות מתחלקים כל אחד ואחד בבחינתו כמו שראוי לו.

(ט) אלין אינון דקא וכו': אלו הן המשולבות אחת באחת, וכלולות זו מזו, שתהיה כל אחת כלולה בחברתה, שהן שור נש"ר ארי"ה אדם, מתנהגות בסוד ארבעה שמות חקוקים, שהם אל הגדול הגבור והנורא, שעולים להתנהג ולהסתכל.

(ע) סליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': עלה להתנהג ולהסתכל, שור אל פני אדם, עולה שם אחר מתעטר ונחקק בסוד שני צבעים, והוא השם אל. או חוזר לאחור והכסא חוקק

להסתכל באלו ב' שינין שהם רמוזים באלו ז' זיינין, שיש בהן רמז לסודות סתומים, ורמזים עמוקים. (ע"כ רע"ח).

מאמר ודמות פניהם פני אדם

(ס) כי ה' אלקיכם וגו': (כל המאמר הזה עד סוף הפרשה, מובא לעיל ב"א מאות פ"א עד אות צ"ב, ונתבאר שם בהסולם, ומשם תדרוש הביאור). למדנו, ודמות פניהם פני אדם. אלו אינם ככרובים, הם פנים גדולים, כרובים הם פנים קטנים כפני ילד. פני אד"ם, כל הצורות כלולות בהם, משום שהם פנים גדולים. ומצטיירין בהם צורות חקוקות בחקיקת שם המפורש בארבע רוחות העולם, מזרח מערב צפון דרום.

(סז) מיכאל רשים ברשימו וכו': מיכאל רשם רשימה לצד דרום, וכל ג' הפנים, פני אריה פני שור פני נש"ר, מסתכלים אל פני אדם. אדם הוא זכר ונקבה, ולא נקרא בשם (דס"י דף רע"ד ע"א)

מתעטרא מחקקא ברזא דתרין גוונין, ואיהו אל. כדין אתהדר ^ט לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עא) וסליק לאתנהגא ולאסתכלא נשר לאנפי אדם, סליק שמא ^ח חדא, מתעטרא מתנהגא ברזא דתרין אנפין ^א וגוונין, לאתנהגא ^ב לאסתלקא בסליקו ^ג בעטורא, ואיהו גדול, כדין אתהדר ^ד לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עב) סליק לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם, סליק שמא חדא מתעטרא מחקקא ברזא דתרין אנפין ^ה וגוונין, לאתתקפא ולאסתקפא בתוקפיה, ואיהו גבור. כדין אתהדר ^ו לאחורא, וכרסייא חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

עג) אדם אסתכל בכלהו, וכלהו סלקין ומסתכלין ביה, כדין כלהו אצטיירן בגלופייהו בציורא דא, ברזא דשמא חד, דאקרי גורא. וכדין כתיב עלייהו, ודמות פניהם פני אדם. כלהו כלילן בהאי ^ז דיוקנא, והאי דיוקנא כליל לון.

עד) ועל רזא דא, אתקרי קב"ה, האל הגדול הגבור והנורא. דהא שמהן אלין גליפין אינון לעילא, ברזא דרתיכא עלאה, כלילא בארבע אתוון ידוד, דאיהו שמא דכליל כל דיוקנין, אלין מחקקן גליפין בכרסייא, וכרסייא גליפא מרקמא בהו. חד לימינא, וחד לשמאלא, וחד לקמא, וחד לאחורא. רשימא בד' סטרין דעלמא.

עה) כרסייא כד סלקא, רשימא בארבע דיוקנין אלין. ^ח אלין ארבע

חלופי גרסאות

ט לאתרא. ת אחרא. א בגוונין. ב לאסתכלא; ולאסתלקא. ג עטורא; לעטורא. ד לאתרא. ה גוונין. ו לאתרא. ז ימינא. ח ל"ג אלין.

ודמות פניהם פני אדם

הסולם

מאמר

עג) אדם אסתכל בכלהו וכו': פני אדם מסתכל בכל החיות וכולן עולות ומסתכלות בו. או נצטיירו כולן בחקיקותיהן בציור זה, בסוד שם אחד הנקרא הנורא. ואז כתוב עליהם ודמות פניהם פני אדם. כולן כלולות בצורה זו, וצורה זו כוללת אותם.

עד) ועל רזא דא וכו': ועל סוד הזה, נקרא הקב"ה האל הגדול הגבור והנורא. כי שמות אלו תקונים הם למעלה, בסוד המרכבה העליונה, כלול בד' אותיות הויה. שהוא שם הכלול כל הצורות. צורות אלו חקוקות ומפותחות בהכסא, והכסא נחקק ונרקם בהם. אחד לימין ואחד לשמאל ואחד לפנים ואחד לאחור. רשומות לארבע רוחות העולם.

עה) כרפיא כד סלקא וכו': כשהכסא

עולה

חוקק ומפתח אותו, ונרשם על ידו להתנהג בסוד השם הזה.

עא) וסליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': ועלה להתנהג ולהסתכל, נשר אל פני אדם, ועולה שם אחד מתעטר ומתנהג בסוד ב' פנים וצבעים, להתנהג ולהסתכל בדרך עליה בעטרה והוא השם גדול. או חזור לאחור, והכסא חוקק ומפתח, אותו, ונרשם להתנהג בסוד שם הזה.

עב) סליק לאתנהגא ולאסתכלא וכו': עלה להתנהג ולהסתכל אריה אל פני אדם. ועולה שם אחד מתעטר ונחקק בסוד ב' פנים וצבעים להתאזר ולהתקשר בגבורה, והוא השם גבור. או חזור לאחור, והכסא חוקק ומפתח אותו, ונרשם להתנהג בסוד שם הזה.

(דפו"י דף רע"ד ע"א)

שמהן עלאין, ם נטלין להאי כרסייא. וכרסייא אתכלל בהו, עד דנקטא ולקטא אינון ענוגיין וכסופין, נחתא מלייא כאילנא דמלי ענפין לכל סטר, ומלייא איבין. כיון דנחתא, נפקו אלין ד' דיוקנין, מצוירין בצוירייהו, גליפין מנהרן, נציצן מלהטן, ואינון זרעין זרעא על עלמא.

חלופי גרסאות

ס ל"ג נטלין. י בוצינין.

מאמר

הסולם

ודמות פניהם פני אדם

עולה הוא רשום בארבע צורות אלו. אלו ארבע שמות עליונים, נושאים כסא הוה, והכסא נכלל בהם. עד שהכסא מקבל וליקט אלו התענוגים והחמודות, אח"כ יורד הכסא מלא כמו אילן המלא ענפים לכל צד ומלא עם (דפו"י דף רע"ד ע"א)

פירות. אחר שירד הכסא, יוצאות אלו ד' צורות של החיות, מצוירות בצויריהן, חקוקות מאירות נוצצות ולוהטות, והן זורעות זרע על העולם. ביאור מאמר הזה תמצא לעיל (בראשית א' מאות פ"א עד אות צ"ב).

סליק פרשת עקב.

פרשת שופטים

רעיא מהימנא

(א) « שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר יי' אלהיך נותן לך וגו'. בפקודא דא, מני שופטים ושוטרים. ועוד ב) כי אלהים שופט, כי: א מ', ב מניה יוד דחושבניה כ', ג בתר הכא, ד אלהים שופט, זה ישפיל ה היה, וזה ירים דא ו ר'ו.

(ב) פקודא בתר דא, לדון בסיף. לדון בחנק. לדון בדין סקילה. לדון בדין שריפה. לדון בסיף למאן. לסמאל. הה'ד, ג) כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד.

חלופי גרסאות

א י. ב ל"ג מניה. ג כתר. ד מוסיף כי אלקים. ה ה"א ה"א. ו ר' ו.

מסורת הזהר

(א) תקוני זהר בהשמטות ת"ה קמג. ב) (תהלים עה) משפטים קמא צ"ע. ג) (ישעיה לד) שמות קו צ"ע.

זה ישפיל וזה ירום

הסולם

מאמר

עשרים. ועם הכ' עצמה של המלה כי, הרי הוא בגי' מ'. ומ' יורה על קו ימין שהוא חסד. בתר הכא, לאחר מכאן שהקו ימין, המרומו בהמלה כי, שפט, אלקים שופט, שהוא הקו שמאל, שהקו ימין שה"ס כי, שופט העולם בחסד, והקו שמאל שה"ס אלקים שופט העולם בדין. ואחריהם בא קו האמצעי שנקרא זה, וז"ש, זה ישפיל ח"ה, שקו אמצעי הנקרא זה, משפיל את ח"ה שה"ס השמאל, והמלכות, שמשפיל שלא יאיר השמאל בה, אלא ממטה למעלה, דהיינו רק בוק. וזה ירום ו"ו, שמרים את קו ימין המאיר בוק בחסדים, שהוא יאיר ממעלה למטה באורות דג"ר. (כמ"ש לעיל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת).

(ב) פקודא בתר דא וכי: המצוה שלאחר זו, הוא לדון בחרב, לדון בחנק, לדון בדין סקילה, לדון בדין שריפה. לדון בחרב, למי. ומשיב, לסמאל. ז"ש, כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד. דהיינו על סמאל, שהוא שרו של אדום.

חרב

מאמר זה ישפיל וזה ירום

(א) שופטים ושוטרים תתן וגו': במצוה זו צוה על שופטים ושוטרים. ועוד. כי אלקים שופט כי, מ', מניה יוד דחושבניה כ' לאחר מכאן, אלקים שופט, זה ישפיל ח"ה דהויה וזה ירום ו"ו דהויה.

פירוש. טוד המשפט הוא בגי' קוין, בטוד כמותב בי תלתא כחדא הוינא. הרומזים על גי' קוין המשמשים כאחד. אשר קו הימין נוטה לחסד, ושופט העולם בחסד. וקו שמאל נוטה לדינים ושופט העולם בדין וקו האמצעי מכריע ביניהם, ומקיים הארת שניהם, אלא שמשפיל את הארת השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואז אין בו דינים, ומרים הארת הימין שיאיר ממעלה למטה, שה"ס אור ג"ר. כמ"ש שם.

וזה אמרו. ועוד. דהיינו בדרך סוד. כי אלקים שופט, כי, מ', שהמלה כי בגי' מ', כי מניה יוד דחושבניה כ', כי ה' של המלה כי, במילואה, דהיינו יוד, הוא בגי' (דפו"י דף רע"ד ע"ב)

(ג) חרב דקב"ה, י' רישא דחרבא. ו' גופא דחרבא. ה"א ה"א, תרין פיפיות דילה. צדק צדק תרדוף, ז חתכין תרין דינין, ח דינא מפי ב"ד דלעילא, ודינא מפי ב"ד דלתתא. ומהכא אשתמודע, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שנתן לו רשות מלמעלה.

(ד) נרתקא דחרבא אדני. תמן אשתכח דינא. בק"ש יודו. חרבא דקב"ה, עלה אתמר (ז) רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם. בצדיק חי עלמין, כליל ח"י ברכאן, דביה אדני שפתי תפתח, ופי ביה עאל חרבא בנרתיקה, (ח) וחמת המלך שככה, ומתחברין תרין שמהן יאהדונהי.

חלופי גרסאות

ז חתכין. ח ל"ג דינא.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים קמט) ב"א רלט צ"ז. (ח) (אסתר ז) גשא צ צ"צ.

ד' מיתות לסמאל

הסולם

מאמר

הפה שבבינה ישפיע לפה של המלכות באפן אשר הי' שהיא ראש הכל משפיעה אל ח' ראשונה, ומהן מקבלת ה' שהיא גוף ועיקר החרב, משפיעה לח' אחרונה, ואז נשלמת המציאות של החרב. וז"ש, צדק צדק תרדוף שב' פיות החרב נקראים צדק צדק, וב' פיות החרב האלו, חתכין תרין דינין, בבת אחת, דינא מפי ב"ד דלעילא, דהיינו בינה. ודינא מפי ב"ד דלתתא, דהיינו מלכות. וז"ש ומהכא אשתמודע אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, דהיינו על פי דין של ב"ד של מטה. עד שנתן לו רשות מלמעלה, דהיינו ע"י ב"ד של מעלה, שהוא בינה. כי כל המוחין שבמלכות, מקובלים מן הבינה, ואין למלכות מבהינת עצמה כלום.

(ד) נרתקא דחרבא אדני וכו': הנרתק של החרב, דהיינו הכלי שטומנים בו החרב, הוא השם אדני. שם, באדני, נמצאות אותיות דין, כי באדני יש אותיות א' דין, בקריאת שמע, ה"ס הוי"ה, שהוא חרבו של הקב"ה, כנ"ל בדבור הסמוך. עליה נאמר רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם, כמ"ש לעיל. בצדיק ח"י העולמים כלולות שמונה עשרה ברכות, כלומר שע"י הצדיק, שהוא יסוד דו"א נעשה זוג ד"א ומלכות גדולות, שה"ס שמונה עשרה ברכות, שבתפלת הפומדה, דביה אדני שפתי תפתח, ופי, שהיטוד פותח את המלכות שנקראת אדני. ובו, ביסוד, נכנסת החרב בנרתיקה, שה"ס זוג הוי"ה, באדני, שנעשה ע"י היסוד וחמת המלך שככה. כי כבר נתבערו הקליפות ביחוד דקריאת שמע, ועתה בתפלת העמידה

(ג) חרב דקב"ה י' וכו': החרב של הקב"ה י' של הוי"ה, היא ראש החרב. הוי' של הוי"ה היא גוף החרב, ה' ה' של הוי"ה, הן פיות של החרב, שהם סוד צדק צדק תרדוף, שחותכים שני דינים, דין מפי בית דין שלמעלה, ודין מפי בית דין שלמטה. ומכאן נודע, שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שניתן לו רשות מלמעלה.

פירוש. המוחין דו"א המתגלים ביחוד קריאת שמע, מכונים חרב שעל ידיה נשמדת הסטרא אחרא. כלהלן. ועיקר גילוי המוחין ההם, הוא ע"י התחברות המלכות בבינה, שאז מקבלת המלכות כלים דבינה בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות י"ז) ולולא זה לא היו ז"א ומלכות ראויים למוחין כלל (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבר). וע"כ יש לבינה ומלכות אותה צורת אות. דהיינו ח' כי הן אותם המוחין. ולפיכך הן בצורה אחת בפי החרב, אלא שנבחנות לב' פיות, כמו בשם שהן ב' ההין.

וז"ש, י' רישא דחרבא, שה"ס החכמה והיא י' דהוי"ה שהיא ראש הכל, המשפיע המוחין אל ח' עליונה, שהיא בינה. אמנם כשהמוחין ב"ה, אינם יכולים להשמיד ה"ס"א, כי ה"ס"א אינו נאחו בהם, אלא בוי"ה, וע"כ רק ו"ה יכולים להשמיד ה"ס"א. וז"ש ו' גופא דחרבא, כי ז"א שה"ס ו' דהוי"ה הוא עיקר החרב המשמיד ה"ס"א. ח' ה', תרין פיפיות דילה, שע"י השואת הצורה שלהן באים המוחין לכלל גילוי כנ"ל, ולפיכך אינו מספיק פה אחד, אלא צריכים דוקא לב' פיות, שסוד (דפו"י דף רע"ד ע"ב)

ה) לדון בחנק. זרקא, תמן קו, י' כריכא ביה, וקו, ו' דאתפשטא מניה. ביה תפיס לסמאל, ו' וישאוהו במוט בשנים. מאי ט' מוט דההוא רשע. אדם דאיהו יו"ד היא וא"ו ה"א, מ"ה, וד' אתוון ידוד, הרי תשעה וארבעים, כחושבן תשעה וארבעים אתוון, דאינון בשית תיבין דיחודא עלאה, ובשית תיבין דיחודא תתאה, דאינון ו' ו', והאי וישאוהו במוט בשנים, בפרודא מנייהו, בלא א' באמצע ו', דלית יחודא לסטרא אחרא, אלא וישאוהו במוט בשנים, סמאל ובת זוגיה, עולם הנפרדים.

ו) כחבל דיחנק בה, אחידן ה"א ה"א, בה' אצבעאן כ' דיד ימינא, ובה' כ' דיד שמאלא. ו' חבל. י' חניקא דלהון. שמא דיוד'ד, מיתה לסמאל ונחש, וחיים לישראל. ובג"ד ז' ראו עתה כי אנ"י אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית לאלהים אחרים בשמי, ולכל דלא הימנו בי. ואחיה לאינון ט' דהימנין ונטרין פקודין דילי.

ז) לדון בסקילה לסמאל, באבן דאיהי יו"ד, נ' זריק לה לגביה, בחמש אצבעאן דאינון ה', ובקנה דדרועא דאיהו ו', ובכתף דתמן ה'. וזריק ט' לה לגביה מחשבה, דאיהו שמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

ח) לדון בשרפה לסמאל. עצים לאדלקא בהון נורא. זכאה איהו גופא

חלופי גרסאות

ט טעמא; מ"ט. י' ל"ג בשנים. כ' דימינא ול"ג דיד. ז' דשמאלא ול"ג דיד. מ' מוסיף דהימנין בי. נ' ל"ג וזריק לה; י' זריק לה; מוסיף וזריק לה צדיק. ט' ל"ג לה.

מסורת הזהר

ו) (במדבר יג) משפטים קכא אות שפד פנחס אות תמו צ"ג. ז' (דברים לב) ב"א קנ צ"ד.

ד' מיתות לסמאל

הו' היא חבל. הי' החניקה שלהם של סמאל ונחש. השם הויה, הוא מיתה לסמאל ונחש, וחיים לישראל. ומשום זה כתוב, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי אני אמית לאלהים אחרים בשמי, ולכל שאינם מאמינים בי. ואחיה לאלו המאמינים בי ושומרים מצוותי.

ז) לדון בסקילה לסמאל, הוא באבן שהיא י', וזריק אותה אליו בחמש אצבעות שהן ה', ובקנה הזרוע, שהוא ו', ובכתף, ששם ח', והמחשבה וזרקת את האבן אליו, שהיא שם המפורש, יוד הא ואו הא.

ח) לדון בשרפה לסמאל וכו': לדון בשרפה לסמאל, על ידי עצים להדליק בהם אש. אשרי הוא הגוף שהוא עץ, והאברים שלו הם עצים, שישרוף בהם אש, שהוא גר מצוה, בכל אבר, לשרוף את סמאל על ידי השכינה העליונה, שהיא בינה, בעץ שהוא תפארת

הסולם

מאמר

העמידה אין עוד אחיזה להן ונשקט הכעס, ומתחברים ב' השמות יאחדונה"ל, שהוא שילוב ב' שמות, הויה אדנ"י.

ה) לדון בחנק זרקא וכו': המצוה לדון בחנק, בהטעם זרקא, יש שם קו, וי' כרוכה עליו, וקו, הוא ו' שנתפשטה מן הי'. בו בו, תופש את סמאל. בסו"ה, וישאוהו במוט בשנים. מהו מוט של אותו רשע סמאל. ומשיב, אדם שהוא יוד הא ואו הא שבג"ד מ"ה, ועם ד' אותיות הויה, הרי מ"ט, כחשבון מ"ט אותיות שהן בו' מלים של יחוד העליון, שהוא שמע ישראל, ובו' מלים של יחוד התחתון, שהוא בטכמל"ו. שהן ו' ו'. וזה הוא וישאוהו במוט בשנים, בפרוד מהן, בלא א' שבאמצע ו', כי אין יחוד לסטרא אחרא, אלא וישאוהו במוט בשנים, סמאל ובת זוגו עולם הנפרדים.

ו) כחבל דיחנק בה וכו': כחבל שיחנק בו את סמאל, אחזות הא הא, דהיינו בח' אצבעות דיד ימין, ובה' אצבעות דיד שמאל.

(דפ"י דף רע"ד ע"ב)

דאיהו עץ, ואברים דיליה עצים, לאוקדא בהון אשא, דאיהו נר מצוה, בכל אבר, לאוקדא לסמאל, בשכינתא עלאה, בעץ דאיהו תפארת, ובכל עצים דאחידן ביה, דבזמנא דאש של גבוה פ נחית. הוה, על גבי עצים דקרנא, והזר הקרב יומת, דאתוקד ביה, ההי"ד ט והאש על המזבח תוקד בו. זכאה צ איהו מאן דאחיד באילנא דחיי, בגופיה, באברים דיליה, נר כל ענפא וענפא נר מצוה ברמ"ח פקודין דיליה.

ט) כד אחידן ביה תרוויהו, יתקיים י וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל. וסמאל ונחש וכל ממנן דיליה, דאינון קוצין, פ אתוקדו. וענפין דסנה, ואיבא דיליה, ועלין דיליה, לא אתוקדו. דא אחזי ליה קב"ה. י) אמר בוצינא קדישא, ודאי ישראל אינון עצים יבשים באורייתא,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ח) (במדבר א) ב"א רעד צ"א. ט) ויקרא ו'. י) (שמות ז) וירא קט צ"ד. ע) אתר. פ) הוה נחית. צ) ל"ג איהו. ק) ל"ג אתוקדו. עד אתוקדו.

מאמר

הסולם

ד' מיתות לסמאל

לקבלת אור, ובאפן זה, לא היה קיום לזו"ן ולכל העולמות הנמשכים מהם ע"כ בכדי שהעולם יוכל להתקיים, העלה המאציל את המלכות לבינה, ונעשית אחת עם הבינה, ואז נעשו זו"ן ראויים למוחי, (כמ"ש לעיל ב"א דף ד' ד"ה וכבר ע"ש). וכל זה, אם התחתונים הולכים בדרך הישר. אבל אם התחתונים חוטאים, יש רשות לסטרא אחרא להתדבק בזו"ן ולגלות בחינת המלכות דצמצום א' שיש בכלים דזו"ן, ואז מסתלקים כל האורות. וכל זמן שהס"א דבוקה במלכות זו ויונקת ממקום החסרון הזה שבזו"ן, אז אין תקוה שזו"ן יוכלו לקבל מוחין להשפיע אל העולמות. ולפיכך אין שום עצה אלא להמית את הסטרא אחרא זו שנתדבקה בזו"ן. ואז אפשר לזו"ן להשפיע שוב חיים אל העולמות. ושני אלה באים כאחד כי עם תקון זו"ן שימשיכו החיים, מתים הס"א (כמ"ש באות ו') שמא דהויה, מיתה לסמאל. שבהתקן שם הויה, דהיינו המוחין דזו"ן, מתים הס"א שהיו אחוים במקום החסרון שלהם. אמנם להמית הס"א ולהמשיך החיים אל זו"ן והעולמות, אי אפשר עד שימיתו אותו, בד' מיתות. סקילה, שרפה, הרג, וחנק. כי אינו מתבטל לגמרי עד שיעברו עליו ד' מיתות אלו. והענין הוא, כי כדי להתחזק המוחין לקדמותם בשלמות, צריכים ד' מיני תקונים. תקון הא' הוא להפרידו מדבקות המלכות דצמצום א', כי כל זמן שהס"א דבוק שם אין לחשוב אפילו מבחינת תקון. זה עושים בסוד מוקש שמשמים לו (כנ"ל וארא אות ק"ט) כי מעלים את המלכות לבינה, ומקבלת

תפארת, ובכל עצים דהיינו הספירות, האחוזים בת"ת. כי בעת שאש של גבוה יורדת על העצים של הקרבן, והזר הקרב יומת, כי גשרף בה, באש, ז"ש והאש על המזבח תוקד בו. אשרי הוא מי שאחזו בעץ החיים, שהוא ז"א, בגופו, ובאברים שלו, שהוא נר, כל ענף וענף הוא נר מצוה ברמ"ח מצות שלו. שהס כנגד רמ"ח אברים, דהיינו נר מצוה על כל אבר. ט) כד אחידן ביה וכי: כששניהם דהיינו עץ החיים ונר מצוה, שהם ז"א ומלכות, אחוזים בו, באותו האדם, יתקיים, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל דהיינו האדם, וסמאל ונחש וכל הממונים שלו האחוזים בגוף האדם, שהם קוצים, יהיו נשרפים, והענפים של הסנה, והפירות שלו, והעלים שלו, אינם נשרפים. זה הראה הקב"ה למשה.

י) אמר בוצינא קדישא וכי: אמר המאור הקדוש שהוא ר"ש. לרעיא מהימנא, ודאי ישראל הם עצים יבשים בתורה כי משום שאחוזים באש של הדיוט אינם ראויים שיעשה להם נס. ומיד שאתה יורד עליהם בתורה, בשבילך יורד עליהם עץ החיים, שהוא ז"א, ומצוה, שהיא מלכות, שהיא נר ה', ואוחזת בהם והם יחיו. ואומות העולם עכ"ם, יהיו נשרפים בנר ההוא. וזה שאמר הנביא אל תירא עבדי יעקב אל תחת ישראל כי אתך אני וגו'.

ביאור המאמר. כבר ידעת שזו"ן מצד אצילותם אינם ראויים למוחי, משום שמלכות דצמצום א' רובצת עליהם שאינה ראויה (דפ"י דף רע"ד ע"ב)

בגין דאחידו באש דהדיוט, לאו אינון כדקא חזי, למעבד בהון ניסא, מיד

מאמר הסולם ד' מיתות לסמאל

הוא בו"א, וכשמתיחדים שניהם נעשו ז"א ומלכות לאחד, וכן הארת החכמה והארת החסדים נעשו לאחד, ואז נחנקת הס"א לגמרי, שלא נשאר לה מקום ריקן וחסרון בקדושה להאחו בו. ותקון זה נקרא מיתת חניקה, כי הס"א נחנקת מחוסר נשימה מן הקדושה, ועוברת מן העולם, אלא אם התחנתנים יחזרו לסורם יחיו שוב את הס"א ע"י עונותיהם. והנה נתבארו סוד ד' מיתות, סקילה שריפה הרג וחנק, שאין הס"א עובר מן העולם, טרם שיצברו עליו ד' מיתות אלו.

וה"ש (באות ז') לדון בסקילה לסמאל באבן דאיהי י', שהסקילה ה"ס י' דהויה, והאבן היא מלכות שנקראת אבן, וע"י שזורקים את האבן, עד מקום ה' דהויה, ה' דהויה סוקלת את הס"א, והוא נפרד מן הקדושה כנ"ל. וגם המלכות נעלמה לבינה בסוד ה'י, נקראת ג"כ, י' שנכנסה באור הבינה ונעשה האור לאויר (כנ"ל ב"א דף מ"ד ד"ה בקט). וסוד ה'י דהויה היא א"א ואו"א, כי המלכות עולה עד הבינה שבראש דא"א, ובינה ותרי"ם דראש א"א יוצאים מחמת זה מראש דא"א לבחינת חג"ת דא"א, שנקראים ידים, ואח"כ שמורידים המלכות מן הבינה, ובינה ותרי"ם דראש א"א חוזרים לראש, מעלים גם כן, התחתון שלהם, שהוא התג"ת דא"א אל מדרגת ראש דא"א, ונעשו חב"ד דא"א. שז"ס שאו ידיכם קדש, כי בזה נושאים הידים מבחינת גוף לבחינת ראש, ולולא עלית המלכות לראש א"א, לא היו חג"ת דא"א ראויים לאור להיותם בחינת ז"א דא"א, שהוא התכללות מו"א דאצילות, ולפיכך נבחן שידים אלו וזרקות האבן לראש הס"א, וסוקלות אותו, כי ע"י המוחין שמקבלים נסקל הס"א (כנ"ל באות ו') שמא דהויה מיתה לסמאל ונחש וחיים לישראל.

וה"ש (באות ז') זריק לה לגביה בחמש אצבעין דאינון ח', ובקנה דדרועא דאיהו י', ובכתף דתמן ה'. כי כשעולות הידים לראש א"א, נעשה בכל יד ע"ס, חב"ד חג"ת, נהי"מ שהאצבעות, נעשו חב"ד, והי"ס ה' דהויה, וקנה הזרוע, נעשה חג"ת, שהי"ס ו' דהויה, והקבורת המחוברת לכתף, נעשית נהי"מ שבהם המלכות, שהי"ס ה' אחרונה דהויה, וכל ע"ס אלו יצאו בסבת עלית המלכות לבינה דא"א וירידתה, ע"כ נבחן שהם זורקים האבן על ראש הס"א וסוקלים אותו, וה"ש, שה' י' ח' שביד, הם הזורקים את האבן, ונודע, שידים

ומקבלת הבינה דינים דמלכות ואז נמשך גם הס"א לינק מן החסרון שבבינה, ועוזב את החסרון שבמלכות והוא נפרד ממנה, כי כל תקות הס"א הוא להאחו במדרגות עליונות, וכיון שהס"א נתדבקה בחסרון הבינה, אז מורידים המלכות מן הבינה, הבינה חוזרת לשלמותה, והס"א נפרדת גם מאחיזת הבינה, ותקון זה נקרא זרקא, כי זורקים המלכות למעלה שתתדבק בבינה, וכן נבחן למיתת סקילה. כי המלכות מכונה אבן, וזריקתה למעלה להדבק בבינה, נופל כוחה על ראש הס"א, כי ע"י זה הוא נפרד מן המלכות דצמצום א', שלולא זה אין מציאות לשום תקון.

תקון ה'ב' הוא, כי אחר ירידת המלכות מן הבינה, יוצא בה קו השמאל, ושוב נאחו הס"א בהארה זו דשמאל למשוך אותה ממעלה למטה שבזה שוב סותם את האורות, והשמאל אינו יכול להדבק עם הימין, ונעשית מחלוקת ביניהם (כנ"ל אד"ר אות רי"ד) ובוזה הוא מחטיא את התחנתנים, בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות, כמ"ש שם, וכדי לגרשו משם יורד מקו שמאל דבינה אש שורפת, שלא יוכל הס"א לקרב לינק משם, בסוד והור הקרב יומת, ותקון זה נקרא מיתת שרפה לס"א. אמנם עוד אינו מספיק, שהשמאל יתיחד עם הימין, ויפתחו האורות, אלא שמספיק להפריד הס"א שלא יוכל לינק משמאל, מחמת שהוא אש שורפת.

תיקון ג', וכדי לפתוח האורות, צריכים לתקון דקו אמצעי, שהוא ימעט את הג"ר דשמאל, שאו נכנע השמאל ומתיחד עם הימין, וכיון שקו אמצעי ממעט את ג"ר דשמאל נהרגת הס"א, שכל חיותה היא מדביקות בשמאל, שז"ס רותה בשמים חרבי, כי המסך דחירק, שהי"ס החרב הממעטת ג"ר דשמאל, הנה עיקר פעולתה היא בשמים, שהי"ס קו אמצעי, למעלה, אבל לבסוף על אדום תרד, שבחרב הוה נהרגת הס"א כי נחרבה יניקתה, ותקון זה נקרא מיתת חרב, שהס"א נהרגת בחרב, שהוא ע"י קו האמצעי, אמנם עוד לא נשלם בזה ביטול הס"א לגמרי, כי אין הס"א מתבטלת לגמרי אלא בהארת חכמה, וכיון שמדרך קו האמצעי, שהוא ז"א, להמשיך רק חסדים, ע"כ עוד נשאר איזה כח לס"א, כי יש לו עוד מקום חסרון להתאחו בו.

תקון ד', וכדי להחניק את הס"א לגמרי צריכים ליחוד ז"א ומלכות, כי מקום גילוי החכמה הוא במלכות, ומקום גילוי החסדים (דטו"י דף רע"ד ע"ב)

דאנת ר נחיתת עליהו באורייתא, בגינך נחת עליהו אילנא דחיי, ומצה

חלופי גרסאות

ר נחתת.

די מיתות לסמאל

הסולם

מאמר

הג"ר דשמאל בשמים, ושם השמאל מתגדל על ידי זה, כי נתחבר בחסדים דימין, ומאיר בהארה גדולה, אבל הראש דס"א, נכרת מחמת מיעוט הג"ר הללו, וז"ש, הנה על אדום תרד. שהוא סמאל שרו של אדום. וז"ש, (באות ג') חרב דקב"ה, ו' רישא דחרבא, ו' גופא דחרבא, הא הא תרין ספיות דילה, הי' היא שורש החרב, כי הי' היא שורש הכל. אבל גוף החרב הוא הו', שהיא ז"א, קו האמצעי, שהוא הפועל וממעט את ג"ר דשמאל כדי ליחדו עם הימין. אמנם הוא ממעט בכח המסך דחירק, בב' פעולות, מתחילה בכח המלכות, ואח"כ בכח המלכות הממותקת בבינה (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ס ב' פיות החרב, שבהם כורת וממעט את הג"ר דשמאל, שהם ה' עלאה, דהיינו, מלכות הממותקת בח' עלאה, וה' תתאה, דהיינו המלכות עצמה. וז"ש צדק צדק תרדוף, חתכין תרין דינין דהיינו ב' כחות המיעוט, דינא מפוי ב"ד דלעילא, שה"ס בינה, דינא מפוי ב"ד דלתתא, שה"ס מלכות, ומחכא אשתמוע אין אדם נוקף וכו', כלומר, שהמלכות אינה ממעטת הג"ר מכחה עצמה אלא מכח הבינה. כי אחר שנמתקה בבינה, אינה פועלת עוד כלום מכחה עצמה, כי בחינתה עצמה נגנת. וז"ש (באות ד') נרתקא דחרבא אדני תמן אשתכח דינא, שאע"פ שאמרנו ה' הי' ב' פיות שלה, אין הפירוש בוזוג הויה אדני אלא בבחינת הויה, מטרים שנזדווג עם אדני, כי אז נמצאים הדינים בבחינת מלחמה עם הס"א והדינים שבב' ההין הם חותכים הראש דס"א כנ"ל. אבל בשם אדני תמן אשתכח דינא, דהיינו שהדין שבמלכות נתעלה ונמתק כל כך עד שנעשה שם קדוש אדני, כי השם אדני הוא אותיות א' דין. ולפיכך נבחן שהוא נרתק להויה, כלומר שהווג הויה אדני הוא אחר שכלו כל המלחמות, והחרב המרומזת בהויה נכנסת לנדנה, כי אין עוד קליפות ללחום עמהם. וז"ש, בק"ש הויה חרבא דקב"ה, שהיחוד שבקריאת שמע הוא בבחינת חרבו של הקב"ה לכרות ראש הס"א, כי בק"ש אין עוד היחוד בשלמות בבחינת ג"ר, מחמת שיש עוד מלחמות עם הס"א לכרות ראשו בחרב, וכן לחנוק אותו עם יחוד התחתון שבבשכמל"ו, כלהלן, אבל ביחוד הויה אדני שבתפילה

שידים דא"א, נעשו מוחין לז"א, וז"ש, וזריק לה לגביה כחשבה, דאיהו שמא מפרש, יוד הא ואו הא, כי הידים דא"א נעשו מחשבה, לז"א, שה"ס המוחין המרומזים בהויה במילוי אלפין, הנקרא שם המפורש. שהם הסוקלים את הס"א, בסוד, שמא דהויה מיתה לסמאל. כנ"ל. והנה נתבאר תקון האי' שהוא מיתת סקילה לס"א. שבאה מן הי' דהויה, מכח עלית המלכות לבינה של י' הוה, וירידתה משם. ועתה מבאר ענין מיתת השרפה הבאה מן ה' דהויה.

וז"ש (באות ח') לרון כשרפה לסמאל וכו' לאוקרא לסמאל בשכינתא עלאה בעץ דאיהו תפארת וכו'. כי אחר שירדה המלכות מן הבינה דא"א, היא יורדת מבינה שבכל המדרגות, ואז יוצא בבינה, שה"ס ישו"ת, קו שמאל שהוא לוחט עם רוב הדינים שבו, שהוא אש שורפת, כדי להפריד הס"א, שלא תמשיך החכמה ממנו ממעלה למטה. ועיקר פעולתו לשרוף את הס"א נעשה כשהקו האמצעי ממשיך הדינים ההם למקומו (כנ"ל פקודי אות שע"ו) וז"ש, לאוקרא לסמאל בשכינתא עלאה, שהיא בינה, שבקו שמאל שלה אש שורפת, בעץ דאיהו תפארת וכו', שפעולת השריפה היא בעת שהאש נאחו בקו האמצעי שנקרא תפארת, ואז הוא שורף הס"א. וז"ש, דבזמנא דאש של גבוה, דהיינו האש דקו שמאל דבינה, נחית ע"ג עצים דקרבנא, ששם מקום גילוי של הדינים ההם, אז והור הקרב יומת, שהס"א הקרב לינק מקו שמאל תיכף ישרף ויומת. והנה נתבאר ענין תקון הב', שהוא מיתת שרפה הבאה מן ה' דהויה, דהיינו מקו שמאל דישו"ת. ועתה מבאר ענין מיתת ההרג, הבאה מן ו' דהויה, שהיא קו האמצעי.

וז"ש (באות ב') לרון כפייה למאן לסמאל, הה"ד, כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד, שהוא בעת שקו האמצעי מיחד ימין ושמאל, שלא יוכל ליחדם זולת ע"י שממעט הג"ר דקו שמאל (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) שמייעוט הוה נעשה בשמים. אמנם הס"א נהרגת מחמתו מחמת שכל חיותו הוא מג"ר דשמאל אלו, ונחשב כמו שנחתך ראשו דס"א, כי הג"ר נקראת ראש, וזוה"ק רותה בשמים חרבי, כי המסך דחירק מעביר

(דפוי דף רע"ד ע"ב)

דאיהו נר יי ואחידת בהון ויהון חיין. ואומין עכרם דעלמא, אתוקדן בההוא נר, והאי איהו דאמר נביא, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי אתך אני וגו'. ש

חלופי גרסאות

ש בדפריי כתבו ארבעים יכנו גוי ר"פ ב.

מסורת הזהר

כ (ירמיה מו) ויחי רס צ"ג.

ד מיתות לסמאל

הסולם

מאמר

המרמו על המוחין דז"א, וד' אתוון הויה, פשוטה בלי מלוי, הרומות על המלכות, שהם ביחד מ"ט, כחושבן מ"ט אתוון דאינון בשית תיבין דיהודא עלאה, שבק"ש, שהוא יחוד ז"א, ובשית תיבין דיהודא תתאה, שבבשכמל"ו, שהוא יחוד המלכות, דאינון ו' ו', הרומות על חג"ת נה"י דז"א, ועל חג"ת נה"י דמלכות, והאי הוא וישאוהו במוט, שסמאל היה נאחו או במ"ט אותיות שביחוד ז"א ויחוד המלכות, בשנים, בפרודא מנייהו, בשנים, פירושו בבי' ויין שבז"א ושבמלכות, שהם היו או בפרוד מן המוחין האלו, מחמת אחיות סמאל, וז"ש, בלא א' באמצע ו"ו, כי הא' שבאמצע ואו יורה על המוחין ועל היחוד של ו' מלים דק"ש, עם ו' מלים דבשכמל"ו, וכיון שסמאל נאחו במוט, שהם המוחין דז"א ומלכות, ע"כ היו אלו ב' ויין בפרוד, כי סמאל ובת זוגיה עולם הנפרדים, כי הם, בכל מקום אחיותם, עושים פירוד בין ז"א ומלכות, ועל זה רמוז בשנים, שז"א ומלכות היו שנים בלי יחוד, מחמת אחיות ס"א. אבל ואו עם א', יורה על המוחין דז"א שמקבל מבינה, אשר או הוא יחיד ימין ושמאל, ועושה יחוד עליון בק"ש ויחוד תחתון בבשכמל"ו, כמ"ש לעיל (ואתחנן אות ס"ו) ואו הוא, היא חבל לחנוק בו את סמאל, וז"ש (באות ו') בחבל ריחנק בה אחידן ה"א ה"א, בה' אצבעין דיד ימינא ובה' דיד שמאלא, כי הוא, מיחדת ב' ההין דהויה, שהן בינה ומלכות שיאירו זו בזו, ע"י זה שמיחד ב' הידים שהם ימין ושמאל, ואו נעשה ב' יחודין דק"ש, שבהם נחנק הס"א, וז"ש ו' חבל, ו' חניקה דלהון, שהו' ה"ס החבל הפועל החניקה ע"י ב' היחודין, והחניקה עצמה ה"ס ו' הכרוכה על הו' דורקא, כי זולתה לא היו נמשכים המוחין, כנ"ל.

וז"ש (באות ו') שמא דהויה מיתה לסמאל ונחש, וחיים לישראל, דהיינו המוחין הנמשכים בסוד ד' אותיות הויה ובהויה במילוי אלפין הנ"ל, הוא מיתה לסמאל, כי בזה נפסק כל חיותו, וחיים לישראל, כי החיים של ישראל ממימים

שבתפילה, כבר כלו כל המלחמות, והחרב, שה"ס הויה, שי' ראש החרב, וו' גוף החרב, וה' ח' ב' פיפיות שלה, כנ"ל, אותה החרב נכנסת לנרתיקה שהוא השם אדנ"י, שז"ס היחוד הויה אדני שבתפלת שמונה עשרה, שאין צריכים יותר לכלי מלחמה, וז"ש בצדיק ח"י עלמין, שהוא יסוד דז"א, כליל ח"י ברכאן, שהוא בזווג דתפלת שמונה עשרה ברכות, דביה, אדני שפתי תפתח, ופי, ביה עאל חרבא בנרתיקה, כי כמו שהחרב יש לה ב' פיות מטעם הדין של בינה ומלכות, כן בדין המתוק של אדני יש כנגדם ב' פיות דבינה ומלכות, להכניס בהם ב' פיות החרב, שז"ס אדני שפתי תפתח, שהוא פה אחד ופי יגיד היא פה השני, ואו וחמת המלך שככה, כי כלו כל המלחמות, ומתחברין תרין שמהן יאהדוניה, והנה נתבאר מיתת הרג, בחרב, ועתה מבאר מיתת חנק.

וז"ש (באות ה') זרקא תמן קו ו' בריכא ביה, זרקא ה"ס זריקת המלכות לבינה, כנ"ל במיתת סקילה, ואומר תמן קו, שקו האמצעי המיחד ימין ושמאל משמש ג"כ בזרקא הויה, כי המסך דחיק שבו הוא ג"כ מכה המלכות דמפתחא, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) שה"ס זריקת המלכות לבינה, וז"ש, ו' בריכא ביה, שסוד ה' הנכנסת לאור ונעשה אויר, כרוכה בקו האמצעי, וקו, ו' דאתפשטא מניה, הקו ה"ס ו' דהיינו קו האמצעי, המתפשט מכה ו' זו וממעט השמאל, ואח"כ מיחד ימין ושמאל, (כמ"ש שם) ביה תפיש לסמאל, בה, ב' הכרוכה על הקו, תופס את סמאל, כי ו' זו ה"ס המוקש שמשוימים לס"א, כנ"ל במיתת סקילה, שע"י המוקש הזה תופס את הס"א, ואח"כ מביא עליו ד' מיתות, ועתה מבאר ענין החנק, וישאוהו במוט בשנים, שמקרא זה רומז על סמאל, שהיה אחוז בעצת מרגלים, והם נשאו את סמאל, במוט בשנים, שואל, מאי בויט דההוא רשע, כלומר, מהו המוט, שאותו רשע סמאל נאחו בו, שעליו כתוב וישאוהו במוט, ומשיב, אדם שה"ס מ"ה, דאיהו יוד הא ואו הא שהוא בגי' מ"ה, (דפריי דף רע"ד ע"ב)

יא) לא ז יקום עד אחד באיש לכל עון וגו'. על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר. פקודא דא, להעיד עדות בב"ד, דלא יפסיד חבריה ממונא בגיניה, אי אית ליה ה עדות בהדיה. ולית סהדותא פחות מתרין, הה"ד על פי שנים עדים וגו' יקום דבר, לא יקום על פי עד אחד. ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין, מי מעיד על האדם, קירות ביתו. ולא עוד אלא אנשי ביתו מעידין עליו. מאי קירות ביתו. אינון קירות לבו. ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ואוקמוה א רבנן, מלמד שהתפלל חזקיהו מקירות לבו.

יב) אנשי ביתו, אינון רמ"ח אברים דיליה. דהכי אוקמוה מארי מתניתין, רשע עונותיו חקוקים על עצמותיו. והכי צדיק, זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. ב ובג"כ אמר דוד ג כל עצמותי תאמרנה. ובגינה אתמר, ומי מעידין על האדם קורות ביתו. ג גרמין בנויין על מוחא דאיהו מא. ועלייהו קא רמי, ט המקרה במים עליותיו, המקרה לשון קורות.

יג) ואמאי בגרמין יתיר מבשרא וגידין ומשכא. בגין דגרמין אינון חורין, וכתבא אוכמא, לא אשתמודעא אלא מגו חוורו. ד כגוונא דאורייתא, דאיהי חוורו מלגאו, אוכם מלבר. ה אוכם וחור, ו חשך ואור ואית חשך תכלת, ואתמר ביה ו גם חשך לא יחשיך ממך. ותכלת ז אוכם, איהו נוקבא לגבי חוורו. ולא עוד, אלא דגופא R על גרמין עתיד למיקם. ובג"ד זכווי וחובוי חקוקין על גרמין דיליה, ואם יזכה יקום גופא על גרמין דיליה. ואי לאו, לא יקום, ולא יהא ליה תחיית המתים.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ז תוריע נח צ"ק. ח (ישעיה לח) בשלח ב צ"ה. ט (תהלים לט). טו (שם קד) ב"א רצג צ"א. טז (שם קלט) בא לח צ"ת תקונים חדשים קי ט"ב ש"ב. ת ל"ג עדות. א ל"ג רבנן. ב ובג"ד ; ל"ג מן ובג"כ עד ומי מעידין. ג מוסיף אינון גרמין. ד בגוונא דא אורייתא דא איהי. ה חוורו ול"ג אוכם. ו מוסיף ומלגאו חשך ; אור וחשך. ז ל"ג אוכם.

דרך אמת א] שהתוזהר לעתיד הוא בעצמות שיעמידם על עצמותם וכמ"ש לעיל בסוף פ' ואתחנן ע"ש.

מאמר

הסולם

ע"פ שנים עדים יקום דבר

יב) אנשי ביתו : אלו הם רמ"ח אברים שלו. כי הגוף מכונה בית. שכך העמידו בעלי המשנה, רשע עונותיו חקוקים על עצמותיו. וכך צדיק, זכיותיו חקוקות על עצמותיו. ומשום זה אמר דוד, כל עצמותי תאמרנה. ובשביל זה למדנו ומי מעידים על האדם קורות ביתו. קורות ביתו הן העצמות הגלגלות הבנויים על המוח שהוא מים. ועליהם רומז, המקרה במים עליותיו. המקרה, הוא לשון קורות. יג) ואמאי בגרמין יתיר ומשכא : ולמה העונות חקוקים בעצמות יותר מבבשר גידים ועור. הוא משום שהעצמות הם לבנים. וכתב שחור אינו ניכר אלא מתוך לבן. כמו התורה, שהיא לבן מבפנים, דחינו הגויל, ושחור מבחוץ.

ממיתים הס"א. וכן להיפך. ובג"ד ראו ע"תה וכו'.

יא) לא יקום עד וגו' : לא יקום עד אחד וגו' : מצוה זו היא להעיד עדות בב"ד, שלא יפסיד חברו כסף בשביל שאינו חניד. אם הוא יודע עדות בשבילו, ואין עדות פחות משנים, ז"ש על פי שנים עדים וגו' יקום דבר, לא יקום על פי עד אחד. ומשום זה העמידו בעלי המשנה מי מעיד על האדם, קירות ביתו. ולא עוד אלא אנשי ביתו מעידים עליו. מהו קירות ביתו. אלו הם קירות לבו. שכתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, והעמידו בעלי המשנה, מלמד שחזקיהו התפלל מקירות לבו.

(דפויי דף רע"ה ע"א)

יד) ולא עוד, אלא תרין סהדין π אינון על ב"נ, עין רואה ואוזן שומעת, וביד סופר, ודן חובי. ולא עוד, אלא שמשא וסיהרא סהדין על ב"נ, כמה דאוקמוהו ρ תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מאי בכסה. ביומא דסיהרא מתכסה. ואמאי מתכסת. σ בגין דכד מטי ראש השנה, ייתי סמאל למתבע דינא לבנוי קמי קב"ה, והוא יימא ליה דייני סהדין. והוא ייתי לשמשא עמיה. אזל למיייתי סיהרא, והיא מתכסא. באן אתר מתכסת. אלא סליקת, לההוא אתר, דאתמר ביה במכוסה ממך אל תחקור, לפייסא ליה על בנהא. τ והאי הוא דאמר. קרא, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. κ לאתר דביה סליקת שכינתא, דאתמר ביה ובמכוסה ממך אל תחקור. וחובין באתכסייא, תמן צריך למידן בינו לבין קונו. וחובין דאתגלייא דעבד לון, אתמר λ מכסה פשעיו לא יצליח. דשכינתא מסטרא דכתר איהי עלמא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

9) (שם פא) וירא פיג צ"א. 3) (משלי כח). ח ל"ג אינון. 4) דהא כד. 5) ל"ג קרא. כ לבתר.

ע"פ שנים עדים יקום דבר

הסולם

מאמר

פשעיו לא יצליח. והשכינה מצד הכתר, היא עולם הנסתר. והעמידו בעלי המשנה שאדם צריך לחבר עונותיו למקום ההוא, שהוא כתר, בזמן שהוא מגיע זמן הרחמים והדין עובר. ומשום זה אמר לחבר עונותיו בכתר, לזכותו מן העדות של המלכות, אבל לרשע אין מזכין לו.

פירוש. כי ברה"ש חוזר העולם לקדמותו, והמלכות חוזרת למצב הא' שבו היתה ביום ד' דמעשה בראשית, דהיינו בבחינת ב' מאורות הגדולים, שז"א ונוקבא הלבישו את הבינה, ז"א הקו ימין דבינה, והמלכות קו השמאל. ונודע שהארת השמאל בלי ימין הוא חשך (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) וכן ימין בלי שמאל הוא ו"ק בלי מוחין. ולפיכך היה או ז"א בדורמיטא, דהיינו כמו ישן בלי מוחין. והנוקבא היתה בחשך. ואז בא סמאל לתבוע דין, ונאמר לו להביא ב' עדים. דהיינו ז"א ומלכות, שהשמים שהוא ז"א לא יתן מטר, דהיינו שלא ישפיע אל המלכות. והארץ, שהיא המלכות לא תתן את יבולה לתחתונים. אמנם סמאל לא הביא עמו אלא עד אחד שהוא השמים דהיינו ז"א שהיה בדורמיטא ולא השפיע למלכות. וכיון שהלך להביא את המלכות, שלא תתן יבולה לתחתונים, אז נתכסתה המלכות, דהיינו שנתמעטה מכל ט"ס תחתוניות שבה, ונשארה בנקודת כתר שבה. שמיעוט הזה נעשה על ידי תקיעת שופר, שע"י הקול היוצא משופר מעוררים כח המסך דחירק בז"א, שה"ס קו האמצעי, וע"י מסך דחירק הוא ממעט קו השמאל דבינה, ומיחד

שם

מבחוץ, דהיינו הדיו. שחור ולבן הם חושך ואור. ויש חשך שהוא תכלת, שהיא המלכות, שנאמר בה גם חשך לא יחשיך ממך. ותכלת היא שחור, והיא נקבה אל הלבן, שהוא ז"א. כי המלכות אין לה אור מעצמה. אלא מה שנותן בה ז"א. ולא עוד אלא שהגוף עתיד לקום על עצמותיו, ומשום זה הזכיות והחובות חקוקים על עצמותיו ואם יזכה יקום הגוף על העצמות שלו. ואם לא יזכה, לא יקום ולא יהיה לו תחיית המתים.

יד) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד אלא ב' עדים הם על האדם עין רואה, ואזן שומעת. והבית דין, סופר ודן עונותיו. ולא עוד, אלא השמש והלבנה מעידים על האדם. כמו שהעמדנו, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מהו בכסה. הוא ביום שהלבנה שהיא והמלכות, מתכסה בו. ולמה היא מתכסה. הוא משום כשמגיע ראש השנה, יבא סמאל לבקש דין על בינה, דהיינו ישראל שהם בני המלכות, לפני הקב"ה. והוא יאמר לו שיביא עדים. והוא מביא עמו את השמש. הלך להביא את הלבנה, והיא מתכסה. באיזה מקום היא מתכסה. ומשיב, אלא שהיא עולה לאותו מקום שנאמר בו, במכוסה ממך אל תחקור, כדי לפייס את הקב"ה על בניה.

טו) והאי הוא דאמר וכו': וזה הוא שאמר הכתוב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. היינו למקום שבו עלתה השכינה, שנאמר בו ובמכוסה ממך אל תחקור. והעונות שהם בסתר, צריכים להיות נדונים שמה בינו לבין קונו. והעונות שחטא בגלוי, נאמר, מכסה

(דפו"י דף רע"ה ע"א)

דאתכסיא, ואוקמוה מארי מתניתין, דצריך ב"נ לחברא ; לה לההוא אתרא, בההוא זמנא מטי זמנא דרחמי, ואעבר דינא. ובג"ד לחבריה אמר לזכאה ליה בעדותיה. אבל לרשע אין מזכין לו.

טז) ועוד, קביה ושכינתיה סהדין על ב"נ, הה"ד (ק) העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ. את השמים, ה ההוא דאתמר ביה (ר) ואתה תשמע השמים. ואת הארץ, ה ההוא דאתמר בה (ש) והארץ הדום רגלי. ועוד, תרין סהדין : עמודא דאמצעיתא, וצדיק. ואינון ע"ד, מן שמ"ע אחד. עד, מן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועוד.

יז) על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, דא סמאל, מת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (דברים א) פנחס את קצנ צ"נ. (ר) (מ"א ח) ל ה"ג הסלם ; להו. ט ל"ג לו. נ הוא. ס הוא. טשפטים קכט צ"כ חלק ב' רעא. בהשמטות, פנחס את תצא צ"נ תקוני זהר תכ"ב סח : תנ"א פו : זהר חדש י ט"ב ש"י תקונים חדשים צד ט"א של"ב צח ט"ד ש"כ צט ט"א של"ז קג ט"ד ש"ד. (ש) (ישעיה טו) יתרו קב צ"ש.

ע"פ שנים עדים יקום זכר

הסולם

מאמר

בבחינת כתר שבה, אז היא עלמא דאתכסיא, כי הכתר נקרא במכוסה ממך. ואין אחיזה לסמאל. וז"ש דצריך ב"נ לחברא להו לההוא אתרא, בההוא זמנא מטי זמנא דרחמי דהיינו כנ"ל, שאז נעשה יחוד ימין ושמאל ע"י קו אמצעי והרחמים מתגלים. ובג"ד, לחברא אמר לזכאה ליה בעדותיה ומשום זה, הרשע שהוא מכוסה פשעיו, דהיינו שהרשע אומר לחבר עונותיו לבחינת הכתר לזכותו מן העדות שלה, דהיינו שלא תוכל להעיד ששם המלכות במכוסה, אבל לרשע אין מזכין לו. וע"כ נאמר לא יצליח. אבל לאחר שז"א ממעט השמאל, ומסבה זו עלתה המלכות עד הכתר שנשאר בה, מתגלה מדת הרחמים.

טז) ועוד קב"ה ושכינתיה וכו' : ועוד. הקב"ה ושכינתו מעידים על האדם, תמיד. ולא ברה"ש לבד כנ"ל. ז"ש, העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ. את השמים הוא אותו שנאמר בו, ואתה תשמע השמים, שהוא ז"א. ואת הארץ, הוא אותו שנאמר בו, והארץ הדום רגלי, שהיא המלכות. ועוד, ב' עדות, הם, עמוד האמצעי, שהוא ז"א, וצדיק, שהוא יסוד. והם ע"ד מן שמע אחד, דהיינו ע' מן שמע, וד' מן אחד. חהו עד מבחינת ז"א. ועוד ע"ד מן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהיינו עד מהמלה ועד. שהוא עד מבחינת יסוד דז"א הכלול במלכות.

יז) על פי שנים וגו' : על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. זהו סמאל. שהוא

שם ימין ושמאל דבינה זה בזה, ונתעוררו הרחמים בעולם מכה יחוד הזה דימין ושמאל (כנ"ל ויקרא דף ק' ד"ה פירוש. ע"ש). וכיון שנתמעט קו השמאל דבינה, נסתלקו אז כל ט"ס תחתונות מן המלכות, שכל בנינה היה אז מקו השמאל הזה, ונשארה בנקודת הכתר. וז"ס תקעו בחרש שופר, שע"ז בכפה ליום חגנו. שהלבנה, שה"ס המלכות מתכסה בסוד נקודת הכתר שבה. שע"ז נעלם הדין ומתגלה הרחמים בדין.

ז"ש (באות י"ד) ואמאי מתכסת וכו' והוא ייתי לשמשא עמיה, דהיינו מה שז"א אין לו מוחין ואינו משפיע. אזל למייתי פיהרא, וכו' דהיינו להראות על החשך שבה, סליקת לההוא אתר וכו' במכוסה ממוך אל תחקור, דהיינו שנתמעטה מכל הספירות שבה ולא נשאר בה אלא הכתר, שעליו נאמר, במכוסה ממך אל תחקור, ואז יצא הרחמים בעולם כנ"ל. וז"ש וחובין באתכסיא תמן צריך למידן בינו לבין קונו, כי לאחר שהקו שמאל נתמעט ויצאה מדת הרחמים כבר אין לסמאל אחיזה בהמלכות, ודינים של אדם הם בינו לבין קונו, בלי קטרוגו של סמאל, וע"כ ה' מרחם עליו. אבל בעוד ששלט קו שמאל, וחובין באתגליא וכו' שעונותיו של אדם היו נאחזים בעלמא דאתגליא, שהוא המלכות. אתמר מכסה פשעיו לא יצליח, שלא יוכל לכסות הפשעים באפן שסמאל לא יהיה נאחו במלכות. דשכינתא מפטרא דכתר איהו עלמא דאתכסיא, שבעת שהשכינה היא (דפרי" דף רע"ה ע"א)

מעקרו ^ח וישאוהו במוט בשנים. לא יומת על פי עד אחד, דלא יהא ליה חולקא באל אחד.

יח) כי יקום עד חמש באיש וגו' ודרשו השופטים היטב וגו', ועשיתם לו כאשר זמם וגו'. פקודא דא לדרוש ולחקור העדים ^ט ב' חקירות, קודם דידין ליה בעונשא דמותא, בשבע חקירות, שבע לקבל ^א שבעה אלה עיני י' המה משוטטים בכל הארץ. בהון ^ב ויסרתי אתכם אף אני שבע.

יט) פקודא בתר דא, לעשות לעד זומם כאשר זמם לעשות לאחיו. תרין סהדי שקרא דאינון סמאל ונחש, אי ייתון לאסהדא סהדותא דשקר

חלופי גרסאות

ע ל"ג ב' חקירות.

מסורת הזר

ח) (במדבר יג) לעיל אות ה צ"ו. א) (זכריה ד) ב"ב סו צ"א. ב) (ויקרא כו) בחקותי טו צ"ו.

ע"פ שנים עדים יקום דבר

הסולם

מאמר

יהא ליה חולקא באל אחד. כי הדינים דחשך שבמלכות הם קדושים מאד, וה"ס ד' דאחד, והם נחוצים לסוד היחוד של א"ח דאחד, עם ד' דאחד. וע"כ אין מורידים אותם לבחינת מלחמה עם סמאל, אלא שמכים לעד השני שהוא הדין דמסך דחירק. ומה שאומר הכתוב, או שלשה עדים. הוא משום שבמסך דחירק יש ב' מיני דינים דמנעולא ודמפתחא (ע"י לך י"ג ד"ה ונתבאר) ולפיכך הם שלשה דינים שהם חשך, ומנעולא, ומפתחא. ועקרם מספיק בשני עדים, שהם, חשך ומפתחא. אלא תחילה צריך לצאת המנעולא (כמ"ש שס) ואח"כ נגנזה. ולפיכך אנו חושבים רק ב' עדים. אע"פ שע"פ סדר הפעולות יצאו ג' עדים. וע"כ אוה"כ ע"פ שנים עדים או שלשה וגו'. דהיינו שרמו, שמספיק שנים, אבל יש ג' עדים, שלפני עדותם אינו מתבטל מן המלכות.

יח) כי יקום עד וגו' כאשר זמם וגו': מצוה זו היא לדרוש ולחקור העדים בשבע חקירות, מקודם שדנים אותו בעונש מות. בשבע חקירות, הם שבע כנגד שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. שה"ס חג"ת נה"מ, בהם נאמר, ויסרתי אתכם אף אני שבע וגו'.

מאמר ועשיתם לו כאשר זמם

יט) פקודא בתר דא וכו': מצוה שלאחר זו היא, לעשות לעד זומם כאשר זמם לעשות לאחיו. ב' עדי שקר, שהם סמאל ונחש, אם יבואו להעיד עדות שקר על ישראל, שטעו בין ו' לז', דהיינו בין ז"א, שהוא חג"ת נה"מ, למלכות שהיא ז', דהיינו שחטאו והרחיקו

בחטאם

שהוא מת מעקרו. וישאוהו במוט בשנים. לא יומת על פי עד אחד. היינו שלא יהיה לו חלק באל אחד.

פירוש. כי נתבאר שבראש השנה, נמצאת המלכות בבחינת שמאל בלי ימין, ואז נאחו בה סמאל, עד תקיעת שופר, שה"ס ז"א הממעט את הג"ר דקו שמאל למעלה בבניה. ע"י הדינים דמסך דחירק, שעל ידו נתמעטה המלכות עד לנקודת הכתר, ואז נפרד סמאל מן המלכות. ויש כאן ב' עדים להרחקת סמאל מן קו שמאל שבמלכות. א', החשך שבה, כי בעת שנתדבקה בשמאל בלי ימין נקפאו אורותיה והיתה לחשך, וע"כ לא נפרד ממנה סמאל והיה יונק ממנה, ולא יכלה להתחבר עם ז"א בגללו. וה"ס, לא יומת על פי עד אחד. אלא אח"כ שע"י תקיעת שופר שנתעוררו ב"א הדינים דמסך דחירק, ומיעט הג"ר דשמאל עם הדינים ההם, וט"ת דמלכות נסתלקו ונשארה בכתר, או נפרד סמאל מן המלכות, ויכלה להבנות מחדש ולהתחבר עם ז"א, ולהודווג עמו פב"פ. כי עתה שנתוסף הדין דמסך דחירק על הדין דחשך, אז על פי שנים עדים יקום דבר, וסמאל נפרד מן המלכות.

וה"ש, על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. דא סמאל, כי היה צריך לומר, יומת החי, ולמה אמר, המת, אלא לרמוז על סמאל שהוא מת מעקרו. ואי אפשר להמיתו בעד אחד דהיינו בדין דחשך, אלא בב' עדים שהם הדין דחושך והדין דמסך דחירק. וטו"ה וישאוהו במוט בשנים, דהיינו בב' עדים. לא יומת על פי עד אחד, שהוא הדין דחשך בלבד, והוא מטעם, דלא (דפו"י דף רע"ה ע"א)

על ישראל, דטעו בין ר' לז' ז דאינון אתוון זו. והאי איהו ג עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.

(כ) ולא יתייחד ר' עם ז', אלא בשרפת חמץ, דבין ר' לז'. ואע"ג דמדאורייתא איהו עד סוף שית, גזרו רבנן, אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחלת שש. ואולפי מארי מתניתין מסהדותא דשעתי דחמץ, לסהדותא דבדיקות דסהדי, דההוא דהרג את הנפש. וכלא מפרש במתניתין. ויקיים בהון, ארי בפתגמא דחשיבו מצראי למידן וכו'. והאי איהו ועשיתם לו כאשר זמם.

(כא) * פקודא בתר דא, לקבל בית דין הגדול עליהו, בינה, מסטרא גדולה אקרי אלהים, בית דין הגדול, רב בדינוי, ורב בזכווי, כגוונא דאתמר שום תשים עליך מלך בפקודא, שום לעילא, תשים לתתא. הכי לקבל עליה ב"ד רברבא, אע"ג דקביל עליה ב"ד זעירא. בית דין זעירא, בית דין של שלשה, מסטרא דשכינתא תתאה. ב"ד רברבא, מאלין סנהדרי גדולה.

(כב) אמר בוצינא קדישא, שבעים סנהדרי גדולה הו, ואת רברבא על כלהו, ד והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם. אלו. ה הם סנהדרי גדולה, סנהדרי קטנה. סנהדרי גדולה מסטרא דשכינתא עלאה, סנהדרי קטנה מסטרא דשכינתא תתאה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (ישעיה מג) כי תשא ה צ"ה. ד (שמות יח). פ דישראל ול"ג על. צ דאיהו. ק מוסיף ואת ב"ד. ר ל"ג הם סנהדרי גדולה סנהדרי קטנה; ל"ג מן הם עד סנהדרי קטנה מסטרא

מאמר

הסולם

סנהדרי גדולה סנהדרי קטנה

(כא) פקודא בתר דא וכו': מצה שלאחר זו היא לקבל בית דין הגדול עליהם, היא בינה, שמצד חסד נקראת אלקים שהיא בינה, בית דין הגדול. כי גדול הוא חסד, גדול בדינוי שהוא שמאל, וגדול בזכותיו שהוא ימין. כלומר, כשהשמאל דבינה כלולה בימין שהוא חסד, נקראים שניהם גדול. כמו שלמדנו במצוה, שום תשים עליך מלך, אשר שום, הוא למעלה בבינה. תשים, הוא למטה במלכות. כך צריך לקבל עליו ב"ד הגדול שמצד הבינה, אע"פ שקבל עליו ב"ד הקטן שמצד המלכות. ב"ד הקטן, הוא ב"ד של שלשה, שהוא מצד שכינה התחתונה, שהיא מלכות. בית דין הגדול מאלו, הוא סנהדרי גדולה, של ע"ב. שהם שבעים סנהדרין וב' סופרים.

(כב) אמר בוצינא קדישא וכו': אמר המאור הקדוש, שהוא ר"ש, אל רעיא מהימנא, שבעים היו סנהדרי גדולה, ואתה הגדול על כולם

בחטאם את ה' שהיא ז"א, מן ה'ז', שהיא מלכות. שהם אותיות זו. וזהו עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. דהיינו, שרומז על העם, שמיחד ה' עם ה'.

(כ) ולא יתייחד ר' וכו': ולא תתייחד ה' עם ה'ז', אלא בשריפת חמץ, דהיינו לשרוף הקליפות הנאחזות בין ר' לז', דהיינו בין ז"א למלכות. ואע"פ שמדאורייתא מותר לאכול עד סוף שש, גזרו חכמים אוכלים כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ולמדו חכמי המשנה מן העדות של שעות החמץ, ששורפים מדאורייתא לאחר שש דהיינו בשעה שבע, אל העדות של בדיקות העדות שעל אותו שהרג את הנפש, שצריכים ג"כ שבע חקירות כנ"ל. והכל מפורש במשנה. ויקיים בהם, בסמאל ונחש, כי בדבר אשר זדו עליהם וגו'. שפירושו, בדבר שחשבו המצרים לדון את ישראל בו נדונו הם. וזהו, ועשיתם לו כאשר זמם.

(דפו"י דף רע"ה ע"א * דף רע"ה ע"ב)

כג) משה שושבינא דמלכא, אהרן שושבינא דמטרוניתא. ועמהון
 שבעין ותריין סנהדרין, כמנין חסד, ומהכא סנהדרי גדולה. סנהדרי קטנה,
 מסטרא דשמאלא, ה) את המאור הקטן לממשלת הלילה.
 כד) ובג"ד, תפארת את המאור הגדול לממשלת היום, דאתמר ביה
 ו) יומם יצוה יי' חסדו. את המאור הקטן לממשלת הלילה, ז) ובלילה שירה
 עמי. שיר דלויים, ודא יסוד. ח) בן ישי חי על האדמה. דתקין עשר מיני
 תהלים, ט) בשירה. ואיהו צדיק לשמאלא, את המאור הקטן, ודא שכינתא,
 דאתנטילת משמאלא. ה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (בראשית א) תרומה עו צ"ג. ו) (תהלים מב) ש בשירו. ת בדפו"י כתבו ע"כ יתרו כ"ג ככד את
 שמות קג צ"ג. ז) (שם) שם. ח) (ש"א כ) ב"א וגו'. כי תצור אל עיר וגו' עד בהאי עלמא נדפס
 רמט צ"ד. בפרשת בלק ר"ב א.

מאמר

הסולם

סנהדרי גדולה סנהדרי קטנה

כד) ובג"ד תפארת את וגו': ומשום
 זה, תפארת שנקרא, את המאור הגדול
 לממשלת היום, הוא משום שנאמר בו, יומם
 יצוה ה' חסדו. וכיון שהוא חסד, ע"כ נקרא
 המאור הגדול. את המאור הקטן לממשלת
 הלילה, היינו ובלילה שירה עמי היינו שיר
 דלויים שזה יסוד שבמלכות בסו"ה בן ישי חי
 על האדמה, אשר ח"י הוא יסוד, האדמה היא
 מלכות, שהוא תקן עשר מיני שירה בתהלים.
 דהיינו אשרי שיר מכתס וכו'. (כנ"ל פנחס
 אות רס"ח). והוא צדיק שבשמאל, דהיינו יסוד
 שבמלכות, ושמאל את המאור הקטן, זו היא
 השכינה שגלקחה משמאל. כי השכינה נבנתה
 מקו שמאל דבינה במצב הא' (כנ"ל ב"א מאות
 ק"י עד אות קט"ו) וכן היא תמיד מבחינת
 שמאל.

כולם. שכתוב, והיה כל דבר הגדול יביאו אליך
 וכל הדבר הקטן ישפטו הם, אלו הם סנהדרי
 גדולה וסנהדרי קטנה. שעליהם נאמר הדבר
 הגדול הדבר הקטן. סנהדרי גדולה הם מצד
 שכינה עליונה, שהיא בינה. סנהדרי קטנה הם
 מצד שכינה התחתונה, שהיא מלכות.

כג) משה שושבינא דמלכא וכו': משה
 הוא השושבין של המלך, ז"א, אהרן, הוא
 שושבין של המלכה. ועמהם, הם צ"ב סנהדרין,
 דהיינו ע' סנהדרין שעליהם משה ואהרן. שהם
 כמנין חסד, שהוא בגי' ע"ב. ומכאן הם נקראים
 סנהדרי גדולה. כי חסד נק' גדול כנ"ל.
 סנהדרי קטנה, הם מצד שמאל, שהיא מלכות
 הנבנית משמאל, שעליה כתוב, את המאור
 הקטן לממשלת הלילה.

(דפו"י דף רע"ה ע"ב)

סליק פרשת שופטים

פרשת כי תצא

רעיא מהימנא

(א) רע. וְעֲנִשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וּגְוִי. פְּקוּדָא דֵּא, לְדוֹן בְּדִין, מוֹצִיא שֵׁם רַע. הַהִיד, וְעֲנִשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וְנִתְּנוּ לְאֲבֵי הַנְּעֵרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רַע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. רַבְּנָן, וְהָאִי אִיהוּ בְּתַר נְשׁוּאִין, דְּאָמַר לֹא מִצְאֵתִי לְבִתְךָ בְּתוּלִים, וְלֹא כָל שֵׁם רַע שְׁקוּל, דְּמִרְגְּלִים דְּאִפִּיקוּ שׁוּם בֵּישׁ עַל אַרְעָא, אֲתַעֲנִשׁוּ בְּגִינָהּ, וּמִיתוּ וְלֹא זָכוּ לָהּ. וְאַתְתָּא קִרְקַע אִיהִי בְּאַרְעָא, כַּמָּה דְּאוּקְמוּהּ, אֶסְתֵּר קִרְקַע עוֹלָם הִיתָה.

(ב) וְאִי תִימְרוּן שׁוּם בֵּישׁ עֲלֵהּ, דְּאֶסְתַּאבְּת בְּאַחְשׁוּרוּשׁ, וּזְכַתָּה לְאַתְלַבְּשָׂא בַּהּ רוּחָא דְּקִדְשָׁא הַהִיד וְתַלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. הָא אָמַר קְבִיָּהּ, אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן וְתַהֲלֵתִי לְפַסְיִלִים. וְרוּחָא דְּקִדְשָׁא שְׂכִינְתָּא הוּא, דְּאִיהִי שֵׁם דְּאַתְלַבְּשַׁת בְּאַסְתֵּר.

(ג) אַבְל רַבְּנָן, וְוִי לְאִינוּן דְּאַכְלִין גַּ תַּבְּן תַּבְּל דְּדְּאוּרִייתָא וְלֹא יָדַע

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) חלק א' בהשמות רס. אמור י אות כט, לעיל ואתחנן אות קכד צ"ח. (ב) אסתר ה) בהר ז צ"ק. (ג) (ישעיה מב) יתרו קד צ"ו. נדמו נדפס בפרשת נשא באורא דף קמ"ג ב'. כד ברא עלמא וכו' עד ובעלמא דאתי נדפס בפרשת קדושים דף פ"ו ע"א. ב ל"ג רבנן. ג ל"ג תבן; תבן ול"ג תבל. ד מוסיף דאורייתא חמור דאורייתא [דאתחשיב] חכמ מיוסלא ררב רבנן.

מוציא שם רע

הסולם

מאמר

באחשורוש, ועם זה זכתה שיתלבש בה רוח הקדש, שהיא מלכות. ז"ש ותלבש אסתר מלכות, וא"כ הרי אתם מוציאים שם רע על המלכות, והרי אמר הקב"ה, אני הויה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. שזו היא השכינה, שנקראת שם, וכבוד, ותהלה, ורוח הקדש הוא השכינה והוא שם שנתלבשה באסתר. ואיך תאמרו שנמטאה באחשורוש. (ג) אַבְל רַבְּנָן וְוִי וְכִי: אַבְל חַכְמִים, אוי לאלו שאוכלים תבן ושבלים של התורה, כלומר שתורתם מעורבת משוב ורע כמו תבן ושבלים המעורבים מאכל וקליפות, ואינו יודע בסתרי תורה, אלא קלים וחמורים של תורה, קלים הם

(א) וְעֲנִשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וּגְוִי: מִצְוָה זו, היא, לְדוֹן בְּדִין מוֹצִיא שֵׁם רַע. ז"ש, וְעֲנִשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וְנִתְּנוּ לְאֲבֵי הַנְּעֵרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רַע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַעִיא מְהִימְנָא, חַכְמִים, זֶהוּ הוּא אַחַר הַנְּשׁוּאִין, שְׁהָרִי אָמַר, לֹא מִצְאֵתִי לְבִתְךָ בְּתוּלִים. וְאִין כָּל שֵׁם רַע שׁוּה, כִּי הַמְּרַגְלִים שְׁהוֹצִיאוּ שֵׁם רַע עַל הָאָרֶץ, נְעִנְשׁוּ בְּשִׁבְלֵיהּ, וּמִתּוּ וְלֹא זָכוּ לָהּ, וְאַשָּׁה הִיא קִרְקַע בְּאַרְץ, לְפִיכָךְ נַחֲשָׁבוּ הַמְּרַגְלִים כְּמוֹ מוֹצִיא שֵׁם רַע עַל אֲשֶׁה. כְּמוֹ שְׁהַעֲמִידוּ אֶסְתֵּר קִרְקַע עוֹלָם הִיתָה. (ב) וְאִי תִימְרוּן שׁוּם בֵּישׁ עֲלֵהּ: וְאִם תִּאמְרוּ שֵׁם רַע עַל אֶסְתֵּר, שְׁתִּאמְרוּ שְׁהִיא נְטִמָּא (דְּפוֹי דָּף רַעִיָּה ע"ב)

בסתרי דאורייתא, אלא קלין וחמורין דאורייתא, קלין תבן דאורייתא, חומרא דאורייתא, חטה, חט ה', אילנא דטוב ורע.

ד) לית דרכא דמלכא ומטרוניתא, למרכב על חמרא, אלא על סוטון. הה"ד ז) כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה. דאין מזולזין במלכותא, למרכב מטרוניתא על חמרא. כ"ש מלכא, לית דין אתר הדיוט עבד, דארחיה למרכב על חמרא. ובג"ד כתיב ביה במשית, ה) עני * ורוכב על חמור. עני איהו תמן בסימן, ערובין נדה יבמות, ושאר מתניתין בכלל. ולא אתקרי תמן מלך, עד דרכיב בסוסיא דיליה כנסת ישראל.

ה) קב"ה כד איהו לבר מאתריה, לאו איהו מלך. וכד אתהדר לאתריה, ויהיה י"י למלך. והכי ישראל, אתמר בהון, כל ישראל בני מלכים. כגוונא דאבא, אינון בנוי. לאו אינון בני מלכים, עד דיהדרון לארעא דישראל. ואי תימא דהדיוט דא, אף ע"ג דאיהו הדיוט לגבי מאריה, ה) עליה אתמר, אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך. והדיוט דא לגבי מלכא עבד מטטרון. ואדם קדמאה דלא נטר יקר דיהבו ליה, נחתו ליה למיכל עם חמריה, ו) ואמר אני וחמורי נאכל באבוס אחד. ויששכר בהאי חמרא, זכה לאתקרי ז) יששכר חמור גרם.

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ברכתא עליה. ו הדא הוא דאמר ; אמר.

ד) (חבקוק ג) צו כה צ"נ. ה) (זכריה ט) ויחי קפו צ"ב והר חדש מז ט"ב של"ד פ ט"ד שי"ד. ו) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ז) (בראשית מט) ויצא צד צ"ד.

מוציא שם רע

הסולם

מאמר

עצה"ד טו"ר. ואין הקב"ה נקרא מלך עד שרוכב על הסוס שלו, שהוא כנסת ישראל. דהיינו, המלכות. בסו"ה, לסוטתי ברכבי פרעה דמיתיד רעיתי. שהיא כולה טוב. בלי רע כלל. ה) קב"ה כד איהו וכו' : הקב"ה כשהוא מחוץ למקומו, אינו מלך. וכשחוזר למקומו, והיה ה' למלך. וכך ישראל נאמר בהם, כל ישראל בני מלכים. וכמו האב, כן הבנים אינם בני מלכים עד שיהזרו לארץ ישראל. ואם תאמר, שזה הרוכב על החמור הוא הדיוט. ומשיב, אע"פ שהוא הדיוט כלפי אדונו, למדנו עליו, אל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך. כי הדיוט זה הוא העבד מטטרון. והוא הרוכב על חמור הזה. ואדם הראשון שלא שמר על הכבוד שנתנו לו, שאכל מעצה"ד, הורידו אותו, שיאכל יחד עם חמורו שהוא בחי' עצה"ד טוב ורע כנ"ל. ואמר להקב"ה אני וחמורי נאכל באבוס אחד (פסחים ק"ח). ויששכר זכה בחמור הזה, להקראות, יששכר חמור גרם. דריינו משום שהכניע תחתיו את חמור הזה, נקרא חמור גרם שהורידו מן גרם המעלות. (כנ"ל ויחי אות תרפ"ה).

הם תבן דאורייתא. דהיינו פסולת, וחומר של תורה הוא חטה, שיש בה מאכל ופסולת. כי חטה היא אותיות ח"ט ה', אשר חט הוא פסולת ה' היא הטוב. שה"ס עץ הדעת טוב ורע. דהיינו כמו שאמרו ז"ל עץ הדעת חטה היתה (ברכות מ). תבל פירושו שבלים, כי על שבלים, ת"י תובלי, (בראשית מ"א ו'). ד) לית דרכא דמלכא וכו' : אין דרך המלך והמטרוניתא לרכוב על חמור. דהיינו חומר של תורה, שה"ס חטה, ועצה"ד טו"ר, כנ"ל, אלא על סוסים, שה"ס סתרי תורה. ז"ש כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה, כי אין מקילים במלכות שתרכב המלכה על חמור, וכל שכן המלך, שאין זה מקום הדיוט, ועבד שהוא מטטרון שנקרא הדיוט ועבד, שדרכו לרכוב על חמור. ומשום זה כתוב במשיח, בשעה שלא יזכו ישראל, עני ורוכב על החמור, עני הוא שם, שהוא סימן לעירובין נדה יבמות, שהם ר"ת ענ"י. ושאר המשנות הם בכלל אלו. שזה רומז, שכל זמן שאינו יודע סתרי תורה אלא בתורה הנגלית, הוא קני בדעת, ורוכב על חמור, שהוא בחי' (דפ"י דף רע"ה ע"ב *) דף רע"ו ע"א

(ו) ורבנן מארי מתניתין, מטרוניתא אתמר ז בה (ח) ומלכותו בכל משלה, בתר דאתלבשא ח ביה אסתר, שליטת אסתר על אחשורוש ואומתיה. ואתמר בהו (ט) והרוג בשונאיהם. ואי תימא דאתיחד עמה. אף על גב דהו בביתא חדא, ח"ו. אלא, כגוונא דיוסף, דאתמר ביה, י ותנח בגדו אצלה, ולא לבושו, אלא בגדו, לישנא (כ) דבוגדים בגדו.

(ז) והכא סתרא רברבא. ובגין דא, אסתר: לישנא דסתראה, (ח) אתה סתר לי, שכינתא אסתירת לה מאחשורוש, ויהיב ליה שידה באתרה, ואתהדרת איהי בדרועיה דמרדכי. ומרדכי דהוה ידע שמא מפרש, כ ושבעין לשון, עבד כל דא בחכמתא. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, דאפילו בלא דא, אית ליה לבין: קודם דיתיחד עם אתתיה, למללא עמה, בגין דשמא שידה אתחלפא ח באתתיה.

(ח) ודא באתתא מאילנא דטוב ורע, אבל אם היא משכינתא, לית לה שנוי, הה"ד (ח) אני יי לא שניתי. אני: דא שכינתא. ולית לה דחילו מכל סטרין אחרנין. נ הה"ד, (י) כל הגוים כאין נגדו.

(ט) ובאתרא דשכינתא תמן, כמה סגולות תמן. ח ובגין דאסתר אתלבשת שכינתא בה, חזיא הות למעבד עמה כמה ט סגולות. כגוונא דשרה, קב"ה נטיר לה, בגין שכינתא דהות עמה, נטיר לה מפרעה, ואפילו לבושה ותכשיטיה בכלהו שוי קב"ה סגולות, בגין שכינתא. ובגין דא, אתא פרעה

חילופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (תהלים קג) משפטים קמ צ"מ. ט (אסתר ט).
 (י) (בראשית לט). כ (ישעיה כד) וילך אות יט.
 (ל) (תהלים לב) וישלח פה צ"ב. מ (מלאכי ג)
 בשלח מט צ"ח. נ (ישעיה מ) בא ל צ"ר.
 ז ביה. ח ל"ג ביה אסתר; באסתר. ט מהבוגדים.
 י לה. כ וע"ב. ל למללא קודם דיתיחד עם אתתיה
 בגין ול"ג למללא עמה. מ באתתא. נ ל"ג הה"ד.
 ס ל"ג מן ובגין עד כגוונא. ע צומות.

מוציא שם רע

הסולם

מאמר

שם המפורש, וע' לשון, עשה כל זה בחכמת. ומשום זה העמידו בעלי המשנה, שאפילו בלי זה, יש לאדם לדבר עם אשתו קודם שמתוידע עמה, משום, אולי נתחלפה אשתו בשדה. (ח) ודא באתתא מאילנא וכו'; וזה הא באשה, שהיא מצד עץ הדעת טוב ורע, נוהג בה חלוף לשדה, אבל אם היא מן השכינה, אין לה שנוי. ז"ש, אני הויה לא שניתי. אני זו השכינה, שאין לה פחד מכל הצדדים האחרים, דהיינו הקליפות, ז"ש, כל הגוים כאין נגדו.

(ט) ובאתרא דשכינתא תמן וכו'; ובמקום שהשכינה שם, כמה סגולות שם, וע"כ משום שהשכינה נתלבשה באסתר, היתה ראויה להעשות עמה כמה סגולות. כמו שרה, שהקב"ה שמר אותה, ומשום שהשכינה היתה עמה שמר אותה מפרעה, ואפילו לבושה ותכשיטיה, כולם עשה

(ו) ורבנן מארי מתניתין וכו'; והחכמים בעלי המשנה, אמרו, שהמטרוניתא, שהיא מלכות, נאמר בה, ומלכותו בכל משלה, שהיא מושגת גם על הקליפות, וע"כ אחר שנתלבשה אסתר במלכות, בסו"ה ותלבש אסתר מלכות, שלטה אסתר על אחשורוש ואומתו. ונאמר בהם והרוג בשונאיהם. ואם תאמר שנתיחד עמה אחשורוש, חס ושלום, אע"פ שהיו בבית אחד לא נתיחדה עמו, אלא כמו יוסף, שנאמר בו ותנח בגדו אצלה. שאינו נאמר לבושו, אלא בגדו, שהוא לשון בוגדים בגדו. שהיא בחינת חיצונית שלו, שיש בה אחיזה לקליפה.

(ז) והכא סתרא רברבא וכו'; וכאן סתר גדול, ומשום זה אסתר הוא לשון סתר ככתוב, אתה סתר לי. כי השכינה הסתירה מאחשורוש, ונתנה לו שדה במקומה, והיא חזרה לזרועו של מרדכי. ומרדכי שהיה יודע (דפו"י דף רע"ו ע"א)

לסנדלא, מחא ליה עמיה. והכי נמי בכל תכשיטין דילה. בכל תכשיט ותכשיט דהוה נגע ביה, מחי ליה, עד דאתפרש מנה ההוא טמא, ^ז ואחזר לה לבעלה. ^י ואי בתכשיטין דילה כך, כ"ש מאן דנגע בגופא. ואפילו באצבע דילה, לסטרא דיחודא, ^י והזר הקרב יומת. דקב"ה לא יהיב ליה רשו למקרב ^ז גבה, הה"ד ^י אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

^{יא} ובגין דא, לא כל ש"ר שקול. מרגלים דאפיקו שום ביש על ארעא דישראל מיתו. מאן דאפיק שום ביש על שכינתא, כל שכן דלקיין בנשמתהון. דאלין דאפיקו שום ביש על ארעא, לקו בגופייהו, ומיתת גרמייהו מיתו. אבל מאן דאפיק שום ביש על שכינתא, נשמתא דלהון לקאה. והאי למאן דידע רזא דא, ועינוי פתחין. אבל מאן דעינוי סתימין, לית ליה עונשא כל כך.

^{יב} ומה דרבנן דמתניתין שויין קמייהו, דאתתא אנוסה מותרת לבעלה. ודאי איסור והיתר דמתניתין לא ממלל אלא ^ק במיליה דב"נ, ואתתא דאיהי מאילנא ^ר דעץ הדעת טוב ורע. אבל אתתא דאיהי מאילנא דחיי, לאו לה דינא כאלין, דההוא דאילנא דחיי, צדיק וטוב לו. ובגיניה אתמר, ^ט לא יאונה לצדיק כל און, ולא לבת זוגו צדקת. ואוליפנא משרה בכיתא דפרעה, דלא הוה ליה רשו למקרב בהדה.

^{יג} ומאן ^ט דאיהו צדיק ורע לו, האי דאיהו מאילנא דטוב ורע,

מסורת הזהר

^ט (במדבר א) לעיל שופטים אות ח צ"ח. ^ז (ישעיה מב) לעיל אות ב צ"ג. ^ט (משלי יב) תקוני זהר ת"ע ככר. תקונים חרשים קב ט"ב שי"א.

חילופי גרסאות

^ז ל"ג ואחזר לה לבעלה. ^ז גביה. ^ק במיניה. ^ר ל"ג מן דעץ עד דחיי ומוסיף דחיי לאו לה דינא כאלין דאינון מאילנא דעץ הדעת ט"ר. ^ט דאמר.

מאמר

הסולם

מוציא שם רע

מוכה. וזה הוא למי שיודע סוד הזה, של מוציא שם רע על השכינה, ועינוי פתוחות, אבל מי שעינוי סתומות, אין לו עונש כל כך. ^{יב} ומה דרבנן דמתניתין וכו': ומה שחכמי המשנה שמו לפנייהם, שאשה אנוסה מותרת לבעלה. ודאי שאיסור והיתר שבמשנה אינו מדבר אלא בדברי האדם, ואשה, שהיא מאילן עצה"ד טוב ורע. אבל אשה שהיא מעץ החיים אין דין שלה כמו אלו, שמעצה"ד ט"ר, כי אותו שהוא מעץ החיים, הוא צדיק וטוב לו. ועליו נאמר, לא יאונה לצדיק כל און, ולא לבת זוגו הצדקת. ולמדנו זה משרה בכיתא דפרעה, שלא היתה לו רשות לקרב אליה.

^{יג} ומאן דאיהו צדיק וכו': ומי שהוא צדיק ורע לו, דהיינו זה שהוא מעץ הדעת טוב ורע, כיון שרע נמצא עמו, אין צדיק אשר לא יחטא ברע הזה, מאחר שנמצא עמו. רשע וטוב לו, הוא שנתגבר היצר הרע על יצר הטוב שלו, וע"ז אמרו וטוב, לו, שהטוב הוא

עשה הקב"ה סגולות, בשביל השכינה שהיתה עמה, ומשום זה כשבא פרעה לגעת בסנדל שלה, הכה אותו המלאך עם הסנדל, וכן בכל התכשיטים שלה, בכל תכשיט ותכשיט שהיה נגע בה היה התכשיט מכה אותו. עד שנפרד ממנה אותו הטמא, והחזירה לבעלה.

^י ואי בתכשיטין דילה וכו': ואם בתכשיטים שלה היה כך, כל שכן מי שנגע בגופה, ואפילו באצבעה, לשם צד היחוד, שאז, והזר הקרב יומת. כי הקב"ה לא נתן לו רשות לקרב אליה. ז"ש, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

^{יא} ובגין דא לא וכו': ומשום זה, לא כל הוצאת שם רע שוה. המרגלים שהוציאו שם רע על ארץ ישראל מתו. מי שמוציא שם רע על השכינה, כל שכן שהם מוכים בנשמותיהם, כי אלו שהוציאו שם רע על הארץ לקו בגופיהם, ומיתת עצמם מתו. אבל מי שמוציא שם רע על השכינה, הנשמה שלו ^(דפו"י דף רע"ו ע"א)

דכיון דרע עמיה, ^ז אין צדיק אשר לא יחטא בהווא רע, בתר דאיהו עמיה. רשע וטוב לו, דאתגבר יצר הרע על יצר טוב, אתמר וטוב לו, טוב איהו תחת רשותיה, ובגין דרע שליט על טוב, רשע איהו, דהווא דאתגבר נטיל שמא. רשע ורע לו, אל אחר סמאל, ורע לו, סם המות דיליה עכרם, ^ח תמותת רשע רעה. ובג"ד, אנוסה לאו איהי, אלא אי אית בה תערובת בההיא נשמתא, דטוב ורע.

(ד) ואורייתא ^ה דאתייהיבת, אתברו לוחין דילה, דאינון משולים לבתולים. וקב"ה ^ו הדר יהיב לון לישראל, ^ז לנטרא לה, אורייתא דבע"פ אתקריאת הלכה למשה מסיני. וחתן דידה, תבר בתולים דילה. ומאן דאפיק שום ביש עלה, דיימא דהא ההיא אורייתא לאו איהי דא, דהא לוחין דילה אתברו. קב"ה יימא ליה, דאיהו אבי הנערה, בת, דאיהו בתיבת בראשית, איהי ברתא דמלכא, קב"ה אמר ופרשו השמלה, ואתפתחת יריעה מסית, ^ח ויחזון דאתמר ביה, ^ט פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על * (הלוחות הראשונים אשר שברת. ^{טו}) מיד קם אליהו, וכל מארי מתיבתא, ובריכו ליה, ואמרו סיני סיני, הכי אתחזייא למשמע מלין דילך ולשתוק, אבל ברשותא דקב"ה ושכינתיה, אנא בעי למללא מלה לגבך, ליקרא דילך. א"ל אימא.

חילופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ז) (קהלת ז) בשלח סד צ"ע. (ר) (תהלים לד). ת דאתבריא. א ל"ג דר. ב ל"ג לנטרא. ג ביה (ר) (שמות לד) יתרו קי צ"י. אתמר ול"ג ויחזון.

מוציא שם רע

הסולם

מאמר

חתן של התורה. והחתן של התורה שיבר הבתולים שלה, שהם לוחות הראשונות, ומי שמוציא שם רע עליה, ויאמר שהתורה היא אינה כראשונה, שהרי הלוחות שלה נשברו, הקב"ה יאמר לו, שהוא אבי הנערה, דהיינו של הבת שהיא מרומזת במלה בראשית, כי בראשית הוא אותיות בת ראשי, לרמז שהתורה היא בת המלך. ואז אמר הקב"ה ופרשו את השמלה, ונפתחת יריעה מן ספר התורה, ויראו שנאמר בה, פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת.

(טו) מיד קם אליהו וכל ראשי הישיבה וברכו אותו, ואמר אליהו לרעיא מהימנא, סיני סיני, כך היה ראוי לנו. לשמוע דבריך ולשתוק, אבל ברשותו של הקב"ה ושכינתו, אני רוצה לדבר דבר אליך, לכבודך. אמר לו אמור.

פתח

הוא תחת רשותו של הרשע, ומשום שהרע שולט על הטוב הוא רשע, כי מי שנתגבר לוקח השם. אם מתגבר הטוב על הרע נקרא צדיק ורע לו שהרע היא תחת רשותו, ואם הרע מתגבר על הטוב נקרא רשע, וטוב לו, שהטוב תחת רשותו. רשע ורע לו הוא אל אחר, שהוא סמאל, ורע לו, היינו סם המות שלו, שהוא עבודת כו"ם. שכתוב עליו, תמותת רשע רעה. ומשום זה, אשה אנוסה, אינה, אלא אם כן יש בנשמה ההיא עירוב של טוב ורע.

(יד) ואורייתא דאתייהיבת וכו': והתורה שנתנה, נשברו הלוחות שלה שהם משולים לבתולים. שכמו שהבתולים עדות על ישרה של הבתולה, כך הלוחות שנתנו לעיני כל ישראל היו עדות על כל התורה. והקב"ה חזר ונתנה לישראל לשמרה, והתורה שבעל פה נקראת הלכה למשה מסיני. וע"כ נקרא משה (דפו"י דף רע"ו ע"א *) דף רע"ו ע"ב

טז) פתח ואמר, רעיא מהימנא, האי כלה דילך, קביה יהב לה לאברהם לגדלא ד לה לגבך, ובגין דאיהו נטיר לה, אתקריאת ברתיה. ההי"ד, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. ובה קיים כל אורייתא כלה, ואפילו עירובי תבשילין. ההי"ד, ט) וישמור משמרתי וגו'. ואיהו הוה לגבה אומן, כגון ט) ויהי אומן את הדסה. וקביה בריך ה ליה בגינה, ההי"ד ר) ויי' ברך את אברהם בכל. וגדיל ו לה מכל מדות טבין, וגמיל לה חסד, וסליק לה בגדולה במדת חסד דאברהם, והוה ביתיה בגינה פתוח לרווחה, למגמל חסד עם כל באי עולם. יז) ובגין דאיהו גמיל חסד עמה, ז) כד בנוי דאברהם הוה ממושכנין בכמה חובין במצרים, אמר קביה לך רעיא מהימנא, זיל וגמיל טיבו, למאן דגמיל ליה עמך, דדא כלה דילך, יהיבת לה ה ליה, לגדלא לה במדות טבין, ואיהו גדיל לה בתליסר מכילן דרחמי, דרמיזין בתלת תיבין והי' אנ"י והי', דאינון ואי'. דכליל בהון ע"ב שמהן, כמנין חסד. דבהון הוה אתגבר אברהם על ע"ב אומין ובכלה דילך, הוה ליה סגולה בע"ב שמהן, והוה נצח לכל אומה ולישן.

יח) ובגין דא, ב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ובוקע מים, דימא קרעת ליה קדם בנוי, בתריסר קרעין, בחושבן וי', ובזכות א' כ עבדת ימא יבשתא. ובה טובעו מצרים, דלא מהימנין בואי דאיהו אחד. ולומנא דאתי,

מטורת הזוהר

חילופי גרסאות

ט) (בראשית כו) ויקרא עא צ"ו. ח) (אסתר ב).
א) (בראשית כד) ב"א כז צ"ס. ב) (ישעיה סג)
ב"א קצו צ"ב.

מאמר

הסולם

מוציא שם רע

חסד, למי שגמל חסד עמך, כי הכלה שלך, שהיא המלכות, נתתי אותה לו, שיגדל אותה במדות טובות, והוא גדל אותה, שהמש"ד לה י"ג מדות הרחמים, הרמוזים בג' מלים, והי' אנ"י והי', שהם ראשי תיבות ואן, שכלול בהם ע"ב שמות, כי בתחילת שם ע"ב הוא השם והי', ובאמצעם הוא אנ"י, וסמוך לסופם הוא והי' השני. עיי' לעיל (בשלח אות קע"ג) וע"ב הוא כחשבון חסד, שבהם היה מתגבר אברהם על ע"ב אומות, שהם ע' אומות ועשו וישמעאל. ובכלה שלך, דהיינו במלכות, היתה לו סגולה בע"ב שמות, דהיינו לאחר שהמלכות קבלה אותם, והיה מנצח לכל אומה ולשון.

יח) ובגין דא מוליך וכו': ומשום זה, כתוב, מוליך לימין משה זרוע תפארתו, שהיא המלכות, ובוקע מים, שקרעת היים בשביל בנוי ביי"ב קרעים, כחשבון וי', ובזכות הא' שבמילוי וי', הרומזת על הארת הבינה, עשית

טז) פתח ואמר רעיא וכו': פתח ואמר אליהו, רעיא מהימנא, כלה זו שלך, דהיינו המלכות, נתן אותה הקב"ה לאברהם, לגדל אותה בשבילך, ומשום שהוא שמר אותה, היא נקראת בתו, זהו שאמרו, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה (כנ"ל ויחי אות רע"ז) ובה קיים כל התורה כולה, ואפילו עירובי תבשילין. ז"ש וישמור משמרתי וגו' והוא היה אליה. אומן. כמו ויהי אומן את הדסה. והקב"ה ברכו בשבילה. ז"ש הי' ברך את אברהם בכל. וגידל אותה בכל מדות טובות וגמל לה חסד, והעלה אותה בגדולה, במדת החסד של אברהם. והיה ביתה, בשבילה, פתוח לרווחה, לגמול חסד עם כל באי עולם.

יז) ובגין דאיהו גמיל וכו': ומשום שהוא גמל חסד עמה, כשבניו של אברהם היו בערבון, בכמה עונות שלהם במצרים, אמר לך הקב"ה, רעיא מהימנא לך והיה גומל (דפוי' דף רע"ו ע"ב)

א כימי צאתך מארץ מצרים ; אראנו נפלאות, יתקיים בישראל זרעא דאברהם. ב ובך יתקיים, מוליך לימין משה ; זרוע תפארתו ובוקע מים דאורייתא קדמהון, למהוי לך שם עולם. ותמן ; תרויח כלה דילך. ט ובגין דבת דא, אתייהבת לישראל, דאיהי הלכה דילך, מסטרא דשמאלא, הלכה למשה מסיני. דהא מסטרא דימינא, ה' הלכה דילך, מסטרא דשמא דאברהם. ו' דיצחק, וכלא ה"י מן אלהים. ואנת וא"ו, מלא דילה, שלימות דילה, כוס מלא. בקדמיתא כ"ס י"ה, ולבסוף כוס מלא ברכת י"י. כ) ובגין דאתייהבת לישראל על ידך, דאינון מסטרא דעמודא דאמצעיתא, אית לגלאה אמאי אתייהבת לון דהא ודאי אברהם הא אתמר אמאי אתייהבת ליה. ואנת גמילת חסד עם בנוי, כגוונא דגמיל הוא ע עמך. ליצחק י"ה ; ליה קב"ה ליה ולזרעיה, ; לנטרא לה ; מאילנא דטוב ורע. ועבדו ; לה כמה גדרין, וחתכו לה כמה לבושין, דאינון לבושי דהבא, בכמה פסקות. והו חולקין ומקשין עלייהו על אלין פסקות, לתקנא לה בכמה פרוקין, לקשט לה בכמה ; מיני קשוטין, לשבתות וי"ט, למהוי מקשטא לגבך בזמנא דתיתי לגבה בפורקנא בתרייתא, דאתמר ת בה ד) מ"ה ש"היה ה"וא. א

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (מיכה ז. שמות מב ז"ל. ד) (קהלת א) שם קין ; אשך כ"ס חסד ו' והשם י"ה, חסד ו"ה. ולבסוף, אשך יתקיים. נ זרעא דאברהם ול"ג זרוע תפארתו. ס תנוח ; דרווח. ע ל"ג עמך. פ לה. צ לעטרא. ק דאילנא. ר ליה. ש ל"ג מיני. ת ל"ג בה. א בדפו"י כתבו חסר כאן.

מוציא שם רע

הסולם

מאמר

ונקראת כוס מלא. כי בתחלה היתה כ"ס י"ה, אשך כ"ס חסד ו' והשם י"ה, חסד ו"ה. ולבסוף, היא כוס מלא ברכת י"ה ו"ה. שהכוס נתמלא והשם נתמלא. כ) ובגין דאתייהבת לישראל וכו' ; ומשום שהמלכות ניתנה על ידך לישראל, שהם מצד עמוד האמצעי, הכולל ימין ושמאל, יש לגלות למה ניתנה להם. כי ודאי אברהם, הרי למדנו למה ניתנה לו. דהיינו משום שהמטיף לה מדת החסד, כנ"ל, ואתה גמלת חסד עם בניו כמו שהוא גמל חסד עמך (כנ"ל אות י"ז) ונתן אותה הקב"ה ליצחק לו ולזרעו, לשמרה מעץ הדעת טוב ורע, ועשו לה כמה גדרים וחתכו בשבילה כמה לבושים, שהם לבושי זהב, בכמה פסקי דין. והיו חולקים ומקשים על אלו פסקי דין, לתקן אותם בכמה תירוצים, לקשט אותה בכמה קשוטים לשבת ויום טוב. כדי שתהיה מקושטת אליך בשעה שתבא לגאול אותה בגאולה האחרונה. שנאמר בה, מה ש"היה ה"וא. (חסד ההמשך).

ובגין

עשית את הים ליבשה. ובה טבעו המצרים, שאינם מאמינים בואו, שהיא ז"א, שהיא בגי' אחר. ולעתיד לבא יתקיים בישראל זרע אברהם כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ובך יתקיים, מוליך לימין משה זרוע תפארתו ובוקע מים, של תורה מפניהם לעשות לך שם עולם. ושם תרויח הכלה שלך.

יט) ובגין דבת דא וכו' ; ומשום שבת זו, דהיינו המלכות, נתנה לישראל, שהיא הלכה שלך, מצד השמאל, דהיינו הלכה למשה מסיני, כי הלכה היא אותיות הכלה, כי מצד ימין, הלכה שלך היא אות ה' דהיינו ה' שמצד השם אברהם, והיא י' מצד השם יצחק. והכל היא ה"י מן השם אלהים. כלומר שהם המוחין דאלקים שהם רק ו"ק. אמנם בלעדי ה"י אלו, המלכות נקראת אלם. להיותה לגמרי בלי מוחין. ואתה ואו, כי משה הוא בחינת ז"א שהוא ואו. וזהו המילוי של המלכות ושלמות שלה, דהיינו שהוא"ו משלימה במוחין דג"ר.

(דפו"י דף רע"ו ע"ב)

(כא) ובגין דאינון גרמו לך, ועבידו עמך טבין, אנת סבילת בגינייהו כמה מכתשין, בגין דלא יתקטיל משיח בן יוסף, דאתמר ביה ה' ופני שור מהשמאל, מזרעא דיוסף, דאתמר ביה ה' בכור שורו הדר לו. ובגין דלא יתחלל הוא וזרעיה בין עכו"ם, ב בחוביה דירבעם דעבד ע"ז, הוה הוא לאתחללא בעכו"ם ג הוא וזרעיה, בגין דירבעם בן נבט מזרעיה איהו, בגיניה אתמר ו בך, ה' והוא מחולל מפשעינו וגו', ובחבורתו נרפא לנו.

(כב) וישראל בגין דאינון כלילן ימינא ושמאלא, ה' תמן הי' ו דילך בשלימו ז הוה, אית לך לאתיחדא עמה בינייהו. ובגין דאתמר בך, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, אתמר בך ולו תהיה לאשה, לא יוכל לשלחה כל ימיו, בגלותא לא יכיל למפרש ליה מנה כל יומיו.

(כג) ואיך הוא שם רע דאפיקת עלה. ה' אלא בתר דאתייהיבת איהי לישראל, כל מאן דאפיק שום ביש על ישראל, כאילו אפיק עלה. ושום ביש ה' הוה, דאמרת לקב"ה, ה' למה יי יחרה אפך בעמך. וקב"ה אמר, וכי אנת אפיק שום ביש על ישראל דעבדו ית עגל, לך רד כי שחת עמך. ערב רב ודאי, דאנת גיירת לון עבדו ית עגלא. ובגין דא כי הוציא שם רע על בתולת ישראל ולו תהיה לאשה.

(כד) קם רעיא מהימנא, נשיק ליה באנפוי, ועל עינוי ובריך ליה, ואמר ליה, תהא מברך מפומא דקב"ה ושכינתיה, בכל מדה ומדה דיליה,

מסורת הזהר

חילופי גרסאות

ה' (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ה' (דברים לג) ויקרא עב צ"י. ז' (ישעיה ג) ויקהל קטו צ"כ. ח' (שמות לב) ויקרא עט צ"מ. ב' דת:ב"ה. ג' וזרעיה הוא. ד' ל"ג בך. ה' דתמן. ו' ל"ג דילך בשלימו; דילך ול"ג בשלימו. ז' הוא. ח' ל"ג אלא. ט' ל"ג הוה; הוא.

מאמר

הסולם

מוציא שם רע

על בתולת ישראל, נאמר בך, ולו תהיה לאשה, לא יוכל לשלחה כל ימיו, דהיינו כשהיא בגלות אינו יכול לפרוש ממנה כל ימיו.

(כג) ואיך הוא שם רע וכו': ואיפה הוא השם רע שהוצאת עליה. אלא אחר שהמלכות ניתנה לישראל, כל מי שמוציא שם רע על ישראל הוא כמוציא שם רע על המלכות והשם רע היה, במה שאמרת להקב"ה, למה ה' יחרה אפך בעמך, דהיינו ישראל. והקב"ה אמר, וכי אתה הוצאת שם רע על ישראל שעשו את העגל, לך רד כי שחת עמך, דהיינו העם שלך, שהם הערב רב. ודאי, שאתה גיירת אותם, הם עשו את העגל. ומשום זה, כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וע"כ, ולו תהיה לאשה. כנ"ל.

(כד) קם רעיא מהימנא וכו': קם רע"מ ונשק לו, לאליהו, בפניו ועל עינוי. וברך אותו, ואמר

(כא) ובגין דאינון גרמו וכו': ומשום שהם, גרמו לך, ועשו לך טובות, אתה סבלת בשבילם כמה צרות, כדי שלא יהרג משיח בן יוסף, שנאמר בו ופני שור מהשמאל, שהוא מזרע יוסף, שנאמר בו בכור שורו הדר לו. וכדי שלא יתחלל הוא וזרעו בין העכו"ם, שמחמת חטאו של ירבעם שעבד עבודה זרה, היה לו להתהלל בעכו"ם הוא וזרעו, משום שירבעם בן נבט מזרעו של יוסף הוא. ובשבילו נאמר בך, והוא מחולל מפשעינו וגו'. ובחבורתו נרפא לנו.

(כב) וישראל בגין דאינון וכו': וישראל משום שהם כלולים ימין ושמאל, להיותם מקו אמצעי, שם ה' י' שלך, שהם ימין ושמאל של המוחין דמלכות (כנ"ל אות י"ט) הן בשלמות, יש לך להתיחד עמה, עם המלכות ביניהם. ומשום שנאמר בך, כי הוציא שם רע (דפו"י דף רע"ו ע"ב)

ובעשר ספירן דיליה, ובכל שמהן דיליה, ובכל מארי מתיבתאן, ובכל מלאכין. וענו כלהו ואמרו אמן. וקב"ה ושכינתיה הודו בברכתיה. אליהו, קום אפתח פומך בפקודין עמי, דאנת הוא עוזר דילי, מכל * סטרא, דהא עלך אתמר בקדמיתא, ^(ט) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, בן אהרן ודאי, בן אח דילי הוא, ואח לצרה יולד. ^כ

(כה) כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורשה וגו'. פקודא דא, לדון במפתח חמשים כסף. הה"ד, כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורשה. אלין ישראל, מסטרא דשכינתא אתקריאו בת. ותפשה ושכב עמה ונמצאו ונתן לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. רבנן וכל מארי מתיבתא, איש: אלין ישראל, מסטרא דקב"ה. ותפשה, בקשורא דתפלין. ותפשה, בכנפי מצוה. אשר לא אורשה, בת יחידה, דא נשמה. ושכב עמה, בצלותא דשכיבא, בהשכיבנו. ונתן לאבי הנערה חמשים כסף, כ"ה כ"ה אתוון דיחודא.

(כו) קום רעיא מהימנא, דודאי מאן דאשתדל בהלכה שלא לשמה, ורווח הלכה, ודאי בתפישא ^מ איהי לגביה. ועם כל דא אוקמוה, לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והאי הלכה מסטרא דנער טוב, דאתפרש מאילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר, טומאה

חלופי גרסאות

י וכל מלאכין ענו. כ בדפו"י כתבו נשא קכ"ד א פקודא לדון בדיני סוטה. ל ל"ג דא. מ איהו לגבה.

מסורת הזהר

(ט) (במדבר כח) צו יא צ"ס.

כי ימצא איש נערה בתולה

הסולם

מאמר

אלו הם ישראל מצד הקב"ה שנקרא איש. ותפשה, בקשר של תפלין, ותפשה, בכנפי מצוה. אשר לא אורשה, היינו בת יחידה שהיא הנשמה, שע"י קשר של תפלין וציצית תופסים ישראל את הנשמה שלהם. ושכב עמה, היינו בתפלת השכיבה, דהיינו בהשכיבנו. ונתן לאבי הנערה חמשים כסף היינו כ"ה אותיות שביחוד דשמע, וכ"ה אותיות שביחוד בשכמל"ו.

(כו) קום רעיא מהימנא וכו': קום רע"מ, כי ודאי מי שעוסק בהלכה, שחיא המלכות, שלא לשמה, והרויח ההלכה. ודאי בתפישא היא אצלו. דהיינו שלא לרצון. ועם כל זה העמידו, לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והלכה זו, היא מצד הנער הטוב, שהוא מטטרון, שנפרש מאילן טוב ורע, שהוא איסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. ועל שם הנער מטטרון, נקראת המלכות נערה, שעתיד להתקיים

ואמר לו, תהיה מבורך מפי הקב"ה ושכינתו, בכל מדה ומדה שלו, ובעשר ספירות שלו, ובכל השמות שלו, ובכל ראשי הישיבות. ובכל המלאכים. וענו כולם ואמרו אמן. והקב"ה ושכינתו הודו בברכתו. אליהו, קום פתח פיך במצוות עמי, כי אתה הוא עוזר שלי מכל צד, כי עליך נאמר בתחילה, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, כי פנחס הוא אליהו, בן אהרן ודאי, בן אח שלי, הוא שנאמר, ואח לצרה יולד.

מאמר כי ימצא איש נערה בתולה (כה) כי ימצא איש נערה וגו': מצוה זו היא, לדון במפתח חמשים כסף. ז"ש, כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורשה, אלו הם ישראל, שמצד השכינה הם נקראים בת. ותפשה ושכב עמה ונמצאו ונתן לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה, לא יוכל לשלחה כל ימיו. רבנן וכל בעלי הישיבה אמרו, איש, (דפו"י דף רע"ו ע"ב *) דף רע"ז ע"א

וטהרה, כשר ופסול. ועל שם נער, אתקריאת איהי נערה. דעתיד לקיים בה, וינערו רשעים ממנה, דאינון איסור טמא ופסול, סמאל ומשרייתיה. (ז) ד"א כי ימצא איש נערה בתולה, אלין ישראל, דכתיב (ז) כי נער ישראל ואוהבהו, נער מסטר דמטטרוין. ואין איש אלא קב"ה, שנאמר (ז) יי איש מלחמה. כי ימצא איש נערה בתולה, בתולת ישראל, נ דאתמר בה (ט) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. (ט) הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר, ולבתר אפתח לון חמשין תרעין (ט) דחירו, (ט) דאינון חמשין תרעין דרחמי, מסטרא דאברהם אבוהון. והאי איהו ונתן לאבי הנערה חמשים כסף, וכסף מדרגא דחסד, דרגא דאברהם.

(כח) דבמפקנו דמצרים, חמשין תרעין (ט) דחירו (ז) אפתח לון, מסטרא דדינא דשמאלא, דאיהו אדני, דתמן (ט) דן אנכי. קדם דינא דן אנכי, ולבתר נפקו. אבל בפורקנא בתרייתא, (ט) וברחמים גדולים, מסטרא דאברהם, וגדולה דרגא דאברהם, (ט) דבינה, תמן איהי יד הגדולה, תמן איהי נ' כסף. ולבתר לא יוכל שלחה (ט) בגלותא כל ימיו, בגין דלו תהיה לאשה, כמה דאתמר (ט) וארשתיך לי לעולם. וקרא אחרינא, (ז) כי בוועליך עושיך יי צבאות שמו. (ט) לא יאמר לך עוד עזובה. דאע"ג דשכינתא איהי בגלותא, קב"ה לא זו מנה. (כט) פקודא בתר דא, לישא אנוסתו. דודאי אנוסה אית מתרין סטריין,

חילופי גרסאות

מסורת הוהר

(י) (איוב לח) וישב יו צ"ג. (כ) (הושע יא) שמות נט צ"ה. (ז) (שמות טו) נח ז צ"ד. (ח) (עמוס ה) ויהי קפו צ"ה. (ט) (הושע ב) פנחס תשר צ"ד. (ס) (בראשית טו). (ט) (ישעיה נד) משפטים ככב צ"ל (בראשית טו). (ט) (ישעיה נד) תצוה מח צ"ר. (ק) (שם סב) וירא קיו צ"ו. כת צ"ר. (ז) (ישעיה נד) תצוה מח צ"ר. (ק) (שם סב) וירא קיו צ"ו.

כי ימצא איש נערה בתולה

הסולם

מאמר

הדין, שהוא שמאל, שהוא אדני, דהיינו המלכות מצד השמאל, ששם דן אנכי, כי באדני יש אותיות דין, שמקודם דן אנכי דין, ואח"כ יצאן. אבל בגאולה האחרונה, נאמר, וברחמים גדולים אקבצן שהוא מצד אברהם, וגדולה, שיהא חסד, היא מדרגת אברהם, כי בינה, שם היא נקרא יד הגדולה, ושם הוא חמשים כסף, דהיינו חמשים שערי בינה. ואח"כ לא יוכל לשלחה, בגלות כל ימיו, משום כי לו תהיה לאשה. כמו שנאמר, וארשתיך לי לעולם. ומקרא אחר, כי בוועליך עושיך ה' צבאות שמו. לא יאמר לך עוד עזובה. כי אע"פ שהשכינה היא בגלות, הקב"ה אינו זו ממנה.

מאמר ולו תהיה לאשה

(כט) פקודא בתר דא וכו': תמצוה שלאחר זו, היא לישא אנוסתו. כי ודאי יש אנוסה מב' צדדים, כי יש שהיא אנוסה מחמת אהבתו

להתקיים בה וינערו רשעים ממנה, שהם איסור טמא ופסול, סמאל והמחנות שלו. (כז) ד"א כי ימצא וגו': פירוש אחר. כי ימצא איש נערה בתולה, אלו הם ישראל, שכתוב כי נער ישראל ואוהבהו. והם נקראים נער מצד מטטרוין דהיינו שנשמותיהם מבריאה, ששם מטטרוין. ואין איש אלא הקב"ה. שנאמר ה' איש מלחמה. כי ימצא איש נערה בתולה, היינו בתולת ישראל, שנאמר בה נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. ואיש, היינו הקב"ה שפיתח אותה, שכתוב, הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר. ואח"כ פתח להם, חמשים שערי חירות, שהם חמשים שערי רחמים מצד אברהם אביהם, שהוא חסד. וזה הוא ונתן לאבי הנערה חמשים כסף. וכסף הוא ממדרגת חסד, שהוא מדרגת אברהם.

(כח) דבמפקנו דמצרים וכו': כי ביציאת מצרים, נפתח להם חמשים שערי חירות מצד (דפו"י דף רע"ז ע"א)

אנוסה ^ו ברחימו דיליה לגבה, ואיהי לא רחימת ליה. ואית אנוסה דרחימת אמ איהי ליה, ודחילת לאודווגא עמיה בלא קדושין וברכה, ואיהי לא בעאת אמ היא הדיוטא לגביה, ולו תהיה לאשה.

ל) בסתרי תורה, אית לן להמשיל משל, נשמתא אית דאיהי מטרוניתא. ונשמתא אית, דאיהי אמה. ^ת כגון ^ר וכי ימכור איש את בתו לאמה. ונשמתא אית, דאיהי שפחה הדיוטא, דב"ג, אוף הכי. אית דאיהו עבד שפחה לגבי נשמתא. ולזמנין נשמתא אזלא ברזא דגלגולא, הה"ד, ^ו ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, ויצר הרע רדיף אבתרהא, ^א לאעלא בגופא, דאיהו שפחה לגבי יצר הרע. ^ב איהו שד יהודי. ונשמתא ^ג י, אמה העבריה. ובה ההוא שד, אתהדר שדי, דנטיר לה ^ד לההיא נשמתא, ותב בה בתיובתא, ומברך בה לקב"ה בכל יומא בברוך. ומקדש בה לקב"ה, בקק"ק. ומיחד עמה לקב"ה, בק"ש.

לא) מה דהוה איהו שד, אתהדר מלאך דידיה מטטרון, ^ה ואתהדר שדי דהכי סליק במטטרון, בחושבן ^ו שדי. ומיד יתקיים ביה, ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. ואי לא חזר בתיובתא, איהי לגביה משתעבדא בחובין דעבדת, ויתקיים ^ז ביה ^ח האשה וילדיה תהיה לאדוניה. ואתמר בההוא שד בעל חוביה, והוא יצא בגפו. והאי שד, איהו כמטה דמשה, דאתהפך ממטה לנחש, ומנחש למטה, הכי האי שד, אתהפך משד למלאך, וממלאך לשד, כפום עובדוי ^ט דבר נש.

חילופי גרסאות

מסורת הוהר

ר) (שמות כא) משפטים ד צ"ט תקונים חדשים קב ט"ב ש"ד קיז ט"א ש"כ שכ"ד. ו) (בראשית ח) תקוני זחר בהקדמה א. ת"ו כב: תכ"א נד: ת"ע קלו: זחר חדש כא ט"א ש"ה כג ט"ג ש"כ שכ"ד לג ט"א ש"י. ת) (שמות כא) משפטים ע צ"ט. ש) ברחמי. ת ל"ג כגון. א לאעלה. ב מוסיף דיצר הרע איהו. ג עשרה. ד בההיא. ה מוסיף רוחא מגיה ואתהדר. ו ל"ג שדי. ז בה. ח כ"ג הרמ"ק; מוסיף דב"ג ומהכא אשתמודע [יוסף] שא אמאי אתקרי [הכי]; אקרי הכי.

ולו תהיה לאשה

הסולם

מאמר

והיצר הרע רודף אחריה ליכנס בגוף הוה. שהוא שפחה אל יצר הרע. כלומר כח העונות שמגלגול הראשון שיש בגוף הזה נבחן שהוא שפחה אל יצה"ר. והוא שד יהודי. הכפוף ליצר הרע, והנשמה היא י' הנקראת אמה העבריה, להיותה מעולם הבריאה, ובה שד הזה, דהיינו כח העונות של גלגול ראשון, מתהפך להיות שדי, מחמת ששמר הנשמה וחזר על ידה בתשובה, ומברך עמה להקב"ה בכל יום, בברוך. ומקדש עמה להקב"ה. בקדוש קדוש קדוש. ומיחד עמה להקב"ה. בקריאת שמע.

ל) בסתרי תורה אית וכו': בסתרי תורה, יש לנו להמשיל משל. יש נשמה שהיא מטרוניתא, דהיינו שנמשכת ממלכות דאצילות. ויש נשמה שהיא אמה, דהיינו שנמשכת מעולם הבריאה. כמו, וכי ימכור איש את בתו לאמה. ויש נשמה שהיא שפחה הדיוטא. דהיינו שהיא מעולם עשיה, וגם האדם הוא כן. יש אדם שהוא עבד שפחה אל הנשמה, ולפעמים הוא שהנשמה הולכת בסוד הגלגול, מחמת שהאדם חטא עמה בגלגול הקודם, אז, ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, שהנשמה אינה מוצאת בו מנוח, מחמת העונות שבגלגול הקודם. (דפ"י דף רע"ז ע"א)

(לב) וע"ש שדים דאתו מהאי, אוקמוה מארי מתניתין, דאית מנהון כמלאכי השרת, ואינון תלמידי חכמים. ׀ דידעין מאי דהוה, ומה דעתיד למהוי. ואינון בדיוקנייהו בארעא, אינון מארי פילוסופיא, אצטגניני ישראל, דידעין מאי דהוה, ומאי דעתיד למהוי, מאותות דחמה וסיהרא, לקותא דלהון, וכל ככב ומזל, ומה. אחזי בעלמא.

(לג) ואית מנהון * כבהמה, פרין ורבין כבהמה, דיוקנא דלהון לתתא אינון עמי הארץ, ואוקמוה מארי מתניתין, דאינון שקץ, ובנותיהון שרץ. ועל בנותיהון נאמר, * ארור שוכב עם כל בהמה. ואינון שונאים לת"ח מארי משנה, דאינון מלאכי השרת ממש. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, על ב"נ אי יהא * כמלאך יי, צבאות תורה יבקשו מפיהו, ואי לאו לא * יבקשו תורה מפיהו.

(לד) ואית אחרנין מארי סתרי תורה, * מארי מדות, דאינון ירתין נשמתין מסטרא דמלכותא קדישא, דאיהו כלילא מעשר ספירן. דמאן דירית לה, וזכי לה, זכי לעשר ספירן בלא פרודא, עשר ולא תשע, דאי הוו ירתין למלכותא יחידאה, הוו תשע בפרודא מנה, בגין דלית תמן פרודא, אמר בעל ספר יצירה עשר ולא תשע.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (דברים כז) ב"א רמ צ"ב. ב) (מלאכי א) נשא ט וידעין. י אחדי. כ ל"ג יבקשו תורה מפיהו. רג צ"ק. ז ל"ג מארי מדות.

מאמר

הסולם

ולו תהיה לאשה

מהם משדים, כבהמה, שהם פרים ורבים כבהמה. הצורה שלהם למטה בארץ. הם עמי הארץ, והעמידו בעלי המשנה שהם שקץ ובנותיהם שרץ, ועל בנותיהם נאמר ארור שוכב עם כל בהמה, והם שונאים תלמידי חכמים בעלי משנה, שהם מלאכי השרת ממש. ומשום זה העמידו בעלי המשנה על האדם, אם יהיה כמלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו, ואם לא, לא יבקשו תורה מפיהו. כי ת"ח הם כמלאכי השרת ממש.

מאמר עשר ולא תשע

(לד) ואית אחרנין מארי וכו': ויש אחרים בעלי סתרי תורה, בעלי מדות, שהם יורשים נשמות מצד המלכות הקדושה דאצילות, שהיא כלולה מעשר ספירות, ומי שירוש אותה, וזוכה אליה, זוכה לעשר ספירות בלי פרוד, עשר ולא תשע, כי אם היו יורשים המלכות בלבדה היו נמצאים ט' הספירות בפרוד ממנה, ומשום שאין שם, באצילות, פרוד, אמר בעל ספר יצירה, עשר ולא תשע, דהיינו, שלעולם אינן נמצאות ט"ס עליונות בפרוד ממנה.

ואי

על הנשמה, ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. ואם אינו חוזר בתשובה, הנשמה משועבדת אצלו בעונות שעשה, ויתקיים בו, האשה וילדיה תהיה לאדוניה, דהיינו שהנשמה תצא ממנו לשורשה, ונאמר באותו שד שהוא בעל חובו, דהיינו כח העונות שבגוף מגלגול הקודם, והוא יצא בגפו. דהיינו שיצא בלי תקון. ושד הזה הוא כמטה משה שנתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. כך שד הזה מתהפך משד למלאך וממלאך לשד, כפי מעשיו של האדם.

(לב) וע"ש שדים דאתו וכו': ועל שם השדים הבאים מזה, דהיינו משד הנהפך למלאך כנ"ל. העמידו בעלי המשנה, שיש מהם כמלאכי השרת, שהם תלמידי חכמים היודעים מה שהיה ומה שעתידי להיות. והם בצורתם בארץ למטה, שהם בעלי הפילוסופיא, אצטגניני ישראל, היודעים מה שהיה ומה שעתידי להיות, על פי האותות של החמה והלבנה והליקוי שלהם, וכל ככב ומזל, יודעים, מה שמראה בעולם.

(לג) ואית מנהון כבהמה וכו': ויש (דט"ז דף רע"ז ע"א * דף רע"ז ע"ב)

לה) ואי תימא דסליקת לעילא מעשר. שמא מפרש יו"ד היא ואי היא, ה הא עשר, יו"ד דמתייחד בה, ולא סליק לעילא מעשר. ובגין דא י, ולא י"א. אבל מאן דמחבר יו"ד, דאיהי אות ברית, נ בשפחה. ומטרוניתא כלילא מי, בשד דע"ז סמאל אתדן בגיהנם.

לו) דמאן דירית ברתא דמלכא מלכות, לא זכי לה, אלא ברא דמלכא, דאתקרי ג בני בכורי ישראל, ס דמסטרא דא אתקריאו ישראל בנין לקביה, הה"ד ט בנים אתם ליי אלהיכם, ומלכות דא דאצילות.

לז) ואית לקבלה מלכות דבריא, ואיהי מלכות למלאכים דבריא. ואיהי נערה דמטרוניתא, משמשא ט דילה, ואיהי דיוקנא דגבירתא דילה, כלולה מי. האי בחובין דישאל, יכילת לאתחללא בין אומין דעלמא. אבל מלכות דאצילות דקביה, עלה אתמר ה אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים, לא יהיב ט לה למאן דמחלל שבתות וימים טובים, אלא למאן דאיהו ברא דמלכא, ז ונטיר אורייתא ק ופקודין, ר בדחילו ורחימו דמאריה, ולא על מנת לקבל פרס, אלא כבן דאיהו מחויב למעבד צווייה דאבוי, דעליה אתמר ח כבד את אביך ואת אמך. את אביך: דא קביה. ואת אמך: דא שכינתא. ועם כל דא, מאן דמחלל נערה דמלכא, אתחשיב ליה כאלו מחלל מטרוניתא דילה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג) (שמות ד) לך קמד צ"ד. ד) (דברים יד) לך נג צ"ב. ה) (ישעיה מב) לעיל אות ב צ"ג. ו) (שמות כ) יתרו עז צ"ו.

מ ל"ג הא; נ ל"ג הא עשר; עשר ול"ג יו"ד. נ שפחה דמטרוניתא. ס מסטרא. ט דילה. פ ל"ג לה. צ וקיים. ק ל"ג ופקודין. ר ברחימו ודחילו.

עשר ולא תשע

הסולם

מאמר

לז) ואית לקבלה מלכות וכו': ויש כנגדה, מלכות דבריא, והיא מלכות למלאכים שבבריא, והיא נערה של המלכות דאצילות, ומשמשא שלה, והיא בצורת גבירתא דאצילות כלולה מיוד ספירות, מלכות זו, דבריא, מחמת עונות ישראל יכולה להתחלל בין אומות העולם. אבל מלכות דאצילות, של הקביה, נאמר עליה, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים, שאינו נותן אותה למי שמחלל שבתות וימים טובים, אלא למי שהוא בן מלך, ושומר תורה ומצות באהבה ויראת אדונו, ולא על מנת לקבל שכר, אלא כבן שהוא מחויב לעשות ציווי של אביו, שעליו נאמר, כבד את אביך ואת אמך. את אביך, זה הקביה, ואת אמך זו היא השכינה. ועם כל זה, מי שמחלל הנערה של המלך, שהיא מלכות דבריא, נחשב לו כאלו היה מחלל המלכה שלו.

לה) ואי תימא דסליקת וכו': ואם תאמר, שהמלכות עולה למעלה מעשר ושם היא לבדה, ומשיב, השם המפורש יוד הא ואו הא, שיש בו עשר אותיות, הוא עשר ספירות דז"א, והיוד, ספירות, שהן ז"א מתייחד בה, במלכות, ואינה עולה למעלה מעשר דז"א, שאינה נפרדת ממנו. ומשום זה אומר ספר היצירה, יוד ולא י"א. אבל מי שמחבר י' שהוא אות ברית, שהוא יסוד, בשפחה, או שמחבר המטרוניתא, שהיא מלכות, הכלולה מיוד, בשד דעבודה זרה שהוא סמאל, נידון בגיהנם.

לו) דמאן דירית ברתא וכו': כי מי שירש את בת המלך, שהיא מלכות, אינו זוכה בה אלא אם כן שהוא בן מלך, שנקרא בני בכורי ישראל שמצד זה, נקראים ישראל בנים אל הקביה. ז"ש, בנים אתם לה' אלקיכם. וזו היא מלכות דאצילות.

לח) ורבנן, כל שדין לאו אינון שקולין, ולא כל עבדין דשכינתא, דכתיב **ש** ביה, **ז** ומלכותו בכל משלה. אית לה כמה נערות **ח** עבריות, ושפחות עבריות. ואית לה עבדים ושפחות נכריות, בגין דלא ישתכח מלכותא אחרא בעלמא, בזמנא דאיהי שלטא.

לט) ואלין שפחות נכריות, **א** מסטרא דסם המות, נוקבא דסמאל. **ב** דשפחה הות למטרוניתא. נוקבא **ג** וסמאל אל אחר, עבד הוה ליה לקב"ה, לבתר דעבידו גרמייהו אלוהות, **ד** וקב"ה עתיד לאעבר לון מעלמא, ולממחי לון. **מ** **ה** ואי תימרון, אי בני נשא עבדין לון אלוהות, ולא ברעותי דלהון, אמאי אתענשו. אלא כד הוה דור המבול ודור הפלגה ידעי בהון, והוה **ו** מקטריין לון, וסגדין לון, ובההוא חילא דהוה **ז** מקטריין לון, וסגדין לון, הוה נחתי לגבייהו, ועבדי רעותייהו, וממללן בהון באינון צולמין, הא אתעבידו אלוהות ועבודת כו"ם. בגין דא, קב"ה עתיד לאעברא לון, וימחי לון מעלמא, צולמין דלהון דהוה פלחין בהון, ואשתאבו מנהון רוחין וצולמין.

מא) וכד אית בעלמא ערב רב, נחתין לאתגשמא בהון, וקב"ה יעבר לון מן עלמא, הה"ד **ח** ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. **ח** ואי תימרון, בזמנא דגלותא בתראה, לית עכו"ם, בגין דלא ידעין בני עלמא בהון. ואינון דידיעין בערב רב תמן, אשתכח לון דמכעיסין לקב"ה ושכינתיה, וישראל בינייהו, וערב רב מצליחין בהון, לקיים מאי דכתיב **ט** ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו.

מסורת הזוהר

חילופי גרסאות

ז) (תהלים קג) לעיל אות ו צ"ח. ח) (זכריה יג) א ב"ב ר צ"ו. ט) (דברים י) ב"א ר צ"א. ש ביה. ת ל"ג מן עבריות עד נכריות מסטרא באות ל"ט. א ל"ג מסטרא. ב שפחה. ג דסמאל. ד קב"ה. ה ואין תימרון אין. ו מקטריין. ז מקטריין. ח ואין.

מאמר

הסולם

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ

אלהות. והקב"ה עתיד להעביר אותם מן העולם ולמחות אותם.

מ) ואי תמרון אי בני וכו': ואם תאמרו, אם בני אדם עושים אותם אלוהות, ולא מרצון עצמם, למה נענשו להעבירם מן העולם. ומשיב, אלא כשהיו דור המבול ודור הפלגה יודעים בהם, והיו מקטירים להם ומשתחווים להם, ובכח ההוא שהיו מקטירים להם ומשתחווים להם, היו יורדים אליהם ועשו רצונם, והיו מדברים באלו הצורות, שעשו, הרי נעשו אלוהות ועבודת כו"ם, ומשום זה עמד הקב"ה להעביר אותם ולמחות אותם מן העולם, דהיינו הצלמים שלהם שהיו עבדו אליהם, וקלטו מהם רוחות וצלמים.

מא) וכד אית בעלמא וכו': וכשיש ערב רב בעולם, יורדים סמאל ונוקבא באלו הצלמים

לח) ורבנן, כל שדין וכו': ורבנן, שמעו. אין כל השדים שוים, ולא כל עבדי השכינה שוים. כי כתוב בה בהשכינה, ומלכותו בכל משלה. יש לה כמה נערות עבריות, שהן מלכיות דבריאה, ושפחות עבריות שהן מלכיות דעשיה, ויש לה עבדים ושפחות נכריות של הסטרא אחרא, שמשמשים אותה, כדי שלא תמצא מלכות אחרת בעולם, בזמן שהיא שולטת, וע"כ גם הס"א כפוף לה אז ועושה רצונה.

מאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ לט) ואלין שפחות נכריות וכו': ואלו שפחות נכריות מצד סם המות, שהן כנגד השכינה, שהן נוקבא של סמאל, אשר השפחה היתה למטרוניתא, דהיינו שפחה יורשת את גבירתה, וסמאל והנוקבא שלו שהוא אל אחר, עבדים היו אל הקב"ה ולאחר כך, עשו עצמם (דפו"י דף רע"ז ע"ב)

(מב) קמו כלהו תנאין ואמוראין וברוכו לרעיא מהימנא, ואמרו ליה סיני סיני, מאן יכיל למללא קדמך, דאנת בדיוקנא דמארך, דבזמנא דמליל בטורא דסיני, כל חיון דמלאכין, וחיון דכרסייא, ועלאין ותתאין, ^ט שתקו, ולא אשתכח דבור אחרא אלא דיליה. ובגין דאת בריה בדיוקנא דיליה, צריך למשמע כלהו מארי מתיבתא מלין מפומך, אל תתן שתיקה למלוך. ^כ

(מג) כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא וגו'. ושמח את אשתו אשר לקח. פקודא דא, חתן למחדי באתתיה שתא חד, דכתיב נקי יהיה לביתו שוה אחת. ואינון י"ב ירחין אינון ^ז מדילה. דהא שנה איהי כלה, ולית כלה בר ב"ב ירחין, דכתיב ^ח עומד על שנים עשר בקר. והואיל ולית תקונא דכלה, בר ב"ב, אצטריך חתן למחדי לה, ולביתה, לה ולתקונהא, כגוונא דלעילא. וע"ד יעקב כתיב ביה, ^ט ויקח מאבני המקום. אבני המקום י"ב הוו, ימאן דחדי לכלה, חדי לעולימתהא, * ועולימתן י"ב הוו. וכלא איהו רזא דשנה. בגין כך אצטריך לחתן למחדי באתתיה שנה אחת.

(מד) והא אוקימנא, דחדוה דא, לאו דיליה היא, אלא דילה. דכתיב ושמח את אשתו. וישמח את אשתו לא כתיב, אלא ושמח, יחדי לכלה. כגוונא

חילופי גרסאות

מסורת הוהר

(י) (מ"א ז) ויחי רמא צ"ג. כ) (בראשית כח) ויצא ^ט ל"ג שתקו. י' אשכחו. כ' בדפו"י כתבו קע"ח ב' ה צ"א. כל פטר רחם. ז' מדילה.

ושמח את אשתו

הסולם

מאמר

אחת, שכתוב, נקי יהיה לביתו שנה אחת, שאלו י"ב חדשים הם שלה. כי השנה היא כלה, דהיינו המלכות שנקראת שנה, ואין כלה זולת ב"ב חדשים, שכתוב ויעש את היס וגו'. עומד על שנים עשר בקר. כי היס היא המלכות, י"ב בקר, ה"ס ד' ספירות חו"ב תו"מ שבכל אחת ג' קוין. שה"ס י"ב בכל מקום. ומתוך שאין תקון הכלה, חוץ מ"ב, ע"כ צריך החתן לשמח אותה ואת ביתה, אותה ותקוניה, כעין של מעלה. וע"כ יעקב, כתוב בו, ויקח מאבני המקום. אשר המקום הוא מלכות, אבני המקום הן י"ב, ומי שמשמח את הכלה משמח את העלמות שלה, שהן ספירותיה שבבריאה, ועלמות הן י"ב. מטעם הנ"ל. והכל הוא סוד השנה, ומשום זה צריך החתן לשמח באשתו שנה אחת.

(מד) והא אוקימנא דחדוה וכו': והרי העמדנו, ששמחה זו אינה שלו אלא שלה, שכתוב, ושמח את אשתו, וישמח את אשתו לא כתוב, אלא ושמח, דהיינו שישמח את הכלה. כעין זה, אין שמחה לכלה זולת בגוף ותקוניה, ומי משמח אותם צדיק. ועל כן

הצלמים להתגשם בהם. וע"כ הקב"ה יעבירם מן העולם. ז"ש, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ואם תאמרו, שבזמן גלות האחרון אין עבודה זרה, משום שבני אדם אינם יודעים בהם. ומשיב, שאלו היודעים שם בערב רב, נמצאים מכעיסים הקב"ה ושכינתו, וישראל שביניהם. והערב רב מצליחים בהם, לקיים מה שכתוב, ומשלם לשונאיו אל פניו להאבדו.

(מב) קמו כלהו תנאין וכו': קמו כל התנאים והאמוראים וברכו את רעיא מהימנא, ואמרו לו, סיני סיני, מי יכול לדבר לפניך, שאתה בצורת אדונך, שבזמן שדבר בהר סיני, כל החיות שבמלאכים, וכל החיות שבכסא, והעליונים והתחתונים שתקו, ולא נמצא דבור אחר אלא שלו. ומשום שאתה בנו בצורה שלו, צריכים כל בעלי הישיבה לשמוע דברים ממך. אל תתן שתיקה לדבריך.

מאמר ושמח את אשתו

(מג) כי יקח איש אשה חדשה וגו': מצוה זו היא, שהחתן ישמח עם אשתו שנה (דפו"י דף רע"ז ב' *) דף רע"ח ע"א)

דא, לאו חדו לכלה, בר בגופא ותקונהא. ומאן חדי לון. צדיק. ועל דא נקי יהיה לביתו. נקי, דלא יעמול במלי דעלמא, דיהא ביה רעוא למחדי לה. נקי מכלא. נקי למסין ולארנונין וגולגלתין. נקי דלא יפוק לחילא לאגחא קרבא. לאשתכחא חדוה עילא ותתא, ולא תערא חדוה לעילא. זכאין עמא קדישא, דמאריהון חדי בהון, זכאין אינון בהאי עלמא, וזכאין אינון בעלמא דאתי. ^ו

מה) ביומו ^ז תתן שכרו וגו'. פתח רעיא מהימנא ^ח ואמר, פקודא ^ט בתר דא לתת שכר שכיר בזמנו. הדא הוא דכתיב, ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. מארי מתיבתאן עלאי ותתאי, שמעו. מטטרון איהו שכר שכיר, מחיי עלמין, שליח דיליה, לקבלא חיי ברכאן דצלותא, בכל יומא, תלת זמנין. ובגין דא, ביומו תתן שכרו, דא צלותא דשחרית. ולא תבא עליו השמש, דא צלותא דמנחה, דאי עבר יומו, בטל קרבנו. כי עני הוא ^ט ודאי, ^פ עני הוא בגלותא, לית ליה מדיליה, אלא מאי דיהיבין ליה בצלותא, בגין דא צלותא דיליה, ^מ תפלה לעני כי יעטוף, בעטיפת ציצית, תפלה דיד איהי. ^{מו} ואליו הוא נושא את נפשו, דא תפלת ערבית, דאיהי אמורים ^צ ופדרים, שירין דקרבנין דיומא. ואינון כגון פרט הכרם, ^ס ופאת שדך, דעליהו אתמר, שירי מצוה מעכבין את הפורענות. לעני ולגר תעזוב אותם, דעמודא דאמצעייתא בר מאתריה, גר אתקרי. ובגין דא, אנא דדרגא דילי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) קדושים כח צ"פ. ח) (תהלים קב) ב"א קסו צ"ג. ט) בדפו"י כתבו פקודא י"ו למיהך ב"ג באווחוי דקב"ה י"ז לאוכחא וכו' פ"ח ב'. נ ל"ג ואמר. ז) (ויקרא יט). ט) ל"ג בחר. ע מוסיף דצדיק ודאי. פ ל"ג עני. צ ופדרים.

מאמר

הסולם

ביומו תתן שכרו

תבא עליו השמש, זהו תפלת המנחה, שאם עבר יומו בטל קרבנו. כי עני הוא, ודאי עני הוא בגלות, שאין לו משלו אלא מה שנותנים לו בתפלה. משום זה התפלה שלו, היא תפלה לעני כי יעטוף, דהיינו בעטיפה של ציצית. ותפלה של יד היא. כלומר, תפלה לעני היא תפלה של יד, שהיא המלכות. ^{מו} ואליו הוא נושא וגו': ואליו הוא נושא את נפשו זהו תפלת ערבית. שהוא כנגד אמורים ופדרים הנותר מקרבנות היום. והם כמו פרט הכרם, ופאת שדך, שעליהם למדנו, שירי מצוה מעכבים את הפורענות. לעני ולגר תעזוב אותם, דהיינו לעמוד האמצעי שהוא ז"א, כי עמוד האמצעי כשהוא חוץ ממקומו, דהיינו בגלות, נקרא גר, ומשום זה, אמר רע"מ, אני, שהמדרגה שלי היא עמוד האמצעי, קראתי את עצמי גר בגלות הראשון. ז"ש, כי גר הייתי בארץ נכריה שהוא ז"א, רובץ בגלות בשביל ישראל.

שאינו

כן נקי יהיה לביתו. נקי, שלא יעמול בדברי העולם, כדי שיהיה לו רצון לשמח אותה. נקי, מכל. נקי, ממסים וארנוניות וממס גלגלת. נקי, שלא יצא לצבא לעשות מלחמה. כדי שתמצא שמחה למעלה ולמטה, ולעורר שמחה למעלה, אשרי העם הקדוש, שאדונם שמח בהם. אשרי הם בעולם הזה ואשרי הם בעולם הבא.

מאמר ביומו תתן שכרו

מה) ביומו תתן שכרו וגו': פתח רעיא מהימנא ואמר, המצוה שלאחר זה, היא, לתת שכר שכיר בזמנו. ז"ש ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. ראשי ישיבות העליונים והחתונים שמעו. מטטרון הוא שכר שכיר, שליח מן חיי עולמות, שהוא יסוד דאצילות שנקרא חיי. לקבל חיי ברכות התפלה, בשביל המלכות, בכל יום, ג' פעמים. ומשום זה, ביומו תתן שכרו, זהו תפלת שחרית. ולא

(דפו"י דף רע"ח ע"א)

עמודא דאמצעיטא, קרינא גרמאי גר בגלותא קדמאי. הה"ד, (ט) גר הייתי בארץ נכריה, דאיהו בגלותא רביעא בגינייהו.

(מז) ר שאילו ליה מארי מתניתין, רעיא מהימנא, הא פקודא דא הו מקיימין ר ישראל בארעא דישראל. (ט) אמר לון, בגין לאתערא רחמי, על אלין דמתרכי מאתרייהו. דבר נש כד איהו לבר מאתריה, גיורא אתקרי, כ"ש על נשמתין דאזלין ערטילאין מההוא עלמא, ואתיין לעלמא דין. בגינייהו, האי איהו דאמר קרא, (ט) כצפור נודדת מן קנה, דא נשמתא, דשכינתא לא זזה מנה. כן איש, דאתמר ביה (ט) "י איש מלחמה, נודד ממקומו, דאיהו נע ת ונד מאתריה, דאיהו עלמא דאתי, בינה. ונד אבתרה בעלמא דין, עד דתשלים יומין דאתחייבת למיזל א לבר מאתרהא. ואיהו נטיר ב לה, ג עד דיחזיר לה לאתרהא. ואומי דלא יחזור איהו לאתריה, עד דיחזיר לה לאתרהא. ומאן דחזר בתיובתא, כמאן דאחזר לקביה ושכינתא לאתרהא. ודא רזא דפורקנא, דאמר (ז) היום אם בקולו תשמעו. (מח) אמרו מארי מתניתין דמתיבתא עלאה ותתאה, רעיא מהימנא, אנן שליחן דמארי עלמא לגבך, זכאה חולקך, דאנת בעל תשובה, שקול לשתין רבוון דישראל, ואנת הדרת לקביה ושכינתיה לאתריה, עילא ותתא. ובגינך ד יתפרקון ישראל ה ויחזרון לאתרייהו. ולית חילא ו למשיחין. למפרק לישראל, בר מינך. ובגינך אינון מתעכבין. אשלים מלין יקרין אלין, דעלייהו אתמר, (ט) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים.

חלופי גרסאות

ק שאלו ול"ג ליה. ר ל"ג ישראל. ש מוסיף או לא אמר; או לא ול"ג אמר לון; אמר ול"ג לון. י והאי ת ל"ג ונד. א בטר אתרהא. ב ליה. ג ל"ג מן עד, עד עד. ד יפרקון. ה מוסיף ויחזרו ישראל. ו למשיח.

מסורת הוהר

(ט) (שמות ב). (ע) (משלי כז) לך קלו צ"ב. (פ) (שמות טו) נח ז צ"ד. (צ) (תהלים צה) תקוני זהר תסט קיד: זהר חדש ח ט"א שני"א. (ר) (שם יט) נח צו צ"א.

ביומו תתן שכרו

הסולם

מאמר

שהוא לא יחזור למקומו עד שיחזיר אותה למקומה. וע"כ מי שחזר בתשובה, ומחזיר נשמתו למקומה, הוא כמי שמחזיר הקב"ה ושכינתו למקומו. וזהו סוד הגאולה שאמר היום אם בקולו תשמעו. פירוש, ולפיכך, גם כשישראל בארץ ישראל נקרא הקב"ה גר בשביל נשמות ערטילאין אלו, שלא נעשו להן לבוש מתורה ומצות, שיוכלו לבוא למקומן בעולם ההוא. ותפלת ערבית מעוררת רחמים עליהן שישובו למקומן. ואז גם הקב"ה חוזר למקומו, לבינת.

(מח) אמרו מארי מתניתין וכו': אמרו בעלי המשנה של ישיבה עליונה, דקב"ה, ושל ישיבה תחתונה, דמטטרון. רעיא מהימנא, אנו שליחים של רבוון העולם אליך, אשרי חלקך שאתה בעל תשובה, ושקול כנגד ששים רבוא מישראל, ואתה החזרת להקב"ה ושכינתו למקומם

(מז) שאילו ליה מארי וכו': שאלו אותו בעלי המשנה, רעיא מהימנא, הרי מצוה זו, לקט ופאה היו מקיימים ישראל בארץ ישראל, שאז היה הקב"ה במקומו ולא גר, ולמה כתוב לעני ולגר וגו'. אמר להם כדי לעורר רחמים על אלו הנשמות שנגרשו ממקומן, כי אדם שהוא חוץ ממקומו נקרא גר, כל שכן הנשמות שהולכות ערומות מעולם ההוא ובאות לעולם הזה, בשבילן, זה הוא שאמר הכתוב, כצפור נודדת מן קנה, זו היא הנשמה, שהשכינה אינה זזה ממנה, כן איש, זה הקב"ה, שנאמר בו ה' איש מלחמה, נודד ממקומו, שהוא נע ונד ממקומו, שהוא עולם הבא, דהיינו בינה. ונודד אחריה אחר השכינה שהיא עם הנשמה בעולם הזה, עד שנשלמו הימים שנתחייבה הנשמה ללכת לחוץ ממקומה. והוא שומר אותה, עד שיחזיר אותה למקומה. ונשבע (דמו"י דף רע"ח ע"א)

(ט) אמר לון, מארי מתיבתאן, בגין האי שכיר, דאיהו עבד, דאתי לקבלא תלת צלותין, תקינו מארי מתניתין דלכון, למהוי בר נש, בתלת ברכאן קדמאין, כעבד דמסדר ז שבחין קמי מאריה. ובאמצעות, כעבד ה דמקבל פרס ממאריה. ובבתראי, כעבד דנטל פרס ממאריה, ואזיל ליה.

(ז) ובגין דא, עבד אברהם, ורבקה, איהו אמתלא להאי, כד קודשא בריך הוא, ישלח למטטרון דאיהו עבדא דיליה, בגין צלותא איהו יימר לגביה, (ז) אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי. כלומר, אולי צלותא לא בעי למיזל אבתראי. אמר ז ליה קודשא ב"ה, ונקית משבועתי זאת. דחכמה איהו אבא, דנחית ז בצדיק, לנטרא שכינתא בגלותא, ומתמן שלח ה בגינה.

(נא) אמר ליה ההוא שליח, הב לי סימנין, לאשתמודעא בצלותא, דתמן ברתא, אמר קב"ה, והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה. * ואם לאו, אלא דאשכח כל אברין דגופא מליין חובין, ולא ז אשכחת ה ביה אבר לשרייא ביה תורה, דאיהו בדיוקנא דעמודא דאמצעייתא. ולא מצוה, דאיהו דיוקנא דרבקה, דהוה (ט) שושנה בין החוחים, דאינון רשעים גמורים.

מסורת הזוהר

חילופי גרסאות

(ז) (בראשית כד.) (ט) (שיר ב) הקסה"ז א צ"א. ז שבחוי. ח דבעי. ט כמאן; עבד. י דתלא. כ לה. ז לצדיק. מ בגיניה. נ דאשכח. ס באפי אברהם.

מאמר

הסולם

ביומו תתן שכרו

היא אבא, כלומר, אברהם הנקרא אב, שהוא חסד, הוא עולה ונעשה חכמה בגדלות, והוא יורד בצדיק, שהוא יסוד, לשמור השכינה בגלות, ומשם, מיסוד, שלח העבד, שהוא מטטרון שבג"י שדי, להיותו כנגד היסוד, אחריה, אחר התפלה, שבה השכינה.

למקומם למעלה ולמטה. ובשבילך יגאלו ישראל ויחזרו למקומם. ואין כח לב' משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, לגאול את ישראל חוץ ממך, ובשבילך הם נעכבים לגאול את ישראל. השלם דברים יקרים אלו, שעליהם נאמר, הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים.

(נא) אמר ליה ההוא וכו': אמר לו אותו השליח, מטטרון, תן לי סמנים להכיר בתפלה, ששם נמצאת הבת, דהיינו השכינה, אמר הקב"ה, והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה, דהיינו אס התפלה תהיה להשקות אותי, שתהיה לעשות לי נחת רוח. אז תדע שהשכינה שמה. ואם לא, אלא שמוצא כל אברי הגוף מלאים עונות שכל כונותיו בתפלה הן רק לעצמו, ולא לעשות לי נחת רוח, ולא נמצא בו אבר שלט שישרה שם תורה שהיא אור הרוח, שהוא בצורת עמוד האמצעי, ולא מצוה שהיא אור הנפש, שהיא בצורת רבקה, דהיינו השכינה, שהיתה שושנה בין החוחים, שהם רשעים גמורים, צוה לעבדו למטטרון, השמר לך פן תשיב את בני שמה, שהוא רוח דקדושה, כי מצוה היא נפש, רוח הוא תורה. כלומר שרוח נמשך

(ט) אמר לון, מארי וכו': אמר להם, ראשי ישיבות, בשביל שכיר הזה, שהוא עבד מטטרון (כנ"ל אות מ"ה) הבא לקבל ג' תפלות, התקינו בעלי המשנה שלכם, שהאדם יהיה בג' ברכות הראשונות של תפלת העמידה, כמו עבד המסדר שבחים לפני אדונו, ובברכות אמצעיות, כעבד המקבל שכר מאדונו. ובברכות אחרונות, כעבד שלקה שכרו מאדונו והלך לו.

(ז) ובגין דא עבד וכו': ומשום זה עבד אברהם, ורבקה, נמשלו לזה, כאשר הקב"ה ישלח למטטרון, שהוא העבד שלו, בשביל לקבל התפלה, שה"ס המלכות, הוא יאמר לו, אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי. כלומר, אולי התפלה לא תרצה ללכת אחרי. אמר לו הקב"ה, ונקית משבועתי זאת. ומפרש כי חכמה (דפ"י דף רע"ח ע"א *) דף רע"ח ע"ב)

מני לעבדיה מטטרון, ה) השמר לך פן תשיב את בני שמה, דאיהו רוחא דקודשא, דהא מצוה איהו נפשא, רוחא ע איהו תורה.

גב) ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין, לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ובאתר אחרא אמרו, פ כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת וכו'. יראת חטאו, אימא עלאה, תשובה. חכמה, אבא עלאה. כד אקדים ה' זעירא, דאיהי מצוה, שריא עליה תורה, דאיהו ו'. וכד אקדים יראה לחכמה, דאיהי ה' עלאה, שרייא עליה חכמה, דאיהי י'. ואקרי בן. ומכאן, כ) בנים אתם ליי אלהיכם.

גג) והאי איהו ב) זה שמי י"ה לעולם, וזה זכרי ו"ה. שמי עם י"ה, שס"ה. זכרי עם ו"ה, רמ"ח. וכלהו תרי"ג. דהיינו תרי"ג פקודין, דאתייהבו לבנין קדישין, למהוי לון חולקא בשמיה, הה"ד א) כי חלק יי עמו. נד) וכד אקדים תורה למצוה, או חכמה ליראה. אתהפך שמיה עליה לנוקבא, מדת הדין, ז כגוונא דא הוה"י. דאתהפך ליה כלא לדינא, וקשין ק מזונותיו באורייתא, כקריעת ים סוף. וכגוונא דא פורקנא, אם זכו יפקון ברחמי, הה"ד ד) בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר, ויפקון ברחמי. ואי לאו אקדים רחמי, ויפקון בצערא. ושפיר דאקדים צערא ודינא לרחמי. ובג"ד אוקמוה רז"ל, ר מארי מתניתין לפום צערא אגרא.

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

ת) (בראשית כד.) א) (דברים יד) לך נג צ"ב. ע ל"ג איהו. פ כל הקודם יראת חטאו. צ כגוונא ב) (שמות ג) בהר סז צ"ת. ג) (דברים לב) ב"א ולא גרסינן דא. ק מוסיף מזונותיו של אדם. ר לא קצד צ"ב. ד) (ישעיה סו) ויקהל קסב צ"ז. גרסינן מארי מתניתין.

יראת חטא קודמת לחכמתו

הסולם

מאמר

בג"י שס"ה. זכרי עם ו"ה בג"י רמ"ח. וכולם בג"י תרי"ג. דהיינו תרי"ג מצות שנתנו לבנים קדושים שיהיה להם חלק בשמו. ז"ש. כי חלק ה' עמו.

נמשך מז"א, הנקרא תורה. ואינו זוכה לרוח נפש דקדושה.

מאמר יראת חטא קודמת לחכמתו

גב) ובג"ד אוקמוה מארי וכו': ומשום זה העמידו בעלי המשנה, לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה. ובמקום אחר אמרו, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת וכו'. יראת חטאו, היא אמא עלאה, בינה הנקראת תשובה. חכמה היא אבא עלאה, וכשמקדים ה' הקטנה דהיינו מלכות, שהיא מצוה, שורה עליו תורה שהיא ז"א, שהוא ו'. וכשמקדים יראה, שהיא ה' עליונה, לחכמה, שורה עליו חכמה שהיא י', ונקרא בן. דהיינו בן י"ה, ומכאן, בנים אתם לה' אלקיכם.

גג) והאי איהו זה וגו': וזהו, זה שמי, י"ה, לעולם. וזה זכרי, ו"ה. שמי עם י"ה (דפו"י דף רע"ח ע"ב)

נה) ומפקנו דנפשא, מקודם דנפקת אית לה צערא, לבתר ם דנפיקת ברחמי. ורזא דמלה ה) בבכי יבאו, לבתר ובתחנונים אובילם, ת ובגיד, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, ויפקון ברחמי. וכגוונא דשלח קב"ה ליונה, ולא אשכח אתר לשריא. הכי שלח לך רעיא מהימנא בקדמיתא. נו) ומה כתיב בהון. ז) ויפן כה וכה וירא כי אין איש. דכלהון חייבין, ולא ם אשכחת בהון איש זוכה ב לאפקא מן גלותא. ובגיד סרבת למיזל תמן, ואמרת, ח) שלח נא ביד תשלח. והא אנת ג כגון בההוא זמנא, כך יתקיים עם ישראל, ט) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ובגלותא בתראה, תרין משיחין ישלח עמך, לקבל תרין גדפין דיונה. דאנת כגופא בגלותא רביעאה, לית לך גדפין. ולא עוד, אלא בקדמיתא הווי ישראל כגופא, ואנת ואהרן, ד כתרין גדפין דיונה, ובהון פרחו ישראל. ה

נז) לית פקודא, דלא אתכלילו תמן עשר ספירות. בתיבה תחתיים שניים ושלישים תעשיה. לאכללא ו בה, כהנים לויים וישראלים. תיבה שכינה עמהון,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (ירמיה לא) שמות סג צ"ת. ו) (שם ל) וירא ב קמג צ"א. ז) (שמות ב) ב"א רלא צ"ד. ח) (שם ד). ט) (מיכה ז) לעיל אות יח צ"ג.

ו) דאפיקת. ז) מוסיף לבתר דא ובגיד. א אשכחת. ב לאנפקא. ג כען. ד תרין. ה בדפו"י כתבו מה שחסר כאן עיין בסוף הספר. ו ל"ג בה.

מאמר

הסולם

מלחמות וצער ודין ויסורים מטרם שזוכים לרחמים. כי לפום צערא אגרא. נו) ומה כתיב בהון וכו': ומה כתוב בהם. ויפן כה וכה וירא כי אין איש, דהיינו שראה שכולם חייבים ולא נמצא בהם איש שיהיה זוכה לצאת מן הגלות. ומשום זה מיאנת ללכת שם, ואמרת שלח נא ביד תשלח. והרי אתה עתה כמו בזמן ההוא של יציאת מצרים. כך, עם ישראל יתקיים כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ובגלות האחרון ישלח עמך ב' משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שהם כנגד ב' כנפים של היונה, שהיא השכינה, כי אתה בגלות הד' כגוף, ואין לך כנפים. ולא עוד אלא בתחלה היו ישראל כגוף, ואתה ואהרן כב' כנפים של היונה, ובהם פרחו ישראל מן הגלות.

נה) ומפקנו דנפשא וכו': והיציאה של הנפש, דהיינו כשנולדת לעולם, מקודם שיצאה יש לה צער, דהיינו חבלי לידה, ואחר שיצאה היא ברחמים. וסוד הדבר, בבכי יבואו ואח"כ ובתחנונים אובילם, ומשום זה, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע. ויצאו ברחמים. וכמו ששלח הקב"ה ליונה, כי נח הוא בחינת יסוד ולא מצאה מקום לנוח. כמ"ש, ולא מצאה היונה מנוח, כך שלח לך רעיא מהימנא. בתחילה, ששלח לו, שמשום שלא מצא מקום להסתר ממנו, ע"כ נגלה לו (כנ"ל פנחס אות תצ"ט ע"ש).

פירושו. יונה זו הנשמה, שעליה הרמוז, וישלח את היונה מאתנו וגו'. דהיינו שהקב"ה שלחה לעולם הזה, ולא מצאה חיונה מנוח לכף רגלה, דהיינו שהיתה נע ונד ביסורין בעולם הזה, משום זה, ותשב אליו, שזכתה לתשובה, וזכתה לשוב לשורשה. ועד"ז, אמר רעיא מהימנא לר"ש, שלפיכך נגלה אליו, משום שכבר הסתיר עצמו ממנו בכל המקומות שהיה אפשר להסתר שמה, וכיון שאין לו עוד מקום להסתיר את עצמו ממנו, על כן נגלה אליו. שמכל זה אנו למדים, שצריכים להקדים (דפו"י דף רע"ח ע"ב)

מאמר לית פקודא דלא אתכלילן בה ע"ס נו) לית פקודא דלא וכו': אין מצוה שלא נכללו שם עשר ספירות. בתיבה כתוב, תחתיים שניים ושלישים תעשיה, לכלול בה כהנים לויים וישראלים, שהם חג"ת. והתיבה בכללה, שהיא השכינה, עמהם. תורת ה', שהיא השכינה, היא רביעית ההין, דהיינו רביעית

תורת יי, איהי רביעית ההין, ה' רביעאה. ומשולשת ביהיו, לאשלמא ביה ידריד. ועשרה דרגין דאתכלילו ביה, דאינון ירד היא ואיו היא. לאתקיימא בהו בישראל, ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו', בנים אתם ליי אלהיכם. האי שמא שלטנותיה, בצולמא דבר נש, ועל כל אבר ואבר דיליה.

נח) פקודא ב בתר דא, לדון בדיני חגבים, דאתמר דגים וחגבים אינון טעונין שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. הכי מארי מתניתין, אינון צריכין שחיטה, אלא דאתמר בהון ויגוע ויאסף אל עמיו. מה נוני ימא, חיותן בימא, אוף תלמידי חכמים, מארי מתניתין, חיותייהו באורייתא, ואי אתפרשן מנה מיד מתים. תנינא דמתניתין, דבה אתרבו תניני ימא. ואי אינון דביבשתא י פלון למיא, ולא ידעין לשטטא, אינון מייתין. אבל אדם דאינון מארי קבלה, אינון לעילא מכלהו, בהו אתמר וירדו בדגת הים ובעוף השמים, דאינון מארי מתניתין, תניניא. התנין הגדול, נחש בריח, לקבל והבריח התיכון בתוך הקרשים.

נט) בזמנא דתנינין מארי משנה, אית בהון מחלוקת, ומקשין דא לדא, בלע לחבריה. והאי איהו תלמיד זעיר, שלא הגיע להוראה, ומורה, חייב מיתה. ואי אינון שוין דא לדא, ואית בהון מחלוקת וקושיא, אתמר בהון לסוף, את והב בסופה, ואוקמוה אהבה בסופה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז על שמא. ח אבתרא. ט מתיבא. י תגאין. כ כנוני ; תנוני. ל יעלון. מ דאיהו וליג דאינון מארי קבלה אינון. נ ביה אתמר. ס ואינון. ע מוסיף בחיבת תניניא. פ דתנינון. צ זעיר תלמיד.

י (דברים ד) ב"ב קו צ"א. כ (דברים יד) לעיל אות לו צ"ד. ג (בראשית א) ב"א קמג צ"א. מ (ישעיה כז) בא כב צ"ב. נ (שמות כז) הקסה"ז יז צ"א. ס (במדבר כא) בשלח עב צ"ש.

דגים וחגבים אין טעונים שחיטה

הסולם

מאמר

בהם, ויגוע ויאסף אל עמיו. מה דגי הים חיותם בים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה, חיותם בתורה, ואם נפרדים מן התורה, מיד מתים, שהם התנינים שבמשנה, שבה גדלים תניני הים. ואם אלו שביבשה, כלומר שאין בהם תורה, יפלו למים. דהיינו לתורה, ואינם יכולים לשוט, דהיינו תלמיד שלא הגיע להוראה, ומורה, הם מתים. אבל אדם שהם בעלי הקבלה, הם למעלה מכולם, בהם נאמר, וירדו בדגת הים ובעוף השמים, שהם בעלי המשנה התנינים. התנין הגדול, זהו נחש בריח, שהוא כנגד והבריח התיכון בתוך הקרשים, שהוא קו אמצעי תפארת.

רביעית לחג"ת, ד' אות רביעית בשם הויה. ומשולשת שמקבלת שלש אותיות יה"ו, להשלים אותה לשם בן ד', הויה. ועשר מדרגות הנכללות בה, דהיינו שמקבלת אותן בשביל ישראל, שהם ירד היא ואיו היא. עשר אותיות, שיתקיים על ידיהם בישראל ואתם הדבקים בה אלקיכם וגו' בנים אתם לה' אלקיכם. כי שם הוה, הויה במילוי אלפין הנ"ל, ממשלתו על צלם האדם, ועל כל אבר ואבר שלו.

נט) בזמנא דתנינין מארי וכו' : בזמן שהתנינים בעלי המשנה, יש בהם מחלוקת, ומקשים זה לזה, נמצא אחד בולע את חבירו, כדגי הים, שהגדול בולע את הקטן, וזה הוא תלמיד

מאמר דגים וחגבים אין טעונים שחיטה נח) פקודא בתר דא וכו' : המצוה שלאחר זו, לדון בדיני חגבים. שלמדנו דגים וחגבים אינם צריכים שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. כך בעלי המשנה אינם צריכים שחיטה, ממלאך המות, אלא שנאמר (דפו"י דף רע"ח ע"ב)

(ס) אדהכי, הא נונא רבא אודמן לגביה, ואמר רעיא מהימנא, (ט) איתן מושבך ושים בסלע קנך. תניא דמסייע ר לך. דהא נונין בסלע קנא דלהון, איתן בהפוכא, תניא. איתנים בהפוך אתוון, תנאים. אסתמר מנייהו, דהא אנת כבד פה וכבד לשון, ומאן דבעי לאתקפא בסלע דנוני ימא, דמארי מתניתין, דאינון תנאים, בעי למהוי תקיף, לישנא חדידא חריפא, לינקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן.

(סא) (ט) כי עוד * חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד, עד תהומא רבא. מאן הוא דנחית לתהום רבא, לאשכחא ר זמנא דא, אלא אנת, דאתמר בך ז צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה. כמה מארי מתניתין, דבעו לנחתא לעומקא ט דהלכה, לאשכחא תמן קץ דפרקנא, ונחתו תמן, ולא סליקו. ואע"ג דלישנהון הות כפטיש יפוצץ סלע, חליש פטיש דלהון, לנקבא בההוא סלע. ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו, אתא חויא לנשכא ליה. ואית אחרנין דנקיבו ת לה, עד דמטו לתהומא רבא, ולא סליקו מתמן.

(סב) ובזמנא דנוקבא פתיחא, כל מאן דהוה נפיל א תמן, לא ב הוה סליק. ומשיח בן דוד נפל תמן ג עם משיח בן יוסף. דחד איהו ד עני ורוכב על חמור.

מסורת הוהר

חילופי גרסאות

(ט) (במדבר כד) נח ע צ"ב. (פ) (חבקוק ב) תקונים
 חושים קיב ט"ד שכי"ה. (צ) (תהלים לו) שמות ק
 צ"ע. (ק) (זכריה ט) לעיל אות ד צ"ה.

מאמר

הסולם

ושים בסלע קנך

תלמיד קטן שלא הגיע להוראה, ומורה, שחייב מיתה, ואם הם שוים זה לזה, ששניהם גדולים, ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם לסוף, ואת והב בסופה. והעמידו שפירוש, אהבה בסופה. כי והב פירושו אהבה.

(סא) כי עוד חזון וגו': כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. והעמידו, שפסוק זה נוקב ויורד עד תהום רבה. מי הוא שירד לתהום רבה, למצוא זמן הזה, וזל הקץ, אלא אתה, שנאמר בך, צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה. כמה בעלי המשנה שרצו לרדת לעומק ההלכה, שהיא המלכות הנקראת הלכה, למצוא שם זמן זה, דהיינו את הקץ של הגאולה, וירדו שמה ולא עלו. ואע"פ שלשונם היתה כפטיש יפוצץ סלע, כי הפטיש שלהם חלש מדי ולא יוכל לנקוב בסלע ההוא. דהיינו לנקוב לדעת את הקץ. ומי שנקיבתו באותו סלע היא בלא רשות, יבא נחש לנשוך אותה, ויש אחרים שמנקבים אותה עד שמגיעים לתהום הגדול, ואינם עולים משם.

מאמר ושים בסלע קנך

(ס) אדהכי הא נונא וכו': בתוך כך הנה דג גדול נזדמן אליו, שהוא רב המנונא סבא. ואמר, רעיא מהימנא, איתן מושבך ושים בסלע קנך. תניא, שהם התנאים, העוזר לך בגלות, להקים את השכינה, כי הדגים, שהם התנאים, הקן שלהם הוא בסלע, שהיא המלכות, איתן בהפוך האותיות הוא תניא, איתנים בהפוך האותיות הוא תנאים. השמר מפניהם, כי אתה כבד פה וכבד לשון, ומי שרוצה להתקיף דגי הים שבסלע, שהם בעלי המשנה, שהם התנאים, צריך להיות חזק, ובלשון חדה ומלוטשת, הנוקבת ומגיעה עד תהום הגדול אשר שם.

מאמר בר נפלי
 (סב) ובזמנא דנוקבא פתיחא וכו':
 ובזמן שהנקב פתוח, כל מי שנופל שמה אינו עולה. ומשיח בן דוד, נפל שם, עם משיח בן

(דפו"י דף רע"ח ע"ב * דף רע"ט ע"א)

וחד איהו, (ג) בכור שורו, דא משיח בן יוסף. והאי איהו (ו) כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור. ובג"ד אקרי משיח בר נפלי. ואיהי נפלת ה בתרייהו, ואתמר עלה, (ח) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ואנת הוא (א) בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו. והמת יהיה לו, דא משיח בן יוסף, דעתיד לאתקטלא. ו

(ג) נחת בגיניה. דודאי ארבע גליות הוו, תלת, לקבל תלת קליפין דאגוזא, דאינון ז תהו, קו ירוק, קליפה ירוקא דאגוזא. ה תניינא בהו, אבנין מפולמין, דאינון סלעים תקיפין, דמ"מ פסקו מינייהו כמה פסקות, ונקיט לון, לאפקא מיא דאורייתא. ובג"ד אתקריאו אבנים מפולמות, דמנייהו מין נפקין. קליפה תליתאה, דקיקא, גלותא תליתאה, דהוה זעיר, והאי איהו וחשך. גלותא רביעאה, תהום רבה, חלל דאגוזא. והאי איהו, (ב) וחשך על פני תהום.

(ד) ואתקרי בור, דנפל שמה שור, דא ס דכתיב ביוסף, (א) בכור שורו הדר לו. דאתמר ביה, (ז) וישליכו אותו הבורה. נוקבא בישא. והבור רק, . דכורא, רק בלא תורה, אבל נחשים ועקרבים יש בו. ודא גלותא רביעאה, דור דרשעים מלא נחשים ועקרבים, רמאים כנחשים ועקרבים, דעקרין מלי דרבנן, ודיינין לשקרא, עלייהו אתמר, (ח) היו צריה לראש.

(ה) ויפן כה וכה וירא כי אין איש דישראל, באלין רשיעיא ערב רב,

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (דברים לג) ויקרא עב צ"ה. (ו) (שמות כא) נשא ו צ"ת. (ח) (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה. (א) (שמות כא) נשא ו אות כב. (ב) (בראשית א) ב"ב כ צ"ג. (ג) (דברים לג) לעיל אות סב צ"ר. (ד) (בראשית לז) וישב לח צ"א. (ה) (איכה א) שמות צא צ"ו. (ו) (שמות ב) ב"א רלא צ"ד.

בר נפלי

הסולם

מאמר

קליפה דקה של האגוז, שהיא גלות הג' שהיתה קטנה, וזהו וחשך. גלות הד' היא תהום רבה, שהוא חלל של האגוז, וזהו וחושך על פני תהום. וביאור אלן ד' קליפות (ע"י לעיל ב"א מאות י"ז עד אות כ"ח).
 (ד) ואתקרי בור דנפל וכו': וקליפה ד' תהום, נקראת בור שנפל שמה שור, זה, שכתוב ביוסף בכור שורו הדר לו. שנאמר בו וישליכו אותו הבורה, שהיא נוקבא רעה של הקליפה, והבור רק, הוא דכר של הקליפה. שהוא רק בלי תורה, הנקראת מים, אבל נחשים ועקרבים, יש בו. וזהו גלות רביעית, שהיא רק בלי תורה, שהוא דור של רשעים מלא נחשים ועקרבים שהם רמאים כנחשים, ועקרבין, משום שעקרו דברי חכמים ודנים דין שקר, עליהם נאמר, היו צריה לראש.
 (ה) ויפן כה וכה וגו': ויפן כה וכה וירא כי אין איש, מישראל, באלו הרשעים שבאותו

בן יוסף. שאחד הוא עני ורוכב על החמור, ואחד הוא בכור שורו שזהו משיח בן יוסף. וזה הוא כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור. ומשום זה נקרא משיח, בר נפלי, והיא, דהיינו השכינה, נפלה עמהם, ונאמר עליה, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ואתה רעיא מהימנא, הוא בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו. והמת יהיה לו, זהו משיח בן יוסף שעתיד לההרג.
 (ג) נחת בגיניה דודאי וכו': (חסר ההתחלה) ירד בשבילו. כי ודאי ד' גליות היו, ג' כנגד ג' קליפות של האגוז שהן, הא', תחו, שהוא קו ירוק, דהיינו קליפה ירוקה של האגוז. הב', בהו, שהוא אבנים מפולמים, שהם סלעים חזקים, שבעלי המשנה פסקו מהם כמה פסקים, ואוחזים בהם, להוציא מים של תורה. ומשום זה נקראים אבנים מפולמות, משום שמהן יוצאים מים. קליפה הג', היא (דפו"י דף רע"ט ע"א)

ודא כ בסוף גלותא. ובגין דא קץ דפורקנא נוקב עד התהום : רבה. ורעיא מהימנא, תהום הוא המות בהיפוך אתוון, ולית מות אלא עניותא, אנת נחיתת תמן. והא קא ׀ אתבריר לעילא, קמי תנאים ואמוראים, וכלהו נחתין בגינך בתהומא לסייעא לך.

סו) ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכלהו, בגין דאנת , לויתן דימא דאורייתא, מאריה דכל נונין ׀ לויתן אתקרי, על שם אורייתא, דאתמר ׀ ביה ׀ כי לוית חן הם לראשך. ׀ ובך ׀) אדם ובהמה תושיע יי. אדם דאתמר ביה ׀) אדם כי ימות באהל, ואוקמוה מארי מתניתין, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ולית מיתה אלא עניותא. ובהמה, אלין עמי הארץ, דאינון מתכפיין כסוס כפרד תחות מארי מתניתין.

סז) אדהכי הא בוצינא קדישא ז אתא, פתח ק רעיא מהימנא ואמר, ׀ מארי מתניתין מאן איהו לויתן. אמר ליה בוצינא קדישא, ׀ האי איהו דדרגיה עמודא דאמצעיתא, וצדיק, דאתמר ת ביה, גוף וברית חשבינן חד. ואתרבי בימא דא, דאיהי אימא עלאה, ים, דבה מייחדין לקב"ה כ"ה אתוון, דאינון ים בחושבן, ואיהו א בה. ב אמר ר"מ, ודאי לויתן נ דקאים על שפת הים, ועלמא קאי על סנפירוי, דא י צדיק יסוד עולם, דכל עלמא קאים עלוי. אמר בוצינא קדישא, זכאה חולקך ר"מ. ד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) (משלי א). ח) (תהלים לו) לעיל אות סא צ"צ. כ סוף. ל ל"ג רבה. מ אתברירו. נ מוסיף לויתן טו (במדבר יט) שמות ו צ"פ. י) (משלי י) ב"א צ ל"ג אתא. ק ואמר רע"מ. ר במארי. ש מאי דאיהו דרגיה. ת ל"ג ביה. א ל"ג בה ; כה. ב דא ול"ג אמר ר"מ ודאי. ג קאים. ד כדפרי' כתבו כאן חסר.

מאמר

הסולם

הלויתן

באוהל, והעמידו בעלי המשנה, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ואין מיתה אלא עניות. ובהמה, אלו עמי הארץ, שהם נכנעים כסוס כפרד, תחת בעלי המשנה. סז) אדהכי הא בוצינא וכר: בתוך כך בא המאור הקדוש, שהוא ר"ש, פתח רעיא מהימנא ואמר, בעלי המשנה, מי הוא לויתן. אמר לו המאור הקדוש, זה הוא שמדרגתו עמוד האמצעי וצדיק, שנאמר בו, גוף שהוא ת"ת, וברית, שהוא יסוד, אנו חושבים אותם כאחד. והוא גדל בים הים, שהיא אמא עלאה, דהיינו בינה שהיא ים, שבה מיחדים אל הקב"ה כ"ה כ"ה אותיות, שבשטח ישראל ושכבשכמל"ו, שהן בחשבון ים, דהיינו חמשים והוא בה. שהוא נמצא באותו הים, שהוא בינה. אמר רעיא מהימנא, ודאי לויתן הוא העומד על שפת הים, והעולם עומד על סנפיריו, שלויתן זהו צדיק יסוד עולם, שכל העולם עומד

שבאותו דוד הנ"ל, אלא שהם ערב רב. וזה יהיה בסוף הגלות. ומשום זה הקץ של הגאולה נוקב עד תהום רבה, שהוא גלות רביעית הנקראת תהום רבה. ורעיא מהימנא, אתה ירדת שמה, תחום הוא חמות בהפוך האותיות, ואין מות, אלא עניות. דהיינו עניות מדעת. והרי נברר זה למעלה לפני התנאים והאמוראים, שכולם ירדו בשבילך בתהום, דהיינו בגלות הד' לעזור לך.

מאמר הלויתן

סו) ואנת תניא דמסייע וכר: ואתה תניא דמסייע לך, כלומר שאתה עוזר את עצמך, יותר מכולם, משום שאתה הלויתן של ימה של תורה. כי אדונם של כל הדגים נקרא לויתן, שהוא על שם התורה שנאמר בה, כי לוית חן הם לראשך. ובך אדם ובהמה תושיע ח'. אדם היינו ת"ת, שנאמר בו אדם כי ימות (דקרי' דף רע"ט ע"א)

סח) בת קול בגלותא, עד דתיתי אנת לגבה, דאנת קול דילה, דכל אשה בת בעלה, ה כמה דאת אמר ותהי לו לבת. מאורשה איהי ו, לך, עדיין לא י עאלת עמה לחופה.

טט) אתמר, צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה. והכי שכינתא, ה אימא עלאה, צועקת על בנה, ואין מושיע לה, עד דייתי עמודא דאמצעייתא בגינה, דאיהו מושיע. דבגינה ו אתמר, ו הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע. הוא מושיע לעילא, ואנת לתתא. ובגין דאנת בדיוקניה, אתמר בך, ו ותהי פה עמוד עמדי. דכלהו ישראל אהדרו לאהליהון, ואנת לאו, י עד פורקנא בתרייתא. ומאן גרם דא, ערב רב. דבגינייהו, ו וישלך מידו את הלוחות. ומההיא שעתא נפלה, ולא אתפרקת מערב רב, דאתמר ו בהון ו וגם ערב רב עלה אתם. בכל דא לא אתפרשן מישראל. ושפחה מגברתה, עד פורקנא בתרייתא.

ע) ו אנת ברא דמלכא, כגוונא דילך אתמר בעמודא דאמצעייתא * בכלא, חדוה דילך, כחדוה דיליה יהא, כד ייתי למפרק לכלתיה, ו והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. דהא לבושין דילה בגלותא חשוכין, ובזמנא דאיהי מתלבשת בהון, ו איהי אמרה ו אל תראוני שאני שחרחורת. ואלין קליפין אינון, ו משחית אף וחמה, ו נוקבא בישא, שפחה בישא, שבתאי, ו ושפחה כי תירש גבירתה, ו דאיהי שבת מלכתא. משחית אף וחמה, סחרין לתלתא אבהן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ל"ג כד"א ותהי לו לבת. ו ל"ג לך. ז עבדת. ח אמר מלה; אימא דילה; אימא דילה. ט מוסיף אתמר עני ורוכב על חמור. י מוסיף וקביה עד. כ ל"ג בהון. ל ל"ג אנת. מ ל"ג איהי. נ מוסיף עון משחית. ו נוקבין בישינו. ע דא איהי. ו (זכריה ט) בשלח פב צ"ד. ז (דברים ה) לעיל ואתחנן אות ל צ"ר. ח (שמות לב משפטים קיד צ"מ. ט) (שם יב) וישלח מז צ"ו. ט (תהלים יט) בהעלותך א צ"ב. ו (שיר א) תוריע כא צ"ר. ז (משלי ל) משפטים קלט צ"ט.

צעקה הנערה — ואין מושיע לה

הסולם

מאמר

שהוא המושיע, שבשבילה נאמר, הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע. הוא מושיע למעלה, ואתה למטה. ומשום שאתה בצורתו של ז"א, נאמר בך, ואתה פה עמוד עמדי, וכל ישראל חזרו לאהליהם ואתה לא, עד הגאולה האחרונה. ומי גרם זה, הם הערב רב. שבשבילם, וישלך מידו את הלוחות. ומשעה שהיא נפלה השכינה, ולא נגאלה מערב רב, שנאמר בהם, וגם ערב רב עלה אתם. ובכל זה אינם נפרדים מישראל, והשפחה אינה נפרדת מן גברתה, עד הגאולה האחרונה.

ע) אנת ברא דמלכא וכו'; אתה בן מלך, כדוגמא שלך, למדנו בעמוד האמצעי, בכל דבר, השמחה שלך תהיה כשמחתו כשיבא לגאול את השכינה, והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. כי הלבושים שלה בגלות חשכים, ובזמן שהיא מתלבשת בהם, היא

עומד עליו. אמר המאור הקדוש, אשרי חלקך רעיא מהימנא.

מאמר צעקה הנערה — ואין מושיע לה
סח) בת קול בגלותא וכו'; (חסר ההתחלה) הבת קול שהיא המלכות היא בגלות, עד שאתה תבא אליה, כי אתה הוא הקול שלה, כי המלכות ה"ט דבור, ומשה שהוא ז"א, הוא הקול של הדבור, והדבור היא בת של הקול. ונקראת בת משום שכל אשה בת בעלה היא. כמשיא, ותהי לו לבת. ע"כ נקראת בת קול. והיא מאורשה לך כי עדיין לא נכנסת עמה לחופה. שהיא הגאולה.

טט) אתמר צעקה הנערה וכו'; למדנו צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה. וכך היא השכינה האם העליונה, צועקת על בניה, שהם ישראל, ואין מושיע לה, להוציאם לגאולה, עד שיבא עמוד האמצעי, שהוא ז"א, שבבילה, (דפויי דף רע"ט ע"א * דף רע"ט ע"ב)

עא) ולא עוד, אלא מה דהות ברתא דמלכא, י' על הו"ה, דכלילן באבהן, ה' קדמאה באברהם. ה' תניינא ביצחק. ו' ביעקב. והות י' פ' רישא עלייהו. אתמר, ז) נפלה עטרת ראשנו. ואמתילו רבנן מתלא, למלכא דהוה ליה עטרה על רישיה, ואילן יאה קדמיה, אתיא ליה שמועה בישא, ז' ארמי עטרה מעל רישיה. ומה דהות י' על הו"ה. י' לעילא, אתהדר הו"ה, י' לתתא. ובגין דא אמר דוד, ק) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה מאת י' היתה זאת. עב) קום ק ר"מ, טול אבנא דא בידך, דאתמר ר' בה, ו) על אבן אחת שבעה עינים. לתברא קליפין דאגוזא, דהא כמה רועים פרנסי דרא, אתכנשו על האי אבנא, דאיהי סלע דילך, לאפקא מיא מתמן, דכלה דילך מעין ט' החכמה. בהאי סלע, דנביעא דילה באורייתא, ברזין סתימין לית סוף. ועלה אתמר, ט) והחכמה מאין תמצא. עג) וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעילא, וכד מטן לקליפה

מסורת הזהר

חילופי גרסאות

ז) (איכה ה) תקוני זהר תס"ג צה. ק) (תהלים קיח) כ"א קיב צ"א. ר) (זכריה ג) נשא קכו צ"ת. ט) (איוב כח) ויצא פח צ"א. פ' ל"ג רישא. צ' מוסיף ארמי ליה. ק' ל"ג ר"מ. ר' ביה. ט' חכמה האי בסלע.

מאמר

הסולם

עטרה על ראשו ואילן נאה לפניו

שבמלכות, והיא עולה ומגלה החכמה שבי' דהויה שלו, ונעשית לו עטרה על ראשו, ונבחה שהמלכות היא י' דהויה וגוף הו"א הוא הו"ה דהויה. ח"ש, מתלא למלכא דהוה ליה עטרה על רישיה, שה"ס המלכות המאירה בי' דהויה דו"א, ואילן יאה קדמיה, היינו הו"ה, שהן ג' קוין דו"א, אמנם בעת הגלות נתמעט ז"א לר"ק בלי ראש, והמלכות לנקודת הסיום שלו. וז"ש אתיא ליה שמועה בישא וכי' מה דהות י' על הו"ה, אתהדר הוה"ו, כי נפלה ונעשית נקודת הסיום תחתיו.

היא אומרת, אל תראוני שאני שחרחרת, ואלו הקליפות הן, משחית אף וחמה, שהם חג"ת דקליפות דהיינו הדכר דקליפה שכולל אותן. והנוקבא הרעה שלו, שפחה הרעה, היא שבתאי, שעליה נאמר, ושפחה כי תירש גבירתה, שהיא שבת המלכה. משחית אף וחמה, שהם חג"ת דקליפה, מסובבים לג' אבות, שהם חג"ת דקדושה.

מאמר עטרה על ראשו ואילן נאה לפניו עא) ולא עוד אלא וכי': ולא עוד, אלא מה שהיתה הבת מלך, שהיא השכינה, י' על הו"ה, הכלולות באבות. ח' ראשונה באברהם, שהוא חסד. ח' שניה ביצחק שהוא גבורה. ו' היתה כלולה ביעקב שהוא תפארת. והי' היתה ראש עליהם, נאמר, נפלה עטרת ראשנו. והמשילו חכמים משל למלך שהיתה לו עטרה על ראשו, ואילן נאה לפניו. באה אליו שמועה רעה הוא משליך העטרה מעל ראשו. ומה שהיתה השכינה י' על הו"ה, שהיתה הי' למעלה, חזר להעשות הצירוף הוה"י, שהי' היא למטה. ומשום זה אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה מאת ה' היתה זאת. פירושו. כשז"א ומלכות הם בגדלות נמצא ז"א באור החסדים. והמלכות באור החכמה. וכשמתיוחדים שניהם נכלל גם ז"א מחכמה (דפרי" דף רע"ט ע"ב)

מאמר וזכרתם אל הסלע עב) קום ר"מ טול כו': קום רעיא מהימנא, קח אבן זה בידך, שהיא המלכות, שנאמר בה, על אבן אחת שבעה עינים, כדי לשבר הקליפות של האגוז (כנ"ל אות ס"ג) כי כמה רועים פרנסי הדור נתאספו על אותה אבן, שהיא הסלע שלך, להוציא מים משם, כי הכלה שלך, מלכות, היא מעין החכמה בסלע הזה שהוא נובע בתורה בסודות סתומים לאין סוף. ועליה נאמר, והחכמה מאין תמצא. עג) וכל תוקפא דלחון וכי': וכל הכת שלהם הוא להעביר הקליפה העליונה, וכשמגיעים לקליפה השניה, שהיא חזקה, הוא קשה להם, ומכים בה כל ימיהם כולם, בלשוניהם

תניינא, דאיהי תקיפא, איהי קשיא לון, ומחאן ת בה א כל יומיהון כלהו, בלישנהון דאינון תקיפין כפטישין, ולית לון רשו לאפקא מינה ב מיא. אלא ג אליון טפין דנפקין על ידך, בזמנא דאתמר בה, ת ויך את הסלע במטהו פעמים. ובמחאה תניינא נפקי ד אליון טפין. ואליון אינון רמיזין דחכמה, רמיזין דקבלה, דאינון בחגיגה, ושאר מתניתין. והאי אבן לית מאן דאפיק מינה חכמה, דאיהי מלגאו, דלית לה סוף, ה בר אנת, דאתמר בך הלכה למשה מסיני.

עד) פתח רעיא מהימנא ואמר, סבא סבא, אית סלע, ואית סלע, אית אבן, ואית אבן. אית אבן דשמא דיהוה, ו עלה אתמר א) ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב. ואית אבן דאיהי ב) אבן משכית, דלית תמן נביעו דמיא דחכמתא, ולא דבור.

חלופי גרסאות

מסורת הוהו

ת לה. א ל"ג כל יומיהון. ב ל"ג מיא. ג ל"ג אליון. ד ל"ג אליון. ה דאיהו מוחא מלגאו ול"ג בר אנת דאתמר בך. ו מוסיף ואיהי עלה.

ת (במדבר כ) פנחס אות תרצט צ"ל זר חדש ל ט"ב שלייה ט"ד שמ"ח תקונים חדשים צח ט"ב ש"א. א) (דניאל יב) תקונים חדשים קו ט"א ש"ב. ב) (ויקרא כו).

ודברתם אל הסלע

הסולם

מאמר

שהוא משה. והוא מכה פעמים מתחילה מכה במסך דמנעולא, ואח"כ במסך דמפתחא. כי גונו את המנעולא כדי שלא תעכב גילוי המוחין. כמ"ש כל זה באורך לעיל (ל' דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש ובמחאה תניינא נפקי אליון טפין, דהיינו במיעוט דמפתחא דוקא, וכן משם ולהלאה כל החכמים מוציאים ומגלים המוחין שה"ס טפות מים רק ממפתחא בלבד. ולפיכך בקשו מרעיא מהימנא שיקרב את גמר התקון, ויקח את אבן הזה, שה"ס מלכות דמנעולא, ויתקן אותה. וז"ש (באות ע"ב) קום רעיא מהימנא טול אבנא דא בידך וכו'. דהיינו האבן דמנעולא.

בלשוניהם, שהן חזקות כפטישים, ואין להם רשות להוציא ממנה מים. אלא אלו הטפות שיצאו על ידך, בזמן שנאמר בה, ויך את הסלע במטהו פעמים, ובהכאה השניה יצאו אלו טפות. והם הרמזים של חכמה הרמזים של חכמת הקבלה, שהם במסכת חגיגה ושאר משניות. ואותו אבן אין מי שיוציא ממנה חכמה שהיא בפנים, שאין לה סוף, חוץ ממך, שנאמר בך, הלכה למשה מסיני.

פירוש המלכות נקראת אבן. ונודע שיש ב' מיני מלכות, א' עצם המלכות מטרם שנמתקה בכינה, הנקראת מנעולא. ומלכות השניה אחר שנמתקה בכינה הנקראת מפתחא. וכל המוחין המתגלים בז"א ומלכות, הם מבחינת המלכות דמפתחא. אבל מבחינת מנעולא אין מתגלה כלום, כי אינה ראויה למוחין כלל, עד גמר התקון. (כנ"ל ב"א דף י' ד"ה וכבר.) וז"ש וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעילא, דהיינו שמעברים הדינים והקליפות מן המלכות דמפתחא, ומגלים המוחין ממנה. וכך מוטן לקליפה תניינא דאיהי תקיפא, דהיינו לדינין דמלכות דמנעולא. ולית לון רשו לאפקא מינה מיא. כי ממנעולא אינם יכולים לגלות המוחין מטרם גמר התקון. אלא אליון טפין וכו' ויך את הסלע במטהו פעמים, שה"ס המיעוט דקו אמצעי הממעט את השמאל, בכח מסך דחירק שבקו אמצעי.

עד) פתח רעיא מהימנא וכו': פתח רע"מ ואמר, זקן זקן יש סלע ויש סלע, יש אבן ויש אבן. יש אבן של שם הויה, דהיינו שעולה ל' דהויה ונעשית עטרה על הויה דהויה כנ"ל. שעליה נאמר, ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב, כי ה' דהויה ה"ס הר גדול. ויש אבן שהוא אבן משכית, דהיינו בחינת שמאל בלי ימין, שעליה נאמר ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה וגו'. כי עבודה זו להמשיך שמאל בלי ימין הוא עבודה זרה. שאין שם נביעה של מי חכמה, כי חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר. ולא דבור. שה"ס גילוי מוחין לחוץ.

אלא

(דפויי דף רע"ט ע"ב)

עו) אלא אבן דאיהי ז סלע, דמשה, עלה אתמר א דברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו. דאיהי בת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא. אבל שפחה, סלע אחרא, ה דאתקריאת משנה. נוקבא דעבד נער. עלה אתמר, ב דברים לא יוסר עבד, אלא דמחאן ומתברין מינה כמה ה פסקות, ו לקטין לון, ואתקרון לקוטות. ועל דמלקטי לון, אתקריאו לקוטות, בלא נביעו דחכמה וקבלה.

עו) אבל סלע דילי, איהי ברתא דמלכא, בגינה אתמר, ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, בדבור ופיוס, כברתא דמלכא. ובגין דמחינא בה, לקינא עלה, ואתגזר עלנא מותא. דמאן דמסרב למטרוניתא, חייב מיתה. כל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (במדבר כ) בשלח קיט צ"ת. ד) (משלי כט) ז בדפויי כתבו כאן חסר. ה מוסיף דאתקריאת קליפה. ט מוסיף פסקות ולקוטות. י ועל דמלקטי לכן אתקריאו לקוטות בלא נביעו ול"ג מן ולקטין עד בלא. תקונים חדשים צט ט"ד של"א.

מאמר

הסולם

ודברתם אל הסלע

רק לאחורים של המלכות שנפלו ונעשו לפנימיות עולם הבריאה, ושהיא מלובשת במלכות דמטטרון, היא סובלת מאותה הכאה דקו שמאל, להיותה כולה בחינת שמאל. וז"ש, סלע דמשה וכו' ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא, כי מלכות דאצילות נבנית מאו"א מימין, וז"א צריך להמשיך לה חכמה בסוד היחוד של דבור ופיוס, בסו"ה שמאלו תחת לראשי. ואין שייך בה שום הכאה, כי הכאה אינו נוהג רק בקו שמאל, וכל שבא מקו שמאל, אבל שפחה סלע אחר וכו'. שהיא מלכות דמטטרון, שמטטרון נקרא עבד והמלכות שלו שפחה, אשר אחורים דמלכות דאצילות ממצב הא', נתלכשו בפנימיותה. שנמצאת כולה שמאל, בה נוהג הכאה, ולא במלכות דאצילות, שהיא ימין.

עו) אבל סלע דילי, וכו': אבל הסלע שלי, היא בת מלך, דהיינו המלכות דאצילות, בשבילה נאמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, דהיינו בדבור ופיוס כראוי לבת מלך, ומשום שהכיתי בה, הוכיחתי עליה, ונגזר עלינו מות, כי מי שממאן אל המלכה חייב מיתה, כל שכן מי שמכה לבת מלך, ומשום זה נגזר עלי שלא אכנס לארץ ישראל. כי ארץ ישראל היא כנגד הבת מלך, ואני קבור בארץ נכריה, והמלכות שהיא ארץ ישראל, נתעברה ממני, ונאמר, וירד אליו בשבט. ושכט הזה הוא אחד משבטים שלי, כי אני עתיד לרדת שם להיות עם ישראל בגלות. והכל נרמז, ובמקום אחר העמידו בעלי המשנה.

פירוש

עו) אלא אבן דאיהי וכו': אלא אבן שהיא סלע של משה, עליה נאמר, ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו. כי סלע הזה היא בת קול דהיינו מלכות דאצילות, ואין נוהג בה אלא דבור ופיוס. אבל השפחה למלכות דאצילות, שהוא סלע אחר שנקרא משנה, שהיא נוקבא של העבד הנער, שהוא מטטרון, עליה נאמר, בדברים לא יוסר עבד, אלא שמכים בה, ושוכרים ממנה כמה פסקי דין, דהיינו בידורים, ולוקטים אותן והן נקראות לקוטות. ועל מה שלוקטים אותן הן נקראות לקוטות, בלי נביע של חכמה וקבלה.

פירוש. המלכות דאצילות, נבנית תחילה מקו שמאל, בסוד ב' מאורות הגדולים, ואח"כ נתמעטה עד לנקודה, ועולה לאו"א, ואו"א חוזרים ובונים אותה מבחינת הימין, בסוד אבא יסד ברתא. ואז היא נקראת בת מלך או בת קול. כי ז"א נק' קול והמלכות בת קול. ובעת שנתמעטה ממצב הא' נפלו ט"ס תחתונות שלה לעולם הבריאה, ונעשו שמה ראש לשועלים, כי נעשו פנימיות עולם הבריאה, אמנם הן נבחנו לבחינת אחורים שאינן מאירות, להיותן ממצב הא' שהמלכות היתה שם חכמה בלי חסדים. וכבר ידעת סוד הכאת הסלע, שהוא התעוררות המסך דחירק שבקו האמצעי להכות ולמעט הג"ר דשמאל כדי שיתחד עם הימין, שמיעוט זה נבחן להכאה במלכות הנבנית משמאל. וכיון שהמלכות דאצילות נבנית מצד ימין מבנין או"א, אין אותה הכאה דקו שמאל בוגע לה כלום, אלא (דפויי דף רע"ט ע"ב)

שכן מאן דמחא לברתיה דמלכא. ובגין דא אתגזר עלי, דלא איעול לארעא דישראל, ואנא קבור בארעא נוכראה, כ ואתעברת מיני. ואתמר, ה וירד אליו בשבט. ז והאי שבט, איהו ח חד משבטיא דילי, דאנא עתיד לנחתא תמן למהוי עם ישראל בגלותא. וכלא אתרמיז, ובאתר אחרא אוקמוה מארי מתניתין. י
 עז דבי מקדשא, ושמא דמשיח, אתקריאו בשם יודי. ודא ארבע אנפי אדם, ואינון דשבטא דלוי, אינון נפקן מחיון דאינון שאר שבטין, ועאלו בחולקא דאדם, דאינון ארבע אנפין דיליה. ומשה איהו אדם בדיוקנא דההוא אדם ס קדמאה דלעילא. ט מה שמו ומה שם בנו. ובגין ט דא, כהנייא וליואי, מזוניהון על ידא דמלכא אכיל בפתוריה, ושאר חיילין דמלכא, כל חד יהבין ליה למיכל בבית פ מושב דיליה. ורעיא מהימנא ז איהו כברא דמלכא, קריב למלכא יתיר מאלין דאכלין לפתוריה, דלית מאן דקריב למלכא מכל בני מלכותא, כבריה. עח קם בוצינא קדישא ואמר, סבא סבא, במלין דילך אשתמודע מאן אנת. אנת הוא אדם קדמאה. מה שמו, אתמר עלך. מה שם בנו, אתמר על רעיא מהימנא. ובגין דאיהו חדש כמה חדושין באורייתא, חדוה זמינא לגבך, ז דבן חכם ישמח אב. ק
 עט רעיא מהימנא, בפרשתא דא, הוה אדכר כנישו דילך לההוא עלמא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ ואתעברו מיני ; מינו. ל האי. ט ל"ג חד. נ בדפויי כתבו כאן חסר. ס ל"ג קדמאה. ע מוסיף דא אוקמוה. פ ל"ג מושב. צ ל"ג איהו. ק בדפויי כתבו כאן חסר.

ה (ש"ב כג) הקסה"ז פו צ"א. ו (משלי ל) ויצא סח צ"א. ז (משלי י) ב"א קמו צ"א.

רעיא מהימנא ברא דמלכא וכי

הסולם

מאמר

הוא אדם הראשון, ומח שם בנו, הוא משה. ומשום זה, כהנים ולוים, מזוניותיהם הם על ידי המלך, שאוכל על שלחנו. ושאר צבאות המלך, כל אחד, נותנים לו לאכול בבית מושב שלו. ורעיא מהימנא, הוא כבן המלך שהוא קרוב אל המלך יותר מאלו האוכלים על שלחנו כי אין קרוב אל המלך בכל בני מלכותו, יותר מבנו.

עח קם בוצינא קדישא וכי : קם המאור הקדוש. שהוא ר"ש, ואמר, אל בעל המאמר זקן זקן בדברים שלך נודע מי אתה. אתה הוא אדם הראשון. מה שמו, נאמר עליך. מה שם בנו נאמר על רעיא מהימנא. ומשום שרעיא מהימנא חידש כמה חידושים בתורה, יש שמחה אצלך כי בן חכם ישמח אב.

עט רעיא מהימנא בפרשתא וכי : רעיא מהימנא. בפרשה זו נזכרת האסיפה שלך לעולם ההוא. שכתוב, עלה אל הר העברים הזה הר נבו וגו'. וראית אותה ונאספת אל עמך

פירוש. שהכתוב ובניהו בן יהוידע וגו' רומז על משה, וירד אליו בשבט, היינו באחד מן הדינים שלו. שהוא דינים דמפתחא כנ"ל, ומקרא זה רומז על הגלות, ע"כ כתוב וירד, וז"ש, דאנא עתיד לנחתא תמן, למהוי עם ישראל בגלותא. ואע"פ שהכתוב מדבר בזמן שהיו בארץ ישראל, וכלא אתרמיז, שהכל נרמז בכתוב. ובאתר אחרא אקמוה מארי מתניתין היינו בהקדסה"ז אות ק"ב ובכל ההמשך שם.

עז דבי מקדשא ושמא וכי : (חסר תחילת המאמר ואינם דברי רע"מ) כי בית המקדש ושמו של משיח נקראים בשם הויה, וד' אותיות הויה הן ארבעה פני אדם והם של שבט לוי, שהם יצאו מחיות של שאר השבטים שהן, פני אריה, פני שור, פני נשר, ונכנסו בחלק של פני אדם. שהם ארבעה פנים שלו, כי פני אדם כולל כל ד' פנים. ומשה הוא אדם בצורתו של אדם הראשון למעלה. מח שמו, (דפויי דף דע"ט ע"ב)

דכתיב * (מ) עלה אל הר העברים הזה הר נבו וגוי, וראית אותה ונאספת אל עמך וגוי, כאשר נאסף אהרן אחיך וגוי. ובהאי פרשתא, אית לך לאהדרא לעלמא, ולהחיות, ולאעלא לארעא דישראל, ולאחברא בפרשתא דא בכלה דילך, דכתיב בה, (ס) הנני נותן לו את בריתי שלום. ובגיד לא אמר לך קביה ר הכא רד, אלא עלה. דמניה, אנת תהא עאל לארעא דישראל.

(פ) ומה (ש) דאמר בכ, (ז) ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה. וי לאינון אטימין לבא, סתימין עיינין, דלא ידעי קבורה דילך, ת דהוית אנת בעי רחמי מקביה, דלא ייעול לך בההוא קבורה, (ח) דבה אנת מתקרי מת. (י) ההיד, (כ) משה עבדי מת. ואינון טפשאי אמרין, וכי משה הוה מפחד ממיתה, לנפקא מהאי עלמא, לעלמא דאתי, כשאר בריין. ואינון לא ידעין דקבורה דילך, ומותא דילך איך היא.

(פא) דהכי אוקמוה מארי מתניתין, דמתי חוצה לארץ ג אינם חיים. לא אמרי דאינם עתידים להחיות, דאלמלי כך הוה כפרין בתחיית המתים. אלא הכא רזא רברבא, קבורה דיליה בצולמא דלאו הגונה ליה, דאיהי (ג) ארץ ציה ועיף בלי מים, ולית מים אלא תורה, ובה (ד) לא תאר לו ולא הדר. ומאן דחזי ליה בההוא צולמא, ונראהו ולא מראה ונחמדהו. ובגיד, נבואת ד ישעיה (ה) הנה ישכיל עבדי, קא רמיז עליה.

(פב) ובגין ההוא קבורה, הוה בעי רחמי דלא ימות תמן ה בחיל, לפום

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (במדבר כז) זהר חדש ל ט"ג ש"ד. (ט) (במדבר כה) נח נט צ"א. (י) (דברים לז) יתרו קיח צ"ל. (יא) (יהושע א) תוריע לט צ"ל. (יב) (תהלים מב) תרומה פד צ"ת. (יג) (ישעיה נג) חלק א' בהשמטות רנג. (יד) (שם נב) וישב ג צ"ב.

מאמר

הסולם

רעיא מהימנא ברא דמלכא וכו'

עמך וגוי, כאשר נאסף אהרן אחיך וגוי. ובפרשה זו יש לך לחזור לעולם ולחיות, ולכנס לארץ ישראל, ולהתחבר בפרשה זו בכלה שלך, שהיא ארץ ישראל, דהיינו מלכות, שכתוב בה, הנני נותן לו את בריתי שלום. שהיתה שלו, ונתנה לפנחס (כנ"ל פנחס אות קל"ג) והוא אינו חסר. ומשום זה לא אמר לך כאן הקביה רד, אלא עלה אל הר העברים. כי הר הזה תכנס לארץ ישראל.

(ס) ומה דאמר בכ וכו': ומה שאמר בכ, ולא ידע איש את קבורתו וגוי. אוי לאלו אטומי הלב, סתומי העינים שאינם יודעים קבורה שלך, כי היית מבקש רחמים לפני הקביה שלא יכניסו לך באותה קבורה שבו אתה נקרא מת. ו"ש, משה עבדי מת. ואלו הטפשים היו אומרים, וכי משה היה מפחד ממיתה

המתחולת הנה ישכיל עבדי רומחא עליו. (פב) ובגין ההוא קבורה וכו': ומשום קבורה

(דברי דף רע"ט צ"ב * דף ר"ם צ"א)

דהוה בארץ ציה רעב ועיף וצמא בלי מים, דאיהי אורייתא. ובגיד אתמר עליה, עלה אל הר העברים הזה. משפלותא דיליה, אחזי ו ליה מעלתיה, אע"ג דאנת קבור באתר דלאו הגון ז לך, ערום בלא לבושין ח דילך, דאינון עור ט ובשר, נע ונד מאתר דילך, ומטלטל וגלי. הא פנחס דעבדת טיבו עמיה, דאתמר עלך, הנני נותן לו את בריתי שלום, הא איהו . יעביד טיבו עמך, וביה תסתלק בפרשתא דיליה. כ דבה כלה דילך, תמן תתייחד עמה, כחתן עם כלתיה.

פג) דהא ז אנת, אי לא הוית קבור מ לבר מארעא קדישא, לבר מכלה דילך, לא הוו ישראל נפקין מגלותא. ובגינך אתמר, ט והוא מחולל מפשעינו. אתעבידת חול בגין חובה ופשע דישאל בקבורה דילך, נ דאתמר בך ט ויקבור אותו בגיא. ומה כתיב בקבורה דילך. ט כל גיא ינשא, כל שפל ונמוך ינשא בגינך, דאינון ישראל, דאינון שפלים מכל אומה ולישן. וכל הר וגבעה ישפלו, ט דאינון רשיעיא, וגסי הרוח.

פד) והאי איהו, ט ובחבורתו נרפא לנו, בחבורה דאתחבר עמנא בגלותא, נרפא לנו. דאנת הוא כשמשא דנהיר, דאע"ג דאתכנש בליליא, נהיר הוא ט בסיהרא, ובכל ככביא ומזלי. הכי אנת נהיר, בכל מארי הלכות וקבלות. ולך אשתקיין בגניזו, כמבועא דאשקי לאילנין תחות שרשיהון בגניזו, עד דאתבקע מימוי באתגלייא. הה"ד, ט יפוצו מעינותיך חוצה.

חלופי גרסאות

ו ל"ג ליה, ז ל"ג לך. ח ל"ג דילך. ט מוסיף ובשר תלבישני. י עביד. כ ל"ג דבה כלה דילך. ל מוסיף אנת תועלת גדול בקבורתך. מ מוסיף לבר בחוצה לארץ. נ ל"ג דאתמר בך. ס אינון ; ואינון. ע בכל ול"ג בסיהרא.

מסורת הזוהר

ט) (שם ג) ויקהל קטו צ"כ. ט) (דברים לד) זהר חדש ח ט"א של"א של"ו תקונים חדשים צח ט"ג של"ח. ט) (ישעיה מ). צ) (שם ג). ק) (משלי ה) תולדות מז צ"ג.

רעיא מהימנא ברא דמלכא וכו'

הסולם

מאמר

הכלה שלך, לא היו ישראל יוצאים מן הגלות. ובשבילך נאמר, והוא מחולל מפשעינו. כי נהיית חול בקבורה שלך, בשביל עון ופשע של ישראל, שנאמר בך, ויקבור אותו בגיא. ומה כתוב בקבורה שלך כל גיא ינשא, דהיינו, כל שפל ונמוך ינשא בשבילך, שהם ישראל שהם שפלים מכל אומה ולשון. וכל הר וגבעה ישפלו. הם הרשעים ועזי הרוח. פד) והאי איהו ובחבורתו וכו': וזה הוא, ובחבורתו נרפא לנו, דהיינו בחבורה שנתחבר עמנו בגלות, נרפא לנו. כי אתה הוא כשמש המאיר, שאע"פ שהשמש שוקע בלילה, מאיר הוא בהלבנה ובכל הכוכבים והמזלות. כך אתה מאיר בכל בעלי הלכות וקבלות. ולך הם נשקים בסתר, כמו מבוע המשקה האילנות תחת שורשיהם בסתר, עד שמתבקע מימיו בגלוי. ז"ש, יפוצו מעינותיך חוצה.

קבורה הזו, היה מבקש רחמים שלא ימות שם בחוץ לארץ מפני מה שהיתה בארץ ציה ועיף בלי מים, שהם התורה. ומשום זה נאמר עליו, עלה אל הר העברים הזה. משפלותו הראה לו מעלתו, דהיינו אע"פ שאתה קבור במקום שאינו הגון לך, בלי הלבושים שלך, שהם עור ובשר, נע ונד ממקום שלך, ומטלטל, וגולה. הרי פנחס, שעשית חסד עמו, שנאמר עליך, הנני נותן לו את בריתי שלום, הרי הוא יעשה חסד עמך, ובו תתעלה בפרשה שלו, דהיינו בהפרשה הנני נותן לו את בריתי שלום. כי פנחס, הוא אליהו מלאך הברית, שהוא יעזור למשה להתחבר עם ב' משיחין להוציא את ישראל מן הגלות כמ"ש בכ"מ ברעיא מהימנא. שבה כלה שלך, דהיינו המלכות, שם תתייחד עמה, כחתן עם כלתו.

פג) דהא אנת אי וכו': כי אתה, אם לא היית קבור לחוץ מארץ הקדושה, לחוץ מן (דפו"י דף ר"ס ע"א)

פה) דאנת הוא אוף הכי, כשמשא דאזיל בימי החורף תחות מבוועין, וכד מטי פורקנא, תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא מבוועין, ויהון צונגין ברחמי. דכד אנת תחותיהו, אינון חמין בדינא. אתא רעיא מהימנא, ובריך לְבוּצִינָא קדישא, ואמר ודאי אנת הוא דנהיר לי, בזמנא דאתמר עלי, (ו) כי בא השמש, כבה השמש, דאחשיך נהוריה. יהא רעוא, דיוד'ד פ ינהיר שמיה עלך. פו) ועוד אמר בוּצִינָא קדישא, ודאי אנת צ הוא כלא, ק דאמר, (ו) אם יהיה נביאכם וגו'. ר ובג'ד, כד אתגלייא אימא עלאה לך, אמרת (ח) אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה. בגין דאיהי רחמי, אתמר בה לא יבער (ט) הסנה.

פו) וחמש נהורין אית לה, דאתקריאו קרני החמה, עד הוד, ומתמן עד הוד, הוו נהרין בך ר"מ, והאי איהו ת ונתן הוד למשה, לאשתמודעא דכלהו לך אתייהבו, אפילו עד הוד. ובג'ד, פני משה כפני חמה. ואלין חמש, סלקין לחמשין תרעין דבינה.

פח) ובאלין חמש א דאתמר, דאינון חמש אור דיומא קדמאה, ב דאינון לקבל חמש אצבען דימינא אתחזיא לך בסנה. בגין דעתיד אנת, לאפקא זרעא דאברהם מן גלותא, דאיהו דרגא ג ימינא. ומתמן בינה איהו רחמים גמורים, יד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (בראשית כח) ויצא א צ"ג. (ש) (במדבר יב) פ נהיר; דינהיר. צ ל"ג הוא. ק ויאמר. ר ל"ג וישב כו צ"ב. ת) (שמות ג) תקוני זהר ת"ע קכו: ובג'ד. ש ל"ג הסנה. ת ל"ג ונתן. א ל"ג דאתמר. ב ל"ג דאינון לקבל חמש אצבען. ג מוסיף דאברהם ימינא.

מאמר

הסולם

מראה במראה דמיון וחלמא

פו) וחמש נהורין אית וכו': וחמשה אורות יש בה בבינה הנקראים קרני החמה, כי הבינה נקראת חמה, שהם מחסד עד הוד, ומשם, מן הבינה, עד הוד היו מאירים בך רעיא מהימנא. וזה הוא שנתן ההוד למשה, להודיע, שכל חמש הספירות חג'ת נ"ה נתנו לך כי אפילו הוד ניתן לך. ומשום זה פני משה כפני חמה, דהיינו כבינה שנקראת חמה. ואלו חמש ספירות עולים לחמשים שערי בינה. כי כל ספירה כלולה מעשר ספירות. פירוש כאן המדובר מבחינת הכלים, אשר העליונים ניתנו בתחילה ולבסוף התחתונים (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) ולפיכך כיון שזכה להוד, בהכרח שכבר קבל כל הספירות שקדמו להוד.

פח) ובאלין חמש דאתמר וכו': ובאלו חמש שאמרנו, שהם חמש פעמים אור הנאמרים ביום ראשון של מעשה בראשית, שהוא חסד, שהם כנגד חמש אצבעות דיד ימין, שהוא חסד,

הם

פה) דאנת הוא אוף וכו': כי אתה הוא גם כן כמו השמש ההולך בימי החורף תחת המבועים בסתר, ומחמם אותם. וכשתגיע הגאולה, תהיה כשמש ההולך בקיץ למעלה מהמבועים, ויהיו צוננים בלי ד"ג, אלא ברחמים. כי כשאתה תחתיהם, הם חמים בדין. בא רעיא מהימנא וברך את המאור הקדוש, ואמר, ודאי אתה הוא המאיר לי בזמן שנאמר עלי כי בא השמש, שהוא אותיות כבה השמש, שמחשיך אורי. יהי רצון ששם הויה יאיר שמו עליך.

פו) ועוד אמר בוּצִינָא וכו': ועוד אמר המאור הקדוש, ודאי אתה הוא הכל, שנאמר, אם יהיה נביאכם וגו'. ומשום זה כשנתגלה לך, אמא עלאה, שהיא בינה, אמרת, אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה. כי משום שהבינה היא רחמים, נאמר בה לא יבער הסנה. דהיינו שלא יבער הדין המכונה סנה.

(דפו"י דף ר"ס ע"א)

הגדולה. אַבל מסטרא דגבורה, יד החזקה, חמש רקיע, ביום שני, לקבל חמש אצבען דשמאלא. אַבל מסטרא דדרגא דילך, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רַמָּה. דגוף ותרין דרועין ותרין שוקין, לקבל חמש אצבען, ה' ה' ה' ה' אצבען דיד ימין, ו ה' דיד שמאל, ותרין דרועין ותרין * שוקין וגוף, דאינון חמש דסלקין י"ה. א"ל רעיא מהימנא, בריך אנת ז לאמא עלאה. אַבל האי י"ה שויא ח לי ה, בגין מטה האלהים, דאיהו ו. ו ואמר ודאי הכי הוא.

פּט) אמר ליה רעיא מהימנא, בוצינא קדישא, לאתתקפא מלין דילך, דמראה איהי לימינא, חשוב במראה דאתמר ביה א במראה אליו אתודע, ותשכח רמ"ח, דסליק בחשבון אברהם. אמר בוצינא קדישא, בקדמיתא אתחזי לך האי חיוז, דאתמר ביה במראה אליו אתודע. ולבתר דאמרת, אסורה נא ואראה את המראה הגדול כ הזה. דאדכיר ביה ה' זמנין הסנה. כען אתגלייא לך חיוז דא, ברמ"ח פקודין אליו, דאינון בחמשה חומשי תורה. קם ר"מ, ונשיק ליה, וברוך ליה.

צ) אמר ליה בוצינא קדישא, האי מראה, לזמנין איהו באות ה' המראה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שם יד) שמות קג צ"כ זהר חדש מד ט"ב
 ה"י ; ליה ול"ג ה'. ט ל"ג ואמר. י דאיהו לך
 המראה הגדול ול"ג מן ותשכח עד המראה הגדול.
 צ"ש. ג) (שמות ג) לעיל אות פו צ"ת.
 ח לי"ה ה' ; לאדון. ח לי"ה ה' ; ליה
 ח כסנה.

מראה במראה דמיון והלמא

הסולם

מאמר

שלך, שאמרת שמראה היא בינה (לעיל באות 19) והרי מראה היא לימין כי תחשוב הגימטריא של במראה, שנאמר כי במראה אליו אתודע, ותמצא שהוא בגימטריא רמ"ח, העולה בגימטריא. אברהם, שהוא חסד. וזה ראה שבמראה הוא חסד דז"א, ולא של בינה. אמר לו המאור הקדוש, מתחילה נראה לך מראה שהוא שנאמר בו, במראה אליו אתודע. שהיא בינה, ואחר כך אמרת, אסורה ואראה את המראה הגדול הזה דהיינו בינה, שנזכר בו חמש פעמים הסנה, דהיינו כנגד ה' אורות הימין שבבינה המאירים ה"פ סנה, שהם ה' דינים שבה, והם מתהפכים לרחמים כמו בינה. וע"כ לא יבער הסנה כנ"ל. ועתה נגלה לך שוב מראה הזו ברמ"ח מצות עשה שהם בה' חומשי תורה, דהיינו ה' אורות דחסד דז"א שנקרא תורה. קם רע"מ, ונשיק אותו וברכו. וצריכים לדעת שיש ב' מראות, מראה המאירה היא ז"א, וכן בינה, כמו שאומר כאן. ומראה שאינה מאירה היא מלכות.

הם שנראו לך בסנה, משום שאתה עתיד להוציא זרעו של אברהם מגלות, שהוא מדרגת ימין שהוא חסד. ומשם הבינה היא רחמים גמורים, בסוד יד הגדולה, שהיא חסד. אבל מצד הגבורה, הנקראת יד החזקה, חמש ספירות שלה ה"ם חמש פעם רקיע שנאמר ביום שני דמעשה בראשית, שהם כנגד ה' אצבעות דיד שמאל. אבל מצד המדרגה שלך, שהוא קו האמצעי, נאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה. שהוא כנגד הגוף שהוא קו האמצעי. שהוא כולל גוף ובי' זרועות ובי' שוקים, שהם ה' בחינות כנגד ה' אצבעות שביד, ונמצא שג' ידים אלו הן ה' ה' ה', דהיינו ה' אצבעות דיד ימין, וה' אצבעות דיד שמאל, ובי' זרועות ובי' שוקים וגוף שהם ה'. והם ביחד עולים י"ה. אמר לו רעיא מהימנא ברוך אתה לאמא עלאה, שהיא בינה. אבל י"ה אלו שהם ג' ידים, חג"ת, הנ"ל, עושים לי ה' אחרונה בשביל מטה האלקים, שהוא ו'. דהיינו ז"א. כלומר, שיהיה שהם חג"ת, בונים המלכות בשביל ז"א. אמר, ודאי כך הוא.

צ) אמר ליה, בוצינא וכו': א"ל רע"מ, מאור קדוש, מראה זו, פעמים היא באות ח' המראה הגדול. ופעמים היא באות ב' במראה אליו

פּט) אמר ליה רעיא מהימנא וכו': א"ל רע"מ, מאור קדוש, הנני להתקיף הדברים (דפו"י דף ר"ם ע"א *) דף ר"ם ע"ב)

הגדול. ולזמנין איהו באות ב', במראה אליו אתודע. ולזמנין במ"ם, (ד) ממראה מתניו ולמטה. ולזמנין בכ' (ה) כמראה אדם עליו. ולזמנין בו', (ו) ומראה כבוד ולזמנין למראה. לא הו"ל למהוי תוספת את כלל, בר ב' מן במראה. אלא ודאי, האי מראה כלילא איהי מעשר ספירן, וכל את אחזי ספירה דילה, כגון כמראה ז' באת כ', אחזי על כתר, והכי שאר אתוון, כל חד אחזי על ספירה דילה. ולא צריך לארכא הכא, ולחכימא ברמיזא.

צא) וכמה חזיונות מ אית לה, ודמיונות ומראות נ אית לה, וכלא אשתמודע בעין השכל דלבא, דאתמר בה הלב יודע הלב מבין. ומה דאמר, (ז) וביד הנביאים אדמה. דמיון לאו איהו, אלא בשכל דלבא, ולא כדמיון דעינא. הדא הוא דכתיב, (ח) ואל מי תדמינוי ואשוה. (ט) ואל מי תדמיון אל. ואית חזיונות כגון החזיון בכוכבים, אבל חזיון דנבואה איהו כחזיון לילה.

צב) דמיונות וחזיונות, כגון המבין דבר מתוך דבר, והמדמה דבר לדבר. אבל מראה דאיהי בעין השכל, איהי כאור ס דנהיר בבת עינא. דבת עינא איהי אוכמא. שחורה אני ונאווה, אור דנהיר בה ההוא חוורו דלגו. והאי בת עינא, איהי י נר מצוה. נהורא דנהיר בה מלגו, ותורה אור.

צג) אמר בוצינא קדישא היינו ע מאי דאמינא דכען באורייתא אתגליא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ד) (יחזקאל א) יתרו יג צ"ח זחר חדש לט ט"ג שי"ו תקונים חדשים זה ט"א שכ"ג. (ה) (שם) תזריע לט צ"ס. (ו) (שמות כד) ויקהל טו צ"צ. (ז) (הושע יב) בא סא צ"ש. (ח) (ישעיה מ) ב"א קנא צ"ב. (ט) (שם) תקוני זחר בהקדמה ו: תס"ו צו: ת"ע קכא. י' (משלי ו) תרומה רלו צ"צ.

מאמר

הסולם

מראה במראה דמיון וחלמא

חזיון של נבואה היא כחזיון לילה, שהיא מלכות הנקראת לילה. ולא בספירות העליונות ממנה.

צב) דמיונות וחזיונות וכו': דמיונות וחזיונות הם כמו המבין דבר מתוך דבר, והמדמה דבר לדבר, אבל מראה, שהיא בעין השכל, היא כאור המאיר בבת עין, שהיא המלכות, כי הבת עין היא שחורה. כמ"ש שחורה אני, היינו הבת עין, ונאווה, באור הלבן שבפנים העין, המאיר לבת עין, ובת עין הזו, היא שנקראת נר מצוה. והאור שמאיר בה מבפנים, דהיינו הלב, הוא ותורה אור. דהיינו ז"א שנקרא תורה.

צג) אמר בוצינא קדישא וכו': אמר מאור הקדוש, היינו מה שאמרתי, שעתה בהתורה, נגלה לך הקב"ה ושכינתו. וזה הוא שכתוב, הויה במראה אליו אתודע. במראה, היינו אמא עלאה, אתודע, היינו שהיא נודעה לך בדעת. שהוא בן י"ה, דהיינו ז"א, שהוא ו' דהויה

אליו אתודע. ולפעמים במ', ממראה מתניו ולמטה. ולפעמים בכ' כמראה אדם עליו. ולפעמים בו' ומראה כבוד ה'. ולפעמים למראה. ולא היה צריך תוספת אות כלל חוץ מן ב' במראה. אלא ודאי מראה הזו כלולה מעשר ספירות, וכל אות מראה על ספירה שלה, דהיינו כמראה באות ב' מראה על ספירת הכתר, וכך שאר אותיות כל אחת מראה על ספירה שלה. ואין צריך להאריך כאן, ולחכם ברמז.

צא) וכמה חזיונות אית וכו': וכמה חזיונות יש לה, וכן כמה דמיונות ומראות יש לה, והכל נודע בעין השכל שבלב שהוא המלכות, שנאמר בה, הלב יודע הלב מבין. ומה שאמר הכתוב, וביד הנביאים אדמה. הנה הדמיון אינו אלא בשכל הלב שהוא המלכות, ואינו כדמיון שבעין. ז"ש, ואל מי תדמינוי ואשוה. ואל מי תדמיון אל. ויש חזיונות כמו החזיון בכוכבים, שהם מסטרא אחרא, אבל (דפ"י דף ר"פ ע"ב)

לך קב"ה ושכינתיה, והאי איהו יהו"ה, במראה אליו אתודע. במראה : אימא עלאה. אתידע, לך בדעת. בן י"ה. בחלום אדבר בו, ה"א בתראה. (צד) חלמא, בסתימו דעיינין. ובג"ד אתקריאת אספקלריאה שאינה מאירה. נבואה איהי מראה בפתיחו דעיינין. ושלשה גוונין בעינא, לקבל תלת אבהן. דבהון נהירא בת יחידאה, תרין כנפי עינא, נצח והוד. מראה לא פ אתחזיא אלא בהון, כד אינון פתחין, ז איהי מראה בהקיץ. וכד אינון סגירין, איהו מראה בחלום.

(צה) א"ל רעיא מהימנא, בריך אנת לקב"ה, קום אשלים פקודין, לאנהרא ק מראה עלאה בהון, לקב"ה. אמר ליה בוצינא קדישא, י, איהי בת עינא, כי נר מצוה ותורה אור ה"ו ר מנהיר בה ה', ג' גוונין ש דעינא, ותרין כנפי עינא. חמש אור נהרין בה מלגא, ה' עלאה דאיהי ת אור המראה. א (צו) ארבעים יכנו לא יוסיף וגו', פקודא דא להלקות לרשע, דאיהו סמאל, דעתיד קב"ה למחאה ליה חמשין מחאן. בגין דעבד גרמיה אלוה. ייתי יחודא, דמייחדן ב ביה ג ישראל בכל יומא, בכ"ה אתוון, וימחי בהון, למאן דשוי גרמיה אלוה, ולא איהו אלא עבד מטונף. ואלין דסרחו בה' ד תקין לון קב"ה, למחאה ביריד ה"א וא"ו, דאינון ארבעים חסר חד. ובהאי שמא, מחא

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

פ אתחזיא. צ ל"ג איהי. ק מוסיף מראה איהו ; איהי מראה. ר דנהיר. ש מוסיף עיינין דעינא. ת כ"ג הסולם ; אורה מראה. א בדפויי כתבו ע"כ צו כ"ז א' פקודא לעשות העולה ; מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן ט"ז. ב ליה. ג ל"ג ישראל. ד מוסיף תקין למחאה.

מראה במראה דמיון וחלמא

הסולם

מאמר

ע"ג ח' ספירות, שהם, ג' גוונים שבעין חג"ת, וב' כנפי העיץ. נצח והוד, וחמש פעמים אור, מאירים בה בבת ע"ג מבפנים, שהם מן ח' עליונה, שהיא בינה, שהיא אור המראה.

מאמר ארבעים חסר חד

(צו) ארבעים יכנו לא יוסיף וגו' : מצוה זו להכות לרשע, שהוא סמאל. שעתיד הקב"ה להכותו חמשים מכות משום שעשה עצמו אלוה. יבוא היחוד, דקריאת שמע ובשכמל"ו שישראל מיוחדים בכל יום בכ"ה כ"ה אותיות שבהם, ויכה בהם למי שעושה עצמו אלוה. והוא אינו אלא עבד מטונף. ואלו שחטאו בה' אחרונה, שהיא מלכות תקן להם הקב"ה להכותם ביוד הא ואו, שהם בגימטריא ארבעים חסר אחת. ובשם הזה הכה הקב"ה עשרה מכות לאדם, ועשרה לחיה, ועשרה לנחש, ותשעה לארץ, שהם ביחד ל"ט מכות, משום שכולם חטאו באות

דהויה. בחלום אדבר בו, היינו ח' אחרונה, שהיא השכינה.

(צד) חלמא בפתימו דעיינין וכו' : החלום הוא בסתימת העינים, דהיינו מלכות, ומשום זה נקראת מראה שאינה מאירה. נבואה היא מראה בפתיחת העינים, כי ג' גוונין בעיץ, כנגד ג' אבות שהם חג"ת, שבהם מאירה בת יחידה, שהיא מלכות, דהיינו בת ע"ג, ב' כנפי העיץ הם נצח והוד, והמראה של הנבואה אינה נראית אלא בהם, בנצח והוד, כשהם פתוחים היא מראה בהקיץ. וכשהם סגורים, היא מראה בחלום.

(צה) א"ל רעיא מהימנא וכו' : א"ל, רע"מ ברוך אתה להקב"ה, קום השלם המצות להאיר מראה עליונה, שהיא בינה, בהם, בהמצות, אל הקב"ה. אמר לו, מאור קדוש, ה' היא בת עיץ דהיינו המלכות, עליה נאמר, כי נר מצוה ותורה אור, כי נר מצוה היא המלכות, ותורה אור, היא ה"ן, שהו' מאיר בה, בבת (דפויי דף ר"פ ע"ב)

קביה עשרה מכתשין לאדם. ועשרה לחוה. ועשרה לנחש. ותשעה לארעא. בגין דכלהו סרחו באת ה'. ובג"ד, (ז) כי עשית זאת. ה
 (צו) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו', יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה. פקודא דא, ליבם אשת אח דאשת אח ויאהי ד', ועם א"ח איהי אחד. ואם ח"ו לביה לאו איהו, למייתי ז אח על ד', דאיהי אתתיה בת זוגיה דא"ח, עביד פרודא, ועאל סמאל אל אחר באמצעיתא, ואתמר ביה, (ג) ושחת ארצה לבלתי וגו', דאסתלק קוצא דאת ד' מן אחד. ובגין דא, והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. והשחתת זרעא, מנע מניה כמה ברכאן, ופרודא דייחודא. ובג"ד ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתו ה'.

צח) וייחודא דאח עם ד' בצדיק. ובעז בגין דאתתקף על יצריה, אקרי צדיק. והאי איהו בוע"ז, ב"ו ע"ז, תקיף ביצריה. (ד) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, ודא יהי * דכלילן תלת * אתוון בצדיק, ליבם ה'.
 צט) ובינה בן י"ה. בגינה אתמר, (ה) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר. הכא קא רמיז שנוי השם, ודא מצפ"ץ הכא, וזאת לפנים בישראל. ודא שנוי מקום, אהי"ה, איה מקום כבודו להעריצו. יהי, איהו אהי"ה, ודא שנוי מקום. שנוי מעשה, אדני, א' אדי"ד, י' יוד"ד, תרווייהו משתנים באדני.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה בדפו"י כתבו ע"כ משפטים קי"ז במדבר שקר תרחק. ו ל"ג איהי ז אחיו. ח ל"ג ה'. ט ספירן ; אבהו. י בגינה.
 משפטים קיח צ"ג. (רות ד) חקת אות ה צ"ז תקוני זהר תכ"א ס : תכ"ו עב. זהר חדש פח ט"ב ש"ה ט"ג שכ"ב.

היבום והחליצה

הסולם

מאמר

צח) וייחודא דאח עם ד' וכו' : והייחוד של אח עם ד' הוא ע"י צדיק, ובוועז, משום שהתגבר על יצרו, ליבם לשם מצוה נקרא צדיק, וזה הוא שנקרא בוע"ז, שהוא אותיות בו ע"ז, דהיינו חזק ביצרו. הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. וזהו יה"ל, הכוללים שלש אותיות בצדיק, שהוא יסוד, שנקרא גבר, כדי ליבם את ה' אחרונה, שהיא מלכות. (צט) ובינה בן י"ה וכו' : ובינה בן י"ה, בשבילה נאמר, וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר ושלף איש נעלו ונתן לרעהו. כאן רומז שינוי השם, שזהו מצפ"ץ כאן. וזאת לפנים בישראל, זהו שינוי מקום. אהי"ה איה מקום כבודו להער' צו. יהי"ו הוא אהי"ה, וזהו שינוי מקום. שינוי מעשה אדני, א' דאדני היא אהי"ה, י' דאדני היא חיה, ושניהם משתנים באדני.

באות ה' שהיא המלכות. ומשום זה כתוב, כי עשית זאת, אשר זאת היא שם המלכות.
 מאמר היבום והחליצה
 (צו) כי ישבו וגו' ויבמה וגו' : מצוה זו היא ליבם אשת אח, כי אשת אח היא ד' דאחד, ועם א"ח דאחד הוא אחד. כלומר, שהמיבם צריך לכוין אל היחוד הזה. ואם ח"ו אין לבו של היבם שלם לכוין להביא את א"ח על ד' שהד' היא אשתו בת זוגו של א"ח אלא מכוין להנאתו עצמו, הוא עושה פרוד ומביא סמאל אל אחר באמצע. ונאמר בו, ושחת ארצה לבלתי וגו'. שאז, נסתלק הקוץ מן אות ד' דאחד, ונעשה ר' ומתהפכת המלה אחד אל אחר. ומשום זה, והיה אם בא וגו', והשחתת זרע מונע ממנו כמה ברכות, וגורם פרוד אל היחוד. ומשום זה, ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתו ה'.

וזאת

(דפו"י דף ר"פ ע"ב * דף רפ"א ע"א)

(ק) וזאת התעודה בישראל, התעודה, אימא עלאה, צור תעודה חתום תורה בלמודי. איהו חותם דעלמא, חותם דשמיא וארעא. על התמורה, שכינתא תתאה. באן אתר כ אתטמרת. בעולימא דילה, מטטררין, וישנה תמן, איהי משנה. ואדם דאתמר ביה (פ) כתפארת אדם לשבת בית, (צ) משנה פניו ותשלחו.

(קא) ובגיד אוקמוה מארי מתניתין, לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הזה, נכתב יודיד, ונקרא אדני. והא כתיב (ק) אני יי לא שנית. בכתיבה לא אשתני, אבל בקריאה אשתני. דכתיבה דאיהו אתריה, לא אשתני. בקריאה דאיהי לבר מאתריה, אשתני. (ר) השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו. בגין דשפחה דיליה אדני, שמה כשם מטרוניתא. וקביה ביה אשתני, בגין דאיהו נער. ביה (ס) רוא (ט) ישוב לימי עלומיו.

(קב) אבל שכינתא אצל קביה לא משתנית, וקביה לגבה לא אשתני,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ע) (ישעיה ח) צו סו צ"פ. (פ) (שם מד) משפטים קלו צ"ג זור חדש גב ט"ג שמי. (צ) (איוב יד) ת"ו תס"ט קג. ת"ע קכט : תקונים חדשים קיד ט"ב ש"ט. (ק) (מלאכי יג) בשלח מט צ"ה. (ר) (שמות כג). (ט) (איוב לג) וישב גר צ"ה.

לקיים כל דבר ושלף איש געלו

הסולם

מאמר

(קב) אבל שכינתא אצל וכו': אבל השכינה אצל הקב"ה אינה משתנית, והקב"ה אינו משתנה אצלה. ז"ש אני הויה לא שנית, אני, זו היא השכינה. הויה, זה הוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א. שלף איש געלו, זהו סנדלפון, שהוא סנדל אצל הקב"ה, ונעל אצל השכינה. אבל תפארת הכולל שש ספירות, הוא גוף לשם הויה. והמלכות היא גוף אל השכינה שהיא אדני.

ביאור המאמר. תחלה נבאר את סוד השם מצפ"ץ. וכבר ידעת, שתקון הראשון דכל האצילות היה, עלית המלכות למקום בינה, שלולא זה לא היו ז"ן ובי"ע ראויים לקבל אור העליון (כנ"ל ב"א דף ז ד"ה וכבר) ותקון זה מתחיל בס"ג דא"ק, בסוד פרצוף ע"ס דשערות שלו, שהמלכות שבשערות, עלתה לבינה שבשערות, ונחלקו ע"ס דשערות לבי מדרגות, שכח"ב שלמעלה ממלכות געשו שערות ראש, ובינה ותו"מ דשערות יצאו לבר מראש, וגעשו סוד שערות דיקנא. ואתה המלכות, שעלתה לבינה דשערות וחלקה השערות לבי מדרגות, היא נקראת פאת הראש. דהיינו סיום שערות ראש. ולעת גדלות חזרת פאת הראש, ויורדת למקומה תחת שערות דיקנא, ואז עולים בינה ותו"מ דשערות, שהם הדיקנא

(ק) וזאת התעודה בישראל : התעודה, היא אמא עליונה, שהיא בינה, שכתוב, צור תעודה חתום תורה בלמודי. וצור, היא בינה, וכיון שכתוב צור תעודה, נשמע שתעודה היא בינה. שהיא חותם של העולם, דהיינו חותם שמים וארץ. שהם ז"א ומלכות. על התמורה, זו היא שכינה התחתונה, דהיינו מלכות. באיזה מקום הסתירה המלכות את עצמה. היינו בהעלם שלה, שהוא המלאך מטטרון, והוא שינה אותה. שמה המלכות נקראת משנה. ואדם, שנאמר בו כתפארת אדם לשבת בית. כתוב בו משנה פניו ותשלחו. (קא) ובגיד אוקמוה מארי וכו': ומשום זה העמידו בעלי המשנה, לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הזה, נכתב הויה, ונקרא אדני. ושואל, הרי כתוב, אני הויה לא שנית. ומשיב, בכתיבה לא נשתנה אבל בקריאה נשתנה, כי כתיבה יורה שהוא במקומו לא נשתנה בקריאה, שהיא מדרגת המלכות הנקי דבור, שהוא מחוץ למקומו. נשתנה, ונקרא אדני. השמר מפניו ושמע בקול אל תמר בו וגו' כי שמי בקרבו, משום שהשפחה שלו, שמה אדני, כשמה של המלכה. והקב"ה נשתנה בו, במטטרון, משום שהוא נער. בו הסוד, ישוב לימי עלומיו.

(דפו"י דף רפ"א ע"א)

הה"ד, אני יי לא שניתי, אני: שכינתא. יי: עמודא דאמצעיתא. שלף איש

מאמר

הסולם

לקיים כל דבר ושלף איש נעלו

הפּרצופין, מלובשים הרגלין דכל פרצוף עליון **בנעל** דתחתון שלו. ולעת גדלות שהמלכות חוזרת ויורדת מבינה דכל פרצוף למקומה, ובינה ותו"מ דכל פרצוף שנפלו לתחתון שלו, חוזרים ועולים למדרגתם לעליון, נבחן, שכל עליון שלף רגליו מנעל התחתון, והגביה אותם למקום מדרגתו. והחזיר הנעל אל התחתון. למשל, בינה ותו"מ דבינה, שהם רגלי הבינה, שהיו מלובשים בנעל דז"א, שהיא מלכות שלו שבמקום החזה, הנה עתה לעת גדלות, שלפה הבינה רגליה מנעל דז"א והחזירה לו הנעל, כי הבינה החזירה רגליה למקום בינה. וכן בינה ותו"מ דור"ן שהיו מלובשים בנעל דמטטרון, שלפו רגליהם הנעל שלו כי החזירו רגליהם לאצילות, והשיבו הנעל למטטרון. וכן כל עליון שלף **נעלו**, שהיא נקודת החזה דתחתון, ונתן אותו בחזרה אל רעהו התחתון, כי העלה רגליו למקום מדרגתו עצמו.

וזהו סוד הכתוב, וזאת לפנים בישראל, ז"א נקרא ישראל, ואומר, שזאת היתה בז"א לפנים, דהיינו בעת שיצא מקטנות לקבל מוחין דגדלות. על הגאולה, דהיינו לקבל המוחין שלו הנקראים גאולה. ועל התמורה, דהיינו לתקן שינוי השם, שהעליון אבד כשהיה במקום התחתון. מה עשה כל עליון, ושלף איש נעלו ונתן לרעהו, שכל עליון שלף רגלו מנעל שהיה לו במקום התחתון. ונתן את הנעל לרעהו, דהיינו לתחתון, כי העלה את רגליו משם למקומו עצמו. שעייז קבל מוחין חדשים וכלים חדשים, שהמוחין החדשים נקראים גאולה, והכלים החדשים נקראים תמורה ו"ש, וזאת התעודה בישראל ששליפת הנעל היתה להמשיך התעודה, שהיא מוחין חדשים מן הבינה, לישראל שהוא ז"א. וכיון ששליפת הנעל ברוחניות היתה מביאה קנין של מוחין וכלים, ע"כ עשו דוגמתו בעולם הזה לכל קבלת קנין חדש אשד מחבורו שהמקנה שלף נעלו ונתן לקונה, שעייז מוסר לו קנין חדש, כדרך הרוחניים, כי בשעה שהעליון שלף רגליו מן הנעל, ונתן אותו לתחתון, והעלה רגליו למקומו עצמו, הנה בעת ההיא, מעלה עמו גם התחתון, ונתן לו קנין מוחין חדשים (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף כ' ד"ה ואמאי).

ויש בזה, בענין שליפת הנעל, שינוי השם, ושינוי מקום, ושינוי מעשה. כי בעת

הדיקנא ונעשו שוב למדרגת ראש, ומקבלים שם סוד י"ג מדות הרחמים (כמבואר בתלמוד ע"ט שיעור י"ג) ונמצא שפאת הראש, עושה הקטנות, כי מוציא בינה ותו"מ דשערות לחוץ מראש, וכן עושה גדלות המוחין שהוא י"ג מדות הרחמים, עייז שהיא יורדת ממקום בינה דשערות וחוזרת למקום מלכות דשערות דהיינו תחת הדיקנא ונעשית שורש לי"ג מדות הרחמים. ויש כאן בפאת הראש תמורה גדולה, ולפיכך נבחן שבזמן הקטנות נקראים פאתי הראש בשם **מצפ"ן**, שהוא חילוף אותיות הויה בחילוף אלפא ביתא דא"ת ב"ש. ובזמן הגדלות הם נקראים הויה, שב' פאתי הראש, ה"ס ב' הויות שקדמו לי"ג מדות הרחמים, דהיינו הויה הויה אל רחום וחנון וגו'. אמנם כל הנ"ל אינו נבחן בס"ג דא"ק אלא לבחינת שורש, ועיקר תקון הקטנות והגדלות הנ"ל הם בפרצופי אבי"ע המקבלים משם, ותקון זה דשערות נבחן בראשונה בא"א דאצילות. שב' פאתי הראש שלו, נקראים בקטנות מצפ"ן מצפ"ן, ובגדלות הויה הויה.

וזהו (באות צ"ט) **הכא קא רמזו שינוי השם, ודא מצפ"ן הכא**, כי שינוי השם זה של הויה למצפ"ן ומצפ"ן להויה, מרומזו כאן במקרא הזה, של וזאת לפנים בישראל וגו'. ויש לדעת, שבעת שהמלכות דכל מדרגה עלתה לבינה שלה, דהיינו בעת קטנות, נבחן שבינה ותו"מ דכל פרצוף, שה"ס רגלין דכל פרצוף, מלובשים במלכות של פרצוף התחתון ממנו. למשל, בינה ותו"מ דבינה, שהם רגלי הבינה נפלו בז"א, ומתלבשים בחג"ת שלו עד החזה, אשר המלכות דז"א כבר עלתה לבינה שלו, שהיא במקום החזה, ומסיימת שם הפרצוף, ונמצאת מסיימת ג"כ רגלין דבינה המלובשים בפנימיות חג"ת אלו המסתיימין בחזה, הרי שרגלין דעליון, דבינה, מתלבשים במלכות העומדת בחזה דתחתון, שהוא ז"א. וכן רגלי זור"ן דהיינו בינה ותו"מ שלהם נפלו לעולם הבריאה, ומתלבשים במטטרון עד החזה שלו, אשר המלכות דמטטרון הנקראת סנדלפון, כבר עלתה למקום החזה, ומסיימת פרצוף מטטרון, אשר יחד עם זה נמצאת מסיימת ג"כ את רגלין דזור"ן המלובשים בחג"ת דמטטרון עד החזה, וכן בכל פרצוף. נמצאים רגלין דעליון מלובשים בעת קטנות במלכות דתחתון. והמלכות נקראת **נעל**, על שם שמסיימת ונועלת האורות. לפיכך נבחן, שבקטנות (דפו"י דף רפ"א ע"א)

נעלו : דא סנדלפון, סנדל איהו לגבי קביה, ם ונעל לגבי שכינתא. אבל תפארת,

חלופי גרסאות

ע ועאל.

לקיים כל דבר ושלף איש נעלו

הסולם

מאמר

שהוא ז"א. ומביא ראייה מהכתוב. צור תעודה חתום תורה בלמודי, אשר צור היא בינה, כנודע שבינה נקראת צור העליון, וע"כ תעודה הוא ג"כ בינה. שהיא חותמת התורה, שהוא ז"א הנקרא תורה, בלמודי, דהיינו בהמוחין. כי המוחין מקובלים בבחינת חותם ונחתם. וז"ש, איהו חותם דעלמא, חותם דשמיא וארעא, שהיא חותם השמים שהוא ז"א והיא חותם הארץ, שהיא מלכות.

וז"ש, על התמורה, היא שכינתא תתאה, שט"ת שלה, ירדו לבריאה, ונתחלפו שמה במלכות דבריאה. ושואל, באן אתר אתממרת. ששואל, באיזה מקום נסתתרה כשנפלה לבריאה. ומשיב בעולמא דילח מטטרוין וישנה, דהיינו שנתלבשה בחג"ת דמטטרוין, ומטטרוין שינה אותה לבחינתו, כי כשהעליון יורד לתחתון, נעשה כבחינת התחתון. וע"כ תמן איהי משנה, ששם נקראת המלכות בשם משנה, שהיא לשון שנוי. וכמו המלכות כן ואדום, דאתמר ביה, כתפארת אדם לשבת בית, שהוא ז"א. נאמר בו, בעת שבינה ותו"מ נפלו ונתלבשו במטטרוין, משנה פניו ותשלחו, כי בינה ותו"מ שלו נשתנו לבחינת מטטרוין. וז"א נקרא תורה שבכתב, והמלכות נקראת תורה שבעל פה. וז"ש בכתובה, דהיינו בכתובת שם הויה, לא אשתני, כי הוא במקומו, אבל בקריאה, כשהוא מלוכש בדבור וקריאה, דהיינו בהמלכות אשתני, כמו שמפרש, דכתיבה דאיהו אתריה לא אשתני, אבל בקריאה דאיהו לבר מאתריה אשתני, כי העליון הבא למקום התחתון נעשה כתחתון. וז"ש, השמר מפניו ושמוע בקולו אל

תמר בו, וגו' כי שמי בקרבו. הוא, בנין דשפחה דיליה אדני שהשפחה של מלכות דאצילות, דהיינו דבריאה, נקראת ג"כ בשם אדני, מחמת שבינה ותו"מ דמלכות דאצילות מלוכשים בה. וכן, וקב"ה, שהוא ז"א, ביה אשתני, דהיינו שבינה ותו"מ דז"א המתלבשים במטטרוין, משתנים, בנין דאיהו נער, כי מטטרוין נקרא נער, וע"כ גם בינה ותו"מ דז"א נשתנו ונעשו לבחינת נער, ז"ש, ישוב לימי עולמיו, שז"א ישוב לבחינת העלם והנער. מחמת שנתלבשו בו. וז"ש

בעת קטנות. שבינה ותו"מ דעליון נפלו לחג"ת דתחתון, הנה נשתנו הכלים דעליון וקבלו השם של התחתון, למשל, בינה ותו"מ דבינה שנפלו לחג"ת דז"א, נקראים בשם ז"א. וכן בינה ותו"מ דז"א שנפלו לחג"ת דמטטרוין, נשתנו שמם למטטרוין, וזהו שינוי השם. ואחר שליפת הנעל, שהעליון מעלה אליו את בינה ותו"מ שלו, ביחד עם התחתון, שנמצא כל תחתון במקום העליון, נקרא זה, שינוי מקום. שכל תחתון שינה מקומו ובא למקום העליון. ואחר שהתחתון קבל המוחין שלו מן העליון וירד למקומו עם המוחין ההם, נקרא זה שינוי מעשה. כי נעשה מעשה ותקון, שמוחין דעליון נשתנו להיות מוחין דתחתון. שזהו שינוי מעשה גדול.

וז"ש (באות צ"ט) הכא קא רמיז שינוי השם, ודא מצפ"ן הכא, שכאן בהכתוב גרמו שינוי השם, שהיא ירידת בינה ותו"מ דבינה למקום ז"א, ונשתנו שמם לז"א, וכן ירידת בינה ותו"מ דז"א למלכות, ונשתנו שמם למלכות. שז"ס וזאת לפנים בישראל. ששינוי השם הזה היה בישראל לפני בעת קטנות. על הגאולה ועל התמורה, דהיינו לעת גדלות כנ"ל, ודא שינוי מקום, אהיה, שהיא בינה שעליה נאמר, איה מקום כבודו לחטריצו, הנה יה"ו, שהוא חג"ת דז"א איהו אהיה, הוא עלה לבינה ונעשה בחינת אהיה. כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ודא שינוי מקום. שזה נבחן לשינוי מקום. שנוי מעשה, אדני, א' אהיה, י' חויה, תרווייהו משתנים באדני, דהיינו אחר שאדני, חזרה למקומה עם המוחין דאהיה, ועם המוחין דהויה, שקבלה ע"י עליתה לז"א. נמצאים ב' המוחין דאהיה ודהויה נשתנו והיו למוחין דאדני. ע"כ נקרא זה, שנוי מעשה. כנ"ל. שע"כ הם רמוזים בשם אדני, אשר א' דאדני רומזת לאהיה. וי' דאדני רומזת להויה. וז"ש (באות ק') וזאת התעודה בישראל, התעודה, היא אמא עלאה, המוחין דאמא עלאה נקראים תעודה, שהיא מלשון עדן ועדות. בישראל הוא ז"א. ושיעור הכתוב, וזאת, דהיינו שליפת הנעל, המשיכה התעודה, שהיא מוחין דאמא עלאה, לישראל, (דס"י דף רס"א ע"א)

דכליל שית ספירן, איהו גופא לידוד. ומלכות, גופא לשכינתא, דאיהו אדני. (ג) ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וגו'. פקודא דא, לחלוץ. והאי איהו חליצת רוחא מההוא גופא, דבעי לאנהגא עמיה כאח, וההוא קשירא פ דאחיה דעם אחיה מתיר מניה, וההוא רוחא אזיל נע ונד, עד דאשכח צ פרוקא. הה"ד, א או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו וגו'. ואי לא אשכח, והשיגה ידו ונגאל. כאורח דאזיל מאתר לאתר, או כעבד ק דאזיל בשלשלת על צואריה, עד דאשכח ר פדיון מאדון דיליה על חוביה. ווי למאן דלא אנח בן למפרק יתיה.

(ד) ואליהו ורבנן ת ומארי מתיבתאן, הכא רמיז, אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין. דאיהו קשור בקשורא דתפלין דיד, ואסור בתפלין דרישא, כד לית א ליה בן למפרק ליה, מסטרא דבן י"ה. ב בההוא ג קשירו איהו אח

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(א) (ויקרא כה) משפטים קכד צ"ש.

פ ואחיה אמ. צ פרוקא. ק ל"ג דאזיל ; מוסיף דאזיל אסיר. ר ל"ג פדיון. ש חוקי יצר הרע. ת מארי. א ל"ג ליה. ב כההוא. ג ל"ג קשירו איהו אח.

מאמר

הסולם

לקיים כל דבר ושלף איש נעלו

המלכות היא הכלי, והשכינה שהיא אדני, היא האור המלוכש במלכות. כלומר, שז"א ומלכות הם ב' פרצופים נפרדים, שיש כלים ואורות לזה, ויש כלים ואורות לזה, ואין המלכות בחינת נעל אל ז"א. וזה נאמר בעת גדלות, אבל בעת קטנות נמצאת כתר מלכות שנשאר בה אז, היא דבוקה בחוה דז"א, ואינה בבחינת גוף ואורות.

(ג) ונגשה וגו' וחלצה נעלו וגו': מצוה זו היא לחלוץ. וזהו חליצת רוח מאותו הגוף שצריך לנהוג עמו כאח, וליבס את אשתו, וקשר ההוא של אחיה עם אחיה התיר ממנו, ואין היבמה נזקקת לו עוד. ואותו הרוח של המת, שנפרד מן אחיו ע"י החליצה, הולך נע ונד עד שמוצא גאולה, ז"ש, או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו וגו' ואם לא מצא, והשיגה ידו ונגאל. שצריך לחכות עד שישג בעצמו די גאולתו. ורוח המת, הוא כאורח ההולך ממקום למקום, או כעבד ההולך בשלשלת על צוארו, עד שמוצא פדות מאדון שלו על עונותיו. דהיינו ע"י גלגול. אוי למי שלא הניח בן לגאול אותו.

(ד) ואליהו ורבנן ומארי וכו': ואליהו ורבנן וראשי הישיבות שמענו. כאן רמז, אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים, שהוא ז"א, קשור בקשר תפלה של יד, ואסור בתפלה של ראש, בשעה שאין לו בן, דהיינו

איש

(וז"ש באות ק"ב) אבל שכינתא אצל קב"ה, כלומר, כשהשכינה במקומה באצילות, אצל הקב"ה, לא משתנית, אין בה שנוי. וקב"ה לגבה, כשז"א הוא במקומו באצילות אצל המלכות, לא אשתנו, אין לו שנוי. ז"ש, אני הוי"ה לא שניתני. אני, הוא השכינה. הוי"ה, הוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א.

וז"ש (שם) שלף איש נעלו דא סנדלפון שהוא מלכות דבריאה, אשר בקטנות, היא עולה למקום החוה דמטטרון, ומלביש רגלין דזו"ן, דהיינו בינה ותו"מ שלהם, ויש במלכות זו דבריאה, ב' מיני דינים, בחינת דינים דדכורא הנמשכים מקו שמאל. ומבחינה זו נקראת סנדל, שהוא אותיות שנאה, דלות, וכ"ז נמשך משמאל. ויש בו בחינת דינים דנוקבא הנמשכים ממסך דסיום שבה, ומבחינה זו נקרא נעל. להיותו נועל האורות במסך שלו, שלא יתפשטו ממנו והלאה. וז"ש, סנדל איהו לגבי קב"ה, דהיינו מבחינת דינין דדכורא. ונעל לגבי שכינתא, דהיינו מבחינת דינין דנוקבא. אבל המלכות דאצילות אינה נחשבת לנעל לז"א. וז"ש, אבל תפארת דכליל שית ספירן, שהוא ז"א, איהו גופא להויה, כלומר ששש ספירות חג"ת נה"י הם הכלים, והוי"ה, הוא האור שבהם. ומלכות גופא לשכינתא דאיהו אדני, שספירת (דפו"י דף רפ"א ע"א)

חבוש ואסור, דלית ליה רשו למפרק ית גרמיה, דאיהו ד' עצמו דאח, (א) עצם מעצמי קרא ד לה לגביה, ה בקרקפתא דתפלין דרישא. ובשר מבשרי קרא לה ו מסטרא דלבא.

קה) ולא למגנא אמר קב"ה, ז כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין העכו"ם. וכמה בני נשא דקא משתדלי באורייתא, ועבדי גמילות חסדים, ח ומצלין, ולא אתפרק קב"ה ושכינתיה ט וישראל. אלא דישתדל באורייתא, לחבר יתה בקב"ה. וגמילות חסד, הא אוקמוה, דהא אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, דכל פקודין דעביד, למפרק בהו שכינתיה, ובהא עביד חסד עם קב"ה.

קו) מאן דגמיל חסד כ בשכינתיה, עם קב"ה גמיל. בגין דכד חבו ישראל, וקב"ה הוה בעי ליסרא לון, אימא הוה רביעא עליהו, עד דנפקו לתרבות רעה. קב"ה מה עביד. תריך בני מלכא ומטרוניתא. ואיהו אומי, דלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד ליה. ה קרקפתא. ו ליה. ז ל"ג כל. ח ל"ג ומצלין. ט ל"ג וישראל. י עביד. כ עם קב"ה בשכינתיה.

(ב) (בראשית ב) ב"א רח צ"ב.

המתחסד עם קונו

הסולם

מאמר

קה) ולא למגנא אמר וכו': ולא לחנם אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאלו פדה אותי ואת בני מבין העכו"ם. שואל. והרי כמה בני אדם שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים ומתפללים עם הצבור, והקב"ה ושכינתו וישראל אינם נגאליים. ומשיב, אלא הפירוש הוא, שיעסוק בתורה כדי לחבר השכינה עם הקב"ה, ולא לשום כוונה אחרת. וגמילות חסד, הרי העמידו, כי אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, שפירושו, כל המצות שהוא עושה תהיינה כדי לגאול בזכותם את השכינה מן הגלות, ולא לשום כוונה אחרת. בזה הוא עושה חסד עם הקב"ה. והוא נקרא חסיד. קו) מאן דגמיל חסד וכו': מי שגומל חסד עם השכינה, דהיינו להעלותה מן הגלות, גומל חסד עם הקב"ה, משום, כשחטאו ישראל, והקב"ה רצה ליסר אותם היתה אמא, דהיינו השכינה, רובצת עליהם, ועכבה את הקב"ה מליסרם. עד שיצאו לתרבות רעה. מה עשה הקב"ה הגלה בני המלך, דהיינו ישראל, עם המלכה, שהיא השכינה. ונשבק שלא יחזור למקומו עד שהמלכה תחזור למקומה, נמצא שמי שגומל חסד עם השכינה, חוזר בתשובה, ובכל התורה והמצות שלה, אינו מכוון אלא רק

איש שיעבוד להקב"ה שלא ע"מ לקבל פרס שנקרא בן להקב"ה, שיגאול אותו מצד בן י"ה, כלומר אם המניח תפלין אינו מרכבה לבן י"ה, שהוא ז"א, דהיינו שאינו מכוון לעשות נחת רוח ליוצרו כמו בן העובד אצל אביו שלא ע"מ לקבל פרס. נמצא שבאותו קשר של תפלין, הקב"ה הוא אח חבוש ואסור, שאין לו רשות לפדות את עצמו, שהוא ד' דאחד, שהוא עצמו של אח דאחד, שהוא ז"א. עצם מעצמי קורא אותה ז"א בקרקפתא דתפלין של ראש. ובשר מבשרי קרא אותה מצד הלב.

פירוש כי הע"ס כח"ב תו"מ מכונים מוח עצמות גידין בשר עור, ונמצא עצם רומז על חכמה, ובשר רומז על ת"ת. וז"ש עצם מעצמי קרא לה לגביה מצד קרקפתא דתפלין, של ראש, שהוא חכמה. דאיהו ד', עצמו דאח. כי המלכות נקראת ד' דאחד, בשעה שהיא מבחינת השמאל, שהיא חכמה בלי חסדים, ואע"פ שהיא דלה וריקה, כי החכמה אינה מאירה בלי חסדים, עכ"ו היא עצמו דאח, שהיא בחינת עצם שהיא חכמה, ובשר מבשרי קרא לה מספרא דלבא, דהיינו מבחינת הת"ת, ששם הלב, כי בשר היא ת"ת כנ"ל.

(דפו"י דף רס"א ע"א)

יהדר לאתריה, עד דמטרוניתא אתהדרת לאתרהא. ומאן דהדר בתשובה, וגמיל חסד בשכינתא, ו בכל אורייתא ובפקודין דילה, ולא איהי אלא למפרק שכינתא, דא עביד חסד עם קונו, וכאילו פריק ליה ולשכינתיה ולבנוי. (קז) אמר אליהו וכל ראשי מתיבתאן, רעיא מהימנא, אנת הוא האי בינ, אנת הוא בר מן מלכא ומטרוניתא, דאשתדלותא דילך לגבי קביה, לאו כמאן דעביד חסד עם קונו, אלא כברא דמחוייב לשווייה גרמיה ותוקפיה למפרק אבא ואימא, ומסר גרמיה למיתה * עלייהו. דמאן דלאו איהו ברא דמלכא, ועבד טיבו עם מלכא ועם מטרוניתא, ודאי האי אתחשיב דעביד חסד עם קונו.

(קח) קם רעיא מהימנא, ואשתטח קמי קביה ובכה, ואמר כן יהא רעוא דיליה, דיחשיב לי כבר, דעובדין דילי לגבי קביה ושכינתיה יהון לגביה * כברא דאשתדל בהון בתר אבוי ואמיה, דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה רוחיה ונשמתיה, וכל * מה דהוה ליה הוה חשיב לון לאין, * למעבד בהון רעותיה דאבא ואמא, ולמפרק לון בהון. ואע"ג דידענא דכלא ברשותיה, רחמנא לבא בעי. בההוא זמנא אתא קביה ונשיק ליה, ואמר, רעיא מהימנא, ודאי אנת הוא ברא דילי, * ודשכינתא. * רבנן ומלאכין נשקו בר. כמו כלהו ונשקו * ליה, וקבילו ליה לרב ומלכא עלייהו. *

(קט) * והיה בהניח יי' אלהיך וגו', תמחה את זכר עמלק וגו'. פקודא דא, להכרית זרעו של עמלק. דהא קביה אומי, דלא יחזור על כרסיה, עד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ל דבכל אורייתא ובפקודין דילה לאו. * עליי.
 ו כבברא. * עלמא. * ושכינתא. * דבני; דבנין.
 ז ל"ג ליה. * בדפויי כתבו נשא קמי' ב' יברכך ה'.

(ג) ב"א קצו צ"ה.

מאמר

הסולם

המתחסד עם קונו

אל הקב"ה ושכינתו יהיו אצלם, כבן המשתדל בהם אחר אביו ואמו, שאוהב אותם יותר משאוהב את עצמו ונפשו ורוחו ונשמתו. וכל מה שיש לו הוא מחשיב לאפס ואין, כדי לעשות בהם רצון אביו ואמו ולפדותם בהם. ואע"פ שאני יודע שהכל הוא ברשותו ואין לי מה לתת לו, עכ"ז הרחמן רוצה את לבו של האדם, שיהיה מוכן אל הכל. באותה שעה בא הקב"ה ונשקו, ואמר, רעיא מהימנא ודאי אתה הבן שלי ושל השכינה, חכמים ומלאכים נשקו את הבן. כמו כולם ונשקוהו, וקבלוהו לרב ומלך עליהם.

רק לפדות השכינה מן הגלות. זה הוא שעושה חסד עם קונו, והוא כאלו גאל אותו ושכינתו ולבניו מן הגלות.

(קז) אמר אליהו וכל וכו': אמר אליהו וכל ראשי הישיבות, רעיא מהימנא, אתה הוא אותו האדם, אתה הוא הבן של המלך והמלכה, אשר העבודה שלך אל הקב"ה, אינו אפילו כמי שעושה חסד עם קונו, אלא כבן שמחוייב לאזור עצמו וכוהו לגאול את אביו ואמו, ומוסר עצמו למיתה עליהם כי מי שאינו בן המלך ועושה חסד עם המלך ועם המלכה, ודאי שנחשב זה, שעושה חסד עם קונו. אבל אתה שאתה בן מלך הרי זה חוב עליך ולא חסד.

מאמר להכרית זרעו של עמלק
 (קט) והיה וגו' תמחה את זכר עמלק
 וגו': מצוה זו היא להכרית זרעו של עמלק.
 כי נשבע הקב"ה, שלא יחזור לכסאו עד שיטול נקמה

(קח) קם רעיא מהימנא וכו': קם רע"מ ונשתטח לפני הקב"ה, ובכה ואמר, כן יהי רצון שלו שיחשוב אותי כבן, שהמעשים שלי (דפויי דף רפ"א ע"א *) דף רפ"א ע"ב)

דיטול נוקמא מניה. פתח רעיא מהימנא ואמר. ודאי, בגי'ד הוּו אזלי במדברא
 ם ועל ימא, ולא ת ייעלון בארעא דישראל, עד דיטול נוקמא מניה דעמלק.
 קי) עמלק מאן הוא לעילא, דהא חזינן דבלעם ובלק מתמן הוּו נשמתין
 דלהון, ובגין דא הוּו שנאין לישראל יתיר מכל אומה ולישן, ובגי'ד עמלק
 רשים בשמהון, עים מן בלעם, ל"ק מן בלק, ודכר ונוקבא אינון עמלקים.
 ועליהו אתמר, (ט) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.
 קיא) כגוונא דאית בישראל ארבע אנפין, יעקב, ישראל, רחל, לאה.
 ישראל עם לאה, יעקב עם רחל, לקבל, (מ) ופני נשר לארבעתם. הכי אית ארבע
 אנפין לעמלק, קסם, ונחש, עמל, ואון. עמל רשים בעמלק. והמן דהוה מסטרא
 דעמלק, (ו) ישוב עמלו בראשו. וכל אלופי עשו מעמלק הוּו. ולעילא ם עמלק,
 סמאל. עמל, נחש, און, ומרמה. דמפתי ליה לבי'נ למחטי לקביה. ב קס"ם, ק'
 מן עמלק ס"ם מן סמאל. נח"ש, א"ל מסמאל ג
 קיב) עליה אתמר לאברהם, (ז) לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך,
 בית מולד דילך, מאלין בתי סיהרא, או ד בתי שבתאי, או ה בתי מאדים.
 ו דבתי מאדים ובתי שבתאי ולבנה, עליהו אתמר, אין מתחילין ז בבי'ד.
 דמאדים סומקו דחמה, גיהנם, אימא דעשו, דאתיילדת ביומא תניינא. וסיהרא,
 איהו טוב ורע, טוב במילואה. ורע בחסרונה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (במדבר כג) ויחי ה צ"א. ה) (יחזקאל א) ב"א א מעמלק. ב מוסיף עמל קס"ם. ג בדפו"י כתבו כאן חסר. ד ל"ג בתי. ה ל"ג בתי. ו דבתי שבתאי ולבנה ובתי מאדים. ז בכ"י ואין מסימין בדי.

להכרית זרעו של עמלק

הסולם

מאמר

ד' פנים שבנשר, כי יעקב וישראל הם בחינת נשר שהוא קו האמצעי. כך יש ד' פנים לעמלק, שהם, קסם ונחש, עמל ואון. אותיות עמל רשום בעמלק, והמן, שהיה מצד עמלק נאחד עליו ישוב עמלו בראשו. וכל אלופי עשו היו מעמלק. ועמלק למעלה הוא סמאל. שיש גם בו ד' פנים שהם, עמל, נחש, און, מרמה. המסיתים את האדם לחטוא אל הקב"ה. קסם, הוא ק' מן עמלק, סם מן סמאל, נחש, אל מסמאל (חסר הסיסום).

מאמר אין מתחילים בבי'ד

קיב) עליה אתמר לאברהם וכו': עלין נאמר לאברהם, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, דהיינו מבית מולד שלך, דהיינו מאצטונגנינות בכוכבים ומזלות, מאלו בתי הלבנה, או בתי שבתאי, או בתי מאדים. כי בתי מאדים ובתי שבתאי ולבנה עליהם נאמר אין מתחילים בבי'ד, דהיינו ב'וס ב'י וביוס ד'. כי מאדים יש בו אדמיות החמה, שיורה

נקמה ממנו. פתח רעיא מהימנא ואמר, ודאי משום זה היו הולכים במדבר ועל הים, ולא נכנסו לארץ ישראל עד שיטול נקמה בעמלק. קי) עמלק מאן הוא לעילא וכו': שואל, מי הוא שורשו של עמלק למעלה ברוחניות, שהרי אנו רואים שבלעם ובלק משם, מעמלק של מעלה, היו הנשמות שלהם, ומשום זה, היו שונאים את ישראל יותר מכל אומה ולשון, ומשום זה, רשום בשמותיהם, עמלק, דהיינו ע"מ של בלעם לק של בלק, והעמלקים הם דכר ונוקבא. ועליהם נאמר לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. אשר עמל הוא דכר. של עמלק, ואון הוא נוקבא שלו.

קיא) כגוונא דאית בישראל וכו': כמו שיש בישראל ארבעה פנים, יעקב, ישראל, רחל, לאה, אשר ישראל ולאה הם דכר ונוקבא, ויעקב עם רחל הם דכר ונוקבא. ואלו הד' הם כנגד ופני נשר לארבעתם, דהיינו כנגד (דפו"י דף רפ"א ע"ב)

קיג) ובגין דאיהי כלילא מטוב ורע, ה מונין בה ישראל ומונין בה בני ישמעאל. וכד לקת במלואה, סימנא לא טב לישראל. וכד לקת בחסרונה, סימן רע לישמעאלים. ובהאי ח) ואבדה חכמת חכמיו, ט חכמה דישמעאלים, ובינת נבונים תסתתר, דאינון לא ידעין בבריאתן, אלא בשמושא. דילהון, כפי שנוי עלמא בהליכתן, ושימושן. וסיהרא, ל אתבריאת ביומא רביעאה, ובחסרונה דילה עניות, אתבריאת לילית, שבתאי, דאיהו רעב וצמאון ולקותא דנהורין. עלה אתמר, ט יהי מארת חסר. ט מארת יי בבית רשע. י וחוטא ילכד בה, בבית הסהר דילה, נ וצדיק ימלט ממנה.

קיד) ואית ככבא אחרא, נקודה ט זעירא, נקוד על ט סיהרא דאיהו מארת, ודא חולם, בת מלך, שבת מלכתא. דשלטנותא דתרווייהו ביום שביעי, דאתמר ביה, ט למען ינוח עבדך ואמתך. דסדר בריאתן לאו כסדר שמושן. ובגיד חמיה ומאדים סומקי דגיהנמ, אתבריאו ביומא תניינא. לבנה שבתאי, אתבריאו ביומא רביעאה, ט כפנא וחשוכא. ז ובגיד אין מתחילין, ט בבד, בגין דגיהנמ אתברי ביומא תניינא, ולקותא דנהורין ביומא רביעאה.

קטו) ככב, עליה אתמר, ז דרך ככב מיעקב. דדרגיה ביומא תליתאה. וביה ט ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, דביה נחית קביה למיבה אורייתא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ח מנין. ט ל"ג חכמה. י דילן. כ ושמשא. ל אתבריאו. מ ל"ג יהי. נ מוסף י וצדיק. ס אחרא. ע שפחה. פ ל"ג מן כפנא עד סוף האות. צ ואוקמהו רבנן ו ל"ג ובגיד. ק בבי ואין מסיימן בד.

ח (ישעיה כט) וארא, נד צ"ב, ט (משלי ג) פנחס ארת שעה צ"ס תקוני זחר ת"ג בהשמטות קמ. י (קהלת ז) ויחי עו צ"ד זחר חדש לג ט"ד ש"מ. כ (דברים ה). ל (במדבר כד) תרומה רפב צ"ט. ט (שמות יט) יתרו עג אות רפג רפו

מאמר

הסולם

אין מתחילים בבי ד'

קללה, שכחוב, מארת ה' בבית רשע. וכן וחוטא ילכד בה. בבית האסורים שלה. וצדיק ימלט ממנה. וע"כ אין מתחילים ביום ד'.

קיד) ואית ככבא אחרא וכו': ויש ככב אחר, שהיא נקודה קטנה נקוד על הלבנה, שהיא מארת, וזו היא נקודת החולם, שנקראת בת מלך, שבת המלכה. וממשלת שניהם, של שבתאי ושל שבת המלכה, היא ביום השביעי, שנאמר בה למען ינוח עבדך ואמתך, כי סדר בריאתם אינו כסדר שמושם, ומשום זה, חמה ומאדים, שהם אדומים ובחינת גיהנמ, נבראו ביום ב' דמעשה בראשית. ולבנה ושבתאי נבראו ביום ד' דמע"ב, ששבתאי יורה על רעב וחשך, ומשום זה אין מתחילים בפ"ד. משום שהגיהנמ נברא ביום ב', וליקוי המאורות ביום ד'.

קטו) ככב עליה אתמר וכו': ככב, עליו נאמר דרך ככב מיעקב. שהוא קו אמצעי, ומדרגתו ביום ג' דמעשה בראשית, וכו' נאמר, ויהי

שיורה על גיהנמ, שהוא אמו של עשו, שנולדה ביום ב' דמע"ב, וע"כ אין מתחילים ביום ב'. הלבנה היא טוב ורע, טוב, כשמאירה במלואה. ורע, כשהיא בימי חסרונה.

קיג) ובגין דאיהי כלילא וכו': ומשום שהלבנה כלולה מטוב ורע, מחשבים בה ישראל ומחשבים בה בני ישמעאל, שישראל אחוים בסוב שבה, ובני ישמעאל ברע שבה. וכשהיא נלקה בימי מילואה, שהיא הטוב שבה, סימן רע לישראל. וכשהיא נלקה בימי חסרונה, סימן רע לישמעאלים. ובוזה כתוב, ואבדה חכמת חכמיו. דהיינו חכמה דישמעאלים, ובינת נבונים תסתתר, כי הם אינם יודעים בבריאתם של הכוכבים אלא בשמושם, כפי השינויים בעולם בהליכתם ושמושם. והלבנה נבראה ביום ד' במעשה בראשית, ובמיעוטה של הלבנה שהוא עניות, נבראה לילית, שהיא שבתאי, שהוא רעב וצמאון וליקוי המאורות, שעליה נאמר יהי מארת חסר ו', שמשמעותו (דפו"י דף רס"א ע"ב)

לישראל, בת יחידה, למהוי עמיה שבת מלכתא. דאיהו יום שלישי, כליל תלת ענפי אבהן, ש, בת ר יחידאה, דשלטנותא דילה כליל שבת, ביה אתעבידת שבת. קטז) ובג"ד חולקין מארי מתניתין על מתן תורה, בת יחידה. דא אמר, בשלישי נתנה ה תורה. ודא אמר, בשביעי נתנה ה תורה. ואיהי בת יחידה, דאחידת בעמודא דאמצעייתא, תליתאה לאבהן. ובצדיק, שביעית ליה בת יחידאה. וכד איהי עטרה על רישיה, אתקרי ביה שביעי, דהוא ששי א הוה, דככב דלילה צדק, ובת יחידה שבת מלכתא אתקרי ב צדק. ובגין דא, תורה אחידא בין יום ג ג' וז'.

קיו) ואיהו כ"ב מן כוכב, כ"ו ט כי שמש ומגן ידוד צבאות, שכינתא מלכות הקדש, טו בכ יברך ישראל, כ"ב אתון דאורייתא. ד כוכב, כלילא מתלת דרגין, כ, כתר. ב' בינה. ידו"ד כליל תרווייהו, חכמה. וכלא כליל כוכב, דרגא ה דעמודא דאמצעייתא, ושכינתא.

קיח) איהי לבנה, לבון ההלכה, רחמי, בסטרא דחסד. ואתקריאת חמה, ברה כחמה, מסטרא דגבורה, פני משה כפני חמה. סיהרא אפילה, מעוט דסיהרא, שפחה ו דילה גיהנם, חמה בישא. שפחה דלילה שבתאי, לקותא דנהורין, חילול שבת. ז שפחה, דאהזרת עורף לגבירתה בכל יומא * ויומא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (תהלים פד) שמות ט צ"ח. ט (בראשית מח) ר מוסיף מלכתא יחידאה. ט ליג תורה. ת ליג תורה. א הנה. ב צדיק. ג ר' וז' ; ג' וז' ; ז' וז'. שמוט מד צ"ע. ד כ"ב. ה ליג דעמודא. ו דלילה. ז כ"ג הסולם ; מוסיף שפחה דילה.

ושפחה כי תירש גבירתה

הסולם

מאמר

שבת המלכה נקראת צדק ומשום זה התורה, שהיא המלכות :נאחזת בין יום ג' ליום ז', וע"כ יש אומרים שבג' ניתנה התורה, ויש אומרים שבשביעי ניתנה התורה.

קיו) ואיהי כ"ב מן וכו' : והיא המלכות, כ"ב מן כוכב. כ"ו מן כוכב, הוא בגימטריא הויה, בסו"ה, כי שמש ומגן הויה צבאות. השכינה, שהיא מלכות הקדש, עליה נאמר, כך יברך ישראל שהיא כ"ב מכוכב. וה"ס כ"ב אותיות התורה. כוכב כלול מג' מדרגות, כ' דכוכב הוא כתר, ב' הוא בינה, כ"ו דכוכב שהוא הויה, כולל את שניהם, והוא חכמה. וכוכב כולל הכל, שכולל גם מדרגת עמוד האמצעי, שהוא כ"ו דכוכב, שבגימטריא הויה. וכולל השכינה, שהיא כ"ב דכוכב. כנ"ל.

קיח) איהי לבנה לבון וכו' : היא השכינה, נקראת לבנה. דהיינו לבון ההלכה שהיא רחמים, והיינו מצד החסד. והיא נקראת חמה, ברה כחמה, מצד הגבורה. פני משה כפני חמה. ומיעוט הלבנה, שהיא לבנה אפלה, שהיא השפחה שלה של המלכות שהיא הגיהנם,

וחמת

ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, שבו ירד הקב"ה לתת התורה לישראל שהתורה היא בת יחידה, דהיינו מלכות, שתהיה עמו, עם יום השלישי, שהוא ת"ת, שבת המלכה. כי יום השלישי הוא כלול ג' ענפי האבות, דהיינו ג' ענפים של הש' שהם חגית, ובת יחידה, שהיא המלכות, שממשלתה היא כליל שבת נעשית בו. ביום הג' שבת, כי שבת הוא אותיות ש' בת אשר הש', רומזת על ג' ספירות חגית, שהם דבוקים בבת שהיא המלכות.

קטז) ובג"ד חולקין מארי וכו' : ומשום זה חולקים בעלי המשנה, על מתן תורה, שהיא בת יחידה, זה אמר בשלישי ניתנה התורה, וזה אמר בשביעי ניתנה התורה, כי היא בת יחידה הנאחזת בעמוד האמצעי, שהוא שלישי לאבות, דהיינו ת"ת, שגפ"י זה ניתנה התורה ביום השלישי. והמלכות נאחזת בצדיק, שהוא יסוד, דהיינו יום הששי, והבת יחידה, שהיא מלכות, היא שביעית אליו. וכשהיא עטרה על ראשו, היא נקראת בו שביעי, שהוא היסוד הוא ששי, והככב שלו הוא צדק, ובת יחידה (דפריי דף רפ"א ע"ב * דף רפ"ב ע"א)

ואתגברת עלה בחובין דישראל בנהא. ה ההיד, ו ושפחה כי תירש גבירתה. דשולטנותא דשפחה, לא הוי אלא ביומא תניינא, בגיהנמ. וברביעי, בלקותא דנהורין. ואתהדרת לשלטאה בכל יומא ויומא.

קיט) ובת מלך, אסירא בסרכות, בבית הסהר, בגלותא דילה. ואיהי קינא דסמאל בין ככביא. וקביה אומי, ו אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אוריךך נאם יי. ושכינתא נגה, ונגה לאש, ומהכא קרו לבי כנשתא אש נוגה.

קכ) אש מאדים לישראל דאודם, ו טור אודם פטדה. נוגה אשא חיורא. ותרואיהו פני חמה ופני סיהרא, נצח והוד, אינון דנטלו חורו מחסד, וסומקו מגבורה. אהרן ודוד מתמן הוו, חד נטיל רחמי, וחד נטיל דינא, דוד מסטרא דשמאלא, ו הווא אדמוני. אהרן איש חסד, ותרואיהו נביאי קשוט מתמן. פני משה הוו נהירין בנבואה דבינה, איהו חמה עלאה מתמן נבואה דלילה.

קכא) בהון עשו חייבא עבד אדום, ונוקבא דיליה מאדים, איהי שפיכות דמים דישראל, וגרמה דמטרוניתא - אתקיים בה, ו נתנני יי בידי לא אוכל קום, ו נתנני שוממה כל היום דוה. הוד דוה אתהדר. דנצח והוד לקבלייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (משלי ל) משפטים קלט צ"ט. פ) (עובדיה א) אמור כד צ"כ. צ) (שמות כח). ק) (ש"א טז) יתרו כח צ"א. ר) (איכה א) צו טז צ"ח. ש) (שם) וירא קלב צ"ב תקונים חדשים צח ט"ד שכ"ז. ז) (ש"א טז) יתרו כח צ"א. ר) (איכה א) צו טז צ"ח. ש) (שם) וירא קלב צ"ב תקונים חדשים צח ט"ד שכ"ז.

ח ל"ג ההיד. ט אימא. י וגרם בני מטרוניתא. כ דאתקיים ביה. ל ל"ג נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

מאמר

הסולם

ושפחה כי תירש גבירתה

וחמה רעה. וכן השפחה שלה היא שבתאי, שהיא לקוי המאורות, והיא חלול שבת. והיא שפחה המחזרת ערפה אל הגבירה שהיא מלכות בכל יום ויום, ומתגברת עליה, מחמת עונות ישראל בניה. ז"ש, ושפחה כי תירש גבירתה. ועיקר ממשלת השפחה, אינה, אלא ביום שני שנבראו בו הגיהנם, וביום רביעי שלקו בו המאורות, ומהם חזרה לשלוט בכל יום ויום. קיט) ובת מלך אסירא וכו': ובת מלך, שהיא המלכות, אסורה בסרכות, כלומר כמו סרכות הריאה המעכבת הרוח מן הריאה, כן עונות ישראל מעכבים האור מן המלכות, בבית האסורים בגלות שלה. והיא קן של סמאל בין הככבים, כלומר שסמאל נאחז בה, ונשבע הקביה, אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אוריךך נאם ה', והשכינה נקראת נוגה, וכתוב, ונגה לאש, ומכאן קוראים לבית הכנסת אש נגה בלע"ז.

קכא) בהון עשו חייבא וכו': בהם, עשו הרשע העבד, הוא נקרא אדום, והנוקבא שלו נקראת מאדים, שהיא שפיכות הדמים בישראל, וגרמה, שנתקיים בהמלכה, נתנני ה' בידי לא אוכל קום. נתנני שוממה כל היום דוה. הוד, נתהפך אל דוה, שהם כנגד נצח והוד. לא אוכל קום הוא כנגד נצח, כל היום דוה, הוא כנגד הוד. שהם יכין ובעו, שנצח הוא יכין והוד הוא בועו, שתיהן אשר הבית, שהוא המלכות, נשען עליהם. כי בית הכנסת

קכ) אש מאדים לישראל וכו': אש של מאדים היא אדומה, כי מאדים הוא לשון (דט"ז דף רט"ב ע"א)

יכין ובוועז. שתיהן אשר הבית נשען עליהם. דבי כנשתא אתקריאת על שמייהו
אש נוגה כדקא אמינא.

קכב) ושפחה רעה איהי קבורה, ובה אסירא לגבירתא. ואיהי שבתאי,
קרה ויבשה, בקבורתא דעפרא, ואיהי מות דעניותא דאורייתא, ואיהי קבורת
עני, מכוסה בה בשבע מיני מדורות, דאיהי כלילא משבע ככביא, כמה דשבת
מלכתא ^נ כלילא ^נ משבע. ואינון שבע ^ס ככביא מסטרא ^ע דגבירתא ^ח שבע
שני השבע, מסטרא דשפחה שבע שני הרעב. דעלייהו אמר נביא ^ק לא רעב
ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי יי'.

קכג) גבירתה גן. שפחה אשפה מטונפת, מסטרא דערב רב ^פ אשפה
מעורבת בגן, לגדלא זרעים, מסטרא דעץ הדעת טוב ורע. מסטרא דע"ז,
אתקריאת שבתאי, לילית, אשפה מטונפת, בגין דצואה מעורבת מכל מיני
טנוף ושרץ, דזרקין בה כלבים מתים וחמורים ^צ מתים. בני עשו וישמעאל
קבורים בה. עכ"ם דאינון כלבים מתים, קבורים בה. ואיהי קבר דע"ז, דקברין
בה ערלים, דאינון כלבים מתים, שקץ וריח רע, מטונף, מסורח, משפחה בישא
איהי סרכא, דאחידא בערב רב, מעורבים בישראל. ואחידת בעצם ובשר, דאינון
בני עשו וישמעאל, עצם מת, ובשר טמא, בשר בשדה טרפה, דעלה אתמר,
^ג לכלב תשליכון אותו.

קכד) וכגוונא דאית תריסר מזלות, מסטרא דטוב. הכי אית תריסר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (בראשית מא) ב"א קצט צ"ד. א) (עמוס ח). נ ל"ג כלילא. נ מוסיף משבע ואינון מו. ט ל"ג
ככביא. ע דגבורה. פ ל"ג אשפה. צ ל"ג מתים ;
ב) (שמות כב) משפטים קנט צ"ר. ל"ג מן מתים עד ערלים.

ושפחה כי תירש גבירתה

הסולם

מאמר

זרעים, מצד עץ הדעת טוב ורע. מצד עבודה
זרה נקראת השפחה, שבתאי, לילית, אשפה
מטונפת, משום שהיא צואה מעורבת בכל מיני
טינוף ושרצים, שזורקים בה כלבים מתים.
וחמורים מתים. בני עשו וישמעאל קבורים
בה. עכ"ם, שהם כלבים מתים קבורים בה.
והיא קבר של עבודה זרה, שקבורים בה
ערלים, שהם כלבים מתים, שקץ וריח
רע, מטונף, ונסרח משפחה הרעה היא הסרכה
האחווה בערב רב המעורבים בישראל ואחווה
בעצם ובשר, שהם בני עשו וישמעאל, שהם
עצם מת, ובשר טמא, בשר בשדה טרפה.
שנאמר עליו לכלב תשליכון אותו.

קכד) וכגוונא דאית תריסר וכ"ו : וכמו
שיש י"ב מזלות מצד הטוב, כך יש י"ב
מזלות מצד הרע. ז"ש שנים עשר נשיאים
לאמותם. כי זה לעומת זה עשה האלהים.
והרשעים

שהיא כנגד מלכות, נקרא על שמם אש נגה,
כמו שאמרנו (באות ק"ט).

קכב) ושפחה רעה איהי וכו' : ושפחה
רעה היא בחינת קבורה, ובה אסורה גבירתה.
והשפחה רעה היא שבתאי, שהיא קרה ויבשה
בקבורה בעפרי, והיא המות של עניות בתורה,
שאחרו עליה, עני חשוב כמת. והיא קבורת
עני, המכוסה בה בשבע מיני מדורים, כי היא
כלולה משבע ככבים, כמו גבירתה, שבת
המלכה, כלולה משבע ספירות, ואלו שבע
ככבים, מצד הגבירה, הם שבע שני השבע,
מצד השפחה הם שבע שני הרעב. שעליהם
אמר הנביא, לא רעב ללחם ולא צמא למים
כי אם לשמוע את דברי ה'.

קכג) גבירתה גן שפחה וכו' : גבירתה,
היא גן. השפחה, היא אשפה מטונפת מצד
ערב רב. האשפה מעורבת בגן, כדי לגדל
(דפו"י דף רפ"ב ע"א)

מזלות, מסטרא דרע. הדא הוא דכתיב, ^א שנים עשר נשיאים לאמותם. ^ב דזה לעמת זה עשה האלהים, ורשיעייא אינון אבי אבות הטומאה, דאינון טמא מת ושרץ, דמטמא לב"ג מאורו ומתוכו ומגבו. ואפילו תוך תוכו דכהנא מסתאב בהון. ובגין דא ^ג על כל נפשות מת לא יבא. דרשע קרוי מת. ובוצינא קדישא, לאביו ולאמו לא יטמא.

קכה) הכא אשכחנא אסוותא, לגבי דאתמר ^ד בי ^ה ויתן את רשעים קברו. בתר דקבורה דא בגין אבא ואימא, דאינון בגלותא עם ישראל אתקיים ^ו בי קרא ולא יטמא. אליהו, לא תתעכב מלנחתא, דאע"ג דאנת כהנא, לאביו ולאמו ^ז יטמא, דהא קב"ה ושכינתיה בגלותא, דאיהי קבורה לון, ואנא קבור בינייהו. באומאה עלך, בשם יי' חי וקיים, לא תתעכב ^ח מלנחתא. ^ט מלאכין קדישין, מארי דגדפין, באומאה עלייכו, ^י טולו אומאה דא, ^{יא} וסליקו לה על גדפייכו, שבועת יי' בח"י צדיק וקיים עמודא דאמצעייתא, ^{יב} טולו אומאה דא, וסליקו לה על גדפייכו. במטרוניתא ביקרא דילה, לגבי קב"ה.

קכו) מלאכין ^א עלאין, שליחן דקב"ה מימינא. ומלאכין שליחן ^ב דיליה, ^ג משמאלא. ומלאכים דאבא ואמא. יהון סתרין לה עילא ותתא, ומכסין ^ד לה באת ^ה, בשית גדפין דיליה, דאתמר ביה ^ו שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים ^ז וגו' בשתים יכסה פניו. דשבועה דיליה, דאיהי ^ח, רביעאה. ובשתים יכסה רגליו דילה, ובשתים מעופפים לה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (בראשית כה) נשא רכב צ"ח. ז) (קהלת ז) א ביה. ד ביה. ש מוסיף לא יטמא. ת לנחתא. א ל"ג מלאכין קדישין; מלאכין ול"ג קדישין; מארי דגדפין קדישין. ב כלהו. ג ל"ג וסליקו לה. ד ל"ג טולו אומאה דא. ה שליחן ול"ג עלאין; עלאין ול"ג שליחן. ו דילה. ז בשמאלא. ח ל"ג לה. ט כ"ג הסולם; ול"ג וגו' בשתים יכסה פניו. י בשבעה דילה.

הסולם

אליהו לא תתעכב מלנחתא

מאמר

והרשעים הם אבי אבות הטומאה, שהם טמא מת ושרץ, המטמא את האדם מאורו, מתוכו, ומגבו, ואפילו תוך תוכו, שהכהן נטמא בהם. ומשום זה על כל נפשות מת לא יבא. כי רשע נקרא מת. והמאור הקדוש, אפילו לאביו ולאמו לא יטמא.

מאמר אליהו לא תתעכב מלנחתא קכה) הכא אשכחנא אסוותא וכו': כאן מצאתי רפואה, למה שנאמר בו, ויתן את רשעים קברו. מאחר שקבורה זו היא בשביל אבא ואמא, שהם ז"א ומלכות, שהם בגלות עם ישראל, נתקיים בי הכתוב, ולא יטמא. אליהו, לא תתעכב מלרדת, כי אע"פ שאתה כהן, כי פנחס הוא אליהו, לאביו ולאמו יטמא, כי הקב"ה ושכינתו בגלות, שהם אבא ואמא, שהגלות היא קבורה שלהם, ואני קבור

קכו) מלאכין עלאין שליחן וכו': מלאכים עליונים השלוחים של הקב"ה שמימין, ומלאכים השליחים שלו משמאל, ומלאכים דאבא ואמא, שהם ז"א ומלכות, שהם קו אמצעי, יהיו מסתירים אותה, את המלכות, למעלה ולמטה ויכסו אותה באות ו', שהיא ז"א, בשש כנפים שלו, שנאמר בו שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו' בשתים יכסה פניו של השבועה שלו, שהיא ה', אות רביעית דהויה, דהיינו מלכות. ובשתים יכסה רגליו

דמרי דף רפ"ב ע"א)

קכז) ואת אליהו, דסליקת כ לעילא, לעילת העילות, והוא טעין לך מכל טוב, נחית לגבה, ותהוי כרוב ז תחותא, לנחתא ט לה נ מלאה כל טוב. ומלאכין, דאבא ואימא, דאינון י"ה, ס אסתר לך, בנחיתו דילה. ומלאכין דבעלה, ברא דאבא ואמא, ו, כסיאו לה, ומעפפין לה, ע משית גדפין * אב"ג ית"ץ, ובל"ז דתליין מנייהו כחשבון ל"ו. ודאי איהו שרפים עומדים ממעל לו. ונחיתת פ ה' ז דיליה, טמירא מכוסה בהון. ומלאכין דאינון דצדיק ח"י עלמין, אסמיכו לה עלייכו כחיון דסמכי לכרסייא.

קכח) דאע"ג ק דה"א דאצילות, דשמא ר דידוד, איהי סמיכת לכלהו, לית לכון לפרחא לעילא, ולנחתא לתתא, בר מינה. כאברין דגופא, דלית להון תנועה בר מנשמתא, דאברין דאית לה, אתפשטו עלייכו, לסמכא לכון בהון. דהכי איהי ה', כימא, אי אית לה מאנין, מתמליין מנה, ומתפשטין ט בהון, כנחלים דמתפשטין מן ימא על ארעא. ואי לאו, איהי ה' בגרמא יחידאה, בלא אתפשטותא דנחלין.

קכט) הכי מאנין דשכינתא, אינון מלאכין קדישין לעילא, וישראל לתתא, אי אית בהון מארי מדות, מארי חסד חסידים, גבורים מארי תורה, ה נביאים וכתובים, צדיקים, אנשי מלכות, דאתמר בהו, ח) ואשר כח בהם

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (דניאל א) תקוני זהר תי"ח לג: תכ"ב סת. כ ל"ג לעילא לעילת העילות. ז תחותה. ט לך; בך. נ כף מלא. ס אסחרו לך. ע בשית. פ י"ה. צ דילה. תקיח קג ט"ג שי"ח ש"ל
ק ל"ג דה"א; דהאי ול"ג דאצילות; ה' דה"א. ר י' הוי"ה; הוי"ה. ש ל"ג בהון כנחלים דמתפשטין. ת מוסיף מארי נביאים.

אליהו לא תתעב מלנחתא

הסולם

מאמר

אע"פ שהח' של אצילות, של שם הויה, שהיא המלכות, היא סומכת את הכל, אין לכם לעוף למעלה, ולרדת למטה, זולת עמה, עס המלכות. כמו האברים של הגוף שאין להם תנועה זולת בנשמה, כן האברים שיש לה, דהיינו ספירותיה, מתפשטים עליכם לסמוך אתכם בהם. כי כך היא הח', כמו הים, אם יש לה כלים למלאותם, הם מתמלאים ממנה ומתפשטת בהם כמו נחלים המתפשטים מן הים על הארץ. ואם אין לה כלים, היא ח' בלבדה, יחידה, בלי התפשטות של הנחלים. קכט) הכי מאנין דשכינתא וכו': כך הכלים של השכינה, שלמעלה הם מלאכים קדושים, ולמטה הם ישראל, אם יש בהם בעלי מדות, בעלי חסד, חסידים גבורים, בעלי תורה נביאים וכתובים, צדיקים. אנשי מלכות, שנאמר בהם, ואשר כת בהם לעמוד בהיכל המלך, דהיינו בעמידה של התפלה בהיכל המלך, שהוא אדני המלך שלה הוא הויה. והם חכמים ונבונים ראשי ישראל, ולא ראשי ערב רב, שנאמר בהם היו צריה לראש, היא המלכות

רגליו, של המלכות. ובשתים מעופפים אותה. אל ז"א.

קכז) ואת אליהו דסליקת וכו': ואתה אליהו, שעלית למעלה לעילת העילות, והוא עמס עליך מכל טוב, רד אליה, אל המלכות, ותהיה תחתיה כרוב, להוריד אותה מלאה כל טוב. והמלאכים של אבא ואמא, שהם י"ה, יהיו מסתירים אותה בירידה שלך. והמלאכים של בעלה, של המלכות, שהוא ו', בן של אבא ואמא, יהיו מכסים אותה, ומעופפים אותה משש כנפים שהן מן שש אותיות אב"ג ית"ץ, ובל"ז אותיות שבשש שמות התלויים מאב"ג ית"ץ, שהן קרע שטן, נגד יכש, בטר צתג, חקב טנע, יגל פזק, שקו צית. שהן כחשבון ל"ו, ודאי הוא, שרפים עומדים ממעל לו. דהיינו בל"ז אותיות הנ"ל. ויורדת ח' שלו, דהיינו המלכות, נסתרת ומכוסה בהם. והמלאכים שהם מצדיק ח"י העולמים תסמיכו אותה עליכם כמו חיות הסומכות את הכסא.

קכח) דאע"ג דה"א דאצילות וכו': כי (דפו"י דף רפ"ב ע"א *) דף רפ"ב ע"ב)

לעמוד בהיכל המלך, א בעמידה דצלותא, בהיכלא דמלכא אדוני, מלכא דילה ידוד. ב והם חכמים ונבונים ראשי ישראל. ולא ראשי ערב רב, דאתמר בהון, ס היו צריה לראש. איהי אתפשטת עלייהו בעשר ספירן דילה. בההוא זמנא, נחית עלת העלות, ביד ה"א וא"ו ה"א, לנחתא עלייהו, לאקמא שכינתא עלייהו.

קל) ובזמנא י דויפן כה וכה וירא כי אין איש, איהי נ אמרת, ס שלמה אהיה כעוטיה, מעוטפת בגרמא דלא אתפשטת עלייהו, וקביה צוח עלה ד ואמר, ז איכה ישבה בדד.

קלא) אדהכי, קם בוצינא קדישא, ואמר רבון עלמא, הא הכא רעיא מהימנא, דאתמר ביה ט והאיש משה ענו מאד, ה עד כען וירא כי אין איש. הא הכא והאיש משה, דשקיל לשתינ רבוא דישראל. וביה ו ממכון שבתו השגיה. דביה אתמר לגבי דרא דגלותא בתראה, וי"י הפגיעע בו את עון כלנו. ואיהו כליל בעשר מדות, דבגינייהו אמרת ו לא אשחית בעבור העשרה. נחית עליה, לאשגחא על עלמא, וקיים מילך, דאנת קשוט, וכל מילך קשוט.

קלב) דאיהו גמל חסד עם שכינתא, וקטיר שפחה דילה בגבורה, למהוי שפחה אסירא תחות גבירתה, בקשורא דתפלין. ואשתדל בגינה, בתורת אמת, ט תורת אמת היתה בפיהו. ואשתדל בה, בנביאים וכתובים. בנביאי, בכמה נחמות. בכתובים, בעשרה מיני תהלים. בצדיק, ב"ח ברכאן דצלותא. קלג) ומארי מתניתין, לא אשתמודען ז ליה ח לרעיא מהימנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (איכה א) שמות צ"א צ"ו. י) (שמות ב) ב"א רלא צ"ד. כ) (שיר א) ב"א קו צ"א זחר חדש ב סיד ש"א ע ט"ג שמ"ב שמי"ז עא ט"א שט"ו שמ"ח. ז) (איכה א) רמ"א צ"א. ח) (במדבר יב) תוריע לט צ"ט. ט) (תהלים לג) לעיל עקב אות מג צ"כ תקונים חדשים צו ט"ג ש"כ ס) (ישעיה נג). ט) (בראשית יח) נח סג צ"ה זחר חדש כו ט"ג ש"א לד ט"א ש"ח. פ) (מלאכי ב) תרומה טו צ"ח.

אליהו לא תתעכב מלנחתא

הסולם

מאמר

המלכות, מתפשטת עליהם בעשר ספירות שלה. בעת ההיא יורד עליה עלת העלות, ביד הא ואו הא, לרדת עליהם, להקים עליהם השכינה. קל) ובזמנא דויפן כה וגו': ובזמן של ויפן כה וכה וירא כי אין איש, היא אומרת, שלמה אהיה כעוטיה, דהיינו מעוטפת בעצמה, שאינה מתפשטת עליהם, והקביה צוח עליה ואמר, איכה ישבה בדד.

קלא) אדהכי קם בוצינא וכו': בתוך כך קם המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר, רבון העולם הרי כאן רעיא מהימנא, שנאמר בו, והאיש משה ענו מאד. עד כאן וירא כי אין איש. הרי כאן, והאיש משה, ששקול כנגד ששים רבוא מישראל. ובו ממכון שבתו חשגיה, שהוא ר"ת משה, שבו נאמר על

(דפו"י דף רפ"ב ע"ב)

קלג) ומארי מתניתין לא וכו': ובעלי המשנה

אליהו, באומאה עלך בשמא דידיד, ובשמיה מפרש, גלי ליה לכל רישי מארי מתניתין, דישתמודעון ליה, ולא יתחלל יתיר, דאתמר ביה, ז והוא מחולל מפשעינו, לית לך צורך למיטל רשו דהא אנא שליחא דמארי עלמא, וידענא דאי אנת עביד דא, דיודי לך קביה עליה, ויסתלקון בנך בגיניה, עילא ותתא. ולא תתעבב למעבד, לא שבוע, ולא חדש, ולא שנה, אלא מיד. קלד) רעיא מהימנא, מאני דפסחא, בזמנא דשליט עלייהו ליל שמורים, כלהו צריכים למהוי שמורים, ונטורים מחמץ ושאר בכל שהוא, וכל מאכלים ומשקים כלהו נטורין. ומאן דנטיר לון מחמץ ושאר, גופיה, איהו נטיר מ" מ"צה"ר לתתא, ונשמתא לעילא. ואתמר ביה, ק לא יגורך רע. ז בגין דהא אתעביד גופיה ק קדש, ונשמתיה קדש קדשים. ואתמר ביצר הרע וכל זר לא יאכל קדש, ו והזר הקרב יומת.

קלה) פסח, דרועא ימינא דאברהם, כסף מזוקק, מאן דערב ביה עופרת, משקר ליה. הכי מאן דערב חמץ או שאור כל שהוא במצה, כאלו משקר במוניטה דמלכא. והכי מאן דערב בטפה דיליה שום תערובת, כאילו משקר חותמא דמלכא, דא בדא תלייא.

קלו) ראש השנה, דרועא שמאלא דיצחק, תמן דיני נפשות, ועקדה דיצחק תמן הוה. דעקיד ליה אברהם. קשורא דתפלה די, דומיא דעקדה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז (ישעיה נג) ויקהל קטו צ"כ. ק (תהלים ה) ז ב"א ריח צ"ב. ר (ויקרא כב) משפטים מג צ"י. ט ל"ג אליהו. י מוסיף ביה לגבי עלמא. כ וידעת ל מינך. מ בדפורי כתבו כאן חסר. נ מארי. ס מאני דפסחא. ע ל"ג מ"צה"ר. פ ולעילא ול"ג ונשמתא. ו נשמתיה. ז בגיד. ק ל"ג קדש. ר חותמא.

פסח חמץ ומצה

הסולם

מאמר

ונשמתו שמורה למעלה, ונאמר בה לא יגורך רע. משום שגופו נעשה קדש, ונשמתו קדש קדשים. ונאמר ביצר הרע, וכל זר לא יאכל קדש. והזר הקרב יומת.

קלה) פסח דרועא ימינא וכו': פסח הוא זרוע ימין, שהוא אברהם, דהיינו חסד, כסף מזוקק, מי שמערב בו עופרת משקר בו, כך מי שמערב חמץ או שאור, כל שהוא, במצה, הוא כאלו משקר במטבע של המלך, שהוא המלכות, שנקראת מצה. וכך מי שמערב בטפה שלו שום תערובת, מביאה אסורה, או שמחשב באחרת, כאלו משקר בחותם המלך, שהוא יסוד. כי זה בזה תלוי. שהעשיה למטה, גורם פגם למעלה.

מאמר תפלין של ראש ושל יד

קלו) ראש השנה דרועא וכו': ראש השנה הוא זרוע שמאל, שהוא יצחק, ששם דנין דיני נפשות, מי יחיה ומי ימות. ועקדת יצחק

המשנה אינם מכירים את רעיא מהימנא, אליהו בשבועה עליך, בשם הויה, ובשם המפורש, גלה אותו לכל ראשי בעלי המשנה, שיכירוהו, ולא יתחלל יותר, שנאמר בו, והוא מחולל מפשעינו, אין לך צורך לקבל רשות מהקב"ה, כי אני שליח של רבונו העולם, ואני יודע שאם אתה עושה זה, יודה לך עליו הקב"ה, ויתעלו בניך בשבילו, למעלה ולמטה. ולא תתעבב מלעשות לא שבוע ולא חדש ולא שנה. אלא מיד.

מאמר פסח חמץ ומצה

קלד) רעיא מהימנא מאני וכו': רע"מ, כלים של חג הפסח, בזמן ששולט עליהם ליל שמורים שהוא השכינה. כולם צריכים להיות שמורים, שיהיו שמורים מחמץ ושאר בכל שהוא, וכל המאכלים והמשקים צריכים להיות שמורים. ומי ששומר אותם מחמץ ושאר, גופו, הוא שמור מיצר הרע למטה, (דפו"י דף רפ"ב ע"ב)

דיצחק. זכאה איהו ברא דאתעקד באבוי, ואתקשר ביה, ^ט למעבד עובדוהי, באורייתא ובמצוה. וזכאה עבד דאתקשר תחות רביה, למעבד רעותיה, איהו באתר דברא דמלכא.

קלז) מטטרוין, זכאה אנת, וזכאין בנג, דאינון קשירין ועקדין בתפלין תחות רשותא דמארך. ובגיד, אעיג דאנת עבד למארך, מלכא אנת על כל ממנן דשאר עמין. מלכא על כל מלאכין. מלכא, דשדים וכל משרייתיה, דחלין מנך. מאן גרים דא, בגין דאנת שרפרף למארך, ואנת משמש למארך. שדי דמוזזה לבר, שומר הפתח. ידויד דאיהו מארך, מלגאו.

קלח) והכי איהו כד קודשא בריך הוא נחית לשלטאה על עץ הדעת טוב ורע, דאיהו טוב מטטרוין. רע סמאל, שד, מלכא דשדים. * מטטרוין מלאך, מלכא דמלאכים. אבל מסטרא דאילנא דחיי, שדי איהו יסוד. ובגיד למטה, שנים, עבד ורבו, דלאו אינון יחודא חדא, ולמעלה, אחד. תפארת יסוד, דגוף וברית חשבינן חד, דאיהי עמודא דאמצעיתא וצדיק.

קלט) כגוונא דתפלין דראש, דאיהו בינה על תפארת, מסטרא דאילנא דחיי דאצילות, ומלכות תפלה דיד. הכי לתתא באילנא דחיי דבריאה, מסטרא דכרטייא עלאה, תפלין דראש מטטרוין. תפלין דיד דיליה, כסא תחתון. והאי איהו דאמר נביא עליה, ^ח כסא כבוד מרום מראשון.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (ירמיה יז) בהר י צד.

ש ל"ג מן למעבד עד למעבד.

מאמר

הסולם

תפלין של ראש ושל יד

יצחק היתה שם, שעקד אותו אברהם. הקשר של תפלין של יד הוא דומה לעקדת יצחק, שזה חה הם לקשר הגבורות בחסדים. אשרי הוא הבן הנעקד באביו, ונקשר בו לעשות מעשהו בתורה ובמצות. ואשרי העבד הנקשר תחת רבו לעשות רצונו, שהוא במקום בן מלך.

קלז) מטטרוין זכאה אנת וכו': מטטרוין, אשריך ואשרי בניך, דהיינו אותם הנמשכים מחטטרוין, שעוד לא זכו להיות בניס לזו"ן דאצילות, שהם קשורים ועקודים בתפלין תחת רשות אדונך. ומשום זה, אעי"פ שאתה עבד לאדונך, מלך אתה על כל הממונים של שאר העמים, מלך על כל המלאכים, מלך, שהשדים וכל המחנות שלהם כולם מפחדים ממך. מי גרם זה. הוא משום שאתה הדום רגליו של אדונך, ואתה משמש לאדונך שדי של מוזהה מבחוץ, שומר הפתח. הוי"ה, שהוא אדונך הוא בפנים. ושדי מבחינת מטטרוין הוא מבחוץ.

קלט) כגוונא דתפלין דראש וכו': כמו שתפלין של ראש, הם מחוין דבינה על תפארת, שהוא עץ החיים, שבאצילות, ומלכות היא תפלין של יד. כך למטה, בעץ החיים דבריאה, מצד כסא העליון, שהוא בינה דבריאה הוא תפלין של ראש של מטטרוין. ותפלין של יד שלו הם כסא תחתון, דהיינו מלכות דבריאה. וזהו שאמר עליו הנביא, כסא כבוד מרום מראשון.

קלח) והכי איהו כד וכו': וכך הוא. (דסו"י דף רפ"ב ע"ב *) דף רפ"ג ע"א

(קמ) אבל מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, בקשורא דתפלין, אתקשר יצה"ר תחות יצר הטוב, כעבדא תחות מאריה, בקלא דאורייתא, בקלא דצלוחא, בקול דשופר. קלא איהו ה רומ"ח לגביה. ודא קול השופר, קול א דעמודא דאמצעייתא, דאיהו כליל אשא ב מיא ורוחא. דאינון תלת אבהן, דבהון הי"ו, ה' באברהם, י' ביצחק, בכל אתר ה' דשליט על י' דינא הוא, והאי איהו הי' נ מן אלהים. ובג"ד א עלה אלהים בתרועה. ו' מן ואלהי יעקב, ודא רוח השופר, שכינתא מנא דכלהו תלת, ואיהו ה' מן השופר.

(קמא) ה דאינון י' שופרות, דאינון קשר"ק קשר"ק קר"ק, מתלבשין בהון ה"א יו"ד וא"ו ה"א, דכל אתוון אלין ו אינון ז לסטרין אחרנין ולחייביא ח כשלשלאין ורומחין וסייפין. תרועה שלשלת איהי. ותרי תרועות ט אית בעשרה שופרות. ואינון חד.

(קמב) דאתמר בה והאם רובצת על כ האפרוחים. ישראל מצפצפן לה בכמה צפצופין דצלותין, ואיהי לא בעיא לנחתא לגבייהו. ישראל מה עבדין. נטלין אימא דאיהי שכינתא בהדייהו, וקשרין לה בקשורא דתפלין, כד מטאן לק"ש, קראן בנין דילה בשית תיבין דייחודא, דאינון ב שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, הא קא נחתין לגבי אמהון, ז קשרין לון עמה. והאי איהי א אשר תקראו אותם, דאיהו עונתה, כמו ט מועדי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א (תהלים מז) יתרו סד צ"מ. ב (דברים ו) בא ת רמ"ח. א עמודא. ב ורוחא ומיא. ג ל"ג מן סז צ"ס. ג (ויקרא כג) אמור לג צ"ט. אלקים. ד שופר. ה ל"ג דאינון. ו דינין. ז ל"ג לסטרין אחרנין ולחייביא. ח בדפו"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן י"ז; מוסיף אינון כשלשלאי. ט אינון. י בדפו"י כתבו כאן חסר. כ מוסיף האפרוחים או על הביצים ואינון. ל מוסיף ג; ג"ז קשרין. מ מועדה.

עשרה שופרות

הסולם

מאמר

הכלי המקבל כל הג', אש מים רוח דשופר. והיא ה' של השופר.
 (קמא) דאינון י' שופרות וכו': שהם יוד שופרות, שהם קשר"ק קשר"ק קר"ק, שבהם מתלבשים הא יוד ואו הא, שכל אותיות אלו הם לצדדים אחרים ולרשעים, ככבלים ורמחים וחרבות. תרועה היא שלשלת. וב' תרועות הן בעשרה שופרות. והן אחד (חסר ההמשך).
 (קמב) דאתמר והאם וגו': שנאמר בה, והאם רובצת על האפרוחים. ישראל מצפצפים אליה בכמה צפצופים של התפלות. והיא אינה רוצה לרדת אליהם דהיינו להאיר ממעלה למטה. כלומר, שאינה רוצה לשנות מבחינת הקטנות שהי"ט רובצת, המאירה רק ממטה למעלה. מה עושים ישראל, לוקחים עמהם האם, שהיא השכינה, וקושרים אותה בקשר של תפלין וכשמגיעים לקריאת שמע, קוראים בניח

(קמ) אבל מסטרא דעץ וכו': אבל מצד עץ הדעת טוב ורע, בקשר של תפלין נקשר יצר הרע תחת יצר הטוב, כעבד תחת אדונו, בקול תורה, ובקול תפלה, ובקול שופר, כי קול של מצוה, הוא רומח אליו, שדוקר וממית את יצר הרע. וזהו קול השופר, שהוא קול עמוד האמצעי, דהיינו ז"א, שהוא כלול אש מים ורוח, שהם ג' אבות, גבורה חסד ת"ת. שבהם הי"ו. ה' באברהם, י' ביצחק, כלומר ה' שבשם אברהם, שה' זו רומזת על דין. והי' שבשם יצחק, שרומזת על חסד שבדין. ובכל מקום שה' שולטת על י', דהיינו שכתובה לפני ה' הוא דין. וזהו הי"ו מן אלקים, דהיינו המוחין שבשם אלקים. והי"ו אלו הי"ט אש ומים שבשופר, ומשום זה עלה אלהים בתרועה. ו' מן ואלקי יעקב, זה הוא רוח השופר, דהיינו תפארת. השכינה, היא (דפו"י דף רפ"ג ע"א)

קמג) הכי בגוונא דא מצה, בה מזמנין לשבעה יומין דפסח. מזמנין לשבעה יומין דסכות, בשבעה מיני, דאינון לולב, ואתרוג, וג' הדסים, וב' בדי ערבה. שבועות, קראן נ לן באורייתא. ר"ה יומא דדינא, כל חד במיניה. קמד) כל מאן דקרא, כל דרגא במיניה, יתקיים ביה, ד) אז תקרא וי"ענה. א"ז, ז' יומין ם דסכות, וחג שמיני עצרת. א"ז, מצה, וז' יומין דפסח. א"ז, סוכה, וז' מינין דלולב, דאינון שלש הדסים, ושני ערבות, לולב, ואתרוג. וכלילן בדי, הא חד סרי, כחושבן ה"ו. וצריך לומר הלל עלייהו, הללויה, לאשלמא שם ידוד.

קמה) וצריך לסלקא לה במחשבה, בארבע מינין, הה"ד ה) אמרתי אעלה בתמר. אעליה סימן: אתרוג, ערביה, לולב, הד"ס. ומחשבה שמא מפרש, אשתלים בה ם י"ד, כגוונא ד"ד פרקין דידא דימינא, דביה צריך לנטלא לולב. הרי מתן תורה, שבועות, שבעה בשבעה י"ד. בריה, י"ד בקול השופר, ובעשר שופרות, ם כדאוקימנא לעילא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (ישעיה נח) פקודי קצה צ"ג. ח) (שיר ז). נ לה; ליה. ס ל"ג דסכות. ע י"ד. ם דאוקימנא.

מאמר

הסולם

ר"ה פסח שבועות סוכות

שמיני עצרת. אז, מצה וז' ימי הפסח. אז, סוכה היא א' וז' מינים דלולב, שהם ג' הדסים וב' ערבות, לולב ואתרוג. וכלולים בדי מינים דהיינו, הדסים, ערבות, לולב ואתרוג. הרי הם עס ז' הפרטים, י"א, כחשבון ח"ן, וצריך לומר הלל עליהם ששם הללויה, דהיינו י"ה, כדי להשלים שם י"ה ר"ה.

קמה) וצריך לסלקא לה וכו': וצריכים להעלות המלכות בארבע מינים עד המחשבה, שהיא חכמה. ז"ש, אמרתי אעלה בתמר. אעל"ה הוא סימן, דהיינו ראשי תיבות, אתרוג ערבה לולב חדס. ומחשבה היא שם המפורש, דהיינו הויה במילוי אלפיג, שהוא חכמה דז"א, שיש בה עשר אותיות יוד הא ואו הא, שעס ד' מינים, ששלם בה חשבון י"ד כעין י"ד פרקים שביד ימין דז"א, שהוא חסד, שבו צריך ליטול את הלולב. והרי מתן תורה, דהיינו שבועות. שהוא שבעה בשבעה, דהיינו ז' ימים בז' שבועות, שהם בחשבון י"ד, זהו י"ד רמה, שהיס קו אמצעי, כמ"ש לפנינו. בראש השנה הם ג"כ י"ד, קול השופר, עס ג' פרטים שבו, שהם, אש רוח מים, חס ד', ועם עשרה שופרות, כמו שהעמדנו למעלה, הם י"ד. בפסח

בניה בשש מלים היחוד, שהם שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. שה"ס חג"ת נה"י דז"א, מבחינת הגדלות, והנה הם יורדים אל אמם, שהיא השכינה, וקושרים אותם עמה. בסוד היחוד דבשכמל"ו. וזהו אשר תקראו אותם. דהיינו שתקראו הוי"ק דגדלות דז"א שיאירו בהשכינה. שאז תאיר את החסדים ממעלה למטה. שהוא עונתה, כלומר זמן הזוג שלה, כמו שכתוב מועדי. דהיינו אשר תקראו אותם במועדי. שפירושו בעונה שלי.

מאמר ר"ה פסח שבועות סוכות

קמג) הכי בגוונא דא וכו': כך כעין זה, אנו קוראים המחין מז"א שיאירו בעונתם בהשכינה, במצה, שמזמינים אותה לשבעת ימי הפסח. וכן מזמינים לשבעת ימים של סוכות, שבעה מינים, שהם, לולב, אתרוג, ג' הדסים. וב' בדי ערבה. שבועות, קוראים אותם את המחין דז"א, בהתורה. ראש השנה, הוא יום הדין. כל אחד במינו. קמד) כל מאן דקרא וכו': כל מי שקרא, דהיינו שהמשיך מחין מז"א למלכות, כל מדרגה במינה, כנ"ל, יתקיים בו אז תקרא וי"ענה. אז, הוא ז' ימי סוכות, ויום א' של (דפו"י דף רפ"ג ע"א)

קמו) בפסח, איהי שכינתא י"ד הגדולה, מסטרא דחסד. בראש השנה, איהי י"ד החזקה, מסטרא דגבורה. במתן תורה, י"ד רמה, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. ותלת זמנין י"ד, מ"ב. ותלת אבהן דתליין מנייהו, סלקין חמשה וארבעים, כחושבן י"ד היא וא"ו היא. בילא"ו ילא"ו צ.

חלוסי גרסאות

צ בדפו"י כתבו קפ"ז ב' פקודא ליתן מחצית השקל.

ר"ה פסח שבועות סוכות

הסולם

מאמר

קמו) בפסח איהי שכינתא וכו': בפסח. השכינה היא י"ד הגדולה, שהוא מצד החסד. בראש השנה, היא י"ד החזקה, מצד הגבורה. במתן תורה, היא י"ד רמה, מצד עמוד האמצעי. שווא ת"ת. וג' פעמים י"ד הם מ"ב, ועם ג' האבות חג"ת, שהם תלויים מהם, עולים מ"ה. כחשבון יוד הא ואו הא. בילא"ו ילא"ו. (דפו"י דף רפ"ג ע"א)

פרשת וילך

(א) וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל. ר' חזקיה פתח, (א) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם וגו', זכאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהו, ובגין דאתרעי בהו, קרא לון בנין * בוכרין קדישין, אחין א כביכול, נחת לדיירא עמהון. הה"ד, (ב) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ובעא לאתקנא להו כגוונא דלעילא, ושארין עלייהו שבעה ענני יקר, שכנתיה אזלא קמייהו, הה"ד (ג) וי' הולך לפניהם יומם. (ב) תלת אחין קדישין אזלין ביניהו, ומאן אינון. משה, אהרן, ומרים. ובזכותהו, יהב לון קב"ה, מתנן עלאין. ב כל יומי דאהרן, לא אעדו ענני יקר מישראל. והא אוקמוה, ג דאהרן דרועא ימינא דישראל הוה. והיינו דכתיב, (ד) וישמע הכנעני מלך ערד וגו', כי בא ישראל דרך האתרים וגו'. כב"ג דאזיל בלא דרועא, וסמיך גרמיה לכל אתר, וכדין וילחם בישראל וישב

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (ישעיה סג) ב"א קצו צ"ב. (ב) (שמות כה) א ל"ג כביכול. ב מוסיף והא אתמר כל. ג מוסיף חיי שרה נו צ"א. (ג) (שמות יג) בשלח ז צ"ע. בגין דאהרן. (ד) (במדבר כא) אמור צה צ"ח.

משה אהרן ומרים

הסולם

מאמר

ומרים. ובזכותם נתן להם הקב"ה מתנות עליונות. כל ימיו של אהרן לא סרו ענני כבוד מישראל. והרי העמדנו שאהרן הוא זרוע ימין של ישראל, והיינו שכתוב, וישמע הכנעני מלך ערד וגו', כי בא ישראל דרך האתרים. וגו'. דרך אתרים פירושו, שישראל היו כאדם ההולך בלי זרוע, וסומך עצמו בכל מקום ומקום. כי אתרים פירושו מקומות. ואז, וילחם בישראל וישב ממנו שבי. שזה היה, משום שהיו בלי זרוע ימין. בוא וראה, אהרן היה זרוע ימין של הגוף, שהוא ת"ת, ועל כן כתוב מוליך לימין משה זרוע תפארתו, ומי הוא, הוא אהרן. שהוא זרוע הימין של תפארת.

(א) וילך משה וידבר וגו': ר' חזקיה פתח, מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם וגו'. אשריהם ישראל, שהקב"ה רצה בהם. ומשום שרצה בהם, קרא אותם בנים בכורים קדושים, אחים. כביכול, ירד לדור עמהם. ז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ורצה לתקנם כעין של מעלה, והשכין עליהם שבעה ענני כבוד, ושכנתו הולכת לפנייהם. ז"ש, וה' הולך לפנייהם יומם.

מאמר משה אהרן ומרים

(ב) תלת אחין קדישין וכו': ג' אחים קדושים הלכו ביניהם, ומי הם. משה אהרן (דפרי דף רס"ג ע"א * דף רס"ג ע"ב)

וילך

ממנו שבי, בגין דהוו בלא דרועא ד ימינא. ת"ח, אהרן דרועא ימינא דגופא הוה. ועל דא כתיב, ה) מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ומאן איהו. אהרן. ג) וילך משה, מאי וילך, לאן הלך. אלא וילך, כגופא בלא דרועא. כד"א, ו) וילכו בלא כח לפני רודף. דהא מית אהרן דרועא ימינא, ובעא לאסתלקא גופא.

ד) כל יומי דמשה, אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון דאתא יהושע, מה כתיב ז) וישבות המן ממחרת וגו'. ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. מה בין האי להאי. אלא דא מלעילא. ודא לתתא. ה) כל ו זמנא דמשה, אשתכח גופא דשמשא שליט, ונהיר לעלמא. כיון דאסתלק משה, אתכנש גופא דשמשא, ונפיק גופא דסיהרא.

ה) כתיב ח) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע אפוא וגו', הכי אוליפנא, כיון דאמר קב"ה למשה ט) הנה מלאכי ילך לפניך, אמר משה, ומה א) קסטיפא דשמשא דיתכניש, וידבר סיהרא, גופא דסיהרא לא בעינא. אם אין פניך הולכים, גופא דשמשא בעינא, ולא דסיהרא. כדן גופא דשמשא אתנהיר, ואתעביד משה, כגוונא דגופא דשמשא קמייהו דישראל. כיון דאתכניש משה, אתכניש שמשא, ואתנהיר סיהרא, והוה יהושע משתמש לנהורא דסיהרא. ווי להווא כסופא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ד מוסיף ימינא וע"ד אצטריכו ישראל למגדר גדר עליה הה"ד וידר ישראל גדר לה ויאמר אם נתן תתן וגו'. ד מוסיף כל יומי דמשה שמשא נהיר בעלמא כל. ה מוסיף מכאן אוליפנא כל. ו אתר.

ה) (ישעיה סג) לעיל אות א צ"א. ו) (איכה א) ויצא כד צ"ד תקוני זחר בהקדמה ד: יג. תייט מ. חכ"ב סח. תניה פט. ז) (יהושע ה). ח) (שמות לג) משפטים קכז צ"ג. ט) (שם לב) משפטים עג צ"צ.

דרך אמת א) זוהר ניצוץ חשמש והוא מדת משה.

מאמר

הסולם

משה אהרן ומרים

יהושע. וע"כ נפסק לחס מן השמים ויאכלו מעבור הארץ, שהוא מלכות.

מאמר משה שלטנותא דשמשא, יהושע — דסיהרא ה) כתיב אם אין וגו': כתוב, אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע אפוא וגו'. כך למדנו, כיון שאמר הקב"ה למשה, הנה מלאכי ילך לפניך. אמר משה, ומה זה, שהנהגת השמש תאסוף שהיא הנהגת ז"א, והלבנה תנהג, איני רוצה. בגוף הלבנה, בהנהגת המלכות. שנקראת מלאך, ואמר לז"א, אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. גוף השמש אני רוצה, שהוא ז"א, ולא הלבנה, שהיא מלכות. או האיר גוף השמש, ונעשה משה כעין גוף השמש לפני ישראל כיון שנאסף משה, נאסף השמש, והאירה הלבנה, והיה יהושע משתמש לאור הלבנה. אוי לאותה בושת. ויאמר

ג) וילך משה מאי וכי: שואל, וילך משה, מהו וילך, אנה הוא הלך, ומשיב, אלא וילך, פירושו שאלך כגוף בלי זרוע. כש"א, וילכו בלי כח לפני רודף. כי מת אהרן, שהוא זרוע ימין, והגוף, שהוא משה, רצה להסתלק מחמת זה.

ד) כל יומי דמשה וכי: כל ימיו של משה, אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון שבא יהושע, מה כתוב, וישבות המן ממחרת וגו', ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. מה בין זה לזה, בין מן, ובין לחם מן הארץ. אלא זה המן הוא מלמעלה, מן השמים, שהוא ז"א, וזה, לחם מן הארץ, הוא מלמטה, מן המלכות הנקראת ארץ. כל זמן שהיה נמצא משה, היה שולט גוף השמש, שהוא ז"א, ומאיר לעולם. כיון שנסתלק משה, נסתלק גוף השמש, ויצא גוף הלבנה, שהוא המלכות שהיא בחינת (דפו"י דף רס"ג ע"ב)

(ו) ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה וגו'. היינו דא"ר אלעזר, ארבעין שנין נהיר שמשא לון לישראל, ואתכניש לסוף ארבעין ז שנין, ונהיר סיהרא. אר"ש ה ודאי הכי הוא, היינו דכתיב : ויש נספה בלא משפט והא אתעררו חברייא. ואנן נוקים ליה לקרא, אבל על מה דאתעררו חברייא כלא הוא אצטריך לעלמא, ט לתועלתא דב"ג, דיתכנש עד לא מטון יומי.

(ז) ת"ח, והא אתמר, דכל רוחין דנפקין מלעילא, דכר ונוקבא נפקי, ומתפרשן. ולזמנין תפוק נשמתא דנוקבא, עד לא נפקת דכר, דהוא בר זוגה. וכל זמנין דדכורא לא מטא זמניה לאזדווגא בהדי נוקביה, ואתי אחרא ואתנסבי בהדה, כיון דמטא זמנא דהאי ט לאזדווגא, כד אתער צדק בעלמא, למפקד על חובי עלמא, כניש ליה להאי אחרא, דהוה נסיב בהדה, ואתי אחרא ונטיל לה. ועל דא קשין זווגין קמי קב"ה.

(ח) וכל דא בגין דסרח דכורא עובדוי, ואע"ג דלא סרח כ"כ עובדוי בחטאיה, אתכניש בההוא זמנא, עד לא מטון יומי, דלא עביד הכי במשפט וועליה כתיב, ויש נספה בלא משפט. ואערע ביה דינא דצדק בחובוי. בגין דמטא זמניה דאחרא, ונסיב לה, דהא דידיה היא.

(ט) א"ל ר"א, ואמאי, יפריש לון קודשא בריך הוא, וייתי אחרא ויהיב

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) תרומה רצא צ"ק. כ) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ז ל"ג שנין. ח ל"ג ודאי הכי הוא. ט לגלאה לביג. י ל"ג מן ולזמנין עד וכל זמנין. כ זוגא. ל ל"ג ועליה כתיב יש נספה בלא משפט.

י"שה שלטנותא דשמשא, יהושע — דסיהרא

הסולם

מאמר

כשנתעורר צדק, שהוא מדת הדין, בעולם, לפקוד על עונות העולם, הוא אוסף אותו האדם שנשא אותה, דהיינו שנוטל נשמתו ונפטר מן העולם, ובא האחר, שהוא בן זוגה, ונושא אותה. וע"כ קשים זווגין לפני הקב"ה כקריעת ים סוף.

(ח) וכל דא בגין וכו': וכל זה הוא, אם קלקל הזכר שאינו בן זוגה, את מעשיו, אז נוטלים אותו מן העולם, בשעה שהגיע זמן של בן זוגה לקחתה. ואע"פ שלא קלקל מעשיו כל כך בעונותיו, שיהיה מחויב למות במשפט, מכל מקום, הוא נפטר באותו זמן מטרם שמגיע זמנו למות ולא נעשה כך, על פי משפט. ועליו כתוב ויש נספה בלא משפט. ופוגשים בו דינים דצדק, שהוא מלכות של מדת הדין, בעונותיו. משום שהגיע זמנו של האחר, שהוא בן זוגה לישא אותה, כי שלו היא. ואע"פ שע"פ משפט, אינו מחויב למות.

(ט) א"ל ר"א ואמאי וכו': א"ל ר' אלעזר, ולמה הוא מת, יפריד אותם הקב"ה זה

(ו) ויאמר וגו' מאה ועשרים שנה וגו': היינו שא"ר אלעזר ארבעים שנה האיר השמש לישראל ונאסף לסוף ארבעים שנה, והאירה הלבנה, ע"כ אמר לא אוכל עוד לצאת ולבא וגו'. כי הגיע זמן שליטת הלבנה, שהיא בחינת יהושע. א"ר שמעון, ודאי כך הוא, היינו שכתוב, ויש נספה בלא משפט, וכבר העירו החברים, ואנחנו נעמיד הכתוב, אבל על מה שהעירו החברים, הכל הוא צריך לעולם לתועלת האדם, שיסתלק מטרם שיבא זמנו. דהיינו שנספה בלא משפט, כמ"ש לפנינו.

(ז) ת"ח והא אתמר וכו': בוא וראה. הנה למדנו, שכל רוחות היוצאים מלמעלה יוצאים זכר ונקבה, ונפרדים בבואם לעולם הזה להתלבש בגופים. ולפעמים תצא לעולם נשמה של הנקבה מטרם שיצאה הנשמה של הזכר שהוא בן זוגה, ובכל פעם, שהזכר עוד לא הגיע זמנו להתחבר עם הנקבה שלו, ובא אחר, שאינו בן זוגה, ונשא אותה, כיון שהגיע זמנו של זה, שהוא בן זוגה, להתחבר, הנה (דפו"י דף רפ"ג ע"ב)

ליה. אמר ליה דא הוא תועלתא דבר נש, וטיבו דעביד עמיה, דלא חמי אתתיה בידא אחרא. ות"ח, אי נ האי * לא כשרן עובדוי, אע"ג דדיליה היא ההיא אתתא, לא אתדחי האי אחרא מקמיה.

(י) ת"ח, שאול מלכא נטל ס מלכו. בגין דעד לא מטא זמניה דדוד להאי. דהא מלכו הוה ודאי דדוד, ואתא שאול ונטיל ליה. כיון דמטא זמניה דדוד למירת דיליה, כדין אתער ע צדק וכניש ליה לשאול בחובוי, ואתדחי מקמי דוד, ואתא דוד ונטל דיליה.

(יא) ואמאי לא פ אעדי קב"ה לשאול ממלכו, ולא ימות. אלא טיבו עבד קב"ה עמיה, דכניש ליה במלכותא, ולא יחמי עבדיה שליט עליה, ונטיל צ מה דהוה דיליה בקדמיתא. כך האי. בג"כ, בעי ב"נ למבעי רחמי קמי קב"ה, כד אודווג, דלא יתדחי מקמי אחרא.

(יב) כתיב, ויאמר יי אלי רב לך אל תוסף דבר אלי וגו' והא אוקימנא, אמר ליה קב"ה למשה משה, תבעי ק לאחדשא עלמא, חמית מן יומך שמשא פלח לסיהרא. חמית מן יומך דישלוט סיהרא בעוד דשמשא קיימא. אלא הן קרבו ימיך למות קרא את יהושע, יתכניש שמשא, וישלוט סיהרא. ולא עוד, אלא אי אנת תיעול לארעא, יתכניש סיהרא מקמך, ולא ישלוט. ודאי שולטנותא דסיהרא מטא, ולא תשלוט בעוד דאנת קיימא בעלמא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (דברים ג) לעיל ואתחנן אות טו צ"י.

ח מימי. נ הכי. ס מוסיף מלכו אמאי. ע מוסיף צדק מלכותא דלעילא. פ יעדי. צ ל"ג מה; ההוא ול"ג מה דהוה. ק לאתחדשא; לאכחשא.

מאמר

הסולם

משה שלטנותא דשמשא, יהושע — דסיהרא

שלא יראה את עבדו ששולט עליו, ולוקח מה שהיה שלו מתחילה. כך זה שנשא בת זוגו של חבירו, והגיע זמנו של חבירו לישא אותה, אוסף את נשמתו ואח"כ נתן אשתו לבן זוגה, כדי שלא יראה אשתו ברשות אחר. משום זה צריך האדם לבקש רחמים מהקב"ה כשהוא נושא אשה, שלא ידחה מפני אחר.

(יב) כתיב ויאמר ה' וגו': כתוב, ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי וגו'. והעמדתו, אמר הקב"ה למשה, משה אתה רוצה שישתנה העולם, ראית מימיך שהשמש יעבוד אל הלבנה, ראית מימיך שהלבנה תשלוט בעוד שהשמש נמצא. אלא, הן קרבו ימיך למות קרא את יהושע. יאסוף השמש ותשלוט הלבנה. ולא עוד, אם אתה תכנס לארץ תאסוף הלבנה בשבילך, ולא תוכל לשלוט. ודאי שליטת הלבנה הגיעה, שהוא יהושע, ואינה יכולה לשלוט כל עוד שאתה נמצא בעולם.

קרא

זה מזה, ויבא אותה שהוה בן זוגה וישא אותה. אמר לו, זה הוא לתועלת האדם, וחסד הוא עושה עמו, כדי שלא יראה אשתו ברשות אחר. וכוא וראה, אם זה שהוה בן זוגה, אין מעשיו כשרים, אז אע"פ שאשה זו שלו היא, מכל מקום אינו נדחה האחר, שאינו בן זוגה, מפניו.

(יוד) ת"ח שאול מלכא וכו': בוא וראה, שאול המלך לקח המלוכה, משום שעוד לא הגיע זמנו של דוד לזה. כי המלוכה היתה ודאי של דוד, וע"כ בא שאול ולקח אותה. כיון שהגיע זמנו של דוד לרשת את שלו, אז נתעורר צדק ואסף את שאול בעונותיו, ונדחה מפני דוד, ובא דוד ולקח את שלו.

(יא) ואמאי לא אעדי וכו': ולמה לא הסיר הקב"ה את שאול מן המלוכה, לתת אותה לדוד, ולא היה צריך למות. ומשיב, אלא חסד עשה הקב"ה עמו, שאסף נשמתו בעודו במלכותו.

(דפו"י דף רפ"ג ע"ב *) דף רפ"ד ע"א

(יג) ^ח קרא את יהושע וגו'. ומאי קאמר הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וגו'. ולא אשכחנא, דפקיד קב"ה ליהושע, אלא למשה, דא"ל למשה כל האי, דכתיב ^ט ועזבני והפר את בריתי, וחרה אפי בו ביום ההוא. ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, אי הכי מהו ואצונו.

(יד) אלא קרא אמר, הנך שוכב עם אבותיך, אמר ליה קב"ה למשה, אע"ג דאנת תשכוב עם אבהתך, הא אנת קיימא תדיר לאנהרא לסיהרא. כמה דשמשא, דאע"ג דאתכניש, לא אתכניש אלא לאנהרא לסיהרא. וכדין אנהיר לסיהרא, כד אתכניש. ועל דא, הנך שוכב לאנהרא, ודא הוא ואצונו. וכדין ^ו אתבשר יהושע לאתנהרא, ועל דא כתיב, הנך שוכב עם אבותיך, ^ז לאנהרא ליהושע, ודא הוא וצו את יהושע וחזקהו. וצו את יהושע ^ח כלהו ^ט לאנהרא.

(טו) ^ב כי אתה תבא, ולבתר תביא מה בין האי להאי. אלא חד תבא, לבשרא ליה דייעול לארעא, ויתקיים בה. וחד תביא, לבשרא ליה שלטנותא על ישראל, ואתבשר על קיומא דגרמיה, ואתבשר על שלטנו דישראל.

(טז) ^ר שמעון פתח, ^ט מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגו', ווי לון לבני נשא, לאינן דלא משגחין ולא משתדלין ביקרא דמאריהון, ולא מסתכלין בקדושא עלאה, לאתקדשא בהאי עלמא, למהוי קדישין בעלמא

מסורת הזוהר

הלופי גרסאות

(ח) תרומה רצא צ"ר. (י) ויקרא קכו צ"ת. (ט) (ישעיה כד) שלח אות שלג צ"ו.
 ר אתקשר; אתכשר. ט ל"ג מן לאנהרא עד וצו את יהושע כלהו. ת ל"ג כלהו. א מוסיף לאנהרא וע"ד כתיב ושכבת אבותיך. ב מוסיף ויצו את יהושע וגו' כ"י.

מאמר

הסולם

משה שלטנותא דשמשא, יהושע — דסיהרא

שמאיר ללבנה. ונמצא שאו נתבשר יהושע להאיר, וע"כ כתוב, הנך שוכב עם אבותיך, דהיינו להאיר ליהושע, וזהו וצו את יהושע וחזקהו. וצו את יהושע, הכל הוא, להאיר אליו. (טו) ^ט כי אתה תבא: ואח"כ כתוב כי אתה תביא, מה בין זה לזה, ומשיב, אלא תבא אחד הוא לבשרהו שיכנס לארץ ויתקיים בה, ותביא אחד הוא לבשרהו את הממשלה על ישראל. ונמצא שנתבשר על ב' דברים, נתבשר על קיום עצמו בארץ ישראל, ונתבשר על הממשלה על ישראל.

מאמר מכנף הארץ זמירות שמעון (טז) ^ר שמעון פתח וכו': ^ר שמעון פתח. מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואמר רזי לי רזי לי רזי לי רזי לי בגדים בגדו וגו'. אוי להם לבני אדם שהם אינם משגיחים ואינם עוסקים בכבוד אדונם, ואינם מסתכלים בקדושה העליונה, להתקדש בעולם הזה, להיות קדושים בעולם הבא. מכנף הארץ, זהו כפות עליונה

(יג) קרא את יהושע וגו': קרא את יהושע התיצבו באהל מועד ואצונו וגו'. ומה אמר, הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וגו' ולא מצאנו שיצוה הקב"ה ליהושע, אלא למשה, כי כל זה אמר למשה, שכתוב, ועזבני והפר את בריתי, וחרה אפי בו ביום ההוא, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם. שכל זה נאמר למשה, ואם כן מהו, ואצונו, שהרי לא צוה אותו כלום.

(יד) אלא קרא אמר וכו': ומשיב, אלא הכתוב אמר, הנך שוכב עם אבותיך. אמר הקב"ה למשה, אע"פ שאתה תשכב עם אבותיך, הרי אתה עומד תמיד להאיר אל הלבנה, דהיינו יהושע, שהוא בחינת לבנה, שהיא מלכות, כמו השמש אע"פ ששקע לא שקע אלא להאיר אל הלבנה, כי אז אחר ששקע הוא מאיר ללבנה, ועל כן הנך שוכב להאיר, וזהו ואצונו. כי עם הסתלקות משה, הוא מאיר דברי ה' אל יהושע. כמו השמש אחר הסתלקותו (דפ"י דף רפ"ד ע"א)

דאתי. מכנף הארץ, דא כסותא עלאה קדישא. זמירות שמענו, כד"א ט) נותן זמירות בלילה, זמירות תושבחן דכנסת ישראל, קמי קב"ה ג בלילה. בלילה: בזמנא דאיהי ד אודמנא ה ושכיחא לשבחא ליה לקב"ה ו ומשתעשע עם צדיקיא בגנתא דעדן.

יז) ואימתי. ז מפלגות ליליא ואילך. וכדין זמירות ה שמענו, תושבחן. וזמירות: כד"א ט) לא תזמור. וכתב צ) זמיר עריצים יענה, אעקרותא מאתרייהו כל אינון תקיפין, דהא כד עייל ליליא, כמה עריצים ב גרדיני נימוסין שכיחין בעלמא, אזלין ושייטן בעלמא לקטרגא. מפלגות ליליא ואילך, אתער רוחא חדא ואעקר לכלהו מאתרייהו, ואעבר לון דלא ישלטון. זמירות שמענו, תושבחן דכנסת ישראל בליליא, וכל דא למה. צבי לצדיק, לאזדווגא בזווגא חדא ט דקודשא בריך הוא, * ולא תקדשא בקדושה חדא.

יח) ואומר רזי לי רזי לי, דא הוא רזא עלאה. דא הוא רוח קדישא, אבל אוי לי על כ דרא, ועל עלמא, בוגדים בגדו, דכלהו משקרן ביה, משקרן בהו בגרמיהו, ולא די דמשקרן ג בגרמיהו, אלא אינון בנין דאולידו מתשקרן בהווא שקרא דלהון, ואשתכחו פגימין לעילא ותתא. יט) כיון דאסתכל ישעיהו בהאי, כניש לאינון דחלין חטאה, ואוליף לון ארח קדישא לאתקדשא בקדושה דמלכא, ולאשתכחא בנייהו קדישין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (איוב לה) תרומה רפב צ"ר. פ) (ויקרא כה) ג מוסיף בלילה בגלותא. ד אודמנא; מוסיף אודמנא בהר ה ארת טו. צ) (ישעיה כח) אחרי מות נג צ"י. דקב"ה. ה דשכיחא. ו מוסיף בלילה [בגלותא בלילה] בזמנא דאיהי אודווגא ומשתעשע. ז מוסיף מפלגות דרך אמת ב] בארתיו לעיל בכמה מקומות. ו גוי מפלגות. ח בלילה. ט לקדושא. י רוא. כ דא; דמומרי. ל מוסיף בגרמיהו ממש.

מכנף הארץ זמירות שמענו

הסולם

מאמר

דהיינו שהמלכות רוצה להזדווג בזווג אחד עם הקב"ה, ולהתקדש עמו בקדושה אחת. צבי הוא לשון רצון. לצדיק הוא יסוד. יח) ואומר רזי לי רזי לי: רזי לי זה הוא סוד עליון, כי רז פירושו סוד. רזי לי הב', זהו להמשיך רוח קדוש. כלומר שזווג הקב"ה ושכינתו בחצות לילה הוא סוד עליון. ואם האנשים למטה מתקדשים אז בזווגם, ומכוונים בזה, הם ממשיכים רוח קדוש. אבל אוי לי על הדור ועל העולם בוגדים בגדו. שכולם משקרים בו דהיינו שמכחישים השגחה העליונה משקרים בעצמם, שאינם מתקדשים בשעת הזווג, ולא די שמשקרים בעצמם, אלא הבנים שמולידים יהיו משקרים מחמת השקר שלהם שבעת הזווג, שהיה בלי קדושה עליונה, ונמצאים פגומים למעלה ולמטה. יט) כיון דאסתכל ישעיהו וכו': כיון שנסתכל ישעיהו בזה, קבץ כל יראי חטא, ולימד אותם דרך הקדוש איך להתקדש בקדושת

עליונה הקדושה, דהיינו המלכות. זמירות שמענו, כמ"ש נותן זמירות בלילה, דהיינו הזמירות והתשבחות של כנסת ישראל, שהיא המלכות, לפני הקב"ה, שהוא ז"א, בלילה. בלילה, פירושו, בזמן שהיא מוכנת ונמצאת לשבח את הקב"ה, ומשתעשעת עם הצדיקים בגן עדן. יז) ואימתי מפלגות ליליא וכו': ומתי, היא מוכנת לשבח את הקב"ה. הוא מחצות לילה והלאה. ואז זמירות שמענו. דהיינו תשבחות. זמירות, פירושו, כש"א, לא תזמור. וכן כתוב, זמיר עריצים יענה. שפירושה עקירת כל אלו העריצים ממקומם. כי כשהלילה נכנס כמה עריצים חוקרי דין שכיחים בעולם, הולכים ומשוטטים בעולם לקטרג. מחצות לילה והלאה, נתעורר רוח אחד ועוקר את כולם ממקומם ומעבירם שלא ישלטו. זמירות שמענו, היינו תשבחות של כנסת ישראל להקב"ה בלילה. וכל זה למה, צבי לצדיק, (דפרי" דף רס"ד ע"א * דף רס"ד ע"ב)

כיון דאתקדשו אלין, אינון בנין דאולידו אקרון על שמיה. ההי"ד (ק) הנה אנכי והילדים אשר נתן לי יי לאותות ולמופתים בישראל, דפרישן משאר עמין. (כ) ׀ ד"א מכנף הארץ זמירות שמענו, בשעתא דעאלו ישראל לארעא, וארון קיימא קדישא קמייהו, שמעו ישראל דמסטרא חד דארעא, תושבחן וחדו וקל מזמרי עלאי, ׀ דמזמרי בארעא, כדין צבי לצדיק, תושבחא דמשה הוה בההיא שעתא, דבכל אתר דארון, הוה שארי בארעא, הוה שמעי קלא דאמרי, ׀ וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. אבל אוי לי דבוגדים בגדו, דזמינין ישראל לשקרא בקב"ה, ולא תעקרא מארעא זמנא חדא. ובגין דאתאחדו בינייהו שקרא דלהון, יתעקרון זמנא תניינא, עד דישתלים חובייהו בארעא אחרא. (כא) ׀ (ש) ׀ לקוח את ספר התורה הזה וגו'. הא אוקימנא מלי. אלהיכם. אלהיך. אל. אלהינו.

(כב) דאמר ר' אבא אמר ר' יהודה, מאי דכתיב (ח) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אדמת קדש ודאי, דהיינו ארץ החיים. אשר אתה עומד עליו, עליו ודאי, היינו בקדמיתא, וכ"ש לבתר. תאנא, אמר ר' יוסי, כתיב והיה שם בך לעד, לעד ודאי דיסהיד סהדותא. (כג) תלתא אינון דקיימו בסהדותא לאסהדא, ואלין אינון: באה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ק) (ישעיה ח). (דברים ד) יתרו קה צ"ע. ׀ ל"ג ד"א. ׀ די מזמרי. ׀ בדפו"י כתבו פרשת (דברים לא). (ח) (שמות ג) בשלח קטו צ"ג. הקהל דא אתמר בו והיה אם שמוע.

ג אינון דקיימי בסהדותא

הסולם

מאמר

התורה הזוהר ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם וגו'. הוקשה לו, למה אמר ה' אלקיכם ולא אמר ה' אלקינן. ומשיב כבר העמדנו הדברים בכמה מקומות, את הטעם של השמות אלקיכם, אלקיך, אל, אלקינן. כנ"ל.

בקדושת המלך, בשעת הזווג, כדי שבניהם יהיו קדושים. כיון שאלו נתקדשו, נקראו הבנים שהולידו על שמו. ז"ש, הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופתים בישראל. דהיינו שנבדלים משאר העמים.

(כב) דאמר ר' אבא וכו': דאר"א אמר ר' יהודה, מ"ש כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אדמת קדש ודאי, דהיינו ארץ החיים. שהיא המלכות. אשר אתה עומד עליו, עליו ודאי. והיינו בתחילה ומכל שכן אחר כך. למדנו אמר ר' יוסי כתוב, והיה שם בך לעד. לעד ודאי, שיעיד עדות.

(כ) ד"א מכנף הארץ וכו': פירוש אחר מכנף הארץ זמירות שמענו, בשעה שנכנסו ישראל לארץ וארון הברית הקדוש לפניהם, שמעו ישראל, מצד אחד שבארץ, תשבחות ושמחה וקול מזמרים עליונים שמזמרים בארץ. אז צבי לצדיק, שהתשבחות היו בשעה ההיא אל משה כי צבי הוא לשון פאר ושבח, לצדיק, הוא משה. שבכל מקום שהארון היה שורה בארץ, היו שומעים קול שאומר, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. אבל אוי לי בגדים בגדו, שעתידים ישראל לבגוד בהקב"ה ולעקרו מן הארץ פעם אחת. ומשום שהשקר נתאחו ביניהם יתעקרו פעם שנית מן הארץ עד שישתלמו עונותיהם בארץ אחרת.

(כג) תלתא אינון דקיימו וכו': ג' הם הנמצאים בעדות להעיד, ואלו הם, באר של יצחק, הגורל, והאבן אשר שם יהושע. ושירה זו יותר מהכל. שנאמר למען תהיה לי השירה הזאת לעד וגו'. א"ר יצחק אם כן ארבעה הם. אמר לו, ודאי כן הוא. אבל בגורל לא כתוב בו עדות.

מאמר ג' אינון דקיימי בסהדותא
(כא) לקוח את ספר וגו': לקוח את ספר (דפו"י דף רפ"ד ע"ב)

דיצחק, גורל, ואבנא דשוי יהושע, ודא שירתא, סהדותא יתיר מכלא. אמר ר' יצחק אי הכי ארבע אינון. אמר ליה ודאי, אבל גורל לא כתיב ביה סהדותא. (כד) באר דיצחק מגלן. דכתיב א) בעבור תהיה לי לעדה וגו'. גורל, דכתיב ב) על פי הגורל תחלק נחלתו, דהוה אמר דא ליהודה, ודא לבנימין, וכן לכלהו. אבנא דיהושע, דכתיב ג) הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה. והכא, והיה שם כך לעד. וכתיב, וענתה השירה הזאת לפניו לעד, היא ודאי אסהידת בהו בישראל.

(כה) תאנא, א"ר אלעזר, מאי דכתיב וידבר משה וגו', את דברי השירה הזאת עד תומם. הכא אית לאסתכלא, מהו את דברי, את השירה הזאת מבעי ליה. ומהו עד תומם. אלא הכי תאנא ברזא ו' דמתניתין, כל אינון מלי דאמר משה, ג) כלהו מתגלפי בשמא דקב"ה, וכל אינון מלין הוו אתיין, וסלקין ונחתין, ומתגלפין תמן. וכל מלה ומלה הוה אתיין קמי משה לאתגלפא על ידו וקיימא קמיה. והיינו דכתיב עד תומם.

(כו) פ' ר' אבא אמר, את דברי השירה הזאת, שירה הזאת מבעי ליה; מאי קא רמיזא. אלא שירתא דקב"ה אמר, כד"א ד) שיר השירים אשר לשלמה, ז מלכא דשלמא כלא דיליה, והא אוקימנא מלי. ה) מזמור שיר ליום השבת, ו ליום השבת ממש. שיר דקב"ה ט אמר.

חלופי גרסאות

א) (בראשית כא.) ב) (במדבר כו) אמור פז צ"ס. ע דמלי. פ אמר ר"א כתיב. צ ל"ג מלכא דשלמא
ג) (יהושע כד.) ד) (שיר א) שמות קג צ"מ. ה) (תהלים
זב) ב"ב קצו צ"א. ש מוסיף אמר, שיר השירים אשר לשלמה
שיר דקב"ה. אמר והכא את דברי השירה הזאת שיר
דקב"ה אמר.

דרך אמת ג) כולם נחקקים בשם הקב"ה וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה.

מסורת הזוהר

שיר שירה

הסולם

מאמר

כולם היו נחקקים בשם הקב"ה. וכל אלו הדברים היו באים, ועולים ויורדים ונחקקים שם בשם הקב"ה, וכל דבר ודבר היה בא לפני משה להתחקק על ידו, ועמד לפניו. והיינו שכתוב את דברי השירה, כי כל דבר ודבר בא לפניו להתחקק. והיינו שכתוב עד תומם, דהיינו עד שנגמרו להתחקק בשם ה'.
(כו) ר' אבא אמר וכו': ר"א, את דברי השירה הזאת. שואל, שירה הזאת היה צריך לומר, ולא השירה, ומה רומזת הה'. ומשיב, אלא שירת הקב"ה אמר, כש"א שיר השירים אשר לשלמה, שהוא למלך שהשלום כולו שלו, שהוא הקב"ה. וכבר העמדנו הדברים. מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, שהוא המלכות. שיר שהקב"ה אמר, ליום השבת, שהוא המלכות.

אלא

(כד) באר דיצחק מגלן וכו': באר של יצחק מאין לנו. כי כתוב, בעבור תהיה לי לעדה וגו'. גורל, שכתוב על פי הגורל תחלק נחלתו, שהיה אומר זה ליהודה וזה לבנימין, וכן לכולם. וע"כ אומר על פי הגורל. דהיינו שהגורל דבר. האבן של יהושע, שכתוב, הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה. וכאן, כתוב, והיה שם כך לעד. וכתוב וענתה השירה הזאת לפניו לעד. היא ודאי העידה בישראל.

מאמר שיר שירה

(כה) תאנא א"ר אלעזר וכו': למדנו א"ר אלעזר, מה שכתוב וידבר משה וגו' את דברי השירה הזאת עד תומם, כאן יש להסתכל, מהו את דברי, את השירה הזאת, היה צריך לומר. ומהו עד תומם. ומשיב, אלא כך למדנו בסוד המשנה, כל אלו הדברים שאמר משה,

(דפו"י דף רס"ד ע"ב)

כז) אלא הכא אית לאסתכלא, התם שיר, והכא שירה. דא דכר, ודא נוקבא. ת והא תנינן, כל נביאי כלהו לגבי משה, כקוף בעינייהו דבני נשא, ואינון אמרו שיר, ומשה אמר « שירה. משה הוה ליה למימר שיר, ואינון שירה. *) אלא דא היא רזא דמלה, משה לגרמיה לא קאמר דא, אלא לישראל. כח) א"ל ר"ש, לאו הכי, אלא, משה ודאי מהכא אשתמודע, דאיהו בדרגא עלאה יתיר מכלא. משה סליק מתתא לעילא, ואינון נחתי מעילא לתתא. הוא סליק מתתא לעילא, כמה דתנינן מעלין בקדש ואין מורידין. משה סליק מתתא לעילא, דאמר שירה תושבחתא דמטרוניתא, דאיהי משבחת למלכא. ומשה ג במלכא אתאחד. ואינון נחתי מעילא לתתא, דאמרו שיר, דהוא שבחא ג דמשבחא מלכא למטרוניתא, ואינון במטרוניתא אתאחדו. ועל דא, בהאי אשתמודע שבחא דמשה, יתיר מכלהו. והיינו דכתיב, ז) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי, שירתא דמטרוניתא למאן. ליי. ובג"כ, ויכתוב משה את דברי השירה הזאת, וענתה השירה הזאת.

כט) וענתה השירה הזאת, וענו הדברים האלה מבעי ליה. אלא רזא דמלה כמה דאוקמינא, דכתיב ח) וארץ מתקוממה לו, ומשה בכלא אסתכל, ועל דא אמר שירה, בגין לאתאחדא מלין באתר דא, למהוי עלייהו דינא, דכתיב וענתה השירה הזאת לפניו. ולמה. דכתיב כי אני ידעתי את יצרו,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת מוסיף וכי והא. א מוסיף שירה, ומגלן דהאי נוקבא היא דכתיב וענתה השירה וגו'. ב בכלא. ג דמשבח.

ז) (שמות טו) בשלח סג צ"ה. ח) (איוב כ) בשלח עד צ"ה.

שיר שירה

הסולם

מאמר

שאמרו שיר, שהוא בחינת דכר, שהוא השבח שהמלך משבח את המלכה. והם נתאחדו במלכה. ונמצא השיר שלהם ממעלה למטה מז"א אל המלכות. וע"כ נודע בזה שבחו של משה שהוא יותר מכולם והיינו שכתוב, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. דהיינו, שירת המלכה. למי. לה'. ומשום זה, כתוב, ויכתוב משה את דברי השירה הזאת. וכן וענתה השירה הזאת.

כט) וענתה השירה הזאת : שזאל, וענו הדברים האלה, היה צריך לומר. ומשיב, אלא סוד הדבר כמו שהעמדנו. שכתוב, וארץ מתקוממה לו, שפירושו שהארץ היא המלכות מתקוממה לעשות דין באדם (כנ"ל יתרו אות שצ"ד) ומשה הסתכל בכל. וע"כ אמר שירה, שהיא בחינת המלכות כנ"ל כדי לתת לדברים אחיזה במקום זה, במלכות, שממנה יהיה עליהם הדין. שכתוב, וענתה השירה הזאת לפניו. ולמה. הוא שכתוב, כי אני ידעתי את יצרו

כז) אלא הכא אית וכר : אלא כאן יש להסתכל. שם אמר שיר. וכאן שירה, ששיר הוא זכר, ז"א, ושירה היא נוקבא, דהיינו מלכות. והרי למדנו, כל הנביאים כולם כלפי משה הם כקוף בעיני בני אדם. והם אמרו שיר, דהיינו שיר השירים, מזמור שיר ליום השבת, ומשה אמר שירה. משה היה לו לומר שיר, והם שירה. ומשיב, אלא זה הוא סוד הדבר, משה לא אמר זה לעצמו אלא בשביל ישראל.

כח) א"ל ר"ש לאו וכר : א"ל ר"ש אינו כן. אלא משה נודע מכאן ודאי שהיה במדרגה עליונה יתרה מכולם. משה עלה ממטה למעלה והם ירדו ממעלה למטה. הוא, משה, עלה ממטה למעלה, כמו שלמדנו, מעלים בקודש ואין מורידים. משה עלה ממטה למעלה, שאמר שירה שהיא תשבחה של המלכה, שהיא משבחת אל המלך. והתחיל במלכות. ומשה עצמו נתאחד בהמלך ונמצא ששירה, שלו ענתה ממטה למעלה. והם ירדו ממעלה למטה. (דפו"י דף רפ"ד ע"ב *) דף רפ"ה ע"א)

וכתיב כי ידעתי אחרי מותי וגו'. וכד תעבדו דא, ד מיד וענתה השירה הזאת לפניו לעד.

(ל) ת"ח, כתיב ט יגלו שמים עונו ולא יתיר, אבל וארץ מתקוממה לו. בהאי, דינא אתעביד למאן דאתעביד.

(לא) כתיב, י וידבר דוד ליי את דברי השירה הזאת. השתא תושבחתא דדוד הוא, בגין דאמר שירה מתתא לעילא, וזכה להאי ה דרגא, ולא אמר האי ו שירה, אלא בסוף יומי, דהוה בשלימו יתיר, ז מהאי שירה. כמה דתנינן, אל תאמן בעצמך עד יום מותך. והכא, אמאי זכה דוד למימר שירתא מתתא לעילא, בסוף יומי. דהוה בנייחא מכל סטרוי, דכתיב ט ביום הציל יי אותו מכף כל אויביו.

(לב) אר"ש, שירתא מעליא מכלא מאי היא. כמה דתנינן ברזא דמתניתין, במלין ובעובדא הכי ה נמי מתתא לעילא, ומעילא לתתא. ולבתר לכוונא בלבא, ולקשרא כלא בחד קשרא.

(לג) מנלן ממשה, בקדמיתא ט מתתא לעילא, ז כי שם יי אקרא. מאי אקרא. כמה דכתיב, ט ויקרא אל משה, דא שכנתא. לבתר, הבו גדל לאלהינו, דא מלכא עלאה. לבתר נחית בדרגוי . מעילא לתתא, דכתיב צדיק וישר. לבתר קשיר קשרא דמהימנותא ואמר, הוא, ודא הוא קשרא לכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (שם) שם. י (ש"ב כב). כ (שם). ז (דברים) ד ל"ג מיד. ה ל"ג דרגא. ו ל"ג שירה. ז מוסיף מאי בשלימו יתיר מהאי ; ל"ג מהאי שירה. ח הוא. ט כתיב ול"ג מתתא לעילא. י עד הכא ול"ג מעילא.

שיר שירה

הסולם

מאמר

ימיו. הוא משום שאז היה במנוחה מכל צדדיו. שכתוב, ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו.

(לב) אר"ש שירתא מעלייא וכו': איר שמעון, שירה החשובה מהכל, מה היא. ומשיב, הוא כמו שלמדנו בסוד המשנה, שהעבודה צריכה להיות בדיבורים ובמעשה. בבי יחודין, ממטה למעלה וממעלה למטה (כנ"ל עקב אות ח'). כן כאן הוא המטה למעלה, וממעלה למטה, ואחר כך לכיון בלב ולקשר הכל בקשר אחד.

מאמר כי שם ה' אקרא הבו גודל וגו' (לג) מנלן ממושה בקדמיתא וכו': מאין לבו זה ממושה, מתחילה אחר, ממטה למעלה, שאמר, כי שם ה' אקרא, מהו אקרא, הוא כמ"ש ויקרא אל משה, שזו היא השכינה ואח"כ אמר, הבו גדל לאלקיננו. זהו מלך העליון

יצרו. וכתוב, כי ידעתי אחר מותי וגו'. וכאשר תעשו את זה, מיד, וענתה השירה הזאת לפניו לעד. דהיינו שהמלכות תעניש אתכם.

(ל) ת"ח כתיב יגלו וגו': בוא וראה, כתוב, יגלו שמים עונו, שהוא ז"א שנקרא שמים, ולא יותר, אלא שמגלה העון בלבד. אבל וארץ מתקוממה לו, בזו, בארץ שהיא המלכות, נעשה הדין למי שנעשה.

(לא) כתיב וידבר דוד וגו': כתוב, וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת. עתה התשבחה היא של דוד משום שאמר שירה ממטה למעלה, ממלכות לז"א, כמו מטה. וזכה למדרגה ההיא לומר שירה ממטה למעלה. ולא אמר שירה זה אלא בסוף ימיו, שהיה בשלמות יתרה, משירה הוה, כמו שלמדנו, אל תאמן בעצמך עד יום מותך. וכאן למה זכה דוד לומר שירה ממטה למעלה בסוף (דפו"י דף רפ"ה ע"א)

לד) בגי'כ, בעי בר נש לסדרא שבחא דמאריה כהאי גוונא, כ בקדמיתא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה, לאתר דשקיו דעמיקא דבירא נגיד ונפיק. לבתר כ לאמשכא מעילא לתתא, מההוא שקיו דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתראה, לאמשכא ברכאן לכלא, מלעילא לתתא. לבתר בעי לקשרא קשרא בכלא, קשרא דמהימנותא. ודא הוא ב"ג דאוקיר לשמא דמאריה, מ ליחדא שמא קדישא. ועל דא כתיב, ו כי מכבדי אכבד, כי מכבדי לעלמא נ דא, אכבד בעלמא דאתי.

לה) ובזוי יקלו, מאי ובזוי יקלו. דא הוא מאן דלא ידע ליחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמהימנותא, ולאמשכא ברכאן לאתר דאצטריך, ולאוקיר שמא דמאריה. וכל מאן דלא ידע לאוקיר שמא דמאריה, טב ליה דלא אברי. לו) א"ר יהודה, ובזוי יקלו, מאן דלא ידע לאוקיר למאריה, ולא אתכוון באמן, דתנינן גדול העונה אמן יותר מן המברך. והא אוקימנא קמיה דר"ש, דאמן, משיך ברכאן ממבועא למלכא, וממלכא כ למטרוניתא. ד ובאתוון גליפין דרבי אלעזר, מאלף למ"ם, וממ"ם לנ"ן. כיון דמטו ברכאן לנ"ן, מתמן נגדין * ונפקין ברכאן לעלאי ותתאי, ומתפשטי בכלא. וקלא נפיק אתשקיו משקיותא דברכין, דאפיק פלניא עבדא דמלכא קדישא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א. כ ל"ג בקדמיתא. ל מוסיף נגיד לאמשכא. מ ל"ג ליחדא שמיה. נ דין. ס מוסיף למטרוניתא דא כ"י. דרך אמת ד] ובאותיות החקוקים שצירף ר' אלעזר צירופי אותיות הקודש יסד שם סוד של אמן כמבואר.

מאמר עניית אמן

הסולם

מאמר

לה) ובזוי יקלו: שואל, מהו ובזוי יקלו. ומשיב, זה הוא מי שאינו יודע ליחד השם הקדוש ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך ברכות למקום שצריך. ולכבד שם אדונו. וכל מי שאינו יודע לכבד שם אדונו, טוב לו שלא נברא.

העליות, דהיינו ז"א. ואח"כ ירד במדרגותיו ממעלה למטה, מז"א עד המלכות. שכתוב, צדיק וישר, שהם יסוד שנקרא צדיק, וישר, שהוא המלכות. ולאח"כ קשר קשר של אמונה ואמר, הוא, דהיינו צדיק וישר הוא, וזהו קשר לכל. כי הוא הוא לשון נסתר, הרומז על א"ס ב"ה, המקשר את הכל.

לד) בגי'כ בעי בר נש וכו': משום זה צריך האדם לסדר שבח אדונו באותו הדרך, מתחילה, ממטה למעלה, להעלות כבוד אדונו, שהוא המלכות, למקום ששקיו של עמקות הבאר, נמשך ויוצא, דהיינו למקום בינה. ואח"כ להמשיך ממעלה למטה משקיו של נחל הוא שהוא בינה, לכל מדרגה ומדרגה של ז"ס תחתונות, עד מדרגה האחרונה, שהיא מלכות. כדי להמשיך ברכות לכל ממעלה למטה. אח"כ צריכים לקשר קשר בכל, קשר של האמונה, דהיינו לקשר הכל בא"ס ב"ה. כנ"ל. וזהו אדם המכבד שם אדונו, ליחד השם הקדוש. וע"כ כתוב, כי מכבדי אכבד. כי מכבדי בעולם הזה אכבד בעולם הבא.

(דפ"י דף רפ"ה ע"א * דף רפ"ה ע"ב)

לו) א"ר יהודה ובזוי וגו': אר"י, ובזוי יקלו, היינו מי שאינו יודע לכבד את אדונו, ולא נתכוין באמן, שלמדנו, גדול העונה אמן יותר מן המברך. והנה העמדנו לפני ר' שמעון שאמר, שהעונה אמן, מושך ברכות ממבוע, שהוא בינה, אל המלך, שהוא ז"א, וממלך אל המלכה. ובאותיות חקוקות של ר' אלעזר, אומר, מן אלף, דאמן, שהיא בינה, אל המ' דאמן שהיא ז"א. וממ' דאמן לנ', שהיא המלכות. כיון שמגיעות הברכות לנ' שהיא המלכות, נמשכות ויוצאות משם ברכות לעליונים ותחתונים, ומתפשטות בכל. והקול יוצא

לז) וכד ישראל לתתא, משמרין לאתבא אמן, לכוונא לבייהו כמה דאצטריך, כמה פתחין ע דברכאן פתיחן ליה לעילא, כמה טבאן משתכחין בכלהו עלמין, כמה חדו בכלא. מאי אגר להו לישראל דגרמין האי. אגר להו בעלמא דין, ובעלמא דאתי. בעלמא דין בשעתא דעאקין פ להו, ומצלן צלותא קמי מאריהון, קלא מכרזא בכלהו עלמין, ט פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרי אמונים, אלא אמנים. פתחו שערים, כמה דישראל פתחין להו תרעין ז דברכאן, כך השתא פתחו שערים, ותקבל צלותהון מאינון דעאקין להו.

לח) האי בעלמא דין, בעלמא דאתי מאי אגרייהו. דכד יפוק ב"נ מהאי עלמא, דהוה שומר לאתבא אמן. מאי שומר. כלומר, נטיר, ההיא ברכה דאמר ההוא דמברך, ומחכה ליה לאתבא אמן, כמה דאצטריך. נשמתיה סלקא ומכרזי קמיה, פתחו שערים קמיה, כמה דאיהו הוה פתח תרעין כל יומא, כד הוה שומר אמונים.

לט) א"ר יוסי א"ר יהודה, מאי אמן. א"ר אבא, הא אוקמוה כלא, אמן אקרי מבוועא דההוא נחלא דנגיד, אמן אקרי, דכתיב ט ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון, אלא אמן. קיומא דכלהו ההוא פ נחלא דנגיד ונפיק, אמן אקרי, דתניא ט מן העולם ועד העולם, עולם דלעילא, עולם דלתתא. אוף הכא אמן

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (ישעיה כו) יתרו לג צ"י. ט (משלי ח) תולדות ע רברבין. פ מוסיף להו לישראל. צ רברבאן. א צ"ד. ט (תהלים קו) וארא א צ"ה. ק טלא.

עניית אמן

הסולם

מאמר

לענות אמן. מהו שומר, כלומר, ששומר אותה הברכה שאומר המברך ומחכה לו לענות אחריה אמן, כמו שצריך. אז נשמתו עולה ומכרות לפניו פתחו שערים לפניו, כמו שהוא היה פותח שערים כל יום, כשהיה שומר אמונים, דהיינו אמנים.

לט) א"ר יוסי א"ר וכו': א"ר יוסי א"ר יהודה, מהו אמן. א"ר אבא, הרי העמידו הכל. אמן נקרא. המבוע של נחל ההוא הנמשך, שהוא בינה, ונקרא אמן, כי כתוב, ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אמן. קיום כל המדרגות, דהיינו אותו נחל הנמשך ויוצא שהוא בינה, נקרא אמן. שלמדנו מן העולם עד העולם פירושו מעולם שלמעלה שהוא בינה, לעולם שלמטה, שהוא מלכות. אף כאן, אמן ואמן, אמן של מעלה שהיא בינה, אמן של מטה שהיא מלכות. אמן, פירושו קיום של כולם. וכבר העמדנו אמן באלו האותיות שבו (כנ"ל אות 12).

יוצא, שתו משקוי הברכות שהוציא פלוני, עבד מלך הקדוש.

לז) זכר ישראל לתתא וכו': וכשישראל למטה שומרים עצמם לענות אמן ולכוין לבם כמו שצריך, כמה פתחי ברכות פתוחים למעלה, כמה טוב נמצא בכל העולמות, כמה שמחה היא בכל. ומחו שכרם של ישראל שגרמו לזה. שכרם הוא בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה בשעה שמצירים להם, ומתפללים תפלתם לפני אדונם, הקול מכריז בכל העולמות, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. אל תקרי אמונים אלא אמנים. דהיינו ששומרים לענות אמן. פתחו שערים, כמו שישראל פתחו להם שערי הברכות, כך עתה פתחו שערים, ותקבל תפלתם על אלו שמצירים להם.

לח) האי בעלמא דין וכו': זה שכרם בעולם הזה. בעולם הבא מהו שכרם. ומשיב, כי כשיצא האדם מעולם הזה, שהיה שומר (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

ואמן, אמן דלעילא, אמן דלתתא. ה אמן קיומא דכלהו, והא אוקימנא אמן באינון אתוון.

(מ) ר"ש אמר, אלף עמיקא דבירא דכל ברכאן מתמן נבעין ונפקין, ומשתכחין. מ"ם פתוחה, נהרא דנגיד ונפיק, ואקרי מ"ם. ׀ והוא רזא דתנינן, ת מ"ם פתוחה, מ"ם סתומה. כמה דאוקימנא, ז לפרבה המשרה.

(מא) גון פשוטה, כללא דתרין גונין, גון א פשוטה, גון כפופה. גון פשוטה כללא דאת וא"ו, בג"כ כלא אקרי גון ואו גון. וברזא דמתניתא הכי תאנא, ו' דכר, ו' פשוטה כללא דדכר ונוקבא, גון כפופה, בכללא דפשוטה היא. ובספרא דרב המנונא סבא, מם דהכא, היא נוטריקון מל"ך, והיינו אמן, ב אמ"ן נוטריקון, א"ל מ"לך ג"אמן. כללא דכלא, ושפיר הוא, והא אתמר.

(מב) תאנא, כל מאן דשמע ברכה מההוא דמברך, ולא אתכוון באמן, עליה נאמר ובוזי יקלו. כד"א, קר לכם הכהנים בוזי שמי ג מאי עונשיה. כמה דלא פתח ברכאן לעילא, כך לא פתחין ליה. ולא עוד אלא כד נפיק מהאי עלמא, מכריזי קמיה, ואמרי, טרוקו גלי קמיה דפלנייא, ולא ליעול, ולא תקבלון ליה, ווי ליה ווי לנשמתייה.

(מג) תאנא, חייבי דגיהנם, כלהו סלקי במדורין ידיען, וכמה פתחין אית ליה לגיהנם, וכלהו פתחין לקבל פתחין דגן עדן. ובשעתא דאפקי לאינון

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז (ישעיה ט) ב"א שיט צ"א. ק (מלאכי א) וירא ר ל"ג אמן ביומא דכלהו. ׀ וההוא. ת מ"ם פתוחה מה צ"ה. כללא דתרי גונין גון פשוטה גון כפופה גון פשוטה כללא דאת וא"ו. ול"ג מן מ"ם סתומה עד בג"כ. א כפופה כללא דאת וא"ו כללא דגון כפופה [; פשוטה. ול"ג מן פשוטה עד בג"כ. ב ל"ג אמן. ג מוסיף בשעתא דאצטריך מאי.

עניית אמן

הסולם

מאמר

שבאמן, היא ר"ת מלך. והיינו, אמן, אמן. הוא ראשי תיבות אל מלך נאמן. שהוא כלל הכל. ויפה הוא, וכבר למדנו. (מב) תאנא כל מאן וכו': למדנו, כל מי ששמע ברכה מאתו שמברך, ולא כיוון לבו באמן, עליו נאמר ובוזי יקלו. כש"א לכם הכהנים בוזי שמי. מה ענשו. הוא, כמו שלא פתח ברכות למעלה כך אין פותחים לו ברכות. ולא עוד, אלא כשיוצא מעולם הזה, מכריזים לפניו ואומרים, סגרו הפתחים לפני פלוני, ולא יכנס, ולא תקבלו אותו. אוי לו, אוי לנשמתו.

(מ) ר"ש אמר אלף וכו': רש"א, אלף דאמן היא עמקות הבאר, שכל הברכות נובעות ויוצאות משם ונמצאות. מ' פתוחה, היא נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, ונקרא מ', וז"ס שלמדנו, מ' פתוחה היא יסוד, מ' סתומה, היא בינה. כמו שהעמדנו בהכתוב לפרבה המשרה.

(מא) גון פשוטה כללא וכו': ו' פשוטה היא כלל של ב' גונין, ו' פשוטה ג' כפופה. כלומר שכוללת בתוכה גם את הנוקבא דז"א הנקראת ג' כפופה. ו' פשוטה, כללא דאת ו', שכוללת בתוכה גם את הזכר שהוא אות ו' שהוא ז"א. כי ו' פשוטה היא פשיטו דאתכליל כחדא דכר ונוקבא. שהם ז"א שהוא ו', ומלכות שהיא ג' (כנ"ל ב"א אות פ"ג) משום זה הכל ביחד נקרא ג' ו' ו'. ובסוד המשנה, כך למדנו. ו' היא דכר, ו' פשוטה היא כלל דכר ונוקבא. ג' כפופה, היא בכלל ו' פשוטה. ובספרו של רב המנונא סבא המ' שבכאן, (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

מאמר פתחין דג"ע ופתחין דגיהנם (מג) תאנא חייבי דגיהנם וכו': למדנו רשעים שבגיהנם, כולם עולים במדורים ידועים. וכמה פתחים יש בגיהנם, וכל הפתחים הם כנגד הפתחים שבגן עדן. ובשעה שמוציאים משם את הרשעים שקבלו ענשם, הם פותחים הפתחים

חייביא דקבילו עונשייהו, אינון פתחי פתיחין, ד ושוויין לון לבר. וכלהו פתחין בשמהן אקרין, לקבליהון דפתחין דגן עדן, וכל פתחא ופתחא, אקרי שמא, לקבלי ההוא פתחא דגיהנם, ואשתמודען פתחין לקבליהון פתחין, אינון פתחין דג'ע.

מד) בגיהנם אית מדורא בתראה תתאה דכלהו, וההוא מדורא הוי מדורא על מדורא, ואקרי (ד) ארץ עיפתה. מה עיפתה. כד"א (ט) רבוע יהיה כפול, ומתרגמינן מרובע יהיה עיף, אוף הכא עיפתה, כלומר כפולה. וההוא אקרי שאול תחתית, שאול הוא מדורא חד. תחתית, הוא מדורא תתאה. ובג"כ אקרי ארץ עיפתה (ה) תחתית, ואקרי אבדון. וע"ד כתיב, (ו) שאול ואבדון. וכלהו מדורין לא אכפלו, וכלהו לא עייפין בר מהאי.

מה) ותאנא, מאן דנחית לאבדון * דאקרי תחתית, לא סליק לעלמין. וההוא אקרי גבר דאשתצי ואתאביד ו מכלהו עלמין. ותאנא, לההא אתר נחיתן להנהו גברי דמבזי לאתבא אמן, ד ועל אמן סגיאינן דאתאבידו מניה, דלא חשיב להו, דיינין ליה בגיהנם, ונחיתן ליה בההוא מדורא תתאה, דלית בה פתחא, ואתאביד ולא סליק מניה לעלמין. וע"ד כתיב, (ז) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ולא, והא כתיב (ח) מבטן שאול שועתי שמעת וגו'. וכתיב (ט) מוריד שאול ויעל. אלא הכא שאול, התם תחתית. ואוקימנא הא דאהדר ביה, הא דלא אהדר ביה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד ושאינן. ה תחתיה אקרי [ואקרי] אבדון. ו כלומר. ז ל"ג ועל.

ד) (איוב י) וירא עא צ"י. (ש) (שמות כח) ויחי לד צ"א. (ת) (משלי כז). (א) (איוב ז) תרומה קמה צ"ק. (ב) (יונה ב) ויחי קסד צ"ד זהר חדש כה ט"ב שני"ט. (ג) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר.

פתחין דג'ע ופתחין דגיהנם

הסולם

מאמר

כתוב, שאול ואבדון. שהם, מדורים הכפולים זה על זה. כל המדורים לא נכפלו, וכולם אינם עייפים, כלומר, שאינם נקראים ארץ עיפתה, חוץ מזה.

מה) ותאנא מאן דנחית וכו': ולמדנו מי שיורד לאבדון, שנקרא תחתית, אינו עולה לעולם, ואדם ההוא נקרא איש שכלה ונאבד מכל העולמות. ולמדנו, למקום ההוא מורידים לאותם האנשים המבזים לענות אמן. ודנים אותו בגיהנם על אמנים רבים שנאבדו ממנו שלא החשיב אותם, ומורידים אותו באותו מדור התחתון שאין בו פתח, ונאבד ואינו עולה משם לעולם. וע"כ כתוב, כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ושואל, ולא, והרי כתוב מבטן שאול שועתי שמעת וגו', והוא עלה משם. וכתוב, מוריד שאול ויעל. ומשיב אלא כאן שאול. שממנו עוליס, ושם תחתית. שמשם

הפתחים ומשימים אותם לחוץ. וכל הפתחים נקראים בשמות כנגד הפתחים שבגן עדן, וכל פתח ופתח שבגן עדן נקרא בשם, כנגד אותו הפתח מהבחינה שכנגדו בגיהנם, ואלו הפתחים שבגן עדן, נודעים, פתחים כנגד פתחים. כלומר, כשרואים בחינת הפתח שבגיהנם, יודעים על ידו את הפתח שכנגדו בגן עדן, מאיזה בחינה הוא.

מד) בגיהנם אית מדורא וכו': בגיהנם יש מדור אחרון, התחתון של כולם. ומדור ההוא הוא כפול, מדור על מדור, ונקרא ארץ עיפתה, מהו עיפתה. הוא כש"א רבוע יהיה כפול, ומתרגמינן מרובע יהיה עיף. אף כאן עיפתה. כלומר כפולה. ומדור ההוא נקרא שאול תחתית, שאול הוא מדור אחד העליון. תחתית הוא מדור התחתון, ומשום זה נקרא, ארץ עיפתה תחתית, ונקרא ג"כ אבדון. וע"כ (דפו"י דף רפ"ה ע"ב *) דף רפ"ו ע"א

(מו) אִיר יוֹסִי, מאי דכתיב ט כי שתיים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו מקור מים חיים, דא הוא דלא בעי לקדשא שמא דקב"ה, באמן. מאי עונשיה. כתיב לחצוב להם בארות בארות נשברים, דנחתין לגיהנם דרגא בתר דרגא, עד דנחתין לאבדון דאקרי תחתית. ואי איהו קדיש שמא דקב"ה, לכוונה ה באמן כדקא יאות, סליק דרגא בתר דרגא, לאתעדנא מההוא עלמא דאתי, דנגיד תדיר לא פסיק, הה"ד (ה) אמונים נוצר יי ומשלם על יתר עושה גאווה.

(מז) תאנא, שירה משיך ברכאן מעילא לתתא, עד דישתכחון ברכאן בכלהו ט עלמין. אִיר אלעזר, זמינין אינון ישראל למימר שירתא, מתתא לעילא, ומעילא לתתא. ולקשרא קשרא דמהימנותא. דכתיב, ו או ישיר ישראל את השירה הזאת. אז שר לא נאמר, אלא אז ישיר. וכן כלהו כהאי גוונא. את השירה הזאת, מתתא לעילא. עלי באר ענו לה, עלי באר, כלומר סק לאתריך, כ לאתאחדא בבעליך, ז דא הוא מתתא לעילא.

(מח) ולבתר מעילא לתתא, באר חפרוה שרים, דאולידו לה אבא מ ואימא, כרוה נדיבי העם, אלין אבהן, דאקרון ט נדיבי עמים. כרוה, אתר לאזדווגא בה מלכא, בברכן. ובמה, הוא זווגא. במחוקק: דא יסוד. במשענותם:

חלופי גרסאות

מסורת הזתר

ד (ירמיה ב) ויקרא סא צ"מ. ה (תהלים לא) חלק א' בהשמות רנג. תקונים חדשים קח ט"ד שכ"ח. ו (במדבר כא) בשלח סג צ"כ. ז (תהלים מז) לך כה צ"ד. משה ובני ישראל את השירה הזאת לה ויאמרו אשתכחת עמנא ול"ג מן דא עד באר. מ מוסיף ואימא לעילא.

שירת הבאר

הסולם

מאמר

שירה, מושכת ברכות ממעלה למטה עד שתמצאנה ברכות בכל העולמות. אר"א. עתידים הם ישראל לומר שירה ממטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר קשר של אמונה (כנ"ל אות ל"ג ע"ש) שכתוב, או ישיר ישראל את השירה הזאת. אז שר, לא נאמר, אלא אז ישיר, דהיינו לעתיד. וכן כולם על דרך זה, שנאמרו בלשון עתיד. את השירה הזאת, הוא ממטה למעלה, כי השירה היא במלכות שמשוררת למעלה לז"א (כמי"ש שם) עלי באר ענו לה, עלי באר, כלומר, שאמרו למלכות הנקדאת באר, עלי למקומך להתאחד בבעליך, בז"א. זה הוא ממטה למעלה. שמעליס המלכות לז"א.

(מח) ולבתר מעילא לתתא וכו': ואח"כ ממשיכים ממעלה למטה, באר חפרוה שרים, באר, היא מלכות, חפרוה שרים, שהולידו אותה

שמעס אינו עולה. והעמדנו, כאן שחזר בו שעשה תשובה. שם שלא חזר בו. (מו) אִיר יוֹסִי מאי וכו': אר"י. מה שכתוב, כי שתיים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו מקור מים חיים זה הוא שלא רצו לקדש השם של הקב"ה, באמן. מהו עונשו. הוא שכתוב, לחצוב להם בארות בארות נשברים, שיורדים לגיהנם מדרגה אחר מדרגה עד שיורדים לאבדון, שנקרא תחתית. ואם הוא מקדש השם של הקב"ה לכוון באמן כראוי, עולה מדרגה אחר מדרגה להתעדן מעולם הבא ההוא, שנמשך תמיד ואינו נפסק. ז"ש אמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושה גאווה.

מאמר שירת הבאר

(מז) תאנא שירה משיך וכו': למדנו (דפו"י דף רפ"ו ע"א)

דא נצח והוד, נ מעילא לתתא. וממדבר מתנה, וממתנה נחליאל, ומנחליאל במות. הא קשורא שלימא, קשורא דמהימנותא, קשורא קיימא דכלא ביה. מט) א"ר יוסי, זמינן ישראל למימר שירתא שלימתא. שירתא דכליל כל שאר שירין. הה"ד, ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו. בההוא זמנא כתיב, ^ח והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. וכתיב ^ט אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה, אז יאמרו בגוים הגדיל יי לעשות עם אלה. בילא'ו יילא'ו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

^ח (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ^ט (תהלים ככו) נ מוסיף הא מעילא. ^ס לא גרסינן מן א"ר יוסי עד בההוא.

וירא קיו צ"ג.

שירת הבאר

הסולם

מאמר

שהוא אר"א. זה הוא קשר השלם קשר של אמונה, קשר שקיום הכל בו. מט) א"ר יוסי זמינן וכו': אר"י עתידים ישראל לומר שירה שלמה, שירה הכוללת כל שאר שירים. ז"ש, ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו. בעת ההיא כתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וכתוב אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה אז יאמרו וגו'. בילא'ו יילא'ו.

אותה אבא ואמא. כי אר"א תקנו את המלכות בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. כרוה נדיבי עם, אלו הם האבות, דהיינו חג"ת דר"א, שנקראים נדיבי עם. כרוה, היינו שהם כרו מקום שיזדווג בה המלך בברכות. ובמה. הוא ע"י זוג. כמחוקק זה יסוד. כמשענותם זה נצח והוד. עד כאן ממעלה למטה. ממדבר, שהוא המלכות הנקראת דבור, מתנה, עולה ליסוד הנקרא מתנה. וממתנה עולה נחליאל, שהוא ת"ת. ומנחליאל במות, (דפו"י דף רפ"ו ע"א)

פרשת האזינו

(א) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, רבי יהודה פתח, פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וגו', בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתיב לעילא. אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל. אני ישנה, מפקודי אורייתא, בזמנא דאזלינא במדברא. ולבי ער, לאעלא לארעא, למעבד להו א נימוסין דהא כל פקודי אורייתא בארעא משתכחין. קול דודי דופק, דא משה. דאוכח להו לישראל בכמה ויכוחין, * בכמה קטטין. דכתיב, אלה הדברים וגו', ד ממרים הייתם וגו'. ובחורב הקצפתם וגו'. הה"ד דופק.

(ב) ועכ"ד דמשה אוכח להו לישראל, ברחימותא הוו כל מלוי, דכתיב כי עם קדוש אתה ליי אלהיך. ובך בחר יי אלהיך להיות לו לעם וגו' מ בנים אתם ליי אלהיכם ואתם הדבקים ביי. ועל דא ושמעת בקול יי אלהיך. כי מאהבת יי אתכם. הה"ד פתחי לי אחותי רעיתי. מה כתיב. קמתי אני לפתוח לדודי, אמרו ישראל בעוד דהוינן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) לעיל ואתחנן את גח צ"י. (ב) (שיר ה) וישלח א ל"ג נימוסין. ב ישראל אמרו; אמרו לישראל. גט צ"ו. (ג) (דברים א). ד (שם ט). ה (שם שמות קכ צ"צ. ו) (שיר ה) צו גה צ"ה. ז) (דברים ז) תרומה רכז ציון ו'. ח) (שם יד) לך גג צ"ב. ט) (שם ד) ב"ב קו צ"א. י) (שם כז). כ) (שם ז) אחרימות לח צ"ג. ל) (שיר ה). מ) (שם) וארא כה צ"ב.

האזינו השמים

הסולם

מאמר

(ב) ועכ"ד דמשה אוכח וכו': ועם כל זה, שמשה הוכיח לישראל, כל דבריו באהבה היו, שכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם וגו'. בנים אתם לה' אלקיכם. ואתם הדבקים בה'. ועל כן, ושמעת בקול ה' אלקיך. כי מאהבת ה' אתכם. ז"ש, פתחי לי אחותי רעיתי, בלשון חיבה.

(ג) מה כתיב קמתי וגו': מה כתוב, קמתי אני לפתוח לדודי. אמרו ישראל, בעוד שהיינו מוכנים ליכנס לארץ ולקבל מצות התורה על ידי משה, מה כתוב, ודודי חמק עבר

(א) האזינו השמים ואדברה וגו': ר' יהודה פתח, פתחתי אני לדודי, ודודי חמק עבר וגו'. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתוב למעלה אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל אני ישנה, ממצות התורה בזמן שהלכתי במדבר. ולבי ער, וגו'. להביאם לארץ לעשות להם חוקים, כי כל מצות התורה נמצאות בארץ. קול דודי דופק, זה משה, שהוכיח את ישראל בכמה ויכוחים בכמה מריבות. שכתוב אלה הדברים וגו', ממרים הייתם וגו'. ובחורב הקצפתם וגו'. ז"ש. דופק. (דפו"י דף רס"ו צ"א *) דף רס"ו ע"ב)

זמינין למיעל לארעא, ולקבלא אינון פקודי אורייתא, על ידוי דמשה, מה כתיב. ודודי חמק עבר, דכתיב, וימת שם משה עבד יי. בקשתיהו ולא מצאתיהו, נ דכתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, דלא הוה דרא כדרא דמשה, דקב"ה ד שמע לקליהון, ועבד להו ה נסין ונימוסין, כמה דעבד על ידוי.

ד) ר' יצחק אמר, קמתי אני לפתוח לדודי, דא קב"ה ו ביומוי דמשה, דכל יומוי לא בעא ז דמלאכא ושליחא לדברא עמיה, ה דכתיב ו אם אין פניך הולכים וגו'. זכאה חולקיה ו דמשה, דקב"ה אסתכם . לרעותיה. ודודי חמק עבר, ביומוי דיהושע, דכתיב, ו לא כי אני שר צבא יי.

ה) ת"ח, משה הוה שמע קלא קדישא דמלאכא עלאה, ולא אזדעזע, וכ"ש מלאכא, דלא ו בעא. בתר דשכיב מה כתיב. ויאמר לא כי אני שר צבא יי. וכתיב ויפול יהושע אל פניו ארצה. עתה באתי, ביומוי דמשה רבך אתינא, ולא קבלני. ביה שעתא, ידעו ישראל שבחא דמשה. בההוא זמנא בעו ישראל לקב"ה, ולא אזדמן להו הכי כיומוי דמשה, הה"ד בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו'.

ו) האזינו השמים ואדברה, רבי חייא אמר, זכאה חולקיה דמשה, יתיר מכל נביאי עלמא. ת"ח, כתיב ו שמעו שמים והאזינו ארץ כי יי דבר. שמעו שמים, ישעיה דהוה יתיר רחיקא ממלאכא, כתיב שמעו שמים. משה דהוה יתיר קריב למלאכא, כתיב האזינו השמים.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ג) (שם). ו (דברים לד) תרומה רצא צ"ש. ו (שמות לג) וילך אות ה צ"ת. פ) (יהושע ה) גשא רכב צ"ו. צ) (שם). ק) לעיל אות א צ"א. ו) (ישעיה א) לעיל ואתחנן אות נח צ"ט.

ג ל"ג מן דכתיב עד ולא. ד עבד ול"ג שמע לקליהון. ה נימוסין ול"ג נסין ; נסין ול"ג ונימוסין. ו דכל יומוי דמשה ול"ג ביומוי. ז מלאכא. ח ל"ג דכתיב אם אין פניך הולכים וגו'. ט ל"ג דמשה. י לרעותא דמשה בתר דשכיב מה כתיב ויאמר לא כי אני הוה שמע קלא קדישא דמלאכא עלאה ולא אזדעזע קבליה ת"ח כתיב ויאמר לא כי אני שר צבא ה' ולא קבלני. כ מוסיף בעא ולא קבליה.

מאמר

הסולם

האזינו השמים

עבר, שכתוב, וימת שם משה עבד ה'. בקשתיהו ולא מצאתיהו. שכתוב, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, שלא היה דור כדורו של משה, שהקב"ה שמע לקולם, ועשה להם נסים וחוקים, כמו שעשה על ידיו. ד) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, קמתי אני לפתוח לדודי זה הקב"ה בימיו של משה, שכל ימיו לא רצה שמלאך ושליח ינהג עמו. שכתוב, אם אין פניך הולכים וגו'. אשרי חלקו של משה, שהקב"ה הסכים לרצונו. ודודי חמק עבר. היינו בימיו של יהושע, שכתוב, לא כי אני שר צבא ה'. ה) ת"ח משה הוה וכו': בוא וראה, משה היה שומע את קול הקדוש של מלך (דפו"י דף רפ"ו ע"ב) שהיה

מאמר האזינו השמים — שמעו שמים ו) האזינו השמים ואדברה : ר' חייא אמר, אשרי חלקו של משה יותר מכל נביאי העולם. בוא וראה, כתוב, שמעו שמים והאזינו ארץ כי ה' דבר. שמעו שמים, הנה ישעיה שהיה

(ז) תאנא, בההוא זמנא דאמר ישעיהו שמעו שמים והאזינו ארץ. כמה [א] גרדיני טהירין אזדמנו לתברא רישיה, נפקא קלא ואמר, מאן הוא דין דבעי לארעשא עלמין, עד דפתח ואמר, לאו אנא, ולא דיד, אלא כי יי דבר, ולא אנא. במשה מה כתיב. האזינו השמים ואדברה, אנא ולא אחרא. ואדברה בלא דחילו. ותשמע הארץ אמרי פי, ולא מאחרא. זכאה חולקיה. א"ר אבא, באתון גליפן דר' אלעזר, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ, הכא אתרמיז שמא קדישא עלאה.

(ח) ר' יוסי אמר, ׀ תו מה בין משה לישעיהו. משה אמר האזינו השמים, השמים, ׁ שמים עלאין, אינון דאשתמודען, דאקרון שמא דקב"ה. ותשמע הארץ, ׀ ארץ עלאה, ההיא דאשתמודעא, ׁ ואיהי ארץ החיים. בישעיה כתיב, שמעו שמים ולא השמים. האזינו ארץ, ולא הארץ. ׁ ואינון שמים וארץ תתאין. ועם כל דא, בעו לאענשא ליה, עד דאמר כי יי דבר, ולא אנא. ומשה אמר כולי האי, דכתיב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי.

(ט) רבי יצחק פתח, ׀ כתפוח בעצי היער וגו'. זכאה חולקהון דישראל מכל ׁ עמין עכו"ם, דהא כל שאר עמין אתיהבו לרברבן ממנן, בשלטנותא עליהו. וישראל קדישין, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דלא יהב לון קב"ה לא למלאכא, ולא לשליטא אחרא, אלא הוא אחיד לון לחולקיה, הה"ד כי חלק יי עמו. וכתיב, ׀ כי יעקב בחר לו יה. כתפוח בעצי היער, מה תפוח

חלופי גרסאות

ל אחרא. ׀ ל"ג תו. נ ל"ג שמים עלאין. ׀ ל"ג ארץ עלאה. ׁ ל"ג ואיהי ארץ החיים. ׁ ל"ג ואינון שמים וארץ תתאין. ׁ שאר עמין ול"ג עכו"ם.

מסורת הזהר

(ש) (שיר ב) לך עב צ"א. (ת) (תהלים קלה) נח מו צ"ב. דרך אמת [א] אורות בעלי דינים מסונים על העולם.

האזינו השמים — שמעו שמים

עם ה' הידיעה, השמים, היינו השמים העליונים אלו הנודעים, הנקראים שמו של הקב"ה. ותשמע הארץ, היינו ארץ העליונה, אותה שנודעת, שהיא ארץ החיים, דהיינו מלכות. בישעיהו כתוב, שמעו שמים ולא השמים. האזינו ארץ, ולא הארץ. כי הם שמים וארץ תחתונים. ועם כל זה, רצו להענישו, עד שאמר, כי ה' דבר, ולא אני. ומשה אמר כל כך, שכתוב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, שהם ז"א ומלכות כנ"ל, ולא פחד, ולא רצו להענישו.

מאמר תפוח ושושנה

(ט) ר' יצחק פתח כתפוח וגו': רי"ם, כתפוח בעצי היער וגו'. אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עכו"ם, כי כל שאר העמים ניתנו לשרים ממונים שישלטו עליהם. וישראל הקדושים, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא, שלא נתן אותם הקב"ה לא למלאך ולא לשליט.

הסולם

מאמר

שהיה יותר רחוק מן המלך, כתוב, שמעו שמים. משה שהיה יותר קרוב למלך, כתוב האזינו השמים.

(ז) תאנא בהאי זמנא וכו': למדנו באותה שעה שאמר ישעיהו שמעו שמים והאזינו ארץ, כמה בעלי דין נזדמנו לשבור ראשו. יצא קול ואמר, מי הוא זה שרוצה להרעיש עולמות. עד שפתח ואמר לא אני ולא שלי אלא כי ה' דבר, ולא אני. במשה מה כתוב, האזינו השמים ואדברה, אני ולא אחר. ואדברה, בלא פחד. ותשמע הארץ אמרי פי, ולא מאחרי. אשרי חלקו. א"ר אבא באותיות חקוקות דר' אלעזר, אמר, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ כאן נרמו שם הקדוש העליון. דהיינו ה' שבהאזינו, ה' שבהשמים, ו' של ואדברה. ה' שבהארץ.

(ח) ר' יוסי אמר וכו': רי"א. עוד מה בין משה לישעיהו, משה אמר האזינו השמים (שירי דף רס"ו ע"ב)

מתפרשא בגוונוי, על כל שאר אילני חקלא, כך קב"ה מתפרש ואתרשים על כל חילין עלאין ותתאין, בג"כ א' י' צבאות שמו, אות הוא בכל חילא דלעילא.

י' ת"ה, קב"ה כתפוח, דאית ביה תלת גוונין. כ"י כשושנה מאן שושנה. א"ר אבא, ק שושנה סתם, שושנה דאתכלילת בשית טרפי, שושנה דא ר גוניה חוור וסומק. וכלא ט הוא תרין גווני, סומק וחוור, הכי כ"י.

יא' (א) קב"ה כתפוח, כ"י כשושנה. דהכי אמרה כ"י, א תחת התפוח עוררתיך. תחת התפוח * באן אתר היא. אלא אלין אבהתין דאמרן. ר' יוסי אמר, דא יובלא. ר' אבא אמר, כלא שפיר, אלא אלין אבהן דקאמרן, אלין אינון ג' גווני, דמתחברן בתפוח.

יב' ר' יצחק אמר, באן אתר אתכלילת כ"י בשושנה. באינון נשיקין דרחימותא, דאתדבקות במלכא עלאה, נטלה תרי שושנים, כד"א א שפתותיו שושנים. ובג"כ אמרה ת כ"י, ד ישקני מנשיקות א פיהו. בגין דאתכלילת בשושנים, ב בתרי שפון דיליה.

יג' ר' יהודה אמר, קב"ה שמים אקרי. ובגין דאקרי שמים, כל אינון רקיעין דאתכלילן בשמא דא, ג כד מתחברן כחדא, אקרו שמים, ואקרו שמא דקב"ה. מאן אינון רקיעין. ד שבעה אינון. כמה דתנינו, וילון, רקיע, שחקים,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א (ישעיה מח) פקודי עב צ"ט. ב (שיר ח) משפטים קנו צ"ל. ג (שיר ה) ויחי עה צ"א. ד (שם א) ב"ב פה צ"א. ב תרי שפון דיליה. ג מוסיף שבעה אינון דכו. ד ל"ג שבעה אינון. ק מוסיף שושנה סוגה. ר ל"ג גוניה. ש דו גוניה חוור וסומק. ת ל"ג כ"י. א מוסיף פיהו כד"א (בראשית מ"א) ועל פיך ישק כל עמי. ב ל"ג ג מוסיף שבעה אינון דכו. ד ל"ג שבעה אינון.

תפוח ושושנה

הסולם

מאמר

אלא אלו הם האבות שאמרנו, שהם חג"ת הנקראים אבות. ר' יוסי אומר זה יובל. דהיינו בינה, שנקראת תפוח. ר' אבא אמר הכל יפה, כי אלו האבות שאמרנו, הם ג' צבעים שמתחברים בתפוח. פירוש, שהם בחינת ג' קוין שבבינה, והם בחינת חג"ת שבז"א. וע"כ אפשר לומר שתפוח הוא ז"א. ואפשר לומר שהוא בינה.

יב' ר' יצחק אמר וכו': ר"א באיזה מקום נכללה כנסת ישראל בשושנה. היינו באלו נשיקין של אהבה שהמלכות נתדבקה במלך העליון, ד"א, אז לקחה מב' שפתותיה, ב' שושנים, כש"א שפתותיו שושנים. ומשום זה אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. כי אז נכללת בשושנים בב' שפות שלו. הנקי שושנים.

מאמר ד' רקיעין וז' ככבי לכת יג' ר' יהודה אמר וכו': ר"א, הקב"ה שהוא ז"א, נקרא שמים, ומשום שנקרא שמים, כל אלו הרקיעים, הנכללים בשם הזה, כשמתחברים

לשליט אחר, אלא הוא אחו אותם לחלקו. ז"ש, כי חלק ה' עמו. וכתוב, כי יעקב בחר לו ית. כתפוח בעצי היער, מה תפוח נבדל בצבעיו מכל שאר אילנות השדה, כך הקב"ה נבדל ונרשם על כל הצבאות העליונים והתחתונים. משום זה ה' צבאות שמו. שפירושו, אות הוא בכל הצבא שלמעלה.

י' ת"ח קב"ה כתפוח וכו': בוא וראה, הקב"ה הוא כמו תפוח, שיש בו ג' צבעים לבן אדום ירוק. הרומזים על חסד גבורה ת"ת. כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא כשושנה. מהי שושנה. א"ר אבא שושנה סתם, שושנה שנכללת משה עלים, שושנה זו צבעיה לבן ואדום. וכולו הוא ב' צבעים אדום ולבן המוריים על דין חסד. כך היא כנסת ישראל. שהיא המלכות.

יא' קב"ה כתפוח כ"י וכו': הקב"ה הוא כתפוח. כנסת ישראל היא כשושנה. כי כך אמרה כנסת ישראל, תחת התפוח עוררתיך. שואל תחת התפוח, באיזה מקום הוא. ומשיב, (דפו"י דף רפ"ו ע"ב *) דף רפ"ו ע"א)

זבול, מעון, מכון, ערבות. ובאגדתא דבי רב המנונא סבא, הכי תנינן. ר' יצחק אמר, הני ברייתא דבי רב המנונא סבא הכי, וסגי אין אינון בכל הני גוויי.

יד) כמה דתנינן, אר"ש, תנינן ה באינון ו ברייתא, ז דלגבי דכל הני שבעין כתרין דמלכא. לקבליהון שוויין ז' רקיעין, וז' ככביא דרהטין ואזלין, וקרי לון שמהן בשמהן. ואע"ג דשוויין כלהו כסאי דרקיעין, דשבעה ככביא, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ושויין אלין לקביל אלין, בכסויא דמלין. לגבי אינון דכתיב, ה יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. כלהו מלין מתכסיין, ואע"ג דלאו אורחי דאורייתא. ו אנון בתר אורחין דאורייתא קא אזלינן, כמה דכתיב ו יקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו, כמה דמליל קב"ה, אזלינן, ובהדיה אזלינן, כמה דכתיב ו והלכת בדרכיו.

טו) אמר רבי יוסי, פשיטין מלין ו אלין לגבי חברייא, ואשתמודען מלי בהו, ואע"ג דאתכסיין. א"ל והכי · תנן, כמה דא"ר יהודה א"ר חייא לקמן. והכי אוליפנא מאינון ברייתא, דתנא ביומי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלמותא, ובאתרין סגי אין אשתמודען מלי דאינון ברייתא.

טז) אר"ש, ארימית ידי בצלו לקדישא עלאה, דמלין אלין אתגליאו על

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ל"ג באינון. ו מוסיף ברייתא דלבר. ז ל"ג דלגבי. ח קא אולי ול"ג מן ואנון עד כמה. ט ל"ג אלין. י קרינן.

ה) (ישעיה מז) יתרו לו צ"צ. ו) (בראשית כו) צו מא צ"ט. ז) (דברים כח) זהר חדש פח ט"ד של"ה.

ד' רקיעין וז' ככבי לכת

הסולם

מאמר

בשמות ההם, אע"פ שאינם בדרכי התורה, אלא לשון החוזים בככבים, ואנו, אחר דרכי התורה אנו הולכים, דהיינו לרמז על כל דבר ולכסות, בלשון התורה, כמ"ש ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להן אביו. דהיינו כמו שהקב"ה מדבר אנו הולכים, דהיינו בלשון התורה, ועמו אנו הולכים, כמ"ש, והלכת בדרכיו, פירוש, ר"ש היו מתרעם על אותם הברייתות, המבארים סדרי חכמת הקבלה ע"פ שמות מחכמות היצוניות. ולא ע"פ שמות שבתורה, ושבישר השירים, כדרכו של ר' שמעון.

כשמתחברים יחד נקראים שמים. ונקראים שם הקב"ה. מה הם אלו הרקיעים הנכללים בשמים, ומשיב, שבעה כמו שלמדנו, וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות. ובאגדתא דרב המנונא סבא למדנו כך. בלשון הזה, ר' יצחק אמר אלו הברייתות של ר' המנונא סבא כך הם, דהיינו שמדברים מדברים תחתונים ורומזים עליונים. דהיינו כמו כאן שמדברים מן רקיעים ורומזים על ז"א. שיש לו ז' ספירות. ורבות המה הברייתות המדברות בכל אלו הדרכים.

טו) א"ר יוסי פשיטין וכו': אר"י דברים אלו דהיינו השמות היצוניים הנ"ל, פשוטים אצל החברים, והדברים מובנים להם, אע"פ שנתכסו בשמות זרים. א"ל, וכך למדנו, כמו שא"ר יהודה א"ר חייא לפנינו. וכך למדנו מאלו הברייתות, שלמדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה הלבנה במילואה, דהיינו שהמלכות היתה במלואה פנים פנים עם ז"א, וע"כ התרבתה אז החכמה, ובמקומות רבים הבינו הדברים של אלו הברייתות.

יד) כמה דתנינן אר"ש וכו': כמו שלמדנו, א"ר שמעון, למדנו באלו הברייתות, אשר כלפי כל אלו שבעים ספירות של המלך, משימים כנגדם ז' רקיעים, וז' ככבי לכת הרצים והולכים, וקוראים אותם בשמות הנגמתיים, ואע"פ שהם משימים הרקיעים כולם בכיסוי, דהיינו שקוראים בשמות המרומים על הפנימיות בהנעלם. ושבעת הככבים, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, עושים אלו ז' ספירות העליונים, כנגד אלו שמות הכוכבים, ברצונם לכסות הדברים דהיינו כנגד אלו שכתוב בהם יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. ומכסים כל הדברים

טז) אר"ש ארימית ידי וכו': א"ר שמעון, הרימותי ידי בתפלה, להקדוש העליון, שדברים

(דפו"י דף רפ"ו ע"א)

ידי, בהוא עלמא, כמה דאתכסיו בלכאי. ולית אנן באינון ארחין דאינון ברייתי, אורחי דאורייתא נקטינו.

(ז) תאנא א"ר יהודה, מאן לך רב בחכמתא כדוד מלכא, ושלמה מלכא בריה, בהאי כ כתרא דאשתמודע בברייתי אלין. וסיהרא קרייה דוד מלכא צדק, דהא דיליה הוא, דכתיב (ח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. שלמה מלכא הכי נמי, ואיהו אתקרי צדק, ושמשא ז דאתקרי בברייתי ברית, איהו אקרי משפט. ואינון כרסי יקרא דמלכא, דכתיב (ט) צדק ומשפט מכון כסאך. צדיק וצדק הכי נמי בחד דרגא הוו. תאנא, ז' כתרין אוקמוה, תשעה אקרין. ואפילו באינון ברייתי, שבעה רקיעין אינון תשעה הוו.

(ח) אר"ש, עד אימתי יקרון חברייא בהני מלין. הא אנן בתר קב"ה אזלינו, ואנן ידעי מלין, והא אתגלי על ידן מלה דא, מה דלא אתגלי לקדמאי. מכאן ולהלאה, כל אינון מלין, וכל אינון ברייתי, סליקו להו לאינון דלא עאלו ונפקו, ו בניהון אתיין לשאלא. וכד ישאלון, יימרון חברייא, ווי לדרא דר"ש בן יוחאי אסתליק מניה. אבל ת"ח מכאן ולהלאה, לא יהא דרא כדרא דא, ולא אורייתא אתגלי על חברייא.

(ט) ת"ח, דרא בתראה דנפקו ממצרים, ידעו כלא, דהא משה גלי לון כל אינון מ' שנין דהוו במדברא, כמה דאמינא. תאנא א"ר יצחק, ואף משה לא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. ט) (שם פט) נח כ אתרא. ז דאקרי וליג בברייתי. ט ובגיניהון ; ז צ"ה.

ז' רקיעין וז' ככבי לכת

הסולם

מאמר

דהיינו עם חכמה ובינה. ואפילו באלו הברייתות, שבעה רקיעים הם תשעה. (יח) אר"ש ער אימתי וכו': א"ר שמעון עד מתי יקראו החברים בדברים אלו, דהיינו בברייתות, הרי אנו הולכים אחר הקב"ה. ואנו יודעים הדברים, שבחכמת הקבלה, ודבר זה נתגלה על ידנו מה שלא נתגלו לראשונים. מכאן ולהלאה, כל אלו הדברים וכל אלו הברייתות הניחו אותם לאלו שלא נכנסו ויצאו, דהיינו שנכנסו בחכמה, ולא יצאו ממנה, כי לא הבינו אותה. ובניהם יבואו לשאול בחכמה, וכשישאלו יאמרו להם החברים. אוי לאותו הדור שר"ש בן יוחאי נסתלק ממנו. אבל בוא וראה, מכאן ולהלאה לא יהיה דור כדור הזה, והתורה לא תתגלה ע"י החברים. מאמר משה גלי ביומא דסליק מעלמא (יט) ת"ח דרא בתראה וכו': בוא וראה, דור האחרון שיצא ממצרים ידע הכל, כי משה גילה להם כל אלו מ' שנה שהיו במדבר, כמו שאמרת

שדברים אלו דהיינו חכמת הקבלה, נתגלו על ידי בעולם ההוא, כמו שהיו מכוסים בלבי. ואין אנו משתמשים באלו הדרכים של אותם הברייתות, אלא דרכי התורה אנו מחזיקים לבאר החכמה כנ"ל. (יז) תאנא א"ר יהודה וכו': למדנו א"ר יהודה, מי לך גדול בחכמה כדוד המלך ושלמה המלך בנו, בהשגת אותה הספירה הנודעת בברייתות אלו, דהיינו ספירת המלכות. והלבנה, שהיא מלכות, קראה דוד המלך צדק, כי שלו היא, שהיה מרכבה למלכות, שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. שלמה המלך ג"כ קראה צדק, והיא נקראת צדק, והשמש, שנקרא בברייתות, ברית, דהיינו יסוד, הוא נקרא משפט. והם כסא הכבוד של המלך, ז"א, שכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, כי צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ג"כ במדרגה אחת. וע"כ כוללם ואמר, צדק ומשפט מכון כסאך. למדנו ז' ספירות, חגית נהי"מ הן תשע (דפ"י דף רפ"ז ע"א)

גלי דא, אלא בהווא יומא דהוה סליק מן עלמא, דכתיב י בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, בהווא יומא ממש, ועכ"ד לא אמר, עד דיהבו ליה רשותא. דכתיב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכד גלי, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי, כתיב את השירה, וכי שירה נ אקרי. א"ר יצחק שירה ודאי, מה * שירה אתמשכא ברוח הקדש מעילא לתתא, אוף הכי מלין אלין אתמשכן ברוח הקדש מעילא לתתא, ובג"כ אמר משה שירה.

(כא) ת"ח, כולי האי אמר משה, וקרא לעלאין, עד לא י"מא מלה, דכתיב האזינו השמים. יערוף כמטר וגו'. וכל כך למה. משום כי שם י" אקרא. עד דיימא מלה, ארעיש כלהו עלמין.

(כב) תאנא בההיא שעתא דאמר משה האזינו השמים ואדברה, אתרגישו עלמין. נפק קלא ואמר, משה משה, אמאי את מרעיש עלמא כלא. את בריה דבר נש, ו ובגינך אתרגיש עלמא. פתח ואמר כי שם י" אקרא. בההיא שעתא אשתתקו, ואציתו מלוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י (דברים לא) תרומה רצא צ"ק. כ (שם). נ אתקרי. ס ובג"כ. ע בדפו"י כתבו חסר; כאן שייך כשחלה רשב"י וכו' עיין בסוף הספר סימן ח"י.

משה גלי ביומא דסליק מעלמא

הסולם

מאמר

(כא) ת"ח כולי האי וכו': בוא וראה, כל כמה אמר משה וקרא לעליונים, מטרם שהתחיל לומר מלה. שכתוב, האזינו השמים. יערוף כמטר לקחי וגו'. וכל כך למה. משום כי שם ה' אקרא. ומטרם שאמר דבר זה, הרעיש כל העולמות.

(כב) תאנא בההוא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההיא שאמר משה האזינו השמים ואדברה, נודעו העולמות. יצא קול ואמר, משה משה, למה אתה מרעיש כל העולם. אתה, בן אדם, ובשילך ירעש העולם. פתח ואמר, כי שם ה' אקרא. באותה שעה נשתתקו והקשיבו לדבריו.

תאנא

שאמרתי. למדנו, א"ר יצחק, ואף משה לא גילה זה, אלא ביום ההוא שנסתלק מן העולם. שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. ביום ההוא, שנסתלק מן העולם, ממש. ועכ"ז לא אמר עד שנתנו לו רשות. שכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכשגילה, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי כתיב וכו': א"ר יצחק, את השירה, דהיינו כתבו לכם את השירה הזאת. וכי שירה נקראת, היה צריך לומר את התורה. א"ר יצחק, שירה ודאי היא. מה שירה נמשכה ברוח הקודש ממעלה למטה, אף דברים אלו כך שנמשכו ברוח הקודש ממעלה למטה. ומשום זה אמר משה שירה.

(דפו"י דף רפ"ז ע"א *) דף רפ"ז ע"ב

האדרא זוטא קדישא

כג) תאנא בההוא יומא ^פ דר"ש בעא לאסתלקא מן עלמא, והוה מסדר מלוי, אתכנשו חברייא לבי ר"ש, והוה קמיה ר' אלעזר בריה, ור' אבא, ושאר חברייא, והוה מליא ביתא. זקיף עיניו ר"ש, וחמא דאתמלי ביתא. בכה ר"ש ואמר, בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי, הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי, ועד דברירנא דוכתאי ^ב אוריכו לי עד השתא. ^ג וכד תבנא, אסחר אשא מקמאי, ומעלמין לא אתפסק, ולא הוה עאל בר נש, אלא ברשותא. והשתא חמינא דאתפסק, והא אתמלי ביתא.

כד) עד דהוה יתבי, פתח עיניו ר"ש, וחמא מה דחמא, ואסחר אשא בביתא, נפקו כולהו, ואשתארו רבי אלעזר ^ז בריה, ורבי אבא. ושאר חברייא יתבו אבראי. אר"ש לרבי אלעזר בריה, פוק חזי, אי הכא רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה, ^ק אימא ליה דיסדר מלוי, ויתבי לגבאי, זכאה חולקיה.

כה) קם ר"ש, ויתבי, וחייך, וחדי. אמר, אן אינון חברייא. קם רבי אלעזר, ואעיל לון. יתבו קמיה. זקיף ידיו ר"ש, ומצלי צלותא, והוי חדי, ואמר, אינון חברייא דאשתכחו בבי אדרא, יזדמנון הכא. נפקו כלהו, ואשתארו רבי אלעזר ^ר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי ^ש יוסי, ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק, א"ל ר"ש, כמה יאות חולקך, כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא, יתיב רבי אבא ^ת בתר כתפוי, ורבי אלעזר קמיה.

כו) אר"ש, הא השתא ^ד שעתא דרעותא הוא, ואנא בעינא למיעל בלא

חלופי גרסאות

^פ דאתכנשו חברייא לבי ר' שמעון והוה מסדר מלוי לאסתלקא מן עלמא. ^ז ל"ג בריה. ^ק ל"ג אימא ליה. ^ר ל"ג בריה. ^ש מוסיף יוסי ב"ר יעקב. ^ת אכתפוי ולא גרסינן בתר. דרך אמת ^ב המתניו ^ג וכשחזרת. ^ד שעת רצון.

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא

הסולם

מאמר

ויחי אות קנט) אמור לו, שיסדר דבריה, וישב אצלי. אשרי חלקו.

כה) קם ר"ש ויתבי וכו': קם ר' שמעון, וישב, וצחק, ושמח. אמר, איפוא הם החברים. קם ר' אלעזר, והכניסם. ישבו לפניו. נשא ידיו ר' שמעון, והתפלל תפלה, והיה שמח, ואמר, אלו החברים שהיו נמצאים בבית האדרא, דהיינו באדרא רבא, יזדמנו כאן. יצאו כולם. ונשארו רבי אלעזר בנו, ור' אבא, ור' יהודה, ור' יוסי, ור' חייא. בתוך כך נכנס ר' יצחק. אמר לו ר"ש, כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה להתוסף לך ביום הזה. ישב ר' אבא אחורי כתפיו, ור' אלעזר לפניו.

כו) אר"ש הא השתא וכו': א"ר שמעון, הנה עתה שעת רצון היא. ואני רוצה לבא בלי בושה לעולם הבא. והנה דברים קדושים שלא גלית עד עתה. אני רוצה לגלות לפני השכינה, שלא יאמר, שבחסרון נסתלקתי מן העולם

כג) תאנא בההוא יומא וכו': למדנו, באותו יום שר"ש רצה להסתלק מן העולם, והיה מסדר דבריו נתאספו החברים אצל ר"ש, והיו לפניו ר' אלעזר בנו ור' אבא ושאר החברים, והיה הבית מלא. נשא ר"ש עיניו וראה שנתמלא הבית. בכה ר"ש ואמר, בזמן אחר כשהייתי חולה, היה לפני, ר' פנחס בן יאיר, ועד שבררתי מקומי בגן עדן, חיכו לי עד עתה. וכשחזרתי, היתה אש מסובבת לפני, ומעולם לא נפסק, ולא נכנס אדם אלי אלא ברשות. ועתה אני רואה שנפסק האש, והנה נתמלא הבית.

כד) עד דהוה יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, פתח עיניו ר"ש, וראה מה שראה, ואש סובבה את הבית. יצאו כולם, ונשארו ר' אלעזר בנו, ור' אבא, ושאר החברים ישבו מבחוץ. אר"ש, לר' אלעזר בנו, צא וראה אם ר' יצחק ישנו כאן, כי אני ערבתי לו (כנ"ל

(דפו"י דף רפ"ז ע"ב)

כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלאה קמי שכינתא, * דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא. ועד כען טמירן הוּו בלבאי, למיעל בהו לעלמא דאתי.

כז) וכך אסדרנא לכו, רבי אבא יכתוב, ורבי אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשון בלבייהו. קם רבי אבא מבתר כתפוי. ויתיב רבי אלעזר בריה ב קמיה, א"ל קום ברי, דהא אחרא יתיב בההוא אתר, קם רבי אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש, ויתיב. פתח ואמר, * לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, הכי הוא ודאי, אינון דאקרון מתים, דהא קב"ה חי אקרי, והוא שארי בין אינון דאקרון חיים, ולא עם אינון דאקרון מתים. וסופיה דקרא כתיב, ולא כל יורדי דומה, וכל אינון דנחתינ לדומה, בגיהנם ישתארוּן. שאני אינון דאקרון חיים, דהא קב"ה בעי ביקריהון.

כט) אר"ש, כמה שניא שעתא * דא מאדרא. דבאדרא אודמן קב"ה ורתיכוי. והשתא, הא קב"ה הכא, ואתי עם אינון צדיקייא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקב"ה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה, כמה דכתיב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לע"ז, * וקב"ה אוריך ליה. וכיון דאשיט ידיה לקבלי דעדו נביאה, אתייבש ידיה, דכתיב * ותיבש ידו וגו'. ועל דפלח לע"ז לא כתיב, אלא על דאשיט ידיה לעדו נביאה. והשתא קב"ה בעי ביקרא ד דילן, וכלהו אתאן עמיה.

ל) אמר, הא רב המנונא סבא ה הכא, וסחרניה ע' צדיקי גליפן

חלופי גרסאות

א עד לא. ב ל"ג קמיה. ג ל"ג וקב"ה אוריך ליה. ד דילהון; מוסיף דילן הכא. ה ל"ג הכא.

מסורת הזוהר

ז (תהלים קטו) ויגש טו צ"א. ח (מ"א יג) בשלח קיז צ"ק.

הסולם

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא
כט) אר"ש כמה שניא וכו': א"ר שמעון כמה משונה שעה זו, מאדרא רבא שבפרשת נשא, כי באדרא נודמן הקב"ה ומרכבותיו. ועתה הרי הקב"ה כאן, שבא עם הצדיקים שבגן עדן, מה שלא קרה באדרא. והקב"ה רוצה בכבודם של הצדיקים יותר מכבוד של עצמו, כמ"ש בירבעם שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה. והקב"ה המתין לו, ולא הענישו, וכיון שהושיט ידו כנגד עדו הנביא, נתיבשה ידו. שכתוב ותיבש ידו וגו'. ועל שעבד עבודה זרה לא כתוב, אלא על מה שהושיט ידו לעדו הנביא. ועתה הקב"ה רוצה בכבוד שלנו, שהצדיקים כולם שבגן עדן באו עמו.

ל) אמר הא רב וכו': אמר ר"ש, הרי רב המנונא סבא כאן, וסביב לו ע' צדיקים חקוקים בעטרות, ומאירים כל אחד ואחד מזהר זיו עתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים, והוא בא בשמחה לשמוע אלו הדברים שאני אומר

מאמר

העולם. ועד עתה היו נסתרים בלבי, כדי ליכנס בהם לעולם הבא.

כז) וכך אסדרנא לכו וכו': וכך אני מסדר אתכם. רבי אבא יכתוב, ור' אלעזר ילמוד בפה, ושאר החברים ידובבו בלבם. קם ר' אבא מאחורי כתפיו. והיה ר' אלעזר בנו יושב לפניו, א"ל ר"ש, קום בני, כי אחר ישב במקום זה. קם ר' אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש ויתיב וכו': נתעטף ר"ש בלבבו, וישב. פתח ואמר, לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, כך הוא ודאי, שהם נקראים מתים, כי הקב"ה נקרא חי, והוא שורה בין אלו הנקראים חיים, דהיינו הצדיקים, ולא עם אלו הנקראים מתים, דהיינו הרשעים. וסוף הכתוב מוכיח שכתוב, ולא כל יורדי דומה, דהיינו כל אלו היורדים למלאך דומה, שישארו בגיהנם. אבל לא כן אלו הנקראים חיים. שהם הצדיקים, אשר הקב"ה רוצה ביקרם.

(דפו"י דף רפ"ז ע"ב * דף רפ"ח ע"א)

ו בעיטריין, ז מנהרין כל חד ן וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. והוא אתי למשמע ם בחדוותא, אלין מלין דאנא אימא. עד דהוה יתיב, אמר, הא רבי פנחס בן יאיר הכא, אתקינן דוכתיה, אזדעזעו חברייא דהו תמן, וקמו. ויתבו בשיפולי ביתא. ורבי אלעזר ורבי אבא, כ אשתארו, קמיה ם דר"ש. אר"ש, נ באדרא אשתכחנא דכל חברייא הו אמרי, ואנא עמהון. השתא ם אימא אנא בלחודאי, וכלהו צייתין למלווי עלאין ותתאין. זכאה חולקי יומא דין.

(א) פתח ר"ש ואמר, ו אני לדודי ועלי תשוקתו. כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקביה, ובג"כ בשתא ועלי תשוקתו. דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה, ם אתו למשמע בחדוה, מלין סתימין, ושבתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש ם מכלא, ולא פריש, דהא כלא ביה ם מתדבק, והוא מתדבק בכלא ם הוא כלא.
 (ב) ם עתיקא דכל עתיקין, סתימא דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן. אתתקן, בגין לקיימא כלא. ולא אתתקן, בגין דלא שכח.
 (ג) כד אתתקן, אפיק ט' נהורין, דלהטין מניה, מתקונוי. ואינון נהורין מניה, מתנהרין ם ומתלהטין, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר. ת כבוצינא ם דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו בעטרוי. ז ל"ג מנהרין ח ל"ג וחד. ס אחדותא. י תבו. כ ל"ג אשתארו. ל עמיה. מ ל"ג דרש. נ מוסיף אלו כמה דהוייא באדרא. ם ל"ג אימא. ע דתו. פ מוסיף יתיר מכלא. צ מתדבק. ם מוסיף הוא, הוא כלא. ם מוסיף עתיקא קדישא. ם מתלהטין אזלין ול"ג מניה מתנהרין. ת מוסיף כבוצינא עלאה. א דמתפשטין.

ס' נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

הסולם

מאמר

אומר. בעוד שהיה יושב, אמר, הרי ר' פנחס בן יאיר כאן, התקיננו מקומו. נודעזעו החברים שהיו שמה. וקמו וישבו בירכתי הבית. ור' אלעזר ור' אבא נשארן לפני ר' שמעון. א"ר שמעון, באדרא רבא, נמצאנו, שכל החברים היו אומרים, ואני עמהם. עתה אני אומר בלבדי וכולם יקשיבו לדברי. עליונים ותחתונים. אשרי חלקי ביום הזה.
 (א) פתח ר"ש ואמר וכו': פרי"ש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו. כל הימים שהייתי קשור בעולם הזה, בקשר אחד נקשרתי בהקביה, ומשום זה עתה, ועלי תשוקתו. שהוא וכל המחנה שלו באו לשמוע בשמחה דברים סתומים ושבת עתיקא קדישא, הסתום מכל הסתומים הפרוש ונבדל מכל, ואינו נבדל, שהרי הכל מתדבק בו. והוא מתדבק בכל, הוא הכל.
 מאמר ט' נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא (ב) עתיקא דכל עתיקין וכו': העתיק שבכל עתיקים, שהוא הנקרא רישא דלא (דפו"י דף רפ"ח ע"א)

אטיידע, הסתום מכל סתומים, התתקן ולא התתקן. התתקן כדי לקיים הכל, כי הוא פרצוף הראשון דאצילות, וע"י תקונוי, נתקיים הכל. אבל מבחינת עצמו לא נתתקן, כי התקונים שכו אינם מגלים כלום מבחינתו, והוא לא שכח. כלומר, בלתי מושג.
 (ג) כד אתתקן אפיק וכו': כשנתתקן הוציא ט' אורות, שהם ט' ספירות כח"ב חג"ת נה"י דאריך אנפין, אשר לבושיו הם או"א וזו"ן. והם לוחטים ממנו, מרישא דלא אטיידע, מתקונוי, ואלו ט' אורות מאירים ממנו, בחסדים, ולוחטים ממנו בגבורות, והולכים ומתפשטים לכל עבר, הן לחכמה והן לחסדים. כמו נר שמתפשטים ממנו אורות לכל עבר, וכשיקרבו לדעת אותם האורות המתפשטים, לא נמצא אלא הנר בלבד. כלומר שאין הנר והאורות המתפשטים מן הנר ב' דברים, שהרי לאור המתפשט מן הנר אין לו שום מציאות ושליטה בפני עצמו, אלא כל מציאותו הוא תוך הנר, ואם תקח הנר למקום אחר יהיו דאורות

למנדע לון, לא ב שכיח אלא ג בוצינא בלחודוי. כך הוא עתיקא קדישא, ד הוא בוצינא עלאה, סתימא דכל סתימין, ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן, דמתגליין, וטמירן. ואינון אקרון שמא קדישא. ובג"כ כלא חד.

לד) ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי, דאינון דרגין דאתבריאן, ה ועתיקא קדישא ו אתגלי ז בהו, בכל חד וחד. משום דאינון תקונין דעתיקא קדישא. לאו השתא עינדא להני מלין דהא אמינא לון ה באדרא קדישא. וחמינא מה דלא ידענא הכי, ה ועד השתא אסתים בלבאי מלה. והשתא אנא

חלופי גרסאות

ב שכיחי. ג מוסיף לאותו בוצינא; מוסיף בוצינא חדא. ד ל"ג הוא. ה דעתיקא; ועתיקו. ו דאתגלי. ז בה; בהו ובכל. ח ואסתים ול"ג ועד השתא.

דרך אמת ה] בחדר הקדוש אשר בו היו מתאספים הפרושים רשביי וחביריו לגלות סודי סודות כמ"ש לעיל באדרא דנזיר ע"ש.

ט נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

הסולם

מאמר

ומה שחושב רק ט' ספירות בא"א ואינו אומר עשר ספירות. הוא מטעם כי מיתוק המלכות בבינה נעשה בראשונה בפרצוף א"א. כי המלכות עלתה לבינה דרדל"א, והוציאה א"א, שהוא בחינת בינה ותו"מ דרדל"א לחוץ, והוא נתתקן לפרצוף בט' ספירות, והמלכות שלו היא עטרת יסוד, ומלכות העקרית שלו היא בבינה דרדל"א. וע"כ אין בו אלא ט"ס. ועי' לעיל (בוהר בראשית א, אות ב' בהסולס) שם בארנו אלו ב' הפרצופין באורך. ולפי שעלתה המלכות לבינה דרדל"א נעשה זכר ונקבה בדרדל"א, המכונים עתיק ונוקביה. וכן בא"א יש זכר ונקבה כמ"ש שם. גם צריך שתדע, שאלו ט"ס דא"א כוללים כל הפרצופין שבאצילות. כי כח"ב ה"ס ג' רישין שלו. וחגי"ת ה"ס ג' רישין לאו"א. ונה"י, ה"ס ג' רישין לזו"ן. כי אי אפשר לומר שהכונה היא לט' ספירות דא"א בלבד, כי גם הם אינם מושגים לתחתונים, ואיך אומר עליהם, נהורין דמתפשטן דמתגליין וכו' אלא הכונה היא על התפשטותם לאו"א וישסות וזו"ן. וזכור הקדמת ר"ש לאדרא רבא בהמשל של הבוצינא ונהורין דמתפשטין מניה, אשר אין שום שינוי מציאות בכל המדרגות והשינוים שאנו דורשים באצילות, אלא אין כאן אלא א"ס ב"ה בלבדו יחיד ומיוחד, והמדרגות המתפשטות יש להן ערך כאורות המתפשטים מן הנר, ולא תכשל ח"ו בזמן ומקום וריבוי מחמת הבחנות המדרגות שתמצא להן, וטוב לעייף היטב לעיל במבוא לספר הזהר, כי אין כאן המקום להאריך בזה.

לד) ומה דאמרי חברנא וכו': ומה שאמרו החברים, בספרים הראשונים שאגן השינוים המתפשטים ממנו ית' הם מדרגות

שנבראו

האורות המתפשטים במקום אחר, ולא ישאירו משהו מהם במקום הא'. כך הוא עתיקא קדישא, הוא נר עליון סתום מכל סתומים, ואינו מושג זולת האורות המתפשטים ממנו, שמהם מתגלים ומהם נסתרים, והם הנקראים שם הקדוש. אבל האורות המתפשטים מן עתיקא קדישא אין להם שום מציאות ח"ו בפני עצמם, אלא כל מציאותם היא בתוך עתיקא קדישא, אע"פ שהם מושגים ועתיקא קדישא אינו מושג, דהיינו כדמיון האורות המתפשטים מן הנר, ומשום זה הכל אחד.

פירוש. תחילת כל הספירות הוא הכתר, ונקרא עתיקא מלשון ויעתק משם, כי הוא נשגב ומרומם ואין בו שום השגה, כי בו מתלבש אין סוף ב"ה, ויש ב' פרצופין בסוד הכתר, הא' נקרא רישא דלא אתיידע, והב' נקרא אריך אנפין. ורדל"א הוא בחינת הנסתר לגמרי, ומאריך אנפין מתחיל הגילוי. ולפי שיש שינוי בין ב' פרצופין האלו, הוא מזהיר על היחוד והאחדות, וממשיל אותם כמו הנר והאורות המתפשטים ממנו, כן התפשטו ט' ספירות דא"א מן רישא דלא אתיידע, ואינם ח"ו שום תוספות במציאות, כי כל מציאות הט"ס דא"א הם בתוך רישא דלא אתיידע כמו שכל מציאות האורות המתפשטים מן הנר אין להם מציאות חוץ מן הנר, אלא שהם נתנים, להנות בני אדם מאור הנר. כך ט' אורות דא"א יש בהם תקונים כלפי בני אדם שיכלו להשיגם. באופן שההבדל בין המדרגות הוא הבדל בערך בני אדם והשגתם. ולא כלום מבחינת המציאות, כי הכל הוא אין סוף. כמו הנר והאורות המתפשטים, והוא ענין עמוק מאד, ולעיל, במבוא לספר הזהר, בארנו הדברים. ומשם תבין הענין.

(דמ"י דף רס"ח ע"א)

בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא, וכל הני זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין.

(לה) גולגלתא ׀ דרישא חורא, לאו ביה שירותא וסיומא. ׀ קולטרא דקטפוי, ׀ אתפשט ואתנהיר, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. מהאי קולטרא דקטפא, ׀ דהיא גולגלתא חורא, נטיף טלא כל יומא, לההוא זעיר אנפין, לאתר דאתקרי שמים, וביה זמינן מיתייא לאחייא לזמנא דאתי. דכתיב ׀ ויתן לך האלהים מטל השמים. ואתמלייא רישיה ׀ ומההוא זעיר אפין, נטיף לחקל תפוחין. וכל חקל תפוחין, ׀ נהירין מההוא טלא.

(לו) האי עתיקא קדישא טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה, בההוא גולגלתא ׀ משתכח, ודאי בהאי עתיקא, לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא. ׀ חכמתא עלאה, ׀ דאיהי רישא, ביה סתים, ואקרי

חלופי גרסאות

מסורת הוור

ט חורא דרישא. י דאתפשט. כ דהאי. ל ל"ג מן

(ט) (בראשית כז) הקסה"ז קצג צ"א.

ומההוא עד וכל. מ נטיפין. נ מוסיף משתכח ולא

משתכח. ט מוסיף ראשיתא דההוא חכמתא. ע ל"ג דאיהי רישא.

דרך אמת ׀ קליטת הדיבוק שנתפשט ומאיר מסוד עולם האצילות וקוטפא הוא מלשון דיבוק וקוטוף.

הסולם

מאמר

גולגלתא דעתיקא

להחיות לעתיד לבא. שכתוב ויתן לך האלקים מטל השמים דהיינו טל ז"א, הנקרא שמים, ונתמלא ראשו. ומזעיר אנפין זה נוטף לחקל תפוחין, שהוא המלכות. וכל חקל תפוחין מאיר מטל הזה. קולטרא פירושו חיבור ואיחוד, כמו קלוט (חולין סט): דקוטפוי, היינו דהשפעותיו, שהוא מלשון קטפא דגוואז (ע"ז עב): שהיא לשון נטיפות.

פירושו. בראש א"א, שנקרא ראש הלבן, יש י"ג חורתי דהיינו י"ג מיני חסדים, שה"ס ג' קוין שבכל אחד חו"ב תו"מ, עם הכולל אותם, וה"ס ג' היות, ב' היות מימין ושמאל דראש, והויה אחת באמצעם לאחורי הראש. והטל שנוטף מראש א"א לז"א, הוא מד' אותיות הויה שבאמצע, שהוא הבחינה שכנגד ז"א, שהוא קו אמצעי, ואלו ארבע אותיות הויה, הן חו"ב תו"מ, כנ"ל, שמבחינת בינה סספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות. וכיון שהצדיקים מקבלים טל זה לא מבחינת גולגלתא דא"א עצמו, אלא מבחינת עולם הבא, שהוא בינה, ע"כ הם נבחנו אצלם לארבע מאות עולמות. וז"ש, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי, דהיינו מבינה הנקראת עלמא דאתי. אבל בגולגלתא דא"א עצמו, כל ספירה היא במספר אלף רבוא (כנ"ל אד"ר אות ט"ז).

(לו) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא זה, שהוא א"א, הוא נסתר וגנוז. וחכמה עליונה

שנבראו, כלומר שהם מתהוים מחמת תקונים שנבראו, ועתיקא קדישא נתגלה בהם בכל אחד ואחד, משום שהם תקונים של עתיקא קדישא. כלומר שהם מיני כיסוים על הארת א"ס ב"ה, שע"י כיסוים הללו יש יכולת בתחתונים להשיגו. וזה הוא שנברא ודאי כלפי האדם. אבל באור עצמו ח"ו אין שינוי, כי בדומה לאדם המתכסה כלפי חביריו, שאין האדם עצמו מתפעל כלום מחמת הכסוים, אלא האחרים מתפעלים. אין עתה הזמן לאלו הדברים, כי כבר אמרתי אותם באדרא קדישא. ועתה אני רואה מה שלא ידעתי כך, ועד עתה היה סתום בלבי הדבר. ועתה אני בלבדי מעיד לפני המלך הקדוש, ולפני כל אלו צדיקי אמת שבאו לשמוע דברים האלו.

מאמר גולגלתא דעתיקא

(לה) גולגלתא דרישא חורא וכו': להגלגלת, דהיינו כתר, של ראש הלבן, דהיינו דראש א"א, שכולו לבן, שה"ס שליטת החסד. אין בו התחלה וסיום לגילוי החכמה, שה"ס חכמה עלאה וחכמה תתאה, להיות והשפעת החכמה והשפעת החסדים מאוחדים בו, לאור אחד של חסדים. איחוד השפעותיו, מתפשט ומאיר ממנו. וממנו יורשים הצדיקים ארבע מאות עולמות חמודים לעולם הבא. מן איחוד ההשפעות, שהוא ראש הלבן, נוטף טל, דהיינו שפע, כל יום, לזעיר אנפין, שהוא המקום שנקרא שמים. ובו, בטל הזה, עתידים המתים (דפו"י דף רפ"ח ע"א)

מוחא עלאה. מוחא סתימא. מוחא 9 דשכיך ושקיט. ולית דידיע ליה, בר איהו. לז) תלת רישין אתגלפן, דא, לגו מן דא. ודא, לעילא מן דא. רישא חדא, חכמתא סתימאה, דאתכסייא, ולא 9 מתפתחא. וחכמתא דא סתימאה, רישא 9 לכל 7 רישיה, דשאר חכמות. רישא עלאה, עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא, * רישא דלאו רישא. ולא ידע, ולא אתידע, מה דהוי ברישא דא, דלא אתדבק בחכמתא, ולא בסוכלתנו. ועל 10 האי אקרי, 11 ברח לך אל מקומך. 12 והחיות רצוא ושוב.

לח) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי, אין. דביה תלייא אין. 13 וכל אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט) (במדבר כד) ספרא דצניעותא יח אות כה. 9 דשקיט ושכיך. 9 מתפתחא. ק דכל. 7 רישא. 10 (יחזקאל א) ספרא דצניעותא ט אות יא אות 11 דא. א כל; דכל. כה פנחס שטו צ"ק להלן את קיא ציון י. תקוני זחר תכ"א ס: ת"מ פ. תמ"ה פב: ת"ע קיט: קכח: קלא. זחר חדש ז ט"ב שכ"ז לט ט"ג שמ"ג סה ט"א ש"ח תקונים חדשים קטו ט"ב שליט.

ג' רישין דעתיקא

הסולם

מאמר

התקון והבירור לתקן פרצופי אצילות. הנה כל הוך ביותר, דהיינו שלא יצויר בו אחיזה לקליפות, הוא נברר תחילה. וז"ס התקון של ג' רישין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, כי תחילה נברר רישא דלא אתידע שהוא פרצוף עתיק, והוא בחינת לעילא מן דא, כלומר, שאין לו שום חיבור עם ספירת החכמה, שכלפי הכתר נקראת החכמה כורסיא דשביבין (לעיל באד"ר אות י"ד) משום שממנה מתפשטות חכמה עלאה וחכמה תתאה שבאצילות שבחכמה תתאה יש בה אחיזה לקליפות. ונמצא משום זה שברדל"א אין שום גילוי לחכמה. וז"ש רישא דלאו רישא וכו' דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו, שאין בו שום גילוי לחכמה ובינה, אלא הוא כולו בשליטת החסדים. ואחר שנתקן ראש העליון הזה, הוך מכולם, נתקנו ב' ראשים, דא לגו מן דא היינו חכמה סתימאה, לפנים מן הגלגלתא, כי תחלה נתתקנה הגלגלתא, שהיא ג"כ בחינת כתר, וג"כ כולו בשליטת החסדים, כמו רישא דלא אתידע אלא שהוא הכתר שיש לו חיבור עם החכמה בשיעור דא לגו מן דא. שפירושו, שהחכמה מסובבת ומתקיימת מאותו הכתר. וע"כ ראש הזה אינו זך, כמו רדל"א. ואחר שני ראשים אלו שיצאו בבחינת חסדים, יצאה חכמה סתימאה, שהיא ראש להתפשטות אור החכמה. על הדרכים שיתבארן לפנינו. ולפיכך צריכים לג' ראשים, שלכל ראש פעולה מיוחדת, וכל עליון מגין על התחתון שלו.

עליונה הסתומה דא"א, נמצאת בגולגלתא ההוא, שהוא כתר דא"א. ודאי שבעתיקא הזה לא נגלה אלא הראש בלבדו, שהוא ג"ר דא"א, המכוננת ראש, אבל ז"ס תחתונות דא"א מלובשות באו"א וז"ן דאצילות והן אינן מגולות, משום שהוא הראש לכל הראשים כי כל פרצופי האצילות מתקשרים בו, שאו"א מלבישים חגית שלו, חו"ן נה"י שלו, אבל שאר הפרצופין דאצילות אינם מלובשים בתחתון שלהם, אלא ג"ס תחתונות לבד, שהן נה"י, אבל כח"ב חגית שלהם מגולים. חכמה עליונה, שהוא ראש, כמ"ש לפנינו, סתום בו, בראש א"א, ונקרא מוח העליון, מוח הסתום, מוח שוכך ושוקט. ואין מי שישגיג אותו חוץ ממנו עצמו.

מאמר ג' רישין דעתיקא

לז) תלת רישין אתגלפן וכו': ג' ראשים נחקקו זה לפני זה, דהיינו חכמה סתימאה בפנים הגלגלתא. וזה למעלה מזה, דהיינו רישא דלא אתידע, למעלה מגלגלתא. ומפרש, ראש אחד הוא, חכמה סתימאה, שנתכסה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה, היא ראש לכל ראש של שאר חכמות. וזהו ראש הראשון ממטה למעלה. ראש הב', הוא ראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל סתום, שהוא גלגלתא דא"א. ראש הג' העליון על הכל, הוא ראש דכל ראש, ראש שאינו ראש, כלומר כי ראש יורה שהוא התחלה להתפשטות ולהשגה, וראש הזה אין ממנו שום השגה. כי לא ידע ולא נודע מה שיש בראש הזה, כי לא נתדבק לא בחכמה ולא בתבונה. וע"ז נקרא ברח לך לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב. דהיינו משום שאין שם השגה.

פירושו. אחר שבירת הכלים כשהתחיל (דפו"י דף רפ"ח ע"א *) דף רפ"ח ע"ב)

לח) ובגין כך עתיקא וכו': ומשום זה נקרא עתיקא קדישא, שהוא גלגלתא דא"א, בשם אין. משום שבו, ברישא דלא אתידע, תלוי

שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה א נפקין. וכלהו ז' ב שעיעין, בשקולא. ולא אתחזי קדלא.

לט) כלא הוא, בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי. כלא בחידו, ולא שניא מרחמי לעלמין. בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכת. בגין דהאי חכמתא סתימאה ג דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע. והוא עתיקא, כליל לון, ד ושליט על כלא.

מ) חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא, הוא ארחא ה דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, דכתיב ז וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. וע"ד כתיב, ק) אז תתענג על יי. ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין, דתליין בזעיר אנפין.

מסורת הזהר

ז) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ק) (ישעיה נח) ב"א א תליין. ב יתבין. ג ביה. ד ושליט לון. ה דנהרין. ויא צ"ב.

דרך אמת ז' חלקים ורכים ותולים אחורי העורף והכל רומז לסוד נעלם.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

י"ב בחינות. ועם כללות עתיקא קדישא השולט עליהם הן י"ג בחינות. שמי"ג בחינות אלו יצאו י"ג תקונים בדיקנא דא"א. הנקראים י"ג מדות הרחמים (כמ"ש להלן אות נ"ט) וכן י"ג בחינות בשערות ראש דא"א, שמונה בחינות מהם, שהם ד' בחינות דקו ימין וד' בחינות דקו שמאל, הם על הגלגלתא לצד פנים. וד' בחינות דקו האמצעי, הם על הגלגלתא מצד אחורי הראש.

מאמר ארחא דפלגותא דשערי

מ) חד ארחא דנהיר וכי: דרך אחד מאיר באמצע התחלקות השערות. היוצאים ממוח הסתום, שהוא חכמה סתימאה, דהיינו בין ד' בחינות השערות שבקו ימין דראש, לבין ד' בחינות השערות שבקו שמאל דראש, כנ"ל בדבור הסמוך, והוא דרך שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא. שכתוב וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וע"כ כתוב, אז תתענג על ה'. ומארח הזה מאירים כל שאר הדרכים התלולים בו"א. שהם תרי"ג ארחין.

פירוש. כל התקונים הנאמרים כאן בא"א אינם פועלים אלא בו"א, כי ז"א מתקן על ידיהם. ובין ב' הקוין ימין ושמאל שבא"א, יש דרך לבן הפנוי משערות, כלומר שמצד אחד, אין בו אחיזה לשום דינים שבעולם, שזה יורה היותו פנוי משערות. ומצד הב', הוא כולל ימין ושמאל בבת אחת. שהרי הוא מתוקן בין ב' הקוין ימין ושמאל. ולפיכך דרך הזה משפיע לדרך שבין ימין ושמאל דו"א, אשר השמאל שבשערות ראשו הם בחינות דינים, ועכ"ז, יש מציאות קו אמצעי, הכולל ימין ושמאל דשערות ראש דו"א, שאין בו דינים כלל, מחמת התכללות קו האמצעי, והוא מטעם

תלוי אין, כלומר כיון שראש הזה גלגלתא קרוב לרדל"א, שהוא אפס ההשגה, אין השגה גם בו, וע"כ נקרא אין. שיוורה שאין בו השגה כלל. ומשום זה כל אלו השערות והנימין שעל הגלגלתא, אינם מגלגלתא, כיון שאין בו שום אחיזה לדינים, אלא שיוצאים מן מוחא סתימאה, שלהיותו ראש להתפשטות החכמה, כי ממנו מתפשטת חכמה עלאה, שבסוף מתגלה החכמה בהמלכות, כבר יש שם מקום לדינים, והשערות הם שורש הדינים. מלשון, בשערה ישופני. וע"כ יוצאים ממוחא סתימאה שערות ראש ושערות דיקנא. אמנם כאן אין שום דינים בהשערות, אלא שורשים בלבד, וע"כ כולם חלקים, כלומר רכים בלי דין. והן שוות זו לזו במשקל שוה. מפני שכאן הכל הוא אור אחד של רחמים. והעורף אינו נראה, כי עורף מרמז על דין ואחוריים, בסו"ה כי פנו אלי עורף ולא פנים.

לט) כלא הוא בגין וכי: הכל הוא, משום שעתיקא זה, הוא באור אחד, דהיינו בשליטת החסדים, ע"כ, אין שם שום מקום לגילוי דין, וכולו הוא בשמחה, ואינו משתנה מהארת הרחמים לעולם. כלומר אע"פ שאנו מבחינים בו ג' קוין ימין ושמאל אמצע, אינו משתנה כלל מבחינת קו ימין, והוא בבחינת רחמים חסדים לעולם. והוא נמצא בי"ג מדות הרחמים, משום שחכמה סתומה זו שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע שהן י"ב. והוא עתיקא עצמו, כולל אותם ושולט על הכל. וע"כ ביחד עמו הן י"ג מדות. פירוש. כי חכמה סתימאה יש בה ג' קוין, שכל קו יש בו ד' ספירות חו"ב תו"מ, שהן (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

(מא) האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה, לעילא. דמתעטרין ביה כל עטרין, וכתרין, ו מתנהרין. ז וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרן. והוא, הוא ח בוצינא עלאה, טמירא דלא אתידע.
 (מב) האי פ עתיקא אשתכח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא. ו והוא רישא עלאה, לעילא לעילא. ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, אוף

חלופי גרסאות

ו מוסיף מתנהרין [וכל] בוצינין מניה מתלהטין (ומתנהרין). ז ל"ג וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרין. ח מוסיף עתיקא קדישא. ט והוא. י ל"ג אוף הכי. דרך אמת ח ניצוץ עליון.

מאמר **הסולם** עתיקא אשתכח בגי — בבי והוא חד

גלגלתא דא"א הכולל בתוכו גם חכמה סתימאה. (ב) ואותו הראש שהוא למעלה מן זה, דהיינו הראש דלא אתיידע כך כל שאר הנרות סתומים בשנים. שה"ס קו האמצעי, שבו חסד וגבורה, שאינם מתייחדים להכריע בין ימין ושמאל, ע"ד שנתבאר בא"א עלאין לעיל (באדרא רבא אות קפ"א) שהם נמשכים מב' ראשים רדל"א וגולגלתא דא"א. עוד עתיקא קדישא נרשם ונסתם באחד, דהיינו שכל האורות שבו נכללים בשלימות אור החסדים בלבד. והוא אחד והכל הוא אחד. כך כל שאר הנרות, מתקדשים ומתקשרים ונחזרים באחד, והם אחד.

ויש פירוש אחר כאן. אשר עתיקא הוא שם כולל לג' רישין רדל"א, גלגלתא, וח"ס, אשר א"ס מתלבש בהם. ואומר, כמו שעתיקא כלול בגי רישין, רדל"א, וגלגלתא, וחכמה סתימאה, כך שאר בוצינין אשתכחו בתלת, שהם חב"ד הגי' נה"י. ולפי שדעת כלולה מחכמה ובינה וכן ת"ת כלול מחסד וגבורה, וכן יסוד מנצח והוד, שכל אחד מהם נמצאו שנים שנים ע"כ אמר, עתיקא קדישא אתרשים בתרין, שהם רדל"א וראש א"א, כך כל שאר בוצינין כליל בתרין. (ע"י מאמרי רשב"י בספד"צ דף י"ד).

ויש עוד פירוש אחר. כי סוד ג' רישין דא"א ה"ס תקון פ' ל' צ' דצלם. ופירושה. כי לעת גדלות בעת שהי' יוצאת מאויר וחזר להיות אור החכמה (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד ע"ש) יש בזה ג' מדרגות, מדרגה א' היא בחינת גי' דבינה, שהוא חפץ חסד ולא חכמה, וע"כ אין הי' יוצאת מאויר שלה לעולם. והיא סוד פ' דצלם. מדרגה ב', היא ז"ת דבינה, שהיא צריכה חכמה כדי להשפיע לזו"ה, וע"כ יוצאת הי' מאויר שלה, וחזור בה אור החכמה, אבל לא לעצמה, אלא להשפיע לזו"ה, מפני שכל הבינה הן הגי' והן ז"ת הם בחינת אור

מטעם היותו מקבל מאורחא דפלגותא דשערי דא"א, אשר בו גם הקו שמאל אין בו דין כנ"ל. ומדרך הוזה דפלגותא דשערי דו"א מקבילים הצדיקים לעולם הבא, אשר ע"כ הם עולים תמיד במדרגות הקדושות עד שזוכים לגמר התקון. שזו"ה ואר"ח צדיקים כאור גנה הולך ואור עד נכון היום. (וע"י באד"ר אות ל"ג).

(מא) האי עתיקא סבא וכו': עתיקא זה, שהוא א"א, זקן הוקנים, שממנו נמשכים א"א עלאין, הנקראים זקנים. שהוא כתר עליון למעלה, דהיינו כתר דא"א, שמתעטרים בו כל העטרות, דהיינו כל המוחין, כי המוחין מכונים עטרות, שהם ז' תקוני הראש שיתבארו לפנינו, וי"ג תקוני זיקנא, והכתרים מאירים ממנו, שהם א"א, וכל שאר הנרות, דהיינו ז' תחתונות שיש בהן דינים, מתלהטים ממנו ומאירים, ועם כל זה, הוא עצמו, הוא נר עליון נסתר שאינו נודע.

מאמר עתיקא אשתכח בגי — בבי והוא חד (מב) האי עתיקא אשתכח וכו': עתיקא זה, דהיינו א"א, נמצא בגי ראשים, שהם גלגלתא, אוירא, וחכמה סתימאה (כנ"ל באד"ר אות כ"ג בהסולם) וכוללים בראש אחד, שהם בכללם, ראש אחד של א"א, וראש עליון ההוא, דהיינו הרישא דלא אתיידע שהוא ראש עתיק, הוא למעלה למעלה, דהיינו למעלה מגי ראשים דא"א, ומשום שעתיקא קדישא נרשם בגי ראשים, שהם סוד גי קוין, שכתרא הוא ימין ומו"ס הוא שמאל, ואוירא הוא קו אמצעי, אף כך כל שאר הנרות המאירים ממנו, דהיינו הספירות, נרשמו בגי, כי יש גי קוין בראש שנקראים חב"ד, וגי קוין בתוך, שנקראים חג"ת, וגי קוין בסוף, שנקראים נה"י. עוד, נרשם עתיקא קדישא בשנים, כי כללו של עתיק הוא בשנים. (א) הוא כתר עליון של כל העליונים, שהוא הראש של כל הראשים, שהוא (דפו"י דף רפ"ה ע"ג)

הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה, כלילן בתלת. עוד, כ עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא בתרין. הוא כתרא עלאה דכל עלאין, רישא דכל רישי. וההוא דהוי לעילא מן דא, דלא אתידע. כך כל שאר בוצינין, סתימין בתרין. עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד, והוא חד, וכלא הוא חד. מ כך נ כל שאר בוצינין, ס מתקדשין, מתקשרין, ומתהדרין בחד, ואינון פ חד. (מג) ז מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא, דלא אתידע פשיט חד ט טורנא ק בסימא, יאה, דאתכליל

חלופי גרסאות

כ מוסיף עתיקא קדישא. ל בוצינין. מ ל"ג כך. נ דכל. ס ל"ג מתקדשין. ע ל"ג ומתהדרין; מוסיף ומתהדרין ומתדבקין. פ חדא. צ מוסיף וכלא הוא מצחא. ק נאה בסימא; בסימא נאה. דרך אמת ט [מלשון עטרה ותכשיט.

מאמר הסולם עתיקא אשתכח בני — בבי והוא חד

אור החסדים. ומדרגה זו נק' ל' דצלם. ויש מדרגה ג', צ' דצלם, שהוא בחינת זו"ן, שבהם מתגלה החכמה מחוזה ולמטה, כי שם מקום גילוי של החכמה. וז"ס התקון של ג' רישין דא"א. כי כתר וחכמה דראש א"א אין עסק בהם, ותחילת העסק בבינה דראש א"א, אשר ג"ר דבינה מכונים גלגלתא, שבהם אין הי' יוצאת מאויר והם בבחינת חסדים, וה"ס ב' דצלם. וז"ת דבינה דראש א"א מכונים מוח דאורא, שבו יוצאת הי' מאויר, ומגלה החכמה, אבל לא לצרכו, כי הוא מאיר רק בחסדים כדרך הבינה. וה"ס ל' דצלם. וזו"ן דראש א"א הי"ס ראש הג' הנקרא חכמה סתימאה דא"א, ששם מקום גילוי החכמה ממש. וה"ס צ' דצלם. ולפי שבראש דא"א הוא שליטת החסדים, ע"כ נסתמה החכמה בו ואינה מתגלה כלל. וע"כ נק' חכמה סתימאה.

זה אמרו, ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, דהיינו בג' בחי' ב' ל' צ' דצלם אופ הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילן בתלת, כי בכל פרצוף ופרצוף נבחנו אלו ג' בחינות ב' ל' צ' כמו בג' רישין דא"א. ומלבד זה יש עוד הבחן גדול בב' הפרצופין עתיק וא"א. כי באמת הם עשר ספירות דפרצוף אחד שהוא פרצוף הכתר, אלא מתוך התקון של עלית המלכות לבינה, שנעשה בכל הפרצופין, עלתה המלכות דכתר לבינה דכתר, וסיימה שם פרצוף הכתר, ונשאר כו"ח וחצי בינה בפרצוף הכתר, וחצי בינה ותו"מ יצאו ממדרגת כתר וכתר חכמה וחצי בינה שנשארו בכתר, נקרא פרצוף עתיק, או רדל"א, ואלו בינה ותו"מ דכתר, שיצאו לחוץ מן הכתר, נתתקנו לפרצוף א"א. והמלכות (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

זהו שעלתה לבינה דכתר, שמחמתה נעשו ב' פרצופין בכתר, נשארת תמיד ברדל"א, שהוא ג"ר דכתר, ואינה יוצאת משם לעולם. ורק בחצי כתר התחתון, שהוא א"א שהוא ו"ק דכתר, בו יוצאת הי' מאויר, במוחא דאורא שבו, כנ"ל. ולפיכך נמשך מכאן לכל הפרצופין דאצילות, שנחלקים כמוהם לג"ר וו"ק, אשר בג"ר דכל פרצוף, אין הי' יוצאת מאויר, אלא רק בו"ק דכל פרצוף (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש). וזה אמרו, עתיקא קדישא אתרשים בתרין וכי' שהוא ראש דלא אתידע שהוא ג"ר דכתר וראש א"א בכללו, שהוא ו"ק דכתר, שאין החכמה מתגלה בג"ר אלא בו"ק, כנ"ל, כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין, שכל פרצוף ופרצוף מתחלק כך לג"ר וו"ק, אשר בג"ר, החסדים מכוסים מחכמה, ובו"ק החכמה מתגלה, כנ"ל ושאר הדברים הם כמו שנתבארו לעיל.

מאמר מצח הרצון דא"א (מג) מצחא דאתגלי בעתיקא וכי': המצח שנתגלה בעתיקא קדישא, דהיינו בא"א, נקרא רצון. כי ראש העליון הזה, הסתום למעלה, שאינו נודע, פשט שליטה אחת מתוקה ונאה, שנכלל במצח, ומשום שהוא רצון כל הרצונות נתתקן במצח, ונתגלה בהכרעה, וע"כ נקרא מצח הזה רצון. טורנא פירושו שליטה, כי על סניי פלשתים, מתרגמינן טורני. וכן אין הקב"ה בא בטרוניא, שפירושו בשליטת זרוע וכת (ע"ז ג).

במצחא. ובגין דההוא רעוא דכל רעיון, אתתקן במצחא, ואתגלייא בבוסיטא, ת האי מצחא אקרי רצון.

חלופי גרסאות

ר דאיהו. ו דאתגלייא; אתגליף בפסיטא; דאתגלייא בבוצינא. ת לא גרסינן האי מצחא אקרי רצון.

מאמר הסולם עתיקא אשתכח בגי' — בכי' והוא חד

ובגדלות מתפנות השערות מן המצח, והמצח נתגלה מן השערות. וז"ש. מצחא דאתגלי, דהיינו שנפנו ממנו השערות, ונתגלה. שזה יורה שיצאה הי' מאויר שלו, כנ"ל. ונתבאר בדבור הסמוך, שאע"פ שבל' דצלם יוצאת הי' מאויר וחזר אור החכמה להפרצוף, עכ"ז אין הל' דצלם לוקחת החכמה לצורך עצמה, מחמת היותה ז"ת דבינה, וכל ספירת הבינה אפילו ז"ת שלה ג"כ הן בבחינת כי חפץ חסד הוא, אלא שמוציאה הי' מן האויר ומתגלית החכמה בשביל ז"א, להיותה שורש לז"א. כנ"ל ע"ש. ונמצא, שאע"פ שמתגלה החכמה בל' דצלם, עכ"ז היא בוחרת יותר בחסדים ואינה מקבלת החכמה לעצמה. ונמצא שגם בעת גדלות אחר שכבר יצאה הי' מאויר דראש א"א, והמצח נתפנה משערות ונתגלה, עם כל זה אין במצח אלא הארת החסדים בלבד, כי אין מקבל חכמה לצרכו, כמבואר. וכל ההפרש בו בין קטנות לגדלות הוא, כי בקטנות, נמצאים החסדים בו שלא ברצונו, אלא בהכרח בשליטה, מחמת מיעוט הי' שנכנסה באור ועשתה אותו אויר. אבל בגדלות אחר שיצאה הי' מאויר, וחזר אור החכמה להפרצוף, והמצח דוחה אור החכמה ובוחר באור החסדים, הרי החסדים נמצאים בו ברצון. באופן שבשעה שהמצח מכוסה בשערות, נמצאים שם החסדים שלא ברצון, וכשנתגלה המצח מן השערות נמצאים שם אור החסדים ברצון.

והנה תחילת עלית המלכות אל הבינה, מתחיל בפרצוף הכתר דאצילות, שמחמתה נעשו ב' פרצופין, רדל"א וא"א, כנ"ל בדבור הסמוך ע"ש. שעייז נתמעט גם פרצוף א"א, וגם בו עלתה הי' לאויר שלו וכן בכל המדרגות. וזה אמרו, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי. ומפרש הטעם, למה נקרא רצון. ואומר, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא דלא אתידע, דהיינו חצי פרצוף הכתר העליון, הנקרא רישא דלא אתידע, פשיטא חד טורנא בסימא יאה דאתכליל במצחא. היינו שהוריד שליטת המלכות שנכנסה בבינה, אל ראש א"א. שמחמת

זה

קטנות, וצריך שתדע, ששורש השערות באות מקרומא דאוירא שבתוך ראש דא"א, שה"ס הפרסה שנעשתה בע"ס דראש א"א, מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דראש לחוף, והניחה את הראש בכתר וחכמה דכלים, ונפש רוח דאורות. שה"ס הי' שנכנסה באור ועשתה אותו לאויר. כנ"ל בדבור הסמוך. וממיעוט הזה של אור החכמה, שנתמעט לבחינת אויר שהוא חסדים, יצאו השערות, שה"ס דינים. ואע"פ שאמרנו לעיל ששערות באות מחכמה סתימאה (כנ"ל אות ל"ח) הנה זה אמור רק לחלק בין הארת החסדים לבין אור החכמה, להורות שאין דינים נמשכים כלל מאור החסדים, אלא מאור החכמה, שהוא חכמה סתימאה דא"א. אמנם ודאי שאין השערות באות משלימות החכמה, אלא ממיעוט החכמה, והיינו מן הפרסא שבראש, שה"ס הי' שנכנסה באור, ומיעטה הראש מן אור החכמה, שנעשה לאויר. וממיעוט הזה יצאו השערות על הגלגלתא, סביב סביב, אלא שנפסקו מלצמוח על המצח. ויש להבין זה, למה נפסקו.

והענין הוא, כי כמו שנתבאר סוד ג' רישין דא"א, שה"ס ג' בחינות הנקראים מ' ל' צ' דצלם, שהם בחינות פנימיות הראש, כן יש אלו ג' בחינות בחיצוניות הראש, אשר עצם הגלגלת ה"ס מ' דצלם, שבו אין הי' יוצאת מאויר לעולם, וסוד המצח והפנים ה"ס ל' דצלם, שבו יוצאת הי' מאויר לעת גדלות וחזר אור החכמה אל הפרצוף, ולפיכך כיון שהשערות באות מן הי' שנכנסה לאור, ע"כ נקבע מקומם על הגלגלתא, שה"ס מ' דצלם שמשם אין הי' יוצאת מאויר אפילו בשעת גדלות, מה שאין כן המצח, שה"ס ל' דצלם, אשר בעת גדלות יוצאת הי' מאויר שבו ואור החכמה חוזר למקומו, א"כ אי אפשר שיהיו בו שערות בקביעות, כי בגדלות נתבטל בו שורש השערות, שה"ס הי' שנכנסה לאויר וע"כ אין שערות צומחות במקום המצח. ועכ"ז יש הפרש בין עת קטנות לגדלות, כי בעת קטנות נמשכות השערות מגלגלתא, ומכוסות את המצח. שהוא מטעם הי' שיש באויר המצח.

(דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

מד) וכד * רצון דא אתגלייא, רעוא דרעוין אשתכח בכלהו עלמין, וכל צלותין דלתתא מתקבלין, ומתנהרין אנפוי דזעיר אנפין, וכלא ברחמי אשתכח, ב וכל דינין אתטמרן ואתכפיין.
מה) בשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, דהוא עידן דכל דינין מתערין,

חלופי גרסאות

א לא גרסינן רצון. ב מוסיף ובגין דכל.

תיקא אשתכח בגי' — בגי' והוא חד

הסולם

מאמר

בהם מעלת שניהם, כי להיותם משפיעים החכמה לז"א, נחשבים בעצמם כמו חכמה, וכחם יפה להכניע החצונים כמו חכמה, ולהיותם רק חסדים, אין שום אחיזה להשפעתם, כי אור החסדים אינו מתעבה כלל ברדתו לתחתונים. כי לא היה הצמצום רק על אור החכמה בלבד, ולא על אור החסדים.

מד) וכד רצון וכו': וכשנגלה הרצון הזה בהמצא, רצון הרצונות נמצא בכל העולמות, דהיינו שהארה השלמה הזו מגיע לכל העולמות, וכל התפלות שלמטה מתקבלות, ומאירים פניו של ז"א, והכל נמצא ברחמים, וכל הדינים מסתתרים ונכנעים. משום שיש בו ב' המעלות של חכמה ושל חסדים, כמיש בדבור הסמוך ע"ש.

מה) בשבתא בשעתא דצלותא וכו': בשבת, בשעת תפלת המנחה, שבחול הוא הזמן, שכל הדינים מתעוררים, משום שאז מתגלה החכמה שנקו שמאל, הנה בשבת, מתגלה המצח הזה דא"א, בבחינת הרצון להארת החסדים, ונכנעים כל הדינים, ונמצאים רחמים בכל העולמות, משום שיש בו מעלת שניהם (כנ"ל באות מ"ג) ומשום זה נמצא שבת בלי דין לא למעלה ולא למטה, ואפילו אש של גיהנם נשקע במקומו, הרשעים נחים, וע"כ מתוספת נשמה של שמחה בשבת, פירוש, כי היום נחלק, משהאיר היום עד חצות הוא שליטת הרחמים, ומחצות היום והלאה הוא שליטת הדין, שאז זמן תפלת המנחה, ומן הדין הזה, יוצאים כל הדינים שבלילה, ולפיכך גם בחצי יום הראשון אין בחינת הארת רחמים גמורים, כי יש אחיזה לחיצונים גם בימין מפני חסרון הגדלות שבהם, כי הגדלות אינה יוצאת בשלמות מחמת אחיות הדינים של שעת המנחה, משא"כ ביום השבת שאפילו בשעת המנחה אין שם דין, מחמת הארת מצח הרצון, שיש בו מעלות שניהם, מעלת חכמה מפני שהוא המשפיע חכמה אל ז"א, ובהיותו אור החסדים אין שום יניקה

מפניו

זה יצא אור החכמה דא"א ונעשה לאויר, שבוה השליט רדלי"א אור החסדים במצח דא"א, וע"כ נקרא זה בשם מורכב, שהוא לשון שליטה, שזה יורה שהחסדים הם שלא מחמת בחירה חפץ, אלא בהכרח בשליטה, ונקרא בשם כפי"א, שהוא לשון המתקה, כי על ידי עלית המלכות לבינה, נמתקת המלכות מן הדינים שבה, ברחמי הבינה, ונקרא בשם יאה כי שם גנוז יסוד דעתיק, שה"ס ויהי יוסף יפה תואר וגו' ולולא המתקה זו דמלכות שעלתה לבינה, לא היתה המלכות ראויה לקבל יופי הזה (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר), והטעם שאנו מיחסים תקון זה של עלית המלכות לבינה, דהיינו ל' שנכנסה באור, דוקא במצח, ולא במקום אחר, לזה אומר, שהוא בגין דהוא רעוא דכל רעוין אתתקן במצחא, כי מיעוט הזה נעשה שם בכונה, כדי לגלות הארת החסדים מן המצח בבחינת רצון של כל הרצונות, שהוא המקום שבו יוצאת ה' מן האויר, והחכמה חוזרת אל הראש, ואשר גם אז, המצח דוחה הארת החכמה ובוחר בחסדים, לפיכך, הוא המקום שבו נגלה לכל, שהארת החסדים שבו, הוא ברעוא דרעוין, ולא מחמת שליטה, כבקטנות, ח"ש ואתגלייא כפופיטא, שאז נתגלה הרעוא דרעוין של החסדים ככח ההכרעה שבמצח, שהכריע והחשיב החסדים על החכמה, שזה גילה לכל, דרעוין, כמבואר, וזהו שיסד האריז"ל, בזמר מצחא אקרי רצון, כי בו מתגלה הרעוא דרעוין, כמבואר, וזהו שיסד האריז"ל, בזמר של שלש סעודות, שאז מתגלה המצח, אומר, חדו חשתא בחאי שעתא, דהיינו בשעה זו שנתגלה המצח, שאז נתגלה, דביה רעוא, שהארת החסדים שבו, היא מחמת תשוקה ורצון, ולית זעפין, ולא משום כח ושליטה מחמת עלית המלכות לבינה, שהרי עתה כבר יצאה מבינה, ועם כל זה, הוא דוחה חכמה, שהוא מחמת תשוקת החסדים הגדולים, ואלו החסדים חשובים הרבה יותר מחכמה, כי יש

(דפוי דף רס"ה ע"ב)

אתגלייא האי מצחא, ואתכפיין כל דינין, ואשתכחו רחמין, בכלהו עלמין. ובג"כ
אשתכח שבת בלא דינא, לא לעילא ולא לתתא. ואפילו אשא דגיהנם, אשתקע
באתריה, ונייחין חייביא. ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא.
מו) ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא, דהא כל מהימנותא,
וכל כללא דמהימנותא, ביה אשתכח, ובעי בר נש לסדרא פתורא, ולמיכל
תלת סעודתי דמהימנותא, ולמחדי בהו.

מז) אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי לכל ה אלין דהכא, דהא מן יומאי
לא בטילנא אלין ג' סעודתי, ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא.
ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא, כ"ש בשבתא. דמאן דזכי בהו, זכי
למהימנותא שלימתא. חד, סעודתא דמטרוניתא. וחד, סעודתא דמלכא
ו קדישא. וחד, סעודתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ובההוא עלמא
יוכי בהו לאלין. האי רצון כד אתגלייא, ז כל דינין ה אתכפיין משולשליהון.
מח) תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד, כללא דכל תקונין.
והיא חכמה עלאה, סתימאה. כללא דכל שאר, והאי אקרי עדן עלאה ט סתימא.

חלופי גרסאות

ג ל"ג בכלהו עלמין. ד אשתכח. ה מוסיף אלין אינון. ו ל"ג קדישא. ז מוסיף נהרין כל. ח ואתכפיין.
ט מוסיף סתימא דכל סתימין.

תלת סעודתי דשבתא

הסולם

מאמר

בליל שבת, כי בלילה הוא ממשלת המלכות.
ואחת היא סעודתו של המלך הקדוש. שהוא
ז"א. והיינו בסעודת המנוחה. שאז עולה ז"א,
לעתיקא קדישא. ואחת היא סעודתו של עתיקא
קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא בסעודת
הבקר. שבשבת מאיר אז עתיקא קדישא,
באמצעות או"א עלאין, וז"א מקבל הארת
עתיקא קדישא מאו"א עלאין. אבל במנחת
שבת ז"א עצמו עולה לעתיקא קדישא ומקבל
הארתו. וע"כ נקראת הסעודה על שם הז"א.
ובבוקר על שם עתיקא קדישא. ובעולם ההוא,
יזכה האדם לאלו המדרגות. רצון הוה שבמנוחה.
כאשר נגלה, נכנעים כל הדינים בכבליהם.
פירוש. שאינם מתבטלים לגמרי, אלא כמו
שנקשרים בכבלים במשך יום השבת. ואחר
השבת חוזרים לתפקידם.

מאמר חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

מח) תקונא דעתיקא קדישא וכו':
התקון של עתיקא קדישא. הוא. שנתתקן
בתקון אחד שהוא כלל כל התקונים. והוא.
חכמה עליונה הסתומה, דהיינו ראש הג' דא"א.
שהוא הכלל של כל השאר, והוא נקרא עין
העליון הסתום, והוא מוח של עתיקא קדישא.
ומוח הוה מתפשט לכל צד, וממנו מתפשט

עדן

ממנו לקליפות. ונמצא שכל הקליפות נכנעים
ממנו ומסתתרים. להיותו אור החכמה. ואין
שום דין נוהג שם כי בהארת החסדים השלמים.
אין הדינים נאחזים. וז"ש. ובג"כ אשתכח
שבת בלא דינא וכו'. כיון שבשעת שליטת
הדין, דהיינו במנחת שבת, מאיר אז מצח
הרצון, כבר נתבטל הדין מכל יום השבת, ואין
שליטה אלא לחסדים, וז"ש. ואפילו אשא
דגיהנם אשתקע, כי כיון שנתבטל שורש
הדין אין עוד לדינים ולעונשים במה להאחו.
כי בחסדים השלמים אין להם אחיזה.

מאמר תלת סעודתי דשבתא

מו) ובעי בר נש וכו': וצריך האדם
לשמוח בשלש סעודות בשבת. כי כל האמונה,
וכל כלל האמונה נמצא בו. וצריך האדם לסדר
שלחנה, ולאכול ג' סעודות האמונה, ולשמוח
בהן.

מז) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אני
מעיד עלי את כל אלו שבכאן, שמימי לא
בטלתי ג' סעודות אלו. ובשבילם לא הייתי
צריך לתענית בשבת. ואפילו בימים אחרים
של חול לא הייתי צריך להתענות, כל שכן
בשבת. כי מי שזוכה בהם, זוכה לאמונה שלמה.
ואלו הם. אחת היא סעודתה של המלכה, דהיינו
(דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

והוא מוחא דעתיקא קדישא. והאי מוחא אתפשט לכל עיבר, מניה אתפשט
· עדן אחרא. ומהאי עדן אתגלף.

מט) וההוא * רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע, כד פשיט
חד כ טורנא, דהוה ל מתתקן מ לאתנהרא, בטש בהאי נ מוחא, ואתגלף,
ואתנהיר בכמה נהירין, ואפיק, וארשים ס כבוסיטא דא, בהאי מצחא.
ע ואתרשים ביה חד נהורא, דאקרי רצון. והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא,
עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא, ואקרי חסד עלאה. פ ודא איהו נוצר חסד.
ובהאי רצון כד אתגלייא, מסתכלין מארי דדינא ומתכפיין.

חלופי גרסאות

י לעדן. כ גונא. ל ל"ג מתתקן. מ לאנהרא. נ מצחא. ס כבוסינייא. ע דאתרשים. פ ל"ג ודא איהו נוצר חסד.

חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

הסולם

מאמר

ולא לעצמו, כי לעצמו הוא בוחר בחסדים,
וע"כ נקרא מצח הרצון.

מאמר דל"א פשיט חד טורנא דאתכליל במצחא
מט) וההוא רישא סתימא וכו': ואותו
ראש הסתום שבראש עתיקא דלא אתיידע.
דהיינו ראש הא' כשפשט שליטה אחת שהיא
מתוקנת להאיר, בטש על ידה במוח ההוא
דהיינו בחכמה סתימאה דא"א, ונחקק. דהיינו
שנתמעט לבחי' הקטנות. ואח"כ קבל גם
הגדלות על ידי אותו הטורנא, והאיר בכמה
אורות, דהיינו הן בחסדים והן בחכמה, והחכמה
סתימאה הוציאה הארתו ורשמה כמו הכרעה
הזו במצח הזה. ואז נרשם במצח אור אחד
שנקרא רצון. ורצון הזה נתפשט למטה, בייג
תקוני דיקנא דא"א, עד המקום שנתישב
בדיקנא שנקרא חסד עליון, וזה הוא התקון
שנקרא נוצר חסד, דהיינו תקון הח' די"ג ת"ד,
וכשנתגלה רצון הזה ע"י תקון הזה נוצר חסד,
מסתכלים בעלי הדין ונכנעים.

פירושו, כמו שנתבאר לעיל (באות מ"ג)
שרישא דלא אתיידע מעלה המלכות לבינה
דא"א, וממעטו מג"ר כדי להמתיק המלכות
בבינה בסוד נקודת המפתח, כדי שע"ז תוכל
המלכות לקבל חכמה בעת גדלות, ע"ש. וז"ש
וההוא רישא וכו' דלא אתיידע, כד פשיט
חד טורנא, דהיינו שהעלה המלכות לבינה,
שע"ז נתמעט הראש דא"א מחכמה ובא
לחסדים, ואומר דהוה מתתקן לאתנהרא,
שרדל"א תקן שליטה זו דקטנות כדי להאיר
אח"כ את הגדלות ויהיו זו"ן ראויים למוחין
(כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ולפיכך ע"י
הטורנא זו שתקן, בטש בהאי מוחא ואתגלף,
דהיינו

עדן אחר, שהוא או"א עלאי, שהם עדן תחתון,
ומעדן ההוא נגלפת החכמה, ובאה להתגלות
בישסו"ת, ובז"א, ובמלכות, שה"ס חכמה תתאה,
שבה החכמה מתגלית.

פירושו הזה חוזר לבאר כאן ענין מצח
הרצון, ביתר הרחבה, ומבאר תחילה שאור
החכמה הוא כלל כל התקונים והמוחין, כי כל
מוחין דג"ר שבפרצופין באים מחכמה, וחסדים
בלי חכמה הם ו"ק בלי ראש. וז"ש, תקונא
דעתיקא וכו' כללא דכל תקונין, והיא
חכמה עלאה סתימאה, כללא דכל שאר.
כי החכמה היא כלל כל המוחין. ואח"כ מבאר,
שחכמה זו דא"א נסתמה, ורק בינה שחזרה
לחכמה, היא המאירה לתחתונים, שה"ס או"א
וישסו"ת. וז"ש, והאי אקרי עדן עלאה
סתימא. שאינו מתפשט לתחתונים והוא
מוחא דעתיקא קדישא, כלומר, שאינו מאיר
אלא לעצמו. והאי מוחא אתפשט לכל
עיבר, שהארתו מתפשטת בראש א"א עצמו לכל
צד, דהיינו למצח דא"א ולשערות רישא
ודיקנא. אבל כדי להאיר לתחתונים, מניה
אתפשט עדן אחרא, דהיינו בינה החוזרת
לחכמה, שהיא סוד או"א, הנקראים חכמה
עלאה, ונק' ג"כ חכמה דל"ב נתיבות, ומהאי
עדן אתגלף, ומן או"א נחקה החכמה ונתגלתה
בישסו"ת וז"א ומלכות. כי עדן התחתון שהוא
או"א, הוא בחינת אמצעי בין חכמה סתימאה
לתחתונים, שאו"א בלבדם מקבלים מדיקנא,
שהדיקנא מקבל ממו"ס, ומשפיעים לתחתונים.
(ועי' להלן אות ס"ב). ואחר שביאר אשר
החכמה סתימאה מאירה ומתפשטת בראש א"א
לכל עבר, הולך ומבאר להלן איך המצח מקבל
ממנו החכמה לעת גדלות כדי להשפיע לזו"ן,
(דפו"י דף רפ"ה ע"ב * דף רפ"ט ע"א)

ג) עינאי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן. דאשגחין תדירא, ולא נאים. דכתיב ^ו לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל קדישא, בגין כך לא ^ז אית ליה גבינין על עינא, ולא כסותא.

חלופי גרסאות

צ לא גרסינן אית ליה.

מסורת הוהר

ו) (תהלים קכא) בשלח מד צ"א.

פקיתו דעינין

הסולם

מאמר

דל' שה"ס ג"ר דפנים, אין החכמה מתגלה שם כנ"ל, אלא בל' שה"ס חג"ת. ע"כ העינים נבחנו לר"ק דחכמה, דהיינו לחסד וגבורה, והחוטם לת"ת.
וכבר ידעת שכל הדינים נאחזים באור החכמה, וכל תאות הקליפות והס"א היא לינק ממנו (כנ"ל נו דף מ"ח ד"ה ת"ח). וע"כ הם צריכים שמירה מפני הסטרא אחרא, שלא יינקו מהם, ושמירה זו ה"ס הכסות שעל העין, שבזמן שליטת שמאל בלי ימין, הכפופת מכסה ומעלמת אור החכמה שבשמאל, שה"ס העינים. וכן נודע, שמשום תוקף השמירה, מופיעים דינים בעת הארת החכמה, המענישים לכל הנוגע בהם (כנ"ל אדרא רבא אות ר"ט) וז"ס השערות שבגבות העינים, שהם הדינים להבריה הס"א. אמנם כל זה נוהג בעינים דו"א, שיש שם הארת החכמה דשמאל, משא"כ בעיני א"א, שאין בהן רק שליטת החסדים, וכיון שבחסדים אין אחיזה לס"א, אין העינים שלו צריכות שמירה שה"ס הכסות שעל העינים ואינן צריכות שערות שבגבות עינים.

ו"ש עינאי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן, כי בז"א עין ימין הוא חסד, ועין שמאל ה"ס הארת החכמה, וע"כ הן שתיים, משא"כ בא"א שאין שם שליטה אלא לחסדים נמצא שאין שום הפרש בין עין ימין לעין שמאל שתהיינה נבחנו משום זה לשתיים, וז"ש תרין בחד שקילן, שהן כמו עין אחת, כי החכמה שבעין שמאל נכללת בחסד שבעין ימין, ואין שם אלא אור החסדים. דאשגחין תדירא ולא נאים, כי בז"א בזמן שהארת חכמה שבשמאל שולטת בלי ימין, מסתלקים ממנו המוחין, שה"ס שינה. (כנ"ל באד"ר אות ר"ז) מה שאין זה בעינים דא"א, כי שם לא יארע לעולם שהשמאל ישלוט בלי ימין, כנ"ל. בגין כך, לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא. כי בשליטת החסדים אין אחיזה לס"א ואינם צריכים לשמרם מפניהם. כנ"ל.

ההוא

דהיינו שמיעט אותו וחקק אותו כי המיעוט נקרא בשם חקיקה. אבל ע"י חקיקה זו באה אח"כ הגדלות ע"י הורדת המלכות מן הבינה, ואז, ואתנהיר בכמה נהירין, שחזר אליו אור החכמה, והאיר הן בחכמה והן בחסדים. ואז הוציאה חכמה סתימאה הארת החכמה והארת החסדים אל המצח דא"א, והמצח הכריע חשיבות אור החסדים, ואור החכמה דחה בשביל זו"ן, (כמ"ש לעיל אות מ"ג ע"ש) וז"ש ואפיקן, שהוציא האורות דחכמה וחסדים, וארשים כבוסיטא דא כהאי מצחא, שע"י זה שהמצח הכריע לקבל החסדים ולדחות החכמה, נרשמה הכרעה זו בהמצח, ואתרשים ביה חד נהורא דאקררי רצון, שהכרעה זו נעשה להעדיף את החסדים על החכמה אע"פ שיש לו חכמה, היא נקראת בשם רצון. כלומר אותה קבלת החסדים שהיו מתחילה ע"י שליטה של עלית המלכות לבינה, נעשה עתה לרצון (כמ"ש לעיל באות מ"ג באורך ע"ש), בוסיטא פירושו הכרעה לפי הענין, והוא מלשון הסט, כמו המסיט (זבין ה').

מאמר פקיתו דעינין

ג) עינאי דרישא דעתיקא וכו': העינים של ראש עתיקא קדישא, שהוא א"א, שתי העינים שקולות כאחד, והן משגיחות תמיד ואינן ישנות, שכתוב, לא ינום ולא יישן שומר ישראל. דהיינו ישראל הקדוש, שהוא ז"א, משום זה אין לו גבות עינים, ואין לו כסות על העינים.

פירוש. כי נתבאר לעיל, שגלגלתא ופנים, ה"ס מ' ל' צ' דצלם. שגלגלתא הוא מ', והפנים הוא ל'. אמנם הם נכללים זב"ז, וכל אחד מהם כולל מל"צ, שיש מל"צ דמ' ויש מל"צ דל', וכן דצ'. ונמצא, שאע"פ שהפנים הוא ל' דצלם, יש בו מל"צ, אשר ב' אונים ומצחא ה"ס מ' דל' וה"ס ג"ר. וב' עינים וחוטמא, ה"ס ל' דל', וה"ס חג"ת. וכיון שהל' ה"ס גילוי חכמה, ולא ה"ס ע"כ מכונים עינים, כי אור הראיה, ה"ס חכמה, אלא כיון שבמ' (דפו"י דף רפ"ט ע"א)

נא) ההוא מוחא אתגליף q ונהר בתלת חורין r דעינא, בחורא חדא מסתחיין עינין s דזעיר אנפין, דכתיב t רוחצות u בחלב. a דהוא חורא קדמאה. ושאר חורין אסתחיין ונהרין לשאר בוצינין.
 נב) מוחא אקרי נביעא דברכתא, נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו. ובגין דהאי מוחא להיט בג' חורין דעינא, b בעינא תלא ביה ברכתא, דכתיב m טוב עין הוא יבורך, דהא במוחא n תליין חורו דעינא. d האי עינא כד אשגח בזעיר אנפין, h אנהרן כלהו בחדו. עינא דא, הוא i כלא ימינא, z לית ביה שמאלא. עיינין דתתא, ימינא ושמאלא, תרי, בתרי גווינין.
 נג) בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא i עלאה, i תתאה. ה' עלאה, ה' תתאה. ו' עלאה, ו' תתאה. כל אלין עלאין, בעתיקא תליין. h תתאין, בזעיר אנפין אינון. לאו תליין, אלא אינון ממש. ובעתיקא קדישא תליין. דהא שמא דעתיקא אתכסייא מכלא, ולא אשתכח. אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא. בגין דיתקיימון s אינון. דלתתא. דאי לאו הכי לא יתקיימון.
 נד) ובגין כך, שמא קדישא סתים וגלייא. c ההוא דסתים לקבליה z דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. וההוא m דאתגלייא בזעיר אפין. ובגין כך,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט) (שיר ה) משפטים קסט צ"י. ת) (משלי כב) ק ואנהיר; ואתנהיר. ר דעילא; דלעילא. s בזעיר. ת מוסיף בחלב יושבות על מלאת. a דהוא; בההוא. ויקהל קנב צ"ק.
 ב אקרי טוב עין הוא יבורך תלי ביה ברכתא. n אתגליין. ד והאי. ה עלמין; אנפין; אתנהרן אנפין. ו ל"ג כלא. z ל"ג לית ביה שמאלא. ח ותתאין. ט כלהון. י לתתא. כ וההוא. l עתיקא; דעתיקו. m דתלייא; אתגלייא בגיניה ותלייא; דאתגלי בגיני דההוא [ההוא דאתגליא] דתליא.

פקיחו דעינין

הסולם

מאמר

שלמטה, דהיינו דז"א. הן ימין ושמאל, שתים, בשתי בחינות, שהימין הוא חסד, והשמאל הוא גבורה בהארת חכמה.
 נג) בצניעותא דספרא אוליפנא וכר: למדנו בספרא דצניעותא, כי יש i' עליונה i' תחתונה, ה' עליונה וז' תחתונה, ו' עליונה וז' תחתונה. כל אלו העליונות תלויות בעתיקא, והתחתונות הן בז"א, ואינן תלויות בו, אלא שהן בו ממש. כי ז"א נקרא הויה, ובו נוהג סוד האותיות, ובעתיקא קדישא הן רק תלויות, דהיינו ששורשי ד' אותיות הויה הם בו, ולא אותיות הויה ממש. כי השם של עתיקא מתכסה מן הכל, ואינו מושג. אבל אלו אותיות הויה, תלויות בעתיקא, כדי שיקיימו אלו האותיות שלמטה, שאם לא כן, לא היו מתקיימות אלו שלמטה.
 נד) ובגין כך שמא וכר: ומשום זה השם הקדוש, הוא סתום וגלוי, (כנ"ל שלח אות מ"ד) אותו הסתום, הוא כנגד עתיקא קדישא הסתום מכל, ואותו הגלוי הוא בזעיר אנפין, ומשום זה כל הברכות צריכות להיות בסתום

נא) ההוא מוחא אתגליף וכר: מוח הזה דהיינו חכמה סתימאה דא"א, נחקק, בעת קטנות, ומאיר, לעת גדלות, בג' מיני לבן שבעין, (כמ"ש) באדרא רבא נשא אות מ"ב ע"ש) שהם ג' מיני חסד, שבג' קוין שבהן בלבן אחד שבהן, רוחצות עינים דזעיר אנפין, שכתוב רוחצות בחלב, שהי"ס החסד, שנקרא חלב, והוא מלבן הראשון שבג' מיני לבן דעינים דא"א, דהיינו בחינת קו ימין שבהן, ושאר מיני לבן, מרחיצים ומאירים בשאר הגרות, דהיינו בשאר המדרגות.
 נב) מוחא אקרי נביעא וכר: המוח, שהוא חכמה סתימאה, נקרא מבוע הברכות, שהוא המבוע שכל הברכות יוצאות ממנו. ומשום שמוח הזה לוהט בג' מיני לבן שבעין, ע"כ תלויה הברכה בעין, שכתוב, טוב עין הוא יבורך, כי הלבן שבעין תלוי במוח. עין ההיא כשמשגיחה בז"א, מאירים כולם בשמחה. עין זו, אע"פ שיש בה ג' קוין ימין שמאל ואמצע, עכ"ז, היא כולה ימין ואין בה שמאל (כמ"ש לעיל באד"ר אות מ"ב) אבל עיינין (דפו"י דף רס"ט ע"א)

כל ברכאן נ בעיין סתים וגלייא. אלין אתוון סתימן דתליין ס בעתיקא קדישא. נה) חוטמא, בהאי חוטמא, י] בנוקבא ע דפרדשקא דביה, נשיב רוחא דחיי לזעיר אפין. ובהאי פ חוטמא, ז בנוקבא דפרדשקא, תלייא ק ה', לקיימא ה' אחרא דלתתא. ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, ואקרי רוחא דחיי. ובהאי רוחא, זמינין למנדע חכמתא, ט בזמנא דמלכא משיחא. דכתיב, א) ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה וגו'. האי חוטמא, חיינ מכל סטרין, חדו שלימא. נחת רוח. אסוותא. בחוטמא דזעיר אנפין ת כתיב, ב) עלה עשן באפו וגו'. והכא כתיב א) ותהלתי אחטם לך.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. ב) (ש"ב כב) נשא סט נ ל"ג בעיין. ס ל"ג בעתיקא קדישא; מוסיף בע"ק צ"י. ג) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל. תליין אמאי תליין [י] לקיימא י' דלתתא; ודאי בגולגלתא במצחא בעיינין תלייא י' (אמאי) אמא תלייא לקיימא לי' דלתתא. ע בפרדשקא. פ דחוטמא; נוקבא דחוטמא. צ נוקבא. ק א. ר דבהאי. ש לזמנא. ת מוסיף כמה דאוקימנא דכתיב. דרך אמת י] נבקב החלון וכבר בארתיו לעיל בפרשת בראשית ובריש ספרא דצינועותא ע"ש.

חוטמא דאי"א

הסולם

מאמר

שנקב הימין שבו ה"ס ז"א, ונקב השמאל שבו ה"ס המלכות. וז"ש. בהאי חוטמא, בנוקבא דפרדשקא דביה, דהיינו בנקב ימין דחוטם, נשיב רוחא דחיי לז"א, משפיע רוח החכמה הנקרא רוח החיים, כי אור החכמה נקרא אור החיה, אל ז"א, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון, וע"כ ז"א למטה, מקבל מבחינת ז"א שבחוטם, וז"ש, ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא, דהיינו נקב שמאל שבחוטם, תליא ח', שהיא מלכות, כי בחינת השמאל שבחוטם היא מלכות. לקיימא ה' אחרא דלתתא, דהיינו המלכות שלמטה מקבלת הארת החכמה ממלכות זו הכלולה בחוטם. שה"ס התכללות העין השמאלית בחוטם, כנ"ל. ומפרש למה נקרא רוח החיים, ואומר, ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, כי העינים ה"ס הארת החכמה המקובלת מחכמה סתימאה, והחוטם הוא התכללות העינים, כנ"ל. וע"כ, ואקרי רוחא דחיי, כי אור החכמה, נקרא אור החיה. בסו"ה והחכמה תחיה בעליה. האי חוטמא חיון מכל סטרין וכו', כי אפילו הימין שבו, הוא ג"כ אור החכמה, משום שהימין ושמאל כלולים זה מזה. בחוטמא דז"א כתיב עלה עשן באפו, ששם מתקבצים כל הדינים (כנ"ל באדורא רבא נשא אות דפ"ג ע"ש) והכא כתיב, ותהלתי אחטם לך. אחטם, הוא לשון חוטם דהיינו שיסתום החרון שבחוטם, ויאריך

בסתום ובגלוי. כלומר שצריכות להיות בלשון נוכח, כמו ברוך אתה. וצריכות להיות בלשון נסתר, אשר קדשנו וצונו. שהיא סתומה, כנגד אלו האותיות הסתומות התלויות בעתיקא קדישא, והיא גלויה, כנגד האותיות שבז"א. מאמר חוטמא דאי"א נה) חוטמא, בהאי חוטמא וכו'; החוטם, של אי"א. בחוטם הזה, בנקב החלון שבו, נושב רוח החיים לז"א. ובחוטם הזה, בנקב החלון תלויה ח' לקיים ח' אחרת למטה. ורוח הזה יוצא ממוח הסתום, ונקרא רוח החיים. וברוח הזה עתידים לדעת חכמה בזמן מלך המשיח. שכתוב, ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וגו'. חוטם הזה הוא חיים מכל הצדדים, שמחה שלמה, נחת רוח, ורפואה. בחוטם דז"א כתוב, עלה עשן באפו וגו'. וכאן כתוב, ותהלתי אחטם לך. פירושו. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס חג"ת, דהיינו ג' קוין, ונמצא החוטם שהוא ת"ת, המיוחד ב' הקוין חסד וגבורה, שה"ס ב' עינים. ונודע, שההשפעה אינה באה מב' הקוין שבקצוות, אלא מקו האמצעי המיוחדם וכולל את קו הימין וקו השמאל. נמצא שבחינת הארת החכמה שבעינים מתגלה בימין ושמאל שבחוטם. גם נודע שימין ושמאל דקו האמצעי הם ז"א ומלכות, שהימין שבו הוא חג"ת נה"י, והשמאל שבו הוא מלכות, וכמו שאנו אומרים בדעת, כן הוא בת"ת. וז"ס ב' הנקבים שבחוטם שהוא קו האמצעי. (דפו"י דף רפ"ט ע"א)

נו) ובספרא דאגדתא, דבי רב ייבא סבא, אוקים, ה' בפומא, א והכא לא מתקיימא הכי, ולא ב אצטרפא, אע"ג דבחד סלקא, אלא בה' דינא תליא, ודינא בחוטמא תליא, דכתיב עלה עשן באפו. ואי תימא, הא כתיב ואש מפיו תאכל. עקרא דרוגזא בחוטמא תליא.

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו. וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד) כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ד ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי.

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א וה' הכא. ב אצטריכנא. ג והוא. ד ל"ג ה' ה והכא ; ודהכי. ז מההוא ; מהאי מזלא יקירא.

ז) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג.

ב' חכמות, הסתומה והגלויה

הסולם

מאמר

(כמ"ש באד"ר אות מ"ב ע"ש) וכן השערות דא"א, אע"פ שנמשכו מחכמה סתימאה הן לבנות, משום שחכמה סתימאה נתקנה דא לגו מן דא (כנ"ל אות ל"ז).

פירוש. ב' מיני חכמות הם באצילות, א', היא חכמה דעשר ספירות, ב', היא חכמה דקו שמאל, הנקראת חכמה דל"ב שבילים, שממנו נבנית חכמה תתאה שהיא מלכות. וההפרש ביניהם רב הוא, כי החכמה דע"ס היא עצם החכמה, משא"כ החכמה דקו שמאל, היא בינה, שלאחר שנתמעטה מחכמה בקו ימין, חזרה החכמה להתגלות בקו שמאל שלה, שחכמה זו אינה עצמות חכמה, אלא המשכת הארה מחכמה סתימאה.

מאמר שערות דיקנא דא"א

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא וכו' ; בהדיקנא של עתיקא קדישא, שהוא א"א, תלוי כל היקר של הכל. ונקרא מזל הכל. מדיקנא הזה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו מוצלחים העליונים והתחתונים. כולם משגיחים לקבל שפעם ממזל ההוא. במזל הזה תלויים חיי הכל, מזון הכל. במזל הזה תלויים שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות, וגשמי רצון. במזל הזה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו הצבאות העליונים והתחתונים. מזלא, פירושן לשון הצלחה. כי על הכתוב הון מוסיף, מתרגם מזלא מוסיף (משלי י"ט ד').

פירוש. כבר ידעת שורש השערות שהוא מקורמא דאוריאר, דהיינו מהמיעוט שנעשה ע"י עלית המלכות לבינה. אמנם זה אמור לבחינת שורש, כי הן כוללות כל הדינים המתפשטים בסבת

ויאריך אפו. ותהלה, היינו אור המלכות, שהוא מתקשר בנקב השמאל דחוטם. ומעכב הדינים מלהתגלות.

נו) ובספרא דאגדתא וכו' ; ובספר האגדה שבבית מדרשו של רב ייבא סבא. העמיד את הח' שהיא המלכות, שמקבלת מפה דא"א. אבל כאן בענינו, אינו מתקיים כך, ואין המלכות מתחברת לפה דא"א אלא לנקב שמאלי דחוטם. ואע"פ שעולה באחד, הנה בה' תלויים דינים, להיותה בחינת חכמה תתאה, המאירה עם דינים (כנ"ל באד"ר אות ר"ט) ודין תלוי בחוטם, דהיינו בחכמה המושפעת מחוטם. שכתוב עלה עשן באפו. ואם תאמר, הרי כתיב, ואש מפיו תאכל, הרי שגם בפה יש דינים. ומשיב, אלא עיקר הרוגזו תלוי בחוטם. משום שחוטם מושפע החכמה.

מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו, וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד) כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ד ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי. נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו תלוי בחוטם. משום שחוטם מושפע החכמה. מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו, וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד) כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ד ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי. נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו תלוי בחוטם. משום שחוטם מושפע החכמה.

מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו, וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד) כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ד ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי. נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו תלוי בחוטם. משום שחוטם מושפע החכמה.

(דפו"י יד רפ"ט ע"א)

משגיחין לההוא מזלא. בהאי מזלא תלייא חיי דכלא, ז מוזוני דכלא. בהאי מזלא תליין שמיא וארעא. גשמין דרעוא. בהאי מזלא, אשגחותא דכלא. בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין.

(נט) * תלת עשר נביעין, דמשחא דרבותא טבא, תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא. וכלהו נפקין לזעיר אנפין. לא תימא כלהו, אלא תשעה מגייהו, משתכחן π בזיא, ט לאכפיא דינין.

(ס) . האי מזלא, תלייא בשקולא עד טבורא. כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין. בהאי מזלא, פשיט ב פשיטותא דקוטרא עלאה. ההוא רישא דכל

חלופי גרסאות

ז גורס מוזני דכלא אחר גשמין דרעוא. ח ל"ג בזיא. ט לאתכפיא. י מוסיף וכד האי. דרך אמת כ [פשיטות קשר העליון.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

כל יקירו דכלא, מזלא דכלא אקרי וכו', כי לולא דינים הללו המכונים שערות דיקנא, מלשון סערות, לא היו מתגלים באביע כל המוחין הגדולים. וע"כ נקרא הדיקנא מול הכל. דהיינו ההצלחה של הכל, שאין מי שיזכה להצלחה, אם לא קבל מקודם אותם הדינים שבשערות דיקנא דא"א. וז"ש בני חיי ומוזני לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא (כנ"ל ב"ב אות ק"י) וז"ש, בהאי מזלא תלייא חיי דכלא, שה"ס המוחין דהארת חכמה, מוזני דכלא, שה"ס חסדים, ולולא תקון הדיקנא לא היה מציאות כלל לז"א ומלכות. כי עיקר מציאותם הוא מתוך מיתוק המלכות בבינה, המושפע ממזלא ההוא. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש בהאי מזלא תליין שמיא וארעא וכו'. (ועי' באד"ר אות צ"ה בהסולם).

בסבת עליה זו דמלכות לבינה, דהיינו כל הדינים הנכללים בג' זריעות דחלם שורק חירק (לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא) וכן הדינים הנגלים מכח המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות (כמ"ש באד"ר נשא אות רי"ד ע"ש) כל אלו הדינים כלולים בהדיקנא. והטעם הוא, כי משום שמקור כל הדינים האלו הוא עלית המלכות לבינה, בסוד נקודת החולם, שהיא תחת החכמה דעשר ספירות, שה"ס חכמה סתימאה כנ"ל, אין הדינים האלו יכולים לפעול משהו למעלה ממקור יציאתם, דהיינו בחכמה וכתר דע"ס, אלא מבינה ולמטה. וז"ס שחכמה סתימאה נקראת מוחא דשקיט וסתים לעיל בדבור הסמוך, ללמד שאע"פ שהמלכות עלתה לראש א"א והוציאה הבינה לחוץ, לא נצמחו משום זה שום דינים בחכמה סתימאה עצמה, כי אין הדינים יכולים לפעול למעלה ממקום יציאתם. אמנם כבר ידעת שכל המוחין וכל המדרגות דאביע יוצאים בסוד ג' זריעות אלו דחולם חירק שורק (כנ"ל ב"א דף נ"ב ד"ה דהא), ולפיכך היו צריכים להתתקן בא"א, שממנו מתקיימים כל אביע, וכיון שבו עצמו לא יכלו להתאחו, ע"כ נתקנו בו בסוד שערות הדיקנא, שהוא הכולל כל מיני דינים אלו, דג' זריעות חולם שורק חירק, וכל המחלוקת הגדול דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות. ודיקנא זה הוא המשפיע אותם אל התחתונים, אשר על ידי דינים אלו הולכים ומתגלים כל המוחין באביע, מדרגה אחר מדרגה עד גמר התקון. וההפרש בין שערות ראש לשערות דיקנא עי' באד"ר (אות צ').

(נט) תלת עשר נביעין וכו': י"ג מבויעים של שמן חשוב וטוב, דהיינו י"ג מדות הרחמים, תלויים בדיקנא שהוא מול היקר הזה, וכולם יוצאים לזעיר אנפין, ואל תאמר כולם אלא ט' מהם נמצאים בז"א. שהם ט' מדות הנזכרות בפרשת שלח להכניע הדינים. (ס) האי מזלא תלייא וכו': מול הזה תלוי במשקל שוה עד הטבור. כל קדושות קדשי הקדשים, דהיינו המוחין דא"א הנקראים קדשים, ובעת עליתם לא"א נקראים קדשי הקדשים, תלויים במול הזה. במול הזה התיר התרת הסבך של קשר העליון, מאותו הראש של כל הראשים שלא נודע ואינו מושג אין יודעים בו עליונים ותחתונים. משום זה הכל תלוי במול הזה. קוטרא, פירושו סבך מלשון תרי

(דפו"י דף רפ"ט ע"א * דף רפ"ט ע"ב)

רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך כלא בהאי מזלא תליא.

סא) בדיקנא דא, ג' רישין דאמינא, מתפשטן. וכלהו מתחברן בהאי מזלא, ומשתכחין ביה. ובגין כך, כל יקירו דיקירותא, בהאי מזלא תליא. כ כל אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא, כולהו תליין בהאי דיקנא, ומתחברן בהאי מזלא, ותליין ביה, לקיימא אתוון אחרנין. דאלמלי לא סליק אלין אתוון בעתיקא, לא קיימין אלין אחרנין. ובגין כך אמר משה כד אצטריך, יי יי, תרי זימנא, ופסיק טעמא בגווייהו. דהא במזלא תליא כלא. מהאי מזלא, מתכספי עלאי ותתאי, ומתכפייין קמיה. זכאה חולקיה מאן דזכי להאי.

סב) האי עתיקא קדישא, סתימא : דכל סתימין, לא אדכר, ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין, לא אדכר, מ בר רישא חדא, בלא גופא, לקיימא כלא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג כל. ז דכל סתימין [בגין דאיהו] רישא עלאין לכל עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא סמיר. מ כד; מוסיף אלא בר.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

וח"ס, מתפשטים, וכולם מתחברים במזל הזה ונמצאים בו, ומשום זה כל היקר שביקר תלוי במזל הזה, כל אלו האותיות דשם הוי"ה, התלויות בעתיקא הזה (כנ"ל אות נ"ג) כולן הן תלויות רק בדיקנא זה, ומתחברות במזל הזה ותלויות בו לקיים אותיות האחרות הנמצאות בו"א (כנ"ל אות נ"ג) כי האותיות הן כלים, ובחינות דינים, ובעתיקא עצמו אין אחיזה לדינים כלל, אלא כדי להתתקן בהם לקיים התחתונים, נתתקן פרצוף שערות מיוחד התלוי בו (כמ"ש באור"ד לעיל אות נ"ח ע"ש) ואם אלו האותיות לא היו עולות לעתיק, דהיינו לדיקנא שלו, לא היו מתקיימות אלו האחרות שבב"א. ומשום זה אמר משה כשהיה צריך, הויה הויה, ב' פעמים, שהראשון הוא התלוי בב"א, והשני בב"א. וטעם מפסיק ביניהם, ובמזלא תלוי הכל. ולא בא"א עצמו, כנ"ל. ממזל הזה העליונים מתביישים העליונים והתחתונים ונכבעים לפניו. כמ"ש לעיל (באד"ר אות צ"ט ע"ש) אשרי חלקו מי שזכה לזה.

מאמר איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים סב) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא הזה, הסתום מכל סתומים, לא זכר בתורה, ואינו נמצא, כי משום שהוא ראש עליון לכל העליונים אינו נזכר בתורה רק ראש אחד בלי גוף, דהיינו ושער רישיה כעמר

תרי קטרי עבדי (יבמות קז): פשט היינו התרה כמו בתר דאבעיא הדר פשטה. (קדושין ט:).

פירוש. כבר נתבאר שאין השערות נקבעות, אלא במקום מ' דצלם, (לעיל אות מ"ג) ונודע שגם הגוף מתחלק למ"ק, אשר מפה עד החזה ה"ס מ', ומחזה עד הטבור ה"ס ל, ומטבור ולמטה ה"ס ק'. ולפיכך יכולות השערות להתפשט בגוף רק עד מקום החזה, ולא יותר מזה כי משם ולהלאה הוא ל' דצלם שבה יוצאת ה' מאויר בשעת גדלות, ואינו יכולות משום זה לקבוע מקום כל דצלם. כנ"ל ע"ש. וז"ש האי מזלא תליא בשקולא עד טבורא, והכונה עד החזה, שנקרא טבורא דלבא, ונודע שכל המוחין המתגלים בב"ע עד גמר התקון מתגלים ממזלא (כנ"ל אות נ"ח) וז"ש, בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה וכו'. דהיינו שתתקן המלכות דצמצום א'. הגנוזה ברדל"א. וע"כ נקראת קוטרא עלאה. ההוא רישא וכו', דהיינו הסבך העליון מאותו הראש דלא אתיידע, כי ע"י גילוי כל המוחין שבדיקנא, מתתקן לבסוף אותו הסבך, שהיא המלכות דצמצום א', שנסתבכה ונגנוזה שמה ברישא דלא אתיידע.

סא) בדיקנא דא ג' וכו': בדיקנא זו, ג' ראשים שאמרתיה, שהם רדל"א וכתרא (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

(סג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, תקונוי נ אתתקנו, בהווא מוחא סתימאה דכלא, דאתפשט ו ואתתקן כלא ונפיק חסד ו עלאה, וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה ו דא. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, בטש מאן דבטש, בהאי מוחא ואתנהיר, ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא, ו דאתפשט ו ונהיר לתלתין ותריין שבילין. כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא. אתנהירו ג' רישין עלאין, תריין רישין, וחד דכליל לון. ובמזלא תליין, ואתכלילן ביה.

(סד) מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא, דאיהו מזלא סתימאה. ואינון מתתקנו, כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה, הכי כלא בתלת רישין.

חלופי גרסאות

נ. אתתקן; דאתתקן. ו ואתקין ול"ג כלא. ו מוסיף עלאה ותתאה. ו דכד ול"ג דא. ו אתפשט. ו לתריין ותלתין ולא גרסינן ונהיר.

מאמר הסולם איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

המדרגות הן בג' רישין, וכשהן מאירות תלויות כל המדרגות זו בזו בג' רישין, שהם, ב' מב' הצדדים ימין ושמאל, ואחד הכולל אותם באמצעם, דהיינו ג' קוין ימין שמאל ואמצע. הנוהגים בכל מדרגה, ושדרכס, משפיע כל מדרגה אל התחתונה ממנה. ביאור הדברים. בא לפרש כאן, איך כל המוחין יוצאים ממזלא. ומבאר, שתחלה נכללה חכמה סתימאה דא"א מג' רישין, שהם רדל"א וכתרא ומו"ס, ונתקנה מהם בסוד ג' קוין ימין שמאל ואמצע הכולל אותם. ואח"כ מוציאה חכמה סתימאה ג' קוין שבה בזה אחר זה במזלא, שה"ס הדיקנא, שבו מתתקנים כל הדינים הבאים מתקון ג' קוין, בסוד ג' זריעות דחולם שורק חירק, ובסוד גילוי הדינים בסבת המחלוקת דימין ושמאל זה בזה, בסוד יעלו שמים ירדו תהומות (כנ"ל באות נ"ח ע"ש) שהם מכוונים שערות, ומג' קוין אלו שבדיקנא מתפשט ויוצא המוח של ל"ב שבילים, אשר החכמה שבו היא בחינת הארת חכמה דשמאל (כנ"ל אות נ"ז). שה"ס, חב"ד דאור"א וישו"ת, המשפיעים לו"ן.

וז"ש (באות ס"ג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, שזה רומז על רדל"א המאיר האי טרונא בסימא יאה בראש א"א, שהיא הקטנות של עלית המלכות בבניה דרדל"א, שמתקון זה נתמעט לו"ק (כנ"ל באות מ"ט עש"ה) שה"ס נקודת החולם שממנה נתתקן קו ימין, כנודע. תקונוי אתתקנון בהווא מוחא סתימאה דכלא, דהיינו שע"י תקון זה דרדל"א נתמעטה חכמה סתימאה לו"ק שה"ס קו

כעמר נקי, ולא נזכר גוף חרועות ושוקים, כמו בז"א כמו שכתוב בשיר השירים. והיינו כדי לקיים את הכל.

(סג) והאי טמיר וסתים וכו': הנסתר והסתום והגנוז מכל, הוה, שהוא כתרא דא"א, תקונוי נתתקנו באותו המוח הסתום מכל, שהוא חכמה סתימאה. ואחר שנתפשט ונתתקן כולו, יצא חסד עליון מכתרא דא"א. וחסד עליון הוה נתפשט ונתקן, ונכלל הכל במוח הסתום הוה. שהוא חכמה דא"א. כשנתתקן לבן הוה באור הוה, דהיינו בעת שהחסד עליון דכתרא, נכלל בחכמה סתימא דא"א, בטש מי שבטש דהיינו רדל"א, באותו המוח, שהוא ח"ס, והאיר, והוציא ממזל היקר מוח אחו, שמוח הוה נתפשט ומאיר לל"ב שבילים, שהם אור"א (כמ"ש לעיל אות מ"ח) וכשמוח הוה מאיר, הוא מאיר מן המזל היקר. כי הדיקנא הוא השורש למוח דל"ב שבילין. והאירו בו, במוח הוה, ג' רישין עלאין, שהם תריין רישין וחד דכליל לון. שהם חכמה ובינה, ואחד הכולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו חב"ד, תלויים במזלא, ונכללים בו. ונמצא שכל אור החכמה שהתחתונים מקבלים, אינם מקבלים מחכמה שבראש א"א, אלא מחכמה המתפשטת בדיקנא דא"א. (ע"י היטב לעיל אות מז).

(סד) מכאן שארי לאתגלייא וכו': מכאן ממוח דל"ב שבילים, מתחיל להתגלות היקר של הדיקנא, שהוא מזל הסתום. כי ממנו בא ונמשך בכל מדרגה ומדרגה, וכשהם מתתקנים, בכל המדרגות, הם מתתקנים, כמו שעתיקא קדישא, ג' רישין מתעטרין בו, כך כל (דפו"י דף רמ"ט ע"ב)

וכד אתנהרן, תליין כלהו דא בדא בתלת רישין, תרין מתרין סטרין, וחד דכליל לון.

סה) ואי תימא, מאן עתיקא קדישא. ת"ח, לעילא ו לעילא, אית דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא אתרשים, והוא כליל כלא, ותרין רישין ביה ם כלילן. וכדין ת כלא הכי א אתתקן. וההוא לאו במניינא, ולא בכללא ולא בחושבן ב אלא ברעותא דלבא, על דא אתמר, ה אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני. סו) ג אתר דשירותא אשתכח, מעתיקא ג קדישא, דאתנהיר ממזלא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (תהלים לט) יתרו עט צ"ע.

ד ל"ג לעילא. ם תליין. ת מוסיף כלא חדא; כלא אחרא. א מתתקן. ב ל"ג אלא. ג ל"ג קדישא.

דרך אמת ל] עיין פ"י מאמר זה בפרדס בשער אס הא"ס הוא הכתר פרק ו'.

מאמר

הסולם

איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין, דהיינו בחינת החכמה של מין הב' שהיא חכמה דקו שמאל. הנק' חכמה דל"ב שבילים, שהיא המתחדשת ויוצאת מדיקנא.

וסוד ל"ב שבילים מפרש להלן (אות ע"ג) שהוא עשרה אמירן וכ"ב אתון. דהיינו עשר ספירות דבינה, וכ"ב אותיות שבז"א שעלו למ"ן והתחברו בבינה. ותדע שבעלית ז"א לבינה נעשה הפרש חדש בין מוחא סתימאה, לחכמה דשמאל, כי במוחא סתימאה נמצא קו האמצעי הכולל יחד ימין ושמאל בא מלמעלה, כי רדל"א. ה"ס קו האמצעי הכולל כתרא ומוחא סתימאה, אבל בבינה, ז"א שעלה אליה למ"ן, הוא קו האמצעי הכולל ומיחד ימין ושמאל שבבינה, ונמצא בה הקו האמצעי שהוא למטה מימין ושמאל.

סה) ואי תימא מאן וכי: ואם תאמר מי הוא עתיקא קדישא. כלומר, מי הוא הנכלל תחת השם עתיקא קדישא. ומשיב, בוא וראה, למעלה למעלה יש אינו נודע ואינו מושג ואינו נרשם, שהוא רדל"א. והוא כולל הכל, ובי הראשים התחתונים, שהם גלגלתא ומוחא סתימאה, שהם ימין ושמאל, כלולים בו, כלומר שהוא מיחד אותם. ואז הכל נתתקן כך, דהיינו בדרך ב' רישין לימין ושמאל, ואחד, הכוללם ומיחדם זה בזה. וההוא, דהיינו רדל"א הכולל ב' רישין, אינו במנין הספירות, ולא בכללם. דהיינו שאינו אפילו בבחינת כתר אליהם. ולא בחשבון, שאינו בבחינת חכמה, הנקראת חשבון (כנ"ל פקודי אות כ"ח) אלא ברצון הלב. ע"ז נאמר, אמרתי אשמרה דרכי מו טוא בלשוני.

סו) אתר דשירותא אשתכח וכי: המקום שנמצא בו התחלה, הוא מהארת עתיקא קדישא

קו ימין שנתתקן במוחא סתימאה. דאתפשט ואתתקן כלא, היינו לאחר המיעוט שבקו ימין חזרה ונתפשטה בסוד הי' שיצאה מאויר וחזר להיות אור החכמה, ונתתקן כל המיעוט שמקודם, הנעשה בקו הימין. ותקון הוה ה"ס נקודת השורק, שה"ס תקון קו השמאל. ואחר זה ע"י התעוררות מרדל"א, נכללו ימין ושמאל שבמוחא סתימאה זה בזה וז"ש, ונפיק חסד עלאה, שה"ס קו ימין, דהיינו חסד שיצא מגלגלתא וחסד עלאה. דאתפשט ואתתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה דא. וחסד עליון הוה נכלל במוחא סתימאה בסוד קו אמצעי הכולל בתוכו ימין ושמאל. ואז נשלמת הארת מוחא סתימאה בג' קוין, ימין ושמאל ואמצע. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, דהיינו אחר שנתקן חסד זה באור חכמה סתימאה זה. כלומר אחר שנשלם בג' קוין, כמש מאן דבמש בהאי מוחא דהיינו רדל"א, שחזר והאיר הארת הגדלות במוחא סתימאה, ואתנהיר, ותליא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין. פירוש. בעת שיצאו ג' קוין במוחא סתימאה האירו את כחם בשערות דיקנא בזה אחר זה, אשר כל הדינים שדרכם לבא עם תקון ג' קוין יצאו אז בשערות דיקנא, כי שערות פירושן שערות ודינים, עד שנתקנו בהן ג' קוין על שלמותם, שז"ס מה שאומר לעיל (באות ל"ט) ב"ג מכילן דרחמי אשתכח, דהיינו שהדיקנא נמצא ב"ג מות הרחמים, בגין דהאי חכמה סתימאה, דביה מתפרש תלת זמנין לארבע לארבע, דהיינו, שהארת מוחא סתימאה נתפשט בדיקנא. בג' קוין, שבכל קו חו"ב תו"מ, ואז ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא שיצא ממנו מוח אחר שהוא או"א. (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

הוא נהירו דחכמתא, ד דאתפשט לתלתין ותרין עיבר. ונפקא מההוא מוחא סתימאה, מנהירו דביה. ומה דעתיקא קדישא נהיר ה בקדמיתא, דא היא. ושירותא ממה ו דאתגלייא, ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון. ואלין תלת מתפשטן לזעיר אנפין, ומאלין ז נהרין כלא.

סז) אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא, דנגיד, ונפיק לאשקאה גנתא ה ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד חד ט מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא, ואשקי כל אינון נטיעאן. הה"ד, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'.

סח) תו אתגליף האי חכמתא, ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא. ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו, כ מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא, דכתיב ז בדעתו תהומות נבקעו. ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא, ומתמן אתמשיך ועייל לגו ג גופא, ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא. הה"ד, ונדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין, מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה, דנהיר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ו) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ז (משלי ג) זהר חדש
 ג ט"א ש"ט ט"ד ש"ב ד ט"א ש"י. ח) (שם כד)
 שמות עט צ"ח.
 ד דמתפשט. ה בחכמתא. ו מוסיף דאתגלייא הוי.
 ז נהרא. ח ועיילן. ט מוסיף מוחא אחרא. י ההוא
 אחרא. כ ומתחברן. ל מוסיף בנו דגופא; בגופא;
 לא גרסינן גופא.

התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים הסולם

מאמר

מוח אחד. שהוא מוח החכמה שבימין דראש ז"א. ומשם נמשך ויוצא בכל הגוף דז"א. ומשקה כל אלו הנטיעות. ז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונתבאר סדר יציאת הימין דראש דז"א, שהוא חכמה דימין. הנעשה בעקרו ע"י עלית המלכות לבינה ויציאת הבינה, משום זה, לחוץ מהחכמה.

סח) תו אתגליף האי וכו': עוד נחקקה חכמה זו דל"ב שבילים, ונמשכה ונכנסה בראש דז"א, דהיינו ע"י ירידת המלכות מן הבינה, בסוד נקודת השורק. ונעשה מוח אחר, דהיינו מוח הבינה, שהוא קו השמאל דראש דז"א. אחר כך, אור ההוא, דהיינו קו האמצעי דראש דז"א, שנמשך ממנו אלו ב' המשכות, כלומר שמיחד קו ימין וקו שמאל, שהם חו"ב, זה בזה, ומושכס וכוללם יחד בתוכו, נחקקו ונתחברו בראש אחד של עמקות הבור, שהוא מוח הדעת, שכתוב בדעתו תהומות נבקעו. ונכנס בראש דז"א ונעשה מוח אחר. דהיינו מוח הדעת. ומשם נמשך ונכנס לתוך הגוף דז"א, וממלא כל אלו החדרים ואכסדרות שבגוף. ז"ש ובדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין מנהירו וכו': ואלו

חב"ד

קדישא המאיר ממזלא, שהוא הארת החכמה המתפשטת לשלשים ושנים צדדים, דהיינו חכמה דל"ב שבילים, שהיא יוצאת מאותו מוחא סתימאה, מהארתו, בהדיקנא, כנ"ל בסמוך, ומה שעתיקא קדישא מאיר בתחילה, הוא זה המוח דל"ב צדדים, שהוא ההתחלה ממה שנתגלה, ונעשה לג' רישין, דהיינו ב' רישין, חכמה ובינה, וראש אחד כולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו שלשה חב"ד, מתפשטים לז"א, ומאלו מאירים כל המדרגות, כמו שמבאר לפנינו

מאמר התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים סז) אתגליף האי חכמתא וכו': עתה מבאר, איך ב' רישין חו"ב ואחד הכוללם שהוא הדעת מתפשטים ממוח דל"ב שבילים, לז"א, ולשאר המדרגות. ואומר, נחקקה אותה החכמה, דל"ב שבילים, והוציאה נהר אחד, שהוא בינה, שיצאה לחוץ מחכמה, בסבת עלית המלכות לבינה, שע"ז נמשך ויוצא להשקות הגן שהוא המלכות, שלולא יציאתה מחכמה לא היו מוחין למלכות (כנ"ל ב"א דף ו' ד"ה וכבר) עליה זו דמלכות לבינה ה"ט קו ימין (כנ"ל אות ט"ד). ונכנס בראש דז"א, ונעשה (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

במזלא. וכלא דא בדא תליין. ואתקשר דא בדא, ודא בדא, עד דישתמודע דכלא חד, וכלא הוא עתיקא, * ולא אתפרש מניה כלום. אלין תלת נהורין, נהרין לתלת אחרנין, דאקרון אבהן. ואלין נהרין לבנין. וכלא נהיר מאתר חד. כד אתגלייא האי עתיקא, רעווא דרעוון, כלא ב נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא.

האי ע חכמתא אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה, סתימאה דכל סתימין. ומהאי עדן, אקרי שירותא. פ דבעתיקא צ לא אקרי, ק ולא הוי שירותא וסיומא. ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא, לא אקרי אתה. בגין דאתכסייא ולא אתגלייא. ואקרי הוא. ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה, ואקרי אב. דכתיב, ט כי אתה אבינו.

באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכלא, זעיר אנפין אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסייא, אקרי הוא. ושפיר. והשתא קרינן באתר ר דא דשירותא אשתכח, ט אתה. אע"ג דאתכסייא, מניה הוי שירותא, ואקרי אב. והוא אב, לאבהן. והאי אב נפיק מעתיקא קדישא, דכתיב י והחכמה מאין תמצא. ובג"כ לא אשתמודע.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (ישעיה סג) ויגש צ"א זהר חדש לו ט"ד שכ"ת. מ מוסיף במזלא עתיקא קדישא. נ מוסיף ואלין אבהן. ס בנהירו. ע ל"ג חכמתא אקרי עדן והאי. פ בעתיקא. צ ולא. ק לא. ר ל"ג דא. ט ל"ג אתה.

עדן עליון עדן תחתון

הסולם

מאמר

מאיר בתחתונים מעצמותו, אלא מהארותו דרך מזלא במוח דל"ב שבילים, והמוח דל"ב שבילים יש בו התחלה, להיות בו החכמה דקו שמאל, ויש בו סוף, דהיינו המלכות שנקראת חכמה תתאה שבה מקום גילוי חכמה הוה. ומשום שבעתיקא אין בו התחלה וסוף, אינו נקרא אתה, לשון נוכח וגלוי, כי הוא מכוסה ואינו מגולה, וע"כ נקרא הוא, שהוא לשון נסתר. וממקום שנמצא בו התחלה, דהיינו החכמה דל"ב שבילים, נקרא אתה, ונקרא אב. שכתוב, כי אתה אבינו.

חב"ד דז"א, מאירים מאור של אותו מוחא סתימאה העליון, המאיר במזלא, ומזלא מאיר במוח דל"ב שבילים, שהוא אר"א (כנ"ל אות ט"ד) ומא"יא נמשך לחב"ד דז"א, והכל תלוי זה בזה, ונקשר זה בזה, וזה בזה, עד שיהיה נודע שהכל אחד, והכל הוא עתיקא, ולא נפרד ממנו כלום. אלו ג' אורות, חב"ד דז"א, מאירים לג' אחרים הנקראים אבות, שהם חג"ת דז"א, ואלו מאירים לבנים, שהם נה"י דז"א, והכל מאיר ממקום אחד, ממוחא סתימאה, שהוא עתיקא, כשנתגלה עתיקא הזה, הוא רצון הרצונות, והכל מאיר, והכל נמצא בשמחה שלמה.

עא כאגדתא דבי רב ייבא וכו': באגדה של רב ייבא סבא אומר, כלל הכל הוא, שז"א נקרא אתה, משום שהוא מגולה. עתיקא קדישא, שהוא מכוסה נקרא הוא. והוא יפה. ועתה אנו קוראים מקום הזה שנמצא בו התחלה, שהוא המוח דל"ב שבילים, בשם אתה, כי אע"פ שהוא עוד מכוסה, עכ"ז ממנו הוא ההתחלה לגלוי, וע"כ נקרא גם הוא אתה. ונקרא אב, והוא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ואב הזה, יוצא מעתיקא קדישא, שכתוב, והחכמה מאין תמצא, דהיינו מעתיקא קדישא שנקרא אין, וע"כ אינה נודעת.

מאמר עדן עליון עדן תחתון
האי חכמתא אקרי וכו': חכמה זו, דל"ב שבילים, נקראת עדן, ועדן הזה נמשך מעדן העליון הסתום מכל סתום, שהוא מוחא סתימאה. ומעדן הזה, שהוא חכמה דל"ב שבילים, נקרא התחלה, דהיינו התחלה להאיר לתחתונים, כי בעתיקא, דהיינו במוחא סתימאה, לא נקרא ולא היה התחלה וסוף, שהם חכמה עלאה וחכמה תתאה, כי מוחא סתימאה אינו (דפ"י דף רפ"ט ע"ב *) דף ר"צ ע"א

(עב) ת"ח, כתיב כ אלהים הבין דרכה, דרכה ממש. אבל והוא ידע את מקומה, מקומה ממש. ה וכ"ש דרכה. וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא.

(עג) האי חכמה שירותא דכלא, מניה מתפשטן תלתין ותרין א שבילין. ואורייתא ב בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוון, ועשר אמירן. האי חכמה אב, לאבהן. ובהאי חכמה, שירותא וסיומא אשתכת. ובג"כ, חכמה עלאה חכמה תתאה. נ כד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי. דכתיב ז כלם בחכמה עשית.

(עד) זקף ר"ש ידוי, וחדוי, אמר, ודאי עידן הוא ד לגלאה, וכלא אצטריך בשעתא דא. ה תאנא, בשעתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, בעא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ (איוב כח) ב"ב קכח צ"ג. ז (תהלים קד) לעיל ת מוסיף ולא דרכה מקומה ממש וכ"ש. א מוסיף שבילין ולא ארחין. ב בה. ג כד [מתפשטאן] מתפשטא אות נז צ"ד.
כ (להווא אקרוין) חכמות אקרי [ואקרוין] אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי. ד ל"ג לגלאה. ה ת"ח. דרך אמת מן עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק י"ז דף נח.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

והכל צריך בשעה זו. למדנו, בשעה שעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים רצה לתקן, תקן הכל כעין דכר ונוקבא. דהיינו שהעלה המלכות לבינה, ונעשתה המלכות לבחינת נוקבא בכל הספירות, שכל ספירה נכללה מדכר ונוקבא. אבל במקום שנכללו דכר ונוקבא בכל ספירה לא נתקיימו, אלא בקיום אחר של דכר ונוקבא. וחכמה זו שהיא כלל הכל, דהיינו חכמה דל"ב שבילין, כשיצאה והאירה מעתיקא קדישא, לא האירה אלא בדכר ונוקבא, שהחכמה נתפשטה והוציאה ממנה בינה, ונמצאו שהוא דכר ונוקבא, חכמה הוא אב. בינה היא אמ, חכמה ובינה במשקל אחד נשקלו, דכר ונוקבא. כלומר ששניהם שוים, ובשבילם נתקיים הכל בדכר ונוקבא, שולא זה לא היו מתקיימים.

פירוש. בעולם הנקודים, כשעלתה המלכות במקומה של בינה, היא נעשתה נוק' לכוח שנשארו במדרגה, וכח הדין שבה סיים את החכמה שה"ס הפרסא שנתקנה למטה מכתר וחכמה והוציאה בינה ותו"מ מחוץ למדרגה, ונודע שכה העליון שולט על התחתונים ממנו, ולפיכך כח הדין שקבלו מן המלכות העומדת למעלה מהן, נעשה נוקבא בכל ספירה וספירה. אמנם לא נתקיימו כן, כי בעת גדלות חזרה וירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, חזרו אל המדרגה, ונתבטלה הפרסא וכל ההתכללות של דכר ונוקבא שנעשו מסבת עלית המלכות לבינה, שמשום זה

(עב) ת"ח כתיב אלקים וגו': בוא וראה, כתוב, אלקים הבין דרכה, דרכה ממש, כי אלקים, שהוא ז"א יודע דרך התפשטות החכמה דל"ב שבילין, לחכמה תתאה, אבל והוא, דהיינו עתיקא קדישא, ידע את מקומה, מקומה ממש, דהיינו עצם חכמה עלאה, שה"ס או"א. וכ"ש חכמה ההיא הסתומה בו בעתיקא קדישא. כי היא המוח של עצמו.

מאמר למה נקראת חכמה דל"ב שבילין (עג) האי חכמה שירותא וכו': חכמה זו דל"ב שבילין, היא התחלת הכל. ממנה מתפשטים ל"ב שבילין. שפירוש, שהתורה, שהיא ז"א, נכללת בהם בכ"ב אותיות, ועשרה מאמרות, היינו עשר ספירות דאו"א עצמם, שהן ע"ס דבינה, שכ"ב ועשרה הם ל"ב. כלומר של"ב שבילין פירוש, שז"א שה"ס כ"ב אותיות עולה למ"ן לבינה ומתחבר בה בסוד קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל אות ס"ד) חכמה זו היא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ובחכמה זו נמצא התחלה וסוף ונקראים משום זה, חכמה עליונה, חכמה תחתונה, שחכמה עלאה היא התחלה, וחכמה תתאה היא הסוף. כשנתפשטה החכמה לז"א, הוא נקרא אב לאבות, הכל לא נכלל אלא בכו החכמה. שכתוב, כולם בחכמה עשית.

מאמר אבא ואמא שהם חו"ב (עד) זקף ר"ש ידוי וכו': נשא ר"ש את ידיו, ושמה, אמר ודאי שהזמן הוא לגלות. (דפו"י דף ר"צ ע"א)

ו לאתקנא כלא, אתקין כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, אלא בקיומא אחרא, דדכר ונוקבא. והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. ה דהאי חכמה אתפשט, ו אפיק מיניה בינה, ואשתכח דכר ונוקבא. הוא, חכמה אב. בינה אם. חכמה ובינה, בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דאלמלא האי, לא מתקיימין.

חלופי גרסאות

ו לאתקנא אתקין כלא. ז בדכר; דכר; כעין דכר. ח האי. ט ל"ג ואפיק מיניה בינה. י דכר.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

נקבה. ונמצא, שחכמה ובינה האירו בזכר ונקבה. וז"ש, דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה, שמשום שהחמה זו התפשטה והוציאה מכבר את הבינה לחוץ, ע"כ, אע"פ שעתה חזרה הבינה אל החכמה. היא נעשתה לשמאל אל החכמה, דהיינו לנוקבא דחכמה, שלא נפלה ממדרגתה מעולם. ואשתכח דכר ונוקבא הוא. ונמצאו מתוקנים לדכר ונוקבא, שהחכמה שמעולם לא יצאה ממדרגתה. היא דכר. והבינה, שנפלה, ואח"כ חזרה למדרגתה, היא נוקבא.

אמנם כל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה הבינה בבחינת נקבה לחכמה. היתה כדי שיתקיימו זו"ן והעולמות (כו"ל ב"א דף ו' ד"ה וזכר) ע"כ נשתנו שמם של חכמה ובינה לאב ואם, לזו"ן, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינם אלא לקיים מוחין וקיום לז"א ומלכות בניהם, בדומה לאב ואם, שכל יגיעתם אינו אלא לצורך בניהם. וז"ש, חכמה אב, בינה אם. כלומר שמשום הנ"ל נשתנה שם החכמה לאב, ושם הבינה, לאם. וכיון שחכמה ובינה הם מדרגה אחת כי כו"ח שנשתיירו ממדרגת בינה דא"א נקראים חכמה, וזכר, ואב. ובינה ותו"מ שחזרו למדרגה, נקראים בינה ונקבה ואם, ע"כ, חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא, ששניהם שוים כי הם ממדרגה אחת. ולא כו"א ומלכות, שהם ב' מדרגות, עליון ותחתון. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דהיינו שז"א ומלכות וכל מדרגות שבבי"ע נתקיימו במוחין שבדרך דכר ונוקבא כי בכל מדרגה יש ע"ס. וכו"ח שבה הם זכר. ובינה ותו"מ הם נקבה. דאלמלא האי לא מתקיימין, שלולא קיום דכר ונוקבא של חכמה ובינה, שסיבתם הוא. מחמת עלית המלכות לבינה לא היו מתקיימים זו"ן ובי"ע (כמ"ש ב"א ד' ד"ה וזכר).

שירותא

זה נתפשט האור מלמעלה למטה שזו היתה סבת שבירת הכלים.

וז"ש תנאא וכו' כלא אתקין כעין דכר ונוקבא, כי ע"י עלית מלכות למקום בינה, נכללה כל ספירה בבחינת נוקבא. אבל, באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, כי בגדלות כשירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם לכן, הנה או נתבטלו התכללות דכר ונוקבא שהיתה בכל הספירות. אלא בקיומא אחרא דדכר ונוקבא דהיינו בעולם התקון, שאו נעשה נוקבא באפן אחר, כי אז נתתקן שאפילו אחר ירידת המלכות למקומה נשארת הפרסא קבועה. והבינה ותפארת ומלכות שחזרו למדרגתם, אינם מתחברים במדרגתם כשהם למטה מפרסא, אלא צריכים לעלות למעלה מפרסא, ונעשים שמה קו שמאל לכו"ח. ומתוך שכבר סבלו מהדינים של המלכות, לא יוכלו להתאחד לגמרי עם כתר וחכמה שבראש להיות לאחד, אלא שנעשו לצד שמאל של המדרגה. והכתר וחכמה שלא נפלו ממדרגה לעולם, נבחנום לצד ימין של המדרגה, ולבחינת זכר, כי הימין הוא זכר. ובינה ותו"מ שנפלו וחזרו למדרגה, נבחנום לשמאל של המדרגה ולבחינת נקבה, כי השמאל הוא נקבה. ונמצא שאחר, שנתבטלה צורת התכללות דכר ונוקבא מחמת עלית המלכות למקום בינה יצאה ונתקנה דכר ונוקבא בדרך חדש (ועי' כל זה לעיל ויקהל אות ק"ג).

וז"ש, והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא כלומר אחר שקבלה הארת הגדלות מעתיקא דרך הדיקנא, שאז ירדה המלכות ממקום בינה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא, דהיינו שבינה ותו"מ שעלו למדרגתם, לא נעשו למדרגה אחת ממש עם החכמה, אלא שנבדלו להיות בחינת שמאל אל החכמה, שהיא

(דפו"י דף ר"צ ע"א)

עה) שירותא דא אב לכלא, אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא כ בדא. נ כד אתחברו, אולידו, ואתפשט מהימנותא. באגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי תאני, מהו בינה. אלא כד אתחבר דא בדא, יוד בה"א, אתעברת, ואפיקת בן, ואולידת, ובג"כ, בינה אקרי, בן י"ה, מ שלימותא דכלא. אשתכחו תרווייהו דמתחברן, ובן בגווייהו. נ כללא דכלא. בתקונייהו מ אשתכח שלימותא דכלא, אב ואם. בן ובת.

עו) מלין אלין, לא אתייהבו ע לגלאה, בר לקדישי עליונין, דעאלו ונפקו, וידעין ארחוי דקב"ה, דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא. דכתיב, (מ) כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בם וגו'. זכאה חולקיה, דמאן דזכי למנדע אורחוי, ולא סטי, ולא יטעי בהו. דמלין אלין סתימין אינון, וקדישי עליונין נהירין בהו, פ כמאן דנהיר מנהירו דבוצינא. לא אתמסרו מלין אלין, אלא למאן דעאל ונפיק. דמאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. דהא גליא קמי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, דמלין אלין נהרין בלבאי, באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה. ואלין בני דהכא, ידענא בהו דהא עאלו ונפקו, ז ואתנהירן באלין מלין, ולא בכלהו. והשתא אתנהירו בשלימותא כמה דאצטריך. זכאה חולקי עמהון, בההוא עלמא.

עז) אמר ר' שמעון, כל מה דאמינא דעתיקא קדישא. וכל מה דאמינא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(הושע יד) משפטים ח צ"צ. כ מוסיף בדא, חכמה אב בינה אם דכתיב [וכתיב] (משלי ב') כי אם לבינה תקרא. ל ואתפשט; ואתפשט. מ ל"ג שלימותא דכלא אשתכחו. נ בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא דכלא. ס אשתכחו. ע ל"ג לגלאה. פ כמה. צ ל"ג ואתנהירן. דרך אמת נ] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ב' פ"ג.

אבא ואמא שהם תר"ב

הסולם

מאמר

נתנו לגלות, חוץ מלקדושים עליונים שנכנסו לחכמה ויצאו ממנה בשלום ויודעים דרכי הקב"ה, שאינם סרים מהם לימין ולשמאל, שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקו של מי שזכה לדעת דרכיו, ולא יסור, ולא יטעה בהם. כי דברים אלו סתומים הם, וקדושים עליונים מאירים בהם. כמי שמאיר מאור הנר. לא נמסרו דברים אלו אלא למי שנכנס בחכמה ויצא. כי מי שלא נכנס ויצא, טוב לו שלא נברא. שהרי גלוי לפני עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שדברים אלו מאירים בלבי בשלמות האהבה והיראה לפני הקב"ה. ואלו בני שבכאן, יודע אני בהם, כי נכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלום, והאירו באלו הדברים, ולא בכולם. ועתה הנה מאירים בשלמות, כמו שצריך. אשרי חלקי עמהם בעולם ההוא.

עז) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל מה שאמרתי בעתיקא קדישא. וכל מה שאמרתי

בו"א

עה) שירותא דא אב וכו': התחלה זו, דהיינו החכמה דל"ב נתיבות, שהם אבא ואמא כנ"ל, הוא אב לכל, אב לכל האבות, שהם חג"ת דז"א, וחכמה ובינה שהם אבא ואמא, נתחברו זה בזה, ומאירים זה בזה. כשנתחברו הולידו, את ז"א ומלכות, ונתפשטה האמונה, שהיא המלכות הנקראת אמונה (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) באגדתא דרב ייבא סבא למדנו כן, מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה י' בה' דהיינו חכמה ובינה, נתעברה הבינה, והוציאה בן והולידה, שהוא ז"א. ומשום זה נקראת **בינה** בשביל שמולידה בן י"ה, כי בינה היא אותיות בן י"ה, שזהו שלמות הכל. כי נמצאים שניהם חו"ב, מתחברים והבן, שהוא ז"א, ביניהם. שהוא כלל הכל, בתקונם. ונמצא שלמות הכל, דהיינו שהכל, אב ואם, דהיינו חו"ב, בן ובת, שהם ז"א ומלכות. שה"ס ד' אותיות י"ה ו"ה, שמהן כל המציאות.

עו) מלין אלין לא וכו': דברים אלו לא

(דפויי דף ר"צ ע"א)

דזעיר אנפין. כלא חד, כלא הוא ק חד מלה. לא * תלייא ביה פירודא. בריך
הוא בריך שמה לעלם ולעלמי עלמין.

עח) ת"ח, שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביו"ד, דתלייא ממזלא
קדישא. ובג"כ, יו"ד ר כליל אתון אחרנין. י סתימא דכל אתון * אחרן. י
רישא וסיפא דכלא.

עט) וההוא נהר דנגיד ונפיק, אקרי עלמא דאתי, ה דאתי תדיר ולא
פסיק. והאי הוא עדונא דצדיקיא, לזכאה להאי עלמא דאתי, דאשקי תדיר
א לגנתא, ב ולא פסיק. עליה כתיב ו וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וההוא
עלמא דאתי, אברי ביו"ד, הה"ד, ו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. י כליל
תרין אתון ג ו"ד.

פ) באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן, אמאי ר"ד כלילן ביו"ד. אלא
נטיעה דגנתא ד, דא, אקרי ו'. אית גנתא אחרא, דאיהי ד'. ומהאי ו', אשתקייא
ה ד'. והיינו רזא דכתיב, ונהר יוצא מעדן וגו'. ו מאי עדן. דא חכמה עלאה, ודא
י'. להשקות. את הגן, דא הוא ו'. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דא הוא
ד', וכלא כליל ביו"ד.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ט) (בראשית ב) ק מוסיף כלא חד. ר ל"ג כליל אתון אחרנין י.
לעיל אות סו צ"ו. ש אחרנין. ת ל"ג דאתי. א מוסיף לגנתא דעדן.
ב דלא. ג ל"ג ו"ד. ד ודאי. ה מוסיף ד' דאיהי ארבעה [ראשים]. ו מוסיף מאי הוא.

אבא ואמא שהם תו"ב

הסולם

מאמר

שיזכו לחיי עולם הבא זה, שהיא בינה
החזרת לחכמה הנק' עדן התחתון (כנ"ל אות
ע') המשקה תמיד את הגן, דהיינו זו"ל, ואינו
נפסק. עליו כתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו. ועולם הבא הזה, נברא ב', דהיינו ע"י
חכמה שנקראת י', ז"ש, ונהר יוצא מעדן, דהיינו
הבינה היוצאת מחכמה הנקראת עדן, העליון.
להשקות את הגן, דהיינו להשקות את זו"ל
הנקראים ו"ד, כי י' במילואה כלולה ב' אותיות
ו"ד. דהיינו יוד. כמו שמבאר לפנינו.

בז"א, הכל אחד, הכל הוא דבר אחד, אין תלוי
בו פרוד. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי
עולמים.

עח) ת"ח שירותא דא וכו': בוא וראה,
התחלה זו שנקראת אב, נכללת ב', התלויה
ומאירה ממזל הקדוש, שהוא הדיקנא ומשום
זה ה' כוללת אותיות אחרות, דהיינו ו"ד כי
במילואה היא יוד שזה יורה שבאבא כלולים
פרצופים אחרים, שהם אמא ח"א ומלכות
הרמזים ב"ד, כי ח', שהיא אמא, היא בצורת
ו"ד וכן ו' היא ז"א והד' היא המלכות. כמו
שמבאר לפנינו. י' היא התכללות של כל
אותיות האחרות, כי התחלת כל אות היא עם
נקודה שהיא י', שזה יורה שכל המדרגות
כלולות באבא. י' הוא ראש וסוף של הכל, כי
חכמה עליונה שהיא ראשית הכל, נקראת י',
וכן חכמה תתאה שהיא סוף הכל, דהיינו
המלכות, נקראת י'.

פ) באגדתא דבי רב ייבא וכו': בספר
האגדה של רב ייבא סבא למדנו, למה ו"ד
כלולות ביו"ד. ומשיב, אלא הנטיעה הזו של
הגן, שהוא ז"א, נקראת ו'. ויש גן אחר שנקראת
ד', ומו' הזו שהיא ז"א, נשקה הד' שהיא
המלכות. והיינו הסוד שכתוב, ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן. מי הוא עדן. זה הוא חכמה
עליונה, וזהו י'. להשקות את הגן, זה הוא
ו' שהוא ז"א. ומשם יפרד והיה לארבעה
ראשים, זה הוא ד' דהיינו המלכות. והכל כלול
ביו"ד.

עט) וההוא נהר דנגיד וכו': ואותו
נהר הנמשך ויוצא, דהיינו בינה היוצאת מן
חכמה, כנ"ל, נקרא עולם הבא, משום, שבא
תמיד ואינו נפסק. וזה הוא עדן הצדיקים,
(דמוי דף ר"צ ע"א * דף ר"צ ע"ב)

פא) ובגין כך, אקרי אב לכלא. אב, לאבהן. שירותא ז' דכלא, ביתא דכלא, ח דכתיב ט) בחכמה יבנה בית. ט וכתוב, ט) כלם בחכמה עשית. באתריה, לא אתגלייא, ולא אתידע. מדאתחבר באימא. אתרמיז באימא ובג"כ אימא כללא דכלא, כ בה אתידע, ז ובה אתרמיז, שירותא וסיומא דכלא. ח דבה סתים כלא.

פב) כללא דכלא, שמא קדישא. עד השתא רמיזנא, ולא אמינא כל אלין יומין. והאידינא מתגלפין סטריין, י' כליל בהאי חכמה. ה' דא אימא, וקרינן בינה. ויה, אלין תרין בנין, דמתעטרן מאימא. והא תנינן, דבינה אתכליל מכלא. יר'ד דמתחברא באימא, ומפקין ב"ן. והיינו בינה, א"ב וא"ם דאינון י"ה, בן בגווייהו.

פג) השתא ז אית לאסתכלא, בינה, ואקרי תבונה, אמאי אקרי תבונה, ולא בינה. אלא תבונה אקרי, בשעתא דינקא לתרין בנין, ב"ן וב"ת, דאינון ו"ה, וההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון, ב"ן וב"ת, אינון ו"ה. וכלא חד כללא, והיינו תבונה.

פד) בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא, תקונא קדמא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. ט) (תהלים קד) לעיל ז מוסיף דכלא אקרי. ח ל"ג דכתיב בחכמה יבנה בית. ט מוסיף מהאי יר'ד שירותא וסיומא דכלא דכתיב. אות נו צ"ד. י אכרין; ארמיו. כ ל"ג בה. ז ואתרמיז ול"ג ובה. ח מוסיף חכמה אקרי וביה. נ ל"ג אית לאסתכלא.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

פג) השתא אית לאסתכלא וכו': עתה יש להסתכל, היא בינה, ונקראת תבונה. למה נקראת תבונה ולא בינה. ומשיב, אלא אמא נקראת תבונה בשעה שהיא יונקת לב' בנים שהם בן ובת. שנקראים ו"ה, דהיינו ז"א ומלכות, באותה שעה נקראת תבונה, כי הכל כלול באלו האותיות, בן ובת שהם ו"ה. כלומר, כי תבונה יש בה אותיות ב"ן ב"ת ו"ה. והכל הוא כלל אחד, והיינו תבונה. פד) בספרא דרב המנונא וכו': בספרו של רב המנונא סבא אמר, אשר שלמה המלך, תקון הראשון שגלה ואמר, הנך יפה רעיתי, מזה הוא. כלומר, המדובר הוא מאמא, שאבא קורא אותה רעיתי. ותקון השני, שאמר, אתי מלבנון כלה, נק' כלה, שהיא הנוקבא שלמטה. דהיינו המלכות. ואלו האומרים ששניהם הם בנוקבא ההיא שלמטה, במלכות, אינו כן, כי ח' ראשונה דהויה אינה נקראת כלה, אלא רעיתי, כי אבא ואמא נקראים רעים. וח' אחרונה נקראת כלה, לזמנים ידועים, כי הרבה זמנים יש, שדכר, שהוא ז"א, אינו מתחבר עמה ונסתלק ממנה, בזמן שהוא כתוב, ואל אשה

פא) ובגין כך אקרי וכו': ומשום זה, שהכל כלול ביוד, שהיא חכמה, נקראת החכמה אב לכל, אב אל האבות, שהם חג"ת דז"א, התחלת הכל, בית הכל, שכתוב, בחכמה יבנה בית. וכתוב, כולם בחכמה עשית. החכמה במקומה, לא נתגלתה ולא נודעה, משנתחברה באמא, שהיא בינה, היא נרמזת באמא, ומשום זה נעשה אמא כלל הכל, שבה נודעת ובה נרמזה, ההתחלה והסוף של הכל, דהיינו חכמה עליונה, חכמה תתאה, שהיא המלכות. כי בה נסתם הכל. פב) כללא דכלא שמא וכו': כלל הכל הוא השם הקדוש. עד עתה רמותי, ולא אמרתי זה בפירוש כל אלו הימים. ועתה נחקקים הבחינות, י' דהויה, כוללת חכמה הוה, דהיינו חכמה דל"ב שבילים שהיא אבא. ח' זו אמא וקוראים אותה, בינה. ו"ה אלו הם ב' בנים, ז"א ומלכות, המתעטרים מן אמא. והנה למדנו שהבינה כוללת כולם, כי ה' שהיא חכמה מתחברת בח' שהיא אמא, ומולידים בן, שהוא ז"א, והיינו אותיות בינה, אב ואם שהם י"ה, וכן ביניהם. כי בינה אותיות בן י"ה. (דסו"י דף ר"צ ע"ב)

דגלי ואמר, (א) הנך יפה רעיתי מהאי הוא. ותקונא תניינא, אקרי כלה, (ב) דאיהי נוקבא דלתתא. ואינון דאמרי, (ג) דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא (ד) אינון, לאו הכי. דה"א קדמא לא אקרי כלה. וה"א בתראה, אקרי כלה, לזמנין (ה) ידיעין. דהא זמנין סגיאין אינון, דדכורא לא אתחבר עמה, ואסתלק מינה, בההוא זמנא כתיב, (ו) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעתא דאתדכאת נוקבא, ודכורא בעי לאתחברא עמה, כדין אקרי כלה. (ז) ככל"ה ממש (ח) אתייא.

(ט) אכל האי אימא, לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין, בחד נפקין, בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא. ובג"כ כתיב ונהר יצא מעדן, יוצא (י) תדיר, ולא אפסיק. הה"ד, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי, ברעותא דאחיה שריין, באחדותא שלימותא. אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא עמה, היא כלה, (יא) ככלה איהי ב אתייא ממש.

(יב) ובג"כ, תרי תקונין (יג) דנוקבי פריש שלמה. (יד) תקונא דקדמיתא, סתימא, בגין דאיהי סתימא. ותקונא תניינא, פריש יתיר, ולא סתים כולי האי. ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא. דכתיב, (טו) אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ובגין (טז) דאיהי אימא מתעטרא בעטרא דכלה, ורעותא דיר"ד לא אפסיק מנה לעלמין, אתיהיב (יז) ברשותה כל חירו דעבדין. כל חירו דכלא. כל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שיר א) יתרו נה צ"ט. (ב) (ויקרא יח) בשלח קא (ג) דאקרי. (ד) תרווייהו. (ה) ואינון. (ו) צ מוסיף ידיעין (ז) (שיר ו) בשלח גו צ"ע. (ח) לזמנין סגיאין. (ט) כלה. (י) ל"ג אתייא. (יא) ש ל"ג אבל. (יב) ודאי. (יג) דכלא. (יד) ל"ג אתייא. (טו) דנוקבא; דנוקביה. (טז) ותקונא. (יז) דהאי. (יח) מוסיף בה ברשותה.

אבא ואמא שהם ח"ב

הסולם

מאמר

(א) ובג"כ תרי תקונין וכו': ומשום זה, ב' תקונים של נוקבין מפרש שלמה, דהיינו באמא, ובמלכות. תקון של הראשונה, שהיא אמא, היא סתומה, משום שאמא היא סתומה ומכוסה. ותקון השני, שהיא במלכות מפרש יותר, ואינו סתום כל כך. ואח"כ, תולה כל השבח של המלכות, באותה שלמעלה, שהיא אמא, שכתוב, אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ומשום שאמא היא מתעטרת בעטרה של הכלה, שהוא, מחמת שהמלכות, שהיא הכלה, עלתה ונכללה באמא, כנודע, ורצון ה', שהיא חכמה, אינו נפסק ממנה לעולם, ונמצאת אחוזה בעליונים ובתחתונים כאחד ע"כ ניתנה ברשותה כל חירות העבדים, כל חירות של הכל, כל חירות של הרשעים לטהר הכל. שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתוב, וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מהו יובל. הוא כש"א, ועל יובל ישלח שרשיו, כי יובל פירושו נהר. משום אותו

אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעה שהנוקבא נטהרת, והדכר רוצה להתחבר עמה, אז נקראת כלה. כי באה ככלה ממש. כלומר, שלכל זוג המלכות נבנית בע"ס מחדש ונחשבת ככלה. משא"כ אבא ואמא זוגם תמידי ואינו נפסק. כמ"ש לפנינו.

(ב) אבל האי אמא וכו': אבל אמא זו, רצון שניהם, של אבא ואמא, אינו נפסק לעולם, כאחד יוצאים וכאחד הם שורים. לא נפסק זה מזה, ואינו מסתלק זה מזה. ומשום זה כתוב, ונהר יוצא מעדן, יוצא, פירושו, תמיד, ואינו נפסק. ז"ש, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום זה כתוב, רעיתי, על אמא, כי שורים ברצון של אחיה, ורעות, באחדות שלמה. אבל כאן בהמלכות, נקראת כלה, כי כשבא הדכר, שהוא ז"א, להתחבר עמה, היא כלה, כלומר שעשיר ספירות שלה נבנות מחדש, במוחין ונה"י, לכל זוג, כי ככלה ממש היא באה.

(דס"ו דף ר"צ ע"ב)

הנהר

חירו דחייביא, לדכאה לכלא. דכתיב ^(ט) כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתיב ^(ח) וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מאי יובל. כמד"א ^(ז) ועל יובל ישלח שרשיו. משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק, ואתי תדיר, ולא פסיק.
 (פז) כתיב * ^(א) כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. כיון דאמר כי אם לבינה תקרא, אמאי לתבונה. אלא כלא כמה דאמינא. הי מנייהו עלאה. בינה עלאה מתבונה. בינה אב ואם ובן. י"ה : אב ואם, ובן בגווייהו. תבונה : כלא כללא דבנין, בן ובת, ו"ה. ולא אשתכח אב ואם, אלא ז בבינה. ובתבונה ודאי אימא רביעא עלייהו, ולא אתגלייא. אשתכח, דכללא דתרין בנין, אקרי תבונה. וכללא דאב ואם ובן, אקרי בינה. וכד בעי לאכללא כלא, בהאי אתכליל.
 (פח) והאי אב ואם ובן, אקרון חכמה בינה ודעת. בגין דהאי בן, נטיל סימנין דאבוי ואמיה, אקרי דעת, דהוא סהדותא דתרווייהו. והאי בן, אקרי בוכרא. דכתיב, ^(א) בני בכורי ישראל. ובגין דאקרי בוכרא, נטיל תרין חולקין. וכד אתרבי בעטרוי, נטיל תלת חולקין. ובין כך ובין כך, תרין חולקין, ותלת חולקין כלא חד מלה. והאי והאי ^(ח) חד ^(ט) הוי, ירותא דאבוי ואמיה ירית.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז באימא דאימא ודאי רביעא. ח הכי. ט הני.

(ט) (ויקרא טז) תרומה גה צ"ס. (ת) (שם כח) לך קמד צ"ה. (א) (ירמיה יז) יתרו פח צ"א. (ב) (משלי ב) משפטים מ צ"ה. (ג) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

וכשרוצה לכלול הכל דהיינו גס י"ה, נכללו בה, בבינה. ונמצא מזה, כשד"א מלביש לישראל סבא ותבונה, אין לו אלא ו"ק, וכשמלביש לאו"א, יש לו י"ה שהוא ג"ר.
 מאמר שהדעת הוא ז"א המיוחד חו"ב שהם או"א
 (פח) והאי אב ואם וכו': ואבא ואמא ובן אלו, נקראים חכמה בינה דעת. משום שבן הוה, שהוא ז"א, כשלוקח הסימנים של אביו ואמו, כלומר, כשלוקח וכולל בתוכו חכמה ובינה של אבא ואמא, הוא נקרא דעת. שהיא לשון עדות, משום שהוא עדות על שניהם, שכולל בתוכו מוחין דאבא ומוחין דאמא. כי הדעת הוא מכריע וכולל חו"ב. ובן הוה, שהוא דעת, נקרא בן בכור, שכתוב בני בכורי ישראל. כי ז"א שהוא דעת, נקרא ישראל, ונאמר עליו בני בכורי ישראל. ומשום שנקרא בכור לוקח ב' חלקים, חלק מאבא שהוא חכמה, וחלק מאמא שהוא בינה. וכשהוא מתגדל בעטרותיו לוקח ג' חלקים, שהם חכמה בינה דעת. בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ובין כך ובין כך ב' חלקים וג' חלקים הכל הוא דבר אחד. כי הדעת אין בו יותר אלא מהתכללות חכמה ובינה

הנחר, שהוא אמא, הבא ונמשך ויוצא ובא תמיד בלי הפסק, אל הגן, שהוא המלכות.
 (פז) כתיב, כי אם וגו': כתוב, כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. שואל, כיון שאמר, כי אם לבינה תקרא, למה כתוב אח"כ לתבונה תתן קולך. ומשיב, אלא הכל הוא כמו שאמרתי, אשר בזמן שבינה מנקת לבן ובת נקראת תבונה (כנ"ל אות פ"ג) שואל, איזה מהן היא עליונה. ומשיב, בינה, היא עליונה מתבונה. בינה, היא אב ואם ובן, כי י"ה הן אב ואם, ובן ביניהם, שהוא ו', כלומר, שבינה היא אותיות בו י"ה. תבונה, היא כולה כלל של הבנים, שתבונה היא אותיות בן ובת ו"ה. וי"ה אינן נזכרות בה, מזה נשמע, שבינה היא עליונה מתבונה, כי לא נמצא אב ואם, שהם י"ה אלא בבינה, ובתבונה, לא נזכרו י"ה, כי תבונה היא ו"ק דבינה. ודאי אמא רובצת על הבנים, שהם ו"ה, ואמא עצמה אינה מגולה שמה. ע"כ אין באותיות תבונה, אלא בן בת ו"ה בלבד, ולא י"ה. נמצא שכלל ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, נקרא תבונה. והכלל של אב ואם ובן, שהם חכמה בינה ח"א, נקרא בינה (דפו"י דף רצ"ב ע"ב * דף רצ"א ע"א)

(פט) מאי ירותא דא. אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עטרין דהו גניזין בגווייהו, ואחסינו לבן דא. מסטרא דאבוי, הוה גניז בגווייה חד עטרא, דאקרי חסד. ומסטרא דאימא, חד עטרא, דאקרי גבורה. וכלהו מתעטרין ברישיה, ואחיד לון. וכד כ נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרונ תפילין דרישא. וכלא נטיל בן דא, וירית כלא, ואתפשט בכל גופא. והאי מ בן, יהיב לברתא. וברתא מגיה אתון. ועכ"פ מכאן, ברא ירית, ולא ברתא. ברא ירית לאבוי ולאמיה, ולא ברתא. ומגיה אתון ברתא. כמה דכתיב ד ומזון לכלא נ ביה.

(צ) ה הני אב ואם, כלילין ומתחברן דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ד) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ה) (משלי כד) לעיל
אחסנתא דאבוי ואימיה. כ נהרין אלין אב ואם עלייהו
אבוי ואימיה. מ בן, יהיב לברתא. וברתא מגיה אתון.
מ בן, יהיב לברתא. וברתא מגיה אתון. ומגיה אתון ברתא.
מ בן, יהיב לברתא. וברתא מגיה אתון. ומגיה אתון ברתא.

מאמר

הסולם

אחסנה ובי עטרין שבחביד דז"א

המלכות דמדת הדין אל הבינה שנמתקה שם, נעשים ז"ן ראויים לקבל מוחין וכלים מבינה. וכוה נשתנו ז"ן מכל הפרצופין, כי כל הפרצופים הכלים מצד עצמם, ורק האורות מקבלים מעליון. משא"כ ז"ן, גם הכלים מוכרחים לקבל מעליון, כמ"ש לעיל (ב"א דף כ' ד"ה ואמא אוזיפת לברתא מאנהא ע"ש) ולולא זה לא היו ראויים ז"ן למוחין. (כמ"ש ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכבר ידעת שמסכת עליה זו דמלכות לבינה נשתנו שמותם של חכמה ובינה לאבא ואמא (כנ"ל אות ע"ד) וכן ז"ן נקראים מחמת זה בשם בנימ, בסוד ברא כרעא דאבוה, מטעם שגם הכלים שלהם נמשכים מאבא ואמא. ואלו המוחין שז"א מקבל מא"א, הוא בסוד עליה למ"ן ויחוד א"א, שע"ז כיון דתלת דא"א מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) וע"כ נחשב זה כמו ירושה, בדומה לבן שירש נכסי אביו, אע"פ שלא עמל עליהם, כן ז"א מקבל חב"ד דא"א מחמת עלייתו למ"ן והכרעתו. אע"פ שאינם נמשכים לו מצד השתלשלות המדרגות. אמנם הבת, שהיא מלכות, אינה יורשת חלקה, שהוא העטרה של שמאל הדעת שנקראת גבורה, ישר מן אבא ואמא. אלא ע"י ז"א בעלה. להיותה מדרגה השניה לז"א. ואין מדרגה מקבלת אלא ממדרגה עליונה הקרובה אליה. ובי עטרין דא"א אינן נחשבות כל כך לירושה, משום שהן באמת בחינות ז"א עצמו שעלה למ"ן לא"א ויחד ב' הקוין שלהם, ונעשה להם לדעת, שזה נחשב למעשה ידיו דז"א ולא לירושה.

(צ) הזני אב ואם וכי: אלו אב ואם,

כללים

ובינה, באפן, שאפילו בחב"ד אינם יותר משנים, שהם חכמה ובינה. וזה וזה אחד הוא, משום שהדעת יורש ירושת אביו ואמו. וע"כ יש בו רק חכמה ובינה כמו אביו ואמו, ולא יותר.

מאמר אחסנתא ובי עטרין שבחביד דז"א

(פט) מאי ירותא דא וכי: שואל, מהו הירושה הוה, שז"א יורש את אבא ואמא. ומשיב שהיא ירושת אביו ואמו, שהיא חכמה ובינה שלהם, ובי עטרות שהיו גנוזים בתוכם, והורישו לבן הזה. דהיינו ב' חלקים של הדעת המיוחד את אבא ואמא. כי ז"א יורש כל ג' חלקים חב"ד מא"א. בסוד, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) כי מצד אביו היתה גנוזה בתוכו, בדעת, עטרה אחת שנקראת חסד. ומצד אמא עטרה אחת שנקראת גבורה. וכולם מתעטרים בראש ז"א, ואוחז אותם, כי נעשו לחב"ד שלו. וכשמאירים אלו אבא ואמא עליו בסוד אחסנתיה דחו"ב ובי עטרות דדעת, נקראים כולם תפלין של ראש, שה"ס ד' פרשיות, כי האחסנתא שהיא חו"ב, הם קדש, והיה כי יביאך. ב' עטרות דדעת, הן שמע, והיה אם שמעו. והכל לוקח בן הזה וירש הכל ומתפשט בו. מן החב"ד שבראש, אל כל הגוף. ובן הזה, שהוא ז"א, גותן לבת שהיא מלכות, והבת נזונת ממנו. ועל כל פנים נשמע מכאן, שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו, ולא הבת, וממנו נזונת הבת. כמ"ש על האילן הרומז לז"א, ומזון לכלא ביה.

פירוש. אין הזוין ראויים למוחין מצד עצמותם, להיותם מבחינת המלכות דמדת הדין שאינם ראויים לקבל אור, אלא מכח עלית (דפרי דף רצ"א ע"א)

אחיד מעתיקא קדישא, ותליא ממזלא קדישא, יקירו דכל יקירין. ואלין אב ואם, מתקנין ביתא, כמה דאמינא דכתיב, ^(ח) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. וכתיב ^(ו) כי נעים כי תשמרם בבטנך. ^ט

צא) אר"ש, ^פ באדרא לא גלינא כלא. וכל הני מלין, טמירין ^ז בלבאי הוו עד השתא, ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי, משום דתמן שאלתא ^ק שאיל לנא, כמה דכתיב ^(י) והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', וחכמה בעיין ^ר מיני, והשתא רעותא דקב"ה בהאי, הא בלא כסופא איעול קמי פלטרוי. צב) כתיב ^(ח) כי אל דעות יי. דעות ודאי. הוא ^ט הדעת, ^ה בדעת כל פלטרי אתמליין, דכתיב, ובדעת חדרים ימלאו. ^א דעת אחרא, לא אתגליא, דהא טמירא אזיל בגווייה, ואתכליל ביה. ^ב דעת נהיר במוחין, ואתפשט במוחא כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ו) (משלי כב), (ז) (ישעיה לג) חיי שרה נג צ"ד. ^ע מוסיף הני כלאא דכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא קדישא יקירא. ^פ האידנא. ^צ ל"ג בלבאי. ^ק שאילנא. ^ר מיניה. ^ט דעת. ^ת מוסיף ירית בדעת. ^א מוסיף ובג"כ דעת. ^ב במוחא בגופא כלא כי אל דעות ה'. ^ו ל"ג מן דעת עד סוף האות.

מאמר **הסולם** דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

כלולים ומתחברים זה בזה, ואבא נעלם יותר מאמא. והכל אחוּ מן עתיקא קדישא, דהיינו ממוחא סתימאה, ותלוי ממזל היקר שהוא היקר מכל יקר שאינם מקבלים ישר מעתיקא קדישא, אלא דרך הדיקנא שנקראת מזלא. (כנ"ל באות ס"ד) ואלו אב ואם מתקנים הבית, כמו שאמרתי בסו"ה, בחכמה יבנה בית, ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. שהם חב"ד דו"א. וכתוב, כי נעים כי תשמרם בבטנך.

אינו מתגלה אלא הולך בו בסתר ונכלל בו. ^(ג) דעת המאיר במוחין, ומתפשט בכל המוח. אבל לא לגוף. פירוש. כי יש בראש ז"א ב' מיני חב"ד, חב"ד מאו"א עלאין וחב"ד מישסו"ת. וע"כ יש בו ב' מיני דעת, כי דעת מאו"א עלאין, הוא דעת הנעלם, משום שאו"א נעלמים, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) והדעת מישסו"ת הוא דעת הגלוי, כי בישסו"ת יוצאת ה' מאויר, והחכמה מתגלה בו. אמנם גם דעת זה אינו מתגלה אלא בראש דו"א בלבד, ואינו מתפשט לגוף. אלא שדעת הזה דישסו"ת כלול מג' קוין חב"ד בפני עצמו, אשר ב' קוין העליונים שהם חו"ב שלו נשארים בראש והקו האמצעי שבהם, דהיינו דעת דדעת הגלוי, הוא דעת המתפשט לגוף, בסו"ה ובדעת חדרים ימלאו. באפ"ק, שיש בראש ז"א ג' דעות, ^(א) הוא דעת הנעלם, ^(ב) הוא דעת הגלוי בראש ז"א ואינו מתפשט לגוף. ^(ג) הוא דעת המתפשט לגוף.

והיינו שיש בז"א הרבה בחינות דעת. ^(א) הוא הדעת וכו' ובדעת חדרים ימלאו, דהיינו דעת המתפשט. ^(ב) דעת אחרא לא אתגליא וכו', שזהו דעת הנעלם. ^(ג) דעת נהיר במוחין וכו', שזהו דעת הגלוי, ואתפשט במוחא כלא, ולא לגוף.

צא) אר"ש באדרא לא וכו': א"ר שמעון באדרא רבא נשא. לא גליתי הכל, וכל אלו הדברים היו נסתרים בלבי עד עתה, ורציתי להסתירם לעולם הבא, משום ששם, בעוה"ב, שאלה שואלים לנו בחכמה, כמ"ש והיה אמונת עתיד חסן ישועות חכמת ודעת וגו', כי חכמה ירצו ממנו. וע"כ הסתיר דברים לעולם הבא. ועתה אני רואה, שרצון הקב"ה הוא בזה, דהיינו לגלותם, כדי שאכנס בלי בושא לפני ארמונותיו.

מאמר דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט צב) כתיב כי אל וכו': כתוב, כי אל דעות ה'. דעות ודאי, שהוא לשון רבים, כי יש בז"א ג' דעות, ^(א) הוא מוח הדעת, כי בדעת כל הארמונות מתמלאים, שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. ^(ב) וכנגד זה, דעת אחרא, שהוא ^(דפו"י דף רצ"א ע"א)

צג) בספרא דאגדתא תנינן, כי אל דעות יי, אל תקרי דעות, אלא עדות. דהוא סהדותא דכלא, סהדותא דתרין חולקין, כד"א טו ויקם עדות ביעקב. ואע"ג דהאי מלה, אוקמוה בספרא דצניעותא ג בגוונא אחרא. ד התם באתריה שלים, הכא כלא שפיר, וכלא הוי, כד אסתים מלה.

צד) האי אב ואם, כלהו ה בהו כלילן, כלא בהו סתימן, ואינון סתימן במזלא קדישא, עתיקא דכל עתיקין. ביה סתימן. ביה כלילן. כלא הוא, כלא הוי. בריך הוא, בריך שמיה, לעלם ולעלמי עלמין.

צה) כל מלין דאדרא יאות, וכלהו מלין קדישין, מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כלהו מלין דסתימין, ז ואתגליין לאינון דעאלו ונפקו, וכלא הכי הוא. ועד השתא הו מתכסיין אלין מלין, דדחילנא לגלאה, והשתא אתגליין. וגלי קמי ח עתיקא קדישא, דהא לא ליקרא דילי, ודבית אבא עבידנא, אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד, הא חמינא, דקב"ה, וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן, כלהו מסתכמין על ידי. דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי, כלה זמינן * בההוא עלמא בהילולא דילי, זכאה חולקין. צו) א"ר אבא, כד סיים מלה דא בוצינא קדישא, ט בוצינא עלאה, ארים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג בסטרא. ד והתם. ה ל"ג בהו; ל"ג בהו כלילן כלא. ו למזלא. ז ל"ג ואתגליין. ח מוסיף מלכא עתיקא. ט ל"ג בוצינא עלאה.

ט (תהלים עח) אמור יט צ"ג.

הסולם דעת הנעלם, דעת המאיר בראשי, דעת המתפשט

מאמר

ועתיקא הוא הכל. כי כל הפרצופין או"א וישסו"ת וזו"ן הם לבושיו בלבד. ברוך הוא, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. צה) כל מלין דאדרא וכו': כל הדברים שבאדרא רבא יפים הם, וכולם דברים קדושים דברים שאינם סרים לימין ולשמאל, כולם דברים סתומים, ומתגלים לאלו שנכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלמות. וכל הסודות כך הם שאינם נגלים אלא לאלו שנכנסו ויצאו. ועד עתה היו מתכסים אלו הדברים שגליתי כאן, כי הייתי ירא לגלותם, ועתה נתגלו. וגלוי לפני עתיקא קדישא, כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבי עשיתי זה, אלא כדי שלא אכנס בבושה לפני היכלו עשיתי זה. ועוד. כי ראיתי כי הקב"ה וכל אלו צדיקי אמת הנמצאים כאן, כולם הסכימו על ידי לגלותם. כי ראיתי שכולם שמחים בשמחה זו שלי. וכולם מוזמנים בעולם ההוא אל השמחה שלי, אשרי חלקי.

צו) א"ר אבא כד וכו': אר"א, כשהמאור הקדוש סיים מלה זו, המאור העליון הרים ידיו ובכה וצחק, כי רצה לגלות דבר אחד. אמר, כל ימי נצטערת בדבר זה לגלותו, ועתה

צג) בספרא דאגדתא וכו': בספר אגדה למדנו, כי אל דעות ה', אל תקרא דעות אלא עדות. כי הוא עדות הכל, עדות של ב' חלקים, דהיינו שכולל בתוכו חכמה ובינה, שהם ב' חלקים. (כנ"ל אות פ"ח) כש"א ויקם עדות ביעקב, כי ז"א הנקרא יעקב ה"ס הדעת הכולל חכמה ובינה. ואע"פ שבספרא דצניעותא העמיד זה באפן אחר. שהמילה נקרא עדות (כנ"ל אמור אות נ"ז) אין זה בספד"צ שלפנינו, אלא היו להם ספרי קבלה שקראו ספד"צ. שם במקומו הפירוש הוא שלם, וגם כאן הכל יפה. והכל יש לדרוש בכתוב כשהוא סותם דבר ברמז.

צד) האי אב ואם וכו': אבא ואמא אלו, כולם בהם כלולים, דהיינו ישסו"ת וז"א ומלכות. והכל סתום בהם, דהיינו בעת שכוללים באו"א הם סתומים ונעלמים כמו או"א. והם סתומים ונכללים במזל הקדוש, דהיינו בדיקנא דעתיקא דכל עתיקין, שהוא א"א. בו הם סתומים, דהיינו שמלבישים את א"א מפה עד החזה, בו הם נכללים, דהיינו שנכללים בדיקנא שלו כנ"ל. הכל הוא עתיקא, (דפו"י דף רצ"א ע"א *) דף רצ"א ע"ב

ידי, ובכה וחיין. בעא לגלאה מלה חדא. אמר, במלה דא אצטערנא כל יומאי, והשתא לא יהבין לי רשותא. אתתקף, ויתיב, ורחיש בשפוותיה, וסגיד תלת זמנין, ולא הוה יכיל בינ לאסתכלא באתריה, כ"ש ביה. אמר, פומא פומא, דזכית לכל האי, לא אנגיבו מבועך. מבועך נפיק ולא פסק. עלך קרינן ונהר יוצא מעדן. וכתיב ו) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צז) האינדנא אסהדנא עלי. דכל יומין דקאימנא, כ תאיבנא למחמי יומא דא, ולא סליק ל בידי, ה בר האינדנא, דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא. והשתא בעינא לגלאה מלין, קמיה דקב"ה, דהא כלהו מתעטרין ברישי. והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה, נ כיומא אחרא. דהא כל יומא ה דא ברשותי קיימא. והשתא שרינא לגלאה מלין, בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי. והא שרינא אימא.

צח) כתיב, ז) צדק ומשפט מכוון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מאן חכימא, יסתכל בהאי, למחמי ט) אורחוי דקדישא עלאה, פ דינין דקשוט, דינין דמתעטרין בכתרי עלאין. דהא ז) חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה, טמירא דכל טמירין, כלהו דרגין ק) לאתנהרא. ובהווא נהורא דבכל דרגא ודרגא, אתגלייא מה דאתגלייא, וכלהו נהורין אחידן, נהורא דא בנהורא דא, ונהורא דא, בנהורא דא, ונהרין דא בדא, ולא מתפרשן דא מן דא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י) אתקיף, כ רעותא לגלאה רוא דא. ל ברעותי. מ ל"ג בר האינדנא. נ ביומא. ס ל"ג דא. ע דינוי. פ מוסף דינין דקדישא עלאה דינין. צ) אמינא. ק) לאתנהרא וכלהו אינון דרגין לאנהרא.

י) (בראשית ב) לעיל את סז צ"ו. כ) (ישעיה גח) משפטים יח צ"ס. ז) (תהלים פט) נח ז צ"ה.

הסולם

מאמר

דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט ולא יותר. ועתה אני מתחיל לגלות דברים, כדי שלא אכנס בכבושה לעולם הבא. והנה אני מתחיל לומר.

מאמר זוג ז'ון הנקראים צדק ומשפט צח) כתיב, צדק ומשפט וגו': כתוב, צדק ומשפט מכוון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מי חכם יסתכל בזה לראות דרכיו של הקדוש העליון, שהם דינים של אמת, דינים המתעטרים בספירות העליונות. שאני רואה שכל המאורות מאירים ממאור העליון, הנסתר מכל נסתר, שהוא עתיקא, כולם, כל המדרגות, הן מדרגות להאיר בהם, שלכל אחת הארה מיוחדת, ובאור הזה שבכל מדרגה ומדרגה מתגלה בה מה שמתגלה, כלומר שבכל אחת יש גילוי מיוחד אליה, וכל האורות, אחוזים אור זה באור זה, ואור זה באור זה, ומאירים זה בזה, ואינם נפרדים זה מזה.

נהורא

ועתה אינם נותנים לי רשות. נתחזק וישב. ושפתיו דובכות. והשתחוה ג' פעמים, ולא היה אדם יכול להסתכל במקומו, כל שכן בו. אמר, פה פה, שזכית לכל זה, ולא יבשו מבועך, מבועך יוצא ואינו נפסק. עליך אנו קוראים, ונהר יוצא מעדן. וכתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צז) האינדנא אסהדנא וכו': עתה אני מעיד עלי, שכל הימים שעמדתי בעולם הייתי משתוקק לראות את יום הזה, שתהיה לי בו רשות לגלות הסודות. ולא עלה בידי, חוץ מעתה, כי בעטרה זה של גילוי סודות, מתעטר יום הזה, ועתה אני רוצה לגלות דברים לפני הקב"ה, כי כולם, דהיינו כל הסודות שאני מגלה, מתעטרים בראשי, ויום הזה לא יתרחק מלבא למקומו לעולם ההוא, כיום אחר. כי כל היום הזה נמצא ברשותי.

(דפו"י דף רצ"א ע"ב)

צט) נהורא דכל בוצינא ובוצינא, דאקרון תקוני מלכא, כתרי מלכא, כל חד וחד, נהיר ר ואחיד בהורא נהורא דלגו לגו, ולא מתפרש לבר. ובג"כ כלא בחד דרגא אסתלק, וכלא בחד מלה אתעטר, ולא מתפרש דא מן דא, ׀ איהו ושמיהא חד הוא. נהורא דאתגלייא, אקרי לבושא דמלכא. נהורא דלגו לגו, ם נהורא סתים, וביה שריא ההוא דלא אתפרש ולא אתגלייא.

ק) וכלהו בוציני, וכלהו נהורין, נהרין מעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, בוצינא עלאה. וכד מסתכלן, כלהו נהורין דאתפשטן. לא אשתכח בר בוצינא עלאה, דאטמר ולא אתגלייא.

קא) באינן לבושין דיקר, לבושי קשוט, תקוני קשוט, בוציני קשוט, אשתכחו תרין בוצינין, תקונא דכורסייא דמלכא, ואקרון צדק ומשפט. ואינן שירותא, ושלימותא, ׀ בכל מהימנותא. ובהני מתעטרין כל דינין דלעילא ותתא, וכלא סתים במשפט. וצדק מהאי משפט אתון. ולזמנין קרינן לה, ם ומלכי צדק מלך שלם.

קב) ׁ כד מתערין דינין ממשפט, כלהו רחמי, כלהו בשלימו. דהאי מבסס להאי צדק, ודינין מתתקנין, וכלהו נחתין לעלמא בשלימו, ברחמי. וכדין ׁ שעתא דמתחברן דכר ונוקבא, וכל עלמין כלהו ברחמי, ובחדוותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

׀ (בראשית יד) אמור טז צ"י. ׁ ל"ג ואחיד בההוא נהורא. ׀ דאיהו. ם בההוא נהורא הוא מה דלא ול"ג נהורא סתים, וביה שריא ההוא. ׀ ל"ג בכל מהימנותא. ב וכד מתעטרין. ג מוסיף אקרי שעתא ; אקדיש ; אקדים.

זוג זו"ן הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

קא) באינן לבושין דיקר וכו': באלו לבושי כבוד לבושי אמת. תקוני אמת, ומאורי אמת, נמצאים ב' מאורות, שהם תקון, כסא המלך, שהוא בינה, ונקראים צדק ומשפט. שהם ז"א הנקרא משפט, והמלכות הנקראת צדק. והם התחלה, ושלמות, בכל האמונה. כי צדק היא בהתחלה, וגילוי השלמות שבצדק, נקרא משפט, ובאלו מתעטרים כל הדינים שלמעלה ושלמטה. והכל סתום במשפט, שהוא ז"א, וצדק, שהוא מלכות, גיוון ממשפט הזה, שהוא ז"א, ולפעמים קוראים אותה, את המלכות, ומלכי צדק מלך שלם.

קב) כד מתערין דינין וכו': כשמתעוררים דינים ממשפט, כולם הם רחמים, כולם הם בשלמות. כי זה, משפט, מבשם את צדק הזה, שהוא דינים והדינים מתתקנים, וכולם יורדים לעולם בשלמות ברחמים, ואז היא השעה, שמתחברים דכר ונוקבא, וכל העולמות כולם הם ברחמים ובשמחה.

צט) נהורא דכל בוצינא וכו': האור, שבכל מאור ומאור הנקראים תקוני המלך, ספירות המלך, כל אחד ואחד, דהיינו כל אור ואור, מאיר ואחוז באותו האור שלפני ולפנים, שהוא אור א"ט, שאינו מפורש לחוץ. כלומר שאין בו תפיסה כלל. ומשום זה הכל עולה במדרגה אחת. והכל מתעטר בדבר אחד, ואינו נפרד זה מזה, הוא ושמו אחד. הוא, דהיינו האור שמתגלה, נקרא לבושו של המלך. האור שלפני ולפנים, שבכל האורות, הוא אור סתום, ובו שורה אותו שאינו מפורש ואינו מתגלה, שהוא א"ס ב"ה.

ק) וכלהו בוציני וכלהו וכו': וכל המאורות, וכל האורות מאירים מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא מאור העליון, וכשמסתכלים, ננה כל האורות המתפשטים מעתיקא, אינו נמצא בהם, רק מאור העליון הנסתר ואינו מתגלה (כמ"ש באורך לעיל אות ל"ג).

קג) וכד אסגיאו חובי עלמא, ואסתאבת מקדשא, ודכורא אתרחק מן נוקבא, וחויא תקיפא שריא לאתערא, ווי לעלמא דמתזן בההוא זמנא מהאי צדק. כמה ^ו חבילי טריקין ^ז מתערין ^ח בעלמא, כמה זכאין מסתלקין מעלמא. וכל כך למה. בגין דאתרחק דכורא מן נוקבא, ומשפט לא קרב בצדק דא. ועל האי כתיב, ^ט ויש נספה בלא משפט, דמשפט אתרחק מהאי צדק, ולא אתבסמא, וצדק ינקא מאתר אחרא.

קד) וע"ד אמר שלמה מלכא, ^י את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו', ^י הבל דא, הבל ^י חדא, מהבלים דלעילא, דאקרון אפי מלכא, ^י ודא איהו מלכותא קדישא, דכד היא מתערא בדינוי, כתיב יש צדיק אובד בצדקו. מ"ט. משום דמשפט אתרחק מצדק. ובג"כ אקרי, ויש נספה בלא משפט. קה) ת"ח, כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא, רחימא דקב"ה, אפילו כד אתער צדק בלחודוי, יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה. וקודשא בריך הוא בעי ביקריה, ולא מסתפי * מן דינא. וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה, מסתפי אפילו ממשפט, ולא יכיל למיקם ביה. כ"ש בצדק.

קו) דוד מלכא, בקדמיתא אמר, ^י בחנני יי' ונסני. דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין, אפילו מהאי צדק, וכ"ש דאחידנא ביה, מה כתיב. ^י אני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ט) (קהלת ז) שמות גז צ"מ. ו) (תהלים כו) משפטים עז צ"ו. פ) (שם יז) נח צט צ"ב.

ד ל"ג מתערין. ח מעלמא. ו ל"ג וכל כך למה. ז ל"ג הבל דא. ח ל"ג חדא. ט ומה דאמר הבלי דא צדק ול"ג ודא איהו.

דרך אמת ^ו חיילות חבילות בעלי דינים המתנוצצים באש החזק שהוא תוקף הדין.

זחג זוי'ן הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

פני המלך, דהיינו מו' ספירות חג"ת נהי"מ. וזה הוא מלכות הקדושה. שהיא הבל האחרון מו' הבלים. כשהיא מתעוררת בדיניה, כתוב, יש צדיק אובד בצדקו, דהיינו בצדק שלג, מהו הטעם, משום שמשפט נתרחק מצדק. והמלכות היא שמאל בלי ימין, ומשום זה נקרא, ויש נספה בלא משפט.

קה) ת"ח כד אשתכח וכו': בוא וראה, כשנמצא צדיק עליון בעולם, אוהבו של הקב"ה, אפילו כשנתעורר צדק בלבד, בלי משפט, יכול העולם להנצל בשבילו. שהקב"ה רוצה בכבודו, ואינו ירא מן הדין. וכשהצדיק הזה אינו נמצא בקיומו, יראים אפילו ממשפט ואינם יכולים לעמוד בו, כל שכן בצדק.

קו) דוד מלכא בקדמיתא וכו': דוד המלך, בתחילה אמר, בחנני ה' ונסני. כי אני איני מפחד מכל הדינים, אפילו מצדק הוה. וכל שכן שאני אחוז בו, כי דוד היה מרכבה למלכות. מה כתוב, אני בצדק אחזה פניך. בצדק

קג) וכד אסגיאו חובי וכו': וכשמתרבים עונות העולם, והמקדש, שהיא המלכות, נטמא, ע"י עונותיהם, והדכר, שהוא ז"א, מתרחק מן הנוקבא, שהיא המלכות, ונחש החזק מתחיל להתעורר, אוי לעולם שניזון בזמן ההוא מן צדק הזה, שהוא מלכות בפרוד מן ז"א שהוא משפט, כמה גדודי מלאכי חבלה מתעוררים בעולם. כמה צדיקים מסתלקים מן העולם. וכל כך למה. הוא משום שנתרחק הדכר מן הנוקבא, והמשפט אינו קרב אל צדק הזה. ועל זה כתוב, ויש נספה בלא משפט. שפירושו, משום שהמשפט, שהוא ז"א נתרחק מן צדק זה, ולא נתבשמה המלכות, והצדק יונק ממקום אחר, דהיינו משמאל בלי ימין, שהוא דינים קשים.

קד) וע"ד אמר שלמה וכו': ועל זה אמר שלמה המלך, את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו'. הבל זה, הוא הבל אחד מו' הבלים של מעלה הנקראים (דפ"י דף רצ"א ע"ב *) דף רצ"ב ע"א)

בצדק אחזה פניך, בצדק ודאי. לא מסתפינא למיקם בדינוי. בתר דחב, אפילו ממשפט מסתפי, דכתיב (ז) ואל תבא במשפט את עבדך. ת"ח, כד מתבסמא האי צדק ממשפט, כדין אקרי צדקה. ועלמא מתבסמא בחסד, ואתמליא מניה. דכתיב, (ק) אוהב צדקה ומשפט חסד יי' מלאה הארץ.

קז) אסהדנא עלי, דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא, דלא יערע בדינוי דצדק, ולא יוקיד עלמא בשלהובוי. כמה דכתיב, (ר) אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כ כפום כל חד, כפום בירא עמקא, והא בדרא דא אית ביה זכאין, וזעירין אינון דיקומון לאגנא ז על עלמא, ועל עאנא, מארבעה זיוין. קח) ע"כ אחידן מלי דא בדא, ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, והיך אחידן אלין באלין. מכאן ולהלאה, מלין דזעיר אנפין, אינון דלא אתגליין באדרא. אינון דהוו סתימין בלבאי, ותמן לא אתקנו. ט השתא אתתקנו ואתגליין, וכלהו מלין סתימין, וברירין כלהו. זכאה חולקי, ואינון דירתו ירותא דא, דכתיב (ט) אשרי העם שככה לו וגו'.

קט) האי דאוקימנא, אב ואם בעתיקא אחידן, בתיקוני, נ הכי הוא. דהא ממוחא סתימא דכל סתימין ט תליין, ומתאחדן ביה. ע וכד יסתכלון

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י אערע. כ ל"ג כפום. ז לעאנא. ולי"ג על עלמא ועל עאנא; על עלמא ועלנא בעיין. ט עד כאן סתימין מלין ול"ג מן השתא עד וברירין. נ ל"ג הכי הוא. ס נפקין. ע מוסיף ואע"ג דעתיקא קדישא אתתקן בלחודוי כד.

(ז) (תהלים קמג). (ק) (שם לג) אמור ז צ"ד. (ר) (משלי ז) (ב"א רכה צ"י. ט) (תהלים קמד) הקסח"ז נ צ"ג.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

סגומים. ואיך אחוזים אלו באלו, דהיינו איך ג' רישין דעתיקא נאחזים זה בזה. ואיך הדיקנא נאחזת בעתיקא. ואיך או"א נאחזים בהדיקנא. מכאן ולהלאה הם דברים שבז"א, שלא נתגלו באדרא רבא. אלו שהיו סגומים בלבי, ושם לא נתתקנו. עתה נתתקנו ונתגלו, וכולם דברים סגומים וברורים הם כולם. אשרי חלקי ושל אלו היורשים ירושה זו, שכתוב, אשרי העם שככה לו וגו'.

קט) האי דאוקימנא אב וכו': זה שהעמדנו, שאבא ואמא, אחוזים בעתיקא, בתקוני, דהיינו בדיקנא שנתתקנה. כך הוא. כי תלוים ממוח הסתום מכל סגומים ומתאחזים בו. וכאשר יסתכלו בדברי, יראו שהכל הוא עתיקא בלבד, הוא היה, והוא יהיה, וכל אלו, תקונים הם בו. אבא ואמא יוצאים ממוח הסתום הזה ונכללו במולא, ובו תלוים ובו נאחזים. זעיר אנפין, תלוי בעתיקא קדישא ואחוז. וכבר העמדנו הדברים באדרא רבא. אשרי חלקו מי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלמות, ויודע הדרכים שלא יסור לימין ולשמאל, אלא בקו האמצעי, ומי שלא נכנס ויצא

בצדק ודאי. איני מתירא לקום בדינוי. אחר שחטא היה מתירא אפילו ממשפט, שכתוב, ואל תבא במשפט את עבדך. בוא וראה כשצדק הזה מתבסם ממשפט הוא נקרא צדקה. לשון נקבה, כי נעשה נקבה לז"א שנקרא משפט, ומקבלת ממנו חסדים. והעולם מתבשם בחסד, ומתמלא ממנו, שכתוב אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ.

קז) אסהדנא עלי דכל וכו': אני מעיד עלי, שכל ימי הייתי מצטער על העולם, שלא יקרה בדינוי של צדק, והעולם לא ישרף בלהביו, כמ"ש אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כלומר אחר פטירתך, העולם יתנהג כפי מעשה כל אחד. כפי הבור כך הוא עמקו, כלומר שמשלמים מדה כנגד מדה לפי המעשים. והנה בדור הזה יש צדיקים אבל קטנים הם שיקומו להגין על הדור ועל הצאן מארבע רוחות העולם.

מאמר זעיר אנפין

קח) ע"כ אחידן מלי וכו': עד כאן אחוזים דברי זה בזה, ונתבארו דברים הסגומים שבעתיקא קדישא הסתום מכל (דמו"י דף רצ"ב ע"א)

9 מלי. כלא הוא עתיקא בלחודוי, הוא הוי, והוא יהא. וכל הני תקונין ז ביה. א"ב וא"ם מהאי מוחא נפקו, ק אתכלילו במזלא, וביה תליין, וביה אחידן. זעיר אנפין, בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. והא אוקימנא מלי באדרא. זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק, ו וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ומאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. וכתיב (ח) כי ישרים דרכי יי.

(ק) אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא, דכתיב, (א) ביי תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. והאידינא אתקיים קרא כלא. ביי תתהלל נפשי ודאי, דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבקת ואשתדלת ובאשתדלותא דא (ט) תסתלק לאתרהא. ישמעו ענוים וישמחו, כל הני צדיקייא, (ח) וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין (א) השתא עם קודשא בריך הוא, כלהו שמעין (ב) מלי, וחדאן. (ג) בגין כך, (ד) גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדיו. (יא) קיא (יב) פתח ואמר, כתיב, (א) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. הה"ד, (ט) כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. (ה) נועדו, באן אתר. בארץ אדום. באתר דדינין מתאחדין תמן. עברו יחדיו, דכתיב וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתרייהו, בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו, וקרתא קדישא ושורוי, לא אזדמנו.

(יב) הה"ד, כאשר שמענו כן ראינו וגו', דהא כלהו לא אתקיימו, והיא אתקיימת השתא, בסטרא דדכורא, דשריא (י) עמה. הה"ד, וימלוך תחתיו הדר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ת) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. א) (תהלים לד) תולדות יט צ"ד. ב) (שם) יתרו קמב צ"ת. ג) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב. ד) (תהלים מח) ויגש ז צ"ת. ח) ל"ג וכל בני מתיבתא קדישא. א ל"ג השתא. ב ל"ג ד הה"ד ו"ג פתח ואמר כתיב. ה ל"ג נועדו באן אתר. ו עמיה.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

נועדו, באיזה מקום, הוא בארץ אדום. במקום שהדינים מתאזנים שם. עברו יחדיו, היינו שכתוב, וימת, וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, משום שלא נתקיימו במקומם, אלא נשברו ומתו. משום שעוד לא נתקנו התקונים של המלך, והעיר הקדושה, דהיינו המלכות, והומותיה לא נודמנו. כח"ש כל זה לעיל (באדרא רבא נשא, אות י"ב ע"ש). קיב) הה"ד כאשר שמענו וגו': ז"ש, כאשר שמענו כן ראינו וגו'. כי כולם לא נתקיימו, והיא המלכות, נתקיימת עתה, בבחינת הזכר ששרה עמה, ז"ש וימלוך תחתיו הדר ושם עירו פעו, ושם אשתו מהיטבאל בת מטריד בת נוי זהב. מי זהב ודאי, כמו שהעמדנו באדרא.

פירוש כי שבירת הכלים היתה, מחמת שז"ס

ויצא בשלמסת. טוב לו שלא נברא. וכתוב, כי ישרים דרכי ה'.

(ק) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, מסתכל הייתי כל ימי במקרא הזה, שכתוב, בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. ועתה נתקיים כל הכתוב. בה' תתהלל נפשי, ודאי, כי נשמתי אחוזה בו, בו לזוהרה, בו מתדבקת ומשתדלת, ובהשתדלות הזו תעלה למקומה. ישמעו ענוים וישמחו, היינו כל אלו הצדיקים, וכל בני הישיבה הקדושה, והצדיקים שבאו עתה עם השכינה (כנ"ל אות כ"ט) כולם שומעים דברי ושמחים. משום זה, גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו.

קיא) פתח ואמר כתיב וכו': פו"א, כתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ז"ש כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. (דפו"י דף רצ"ב ע"א)

ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרו בת מי זהב. ז מי זהב ודאי
 [ט כמה דאוקימנא באדרא.

קיג) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר, וימלוך תחתיו
 הדר. הדר ודאי, כד"א, ה) פרי עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל, כד"א כפות
 תמרים. וכתבי, ו) צדיק כתמר יפרח, דאיהי דכר ונוקבא. האי ט אתקריאת
 בת מטרו, בת מההוא אתר. דטרדין כלא לאתדבקא, ואקרי אב. וכתבי ז) לא
 ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים. ד"א, בת מאימא, דמסטרעה מתאחדין
 דינין, דטרדין *) לכלא. בת מי זהב, דינקא בתרין אנפין, דנהירו בתרין גווינין.
 בחסד ובדינא.

קיד) עד לא אברי עלמא, לא הוו משגיחין אנפין באנפין, ובגין כך,
 עלמין קדמאי אתחרבו, ועלמין קדמאי בלא תקונא אתעבידו. וההוא דלא הוה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ל"ג מי זהב. ח מוסיף והא בספרא. ט אתקרי.
 י דאטרדין.

ה) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. ו) (תהלים צב) ויחי
 סט צ"א. ז) (איוב כח) משפטים קנט צ"ר.

דרך אמת [ט] כמו שבארנו באדרא דנזיר לעיל ע"ש.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

בספרא דדכורא דשריא עמה, דהיינו בכח
 קו האמצעי שתקן אור השמאל שיאיר כן ממטה
 למעלה באור נקבה.

קיג) בספרא דאגדתא וכו': בספר
 האגדה של רב המנונא סבא, למדנו, וימלוך
 תחתיו הדר, הדר ודאי, דהיינו יסוד שנקרא
 עץ הדר, כש"א, פרי עץ הדר, שהמלכות נקראת
 פרי, והיסוד עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל,
 כמש"א כפות תמרים. שהוא היסוד, ונקרא
 בלשון רביס, תמרים, מטעם שכתוב, צדיק
 כתמר יפרח, שפירושו, שאינו פורח בלי
 נוקבא כי תמר הוא דכר ונוקבא, וע"כ כתוב
 בו ושם אשתו מהיטבאל. זה המלכות, נקראת
 בת מטרו, שפירושו, שהיא בת מאותו מקום
 שהכל טרודים להשיג, שנקרא אב, דהיינו
 חכמה. וכתוב, לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא
 בארץ החיים. הרי שהכל טרודים להשיגה.
 פירוש אחר. בת אל אמא, שהיא בינה, שמצדה
 מתעוררים דינים המטרידים הכל. וע"כ נקראת
 בת מטרו. בת מי זהב, הוא משום שיונקת
 מב' צדדים המאירים בב' אפנים בחסד ודין.
 דהיינו מימין ומשמאל, שהימין היס חסד,
 ונקרא מי, והשמאל היס חכמה, שנקרא זהב.
 והיינו מי זהב.

קיד) עד לא אברי וכו': מטרם שנברא
 העולם לא היו משגיחים פנים בפנים (כמו
 שנתבאר לעיל בספרא דצניעותא תרומה אות
 ג' ע"ש) ומשום זה עולמות הראשונים, דהיינו

שז"ס תחתונות עוד לא נתקנו בתקון ג' קוין,
 דהיינו בעיקר בתקון קו אמצעי המיוחד ימין
 ושמאל ומקיים הארת שניהם, באפן שהימין,
 שה"ס הארת החסד יאיר ממעלה למטה,
 והשמאל, שה"ס הארת החכמה, יאיר ממטה
 למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וכיון
 שלא היה עוד תקון זה דקו האמצעי, נתמשכה
 הארת החכמה שבשמאל, ממעלה למטה
 מאצילות לבי"ע וע"כ לא נתקיימו אלא
 שנשברו ומתו. וז"ש, בדבור הסמוך, דלא
 אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא
 לא אתקנו, דהיינו תקון ז"א שהוא קו האמצעי
 עוד לא נתקן, ונמשכה החכמה דשמאל ממעלה
 לבי"ע וע"כ מתו. ולפיכך אח"כ בעולם התקון
 כשנעשה התקון דקו האמצעי, שהשמאל לא
 יאיר רק ממטה למעלה, נבחו, שנתקיימה
 הארת החכמה, רק בבחינת אור נקבה, שהיא
 ממטה למעלה, ולא באור זכר שהוא ממעלה
 למטה. ונמצא שכל אלו המלכים של עולם
 הנקודים שנשברו ומתו, לא נתקנו עוד כמו
 שהיו מולכים מקודם, כי אור זכר לא נתקן
 ע"י קו אמצעי אלא רק אור נקבה. וז"ש,
 דהא כלהו לא אתקיימו, שכל המלכים
 דנקודים, ששמשו בהארת חכמה בבחינת אור
 זכר, דהיינו ממעלה למטה, לא נתקיימו בעולם
 התקון, והיא אתקיימת השתא וכו'. והמלכות
 נתקיימה בעולם התקון, שתאיר בהארת חכמה
 כדרכה באור נקבה ממטה למעלה, וז"ש
 (דפו"י דף רצ"ב ע"א *) דף רצ"ב ע"ב)

בתקונא, אקרי זיקין נצוצין, ⁹ כהאי אומנא, ⁸ מרזפתא, כד אכתש ⁷ במנא דפרזלא, אפיק זיקין לכל עיבר, ואינון זיקין דנפקין, ⁶ נפקין להיטין ונהירין, ודעכין לאלתר. ואלין אקרון עלמין קדמאי. ובגין כך אתחרבו, ולא אתקיימו. עד דאתתקן עתיקא קדישא, ונפיק ⁵ אומנא לאומנותיה.

קטו) ועל ⁴ האי תנינא במתניתא דילן, ³ דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר. ואינון זיקין, עלמין קדמאי אקרון, ומיתו לאלתר. לבתר נפיק ² אומנא לאומנותיה, ואתתקן בדכר ונוקבא, והני זיקין דאתדעכו ומיתו, ¹ השתא אתקיים כלא. ¹⁰ דבוצינא דקרדינותא, נפק ניצוצא, פטישא ⁹ תקיפא, דבטש, ואפיק זיקין ⁸ עלמין קדמאי, ⁷ ומתערבי באוירא דכיא, ואתבסמו דא כדא.

הלופי גרסאות

כ מרצפא. ל אומנא. מ ל"ג נפקין. נ מאנא. ט דא. ע דניצוצא אפיק זיקין בויקין. פ מאנא. צ והשתא; ל"ג השתא אתקיים כלא. ק מוסיף חזקה תקיפא. ר לעלמין. ש ומתכבי.
דרך אמת ⁹ כאומן צורף נחושת וברזל כשמכה בפטיש שלו אזי מתפסט ניצוצין לכל צד אף כאן בסוד התפשטות האצילות. צ] בארנהו לעיל ריש דף טו ע"א.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

עשר ספירות אשר בכל ספירה ד' בחינות חו"ב תו"מ, דהיינו שכל מלך כלול מארבעים בחינות. ושמונה פעמים מ' הרי ש"כ בחינות שעם מיתת המלכים נשברו כל אלו ש"כ ניצוצות שבהם ונתפורו לכל צד. וז"ש, דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר דהיינו שנתחלקו ונתפורו מהם אלו ש"כ בחינות הנ"ל. לבתר נפיק אומנא לאומנותיה ואתתקן בדכר ונוקבא, דהיינו כמ"ש לעיל (אות ע"ד ע"ש) שהשמאל נעשה נוקבא להימין, שהוא דכר, ודינים שבשמאל נמתקו בהחסד שבימין. וז"ש, מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצא, שהוא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי, שמן הגר הקשה, דהיינו דינין דשמאל שבנוקבא, שהיא אמא, יצא אותו הניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצין של עולמות הראשונים, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל, שגרמו לשבירת הכלים, מחמת שנמשכו ממעלה למטה. ומתערבי באוירא דכיא, והניצוץ שיצא מאמא מתערב בחסדים דאבא, הנקרא אוירא דכיא, שה"ס הדכר, ונתבשמו זה בזה. כי אחר שהחכמה דשמאל שה"ס נוקבא נכללת ומתערבת בחסדים דימין שה"ס הדכר, הרי היא נמצאת בכל השלמות כי אז החסדים מאירים ממעלה למטה, והחכמה מאירה ממטה למעלה. שזהו כל המבוקש.

ז' מלכים דנקודים, נחרבו, שנשברו ומתו. ועולמות הראשונים נעשו בלי תקון. ואותו מלך שלא היה בתקון, נקרא זיקים ניצוצים, כלומר, שמלכותו ושלטתו היה כמו הארת ניצוץ, שדועך מיד ואינו. כאותו אומן, כשמכה בפטיש בכלי ברזל, מוציא ניצוצין לכל צד. ואלו הניצוצים היוצאים, יוצאים להטים ומאירים, ומתכבים מיד. ואלו נקראים עולמות הראשונים, ומשום זה נחרבו ולא נתקיימו. עד שנתתקן עתיקא קדישא, ויצא האומן לאומנותו. כמו שנתבאר זה (בספרא דצניעותא אות ד' ע"ש) מרזפתא פירושו פטיש. מלשון מחינן ליה במרובתא (מגילה כ"ה).

מאמר איך נאצל ז"א מאו"א

קטו) ועל האי תנינא וכו'; ועל זה למדנו בברייתא שלנו, שהמאיר הוציא זיקים וניצוצים לשלש מאות ועשרים צדדים. ואלו הניצוצים נקראים עולמות עליונים, ומתו מיד. ואח"כ יצא האומן, דהיינו עתיקא קדישא, לאומנותו, ונתתקן בדכר ונוקבא, ואלו הניצוצים שנתכבו ומתו הנה עתה נתקיים הכל. כי מהגר הקשה יצא ניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצים שנתכבו בעולמות הראשונים, ומתערב באויר הטהור ומתבשמים זה בזה.

פירושו. שמונה מלכים מלכו בנקודים, שהם, דעת חג"ת נהי"מ. וכל מלך היה כולל (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

קטז) כד אתחבר אב"א ואימ"א, וההוא אב הוא, ת מרוחא דגניז בעתיק יומין, א ביה אתגניז האי אורא, ב ואכליל לניצוצא, דנפק מבוצינא דקרדינותא, דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרווייהו, ואתכלילו דא בדא. נפיק גולגלתא חד תקיפא, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא. כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אודמן בתלת רישין, כמה דאימא. קיז) בהאי גולגלתא נ דז"א, נטיף טלא מרישא ד חורא, וההוא טלא אתחזי בתרי גווי. ומניה מתון חקלא דתפוחין קדישין. ומהאי טלא דגולגלתא דא, טחנין מנא לצדיקייא לעלמא דאתי, וביה זמינין מתייא לאחייא. ולא אודמן מנא דנפל מהאי טלא, בר ההוא זמנא ה בזמנא דאזלו ישראל במדברא, וזן להו

חלופי גרסאות

ת רוחא. א וביה. ב ואתכליל לבוצינא. ג ל"ג דז"א. ד ל"ג חורא; מוסיף חורא ואחיד ליה. ה ל"ג בזמנא.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

ביארתי זה באורך באדרא רבא (אות קפ"א ע"ש) וז"ש, כמה דעתיקא קדישא וכו' כד כלא אודמן בתלת רישין שהם חכמה בינה דעת. ויש הפרש בין ג' רישין דעתיקא ששם קו אמצעי למעלה, שהוא רדל"א, וכאן קו אמצעי מלמטה, שהוא ז"א. הטעם הוא, כי בג' רישין דעתיקא שהם, גלגלתא מימין, וח"ס משמאל, ורדל"א עליהם באמצע, אין דינים אלא כל שנתקן שם, היה, כדי להאיר שיצא כך למטה, ולפיכך נעשית התכללות ימין ושמאל שם, על ידי העליון, שהוא רדל"א, שז"ס שכתר נחשב לקו אמצעי, וחכמה ובינה שמתחתיו הם ימין ושמאל. משא"כ בשערות רישא ודיקנא, ששם כבר יצאו הדינין, לא יכלו ימין ושמאל להתאחד ולהתכלל זה בזה אלא ע"י כח המסך דחירק שבקו האמצעי העולה מלמטה, שעל ידו נכנס השמאל ונתיחד עם הימין, כמ"ש לעיל (ל' דף י"ג ד"ה ונתבאר) וכח העליון אינו מספיק, להתכללות ימין ושמאל, ומטעם זה זכה ז"א לכל ג' מוחין דאו"א, משום שהוא היה הגורם ליציאתם, שלולא המ"ן שלו ממסך דחירק לא נכללו ימין ושמאל באו"א. ומשום שתלת מחד נפקי, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

מאמר גלגלתא דז"א

קיז) בהאי גולגלתא דז"א וכו'; בגלגלתא זו דז"א, נוטף טל מראש הלבן, שהוא גלגלתא דא"א, וטל הזה נראה בב' צבעים, כי אע"פ שהוא חסדים שנבחנו לגוון לבן, עכ"ז נראה בו גוון אדמומית הרומזת להתכללות מחכמה. דהיינו כעין הבדלח. ומן ז"א גיוון שדה תפוחים הקדושים, שהוא המלכות. ומן הטל שבגלגלתא זו

קטז) כד אתחבר אבא וכו': עתה מבאר יציאת ז"א מאו"א. ואומר כשנתחבר אבא באמא, דהיינו דכר בנוקבא, כנ"ל, ואבא הוה, הוא שמרוח הגנוז בעתיק יומין נגנוז בו אותו אור הטהור, שה"ס חסדים, וכלל את הניצוץ היוצא מן הנר הקשה הגנוז בבטן אמא, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל שבאמא, וכשנתחברו שניהם ונכללו זה בזה, שחכמה דאמא נכללה בחסדים דאבא, וכן להיפך, יצאה גלגלת אחת חזקה, דהיינו הראש של ז"א, ונתפשט בצדדיו, זה בצד זה וזה בצד זה. כמו עתיקא קדישא, ששלש רישין נמצאו באחד, שהם רדל"א, כתרא, וחכמה פתימאה, כך הכל נודמן בג' רישין, כמו שאמרתי. (לעיל באות ס"ד).

פירוש אחר שביאר סוד התקון בדבור הסמוך, שהוא התכללות הדינים דשמאל בחסדים דימין, ביאר כאן שמוזג הזה יצאה גלגלת ז"א בג' מוחין חב"ד. וז"ש, כד אתחבר אבא ואמא, וכו'. ונדע, שחיבור או"א הוא, ע"י המ"ן דמסך דחירק שמעלה ז"א, שלולא הגורם הזה אין השמאל מתחבר עם הימין, וז"ש, וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא, ע"י ז"א, שנעשה לקו אמצעי ביניהם, שאז יצאו מכתר ג' קוין חב"ד באבא ואמא, אז נפיק גולגלתא חד תקיפא, כי אז נאצל חב"ד דז"א, שהוא ראש ז"א, מטעם, שכיון שז"א גרם ג' מוחין חב"ד באו"א, זכה גם הוא באותם ג' מוחין חב"ד, וז"ש, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, דהיינו שנתפשט לג' צדדים, ימין שמאל ואמצע, שה"ס חב"ד שבראש דז"א. וכבר (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

עתיקא דכלא, מהאי אתר. מה דלא אשתכח לבתר. ההי"ד ה) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כד"א ט) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'. האי בההוא זמנא.

מסורת זוהר

ח) (שמות טו) ויצא צד צ"א. ט) (בראשית כו) הקסה"ו קצג צ"א.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

בגלגלתא הוא גוון אחד, שהוא כולו לבן ואין בו אדמומית כלל, עכ"ז כשז"א מקבל הטל הזה כדי להשפיע אל המלכות הנקראת חקל תפוחין, הוא נראה אצל המלכות בב' גוונים שהם לבן אדום כעין הבדלח. אבל בז"א שהוא ימין הוא כולו לבן. כי אין הטל מקבל תרי גווני אלא בהמלכות שהיא בחינת שמאל. ולפיכך מזכיר ומניה אתון חקלא דתפוחין קדישין, ללמד, שרק לצורך השפעה להמלכות מקבל הטל תרי גוונים.

ולפיכך אין מזון התחתונים מקובל מטל השמים, שה"ס חסדים מז"א, אלא מלחם מן הארץ, הבא ע"י גבורות גשמים, ומן המלכות שנקראת ארץ. כי אין אור החיים אלא באורות שיש להם ג"ר, ואור החסדים אע"פ שהוא ג"ר אצל הבינה, וכן אצל ז"א בעת שמלביש הבינה, שהוא מטעם כי חפץ הוא, והם דוחים קבלת החכמה, וע"כ אין חסרון חכמה נחשב להם לחסרון, והחסדים מספיקים להם לג"ר, אבל התחתונים המקבלים חכמה אהם מושפעים להם חסדים בלי חכמה, הרי נחשב אליהם כמחוסר ראש, ואין אור החיים מושפע מהם, וע"כ מוכרחים התחתונים לקבל לחם מן הארץ, דהיינו מן המלכות שנקראת ארץ, שה"ס חכמה תתאה, שיש שם ב' גוונים חכמה וחסדים יחדיו, שאז נחשב להם לאור החיים, אבל טל השמים, שהוא חסדים בלי חכמה נחשב להם לז"ק בלי ראש, ואינו מספיק להם למזון שיש בו אור החיים.

אמנם דור המדבר, שהוא דור היחיד שהתנהג בבחינת ז"א, דהיינו ע"י משה, שפניו כפני חמה, דהיינו ז"א, הוא הגביה מעלת ישראל שיכלו לקבל מטל השמים בלבד, ועכ"ז יהיה הטל בכל השלמות ולא יהיה מחוסר ג"ר, ויהיה מספיק למזון שבו אור החיים, וז"ש, ולא אזדמן מנא דנפל מהאי פלא וכו' בזמנא דאזלי ישראל במדברא. דהיינו בזכותו של משה, שהגביה אותם למדרגתו, והספיק להם לבחינת ג"ר, כנ"ל. אבל לזמנא אחרא תנינן קשים מזונותיו של אדם, וכו', כי הם מחויבים לקבל מזונותיהם מן המלכות, שה"ס לחם מן הארץ, המושפע ע"י גבורות מן שמאל

זו טוחנים מן לצדיקים לעולם הבא. ובו עתידים המתים להחיות. ולא נודמן שיפול מן מטל הזה חוץ מאותו זמן, בעת שהלכו ישראל במדבר, וזן אותם העתיק מכל, מאותו מקום, מהטל שעל הגלגלתא, מה שאינו נמצא לאחר כך. ז"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כש"א ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'. כי מטל הגלגלתא דא"א, נוטף על גלגלתא דז"א, שנקרא שמים. זה היה בזמן ההוא, שהיו ניוונים מטל השמים, ולזמן אחר, למדנו, קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, כי בזמן הזה תלויים המזונות במזלא, במזל ודאי, שיש שם דינים, ולא מטל הגלגלתא דא"א, שכולו רחמים. וע"כ בני חיים ומזון, לא בזכות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר. והכל תלויים במזל ההוא, כמו שהעמדנו. שהוא הדיקנא דא"א הנקרא מזלא (כנ"ל אות נ"ח).

ביאור הדברים. כמו שהמזון שהוא אור החיים של האדם, תלוי בטל ומטר, הגשמיים, כן המזון הרוחני, שממנו אור החיים הרוחני, תלוי בטל ומטר הרוחניים. וטל ומטר הם ענין אחד, אלא החסדים שבו נקראים טל, והגבורות שבו, נקראים מטר, שז"ס שנקראים גבורות גשמים. וזמן הטל הוא בקיץ שהוא חסדים, וזמן המטר הוא בחורף שהוא גבורות. וע"כ בחג הפסח שהוא בחינת קו ימין, מזכירים הטל, ובחג הסוכות שהוא בחינת קו שמאל מזכירים הגשם, ולפיכך רישא חוורא. שה"ס עתיקא, שאין בו שמאלא וכולו ימין (כנ"ל באד"ר אות ל"א) מטעם כי השמאל כפוף ומכוסה בימין בסוד חוור בגו חוור, כנ"ל (באד"ר אות מ"ב בהסוד) הנה הימין והשמאל שבו הנקראים גלגלתא וחכמה סתימאה (כנ"ל אות קט"ו) הם שניהם בחינת טל, שהוא חסדים, אלא הפרש בין ימין לשמאל הוא, שהימין שה"ס גלגלתא הוא טל שכולו לבן, אבל השמאל שהוא חכמה סתימאה, אע"פ שהוא ג"כ טל שהוא לבן בעצם, הנה מבהיקים ממנו ניצוצי אדמומית מעט, כעין הבדלח, לפיכך הוא נקרא טלא דברולחא, וז"ש וההוא טלא אתחזי בתרי גווני ומניה מתזן חקלא דתפוחין קדישין, כלומר אע"פ שממקורו (דסו"י דף רצ"ב ע"ב)

לזמנא אחרא תנינן, קשים מזונותיו של אדם קמי קביה. ו והא במזלא תלייא
 ז במזלא ודאי. וע"כ בני חיי ומזוני, לאו בזכותא תלייא מלתא, אלא במזלא
 תלייא מלתא, וכלא תליין בהאי מזלא, כמה דאוקימנא.
 קיח) תשעה אלפין רבוא עלמין, נטלין וסמכין על האי גולגלתא. והאי
 אוירא דכיא אתכליל בכלא, ה כיון דהוא כליל מכלא וכלא אתכליל ביה, אתפשטו
 אנפוי לתרין סטרין, בתרי נהורין כלילן מכלא. וכד אסתכלו אנפוי, באנפין
 דעתיקא קדישא, כלא ארך אפים אקרי. ו מאי ארך אפים. אלא הכי תנינן,

חלופי גרסאות

ו וההוא. ז בזמנא. ח כמה; כמן. ט מאי. י מוסיף אפים אריך [ארוך] אפים מבעי ליה.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

אפילו בגמר התקון אינם יכולים לקבל משהו
 מלמעלה מז"א, כי נשמות התחתונים הן
 תולדה מז"א ומלכות, וכל מדרגה אינה יכולה
 לקבל משהו אלא ממדרגה העליונה הסמוכה
 לה, שהיא שורשה. אלא בגמר התקון נמצא
 ז"א עולה לגלגלתא דעתיקא, ונעשה שוה כמו
 עתיקא, ונמצאים התחתונים יכולים לקבל כל
 הטל דעתיקא דרך ז"א, דהיינו שז"א ינער אותו
 מראשו בבת אחת. כמבואר.

קיח) תשעה אלפין רבוא וכו': ט'
 אלפים רבוא עולמות נוסעים וסומכים על
 גלגלתא הזו. ואויר הטהור הזה דאבא (כנ"ל
 אות קט"ז) נכלל בכל המדרגות דז"א הן בימין
 והן בשמאל, כיון שהוא כלול מכל, וכל
 המדרגות נכללות בו, דהיינו שכולל מימין
 ושמאל, וע"כ נתפשטו פניו של ז"א לב'
 צדדים, דהיינו לימין ושמאל, בב' אורות
 מחסדים וחכמה, כלול מכל. וכשמסתכלים פניו
 דז"א בפנים דעתיקא קדישא, נקרא הכל,
 בין הפנים דז"א ובין הפנים דז"א בשם ארך
 אפים. מהו ארך אפים. אלא כך למדנו, משום
 שמאריך אפו לרשעים. אבל ארך אפים פירושו,
 רפואה מן הפנים, כי ארך פירושו רפואה,
 מלשון, כי העלה ארוכה לך (ירמיה ל') כי
 לא נמצאת רפואה בעולם, אלא בזמן שמשיגים
 ז"א ועתיקא קדישא, פנים בפנים.

פירושו. בגלגלתא דז"א, יש י"ג אלף
 רבוא עולמות, שה"ס ג' היות א' מימין וא'
 משמאל וא' באחורי הראש באמצע, שהם
 בחינות ג' קוין שבכל אחד ד' ספירות חו"ב
 תו"מ, והם י"ב ועם המלכות המקבלת אותם
 הם י"ג. והטעם שכל אחד מהם הוא אלף
 רבוא כבר נתבאר לעיל (באדרא רבא אות
 ט"ז ע"ש) וז"א לוקח מהם רק ט' אלף רבוא
 עלמין, שהם בחינת ימין ושמאל הכלולים

בתויה

שמאל, הנמשכות משערות דיקנא דז"א,
 הנקרא מזל, וז"ש, לאו בזכותא תלייא
 מילתא, אלא במזלא תלייא מילתא. כי
 לחם מן הארץ אינו מושפע רק בדינים ממזלא,
 משום שהמלכות ה"ס קו שמאל כנ"ל.
 ונודע, שהעליון כלול מכל אורות
 התחתונים, ואינו מקובל להתחתון, אלא אחר
 שכבר קיבל כל האורות התחתונים ממנו.
 ולפיכך אע"פ שהתחתונים מקבלים מטל הזה
 של הגלגלתא דרך ז"א והמלכות כנ"ל, אינו
 אלא טפות טפות, אבל בגמר התקון, דהיינו
 אחר שיקבלו התחתונים כל המוחין שהם
 מגלגלתא דעתיקא ולמטה, ויגיעו לקבלת
 הטל הזה שעל הגלגלתא דעתיקא, או יגמר
 כל התקון, דהיינו שתתקון המלכות דצמצום א'
 שהמיתה נמשכת ממנה, ואז יבולע המות לנצח.
 כי אין המלכות דצמצום א' מתוקנת עד
 שהתחתונים יקבלו כל המוחין מגלגלתא
 דאצילות ולמטה, דרך ז"א. וז"ש, וביה זמינן
 מתייא לאחייא שע"י טל הזה שעל הגלגלתא
 דעתיקא הנוסף טפין טפין לגלגלתא דז"א,
 כשהתחתונים יהיו ראויים לקבל ממנו, אז
 ישפיע ז"א להתחתונים כל הטל, שקבל
 מגלגלתא דעתיקא, בבת אחת, ויקומו המתים
 לתחיה, ויבולע המות לנצח. וז"ש לעיל
 (באדר' אות י"ז) ומההוא מלא דאנער
 מרישיה, ההוא ראייהו לבר, דהיינו ז"א,
 יתעררן מתייא לעלמא דאתי, דהיינו שאז
 ינער ז"א כל הטל מראשו בבת אחת, כנ"ל,
 ואז יחיו המתים.

ואין להקשות, כיון שהתחתונים כבר
 קבלו כל המדרגות שהם מגלגלתא דעתיקא
 ולמטה, אי"כ הם יכולים לקבל הטל ישר
 מגלגלתא דעתיקא, ולמה הם מקבלים אותו
 דרך גלגלתא דז"א. הענין הוא, כי התחתונים,

(דס"י דף רצ"ב ע"ב)

בגין דאריך כ אפיה לחייביא. אבל ארך אפים, אסוותא דאנפין. דהא לא אשתכח אסוותא בעלמא, אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין.
 קיט) [p בחללא דגולגלתא, נהירין תלת נהורין. ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה דאמינא, אחסנתיה דאבוי ואמיה, ותרין גניזין דלהון, ל דמתעטרן כלהו ברישיה, ואינון תפלין דרישא. מ לבתר מתחברן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא. נפקין כל חד בסטרוי, ומתפשטין בכל גופא.
 קכ) ואלין מתחברן בתרי מוחי. ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא, ואתעביד מניה תרי גווני כלילין כחדא. ומהאי נהיר אנפוי, ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי. והוא אקרי דעת, ס בדעת כתיב, י כי אל דעות ה' וגו', בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות. אבל לעתיקא קדישא ע סתימאה, לא נתכנו. מ"ט נתכנו להאי. בגין דירית תרין חולקי, וכתיב ו) עם חסיד תתחסד וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י) (ש"א ב) לעיל אות צב צ"י. כ) (שמואל ב כב) כ אנפוי. ל דמעטרן. מ ואלין מתחברן בתרי מוחי ותולדות פד צ"ד. ומוחא תליתאה כליל לון ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד בהאי סטרא וליג מן לבתר מתחברן עד בהאי סטרא. נ ונהיר ולא גרסינן ומהאי. ס בדא. ע לא גרסינן סתימאה.

דרך אמת [p עיין באור מאמר זה בפרדס בשער עצמות וכלים פ"ח ע"ש.

חב"ד דו"א

הסולם

מאמר

קכ) ואלין מתחברן בתרי וכו': ואלו ד' אורות מתחברים בב' מוחין, שהם חכמה ובינה, ובמוח הג' הכולל אותם ב' מוחין, ואחיו בצד זה ובצד זה, דהיינו בימין שהוא חכמה, ובשמאל שהוא בינה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים כלולים כאחד, דהיינו הימין שבו שהוא חסדים, והשמאל שבו שהוא חכמה, כלולים בו יחד, שמה מאיר פניו, גווני הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, כלומר שמאירים בגוון אבא שהוא חסדים ובגוון אמא שהוא חכמה, והוא קרא דעת. בדעת כתוב, כי אל דעות ה' וגו'. דהיינו לשון רבים, שהוא משום שהוא בב' גוונים, בחסדים ובחכמה, וע"כ, לו נתכנו עלילות. להאיר בחכמה ובחסדים, אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו. מהו הטעם שנתכנו לזה, לז"א. הוא משום שירש מן או"א ב' חלקים, דהיינו חכמה וחסדים, וע"כ כתוב, עם חסיד תתחסד, שמאיר לו בחסדים, עם גבור תמים תתמם. שמאיר לו בגבורות, דהיינו בהארת חכמה שבשמאל, שהוא השלמות, דהיינו בתמים, פירושו שלם. כלהן באות קכ"ב.

בהויה דאחורי הראש דא"א, שהם ט' אלף רבוא עלמין עם מלכות הכוללת אותם. כי קו האמצעי כולל ב' הקוין ימין ושמאל. אבל ב' היות שמב' צדדי הראש דא"א, שייכים לאו"א. כי או"א ה"ס ימין ושמאל. וז"א ה"ס קו האמצעי, וע"כ כל אחד לוקח מהבחינה שכנגדו בא"א.

מאמר חב"ד דו"א

קיט) בחללא דגולגלתא נהירין וכו': בחלל הגלגלת מאירים ג' אורות. דהיינו חב"ד. ואם תאמר, אתה אומר שלשה, הרי ארבעה הם, כמו שאמרתי, שהם ירושת אביו ואמו, דהיינו חו"ב, שהם בחינת או"א שירש, וב' חלקי הדעת הגנוז בהם, שמתעטרים כולם בראשו של ז"א והם תפלין ש"ר. ומשיב, בתחילה הם ארבעה אורות, ואח"כ מתחברים בצדדיו, כלומר שב' חלקי הדעת מתחברים בו לאחד, להכריע על חכמה ובינה וליחדם זה בזה, ונעשו ג' אורות, ומאירים ונכנסים בג' חללים שבגולגלתא, ויוצאים כל אחד בהצד שלו. זה בימין חה בשמאל חה באמצע, ומתפשטים בכל הגוף.

קכא והא בקשוט אוקימו חברייא, דכתיב, ז ויגד יעקב * לרחל כי אחי אביה הוא. פ ויגד, הא אוקמוה, דכלא רזא דחכמתא. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתיב בן יצחק. ז רמו, וכלא רמיזא בחכמתא. **קכב** ועל האי אקרי שלים ק בכלא. וביה אתחזי מהימנותא. ובג"כ כתיב, ויגד יעקב, ולא כתיב ויאמר.

קכג הני גווני, ר כמה דנהרין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. הכי מתפשטין בכל גופא, וגופא אתאחיד בהו. לעתיקא קדישא ט סתימא, לא נתכנו, ולא ייאן ליה, דהא כלא ה בחד אשתכח, א חידו לכלא, חיים לכלא. לא תלייא ביה דינא. אבל בהאי, לו נתכנו ב עלילות ודאי. **קכד** בגולגלתא דרישא, תליין כל אינון ג רבוון ואלפין מקוצי דשערין, דאינון אוכמין. ומסתבכין דא בדא, אחידן דא בדא, ד דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא, וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר ה נפקין נימין על נימין,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(בראשית כט) וארא מ צ"ג. זהר חדש צא פ וע"ד ול"ג ויגד; ל"ג מן ויגד עד וכי. צ ל"ג רמו. ק לכלא. ר ל"ג מן כמה עד מתפשטין. ט"ג של"ט. ט מוסיף סתימא דכל סתימין. ת אשכח בחד. א ל"ג חידו לכלא. ב ל"ג עלילות. ג רברבן. ד דאחיד. ה דנפקין.

חב"ד דז"א

הסולם

מאמר

קכג הני גווני כמה וכו': אלו הגוונים, של ימין ושמאל שבדעת, כמן שמאירים בעטרה של הראש, בבחינות אורות מקיפים, ונכנסים בחללי הגלגלתא, ומאירים בבחינות אורות פנימיים, כך מתפשטים בכל הגוף, שהוא חג"ת נה"י, והגוף מתאחז בהם, אבל לעתיקא קדישא הסתום לא נתכנו עלילות שאין בו חכמה, ואינן יפות לו, כי זה עתיקא קדישא נמצא לגמרי באחד, דהיינו באור החסדים בלבד, ואין הארת החכמה שולטת בו, וע"כ נמצא בו שמחה לכל, חיים לכל, ולא תלוי בו שום דין, אבל בזה, בז"א, לו נתכנו עלילות, ודאי, כנ"ל בסמוך. וע"כ יש כאן קרי וכת"ב, שהכתיב הוא לו עם ו', והקרי הוא לא עם א' (שמואל א' ב') שזה בעתיקא, וזה בז"א.

מאמר שערות נימין קוצין דראש ז"א **קכד** בגולגלתא דרישא תליין וכו': בגלגלתא של הראש, שהוא כתר, תלויות כל אלו הרבבות והאלפים קווצות השער, שהן שחורות ומסתבכות זו בזו, ואחוזות זו בזו, שאחוזות באור העליון המעטר ראשו מאבא, וממוחו שהאיר מאבא, ואח"כ יוצאים נימין, על נימין מן האור המתעטר בראשו מן אמא, ומשאר מוחי, דהיינו ממוח הפנימי דאמא וממוח

קכא והא בקשוט אוקימו וכו': והרי באמת העמידו החברים, שכתוב, ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. ויגד, הרי העמידו שהכל סוד החכמה הוא. כלומר שהמשכת החכמה נקראת הגדה. וכי בן רבקה הוא. **בן רבקה**, ולא כתוב בן יצחק, שזהו רמו, והכל רמו בחכמה. פירושי, שיש בחכמה אור זכר דהיינו המאיר ממעלה למטה, ואור נקבה, המאירה ממטה למעלה בלבד, וע"כ רמו שבן רבקה הוא שיש בו אור נקבה, ולא בן יצחק, כי אין בו אור זכר. כי יעקב ה"ס קו האמצעי המתקן את השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה בלבד (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ואין הכוונה שיצחק היה מאיר החכמה ממעלה למטה ח"ו, אלא שמדרגתו היתה כך, להאיר ממעלה למטה, אלא שנתקן בסוד העקדה שיאיר בבחינת קו אמצעי, שהוא ממטה למעלה. והרמו, ולא בן יצחק, הוא על מדרגתו המקורית, שהוא אור זכר. **קכב** ועל האי אקרי וכו': ועל זה נקרא יעקב תמים בכל. ובו נראית האמונה, כלומר שהשפיע חכמה למלכות שנקראת רחל ונקראת אמונה. והשפעת החכמה מכונה הגדה. וע"כ כתוב ויגד יעקב לרחל. שהוא יורה על השפעת החכמה, ולא כתוב, ויאמר.

(דפו"י דף רצ"ב ע"ב *) דף רצ"ג ע"א

מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא, ומשאר מוחי. וכלהו אחידן, ומסתבכי באינן
שערי דאחידן מאבא, ו בגין דאינן מתערבין דא בדא, ומסתבכין דא בדא,
קכה) ז וכלהו מוחי אחידן ח בגולגולתא, במוחא עלאה. וכלהו משיכן

חלופי גרסאות

ו ובגין. ז כלהו. ח ל"ג בגולגולתא.

שערות נימין קוצין דראש ז"א

הסולם

מאמר

כולן כלולות זו בזו. וז"ש ומסתבכין דא
בדא, כלומר שנכללות זו מזו. אחידן דא
בנהירו עלאה, שהדינים הללו אחוים
בהארה העליונה. כלומר, שהם גורמים לסדר
ג' קוין המאיר במוחין עליונים, שלולא הקדם
דינים האלו, לא היו יוצאים המוחין דג' קוין
(כנ"ל אות נ"ח) דמעטר ברישיה מאבא,
היינו השערות הנמשכות מקו ימין שנקרא
אבא, והיינו מקו ימין דד' מוחין שבגולגלתא
דז"א. כי ע"כ אומר דמעטר ברישיה, שהוא
מעטר אותו בגולגלתא שלו. וממוחא דאתנהיר
מאבא, היינו מקו ימין שבג' מוחין דג' חללי
גולגלתא שהוא מקבל מקו ימין דמוחין עליונים
שבגולגלתא. וע"כ אומר דאתנהיר מאבא.
וז"ש לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו
דמתעטר ברישיה, מאבא. דהיינו הנימין
היוצאות מקו שמאל שנקרא אמא והיינו מקו
שמאל דד' מוחין דגולגלתא דז"א. וע"כ אומר,
דמתעטר ברישיה, דהיינו בגולגלתא. ומשאר
מוחי, היינו מקו שמאל דג' קוין דישסות
שבמוחין הפנימים דז"א. ומקו אמצעי שלמעלה
בגולגלתא דז"א, שהוא דעת דאז"א. ומקו
אמצעי שבפנימיות המוחין שהוא דעת דישסות
מכל אלו נמשכות שערות, נימין, וקוצין, על
הגולגלתא. והטעם שנקבעו להיות על גולגלתא,
כבר נתבאר לעיל, שהוא מטעם היותה מתוקנת
בפ' דצלם (כנ"ל באד"ר אות ל"ד) ועיקר
התכללות כל הדינים הוא בדינים דקו ימין,
שה"ס שורש כל הדינים, שהם בחינת אבא.
וז"ש וכלהו אחידן ומסתבכי באינן שערי
דאחידן מאבא, דהיינו בדינים של זריעת
החולם שה"ס כניסת הי' לאויר שהוא שורש
השערות ועי' באד"ר אות קצ"ו. והכל הולך
למקום אחד.

קכה) וכלהו מוחי אחידן וכו': וכל
המוחין שבפנימיות חללי הראש שהם חב"ד
דישסות אחוים בגולגלתא, שהם חב"ד
דאז"א, שהוא מוח העליון. וכל המשכות
השערות

וממוח הדעת. וכולן אחוות ומסתבכות באלו
השערות האחויות מאבא. משום שהן מתערבות
זו בזו ומסתבכות זו בזו.
פירוש. כבר ידעת סוד השערות שהן
מלשון סערות. דהיינו דינים הבאים מג'
זריעות חולם שורק חירק (המבוארים לעיל
ב"א דף ט"ו ד"ה הריא ע"ש) שהם שורשים
לג' קוין ימין שמאל ואמצע. וכן מבחינת
המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים
ירדו תהומות (המבואר באד"ר נשא אות ר"ד)
גם ידעת שיש ב' מיני מוחין דחב"ד בראש
ז"א, א) ג' קוין בגולגלתא, שה"ס ד' מוחין
דאז"א, חכמה בינה ימין דדעת ושמאל דדעת
המבואר לעיל (באד"ר רבא אות קפ"א).
ב) ג' קוין בסוד ג' חללי גולגלתא, שה"ס ג'
מוחין חב"ד מישסות המבוארים לעיל (באד"ר
אות ק"צ). ולפיכך גם בשערות רישא יצאו
דינים וסערות מבחינת ג' קוין דאז"א
שבגולגלתא דז"א, ודינים וסערות מבחינת ג'
קוין דישסות שבמוחין שבג' חללים דראש
ז"א. והדינים והסערות היוצאים מבחינת קו
ימין, דאז"א ודישסות, שנקרא חכמה, הן
נקראות שערות. והסערות היוצאים מקו
שמאל דאז"א וישסות, שנקרא בינה הן
נקראות נימין. והסערות היוצאות מקו אמצעי
דאז"א וישסות הנקרא דעת, הן נקראות
קוצין. וההפרש בין שערות רישא לשערות
דיקנא ע"י באד"ר אות צ'.

וז"ש בגולגלתא דרישא וכו' קוצי
דשערי דאינן אוכמין. שהם הדינים דג'
נקודות הנ"ל, שמצד הדעת שהן הדינים דמסך
דחירק הן נקראות קוצין, ומצד החכמה שהיא
קו ימין, ששם עלית המלכות לבינה, הן
נקראות שערין. ומצד המסך דחירק שכולל
בתוכו גם דינים דמנעולא, שה"ס מלכות
הבלתי נמתקת בבינה (כנ"ל ל"ד דף י"ג ד"ה
ונתבאר) הן שחורות. כי המלכות, היא גוון
שחור. וזסו"ה קוצותיו תלתלים שחורות כעורב.
ואע"פ שיש בהן הרבה בחינות דינים מג'
זריעות וממחלוקת דשמאל וימין, כנ"ל, מ"מ
(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

• אתמשכן מתלת חללי דמוחא, אחידן במוחי • מתערבן דא בדא, בדכיא במסאבא. בכל אינון טעמין, ורזין, סתימין ומתגליין. ובג"כ כלהו מוחי • רמזין • באנכי י"י אלהיך וכו', כמה דנהורין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. קכו) כל אינון קוצין אוכמין, חפיין ותליין לסטרא דאודנין. והא אוקימנא, דבג"כ כתיב, (ח) הטה י"י אונך ושמע. מכאן אוקימנא, מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה, יסלסל ברישיה דמלכא, ויפנה שערי מעל אודנוי, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי.

קכו) בפלגותא דשערי, מתאחדא חד אורחא, בארחא דעתיק יומין, ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא, (ח) כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא, ואינון מפרשין רשתא לחייביא, דלא ידעין אינון ארחין. הה"ד, (ט) דרך רשעים כאפלה. וכל אלן תליין בקוצין תקיפין, ובג"כ כלהו תקיפין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (מ"ב יט) נשא סה צ"ק. (ז) (משלי ד) ב"ב • ס דאתמשכן. • ומתערבין ול"ג אחידן במוחי. כ רמזין; ורמזין. ל באוני ה'. מ מוסיף ואתמנן עלייהו כל מאריהון דיבבא ויללא ותליין.

שערות נימין קוצין דראש ז"א

הסולם

מאמר

קביעות לשערות להיותן סוד ל' דצלם, שמשם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, וע"כ מתבטל שורש השערות משם. אלא כל עוד שהוא בקטנות, השערות שעל הגלגלתא נמשכות ומכסות גם על האזנים והמצח, שזה יורה שיש גם בפנים כניסת ה' לאויר שהוא שורש הדינים והשערות. ואז אין תפלות התחתונים נשמעות, כי הדינים דשערות מכסות האזנים. אלא כשהאדם מסלסל בשערות המלך, דהיינו כשמוציא ה' מאויר, ומתגלים הג"ר דז"א, אז חוזרות השערות למקום קביעתן, דהיינו לגלגלתא בלבד והאזנים והמצח מתגלים, וכיון שיש לו ג"ר לז"א, התפלות נשמעות, וז"ש, מאן דבעי וכו', יסלסל ברישיה דמלכא דהיינו שיעלה מ"ן להוציא ה' מאויר, ויתגלה אור הג"ר בראש המלך, שהוא ז"א. ויפנה שערי מעל אודנוי, כי כשמתגלה הג"ר מתפנים האזנים והמצח משערות, ואז, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי. כי אין התפלות מתקבלות מטרם שמאירים הג"ר בז"א.

השערות נמשכות מג' חללי המוח, האחוזים במוחין העליונים, ומתערבות זו בזו, בטהרה בטומאה. כלומר, שהן טעמי הטהרה, וטעמי האזהרות על הטומאה. בכל אלו הטעמים, והסודות, הסתומים והמתגלים. משום זה כל המוחין מרומזים באנכי ה' אלקיך. וגו'. שה"ס רמ"ח מצות עשה וש"ס"ה לא תעשה הכלולות באנכי ה' אלקיך וגו'. שהם מסודרים, כמו שמאירים בעטרת הראש, דהיינו בדי מוחין דגלגלתא, והארטם נכנסת בג' חללי הגלגלתא בפנימיות הראש.

קכו) כל אינון קוצין וכו': כל אלו קווצות השערות השחורות תלויות ומכסות לצד האזנים, והנה למדנו, שמשום זה כתוב, הטה ה' אונך ושמע. מכאן העמדנו, שמי שרוצה שהמלך יטה אנו אליו, יסלסל השערות בראש המלך. כלומר שיכוון לתקן הדינים התלויים בשערות ראש דז"א, ויפנה השערות מעל אזניו, שלא יכסו על שמיעת התפלה, ואז ישמע לו המלך בכל מה שצריך.

פירוש. מקור השערות, הוא מקו ימין מסוד זריעת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות לבינה. ואינן דבוקות אלא על הגלגלתא שהוא בחינת ה' דצלם שממנה אין המלכות יורדת לעולם. משא"כ בסוד הפנים המתחילים מב' אזנים ומצח, אין שם מקום (דפ"י דף רצ"ג ע"א)

מאמר אורחא דפלגותא דשערי דז"א קכו) בפלגותא דשערי מתאחדא וכו': בהתחלקות השערות דז"א, מתאחו דרך אחד, בדרך התחלקות השערות דעתיק יומין, כלומר שמקבל שפעו ממנו, ומתחלקים ממנו, כל הדרכים של מצות התורה. כל בעלי יבבה ויללה

ואוקימנא באינון שעיען אתאחדן מאריהון נ דמתקלא, דכתיב, (ס) כל ארחות
 יי חסד ואמת. וכל כך, בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא.
 קכח) ובג"כ משתכחי כל חד כפום אורחוי, (ס) מחד מוחא באינון קוצין

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

נ דרחימותא. ס מוסיף בר מחד.

(ס) (תהלים כה) נשא נו צ"ב.

אורחא דפלותא דשערי דז"א

הסולם

מאמר

הנוטים לימין או לשמאל (כנ"ל אות קכ"ד).
 וז"ש כל מאריהון דיבבא ויללה תליין בכל
 קוצא וקוצא, דהיינו בעלי הדין המענישים
 ומביאים יבבה ויללה לעולם הם תלויים
 בדינים דקו אמצעי, דהיינו הנמשכים מדעת,
 המכונים קוצין. ואינון מפרשין רשתא וכו'
 שמפילים אותם ברשת שלהם. כי דרך רשעים
 כאפלה לא ידעו במה ישלשו. והם נופלים
 לרשת הדינים שבקוצי השערות. אמנם
 הצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם הולכים
 באורחא דפלותא דשערי, שהוא לבן ואין בו
 שערות כלל, שעליו נאמר, (שם) וארח צדיקים
 כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וכבר
 ידעת שיש בקו אמצעי ב' בחינת דינים
 דמנעולא ודמפתחא, שבעת שגלויים בו הדינים
 דמנעולא אין המוחין יכולים להתפשט בו,
 אלא אחר שממתיק המלכות לבחינת מפתחא
 אז מתגלים בו המוחין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה
 ונתבאר) וז"ש, וכל אלון תליין בקוצין
 תקיפין, שכל זה אמור בקוצין היוצאים
 מבחינת מנעולא, שהם דינים קשים, ואוקימנא
 באינון שעיען, דהיינו אותן הבאות מדינים
 דמפתחא, שהן חלקות, אתאחדן מאריהון
 דמתקלא, בהן מתאחזים בעלי המתקלא,
 שה"ס המסך דחירק המתוקן בבחינת מפתחא,
 (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג' בהסולם) שהוא
 גורם ליציאת המוחין דפנים בפנים, וז"ש
 שעליהם כתוב, כל ארחות ח' חסד ואמת,
 כדי שיתגלו המוחין דגדלות הכלולים מחסד
 וחכמה. הנקראים חסד ואמת. וכל כך, למה
 הם גורמים כל זה, הוא בגין דמשכין ממוחין
 פתימין דרהיטי דמוחא. שלהיות המסך
 דחירק מתוקן בסוד המתקלא שפירושו,
 שהחסדים יאירו ממעלה למטה, והחכמה ממטה
 למעלה, אז יכולים להמשיך ולגלות מוחין
 הסתומים שבשמאל, כי אז הם נכללים בחסדים
 דימין ולא זולת. כמ"ש בספד"צ הנ"ל.

מאמר קוצין שבכורא מחב"ד
 קכח) ובג"כ משתכחי כל וכו': עתה
 מברך הדברים ביתר ביאור. ומשום זה נמצא
 כל

ויללה תלויים בכל קוץ וקוץ שבשערות, והם
 פורשים רשת לרשעים שאינם יודעים אלו
 הדרכים. ז"ש דרך רשעים כאפלה, וכל אלו
 תלויים בקוצין הקשים. ומשום זה כולם קשים.
 והעמדנו, שבאלו קוצין החלקים מתאחזים
 בעלי המתקלא, שכתוב, כל ארחות ח' חסד
 ואמת. וכל כך הוא, משום שממשיכים ממוחין
 סתומים של השמאל, הנקראים רהיטי מוחא.
 פירושו, השערות, הם כל מיני דינים
 הנמשכים מתקוני ג' קוין שבמוחין כנ"ל.
 והלבן שבין השערות, רומז על חסד שאין בו
 דינים. כי מתוך שהצדיקים רואים הדינים
 המתפשטים לנוטים לימין ולנוטים לשמאל,
 הם יודעים דרך קו האמצעי החלק שאין בו
 שום שערות ודינים, שמקור הדרך הוזה הוא
 בגלגלתא דא"א כנ"ל (באד"ר אות ל"ג) שעליו
 נאמר וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
 נכון היום. ומאיר לאורחא דפלותא דשערי
 שבגלגלתא דז"א. וז"ש, בפלותא דשערי
 מתאחדא חד אורחא בארחא דעתיק
 יומין, שהצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם
 יונקים מאורחא דגלגלתא דא"א, המאיר
 באורחא דז"א. וכל תרי"ג מצות באים לעזור
 לאדם שילך בדרך אמצעי הוזה, שאין בו
 משערות דקו ימין ואין בו משערות דקו
 שמאל. כי רמ"ח מצות עשה מצילים אותו
 משערות דימין, ושס"ה מצות ל"ת מצילים
 אותו משערות דשמאל. וז"ש ומתפרשן מניה
 כל אורחוי דפקודי אורייתא. שכל מצוה
 מטלת אורה בדרך הלבן הוזה. ואין לשאול,
 הרי גם מקו אמצעי יש שערות ודינים. הענין
 הוא שהדינים שבו הם ג"כ מבחינת הנטיה לקו
 ימין או לקו שמאל, שהם מענישים אותם,
 כדי שילכו בקו האמצעי ממש, וכשמקבלים
 הדינים ההם, נשמעים לו ללכת בקו אמצעי,
 אבל ההולכים בקו אמצעי אין דינים כלל.

ולפיכך אחר שביאר בחינת הלבן שבקו
 האמצעי הנקרא אורחא דפלותא דשערי,
 מברך הדינים הנוהגים בקו האמצעי, שהם
 דעת, הנקראים קוצין, שהם מענישים את
 (דפו"י דף רצ"ג ע"א)

שעיען, אתמשכן מאריהון דמתקלא, דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת. קכט) ממוחא תניינא, באינון קוצין תקיפין, אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללא דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. מאי קא מיירי. אלא לא ידעו, כלומר לא ידעין, ולא בעאן למנדע, במה יכשלו. אל תקרי במה, אלא באימא יכשלו. באינון דמתאחדין בסטר דאימא. ם מאי סטרא דאימא. גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא.

קל) ממוחא תליתאה, באינון קוצין דאינון באמצעיתא, אתמשכן ותליין מאריהון ם דמידין. ואקרון אפין נהירין ולא נהירין. ובהני כתיב ן פלס מעגל רגליך. וכלא אשתכח באינון קוצין ץ דשערי דרישא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע ל"ג מאי סטרא דאימא. ף דמארין. ץ כ"ג הסולם; ושערי.

ט) (משלי ד) וישב עב צ"ה.

הסולם

מאמר

פירוש. מלמדנו בזה, שאע"פ שאמר לעיל, שבעלי יבבה ויללה יוצאים מקוצין הקשים, אין הפירוש מקוצין הקשים שבקו האמצעי, אלא מקוצין הקשים הכלולים בקו שמאל, כי שם מתכפלים הדינים שבהם, מחמת התכללותם בדינים דשמאל.

קל) ממוחא תליתאה באינון וכו': ממות הג', באלו קוצין שהם באמצע, כי כלול בו ימין שמאל אמצע, שהם שערות נימין קוצין, וע"כ אמר קוצין דבאמצע, נמשכים ותלויים בעלי מדין, שה"ס היושבים על כסא מדין, דהיינו המקבלים מבחינת החכמה שבמלכות, הממותקת בחסדים, שאז נקראת כסא מדין, וקיומם תלוי בקוצין דמוח הדעת, שה"ס המסך דחירק הנ"ל, ונקראים פנים מאירים ואינם מאירים, ולהיותם במלכות, הם פנים שאינם מאירים, ולהיותם מתוקנים מקו אמצעי דדעת, הם מאירים, ובאלו כתוב פלס מעגל רגלך, דהיינו שיהיו דבוקים בקו האמצעי שהוא פלס ומתקלא, ואז יהיו פנים מאירים, והכל נמצא באלו הקוצין דשערות הראש.

ונתבאר, אשר בחינת המתקלא שבמסך דחירק שבקו האמצעי הממשיכה המוחין הגדולים דפנים המאירים, היא נמשכת מן הקוצין שבקו ימין, ובחינת דינים הקשים הנמשכים ממסך דחירק שבקו האמצעי, מבחינת המנועולא שבו, הם מן הקוצין שבקו שמאל שהוא אמא, ובחינת מארי מדין, דהיינו המקבלים הארת החכמה ממלכות שנקראת חכמה תתאה, הם נמשכים מקוצין דקו אמצעי, שהוא השוקל את החכמה שלא תאיר ממעלה למטה

כל אחד מן הקוצין כפי דרכו, כלומר שיש בחינת קוצין בכל מוח ומוח מחב"ד, כי כלולים זה מזה, ויש בכ"א מהם שערות ונימין וקוצין, אבל ממות אחד מהם, דהיינו מוח האמצעי, שהוא דעת, נמשכים מאלו הקוצין החלקים שבו, בעלי המתקלא. שכתוב עליהם כל אורחות ה' חסד ואמת.

פירוש. אע"פ שהקוצין שה"ס דינין דקו אמצעי נמצאים בכל ג' המוחין, חב"ד, עכ"ז, מה שאמר, שמקוצין החלקים נמשכים בעלי המתקלא לגלות המוחין דפ"פ כנ"ל, זה נאמר רק על מוח הימין, שהוא בחינת קו ימין בכללו, אלא לא בבחינת שערות ונימין הנכללים בו אלא בקוצין החלקים שבו, שהם בחינת קו אמצעי. שה"ס המסך דחירק שעל ידו מכריח קו השמאל להתכלל בימין, שהוא המכונה מתקלא. והטעם שהוא מקוצין דימין, הוא, כי בחינת המפתח כשנקשרת בימין, היא בשליטת החסדים, ואז הם בסוד אספקלריא המאירה.

קכט) ממוחא תניינא באינון וכו': ממות השני, שהוא מוח השמאל שהוא בינה. באלו קוצין הקשים שבו נמשכים ותלויים בעלי יבבה ויללה הנ"ל, שכתוב בהם, דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. מה פירושו. ומשיב, אלא לא ידעו, כלומר, אינם יודעים ואינם רוצים לדעת במה יכשלו. אל תקרי במה יכשלו, אלא באמא יכשלו. דהיינו באלו הנאחזים במוח הב' שהוא בצד אמא. מהו צד אמא, היינו גבורה קשה שבשמאל, שממנה מתאחדים בעלי יבבה ויללה הנ"ל.

(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

קלא) מצחא דגולגלתא, מצחא p לאתפקדא חייביא על עובדיהון. וכד
 האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין, לאינון דלא מתכספין בעובדיהון.
 האי מצחא סומקא r כוורדא. ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא,
 s אתהדרת חוורא כתלגא. וההיא שעתא, עת רצון אקרי לכלא.
 קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. t זכי מצח,
 מצחא דעתיקא. ואי לאו, אשדי ח' בין תרין אתוון, כד"א s ומחץ פאתי מואב.
 קלג) ואוקימנא, דאקרי נצח באתוון רצופין. וכמה נצחים הוו. ואע"ג

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

(9 במדבר כד) תרומה רפב צ"ט. זהר חדש גב ט"ב q לאתקרא. r דוורדא. s אתחזרת. t לא גרסינן
 ש"ב גה ט"ג ש"מ"ו ט"ד ש"י"ב ש"ז.

מצחא דו"א

הסולם

מאמר

עובדיהון, דהיינו בשעה שהמצח מתגלה, כמו
 שמשיך, וכד האי מצחא אתגלייא, דהיינו
 כשיוצאת ה' מאויר, והשערות מתפנות מן
 המצח. מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא
 מתכספין בעובדיהון, דהיינו שנתעורר אז
 המחלוקת דימין ושמאל, ומתגלים דינים דימין
 וכן דינים דשמאל, על כל אותם הרשעים שאינם
 רוצים לקבל עליהם שליטת קו האמצעי.
 וז"ש האי מצחא סומקא כוורדא, דהיינו
 סוד דינים דשמאל, המכונה אדום, המענישים
 קשה את הרשעים הרוצים לינק משמאל בלי
 ימין. אבל ובשעתא דאתגלייא מצחא
 דעתיקא אבהי מצחא, שבו שליטת החסדים
 החשובים יותר מחכמה, להיותם בו ברצון
 (כנ"ל אות מ"ג) או, אתהדרת חוורא כתלגא,
 כי שליטת החסד דמצח הרצון דעתיקא, שה"ס
 גוון לבן מתגברת על הארת השמאל שבמצח
 ומחזירו ללבן. וההיא שעתא עת רצון
 אקרי לכלא. מפני שחסדים דמצח דעתיקא
 מאירים ברצון, ולא מחמת מסך וחסרון, וע"כ
 לא פג מהם מעלת החכמה, ויש בהם מעלת
 שניהם. ע"כ הם לרצון לכל. (כנ"ל אות מ"ג)
 (ועי' באד"ר אות קצ"ט).

למטה, בסו"ה פלס מעגל רגלך. ואלו, לפעמים
 הם בפנים מאירים, כשהם בשליטת קו האמצעי
 ולפעמים הם בפנים שאינם מאירים, כשהם
 בשליטת המלכות.

מאמר מצחא דו"א

קלא) מצחא דגולגלתא מצחא וכו':
 המצח של הגלגלת הוא מצח לפקוד הרשעים
 על מעשיהם. וכשמצח הזה מתגלה, מתעוררים
 בעלי הדין, לאלו שאינם בושים במעשיהם.
 מצח הזה הוא אדום כשושנה. ובשעה שמתגלה
 מצח של עתיקא, במצח הזה, הוא חוזר להיות
 לבן כשלג. ואותה שעה נקראת שעת רצון לכל.
 פירוש. כבר נתבאר, שאע"פ שלא נקבעו
 שערות, במצח ופנים דו"א, משום ששורש
 השערות הוא מהדינים דנקודת החולם, שהוא
 עלית ה' לאור ונעשה אויר, וקביעות הזו
 דו" באויר, הוא רק בגלגלתא (כנ"ל אות מ"ג)
 עכ"ז בקטנות, מטרם שיוצאת ה' מאויר,
 נמצאות השערות מכסות האזנים והמצח מפני
 שהאור הוא ו"ק בלי ראש, ובגדלות כשיוצאת
 ה' מאויר מתפנים השערות ונגלה המצח.
 שאז חוזרת ומתגלה החכמה, שנעלמה מכח
 כניסת ה' לאויר כנודע. והנה בא"א בעת
 ההיא מתגלה מצח הרצון, שפירושו, שהמצח
 שלו דוחה החכמה ובוחר בחסדים: ואז נמצאים
 החסדים ההם בבחינת רעוא דרעוין (כנ"ל אות
 מ"ג) משא"כ בז"א, שבעת שנתגלה המצח מן
 השערות, דהיינו בעת שהי' יוצאת מאויר,
 ובינה ותו"מ תחתון חוזרים להמדרגה, הרי
 יוצא ונעשה מהם בחינת קו שמאל, ומתעוררת
 אז מחלוקת בין ימין לשמאל, בסו"ה יעלו
 שמים ירדו תהומות (כנ"ל אות נ"ח).

קלב) ואוקימנא דאקרי נצח וכו':
 והעמדנו, שמצח, נקרא נצח באותיות הרצופים,
 בחילוף אות אות הסמוכה מתחלפת המ'
 במצח

ו"ש, מצחא לאתפקדא חייביא על
 (דפו"י דף רצ"ג ע"א)

דנצח א באטרא אחרא אסתלק, ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא. ובגין ב דשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, בגין דלא יתער דינין, גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה, וכל דינין אתכפיין ג ואשתככו ולא אתעבידו. קלד) בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין, לכל אינון דחציפין בעובדיהון. כמה דכתיב, א ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. והא עשרים אינון, ד' (א) למה. לקבליהון דד' מיתות ד בית דינא לתתא, דתליין מלעילא. ואשתארו עשרין. ובג"כ לא מענישין ה בי דינא עלאה, עד ו דישלים וסלקא לכ' שנין,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(צ) (תהלים עג).

א כ"ג הסולם; אחרא נצח; אחרא באטרא. ב דבשבתא; דבשעתא דשבתא. ג ואשתככו. ד בתי ה דינא. ו דשלים; עשרין.

מאמר

הסולם

מצחא דו"א

עשרים גבורות, המכונות עשרים בתי דין. וז"ש, והא עשרים אינון, ד' למה. ששואל למה אמר שיש כ"ד בתי דין במצח הרי אין יותר מעשרים, שהן ה' גבורות דשמאל, שבכל אחת ד' בחינות חו"ב תו"מ. ומשיב, לקבליהון דד' מיתות בית דינא לתתא, דתליין מלעילא, כלומר, שמשיב, שגם המלכות, שנקראת ב"ד של מטה מצד הדין שבה אשר ד' בחינות חו"ב תו"מ שבה, ה"ס ד' מיתות ב"ד, גם הם כלולות ונמשכות מה' גבורות שבדעת, וע"כ יש צמחן כ"ד בתי דינים.

ונודע שסוד כ"ד ספרים, אשר בתורה נביאים וכתובים ה"ס ז"א ומלכות. כי התורה ה"ס חג"ת דו"א, ונביאים ה"ס נה"י דו"א, וכתובים. ה"ס מלכות. גם ידעת שבז"א יש י"ב צירופים שהם ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. ועד"ז י"ב בחינות במלכות שהן ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. והן כלולות זה מזה, ויש, כ"ד בחינות בז"א, וכ"ד בחינות במלכות. וז"ש, במתניתא וכו' לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא, דהיינו כנגד כ"ד ספרים שהם בז"א ומלכות, שה"ס י"ב דו"א וי"ב דמלכות הכלולים בתורה, שה"ס ז"א. שאלו כ"ד בחינות יוצאות מקו האמצעי שנק' תורה, שהוא שופט. אשר הימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) והוא מעניש בסוד הדינים דמסך דחיריק, לכל הרשעים הרוצים להמשיך חכמה משמאל ממעלה למטה, ולפיכך נבחנות כ"ד הבחינות היוצאות מג' קוין בז"א ובמלכות, בשם כ"ד בתי דינים. וז"ש בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפין

דמצח בנ', ונעשה הצירוף נצח. שזה יורה שמאיר במצח אור הנצח דעליון, כי נה"י דעליון מתלבשים בתחתון. ואע"פ שנצח במקום אחר הוא עולה, כי נצח דעליון מתלבש במקום חסד דתחתון, אין זה קושיא, כי יש נצחים אחרים המתפשטים בכל הגוף. כלומר שנצח דעליון מתלבש בכל הצד ימין דתחתון, בימין דראש, ובימין דחג"ת דגוף, שהוא חסד דתחתון, בימין דנה"י דגוף שהוא נצח דתחתון. וע"כ יש ג' נצחים דעליון, המתלבשים בתחתון, ונצח שבימין דראש מאיר במצח של התחתון. והטעם שהמצח נקרא נצח, הוא משום שנוצח הדינים, משום שבשבת בשעת תפלת המנחה, כדי שלא יתעוררו דינים, מגלה עתיקא קדישא את המצח שלו וכל הדינים נכנעים ונשקטים ואינם נעשים (כמ"ש זה לעיל אות מ"ה).

קלד) בהאי מצחא תליין וכו': במצח הזה תלוים כ"ד בתי דינים לכל אלו המחוצפים במעשיהם, כמ"ש, ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. שואל, והרי כ' בתי דינים הם, וד' למה נוסף עליהם. ומשיב שד' הוא כנגד ארבע מיתות בית דין התחתון התלויות למעלה, ונשארו רק עשרים בתי דין למעלה. ומשום זה בית דין של מעלה אינם מענישים עד שישלים ועולה לכ' שנים, שהם כנגדם של כ' בתי דין. כברייתא הסתומה שלנו למדנה, שהם כנגד כ"ד ספרים הכלולים בתורה.

פירוש. כ"א אודנין ומצחא הם חב"ד (כנ"ל אות כ"ו) ונמצא המצח, שהוא דעת. והדעת ה"ס קו האמצעי, הכולל ה' חסדים חג"ת נ"ה מימין, וה' גבורות חג"ת נ"ה משמאל. ואלו ה' גבורות שמשמאל, יש בכל אחת מהם ד' בחינות חו"ב תו"מ, והן (דפו"י דף רצ"ג ע"א *) דף רצ"ג ע"ב)

לקבליהון דכ' בתי דינא. במתניתא סתימאה דילן תנינו, לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא.

קלה) עיינין דרישא, אינון עיינין דלא מסתמין מנייהו חייביא. עיינין דניימין ולא ניימין. ובג"כ אקרו ^ק עיניו כיונים. מאי יונים. כד"א, ^ר ולא תונו איש את עמיתו. וע"ד כתיב, ^ט ויאמרו לא יראה י"ה וגו'. וכתוב ^ה הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא, ^ז שערי ^ח דמתשערן בשעורא ^ס שלים. מאינון שערין תליין, אלף ו' מאה מארי דאשגחותא, לאגחא קרבא. וכדין קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עיינין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז שארי. ח דמשלכן. ט ל"ג שלים.

ק (שיר ה) לעיל אות נא צ"ש. ר (ויקרא כה) יתרו
נה צ"כ. ש (תהלים צד). ח (שם).

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

הימין, כמ"ש לפנינו, ואז כבר העינים נסתרות מהם, ואומרים לא יראה י"ה, וע"כ אינם שומרים את עצמם מהם, שאינם מפחדים לחטוא. וז"ש, ובג"כ אקרו עיניו כיונים וכו' כי הרשעים מתאנים ע"י העינים שלו, כי מחמת חטאם הן נבחנות אליהם, שהם ישנות, ואינון משגיחות על העולם. שזוהו אונאה, כי רק מעשיהם גרמו להם זאת, וע"כ נקראות עיניו כיונים. וז"ש, דניימין ולא ניימין, שלרשעים הם ניימין, כמ"ש ויאמרו לא יראה י"ה, ולצדיקים לא ניימין. כמ"ש הנוטע און הלא ישמע היוצר עין הלא יביט.

קלו) תקונא דעל עינא וכו': התקון שעל העין, הוא השערות המשוערות, שבסוף המצח מעל העינים, בשיעור שלם. מאלו השערות תלויות אלף ושבע מאה בעלי השגחה לעשות מלחמה, ואז עומדות כולן משלשול שלהן דהיינו שמפסיקות את ההשתלשלות שלהן שעל העינים לכסותן שהשערות נגבהות מעל העינים והעינים נפקחות.

פירוש, כבר נתבאר לעיל, אשר מקום השערות הוא על הגלגלתא להיותה בחינת פ' דצלם שאין הי' יוצאת מאויר אשר שם, אבל המצח, ששם מתחיל ל' דצלם, ששם יוצאת הי' מאויר בעת גדלות, הוא חלק משערות עכ"ז, נשארו בו שערות ממעל לעינים, והוא מטעם, כי שערות אלו הן מן הדינים דמסך דחירק דקו אמצעי שבכחם הוא מיוחד הימין והשמאל לפתוח הארת החכמה ע"י התכללותה בימין, ולפיקח הן מוכרחות להשאר. וז"ש תקונא

דחציפין בעובדיהון, שהמצח, שה"ס הדעת, שהוא ז"א, מענישם כנ"ל. וז"ש, כמה דכתיב ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון, כי הרשעים המחוּצפים אינם חפצים להדבק בדרכי קו האמצעי שה"ס דעת שבמצח, ואומרים איכה ידע אל ויש דעה בעליון, ולפי שהם מחציפים פניהם לחלוק על הכרעת הדעת, ע"כ נענשים קשה מכ"ד בתי דינין שבדעת. (ועי' באדר אות ר"ג).

מאמר עיינין דז"א

קלה) עיינין דרישא אינון וכו': העינים שבראש ז"א, הן עינים שהרשעים אינם נשמרים מהם. הן עינים שישנות ואינון ישנות. כלומר לפעמים ישנות ולפעמים אינון ישנות. ומשום זה נקראות, עיניו כיונים. מהו יונים. הוא כמו שאתה אומר, ולא תונו איש את עמיתו. דהיינו חלושן אונאה. כי לרשעים נדמה, שהן ישנות, כלומר שאינון משגיחות על העולם. וע"כ כתוב, ויאמרו לא יראה י"ה ולא יבין וגו' וכתוב, הנוטע און הלא ישמע וגו'.

פירוש, העינים דז"א ה"ס השגחה בשכר ועונש. ופעם הוא נגלה ופעם הוא נסתר, כי בעת שהתחוננים מטיבים מעשיהם זוכים להשיג השגחתו והוא ער לא ינום ולא יישן. ואם מריעים מעשיהם, ההשגחה נסתרת ואומרים לא יראה י"ה וגו'. שזה נבחן כשינה. בסוד אלהיהם ישן הוא. וז"ש, עיינין דלא מסתמין מנייהו חייביא, כי בעת שמריעים מעשיהם, נמצאים מגבירים קו שמאל על ^(דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קלז) כסותא דעל עיינין, גבינין מתאחדן בהו. ואלף . וד' מאה . כ רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, ואינון אקרון כסותא דעיינין. וכל אינון דאקרון עיני יי, לא פקחין, ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין, מתפרשן אינון תתאי מעלאי. ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עיינין, ואתחזי כמאן דאתער משינתיה. אסתחרו עיינין וחמא לעינא

חלופי גרסאות

י כ"ג הסולם; ל"ג וד' מאה. כ ורבון.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

ומשום זה כתוב, עורה למה תישן ה' וגו'. פירוש בעת שהי' יוצאת מאויר, ובינה ותו"מ שנפלו מהמדרגה חוזרים להמדרגה, יוצא אז קו שמאל בהמדרגה מע"ס כח"ב תו"מ. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) שה"ס נקודת השורק. ואז אין השמאל רוצה להתיחד עם הימין, ומחמת זה נמשך כסות המעלים את החכמה שבשמאל שלא תוכל להאיר. וה"ס כסות העינים. שמטרם שאור החכמה המכונה עינים, מתיחד עם החסדים, עולה כסות על כל ע"ס שבעינים, ומכסים הארתו. אלא אח"כ אחר ביאת קו האמצעי, שעם המסך דחירק שבו כופה את קו השמאל שיתיחד עם החסדים דימין. עי"ז שממעט השמאל מג"ר שלו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אז מתיחדת החכמה עם החסדים והעינים נפקחות. ומיעוט הג"ר דשמאל שנעשה ע"י קו האמצעי, בקע גם את הכסות המכסה את השמאל, שהג"ר דכסות שנתרוממו למעלה מורים על הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל. והו"ק דכסות שנשארו למטה מורים על ו"ק דחכמה שנשארו בעינים. שז"ס פתיחת העינים.

וז"ש כסותא דעל עיינין גבינין מתאחדן בהו, שהשערות המתאחזים בכסות העינים, מורות על דינין דמסך דחירק של קו האמצעי, הפועלים שם לבקוע הכסות ולפקוח העינים. וז"ש, ואלף וד' מאה רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, כי ג' קוין הי"ס ג' אלפי רבוא, וכיון שהשמאל שולט בלי ימין אין שם אלא קו שמאל, וגם חצי השמאל, דקו האמצעי, שהם אלף ות"ק רבוא. אלא מטעם חסרון המלכות משם שעלתה ונכללה בבינה, נבחנום לאלף וד' מאה רבוא. ואינון אקרון כסותא דעיינין, ששליטה זו של צד השמאל בלי ימין הנבחה לאלף וד' מאה רבוא, הוא הנעשה כסות על העינים, להעלים או החכמה. כנ"ל. וז"ש, וכל אינון דאקרון עיני ח', לא

תקונא דעל עינא שהן השערות שנשארו בסיום המצח, שערי דמתשערין בשעורא שליב, כן הן פועלות בעת השלמות בעת שכבר יצאה הי' מעינים, ונגלתה החכמה, אז הן פועלות ליחד החכמה עם החסדים, שאז ומתפקחין עיינין, שיכולות להאיר. אבל מטרם שקו האמצעי מיחד עם שערות אלו את החכמה והחסדים זה בזה, אינן יכולות להאיר, ונבחנות או לישנות, וסגורות. כי חכמה בלי חסדים הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף ט"ז ד"ה נפק) וז"ש, תליין אלף וז' מאה וכו' לאגחא קרבא. כלומר, שהשערות אלו עושות מלחמה לקיים אלף וז' מאה בעלי השגחה. כי ע"י מסך דחירק מתקיימים הארת ב' הקוין, אלא הימין מאיר ממעלה למטה, מפני שיש בו ג"ר, ונבחנות אלף שכל ספירה כלולה ממאה. וקו השמאל חסר ג"ר, כי אינו מאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וע"כ אינו אלא ז' מאה, דהיינו ז"ס, שכל אחת כלולה ממאה.

קלז) כסותא דעל עיינין וכו': הכסות שעל העינים מתאחזות בהם גבות, דהיינו שערות קטנות, ונקראים שניהם עפעפים, או כסות העין. ואלף וד' מאה רבבות בעלי מגן מתאחזים בהם, והם נקראים כסות העינים. וכל אלו הנקראים עיני ה', שהם הארת החכמה המכונה עינים, כי כח"ב תו"מ דראש נקראים, גלגלתא, עינים, און, חוטם, פה אינם נפקחים ואינם מתעוררים, חוץ בזמן שאלו כסותים דגבינות שעל העינים מתחלקים התחתונים מן העליונים, כלומר, שחלק התחתון נחלק מן חלק העליון, ובשעה שנחלקו גבות התחתונות מן העליונות, ונותנות מקום להשגיח, נפקחות העינים, ונראות כמי שנעור משנתו, מסבבות העינים ורואות לעין הפקוח דא"א, ומתרחצות בהלבן שלו. וכשמתרחצות בהלבן נכנעים כל בעלי הדין של ישראל, (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

פקיחא, ואסתחן בחורא דיליה. וכד אסתחיין, אתכפיין מאריהון דדינין לישראל. ובג"כ כתיב, א עורה למה תישן יי הקיצה וגו'.

קלח) ארבע גוונין אתחזיין באיגון עיינין. מאיגון נהירין ד' בתי דתפילין, דנהרין ברהיטי מוחא. ז' דאקרון עיני י ה'. ואשגחותא נפקי, מגוון אוכמא דעינא. כמה דאוקימנא מ באדרא, דכתיב ב על אבן אחת שבעה עינים. ואיגון גוונין מתלהטין נ בסטרייהו.

קלט) מסומקא, נפקין אחרנין, מארי דאשגחותא לדינא. ואיגון אקרון, א עיני יי משוטטות בכל הארץ. משוטטות, ולא משוטטים. בגין דכלהו דינא. מירוקא, נפקין אחרנין, דקיימין לגלאה עובדין, בין טב ובין ביש. דכתיב ד כי עיניו על דרכי איש. ואלין אקרון, ה עיני יי משוטטים. משוטטים, ולא משוטטות. בגין דאיגון לתרין סטריין, לטב ולביש. מחוורא, נפקין כל איגון רחמי, כל

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ל ל"ג ה', מ ל"ג באורא. נ בסטרהא.

א) (תהלים מד) נשא סה צ"צ. ב) (זכריה ג) נשא קכו צ"ת. ג) (ד"ה ב טו) ב"ב סו צ"א. ד) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. ה) (זכריה ד) ב"ב סו צ"א.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

ואדום הוא גבורה, וירוק הוא ת"ת הכולל נה"י, ישחור הוא מלכות. והראיה יוצאת מצבע השחור שבעין, שהוא המלכות, כמו שהעמדנו באדרא רבא (אות ר"ט) שכתוב, על אבן אחת שבעה עינים, והם גוונים הלוהטים מבחינתם. כלומר ששבע בחינות חג"ת נה"י היוצאות מן השחור שבעין, עליהן נאמר, על אבן אחת, שהוא מלכות, שבעה עינים. ז' בחינות המלכות.

קלט) מסומקא נפקין אחרנין וכו': מגוון אדום, שבעינים יוצאות שבע עינים אחרות, שהם בעלי השגחה לדין. כי גוון אדום הוא קו השמאל שהוא דין. והן נקראות עיני ה' משוטטות בכל הארץ. משוטטות כתוב בלשון נקבה, ולא משוטטים בלשון זכר, שהוא מפני שהן כולם דין. מגוון ירוק שבעין, יוצאות שבע עינים אחרות, העומדים לגלות המעשים של האדם, בין טוב ובין רע, שכתוב, כי עיניו על דרכי איש. ואלו נקראים עיני ה' משוטטים. משוטטים בלשון זכר, ולא משוטטות בלשון נקבה, משום שהם לב' צדדים לטוב ולרע. כי גוון ירוק הוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל, שהם חסד ודין. וע"כ הוא בלשון זכר. כי חסד מאיר באור הזכר, מגוון לבן שבעין, יוצאים כל אלו הרחמים, וכל הטוב הנמצא בעולם להטיב לישראל, שאז מתרחצים כל אלו שלשה גוונים, אדום ירוק ושחור, בגוון הלבן, שהוא רחמים, כדי לרחם עליהם.

אלין

לא פקחין ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין מתפרשן איגון תתאי מעלאי. דהיינו שהכסות סוגר את העינים עד שבא קו האמצעי, וממעט את הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שה"ס השערות שבכסות, ועם הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל נבקעת הכסות, והג"ר שבו עולים למעלה, והו"ק שבו יורדים למטה כנ"ל. וז"ש ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא כי בזה שנתמעטו הג"ר דשמאל וגבות העליונות נסתלקו למעלה ונפרשו מתחתונות, נמצאת החכמה מתיחדת בחסדים, ואז הארת החכמה המכונה עינים משגיחה בהנהגה. מתפקחין עיינין ואתחזי כמאן דאתער משינתיה, כי מטרם שבא קו אמצעי היה הכסות מכסה העינים, ונבחן זה לשינה, ועתה כשנפקחו נבחן זה כמו שמקיץ משנתו. וכשהן נפקחות מקבלות או חסדים מעינא פקיחא דעתיקא. וז"ש, וחמא לעינא פקיחא וכו'.

קלח) ארבע גוונין אתחזיין וכו': ארבעה צבעים נראים באלו העינים דו"א. שהם לבן אדום ירוק שחור, כנגד חו"ב תו"מ. מאלו מאירים ד' בתים של התפילין המאירים בחללי המוח כלומר, הפרשות הן המוחין, והבתים, בחינת חללי המוחין. והבתים הם בחי' ו"ק, והפרשות הן ג"ר. והארות עינים הן ו"ק, ע"כ משפיעים לבתים. ז' הם שנקראים עיני ה', שהם ז"ס חג"ת נה"י שבעין, שלבן הוא חסד, (דפ"י דף רצ"ג ע"ב)

אינון טבאן, דמשתכחי בעלמא, לאוטבא להו לישראל. וכדין ם אסתחין כל אינון תלת גווני, לרחמא עליהו.

קמ) אלין גווינן מתערבין דא בדא, ואתדבקן דא בדא. כל חד אוזיף לחבריה מגווי דיליה, בר מחוורא, דכלהו כלילן ביה כד אצטריך, והוא חפי על כלא. כל גווינן דלתתא, לא יכלין כל בני עלמא, לאסחרא לון חוורא, לאוכמא לסומקא ולירוקא. והכא באשגחותא חד, כלהו ם אתאחדן ואסתחין בחוורא.

קמא) גבינוי לא ן משתככי, ץ בר כד בעיין ן גווינן דחוורא לאשגחא, בגין דגבינין יהבין אתר לאשגחא, לכלהו גווינן. ואי אינון לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא. גבינין לא קיימין, ולא משתככיין שעתא חדא ך שלימותא, אלא פקחין וסתמין, ם סתמין ופקחין, משום עינא פקיחא דקאי עליהו. וע"ד כתיב, ן והחיות רצוא ושוב. ן והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו) (יחזקאל א) לעיל אות לו צ"ם. ם אסתחרן. ם אסתחרן. ן משתכחין. ץ ל"ג בר. ן ל"ג גווינן דחוורא; גבינין; גווינן ול"ג דחוורא. ך שלימתא. ם סתמין ופתחין. ן הא אוקימנא ולא גרסינן כתיב.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

דא ברדא ואתדבקן דא בדא, כל חד אוזיף לחבריה. כי אין שלמות לאחד, זולת ע"י התכללותו עם חברו. ונבחן ששואל אור ממנו כדי לקיים שליטתו. אמנם מראה לבן, שהוא קו ימין, הוא עיקר האור, שהוא יכול להאיר בלי קוין האחרים עכ"פ בבחינת ו"ק, משא"כ קוין האחרים בלי קו ימין שהוא חסד הם חשכים לגמרי. וז"ש, בר מחוורא דכלהו כלילן ביה. שכולם צריכים אליו, והוא אינו צריך אליהם, כי יכול עכ"פ להאיר בבחי' ו"ק. בלי התכללות עם אחרים.

קמא) גבינוי לא משתככיין וכו': הגבות אינן שקטות, חוץ כשגוויי הלבן רוצים להשגיה, משום שהגבות נותנות מקום לכל הגוונים להשגיה. ואם הן אינן נותנות מקום, אין שום גוון יכול להשגיה ולהסתכל. הגבות אינן עומדות במקום אחד, ואינן שקטות שעה אחת שלמה, אלא פוקחות וסוגרות סוגרות ופותחות, משום העין המפקחת העומדת עליהן. וע"כ כתוב, והחיות רצוא ושוב. וכבר העמדת.

פירושו. כבר נתבאר לעיל (באות קל"ז) שעם יציאת קו השמאל יוצאות הגבות, דהיינו הכסותים, ומכסות את העינים, מטעם שאין השמאל יכול להאיר בלי חסדים שמימין. גם נתבאר שם, שעם יציאת קו האמצעי, הוא ממעט

קמ) אלין גווינן מתערבין וכו': אלו ד' גוונים הנ"ל, מתערבים זה בזה, ומתדבקים זה בזה, כל אחד משאיל לחברו מן הגוון שלו, חוץ מגוון לבן שהכל כלולים בו, כשצריכים אליו, והוא מכסה על הכל. כל הצבעים שלמטה הגשמיים כל בני העולם אינם יכולים להחזיר את השחור והאדום והירוק למראה לבן, וכאן בהשגחה אחת כל ג' הגוונים שחור אדום ירוק מתאחדים ומתרחצים בגוון לבן. דהיינו שחוזרים להיות לבן שהוא חסד.

פירושו. ד' הגוונים שבעין ה"ס ג' קוין המכונים לבן אדום ירוק. ומלכות המקבלת ג' הקוין, שהיא מראה שחור. וג' קוין, צריכים זה לזה, שאין שלמות לאחד בלי חברו עם חברו, כי קו ימין בלי התכללות משמאל הוא ו"ק חסר ג"ר. וקו שמאל בלי ימין הוא חשך ואינו יכול להאיר כלל. ושניהם ימין ושמאל אינם יכולים להתכלל זה בזה בלי התכללות מקו אמצעי, הממעט ג"ר דשמאל ומיחדו עם הימין, וקו אמצעי אין לו אלא האור של ימין ושמאל מה שמקבל ע"י שמיחד אותם, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א רפ"ז ד"ה תלת) הרי שכל קו שואל אור מחברו להתכלל בו הלבן מן האדום והאדום מן הלבן ושניהם מן הירוק. וז"ש. אלין גווינן מתערבין (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קמב) כתיב ז' עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן, וכתוב ח' תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה וגו'. דהא ירושלם בעיא כן, דכתיב, ט' צדק ילין בה. ובג"כ ירושלם, ולא ציון. דכתיב, י' ציון במשפט תפדה וגו', דכלא רחמי. קמג) עיניך, עיניך כתיב, כ' עינא דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. השתא, עיני יי' אלהיך בה, לטב ולביש, כמה ב' דאתחזי. ג' בג"כ לא אתקיימו בקיומא תדיר. והתם ד' עיניך תראינה ירושלם, כלא לטב, כלא ברחמי. דכתיב, וברחמים גדולים אקבצך.

חילופי גרסאות

מסורת הוור

ז' (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. ח' (דברים יא) ויחי רע צ"א. ט' (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. י' (שם) צו סו צ"ע. כ' (שם נד) משפטים ככב צ"ל. א' ל"ג עינא. ב' מוסיף דאתחזי לסומקא ולירוקא והכא באשגחותא חדא כלהו אסתחרן ואסתחין בחוורא גבינוי לא משתכחי כד בעין גוונין לאשגחא. ג' גורס בג"כ וכו' עד תדיר באות קמ"ד לפני מאן היא ה"א. ד כ"ג הסולם; עיניך.

עינין דז"א

הסולם

מאמר

משך זמן הארת החכמה אין נסיעת ג' קוין נפסקת חוץ מכשרוצה להשפיע גוון לבן, שהוא חסדים, או נפסקה הנסיעה, ומ"ש, ולא משתכחין שעתא חדא שלימותא, פירושו, שאינן נשקטות לעמוד בקו אחד, בשמאל לבדו, או בימין לבדו. כי ג' קוין מכוונים ג' שעות (כמ"ש לעיל פרשת נח אות ס"ח, ובפרשת שלח אות קסז. ד"י).

קמב) כתיב עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן, וכתוב תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה וגו'. כי ירושלם צריכה כן, כלומר שירושלים שהיא המלכות צריכה שתהיינה עיני ה' שה"ס חכמה, בה. כי מקום גילוי החכמה היא במלכות, שנקראת חכמה תתאה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) שכתוב, צדק ילין בה, וצדק, ה"ס הדינים הנמשכים מהארת החכמה דשמאל המאירה במלכות. ומשום זה, כתוב ירושלים ולא ציון. כי ציון ה"ס פנימיות של המלכות, שה"ס הארת החסדים. שכתוב, ציון במשפט תפדה וגו' שהכל הוא רחמים, כי צדק הוא דין דשמאל ונוהג בירושלים, ומשפט הוא רחמים דז"א ונוהג בציון.

קמג) עיניך עיניך כתיב וכו': עיניך תראנה ירושלים, כתוב עיניך לשון יחיד, שמורה על עין של עתיקא קדישא הסתום מכל, שב' עינים שלו חוזרות לאחת, משום שהן חוזר גו חוזר (כנ"ל באד"ר אות מ"ב) וזה יהיה לעתיד לבא, אבל עתה, כתוב, עיני ה' אלקיך בה, דהיינו ב' עינים, שהן, לטוב ולרע, כמו שראוי להיות. משום זה אינן מתקיימות כך בקיום תמיד, אלא לעתיד תחזורנה להיות עין אחת

ממעט הג"ר דשמאל, שעם זה בוקע הכסות, ומחציתה העליון עולה למעלה ואז נפקחות העינים. ע"ש. וז"ש, ואי אינון לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא כי אם הגבות אינן נפקחות ע"י קו האמצעי הרי הגבות מכסות העינים ואינן יכולות להשגיח. גם ידעת, שאין החכמה מאירה אלא בשעת נסיעת ג' קוין כלומר בשעת יציאתם לשלוט בזה אחר זה, תחלה קו הימין ואח"כ קו השמאל, ואח"כ קו האמצעי, וכן חוזר חלילה. אבל אם הם נחים, נפסקת החכמה ואינם משפיעים רק חסדים (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וגו') וז"ש, גבינון לא קיימין ולא משתכחין, שעתא חדא שלימותא, כי הארת החכמה מכוונה ראית העינים, אשר אינה מאירה רק בשעת נסיעת ג' קוין, ולפיכך כשמתחילה יציאת קו השמאל נמשכת הכסות ומכסה העינים, וכשיוצא קו האמצעי הוא בוקע הכסות ומרים מחציתה למעלה, ואח"כ חוזר חלילה, כשמגיע זמן יציאת קו השמאל מתכסות העינים ונסגרות, ואח"כ כשמגיע זמן יציאת קו האמצעי חוזרות ונפקחות, וכן כל משך הזמן של הארת החכמה נוסעים ג' הקוין בזה אחר זה וחוזרים חלילה. ואם הם נחים נפסקת החכמה שנקראת ראית העינים, ומתחיל אור החסדים. וז"ש אלא פקחין ופתמין פתמין ופקחין, משום עינא פקחא דקאי עלייהו, כלומר כל זמן שעינא פקחא עומדת עליהן להשפיע בהם סוד הראיה הן נפקחות ונסגרות נסגרות ונפקחות בכח נסיעת ג' הקוין שאינה נפסקת, בעת הארת החכמה. וז"ש, גבינוי לא משתכחין, בר כד בעיין גוונא דחוורא לאשגחא, כי כל (דט"י דף רצ"ג ע"ב)

קמד) תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה. ה מרשית חסר א' כתיב, ולא ו ראשית באלף. מאן היא. ה"א דלתתא. ולעילא כתיב, ה השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מאי ז טעמא השליך משמים ארץ. משום דכתיב מ אלביש שמים קדרות, ועיינין בקדרותא, בגוונא אוכמא אתחפו.

קמה) מרשית השנה, מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי', חזר ופירש, מרשית השנה, דהוא דינא בלא אלף, ודינא אתאחד ה מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. ועד אחרית שנה, ט אחרית שנה ודאי דינא אשתכח. דהא כתיב, צדק ילין בה, דהיא אחרית השנה.

קמו) ת"ח, א' בלחודוי אקרי ראשון, דכר. באלף סתים וגניז. מה דלא אתידע. כד אתחבר האי אלף באתר אחרא, אקרי ראשית. ואי תימא דאתחברא. לא. אלא אתגליא ביה, ונהיר ליה, וכדין אקרי ראשית. ואפילו בהאי ראשית,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ל) (איכה ב) ב"א רי צ"ג. מ) (ישעיה ג) וישב כב צ"ג. ה ל"ג מרשית. ו מראשית. ז ל"ג טעמא. ח כ"ג הסולם; בסטרהא. ט ל"ג אחרית שנה. י מלה. ו) (ישעיה א) לעיל אות קמב צ"ט.

מאמר

הסולם

עיינין דז"א

קמו) ת"ח א' בלחודוי וכו': בוא וראה הא' בלבדה נקראת ראשון, שהוא זכר. כי באלף סתום וגניז מה שלא נודע. כשמתחברת א' זו במקום אחר, נקרא המקום ראשית. ואם תאמר שנתחברת. לא. אלא שנתגלית בו ומאירה בו. ואז נקרא ראשית. ואפילו בראשית ההוא אינו משגיח בירושלים, כי אם היתה מקבלת מראשית הזו, היתה מאירה תמיד, ולא היה זיווגה נפסק. אבל מרשית כתוב, בלי א', וע"כ זיווגה נפסק. ולעולם הבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם, אשר הא' שנקראת ראשון, תאיר לציון שהיא מלכות.

פירוש. ג' מיני חכמה נמצאות באצילות. א) היא חכמה סתימאה דא"א, שנסתמה ואינה מאירה לתחתונים מעצמותה. וזו נקראת א'. ב) היא חכמה דימין, שה"ס או"א עליה, שהם מקבלים מחכמה סתימאה ונקראים ראשית. להורות שהא' מאירה בהם. וחכמה סתימאה נקראת ראשון, שהוא זכר, ואבא ואמא נקראים ראשית, שהיא נקבה המקבלת ממנו. כי ראשון וראשית הם דכר ונקבא. ונודע שאו"א ג"כ נסתמים ואינם מאירים לתחתונים. ג) היא בינה שחזרה לחכמה, בסוד בינה ותו"מ שיצאה מראש. שהוא חכמה, וחזרה לראש, אשר אז בחינת קו שמאל שלה נעשה לחכמה. וה"ס החכמה המאירה לז"א ומלכות, אבל ב' חכמות הראשונות, שנקראות ראשון וראשית, אינן מאירות. ומתוך שחכמה זו היא דשמאל, ויש בה

אחת. כי שם עינך תראנה ירושלים, דהיינו עין אחת, שהיא כולה לטוב כולה ברחמים. דהיינו עינא דעתיקא כנ"ל. שכתוב, וברחמים גדולים אקבצך.

קמד) תמיד עיני ה' וגו': תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, מרשית, חסר א' כתוב, ולא כתוב ראשית בא'. מי היא שנקראת ראשית חסר א', היא ה' של מטה. דהיינו המלכות. כי ראשית הוא לשון רש ודל. ולמעלה כתוב, השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מהו הטעם, שהשליך משמים ארץ, כלומר מהו הטעם שהמלכות הנקראת ארץ, נשלכה מז"א שנקרא שמים. ומשיב, הוא משום שכתוב, אלביש שמים קדרות, שפירוש, שהעינים הן בקדרות, דהיינו שנתכסו בגוץ שחור, אשר אז נפרדת המלכות מז"א, שאין לה מה לקבל ממנו.

קמה) מרשית השנה מאן מאן וכו': מרשית השנה. היינו, מאיזה מקום מסתכלות אלו עיני ה' בירושלים. חזר ופירש, מרשית השנה שהיא בינה, שנקראת ראשית, בלי אלף, משום שהיא דין, כי הדין מתאחו מצדה, דהיינו מצד שמאל שלה, אע"פ שאינה דין ממש. ועד אחרית שנה, אחרית שנה, ודאי נמצא שם, שהרי כתוב, צדק ילין בה, שהוא אחרית שנה. דהיינו המלכות.

(דפו"י דף רצ"ג ע"ב * דף רצ"ד ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא. אבל מרשית כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, (ט) ראשון לציון הנה הנם וגו'.
 קמז) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע. חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים כ' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחייך, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, (ו) עלה עשן באפו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ אשתכח ירושלם. ל מוסיף דחיים לכלא

(ט) (ישעיה מא) מצורע כא צ"ר. (ע) (ש"ב כב) נשא קלג צ"מ.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

שמקבלים מאו"א עלאין. אבל מרשית כתיב, שהוא ישסו"ת, ע"כ זוג ז"א ומלכות נפסק, כמו זוג ישסו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר או למלכות. מבחינת חכמה סתימאה, הנקראת ראשון כנ"ל.

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש, א' בלחודו אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א. כי באלף סתים וגניז מה דלא אתיידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע, כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שח"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונחיר ליה, כי אין כאן זוג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א, כדי שאו"א ישפיעו לישסו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשית השנה וכו' ודינא אתאחד מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א', היא בינה, דהיינו ישסו"ת, שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם החכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין, כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מסטרהא, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשית הוה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א, לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישסו"ת. דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היתה המלכות נמצאת תמיד בזוג עם ז"א. כי כמו שזוג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זוג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת

מאמר חוטמא דז"א
 קמז) חוטמא דזעיר אנפין וכו': החוטם דז"א, הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו כחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הוה כתוב, עלה עשן באפו וגו'. בעשן הזה, כל הצבעים אחוים בו, ובכל צבע וצבע אחוים בו כמה בעלי דין הקשה. פירוש. כבר נתבאר שב' עינים חוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונדוע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא, שכל החכמה המתגלה בעינים, אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמודע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דז"א הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חורר גו חורר, ושתי עינים חוזרות לאחת, (כמ"ש כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. וז"ש דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו'. שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באד"ר אות ס"ג) בהאי ז"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכונים עשן.

בהאי

(דפו"י דף קצ"ד ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא. אבל מרשיח כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, (ו) ראשון לציון הנה הנם וגו'.
 קמז) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע, חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים כ' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחין, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, (ז) עלה עשן באפו וגו'.

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

כ אשתכח ירושלם. ל מוסיף חיים לכלא

(ט) ישעיה מא) מצרוע כא צ"ר. (ז) (ש"ב כב) נשא קלב צ"מ.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

שמקבלים מאו"א עלאין. אבל מרשית כתיב, שהוא ישסו"ת. ע"כ זווג ז"א ומלכות נפסק, כמו זווג ישסו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר אז למלכות, מבחינת חכמה סתימאה, הנקראת ראשון כנ"ל.

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש א' בלחודוי אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א, כי באלף סתים וגניו מה דלא אתיידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע. כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שח"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונחיר ליה, כי אין כאן זווג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א. כדי שאו"א ישפיעו לישסו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשית השנה וכו' ודינא אתאחד מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א', היא בינה, דהיינו ישסו"ת, שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם חכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין, כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מסטרהא, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשית הזה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א. לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישסו"ת. דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היתה המלכות נמצאת תמיד בזווג עם ז"א. כי כמו שזווג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זווג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת (דפו"י דף קצ"ד ע"א)

מאמר חוטמא דז"א

קמז) חוטמא דזעיר אנפין וכו': החוטם דז"א, הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו כחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הזה כתוב, עלה עשן באפו וגו'. בעשן הזה, כל הצבעים אחוים בו, ובכל צבע וצבע אחוים בו כמה בעלי דין הקשה. פירוש. כבר נתבאר שב' עינים חוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונודע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא שכל החכמה המתגלה בעינים, אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמודע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דז"א, הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חוור גו חוור, ושתי עינים חוזרות לאחת, (כמ"ש כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. וז"ש, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו'. שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באד"ר אות ס"ג) בהאי ז"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכונים עשן.

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא אריך, ומתפשט. ואקרי אריך אפים. והאי חוטמא, זעיר. וכד תננא שרי נפיק בבהילו, ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי. חוטמא דעתיקא. וכלא כמה דאמינא באדרא, ואתערו חברייא.
 קנ) ובספרא דרב המנונא סבא, אוקים הני תרי נוקבי. מחד תננא ואשא. ומחד נייחא ורוחא טבא. דאית ביה ימינא ושמאלא, ר וכתביב ה וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתיב, ו) וריח אפך כתפוחים. ומה בנוקבא הכי, כל שכן ביה. ושפיר קאמר.
 קנא) ומה ו) דאמר וירח יי את ריח הניחח. הניחח בתרי סטרי, חד ת נייחא, דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, דהאי הוא נייחא ואתבסמותא לכלא. וחד אתבסמותא דלתתא, בההוא תננא ואשא דמדבחא. ובגין דאיהו מתרין סטרין, כתיב ניחח. וכלא בזעיר אנפין אתמר.
 קנב) תרי אודנין, למשמע טב וביש. ותרואיהו סלקין לחד. דכתיב, ה) הטה יי אונך ושמע. אודנא לגו א בגו דיליה, תלייא ברשימין עקימין, בגין

חלופי גרסאות

מסורת הזור

ה) (הושע יד) אחרי מות קיב צ"ת. ו) (שיר ז) פנחס
 ונקרא אריך אפים. וחוטם זה דז"א, הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפזו, נעשה הדין, ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא, והעירור שם החברים.
 פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דז"א כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין, הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (ע"י לעיל באדרא אות ר"ל שהארכנו בזה).

חוטמא דז"א

הסולם

מאמר

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא וכו': החוטם דעתיקא קדישא הוא ארוך ומתפשט. ונקרא אריך אפים. וחוטם זה דז"א, הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפזו, נעשה הדין, ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא, והעירור שם החברים.
 פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דז"א כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין, הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (ע"י לעיל באדרא אות ר"ל שהארכנו בזה).
 קנ) ובספרא דרב המנונא וכו': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא ר"ל שהארכנו בזה).

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא וכו': החוטם דעתיקא קדישא הוא ארוך ומתפשט. ונקרא אריך אפים. וחוטם זה דז"א, הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפזו, נעשה הדין, ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא, והעירור שם החברים.
 פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דז"א כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין, הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (ע"י לעיל באדרא אות ר"ל שהארכנו בזה).
 קנ) ובספרא דרב המנונא וכו': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא ר"ל שהארכנו בזה).

מאמר אודנין דז"א

קנב) תרי אודנין למשמע וכו': ב' אוננים לשמוע טוב ורע. ושתייהן נחשבות לאחת. שכתוב הטה ה' אונך ושמע. האזן, לפני ולפנים שלה. תלויה ברשימות עקומות, כדי שיתעכב הקול מליכנס במוחין, ויוכל המוח להבחין בו, ולא יכנס במהירות. שכל דבר שהוא במהירות, אינו בחכמה שלמה.

קנ) ובספרא דרב המנונא וכו': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא ר"ל שהארכנו בזה).
 (דסריי דף קצ"ד ע"א)

ב דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, ולא בבחילו, דכל מלה דהוי בבחילו, לא ג הוה בחכמתא שלימתא.

חלופי גרסאות

ב דיתעבה; דאתעבא; דאתערא; דאתעכב. ג הוי.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

שהן משפיעות בפנימיות אל העינים והחוטם המתוקנים להשפיע לחוץ.

וז"ש תרי אודנין למשמע טב זביש, שהן עשויות רק לקבל, והן שומעות טוב היינו שמקבלות מ"ן מתחתונים, לגלות הטוב אל ב' עיינין וחוטמא. והן שומעות רע, שבשעה שהתחתונים חוטאים ופוגמים בקו אמצעי, מקבלות האזנים אותו הפגם, ומשפיעות דינים לעינים וחוטמא. ותרווייהו סלקין לחוץ, ששתיהן עולות לספירה אחת בינה. וכן אין הבדל בהן בין ימין לשמאל כלפי חוץ, כי גם השמאל אינו משפיע חכמה אלא חסדים. ומתוך שמקור כל התקונים להתגלות לחוץ, מתחיל בעינים, נבחק, ששם נתקן הפרסא באלכסונא, הנקראת עקימא דאודנין, כי חו"ב תו"מ ה"ס מרובע, ד' צלעות לד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח ומערב. וכשעלתה המלכות אל הבינה, נמצא שהמערב שה"ס מלכות עלה ונתחבר לצלע אחד עם הצפון שהוא בינה, ונעשו החו"ב תו"מ למשולש בעל ג' צלעות, כי המערב והצפון נתחברו ונעשו לצלע אחת באלכסון (כנ"ל לך דף ח' ד"ה ומכח) וע"כ נקראת הפרסא שנעשתה על ידי עלית המלכות לבינה דאודנין, בשם, עקימא דאודנין, כי עקימא, פירושו אלכסון, ועליה זו דמלכות לבינה גרמה ליציאות ג' קוין, וז"ש, לגו בנו דיליה תלויא ברשימין עקימין, שפנימיות האזן נתתקנה ברשומות עקומות, שה"ס ג' קוין שיצאו מן עקימא דאודנין (כמ"ש לעיל בד"ה פירושו). בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, כי המוח צריך להבחין בקול העולה אם טוב ואם רע, וזה מתברר בביאת הקול בסדר ג' קוין בזה אחר זה. כי אם התחתון רוצה להמשיך החכמה ממעלה למטה שהוא שמאל בלי ימין אז הוא רע. ואם התחתון נוהר לקבלו בבחינת מטה למעלה כיחוד קו האמצעי הוא טוב. וע"כ נתקנו ג' קוין, שהקול עולה ומתעכב בהם לקבל בזה אחר זה, כדי שבתוך כך יתגלו הדינים דשמאל, ואז יהיה נשמר מטה לקבל משמאל, שהוא ממעלה למטה. רק מטה למעלה בדרך קו האמצעי, שהוא טוב. אבל

אם

פירוש האזנים, ה"ס בינה דחיצוניות הראש, כי יש ע"ס דפנימיות הראש, שה"ס ג' מוחין, ויש ע"ס דחיצוניות הראש, הנקראות גלגלתא, עינים און חוטם פה. שהם כח"ב תו"מ. אמנם יש כאן שינוי מב"ע דפנימיות הראש, שבפנימיות, החכמה קודמת לבינה. וכאן, האזנים, שהן בינה, הן גבוהות מן העינים, שהן חכמה. כי ב' אזנים ומצחא, נחשבים לחב"ד, וב' עינים וחוטמא, נחשבים לחג"ת. והטעם הוא, כי הע"ס דפנימיות הראש הן לעצם הפרצוף, ואין נגלה ממנו לאחרים. והע"ס דחיצוניות הראש הן להשפיע לזולתו. ונודע שחכמה דע"ס נסתמה בא"א ואינה נגלית כלל, וכל מה שנגלה הוא חכמה דל"ב נתיבות, דהיינו הבינה דע"ס שחזרה לחכמה (כנ"ל אות נ"ז) ולפיכך בחיצוניות הראש, שהוא לגלות לחוץ, נבחנת הבינה לבחינת חכמה, ולא כל ע"ס הבינה, אלא רק הו"ק דבינה, כי ג"ר דבינה, אינן מגלות חכמה, משום שג"ר דחכמה אינן מאירות, רק ו"ק דחכמה, ואם הג"ר דבינה היו משפיעות חכמה, היו מגולות הג"ר דחכמה. ולפיכך ב' אודנין ומצחא, שהם בחינת חב"ד אינן מאירות חכמה לחוץ, אלא רק לב' עיינין ומצחא, שהם חג"ת, וכל היוצא מחג"ת הוא ו"ק, ונמצא שאינו מגולה רק ו"ק דחכמה. באפן, שב' עינים וחוטמא הם המגלים החכמה לחוץ מהפרצוף. ונמצא ששיעור החכמה המגולה בפרצוף הוא רק ב' עינים, וע"כ נקראות העינים חכמה. אבל באזנים אין גילוי חכמה לחוץ, רק חסדים דג"ר דבינה. ועכ"ז, האזנים הן המקור, המגלה החכמה אל העינים. כי אין גילוי לחוץ, אלא מכח"ב תו"מ דחיצוניות, ומאחר שהחכמה דע"ס נסתמה, נמצאת הבינה היא ראשית הגילוי, והמקור השורשי שמשם מקבלים התחתונים, והיינו רק הג"ר דבינה, דחיצוניות הראש, שהן האזנים, שבהן מתחילה כניסת ה' באויר לבחינת קו ימין, ויציאת ה' מאויר לבחינת קו שמאל, ובה נוהג ענין עלית ז"א למ"ן, כדי ליחד הימין והשמאל זה בזה להשלים החכמה בחסדים. אלא שהאזנים אינן משפיעות החכמה לחוץ, כי אין תקון באזנים רק לקבל, ולא להשפיע לחוץ, אלא

(דפו"י דף קצ"ד ע"א)

קנג) מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפין, דנטלין קלא מעלמא, וכלהו הכי אקרון אזני יי, דכתיב בהו, (א) כי עוף השמים יוליך את הקול וגו', כי עוף השמים יוליך את הקול, האי קרא קשיא, השתא ד מאי קול ה איכא הכא, דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל, במדעך כתיב, ובחדרי משכבך וגו'. מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול, והא ליכא ו הכא קלא. קנד) אלא ודאי כל מה דחשיב ב"ג, וכל מה ד דיסתכל בלבוי, לא עביד מלה, עד דאפיק ליה בשפוותיה, והוא לא אתכוון ביה. וההיא מלה דאפיק, מתבקעא באוירא, * ואזלא וסלקא וטסא בעלמא, ואתעביד מניה קלא. וההוא קלא נטלין ליה מארי ה דגדפין, וסלקין ליה למלכא, ועייל באודנוי. הה"ד, (ב) וישמע יי את קול דבריכם. (ג) וישמע יי ויחר אפו. קנה) ובג"כ, כל צלותא ובעותא דבעי ב"ג מקמי קב"ה, בעי לאפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (קהלת י) לך קכ צ"ו. (ב) (דברים ה.) (ג) (במדבר ד מאן. ה ל"ג איכא הכא. ו ל"ג הכא קלא. ז בלבו יא) נשא קמא צ"ס.

אודנין דו"א

הסולם

נאמר

קנה) ובג"כ כל צלותא וכו': ומשום זה, כל תפלה ובקשה שמבקש האדם לפני הקב"ה, צריך להוציא המלים בשפתיו, שאם אינו מוציא אותן בשפתיו, אין תפלתו תפלה, ואין בקשתו בקשה. וכיון שהמלים יוצאות, מתבקעות באויר, ועולות ועפות ונעשו קול, ולוקח אותן מי שלוקח, ומאחד אותן למקום קדוש בראש המלך.

פירוש. כמו בפרצופין העליונים אין המוחין משפיעים לחוץ אלא דרך הספירות החיצוניות שהם עיינין חוטמא פומא, אף באדם התחתון כל זמן שהדבר במחשבה דהיינו במוחין שלו, הן טוב והן רע, אינו מתגלה לחוץ, ובאדם אין גילוי לחוץ, אלא דרך הפה. וז"ש, ודאי כל מה דחשיב ב"ג וכו' לא עביד מלח עד דאפיק ליה בשפוותיה, והוא לא אתכוון ביה, ואפילו שאינו מתכוין להוציא בפה, מכל מקום כיון שהוציאו בפה כבר נתגלה לחוץ. שבזה תירץ, מ"ש במדעך מלך אל תקלל, שמשמע אפילו במחשבה, אומר שאין זה, אלא מחשש אם לא יקפיד על המחשבה, יכול גם להוציא מפיו בלי כונה ואז מתגלה לחוץ. אבל במחשבה בלבד, אינו עושה דבר. ומלך היינו הקב"ה. ואומר הכתוב, שהוא מטעם כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. ומפרש, וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא, ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא. שזה נוהג הן בטוב דהיינו

אם לא היה בו ג' קוין, אלא כמו החכמה דע"ס דאור ישר, המאירה בלי ג' קוין, אז היה התחתון ממשך החכמה ממעלה למטה. וז"ש, ויבחיין ביה מוחא ולא בבהילו, כי המושפע בקו אחד, הוא בבהילו, דכל מלה דהוה בבהילו לא הוה בחכמתא שלימתא, משום שאין שמירה שהתחתון לא ימשוך החכמה ממעלה למטה.

קנג) מאודנין אלין תליין וכו': מאזנים האלו תלויים כל בעלי הכנפים, המקבלים הקול מן העולם. וכולם נקראים כך, אזני ה', שכתוב בהם כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. שואל, כי עוף השמים יוליך את הקול, מקרא זה קשה, כי עתה איזה קול יש כאן, כי תחלת המקרא כתוב, גם במדעך מלך אל תקלל. הרי כתוב במדעך, ובחדרי משכבך וגו'. א"כ מהו הטעם, כי עוף השמים יוליך את הקול, הרי אין כאן קול. אלא מחשבה.

קנד) אלא ודאי כל וכו': ומשיב, אלא ודאי כל מה שחושב האדם, וכל מה שיסתכל בלבו, אינו עושה בזה דבר, עד שמוציא בשפתיו, והוא לא נתכוון בו. ואותה המלה שהוציא מתבקעת באויר והולכת ועולה ועפה בעולם, ונעשה ממנה קול, ואותו הקול לוקחים אותו בעלי הכנפים ומעלים אותו אל המלך ונכנס באזניו. ז"ש, וישמע ה' את קול דבריכם. ויחר אפו.

(דסו"ג דף רצ"ד ע"א * דף רצ"ד ע"ב)

מלין בשפוטתיה, דאי לא אפיק לון, לאו צלותיה צלותא, ולא בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין, מתבקעין באוירא, סלקין וטסין ואתעבידו. קלא, ונטיל לון מאן דנטיל, ואחיד לון. לאתרא קדישא, ברישא דמלכא.

קנו) מתלת חללי כ דמוחי, נטיף נטיפא לאודנין, וההוא אקרי נחל כרית. כד"א, ט) נחל כרית, כלומר, כרותא דאודנין. וקלא עייל בההוא עקימא, וואשתאב בההוא נהרא, דההוא נטיפא. וכדין כ אתעכב תמן, ואתבחין בין טב לביש. הה"ד, ט) כי און מלין תבחן. ומ"ט און מלין תבחן. משום דאתעכב קלא בההוא ט נהרא דנטיפא, בעקימותא ט דאודנין, ולא עייל ט בבהילו. ובג"כ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט מוסיף ביה קלא. י לכתרא; לתתא בכתרא. ז ל"ג דמוחי. ז ל"ג כרית. ט וואשתאבת. נ אתעכבת. ס ל"ג נהרא. ע אודנין. פ מוסיף בבהילו בגופא.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

לגילוי האורות שבפנימיות הראש. (כנ"ל באות קנ"ב) ולפיכך כשיוצאים ג' קוין חב"ד באזנים, הם מקבלים זה מג' מוחין חכמה בינה דעת הפנימים שבג' חללי גלגלתא. באפן שעם יציאת קו ימין באזנים נוטף שם מוח הימין הפנימי, שהוא חכמה. וביציאת קו שמאל, נוטף שם מוח השמאל הפנימי, שהוא בינה. וביציאת קו האמצעי נוטף שם מוח הדעת הפנימי. ותחילת הנטיפה היא עם יציאת קו ימין באון ע"י עלית המלכות לבינה משם, שאז נתתקן ממנה העקימא דאודנין, והחסדים היוצאים על המסך דעקימא דאודנין, הם נוטפים ממוח הימין הפנימי. והם נקראים נטיפה. וז"ש מתלת חללי דמוחי נטיפא לאודנין, דהיינו כמו שנתבאר, שעם תקון העקימא דאודנין תקף מתחילים המוחין הפנימים לנטוף, אלא מקו ימין בלבד, ואח"כ כשיוצא קו השמאל באודנין ע"י ירידת המלכות מבינה, מתיבשת הנטיפה דאודנין, משום שהארת שמאל בלי ימין מיבשת האורות כדי שלא יהיו נמשכים ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפ) וז"ש וההוא אקרי נחל כרית כד"א נחל כרית, כלומר כרותא דאודנין. כי נחל הזה נכרת מן האזנים בעת יציאת קו שמאל, כי אז הוא מתיבש. ומרמו על הכתוב אצל אליהו, שאמר לו הקב"ה, ונסתרת בנחל כרית וגו'. כי זה רומז על עלית המלכות לבינה, כי אליהו הי"ס המלכות, והבינה נקראת נחל. שז"ס יציאת קו הימין כנ"ל. ואח"כ, כשיוצא קו השמאל לבינה, אשר אז נקפאים ומתיבשים האורות, נתיבש הנחל

דהיינו בשעה שהאדם מתפלל ומעלה מ"ן למעלה על דרך שכתוב כאן, ובג"כ כל צלותא וכו'. והן ברע (כמ"ש באות קנ"ד) בביאור על במדעך מלך אל תקלל. וענין עלית דבורי תפלה הבוקעים האוירים כבר בארתי לעיל (בפרשת ויקהל אות ק"ז) ועד"ז אם אדם מוציא דבור רע מפיו יש מלאכים שמקבלים הדבור ומעלים אותו דרך האוירים מן האוירים דעולם עשיה ולמעלה עד שמגיע לאון המלך, שה"ס בינה דו"א, שאז כתוב וישמע ה' ויחר אפו. וז"ש, וההוא קלא נמלין ליה מארי דגדפיין וסלקין ליה למלכא, דהיינו דרך בקיעת האוירים ועייל באודניו וכו'. ועד"ז מבאר גם כן בדבורי תפלה, ובג"כ כל צלותא וכו'.

קנו) מתלת חללי דמוחי וכו': מג' חללי המוח, שהם חב"ד, נוטפת נטיפה לאזנים. ונטיפה ההיא נקראת נחל כרית. כש"א נחל כרית. כלומר כריתה של האזנים. והקול נכנס במקום ההוא שבאזן, ונקלט באותו הנהר של נטיפה ההיא. ואז מתעכב שם ונבחן, אם הוא טוב או רע. ז"ש, כי און מלין תבחן. ומהו הטעם, שאון מלין תבחן. הוא משום, שהקול מתעכב באותו הנהר של הנטיפה, בהעקום שבאזנים, ואינו נכנס במהירות. וע"כ נבחן אם הוא טוב, אם הוא רע. כמו, וחיך יטעם לאכול, מהו הטעם שחיך יטעם לאכול, הוא משום שנעכב בהחיך, ואינו נכנס במהירות לגוף, וע"כ יטעום ויבחן בין מתוק למר. פירושו, כי נתבאר שהאזנים הן בחינת חב"ד דבינה דחיצוניות הראש, שהוא ראשית (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

אתבחין בין טב לביש, (ז) וחיך יטעם לאכול. מ"ט חיך יטעם לאכול. בגין דיתעכב תמן, ולא עייל בבהילו בגופא, וע"ד יטעם ויתבחן, בין מתיקא למרירו. קנו) בהאי ר נוקבא דאודנין, תליין נוקבין אחרנין, נוקבא דעיינין. נוקבא דפומא. נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין, אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין, ונבעין דמעין. מההוא קלא אי אצטריך, עייל לנוקבא ר דחוטמא דפרדשקא. ומפקי תננא ואשא מההוא קלא. הה"ד (ז) וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי. ואי אצטריך, עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא, ומליל וגזר ט מלין מההוא קלא. כלא מההוא קלא ת דאודנין. עייל בכל גופא ואתרגיש מניה א כלא. ב כמה תלייא בהאי אודנא. זכאה מאן דנטיר מלוי. ע"ד כתיב, (ח) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (שם) שם. (ז) (במדבר יא). (ח) (תהלים לד) צ ל"ג מן וחיך עד וע"ד; גורס זה לפני ומ"ט און. ק נוקבין. ר ל"ג דחוטמא. ט גורין. ת ל"ג דאודנין. א ל"ג כלא. ב ל"ג כמה; מוסיף כמה תלייא.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

היינו שנתעכב ע"י קו האמצעי, שאינו מאיר אלא בצירוף ג' קוין ביחד, ולא עייל בבחיילן, שאינו נכנס ומתדבק בקו השמאל בלבד, בלי חבור הקוין, שאז היתה נמשכת החכמה ממעלה למטה בבחינת ג"ר, כמו החכמה דע"ס דאור ישר שנגנזה, והיו מתבטלים כל תקוני הקדושה. אבל כיון שנתדבק בקו אמצעי, הרי הוא מתעכב עד שקו אמצעי מבחין בין טוב לרע, דהיינו עד שהוא מגלה שהארת חכמה בבחי' ממעלה למטה היא רע, ובבחינת מטה למעלה היא טוב. כי כך הוא סדר ההארה של ג' קוין (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) ובררך זה מתגלה כל השלמות שבהארת חכמה. אבל אינו יוצא לחוץ, כי אין באזן רק כלי קבלה מבחוץ, אלא שמשפיע בדרך פנימיות לעיינין ולחוטמא ולפומא. כמ"ש לפנינו.

הנחל. וז"ש ויחי מקץ ימים וייבש הנחל וגו'. כי השמאל נקרא מקץ ימים. ולפיכך נקרא הנחל בשם נחל כרית, ע"ש שסופו להכרת ולהתייבש כי בעת יציאת השמאל מתיבש ונכרת הנחל מן האזנים, ואינו חוזר אלא ע"י מ"ן מתפלות התחתונים וז"ש, כלומר כרותא דאודנין והנה זה נמשך עד שהתחתונים מעלים מ"ן דמסך דחירק, אשר אז עולה ז"א לבינה עם המסך דחירק, ומיחד ב' הקוין דימין ושמאל דבינה, ואז נשלמים בה ג' האורות חב"ד. שז"ס, קול התפלה הנכנס בנחל כרות הזה, בסוד מ"ן, ליחד ימין ושמאל, ולהחזיר הנחל למקומו.

וז"ש, וקלא עייל בההוא עקימא שהקול נכנס דרך הפרסא הנקראת עקימא דאודנין, כנ"ל, כי הפרסא ה"ס הפתח לעלית תחתון לעליון. (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) ואשתאב בההוא נהרא דההוא נטיפא, דהיינו שהקול עולה למ"ן לאותו נחל כרית, שנתיבש מחמת יציאת קו השמאל, כדי ליחדו עם קו הימין. וכרין אתעכב תמן, דהיינו שנתעכב כדי להתדבק בקו האמצעי, ואתבחין בין טב לביש, שאם הוא טוב הוא עוזר לקו האמצעי ליחד ב' הקוין זה בזה. ואם הוא רע נמצא מתדבק בקו שמאל ולא בקו אמצעי, ואז הקול מביא עליו דינים. וז"ש ומ"ט, אזן מלין תבחן, משום דאתעכב קלא וכו' (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

קנו) בהאי נוקבא דאודנין וכו': בנקב הזה שבאזנים, תלויים נקבים אחרים, שהם, נקב העין, נקב הפה, נקב החוטם, כי מקול ההוא שנכנס בנקב האזנים, אם צריך, נכנס מן האזן, לנקבי העינים והעינים מוציאות דמעות כנ"ל אד"ר אות רכ"ב) מקול ההוא אם צריך, נכנס לנקב החלון שבחוטמא, ומוציאים עשן ואש (כנ"ל אות קמ"ח) מקול ההוא. ז"ש, וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'. ואם צריך, נכנס הקול לנקב הפה, ומדבר וגוור דיבורים מקול ההוא. הכל הוא מקול ההוא שנכנס

קנח) האי אודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכלילן אינון מוחי. חכמה אתכליל ביה, דכתיב, (ט) ונתת לעבדך לב שומע. בינה, כמה דאת אמר (י) דבר כי שומע עבדך. (י) כי שומעים ג אנחנו. דעת, כד"א, (ז) שמע בני וקח אמרי. (ח) ומצותי תצפון אתך. הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין, צלותין ובעותין, ופקיחא דעיינין. הדא הוא דכתיב, (ט) הטה יי' אונך ושמע פקח עיניך וראה. הא כלא ביה תלייא.

קנט) בהאי אודנא, תליין רזין עלאין, דלא נפקין לבר, בג"כ היא עקימא לגו. ורזא דרזין סתימין ביה, ווי לההוא מגלה רזין. ובגין דהאי אודנא ד כניש רזין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רזין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הה"ד (ט) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם, ה דנטלי ארחוי ו נטילי מלין.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו, ז נטלי מלין ועיילין לון בבהילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מלין

חלופי גרסאות

ג מוסיף אנחנו ובהני תליין כלא. ד בטיש. ה דנטיר. ו נטיר. ז נטיל.

מסורת הזוהר

(ט) (מ"א ג) וישב ב צ"ב. (י) (ש"א ג) נשא קלו צ"ד. (כ) (מ"ב א). (ל) (משלי ד). (מ) (שם ב). (נ) (מ"ב יט) לעיל אות קכו צ"מ. (ס) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

ב"א דף ז' ד"ה וכבר). הרי שהכל תלוי באזן. קנט) **בהאי אודנא תליין וכו'**: באזן זו תלויים סודות העליונים דהיינו חכמה שאינם יוצאים לחוץ. כי האזן אינו משפיע כלום לחוץ. להיותה בחינת ג"ר (כנ"ל בסולם בסוף אות קנ"ו) ומשום זה היא עקומה מבפנים, דהיינו הפרטא שבה המעכבת על החכמה שלא תשפיע לחוץ. וסוד הסודות, דהיינו ג"ר דחכמה, סתומים בה, או לאותו שמגלה סודות. דהיינו שרוצה להמשיך הג"ר ממעלה למטה, ומשום שאזן זו אוספת בתוכה הסודות והעקום שמבפנים שהוא הפרטא, לוקח אותם, כלומר שמעכב עליהם, שלא יהיו נשפעים ממנה ולחוץ, לפיכך אינה מגלה סודות לאותם שהולכים בדרך עקלקלות. אלא לאלו שהולכים בדרך הישר שאינם עקום. דהיינו לאותם הדבקים בקו האמצעי, שהוא דרך ישר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. ז"ש, סוד ה' ליראיו וגו', שלוקחים דרכיה, וע"כ לוקחים דבריו.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו וכו': ואלו שדרכם הוא עקום, הם לוקחים דברים ומכניסים אותם במהירות, דהיינו שדבקים בקו השמאל

שנכנס לאזנים, הוא נכנס לכל הגוף, והכל נרגשים על ידו. כמה תלוי באזן הזו. אשרי מי ששומר דבריו. ע"כ כתוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

קנח) **האי אודנא קרי וכו'**: אזן זו קרא בה שמיעה. כלומר שהיא בינה הנקראת שמיעה, ובשמיעה נכללים אלו המוחין חכמה בינה דעת, כי אין חכמה מתגלית אלא מבינה (כנ"ל באות קנ"ב). חכמה נכללת בה, שכתוב, ונתת לעבדך לב שומע, ול"ב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה. בינה נכללת בה, כמש"א דבר כי שומע עבדך. וכן כי שומעים אנחנו, שפירושו שמבינים אנחנו. דעת נכלל בה, כמש"א, שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפון אתך. אשר שמע פירושו דע. הרי שהכל תלוי באזן. וכבר נתבאר הטעם שהוא משום שהאזנים הוא ראשית הגילוי מבחינת החיצוניות של הראש, וע"כ בה כלול הכל (כנ"ל אות קנ"ו) באזן זו תלוי קבלת התפלות ובקשות, ופקיחת העינים. ז"ש הטה ה' אונך ושמע, פקח עיניך וראה. הרי כי תקון האזן בסוד הטיה, שפירושו עליית המלכות לבינה, גורם לפקיחת עינים, שה"ס המוחין דחכמה (כנ"ל (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקב"ה, במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לע"ז. וכלא בחד קרא, דכתיב, (ט) לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעיך אני יי. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא.

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב, (פ) ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובג"כ נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, (ק) ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתי, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובג"כ לית (ט) ביה רזא, ולא מאתר דרזא הוא. וכד · תיפוק נשמתי, (כ) לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי לההוא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתי. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. (ז) עלייהו כתיב, (צ) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

קסב) * אנפוי, כתרין תקרובין דבוסמא. (ח) סהדותא על מה דאמינא, דהא סהדותא בהו תליא. ובכלא תליא סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ע) (ויקרא יט.) (פ) (משלי יא) יתרו כב צ"ר. (ז) מוסיף רזין דמלכא קדישא עלייהו. (ח) מוסיף כלהו סהדותא. (ט) מוסיף רזין דמלכא קדישא עלייהו. (י) מוסיף כלהו סהדותא.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

המלך הקדוש, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי, ומשום זה אין בו סוד, ואינו ממקום הסוד. וכנשמתי יוצאת מגופו, אינה מתדבקת בגוף המלך, כי אינו מקומה. אוי לאותו האדם, אוי לנשמתי. אשרי חלקם של הצדיקים המכסים הסודות. כל שכן סודות העליונים של הקב"ה, עליהם כתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

השמאל, שאין בהם מקום להתעכב. כי קו האמצעי המשפיע בקבוץ ג' הקוין, נמצא מתעכב בכל קו וקו. אבל קו השמאל השולט לבדו בלי חיבור עם שום קו, נבחן שהשפעתו הוא במהירות (כנ"ל אות קנ"ו) וכל הנקבים האחרים, דהיינו של עיינין וחוטמא, נפתחים בה. עד שיוצאים הדברים בנקב הפה. שממשיכים ממעלה למטה, ואלו הם רשעי הדור שנואי הקב"ה. כמיש לעיל. בברייתא שלנו למדנו, שהמגלה סוד, הוא כאלו הרג אנשים, וכאלו עבד עבודה זרה. והכל נשמע בפסוק אחד, שכתוב, לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך, שהוא רציחה, אני ה', שלא תעבוד ע"ז. מי שעבר על ראש הכתוב שהולך רכיל ומגלה סוד, הוא כאלו עבר על הכל. על רציחה ועל ע"ז.

מאמר אור הפנים דז"א
קסב) אנפוי כתרין תקרובין וכו': ב' תפוחי הפנים דז"א, הוא כשתי מנחות של בשמים. דהיינו שנותנים ריח טוב, שה"ס הארת החכמה ממטה למעלה המכונה ריח. והסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. שהם עדות על מה שאמרתי דהיינו על אבא ואמא (כנ"ל אות ק"כ) כי גם כל העדות להכרת פרצוף תלויה בהם, בהפנים, אלא שבכל צורת הפנים תלויה העדות הזאת, דהיינו במצחא ובחוטמא, כמו שאמרו, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, אבל אלו ב' מנחות הבשמים, שהן לבן ואדום, הן עדות לאבא ואמא, כלומר, שבהן מאירים המוחין דחכמה ובינה שבאו"א המאירים בפנים דז"א. שנקראים עדות, מלשון

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקיא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים שעליהם כתוב, ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, כי הרוח שלהם נשלף ממקום עליון קדוש, דהיינו מקו האמצעי, ומשום זה נקראים, נאמן רוח. והעמדנו סימן זה. מי שמגלה סודות, ידוע, שנשמתי אינה מגוף (דפ"ז דף רצ"ד ע"ב *) דף רצ"ה ע"א

חורא וסומקא, סהדותא לאבא ואימא. סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון. והא במתניתא דילן אוקימנא, כמה פרסי בין חורא לסומקא, ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא.

קסג) כד אתנהיר נ מנהירו דחורא דעתיקא, חפייא הוא חורא על סומקא. ס וכלהו בנהירו אשתכח. ע וכדין כתיב, ט יאר יי פניו אליך. פ וכד חייבין סגיאיין, תליין דינין בעלמא, אשתכחת סגירותא ז בכלא. וסומקא אתפשט באנפין, וחפא ק על חורא. וכדין כלא אשתכח בדינא. וכדין ר כתיב ו פני יי בעושי רע. ט וכלא בהאי תלייא, ובגין ט דא סהדותא הוא בכלא.

קסד) כמה וכמה מארי תריסין ת מחכאן להני גווני, מצפאן להני גווני. כד נהירין גווני, כל עלמין כלהו בחדו. בזמנא דנהיר חורא, כלא אתחזו בההוא גוונא. וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו א בההוא ב גוונא.

קסה) באלין ג תקרובין ד דבוסמא, שארי דיקנא לאתחזאה, מרישא דאודנין, ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא, שערין אוכמין דדיקנא, בתקונא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק (במדבר ו) נשא קסד צ"ר. ר (תהלים לד) תזריע נ מן נהירו. ס וכלא. ע ל"ג מן וכדין עד וכד. מח צ"צ. ט (ישעיה נט) להלן אות ריא צ"ה. פ וכד סלקין [; תליין] דינין בעלמא וחייבין סגיאיין. צ בעלמא. ק כל. ר ל"ג מן כתיב עד וכלא; בגדי קנאה כתיב (ישעיה נ"ט) בגדי נקם. ט ל"ג דא; דסהדותא. ת מצפאן. א בהנהו. ב גוונין. ג תקונא. ד דבבוסמא.

אור הפנים דז"א

הסולם

מאמר

ודינים תלויים בעולם נמצא סגירה בכל, דהיינו שהאורות כולם נסגרים ואינם מאירים. והאדום מתפשט בפנים, שהוא דין, ומכסה על הלבן שהוא רחמים, ואז הכל נמצא בדין. ואז כתוב, פני ה' בעושי רע. והכל תלוי בזה. ומשום זה הפנים הוא עדות בכל.

קסד) כמה וכמה מארי וכו': כמה וכמה מלאכים בעלי מגינים מתכים לאלו גווני הפנים, לבן ואדום, ומצפים לאלו גוונים, כשהגוונים מאירים נמצאים כל העולמות בשמחה, בזמן שמאיר הלבן, הכל נראים בגוון הזה, שהוא חסד. וכשנראה באדום, נראים הכל בגוון ההוא, שהוא דין.

מאמר ט תקוני דיקנא דז"א

קסה) באלין תקרובין דבוסמין וכו': באלו מנחות הבשמים, דהיינו בב' תפוחי הפנים, מתחיל הזקן להראות מתחילת האונים, ויורד ועולה במנחת הבשמים, דהיינו בהפנים. שערות שחורות של הדיקנא, בתקון נאה ויפה, כגבור אמיץ ונאה. השמן החשוב של דיקנא העליונה דעתיקא, נראה ומאיר בדיקנא זו דז"א.

פירוש

עדן, שהוא חכמה. הם עדות על הירושה שירש מאו"א ואחזו בהם. (ועי' משפטים אות תקכ"ו) כי ב' מוחין חו"ב, נקראים אחסנתא דאבא ואמא. (כנ"ל אות פ"ט ע"ש). והנה בברייתא שלנו העמדנו כמה מרחקים בין לבן לאדום, ועם כל זה, הם נכללים בז"א כאחד בצד הלבן. כלומר בשליטת הלבן, שהוא חסד. פרפי, פירושו מרחקים והבדלים. מלשון פרסאות.

פירוש. שנאמר באור פני מלך חיים. וכן יאר ה' פניו אליך. וזה יורה על הארת חכמה ובינה שז"א מקבל מאו"א, שמאיר לישראל. וזהו עדות לישראל, שהקב"ה קרוב עליהם, או ח"ו להיפך. כי אם הארת החכמה ובינה היא בשליטת הימין, שה"ס לבן, חסד, או הוא קרוב אליהם. ואם האדום שולט שה"ס השמאל, או הוא מסתיר פניו מהם. כמ"ש לפנינו. ונקראים אחסנתא דאו"א מטעם שנתבאר לעיל (אות פ"ט ע"ש).

קסג) כד אתנהיר בנהירו וכו': כשהפנים דז"א מאיר בלבן, דהיינו בחסד, מעתיקא, אז מכסה הלבן שבו, שהוא חסד, על האדום שבו, שה"ס חכמה דשמאל, והכל נמצא בהארה. ואז כתוב, יאר ה' פניו אליך. וכשהרשעים מרובים, (דסו"י דף רצ"ה ע"א)

יאה שפיר. כגיבר תקיף, ה שפיר. משחא דרבות ו דדיקנא עלאה דעתיקא, בהאי דיקנא דזעיר אנפין ז אתחזי, ונהיר.

קסו) שפירו דהאי דיקנא, בט' תקונין אשתכח. וכד משחא ה דרבות, ט דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא, אשתכחו כ"ב תקונין. וכדין מתברכין כלהו. וישראל סבא מתברכא בהאי, וסימן, טו) כך יברך ישראל. כל תקונין דדיקנא כ דא, אוקימנא באדרא ז קדישא, דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו. והכא בעינא לגלאה, מה דלא אתגלי תמן, בגין למיעל בלא כסופא.

קסז) שיתא אינון, ט' אקרונ. ט תקונא קדמאה, נפק נ ההוא ניצוצא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה ל"ג שפיר, ו דיקנא. ז ל"ג אתחזי ונהיר. ח מוסיף דרבות קודשא. ט ל"ג דתלת עשר נביעין. י ל"ג כל. כ ל"ג דא. ל והכא בעינא למיעל בלא כסופא דא כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא. ט דתקונא. נ בהו.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

רוצה לגלות מה שלא נגלה שם, כדי ליכנס בלי בושה לעולם הבא.

קסז) שיתא אינון ט' וכו': ששה תקונין הם ונקראים תשעה. תקון הראשון הוא שניצוץ הזה, הנר הקשה, יצא ובטש תחת שערות ראשי מתחת הקוצות שעל האזנים, ויורד מלפני הפתח שבאזנים עד ראש הפה. הנה תקון זה אינו נמצא מעתיקא קדישא, אלא כשנמשך המזל דעתיקא קדישא, שממנו תלוי מבוע החכמה ההוא. כשאמא נמשכת ונכללת באוירא דכ"א, לוקחת אמא אותו הלבן, והניצוץ ההינינו בוצינא דקרדינוחא נכנס באוירא דכ"א ונכלל בה, ואח"כ יצא, ונתאחדו זה בזה, דהיינו שבטש בקוצי דשערי שעל אודנין, כנ"ל, ובי' הדינין נתאחדו זה בזה, ונעשו תקון א'.

פירוש. ז"א הוא תמיד בבחינת ר"ק שהם חג"ת נה"י. ואפילו בגדלות שקונה חב"ד, אין זה חב"ד ממש, אלא חג"ת שנתעלו ונעשו חב"ד וענין הדיקנא יוצא רק בעת גדלות, שכבר יש לו חב"ד, וע"כ יש גם בדיקנא ט' תקונים, כנגד חב"ד חג"ת נה"י. וכשאנו מדייקים אין שם חב"ד, אלא חג"ת נה"י לבד, כי החג"ת נעשו לו חב"ד ויוצאים נה"י חדשים. וז"ש שתא אינון, דהיינו חג"ת נה"י. ט' אקרונ, מטעם שחג"ת נעשים בגדלות לחב"ד, אבל עקרו אינו אלא שתא. (ועי' באד"ר אות ר"ס. ובסד"צ אות ל"ה).

פירוש. כבר נתבאר סוד השערות (לעיל באד"ר באות צ' ובאות ר"נ) שהן פרצוף שלם שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, לכו"ח, שהם שערות ראש, ולבינה ותו"מ, שהם שערות דיקנא. ופרסא זו המחלקת אותן, ה"ס עקימא דאודנין (כנ"ל אות ק"ב) וז"ש, שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין ששם הפרסא מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דשערות לחוץ מראש, לבחינת שערות דיקנא. והן שחורות, מטעם שכלולה בהן המלכות דמדת הדין שנקראת גוון שחור (כנ"ל באד"ר אות ר"ד) וז"ש, שערין אוכמין וכו'. כגיבר תקיף וכו' כי להיותו קו אמצעי, שכל גבורתו ליחד הימין ושמאל הוא בכח המסך דחירק הכלול ממלכות דמדת הדין, שהיא גוון שחור, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ שערותיו שחורות.

קסו) שפירו דהאי דיקנא וכו': היופי של דיקנא הזה, נמצא בתשעה תקונים. וכששמך החשוב של י"ג מבועי הדיקנא דעתיקא קדישא, מאיר בדיקנא זה, דז"א, נמצאים ביחד, כ"ב תקונים. ואו כולם מתברכים. למעלה ולמטה. וישראל סבא, שהוא ז"א, מתברך בזה, והסימן, כך יברך ישראל, דהיינו עם כ"ב תקונים יברך ז"א, שנקרא ישראל. כל התקונים של דיקנא זו העמדנו באדרא קדישא, שכולם נתקנו מהתקונים דעתיקא קדישא, וכאן אני

(דפו"י דף רצ"ה ע"א)

בוצינא דקרדינותא, ובטש בתחות שער דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, ונחית מקמי פתחא דאודנין, עד רישא דפומא, הא תקונא דא ם מעתיקא קדישא לא אשתכח, אלא כד נגיד ן מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, ן כד אימא אתמשכא ואתכלילת ם באוירא דכיא, ההוא חוורא נקיט אימא, ן וניצוצא עאלת ונפקת, ואתאחד דא בדא, ואתעבידת חד תקונא.

חלופי גרסאות

ס מעתיקו ; בעתיקא. ע ממזלא. ן בדפו"י כתבו כאן חסר. ם באוירא. ן בדפו"י כתבו כאן חסר.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

איך יוצא משם תקון הא' שהוא דין. וז"ש, תקונא דא מעתיקא לא אשתכח, כי עתיקא הוא כולו רחמים, ותקון זה הא' הוא דין, אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, שהוא אבא עלאה הנקרא חכמה ואוירא דכיא, שהוא נמשך ממזלא דע"ק, כי או"א עלאין תליין במזלא (כנ"ל אות ס') וכשאמא, שה"ס בינה שחזרה לחכמה, שבה ניצוצא דבוצינא קרדינותא, נמשכת ונכללת באוירא דכיא דאבא עלאה, שהוא חכמה דימין שהוא חסדים, או, ההוא חוורא נקיט אמא וניצוצא עאלת שאז לוקחת אמא החסד מאבא, והניצוץ דבוצד"ק שבה נכנס בתוך החסד, והם המאירים במוחין דו"א כשהדין דאמא נכלל כולו בחסד דאבא באוירא דכיא שלו, ואח"כ כדי להוציא הדיקנא, ונפקת, יצא הניצוץ דבוצד"ק דאמא מתוך האוירא דכיא דאבא, ונחלק ממנו, ואתאחד דא בדא והניצוצא דאמא נתאזע בקוצין דעל אודנין שהם פאתי הראש, ששם המלכות דמת הדין שעלתה לבינה, ונכפלו הדינים, שהדינים דשמאל דאמא שה"ס ניצוצא דבוצד"ק, נתחברו עם הדינים דמלכות שבפאתי הראש דו"א, ואתעבידת חד תקונא, ומשתי בחינות הדינים נעשו תקון הא'. ובוה מיושב, שאע"פ שהמוחין כבר מתוקנים, מ"מ יצא הדין ונפרד מהם, לתקן הדיקנא, וע"כ הוא דין קשה.

וז"ש (לעיל באד"ר אות רנ"א) תקונא קדמאה, אתתקן שער מלעילא, דהיינו מתחילת הדיקנא, ונפיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא שהיא הדין דאמא כנ"ל, ונפיק מכללא דאוירא דכיא, דהיינו שיצא מן התכללות באוירא דכיא דאבא כנ"ל, ובטש בתחות שער דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, דהיינו תחת קוצות השער

ואין להקשות כיון ששערות רישא ודיקנא הן פרצוף אחד שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, שכו"ח דשערות נעשו לשערות ראש, ובינה ותו"מ דשערות יצאו מן הראש ונעשו לשערות דיקנא, כנ"ל בסמוך, א"כ, למה אינן יוצאות שתיהן יחד בעת הקטנות. אלא שערות ראש יוצאות בקטנות, ושערות דיקנא בגדלות. והענין הוא כי בקטנות שאין בו"א אלא כתר וחכמה, באורות דרוח נפש בכללו, מחמת שבינה ותו"מ דכללות ירדו לבריאה, הנה אותו הדבר נעשה בכל ספירה ומדרגה פרטית דו"א, כי כל מדרגה פרטית דו"א כלולה מע"ס, ואין בה בקטנות רק כו"ח, ובינה ותו"מ נפלו משם, ולפיכך במדרגת ע"ס דשערות, אין בקטנותן אלא כתר וחכמה דשערות, שהם שערות ראש, אבל בינה ותו"מ דשערות אין שם. אלא בגדלות, כשנשלמה בינה ותו"מ דכללות ז"א, נשלמו עמהם בינה ותו"מ דכל מדרגה פרטית, ולפיכך נשלמו ויצאו אז גם בינה ותו"מ דשערות לבחינת דיקנא דו"א. ועי' בספד"צ אות ל"ה, והפירוש שבכאן הוא עיקר.

והנה תקון ראשון דדיקנא, שהוא שערות הקצרות שמתחת פאתי הראש עד השפה העליונה הוא דין קשה ההולך ומתמתק ביתר התקונים (כנ"ל באד"ר אות רס"ב) וז"ש, תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא ובטש בתחות שער דכו" דהיינו להיותו בחינת דין קשה (כמ"ש שם באות רס"ב) והוקשה לו, כיון שצמיחת שערות היא לעת גדלות, שכבר יש כל המוחין בפרצוף מיוחדים זה בזה בבחינת הרחמים, ואיך אפשר שיתחיל או לצמוח לו שערות דיקנא, שהן דינין, עוד הוקשה לו כיון שאמר לעיל בבור הסמוך, שכל תקונים דדיקנא דו"א נמשכים מדיקנא דעתיקא קדישא. א"כ (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

קסח) וכד אצטריך סלקא דא על דא, ואתכסיא חד מקמי ר' חדא. ובג"כ כלא אצטריך, חד למעבד נוקמין. וחד לרחמא. ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא, כמה דאוקימנא.

קסט) בהאי דיקנא ט' תקונין אשתכחו, שיתא רבוון דתליין בהו, ומתפשטין בכל גופא. ואלין שיתא דתליין, תליין בשערי דתחות תקרובא דבוסמין. תלת מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא. וביקירותא דדיקנא, תליין תלת אחרנין. חד לעילא בשפוון, ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא. וכל הני שיתא, ג' מכאן וג' מכאן, אתמשכן ותליין כלהון, באינון שערי דתליין ומתפשטין בכל גופא.

קע) ובגין דהני תלתא ת אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו, כתיב בהו שמא קדישא. דכתיב, (כ) מן המצר קראתי יה, יי' לי לא אירא. והא דאוקימנא באדרא, מן המצר קראתי יה, מאתר דשרי דיקנא לאתפשטא, דהוא אתר א דחיק מקמי אודנין, שפיר הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר' חבריה. ש ובקיעתא. ת דאינון. א רחיק.

(א) (תהלים קיח) בשלח צו צ"ה.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

הפנים, ושלשה תקונים מצד זה של הפנים. דהיינו חכמה חסד נצח בימין, ובינה גבורה הוד בשמאל. וביקרו של הדיקנא, כלומר בחלק הדיקנא הנראה ביותר, ומיפה את הפנים, תלויים ג' אחרים, אחד, למעלה בשערות שעל השפתים, ושנים, באלו השערות התלויות עד הטבור, כלומר, הב' הוא בטוח העליון של כל הדיקנא הנראה לעינים, והג' הוא בטוח התחתון של הדיקנא הסמוך לגוף, ואלו שלשה תקונים הם כנגד ג' ספירות דקו האמצעי, שהם, דעת, ת"ת יסוד. וקו האמצעי דת", הוא עיקר הדיקנא, מטעם שכלול בתוכו ב' הקוין ימין ושמאל, שהם חח"ן בג"ה. וכל אלו הששה, שהם ג' מכאן וג' מכאן, כולם נמשכים ותלויים בשערות האלו התלויות, ומתפשטים בכל הגוף.

קע) ובגין דהני תלתא וכו': ומשום שאלו השלשה, דהיינו דעת ת"ת יסוד, הם ביקרו של הדיקנא יותר מכולם, כי המה המקשטים ומיפים את הפנים, כתוב בהם השם הקדוש. שכתוב מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה, הויה לי לא אירא. ומה שהעמדנו באדרא רבא (אות רס"ו) מן המצר קראתי יה, שהוא תקון הא', דהיינו ממקום שהדיקנא מתחיל להתפשט, ששם מקום צר כלומר שהשערות

השער דפאתי הראש, ששם מלכות דמדת הדין כנ"ל, ונחית מקמי פתחא דאודנין נימיו על נימיו עד רישא דפומא, כמ"ש שם בהסולם.

קסח) וכד אצטריך סלקא וכו': וכשצריך להשפיע חסד, או להשפיע דינים, עולה זה על זה, ומתכסה אחד מלפני חבריו. כלומר, כשצריך להשפיע דינים מתכסה החסד שבדיקנא ושולט הדין, וכשצריך להשפיע חסד, מתכסה הדין שבדיקנא ושולט החסד. (כמ"ש להלן אות קע"ב) ומשום זה הכל צריך. הן הנהגת החסד והן הנהגת הדין, אחד לעשות נקמות בשונאי ישראל. ואחד לרחם על ישראל. ועל זה חשק דוד המלך לדיקנא זה, כמו שהעמדנו. (באד"ר אות רנ"ט) שט' תקונין אמר דוד במן המצר קראתי יה. ע"ש.

קסט) בחאי דיקנא ט' וכו': בדיקנא זו נמצא ט' תקונים, שהם שש רבוא שערות, כנגד חג"ת נה"י, התלויות בהם ומתפשטים בארתם בכל הגוף. כלומר ב"ק, הנקראים גוף, ואלו ששה תקונים התלויים, תלויים בשערות שמתחת מנחת הבשמים, דהיינו מתחת הפנים, הנקראים תקרובתא דבוסמא (לעיל אות קס"ב) שלשה תקונים מצד זה של (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

קעא ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשירותא דדיקנא מחסד עלאה, דכתיב, א לך יי הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכלא ב הוא, והכי שארי, ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא, ומקמי אודנין, הכי שארי, וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא, כמה דאוקימנא.

קעב וכד אצטריך עלמא לרחמי, אתגלייא מזולא נ קדישא. וכל הני תקונין דבדיקנא יקרא דזעיר אנפין, כלהו רחמי משתכחי. ד וכד אצטריך לדינא, מתחזייא דינא, ה וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל, לאינון דעקין להו. * כל יקירו דדיקנא, באינון שערי דתליין אינהו, משום דכלא בהאי תליין. **קעג** כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין, כלהו קשישין תקיפין, משום דכלהו ו אכפיין לדינין, בשעתא דמזולא קדישא אתגלי. וכד בעא לאגחא קרבא, ז בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקיף, מארי נצחן קרביא. וכדין מריט מאן דמריט, ואגליש מאן דאגליש.

קעד הני תשעה תקונין, אמרן משה זמנא תניינא, בשעתא דאצטריך

חלופי גרסאות

ב הוו. ג עתיקא. ד ל"ג מן וכד עד וכדין. ה ובגין דעבדין. ו אתכפיין. ז ל"ג בהאי דיקנא.

מסורת הוהר

(ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

וכשצריך לדין, או נראה הדין, ואו עושים נקמות בשונאי ישראל, באותם שמצערים לישראל. כל יקר הדיקנא הוא באותם השערות התלויות, דהיינו בשטחי הדיקנא הנראים לעין, משום שהכל תלוי בהם, כי הי"ס קו האמצעי דת"י, שכולל כל הדיקנא, כנ"ל.

קעג כל הני שערי וכו': כל אלו השערות של הדיקנא דו"א, כולן קשות וחזקות משום שכולן כופות את הדינים, בשעה שנגלה המזל הקדוש. וכשרוצה לעשות מלחמה, נראה ע"י דיקנא זה, כגבור אמיץ בעל נוצח מלחמה. ואז מורט מי שמורט, ומגבח מי שמגבח.

פירוש. השערות רומזות על דינים, והעברת הדינים הוא העברת השערות כמו שנתבאר באורך (תוריע אות קכ"א ע"ש) והעברת השער מאחור נקרא מריט והעברת השער כלפי פניו נקרא מגבח. (ע"י לעיל ויחי אות קכ"ג) וז"ש, כשנוצח המלחמות, ומעביר הדינים מריט מאן דמריט ואגליש מאן דאגליש. שמעביר הדינים מבחינת פנים ומבחי' אחור כגבחת מתרגם גלישותא, ובקרחת מתרגם מריטה. וקרחת היא מלאחרי וגבחת היא מלפניו (ספ"י דנגעים).

קעד הני תשעה תקונין וכו': אלו ט' תקונים אמרם משה פעם שניה (בפרשת שלח

שהשערות תופשות מקום צר ולא מקום רחב, מלפני האזנים, ויפה הוא. שע"כ נקרא מן המצר, מפני שהוא מקום צר. וכאן אומר שהוא השערות שעל השפתים.

קעא ובספרא דאגדתא דבי רב וכו': ומחזק עוד יותר את קושיתו, שבספר האגדה של רב ייבא סבא, כך אמר והעמיד. שתחילת הדיקנא מתחילה מחסד עליון, שכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכמו שהספירות מתחילות בחסד הנקרא גדולה, כך הדיקנא מתחיל בחסד. וכאן אנו אומרים שמתחיל בחכמה, וכן שהס בדר' ג' קוין חז"ן בג"ה דת"י, אבל והכל הוא בדיקנא כי כך הדיקנא מתחיל לצאת, כמו שאמר רב ייבא סבא, וט' תקונים נמשכים ותלויים בדיקנא ומלפני האזנים, כמו שאמר באדרא רבא, שכך הדיקנא מתחיל לצאת, ע"ד שנתבאר באדרא רבא, אבל הקיום שלהם אינו מתקיים כך, אלא במקום אחר, דהיינו בג' קוין, כנ"ל, כמו שהעמדת.

קעב וכד אצטריך עלמא וכו': וכשהעולם צריך לרחמים, מתגלה המזל הקדוש, שהוא הדיקנא דא"א, ואז, כל אלו התקונים שבדיקנא היקר דו"א, כולם נמצאים ברחמים. (דפ"י דף רצ"ה ע"א * דף רצ"ה ע"ב)

לאהדרא לון כלהו רחמי. דאע"ג דתליסר תקונין לא ן אמרן השתא, בכוונא תלייא מלתא, דהא ם לא ייעול בהני תקונין לאדכרא, אלא במזלא אתכוון. ואדכר ליה. הה"ד, ן עתה יגדל נא כח יי. ן מאן כח יי. ן ההוא דאקרי מזלא קדישא, סתימא דכל סתימין. דחילא דא, ונהירו דא, ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא, ואדכר דא, ואתכוון ן ביה, אמר ן הני תשעה תקונין, דתליין בזעיר אנפין. בגין ם דינהירו כלהו, ולא ישתכח דינא. וע"ד כלא במזלא תלי. קעה) האי ן דיקנא כד שראן שערי ן לאתערא, ן אתחזי כגיבר תקיף ן כגיבר מארי נצח קרבין. בהאי דיקנא, נגיד משח דרבות מעתיקא סתימאה. כד"א, ן כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. קעו) אלין שערי לא חפיין על שפון, ושפון כלהו סומקין כוורדא. דכתיב, ן שפתותיו שושנים. שפון מרחשן גבורה, מרחשן חכמתא. באינון שפון תליין טב וביש, חיי ומותא. מאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא, דכד מרחשין אלין שפון, מתערין כלא ן למגזר דינא, בכל בתי ן דינין, דאקרון עירין. דכתיב, ן בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ן אמרינן. ן ל"ג לא. י ל"ג אלא. כ ל"ג מאן כח ה'. ל דההוא. ן בה. נ ל"ג הני. ן ונהירו. ע דינא. ן לאתעכבא; לאתערבא; לאתארכא. צ ל"ג אתחזי. ן ל"ג כגיבר; מוסיף כגיבר רגיל. ר מארי; ומארי למגזר; למגזר מארי. ן מוסיף דינין דמדוריהון בהון ובגי"כ אקרון.

ג) (במדבר יד) שלח פג צ"ג, פנחס קלד צ"ג ואות תרכב צ"ל תקוני זהר בהקדמה ד: טו: ד) (תהלים קלג) לך צב צ"א. ה) (שיר ה) ויחי עה צ"א. ו) (דניאל ד) פודי ריד צ"ש.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

יש לו י"ג ת"ד ואלו י"ג תקונים דז"א. הזכיר שם (כנ"ל באדר אות צ"ו וצ"ז) אלא כאן שלא הזכיר אלא ט' מדות הרגילות, היה צריך להזכיר כח ה', לכוון במזלא. ושם שהזכיר י"ג לא היה צריך להזכיר, כח ה'. כי מספר י"ג אינו אלא בא"א.

שלח). בשעה שהיה צריך להחזיר אותם כולם לרחמים. כי אע"פ שלא אמר עתה י"ג תקונים (כמו בפרשת תשא) הנה בכוונה תלוי הדבר, כי לא יכנוס להזכיר באלו התקונים דז"א, שאינם רחמים גמורים, אלא היה מתכוון במזלא, דהיינו ב"ג תקוני דיקנא דז"א, והזכירה כמו שכתוב, ועתה יגדל נא כח ה'. מי הוא כח ה'. זהו אותו שנקרא מזל הקדוש, הסתום מכל סתום. דהיינו הדיקנא דז"א. יראה זו, ואור הזה, שיש בדיקנא דז"א, תלוי ממזל. וכיון שאמר משה זה הט' תקונים דז"א, והזכיר זה, דהיינו המזל, שנקרא כח ה', ונתכוון בו, להמשיך מ"ג ת"ד דז"א לט' דז"א, אמר אז אלו ט' תקונים התלויים בז"א, כדי שיאירו כולם ע"י המשכת י"ג דז"א, ולא ימצא שום דין, כי י"ג דז"א הם רחמים גמורים. וע"כ הכל תלוי במזל. שהוא הדיקנא דז"א.

קעה) האי דיקנא כד וכו': דיקנא זו כשהשערות מתחילות להתעורר נראה כגבור אמיק, כגבור בעל נוצח מלחמות דהיינו לנקוט באויבי ישראל (כנ"ל אות קע"ב) בדיקנא זו נמשך שמו משחת קדש מעתיקא קדישא הסתום. כש"א כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. שה"ס הדיקנא דז"א.

מאמר פומא דז"א

קעו) אלין שערי לא וכו': שערות אלו דדיקנא, אינן מכסות על השפתים. והשפתים כולן אדומות כשושנה. שכתוב, שפתותיו שושנים. השפתים דובבות גבורה, ודובבות חכמה

ובפעם הראשונה, אחר מעשה העגל, הזכיר י"ג מדות, שהן נמשכות מא"א לז"א. כי כשז"א עולה לד' תקוני דיקנא דז"א התחוננים, אז (דפרי דף רצ"ה ע"ב)

קעז) מאי עיר. בספרא דאגדתא, כד"א, (י) ויהי ערך. דמתערין דינין לאינון דלא אתרחימו לעילא, בג"כ מתערין אלין דאינון מארי ה דבבו, ועכ"ד בתרי גוויי א ברחמי ודינא, וע"ד אקרון עיר וקדיש דינא ורחמי. קעח) ובאלין שפוון, אתחזי פומא כד אתפתח. רוחא דנפיק מן פומא, ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן. וכד אתפשט, מתלבשין ביה נביאן מהמיני. וכלהו פה י"י אקרון. כד מלין נפקין מן פומא, ומתרחשין ב בשפוון, מתנהרין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת להו ; דכלהו. א דרחמי ול"ג ודינא. ב ל"ג בשפוון ; בשפוון ול"ג מתנהרין ; ומתנהרין ול"ג בשפוון.

(ז) (ש"א כת).

פומא דו"א

הסולם

מאמר

להשפיע אל הצ' דצלם, שבצ' דצלם הוא מקום גילוי החכמה. וכן נתבאר שבמקום יציאת הי' מאויר וגילוי החכמה, אין שם מקום לשערות (כנ"ל אות מ"ג) וז"ש (באות קע"ו) אליו שערי לא חפיון על שפוון, כיון שהם נצח והוד, ובחינת המקום של גילוי החכמה, ע"כ אין השערות מכסות עליהן. ושפוון בלחו פומקין כוורדא. כי החכמה המתגלה שם, הוא בחינת חכמה דקו השמאל, שנבחן לגוון אדום. שפוון מרחשן גבורה, מרחשין חכמתא, כלומר, שהחכמה המתגלה על השפתים, הוא גבורה, דהיינו מקו שמאל הנקרא גבורה. באינון שפוון תליין טב וביש, חיי ומותא, כי בעת שהחכמה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הטוב והחיים, ובשעה שאינה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הרע והמות. מאלין שפוון תליין מאריהון דאתערותא וכו' בתרי גוויי ברחמי ודינא, וע"ד אקרי עיר וקדיש. דהיינו אם מקבלים החכמה בבחינת ממשטה למעלה או דנים הבתי דין לרחמים ונקראים, קדיש. ואם רוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, דנים אותם בתי הדין, לדין בלי רחמים.

בשפתים אלו תלויים טוב ורע, חיים ומות. משפתים אלו תלויים בעלי התעוררות, כי כאשר שפתים אלו דובבות, מתעוררים כולם לגזור דין בכל בתי הדין הנקראים, עירין. שכתוב בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'.

קעז) מאי עיר בספרא וכו' : שואל, מהו עיר. ומשיב, בספר אגדה פירש, שהוא כמו שאתה אומר, ויהי ערך. שערך, פירושו שונא. כי הדינים מתעוררים לאלו שאינם אהובים למעלה. שמשום זה אלו המתעוררים לעשות דין הם אויבים שלהם, וע"כ נקראים, עירין. ועם כל זה, נעשה הגזירה בב' אפנים, ברחמים ובדין. וע"כ נקראים עיר וקדיש. דין ורחמים. דהיינו בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'. כי עיר יורה על דין וקדיש, על רחמים. קעח) ובאלין שפוון אתחזי וכו' : ובשפתיים אלו כשנפתחות, נראה הפה. הרוח היוצא מן הפה, מתלבשים בו כמה אלף ורבבות. וכשהרוח מתפשט, מתלבשים בו נביאים הנאמנים. וכולם נקראים פה ה'. כשהדיבורים יוצאים מן הפה, ומדובבות בשפתים, המה מאירים לכל ח"י אלף עולמות, עד שנקשרים כולם יחד בח"י דרכים ושבילים. הנודעים. ביאור המאמר, כבר ידעת שהפנים מתחלקים למל"צ דצלם, שב' אודנין ומצחא הם בחינת חב"ד דפנים והם ה' דפנים. (כנ"ל אות מ"ג) וב' עיינין וחוטמא הם חג"ת דפנים, והם ל' דפנים (כנ"ל אות נ') וב' שפתים ולשון הם נה"י, והפה הוא מלכות והם צ' דצלם דפנים. גם ידעת ההפרש שביניהם, כי בב' דצלם אין החכמה מתגלה שם אלא הם חסדים בלבד (כנ"ל אות מ"ב) ובל' דצלם כבר החכמה מתגלה, אבל לא לצורך עצמו אלא (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

ובקטנות, או בשליטת קו השמאל לבד, נחשבים נו"ה לבחינה אחת, והפה שמשם השפעת החכמה הנקראת דבור, הוא סגור ואין שם דבור. אלא בגדלות כשקו האמצעי מקיים הארת שניהם או הנצח והוד שהם השפתים נפתחות והדבור מתגלה. וז"ש (באות קע"ח) ובאלין שפוון אתחזי פומא, כד אתפתח. דהיינו בגדלות כשנפתחות השפתים שה"ס נצח והוד לב' בחינות, או נראה הפה, דהיינו השפעת פה ה', שה"ס הארת החכמה. וז"ש, רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף

לכלהו תמני סרי אלפין ג עלמין, עד דמתקטריין כלהו כחדא, ד בתמניטר אורחין ושבילין, דאשתמודען.

קעט) וכלא מחכאן ה לפומא דא, בלישן ממלל רברבן ר] ו בקיטרא דטיהרא ז בעוטרא. וע"ד כתיב, ח) חכו ממתקים, ח ממתקים ט ודאי. י מאי חכו. כד"א, ט) וחין יטעם לאכול. וכלו מחמדים, אש ומים. אשא ומיאי כ מתתקנן, ויאן ז בציירוי, דהא גוויי מתחברן כחדא.

קפ) חכו, באתוון רשימן, ש] דמתגלפן בעטרוי מ גליפין נ אחה"ע בגרון. ס א, דטריד מלכין, י) ע ומהעדא מלכין, ומהקם מלכין. ח, דטריד ונחית,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (שיר ה) משפטים קעז צ"פ. ט) (איוב לד) לעיל אות קנו צ"ה. י) (דניאל ב) תרומה קפו צ"ש. ה) דא לדא ול"ג לפומא; דא בדא. ו) בקיטרא. ז) בעוטרא. ח) ל"ג ממתקים. ט) ודאי. י) ל"ג מאי חכו. כ) מעתיקין; ומתדבן ויאן. ל) בסטרוי. מ) גלידיו. נ) ל"ג אחה"ע בגרון. ס) ל"ג מן א' עד ח'; א' למארי עדן. ע) מהעדא מלכין.

דרך אמת ר] בקישור הזהירות בעיטור המתער למעלה. ש] שחקוקים בכתירו גלודים ונקפאים מההעלם אל הגלוי.

פומא דו"א

הסולם

מאמר

זה בזה. מהו חכו. הוא כש"א. וחין יטעם לאכול. כי אחר שנעשה התכללות ימין ושמאל, נעשו טוב ומלאי טעם. וכולו מחמדים. דהיינו ב' הקרין שמאל וימין הנקראים אש ומים. כי האש והמים, מתתקנים ויפים ונחמדים בציורם, כלומר שהם נחמדים למראה, כי הגוונים אדום ולבן, שהם שמאל וימין, מתחברים יחד. כלומר, שכל היופי בא, רק מזה התמזגות לבן ואדום יחד טיהרא פירושו צחות. כי תרגום צח הוא טיהרא (ירמיה ד' י"א) קיטרא, פירושו קשר. כי תרגום ותקשור הוא וקטרת. (בראשית ל"ח יז) בעוטרא, הוא מלשון עוטר ישראל בתפארה.

מאמר אחה"ע גיכ"ק

קפ) חכו באתוון רשימין וכו': חכו ממתקים, הוא מחמת האותיות הרשומות שהן נחקקות בו בעטרותיהן, כלומר, שהמתיקות של החין באה מחמת שנחקקות בו אותיות בסדר ג' קוין ומלכות המקבלתם, שסדר הזה מעטר אותן בעטרות. האותיות אחה"ע נחקקות בגרון, כל אחת בג' קוין, ג' קוין שבא', קו הימין שבה, מגרש מלכים. קו השמאל, מסיר מלכים ממלכותם. קו האמצעי, מקים מלכים. ג', קוין שבח', קו הימין שבה, מגרש ויורד. קו השמאל עולה ועוטר. קו האמצעי, כובש באש ומחוקק ברוח. ג' קוין שבח', היא יניקה מאמא, כלומר, ממה שהנוקבא מקבלת מאמא, קו הימין דאמא, מכה לנוקבא. מקו השמאל דאמא, הנוקבא מתפשטת לנוקבא גדולה. כלומר שמקבלת

אלף ורבבן. המספר אלף מורה על המדרגות הנמשכות מחכמה. בסו"ה ואאלפך חכמה, והמספר רבבות יורה על המדרגות הנמשכות מחסדים, ואומר שכל אלו מתלבשים ברוח החכמה היוצא מפה ה'. וכך אתפשט, דהיינו כשנתפשט הרוח לנצח והוד דגוף ז"א, מתלבשין ביה נביאן מהימנא, שמשם מקבלים נבואתם. כך מלין נפקין מן פומא וכו' מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין, ה"ס היסוד המשפיע חכמה, שה"ס חי ע"ש אור החכמה שנקראת חיה. וה"ס אלפין שהוא מספר החכמה כנ"ל. וה"ס עלמין, ע"ש העולם החכמה, כי עולם הוא מלשון העלם. כי הוא משפיע החכמה למלכות ובמלכות היא מתגלה. וז"ש, עד דמתקטריין כלהו כחדא בי"ח אורחין ושבילין, דהיינו עד שמתקשרים ביסוד דמלכות, שגם הוא נקרא חי, בסוד דוד מלך ישראל חי וקים. והכלי קבלה שלה מכוונים אורחות ושבילים. כי בה מקום הגילוי.

קעט) וכלא מחכאן לפומא וכו': והכל מחכים לפה הוה, בלשון מדברת גדולות, כי הלשון היא קו האמצעי, היחיד ב' הקוין, שהם ב' שפתים, בקשר הצחות בעוטרא, כלומר בקשר ויחוד האורות בקו האמצעי, שהוא עוטר אותם ומצחצח אותם, כי הלשון שהוא קו אמצעי, מצחצח האורות שבב' קוין שבשפתים, ומשלימם. ועל זה כתוב, חכו ממתקים. הם ממתקים ודאי, אחר שקו האמצעי כלל אותם (דטויי דף רצ"ה ע"ב)

וסליק ועטיר, פ כביש באשא ז גליף ברוחא. ה' ק יניקה דאימא, סטיר לנוקבא, אתפשט לנוקבא רבא, בתיאובתא דקרתא קדישא, מתקטרי ר אתרין דא

חלופי גרסאות

פ ברישא ואשא. צ גליר. ק ירוקא; ינוקא. ר תדירא; דמתקטרי אתרין.

כאמר

הסולם

אחה"ע גיכ"ק

מלכין, דהיינו שמגרש ג' ספירות בינה ותו"מ מן המדרגה, ומורידם למדרגה שמתחתיה. והקו שמאל שבה, ומחצתא מלכין, שביציאת הקו שמאל נעשה חשך בהמדרגה (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) שבוה הוסר מלכותם כליל. וכיון שהא' היא הארת הכתר, שהוא חסדים, ע"כ אינו מדבר כלל ממעלת הארת החכמה שבשמאל, כי החכמה אינה מאירה כאן, אלא שמדבר רק מגרעון של קו השמאל. והקו האמצעי שבה, ומחקה מלכין, כי כשא קו האמצעי וכולל קו שמאל וימין זה בזה או חוזר האור להמדרגה, וגם ג' מלכים בינה ותו"מ שנגרשו וחזרו, מתתקנים, ונמצא שהמלכים הוחזרו והוקמו על כנם.

ואחר שביאר ג' קוין שבא', שהיא הארת הכתר. הוא מבאר ג' קוין שבח', שהיא הארת החכמה. וז"ש, ח' הקו ימין שבה, דפריד ונחית, שהוא מגרש הכלים דבינה ותו"מ. כנ"ל. ונשאר בהארט כתר וחכמה בקומת חסדים. והארטה יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה כדרך אור החסד. והקו שמאל שבה, וסליק ועטיר, שהארט השמאל שהוא חכמה עולה ממטה למעלה ומעטיר המדרגה בג"ר. והקו האמצעי שבה, כביש באשא גליף ברוחא, כי קו האמצעי כובש ומכניע את האש שבקו שמאל ע"י מסך דחירק שבו, וחוקק הרוח חכמה שלא יאיר אלא בוי"ק ולא בג"ר.

ועתה מבאר ג' הקוין שבח', שהיא הארת אמא למלכות. וז"ש, ח', היא יניקה דאמא, כלומר יניקת אמא לנוקבא שהיא מלכות. הקו ימין שבה, סטיר לנוקבא, דהיינו שממעט הנוקבא לבחינת קטנות. מכח עלית המלכות לבינה. והקו שמאל שבה, הוא אתפשט לנוקבא רבא, דהיינו שמחזירה לבחינת גדלות, ע"י הוצאת המלכות מבינה. והקו אמצעי שבה, הוא כי בתיאובתא דקרתא קדישא, בהשתוקקות המלכות לחסדים, כי הנוקבא נקראת עיר הקדושה, מתקטרי אתרין דא ברא, נקשרים המקומות של ימין ושמאל על ידי קו האמצעי זה בזה. כד"צ הר המור גבעת הלבנה

שמקבלת ממנו הגדלות דקו שמאל. קו האמצעי דאמא, הוא, כי בתאות העיר הקדושה לחסדים היא מתחברת בקו אמצעי, והמקומות דימין ושמאל נקשרים זה בזה. כש"א. הר המור גבעת הלבנה. ג' קוין של הע', קו ימין שבה הוא, הצחות שבצורת המדרגה. קו השמאל שבה הוא החקיקה שבצורת המדרגה. קו האמצעי הוא, שהענפים הרצים מתאחדים בצדם לרוחות חקוקים. פריד, פירושו מגרש. כי, כים נגרש, מתרגם כימא דטריד (ישעיה נ"ז כ') סטיר, פירושו מכה, מלשון וסטרו על פיו (נדב ל:) פיהרא הוא צחות כנ"ל. טיפסא, פירושו טופס ודפוס, כמו טפוס של תפלה (כלים ט"ז) רהיטין פירושו רצים. תרגום וירץ הוא ורהט (בראשית מ"ח ב').

ביאור הדברים. המאמר הזה בא לבאר בעיקר החיוב והמעלה שבג' קוין, ואיך כל השלמות תלויה בקו האמצעי. וז"ש (באות קע"ט) וכלא מחכאן לפומא דא, פלישן ממלל רברבן וכו', שהוא קו האמצעי, וע"ד כתיב חכו ממתקים וכו'. שכל המתקיות וכל היופי הוא ע"י קו האמצעי, שזולתו שולטים הדינים דקו שמאל. והולך ומבאר אשר האותיות הנחקקות ויוצאות מחיך וגרון, מתרשמים בכל אחת מהן, ג' קוין. והשלמות שבכל אחת מהן היא בקו האמצעי. ועצמותן של האותיות אחה"ע גיכ"ק, אינו מבאר כאן, כי סומך עצמו על מה שביאר אותן באדרא דמשכנא (לעיל משפטים

אות תקל"א) וכאן אין לו ענין לבאר, רק ענין ג' קוין שבכל אות, וסגולת קו האמצעי. ונתבאר שם, אשר הא' היא הארת הכתר. והח' היא הארת החכמה. והח' היא הארת אמא למלכות. והע' היא הארת ע' ענפים שבוי"א. ומכל אות ואות שבאחה"ע שבגרון, מאיר האות שכנגדו באותיות גיכ"ק שבחיך. ע"ש. וזה אמרו. גליפין אחה"ע בגרון, שאותיות אחה"ע, נחקקות בג' קוין בגרון. ונודע שקו ימין מתהווה ע"י עלית מלכות לבינה, שמסיימת המדרגה תחת כתר וחכמה, ובינה ותו"מ של המדרגה מורידה לחוץ מהמדרגה. וז"ש א', הקו ימין שבה, פריד (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

בדא. כד"א, ה' הר המור גבעת הלבונה. ע' ת] טיהרא דטיפסא, גליפא
 ש בטיפסא, רהיטין דענפין מתאחדן, לסטרוי לרוחין גליפין.
 קפא) והא ברזי דאתון דשלמה מלכא, אתעטרו אלין אתון ד', בד'
 גיכ"ק ת בחיך כד"א וחיך יטעם לאכול, (2) היאכל תפל מבלי מלח וגוי. וכתוב
 (3) והיה מעשה הצדקה שלום. (1) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגוי.
 מתוקים ודאי.

קפב) דוד מלכא אמר, גם עבדך נזהר בהם וגוי. אסהדנא עלי דכל
 יומאי אזדהרנא בהו, דלא לאטעאה בהו, בר יומא חד [א] דעטירנא עטרי
 מלכא, במערתא א דמרוניא, וחמינא בוצינא דאשא ב מתלהטא ב אפותיא
 ג דמערתא, ואודעזענא. מההוא יומא ד אזדהרנא בדעתאי בהו, ולא שביקנא
 לון כל יומאי. זכאה חולקיה מאן ה דאזדהר ו במתיקא דמלכא, ז וטעים בהו
 ח כדחזי. על דא כתיב, (4) טעמו וראו כי טוב יי וגוי. וכתוב (5) לכו לחמו
 בלחמי וגוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(כ) (שיר ד) משפטים קעד צ"ש. (2) (איוב ו).
 (ט) (ישעיה לב) בשלח צב צ"י. (1) (תהלים יט) נח
 צו צ"א. (3) (שם לד) שמות קו צ"ב. (ע) (משלי ט)
 ויצא קמה צ"ד.
 דרך אמת ת] ציור הזהירות חקוק בשפטים והוא רמז לנשמות הנחתמות בצורתם בסוד כל הנפש הבאה
 ליעקב שבעים בסוד האילן וענפיו. [א] הייתי מעטר עטרה ייחוד וקישור העליון במערה הסמוך
 לכפר מרוניא. [ב] על כל פני מרוניא ואפותי הוא מלשון מצח והכל לפי ענינו.

אחה"ע גיכ"ק

הסולם

מאמר

שבחיך (כמ"ש) לעיל משפטים אות תקל"ב
 ע"ש) ולפיכך, נרמזו גם בחיך ג' קוין. כש"א
 וחיך יטעם לאכול, הי"ס קו ימין. היאכל תפל
 מבלי מלח, הוא קו שמאל. שמטרים שמתיוחד
 עם הימין, אין להנות ממנו כלום, כמו בתפל
 בלי מלח. וכתוב, והיה מעשה הצדקה שלום,
 הוא קו האמצעי, המיוחד ועושה שלום בין ב'
 הקוין ימין ושמאל. הנחמדים מזהב ומפז רב
 ומתוקים וגוי, נאמר על המלכות שמקבלת
 שפע ג' הקוים האלו. שהם מתוקים ודאי.

קפב) דוד מלכא אמר וכי: דוד המלך,
 אחר הכתוב הנחמדים מזהב וגוי הרומז על
 שפע המתוק והיקר של ג' קוין, מטיים, גם
 עבדך נזהר בהם וגוי. דהיינו שנוזהר בהם שלא
 לקבל מקו שמאל בלי ימין. ומטיים על זה ר'
 שמעון, אני מעיד על עצמי שכל ימי נזהרתי
 בהם, בג' קוין, שלא לטעות, דהיינו שלא
 לטעות ולקבל מקו שמאל לבדו. חוץ מיום אחד
 שהעטרתי עטרות המלך בהמערת של מרוניא,
 ולא נזהר שהשמאל יהיה מיוחד עם הימין,
 וראיתי נר של אש לזהות ברחב המערה.
 דהיינו שראה הדינין של קו שמאל בלי ימין
 שהוא

הלבונה. אשר הר המור, שהוא אדום, הוא
 החכמה שבקו שמאל שלה. ונכפעת הלבונה,
 שהיא לבנה, הוא החסדים שבימין שלה. שהם
 נכללים ומיוחדים זה בזה ע"י קו האמצעי
 (ועי' משפטים אות תקל"א).

ועתה מבאר ג' הקוין שבאות ע', שהיא
 הארת ע' ענפים שבז"א. וז"ש, ע', הקו ימין
 שבה, הוא טוהרא דטיפסא, כל הצחות
 שבמדרגתו, כי ז"א הוא בעיקר בחינת ימין.
 והקו שמאל שבה, הוא גלופא דטיפסא, דהיינו
 החקיקה שבמדרגה. שעם יציאת השמאל נחשך
 המדרגה. והקו האמצעי שבה, הוא רהיטין
 דענפין מתאחדן לפטרוי, לרוחין גליפין,
 שהענפים הרצים, דהיינו הארת השמאל שבע'
 ענפים, הנקראים רצים, בסו"ה והחיות רצוא
 ושוב. הם מתאחדים ע"י קו האמצעי לצדדיו,
 דהיינו בהענפים שמצד ימין, לרוחות
 חקוקות, דהיינו שנחקקו על ידי זה להאיר
 רק בו"ק דחכמה שנק' רוח חכמה.

קפא) והא ברזי דאתון וכי: והנה
 בסוד האותיות של שלמה המלך, אומר, שאלו
 ד' אותיות אחה"ע, נתעטרו בד' אותיות גיכ"ק
 (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

קפג) אתפשט דכורא בדעת, ואתמליין אכסדרין ואדרין, מרישא דגולגלתא שרי, ואתפשט בכל גופא, מחדוי ודרועוי ובכלא. מאחורוי, אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, ולהטא ואפיק * גלגלתא חדא, סתימא מכל סטרוי, ונהירו דתרי מוחי גליפן כ בה, ואתדבקת בסטרוי דדכורא. בגין כך ז אתקרי (9) יונתי תמתי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(9) (שיר ה) וירא קב צ"ה.

ט ומדרועוי. י ונחית; ונחיתו. כ הכי. ז אקרי.

מאמר

הסולם

בנין האחרים של נוקבא דז"א

שהוא אש לוחטת, ונזדעזעתי. מיום ההוא נזהר אני מהם בדעתי, שלא לקבל אלא משלשת הקוין ביחד, ולא עזבתי אותם כל ימי. אשרי חלקו, מי שנוהר בממתקים של המלך, וטועם בהם כראוי. על זה כתוב, טעמו וראו כי טוב ה' וכתוב, לכו לחמו בלחמי. וגו'.

בבנית מחדש, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ואז חזרה להיות עמו פנים בפנים (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) ואלו ב' מצבים, מאבאר ר"ש לפנינו בקצור נמרץ. וז"ש, אתפשט דכורא בדעת ואתמליין וכו' מחדוי ודרועוי ובכלא, אחר שז"א נתפשט במוח הדעת שלו בג' בחינות חב"ד חג"ת נה"י. דהיינו אחר שנשלם מדרגתו בראש תוך סוף. מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, שהארט השמאל דבינה, הנקראת בוצינא דקרדינותא, יצאה לבדה, בלי ימין, והאירה מאחורוי של ז"א, ולהטא ואפיק גלגלתא חדא, דהיינו שהאצילה שם את המלכות, והאצילה הראש של המלכות, בבי מוחין חו"ב תחת שליטת השמאל דדעת.

מאמר בנין האחרים של הנוקבא דז"א קפג) אתפשט דכורא בדעת וכו': הדכר, שהוא ז"א נתפשט במוח הדעת שלו, ונתמלאו מסדרונות וחדרים, דהיינו נה"י וחג"ת. הדעת מתחילת מתחילת הראש ומתפשט בכל הגוף בחזה שלו ודרועותיו ובכולו. מאחוריו נתדבק ניצוץ מנר הקשה שהוא הארת קו שמאל זבינה, ולוהט והוציא ראש אחד סתום מכל צדדיו, והארט ב' מוחין חכמה ובינה חקוקים בו, ומתדבק בצד הזכר, מאחוריו, משום זה נקראת יונתי תמתי. אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

ויו"ש, ונחירו דתרי מוחי גליפן בה. שאין בה הארת ג' מוחין דבינה אלא רק שנים, כי משום שהדעת נתחלק לשנים, אינו מתחבר ליחד חכמה ובינה, ונשארים הארת חו"ב בראש בלי מוח הדעת. כי אז אין מוח הדעת מלובש בראש, אלא שיוורד לגוף. וטעם הדבר הוא, כי שורשו של הדעת הוא מגוף, דהיינו מת"ת שעלה ליחד בין ב' קוין ימין ושמאל דבינה (כמ"ש ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אלא משום שמשמש ליחוד חו"ב, ע"כ נשאר שם קבוע בראש, אע"פ שהוא בחינת גוף. מה שאין כן במקום שאינו מיחד חו"ב, נמצא חוזר לבחינת גוף, כי אין לו עוד שום תפקיד בראש. ולפיכך כאן שנחלק הדעת לימין ושמאל שהימין לקח ז"א והשמאל לקחה המלכות, א"כ אינו יכול עוד ליחד חו"ב דראש, ואין לו משום זה עוד מקום בראש ויורד לגוף. וז"ש, ונחירו דתרי מוחי גליפן בה. כי אפילו חלק השמאל דדעת שיש לה, ירד לגוף שלה, ולא נשאר בראשה אלא ב' מוחין חו"ב. ואין לשאול, א"כ לא היה צריך להיות בראש אלא בינה בלבדה. כיון שהמלכות לא לקחה מימין כלום. הטעם

פירושו. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. מצב הא', הוא בבחינת שני מאורות הגדולים, שהמלכות היא גדולה כמו ז"א, דהיינו שהם שניהם במדרגה אחת שלאחר מדרגת הבינה, שז"א מקבל מימין, המוחין דחב"ד דבינה, שהוא חכמה וצד חסד שבדעת, והמלכות מקבלת משמאל המוחין דחב"ד דבינה, שהוא בינה וצד הגבורה שבדעת. ואז שניהם דבוקים זה בזה, כדרך צד ימין ושמאל של מדרגה אחת. וכמו החב"ד דבינה, שהם מדרגה אחת שבבינה ששניהם יונקים ומקבלים משם. אמנם אין המלכות נבחנת לדבוקה בשמאל דז"א, אלא מאחוריו (כמ"ש לעיל באדרא רבא את שכ"ד ע"ש) ובמצב הזה לא יכלה להתקיים, כי שמאל בלי ימין אינו יכול להאיר, ע"כ קטרגה הלבנה, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך שתהיה תחת יסוד דז"א, כלומר שתהיה נחלקת מז"א, למדרגה אחרת שמתחת מדרגת ז"א, ואז (דפו"י דף רצ"ה ע"ב *) דף רצ"ו ע"א)

קפד) שערוי דנוקבא כלילן מ ביה גווני, כדכתיב, (ז) ודלת ראשך כארגמן. אתקטר גבורה בחמש גבוראן, ואתפשטת נוקבא בסטרהא, ואתדבקת בסטרוי דדכורא.

קפה) עד דאתפרשא מסטרוי. ואתיאת לאתחברא נ עמיה אפין באפין. וכד מתחברן מתחזיין חד גופא ממש. מהכא אוליפנא, דכר בלחודוי, אתחזי פלג גופא, וכלהו ס רחמי. וכך נוקבא. וכד מתחברן ע כחדא, אתחזי כלא פ חד גופא ממש, והכי הוא. אוף הכא, כד דכר אתחבר בנוקבא, כלא הוא חד גופא, ועלמין כלהו בחדו, דהא כלהו מגופא שלים מתברכן.

קפו) והיינו רזא, (ז) על כן ברך יי את יום השבת ויקדשהו. דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים, דהא מטרוניתא אתדבקת במלכא, ואשתכח גופא חד. ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא. ומהכא, מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, אקרי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז (שיר ז) הקסה"ו קפא ז"ב. ק (שמות כ) יתרו נ ביני גרוני ; כי גוונא ; גווני בגו גווני ; גווני גווני. נ עמה. ס דאמי ; מוסיף רחמי דאתפליג. ע דא ; ל"ג כחדא אתחזי. פ בחד.

בנין פכ"פ דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

הנסירה (שנתבאר באד"ר אות שכ"ד) ובאה להתחבר עמו פנים בפנים. וכשמתחברים נראים גוף אחד ממש. מטעם שממקורם הם ימין ושמאל של מדרגה אחת, וע"כ אע"פ שנחלקו ונבנו לשתי מדרגות חוזרים ומתחברים כגוף אחד, כמדרגה אחת ימין ושמאל. מכאן למדנו, בנשמות אנשים, אשר הזכר כשהוא לעצמו נראה כחצי גוף, דהיינו חלק הימין של הנשמה, וכולה חסד. וכך הנקבה של הנשמה, הוא חלק השמאל, וכולה גבורה. וכשמתחברים יחד נראה הכל גוף אחד ממש. כי ב' חצאים נתחברו לאחד. וכך הוא באמת. אף כאן כשהזכר, שהוא ז"א נתחבר בהמלכות, הכל הוא גוף אחד. ואז העולמות כולם הם בשמחה, כי כולם מגוף שלם מתברכים כולם. וזהו מצב הב' של המלכות. שנתבאר לעיל.

הטעם הוא, כי אין בינה בלי חכמה ואין חכמה בלי בינה כי מקושרים הם תמיד זה בזה, אלא ההפרש הוא בשליטה, אם השמאל דהיינו הבינה, שולט נקראים שניהם בינה, ואם הימין שהוא החכמה שולט, נקראים שניהם חכמה. אמנם ז"א ומלכות נמצאים שניהם במצב הזה, במדרגה אחת אחר הבינה. שז"א מקבל הימין שלה, ומלכות מקבלת השמאל שלה. וז"ש, בנין כך אתקרי יונתי תמותי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי כי אז הם שניהם כאח ואחות תאומים שהם מדרגה אחת. ואינם משתלשלים זה מזה כב' מדרגות נפרדות. קפד) שערוי דנוקבא כלילן וכו' : השערות של הנוקבא שהיא המלכות כלולים בה הגוונים, לבו אדום ירוק, הנקרא ארגמן. כמ"ש, ודלת ראשך כארגמן. הגבורה, דהיינו חלק השמאל של הדעת שנפל לגוף שלה, כנ"ל בדבור הסמוך, נקשרה בחמש גבורות, דהיינו שנתפשטה בכל ע"ס של הגוף שלה שהן כחיב תו"מ, אשר בגוף נקראים חגית נ"ה. ומצודה, דהיינו מצד הגבורה, נתפשטת המלכות ונתדבקה בצד הדכר. שהוא ז"א, דהיינו שנתדבקה בו מאחוריו (כנ"ל באדרא רבא באות ש"ה ע"ש).

קפו) והיינו רזא על גוי' : והיינו סוד הכתוב על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו. כי אז נמצא הכל תחת השפעת גוף אחד שלם, כי המלכות נתדבקה בהמלך בשבת, ונמצאים גוף אחד. וע"כ נמצאות ברכות ביום הזה. ומכאן למדנו, שמי שאינו נמצא בזכר ונקבה, נקרא חצי גוף, ואין ברכה שורה בדבר פגום וחסר, אלא במקום שלם, בדבר שלם, ולא בחצי דבר, וחצי דבר אינו מתקיים לעולם. ואינו מתברך לעולם.

מאמר בנין פנים בפנים של נוקבא דז"א קפה) עד דאתפרשא מסטרוי וכו' : עד שנפרדה המלכות מצלעותיו של ז"א, שח"ס (דערוי דף רצ"ו ע"א)

פלא גופא, ולית ברכתא שריא במלה פגימא ז וחסירא, אלא באתר שלים, במלה שלים, ולא בפלגות מלה, ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין, ולא אתברכן לעלמין. קפז) נוי דנוקבא, כלא מנוי דדכורא הוא. והא אוקימנא מלי, ואשתמודען ביני חברייא. מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא. מנה ינקין, ובה ק תבין, והיא ר אתקריאת אם לכלהו. כמה דאחרא אם ט לגופא, וכל גופא מנה ינקא. כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא.

קפח) כתיב, ה אמור לחכמה אחותי את. אית חכמה ואית חכמה, והאי נוקבא, ת אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב, ט אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך. אחות לנו קטנה, ודאי קטנה אתחזי א אבל רברבא היא, וסגיאא היא, דהא היא שלימו דנטיל ב מכלא. כמה דכתיב, ט אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי, דהא מליין אינון לינקא לכלא. כמגדלות, דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עלאה.

קפט) תו ג אתפשט דכורא בימינא ושמאלא, בירותא דאחסנא. וכד גווי אתחברו, אקרי תפארת. ואתתקן כל גופא, ד ואתעביד אילנא רברבא, ותקיף, שפיר ויאה, ק תחותיה תטלל חיות ברא, ובענפוהי ידורון עופי שמיא, ומזון לכלא

חלופי גרסאות

מסורת הוהרי

ר) (משלי ז) לך מו צ"א. ש) (שיר ח) אחרי מות קלא צ"ת. ת) (שם) חלק א' בהשמטות רנו. א) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ז) (משלי ז) לך מו צ"א. ש) (שיר ח) אחרי מות קלא צ"ת. ת) (שם) חלק א' בהשמטות רנו. א) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ב) מלכא. ג) לא גרסינן תו. ד) לא גרסינן ואתעביד.

בנין פכ"ם דנוקבא דו"א

הסולם

מאמר

קטנה, בגלות, אבל גדולה היא ורבה היא, כי היא שלמות המקבלת מכל הספירות. והיינו כשישראל בארצם, כמו שכתוב, אני חומה ושדי כמגדלות, ושדי, היינו שהם מלאים להניק לכל. כמגדלות שהם נהרות גדולים היוצאים מאמא עלאה הנקראים מגדלות.

קפז) נוי דנוקבא פלא וכו': היופי של הנקבה כולה הוא מיופי של הזכר. וכבר העמדנו הדברים והם נודעים בין החברים. מנוקבא זו, דהיינו ממלכות, מתאחדים כל אלו של מטה, בג' העולמות ביי"ע. ממנה יונקים ואליה חוזרים. כי המלכות היא השורש לכל ג' העולמות התחתונים מאצילות. (כמ"ש באד"ר אות שכ"ד). והיא נקראת אם לכולם. כמו שהאחרת דהיינו בינה, היא אם לגוף, שהוא ז"א המכונה גוף, וכל הגוף יונק ממנו, מבינה. כך זו, המלכות, היא אם לכל האחרים שלמטה, בבי"ע.

מאמר ג"ר דאורות ונה"י דכלים דחיה דו"א קפט) תו אתפשט דכורא וכו': עוד נתפשט הדכר, שהוא ז"א, בימין ושמאל בהירושה של הנחלה, דהיינו בחכמה ובינה; הנקראים אחסנתא דאור"א (כניל אות פ"ט) שהחכמה נתפשטה לחסד, והבינה לגבורה. וכשהגוונים, לבן שמימין, ואדום שמשמאל מתחברים בקו האמצעי, נקרא תפארת. ונתתקן כל הגוף, ונעשה אילן גדול וחזק יפה ונאה. תחתיו יטיילו חיות השדה, שהן צבאות הבריאה, ובענפיו ידורו עוף השמים שהם צבאות היצירה, ובו מזון לכל. זרועותיו הן ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה. בימין נמשכים חיים וחסד, בשמאל נמשכים מיתה וגבורה.

קפח) כתיב אמור לחכמה אחותי את: יש חכמה, ויש חכמה, דהיינו חכמה עלאה, שהיא אור"א, וחכמה תתאה, שהיא מלכות. ונוקבא זו, דהיינו מלכות, נקראת חכמה קטנה כלפי האחרת, שהיא חכמה עליונה. וע"כ כתוב, אחות לנו קטנה, ושדים אין לה וגו'. כי חכמה זו נמשכה בגלות, וע"כ אין לה שדים, להשפיע לישראל. אחות לנו קטנה, ודאי שהיא נראית (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

ביה. דרועוי ימינא ושמאלא. בימינא חיים וחסד, בשמאלא מיתה וגבורה. מעוי, אתתקן בדעת, ואתמליין כל אכסדרין ואדרין, כמה דאמינא, דכתיב, (א) ובדעת חדרים ימלאו.

קצ) [ג] תו אתפשט גופא, בתרין שוקין. ומתאחדן בינייהו תרין כולייין, ותרין ביעי דדכורא. דכל משחא ורבות ה וחילא דכל גופא, בהו אתכנש, ו דכל חיילין דנפיק, מנהון נפקין. ושריין כלא בפום אמה. ובג"כ אקרון צבאות, ואינון נצח והוד. תפארת, יד"ד. נצח והוד, צבאות. ובג"כ יד"ד צבאות.

קצא) אמה דדכורא, ז סיומא דכל גופא, ואקרי יסוד. ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא. וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, בהאי יסוד עייל לנוקבא, לאתר דאקרי ח ציון. דהתם הוא אתר כסותא דנוקבא, כבית רחם לאתתא. ובג"כ, יי צבאות ס אקרי יסוד.

קצב) כתיב (א) כי בחר יי בציון אוה למושב לו. כד אתפרשת מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין, במעלי שבתא. אתעביד כלא חד גופא, וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה. ואקרי כלא שמא שלים, שמא קדישא, בריך

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ב) (משלי כד) שמות עט צ"ח. (ג) (תהלים קלב) ה מוסיף וחילא דדכורא. ו ושריין כלא בפום אמה ובג"כ אקרון צבאות דכל חיילין דנפיק מנהון נפקי. ז כסותא. ח מוסיף ציון וירושלים. ט ואקרי. צו לו צ"ש.

דרך אמת [ג] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פכ"ד.

הסולם ג"ר דאורות ונהי דכלים דחיה דז"א

מאמר

היסוד של הדכר, הוא סיום כל הגוף, ונקרא יסוד. וזה הוא מדרגה המבשמת את המלכות. ובו כל תאות הדכר, שהוא ז"א. אל המלכות. ביסוד הזה נכנס להמלכות, להמקום שנקרא ציון, כי שם הוא מקום הכסות של המלכות כבית רחם לאשה. ומשום זה נקרא היסוד הויה צבאות, והתפשטות זאת הי"ס יסוד דכלים לאור החיה דז"א, הראוי להולדות נשמות.

מעוי, דהיינו פנימיותו, נתתקן בדעת ומלא כל המסדרונות, וכל החדרים, שהם נה"י וחג"ת. כמו שאמרתי. (לעיל אות קפ"ג) שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. והתפשטות זאת הי"ס ג"ר דאור החיה דז"א.

מאמר זוג זרין פנים בפנים
קצב) כתיב כי בחר וגו': אחר שביאר, בנין ג"ר דאורות ונהי דכלים דז"א, שבה נעשה ראוי להולדת נשמות, מאר זוג זרין פ"פ. ואומר, כתוב, כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. היינו, אחר שהמלכה נפרדה מדבקות האזורים, ונתחברה בהמלך פנים בפנים (כנ"ל אות קפ"ה) כליל שבת. (כנ"ל קפ"ו) נעשה הכל גוף אחד (כמ"ש שם) ואז יושב הקב"ה בכסאו. והכל נקרא שם שלם, שם קדוש. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. כל אלו הדברים העלית

קצ) תו אתפשט גופא וכו': עוד נתפשט הגוף בשני שוקים, שהם נצח והוד. ומתאחדים ביניהם שתי כליות ושתי ביעים, דדכורא, שהם נצח והוד הפנימיים. מכליות, נמשכת פסולת המים לחיצונים, ומביעים, נמשך הזרע לנשמות. שכל השמן, וגדלות, וכח כל הגוף מתקבץ בהם, בב' ביעים, שכל הצבאות היוצאים לבי"ע, יוצאים מהם. וכולם שורים בפי היסוד. ומשום זה, נקראים צבאות, והם נצח והוד. תפארת נקרא הויה. ונצח והוד נקראים צבאות, ומשום זה נקראים בכתוב ביחד הויה צבאות. והתפשטות זאת היא בחינת נצח והוד דכלים לאור החיה דז"א.

קצא) אמה דדכורא סיומא וכו':

(דפו"י דף רצ"ו ע"א)

שמה לעלם לעלמי עלמין. כל אלין מלין סליקנא עד יומא דא, כ דאתער בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי.

קצג) האי מטרוניתא, כד אתחברת עם מלכא, כל עלמין מתברכין, ואשתכחו בחדוותא דכלא. * כמה דדכורא כליל בתלתא, ושירותא בתלתא. כך כלא הכי, וסיומא דכל גופא הכי, ומטרוניתא לא מתברכא, אלא בכללא דתלתא אלין, דאינון נצח הוד יסוד, ומתבסמא ומתברכא : באתר דאקרי קדש הקדשים דלתתא. דכתיב, ט כי שם צוה יי את הברכה. דהא תרין דרגין אינון לעילא ותתא.

קצד) ובג"כ לית רשותא למיעל תמן, בר כהנא רבא, דאתי מן סטרא דחסד. בגין דלא עייל לההוא אתר דלעילא, אלא ההוא דאקרי חסד, ועייל בקדש הקדשים, ומתבסמת נוקבא. ומתברכא האי קדש הקדשים בגו ם לגו, אתר נ דאקרי ציון. ציון וירושלם, תרין דרגין אינון, חד רחמי, וחד דינא. ציון, דכתיב ם ציון במשפט תפדה. ירושלים, דכתיב ן צדק ילין בה כמה דאוקימנא. קצה) וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, הכא ם הוא, וקרינון להו ם ברכה, דמתמן נפקי ברכן לכלהו עלמין, וכלהו מתברכין. האי אתר אקרי קדש.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד) (תהלים קלג) לך צב צ"ב. ה) (ישעיה א) לעיל י ל"ג דא. כ דאתערטרא. ל בכתר. ם ל"ג לגו. אות קמב צ"י. ו) (שם) לעיל אות קמב צ"ט. נ דאתקרי. ם קרינון ול"ג הוא. ע ל"ג ברכה.

זוהג זוין פנים בפנים

הסולם

מאמר

קצד) ובג"כ לית רשותא וכו' : ומשום זה, אין רשות ליכנס בקדש הקדשים שבעוה"ז, רק אל כהן הגדול הבא מצד החסד. משום שאינו נכנס למקום ההוא של מעלה, דהיינו ביסוד המלכות הנק' ציון, אלא אותו שנקרא חסד דז"א, שהוא בחינת כהן הגדול, שנכנס בקדש הקדשים, והמלכות מתבשמת. וקדש הקדשים הזה מתברכת לפני ולפנים, שהוא המקום הנקרא ציון. ציון וירושלים הם ב' מדרגות, אחד הוא רחמים ואחד הוא דין, ציון היא רחמים, שכתוב, ציון במשפט תפדה. ומשפט הוא רחמים. ירושלים היא דין, שכתוב, צדק ילין בה, וצדק הוא דין כמו שהעמדנו. קצה) וכל תיאובתא דדכורא וכו' : וכל תשוקת הדכר שהוא ז"א, אל המלכות הוא כאן בציון, וקוראים אותו ברכה, משום שמשם יוצאים ברכות לכל העולמות, וכולם מתברכים. מקום הזה, ציון, נקרא קדש. וכל הקדשים, דהיינו האורות הקדושים של הדכר, שהוא ז"א, נכנסים שם במדרגה זו שאמרת, דהיינו בציון. וכולם באים מראש העליון דגלגלתא דכורא. דהיינו מג"ר דחיה

העליתי ליום הזה, שיתער בהם לעולם הבא. ועתה הם נתגלו כאן. אשרי חלקי עמהם. קצג) האי מטרוניתא כד וכו' : מלכה זו כשמתחברת עם המלך, כל העולמות מתברכים, ונמצאים בשמחה גמורה. כמו שהדכר כלול מג' קוין והתחלה היא מג'. דהיינו חב"ד. כך, הכל כן, שגם בגוף הוא מג', חג"ת. וסיום כל הגוף גם הוא כך, שהוא נצח הוד יסוד. והמלכה אינה מתברכת אלא בכלל של ג' אלו, שהם נצח הוד יסוד, משום ששורשה בז"א מתחיל במקום החוה, וע"כ אין לה אלא מחוה ולמטה דז"א. ומתבשמת ומתברכת ממקום שנקרא קדש הקדשים שלמטה. שהוא יסוד. כי א"א ואו"א נק' קדש הקדשים שלמטה. ויסוד דמלכות נק' קדש הקדשים שלמטה. שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה. דהיינו בציון, שנקראת קדש הקדשים, כי ב' מדרגות הן למעלה ולמטה, שהן ציון וירושלים. שיסוד דמלכות נקרא ציון, ומלכות דמלכות נקראת ירושלים. וציון נקרא קדש הקדשים.

(דור"י דף רצ"ו ע"א * דף רצ"ו ע"ב)

וכל קדשים דדכורא עיילין תמן, בהווא דרגא דאמינא, וכלהו אתיין מרישא עלאה דגולגלתא דדכורא, מסטרא דמוחי עלאי, דשריין ביה, ונגיד ההיא ברכה בכל שייפי גופא, עד אינון דאקרון צבאות. וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא, מתכנשי תמן, וע"ד אקרון צבאות, דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין. וההוא נגידו פ בתר דאתכניש, תמן, שריין ליה בהווא יסוד קדישא, כלא חוורא, בג"כ אקרי חסד. ז וההוא חסד עייל לקדש הקדשים, דכתיב כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם.

קצו) א"ר אבא, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים, עד דאשתכחו מלוי, ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא. ולא זקיפנא ק רישא, דנהורא הוה סגי, ולא הוה יכילנא לאסתכלא. אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא ר דקארי ואמר ז) ארך ימים ושנות חיים וגו'. שמענא קלא אחרא, ח) חיים שאל ממך וגר.

קצו) כל ההוא ט יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא, ולא הוה מאן דמטי ח לגביה, דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה. כל ההוא יומא נפילנא על ארעא, וגעיןא. בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים, דאסתלק מן עלמא, אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייכין.

קצח) קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידוי ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא דתחות רגלוי. בעו חברייא למבכי, ולא יכילו למללא. שארו א חברייא בבכיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (משלי ג) וישלח לה צ"ג. ח) (תהלים כא) וישלח פ באתרי. צ מההוא. ק רישאי. ר דאקרי. ש ל"ג טו צ"א. יומא. ת לגבי. א בכיה חברייא.

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

הסולם

מאמר

גדול, ולא הייתי יכול להסתכל. בתוך כך נזדעזעתי, שמעתי קל הקורא ואומר, אורך ימים ושנות חיים וגו'. אח"כ, שמעתי קול אחר, חיים שאל ממך וגו'.

קצו) כל ההוא יומא וכו': כל אותו היום, לא נפסק האש מן הבית, ולא היה מי שיגייע אליו, כי לא יכלו מחמת שהאור והאש היו מסבבים אותו. כל אותו היום נפלתי על הארץ וגעיתי. אחר שהלכה האש, ראיתי את המאור הקדוש, קדש הקדשים, שנסתלק מן העולם, שנתעטף ושוכב על ימינו, ופניו צוחקות.

קצח) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א בנו ולקח ידיו ונשק אותן, ואני לחכתי העפר שתחת רגליו. רצו החברים לבכות, ולא יכלו לדבר. התחילו החברים בבכיה, ור' אלעזר בנו, נפל ג' פעמים. ולא יכול לפתוח פיו. אח"כ, פתח ואמר, אבי אבי, ג' היו חזורו להשאר

דחיה דז"א, מצד המוחין העליונים השורים בו, וברכה היא נמשכת מן המוחין לכל אברי הגוף, שהם חג"ת, עד אלו הנקראים צבאות, שהם נצח והוד, שכל אותו השפע הנמשך מכל הגוף מתקבצים שם, בנו"ה. וע"כ הם נקראים צבאות, משום שכל צבאות העליונים והתחתונים שבג' עולמות ביי"ע, יוצאים מהם, מנו"ה, ושפע ההוא אחר שמתקבץ שם בנו"ה, המה משרים אותו ביסוד הקדוש, שהוא כולו לבן, שע"כ נקרא חסד. ואותו חסד נכנס לקדש הקדשים, שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

מאמר הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי קצו) א"ר אבא לא וכו': אר"א, לא גמר המאור הקדוש לומר חיים, עד שנשתכחו דבריו, ואני כתבתי, וחשבתי לכתוב עוד, ולא שמעתי. ולא הרימותי ראשי, כי האור היה (דפוי דף רצ"ו ע"ב)

ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר פתח ואמר, אבא אבא. ב תלת הוו, חד אתחזרו. השתא תנווד חיותא, צפראן טאסין, משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייא כלהו שתיין דמא.

קצט) קם רבי חייא על רגלוי ואמר, עד השתא בוצינא קדישא ג מסתכל עלן. השתא לאו הוא עדן, אלא לאשתדלא ביקריה. קם רבי אלעזר ור' אבא, נטלו ז ליה ה בטיקרא דסיקלא, מאן חמא ו ערבוביא דחברייא, וכל ביתא ז הוה סליק ריחין סליקו ה ביה בפורייה, ולא אשתמש ביה, אלא ר' אלעזר ור' אבא. (ר) אתו ז טריקין, ומארי תריסין ט דכפר צפרי וטרדא בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין, דחשיבו דלא יתקבר תמן. בתר ה דנפק פורייא, הוה סליק באוירא. ואשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, ט יבא שלום ינוחו על משכבותם.

(רא) כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פטרין ברקיעא. משתכחין ביומא דין בגינך, דנא רשביי, דמאריה משתבח ביה בכל יומא. זכאה חולקיה לעילא ותתא. כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה, עליה אתמר י ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

עד כאן האדרא קדישא זוטא

מסורת הזוהר

(ט) (ישעיה נז) חיי שרה יז צ"ב. י (דניאל יב) ב"א ב ל"ג תלת הוו חד אתחזרו. ג משתדל. ד ביה. ה בטיקרא; ל"ג מן בטיקרא עד ולא אשתמש. ו ערעורא וערבוביא. ז ל"ג הוה. ח ליה. ט דכפר וטרדא; דצפרי וטרדיא והוה. י משכחין. כ דרך אמת ז] כולם הם מקומות שהיו סמוכין זו לזו והיו מתוכחין יחד להיות רשביי נקבר אצליהם. ה] שיצא מסתו.

מאמר

הסולם

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

מלשון עשה סקלא לירד בו (תוספתא שבת פ"ד).

(ר) אתו טריקין ומארי וכו': באו מכים ובעלי מגינים מכפר צפרי, שרצו שיקברו אותו במקומם. ובאו ללקחו בכח ובמלחמה. וגירשו אותם בני מירון, וצעקו עליהם בהמוניהם, שרצו שלא יקבר שם, אלא שיקבר אצלם. אחר שיצאה המטה מן הבית, היתה עולה באויר, ואש היתה לוהטת לפנייה. שמעו קול. הכנסו ובואו והתקבצו להילולא של ר' שמעון, יבא שלום ינוחו על משכבותם.

(רא) כד עאל למערתא וכו': כשנכנס אל המערה, שמעו קול בתוך המערה. זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה מקטריגים ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך, זהו ר"ש בן יוחאי, שאדונו משתבח בו בכל יום. אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות עי' יונים שמורים לו, עליו נאמר ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

להשאר אחד. דהיינו, ג' גדולים היו בארץ, שהם, ר' אלעזר, ואביו רשביי, וזקנו ר' פנחס בן יאיר. ועתה נשאר ר"א יתום מזקנו, ומרשביי אביו, ונשאר אחד בעולם. עתה, אחר שנסתלק האילן הגדול הזה, שתחתיו היו מטיילים חית השדה, ובענפיו ידורו עוף השמים, ומזון לכל בו (כנ"ל אות קפ"ט) נמצא עתה, שהחיות תנוודנה, ועוף השמים, שישבו בענפיו, ישתקעו בנוקבי ים הגדול. והחברים, במקום המזון שקבלו ממנו, ישתו דם.

קצט) קם ר' חייא וכו': קם ר"ח על רגליו ואמר, עד עתה היה המאור הקדוש משגיח עלינו, עתה אין הזמן, אלא להשתדל ביקרו. קם ר' אלעזר ור' אבא לקחו אותו ממקומו, על מטה העשויה כסולם. כדי להעלותו על מסתו. מי ראה את בלבול הדעת של החברים. וכל הבית היה מעלה ריחות טובים. העלוהו על מסתו. ולא נשתמשו בו אלא ר' אלעזר ור' אבא. טיקרא דסילקא פירושו, מטה העשויה כסולם. כי סקלא פירושו סולם.

(דפו"י דף רצ"ו ע"ב)

ע"כ האדרא קדישא זוטא

(רב) אמר ר' יוסי, כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, בקדמיתא קרא לון גוי קדוש, דכתיב **ו** כי עם קדוש אתה וגו'. לבתר קרא לון קדש, דכתיב **ו** קדש ישראל ליי' ראשית * תבואתה. מה בין האי להאי. א"ר אבא, קדש עלאה מכלא, דהכי תנינן, כד אתחברן כלהו **כ** קדושי כחדא, אקרון קדוש. וכלהו סלקין ומתכנשין לההוא אתר עלאה, דאקרי **ג** קדש.

(ג) ובג"כ ק' ק' ק', קדש ישראל אתעביד מנייהן. ובגין דישראל בתלת דרגין מתעטרן, כד אתחברן כחדא, אקרון קדש ישראל ליי', דאיהי ראשית. והא אוקימנא תבואתה, בה"א. כל אוכליו יאשמו, מאי כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הא אתמר, דכתיב **ו** ואיש כי יאכל קדש בשגגה. וכתוב **ו** וכל זר לא יאכל קדש, וישראל אקרון קדש, בג"כ כל אוכליו יאשמו.

(ד) אר"א, שירותא וסיומא דכלא, אתכליל **ו** בקדש. וחכמה עלאה קדש אקרי, וכד נהיר דא **נ** חכמה עלאה, חכמה דשלמה נהיר. כמה דכתיב, **ו** ותרב חכמת שלמה, דקיימא סיהרא באשלמותא. והא אוקימנא. וכד אתברכא מיסוד, הכי קרינן **ו** לה קדש, דאיהו אנהיר בשלימו. וכ"ל לא אתנהרא **ע** מתעטרא באשלמותא, קרינן לה רוח הקדש, ולא אתקרי קדש כההוא דלעילא.
(ה) וכד מתברכא מהאי יסוד, וינקא לכל אינון דלתתא, אתקרי אם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (דברים יד) שמות כד צ"ר. (ל) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. (ח) (ויקרא כב) משפטים קסב צ"כ. (ז) (שם) משפטים מג צ"י. (ט) (מ"א ה) חיי שרה פג צ"א.

קדוש, קדש, קדש הקדשים

הסולם

מאמר

שמקבלת מחכמה העליונה. כל אוכליו יאשמו, מהו כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הנה למדנו, שכתוב, ואיש כי יאכל קדש בשגגה, וכתוב, וכל זר לא יאכל קדש, וישראל נקראים קדש. משום זה כל אוכליו יאשמו.

(ד) אר"א שירותא וסיומא וכו': אמר ר' אלעזר, ההתחלה, שהיא חכמה עלאה, והסוף של הכל, שהוא המלכות, נכללו בקדש. וחכמה העליונה נקראת קדש, וכשמאירה חכמה עליונה זו, מאירה גם חכמה של שלמה, שהיא המלכות, כמו שכתוב, ותרב בחכמת שלמה, שהלבנה, שהיא המלכות, עמדה במילואה. וכבר העמדנו, וכשהמלכות מתברכת מן היסוד קוראים לה כך, קדש. שהיא מאירה במילואה, וכשהמלכות אינה מאירה ומתעטרת בשלימות, קוראים אותה רוח הקדש. ואינה נקראת קדש כמו החכמה של מעלה.

(ה) וכד מתברכא מהאי וכו': וכשהמלכות מתברכת מיסוד הזה ומניקה לכל אלו

(רב) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה. כי בתחילה קרא אותם גוי קדוש. שכתוב כי עם קדוש אתה וגו'. לאח"כ קרא אותם, קדש, שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. מה בין זה לזה, בין קדוש לקדש. א"ר אבא, קדש הוא עליון מכל, שהוא חכמה, כי כך למדנו, כשמתחברים כל הקדושות יחד, שהו ג' קוין חג"ת, נקראים קדש, כי אז כולם עולים ומתאספים למקום העליון הנקרא קדש. דהיינו לחכמה העליונה. (ג) ובג"כ ק' ק' ק' וכו': ומשום זה

קדוש קדוש קדוש, שהם חג"ת, שהם כהנים לויים ישראלים, קדש ישראל נעשה מהם. ומשום שישראל מתעטרים באלו ג' מדרגות, כשמתחברות יחד, נקראים קדש ישראל לה' (כמ"ש לעיל פקודי אות קס"ה) שהוא ראשית, שאז מקבלים מחכמה עליונה שנקראת ראשית. הנה העמדנו תבואתה היא עם ה' יתרה, שיותר על המלכות שנקראת קדש בעת (דפו"י דף רצ"ו ע"ב *) דף רצ"ו ע"א)

כההיא דלעילא. וקרינן ליה קדשים. וכדין קרינן פ ליה קדש הקדשים, דביה כלה דכתיב (ו) אתי מלבנון כלה וגו'. מאי לבנון. דא עדן, דאתלבן מכל סטרין. ועדן הא ידוע לגבי חברייא.

(ו) תאנא, כתיב כי שם יי' אקרא, מאי כי שם יי' אקרא. אר"ש, ז הא כתיב הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, הבו גודל : דא גדולה: הצור תמים פעלו : דא גבורה. כי כל דרכיו משפט : דא תפארת. אל אמונה : דא נצח. ואין עול : דא הוד. צדיק : דא יסוד. וישר : דא צדק. הוא כלא שמא קדישא דקב"ה, ובג"כ כי שם יי' אקרא.

(ז) א"ר יוסי, שם יי' ממש. ומשה בההיא שעתא גלי להו לישראל. דכתיב, (ז) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגו'. מכאן אוליפנא, ההוא זכאה דחכמתא עלאה ביה, כד מטי יומא לאסתלקא מעלמא, בעי לגלאה ההיא חכמתא, לאינון די רוח קדישא בינייהו. מנלן. ממשה. דכתיב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתיב, (ז) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'.

(ח) ואם לאו, עליה כתיב, (ח) אל תמנע טוב מבעליו. כד"א, (ח) כי לקח

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ע) (שיר ד) שמות ה צ"י. (פ) (דברים לא) לעיל אות יט צ"י. (צ) (שם) לעיל אות יט צ"כ. (ק) (משלי ג) לך קנן צ"ג. (ד) (שם ד) משפטים קלח צ"ג.

הסולם זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא

מאמר

זהו נצח. ואין עול, זהו הוד. צדיק, זהו יסוד. וישר, זהו צדק. דהיינו המלכות. הרי הכל הוא שם הקדוש של הקב"ה, דהיינו ד' הספירות חג"ת נהי"מ. ומשום זה אמר, כי שם הויה אקרא.

(ז) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, הוא שם הויה ממש, שגילה להם משה באותה שעה לישראל. שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגו', ועתה כתבו לכם את השירה וגו'. מכאן למדנו, שאותו צדיק שחכמה עליונה בו, כשהגיע זמנו להסתלק מן העולם, צריך לגלות חכמה ההיא, לאותם שרוח הקדש ביניהם. מאין לנו זה. ממשה. שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'. דהיינו שגילה להם מה שלא גילה להם עד אז.

(ח) ואם לאו עליה וכו' : ואם אינו מגלה להם החכמה, עליו כתוב, אל תמנע טוב מבעליו, שהוא תורה הנקראת טוב, כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם וגו'. בהיותו לאל ידך לעשות

אלו שלמטה היא נקראת אם כמו אותה של מעלה, דהיינו כמו הבניה שנקראת אס. וקוראים אז את המלכות, קדשים. ואז קוראים את היסוד קדש הקדשים, כי בו היא הכלה, כלומר שהיסוד הוא קדש ועם הכלה שהיא המלכות הנקראת קדשים הוא קדש הקדשים. שכתוב, אתי מלבנון כלה. מהו לבנון. הוא עדן, דהיינו חכמה עליונה, ונקראת לבנון, משום שנתלכנה מכל הצדדים. כלומר, שמאירה בחסד שהוא גוון לבן, הן בצד ימין והן בצד שמאל. כי היא סוד או"א עלאין שהם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. אלא שמשפיעים חכמה למלכות ע"י הנהר היוצא מעדן, שהיא בינה. ועדן כבר ידוע אצל החברים.

מאמר זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא (ז) תאנא כתיב כי וגו' : למדנו כתוב, כי שם ה' אקרא. מהו כי שם ה' אקרא. א"ר שמעון, הרי כתוב, הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, לפרש דברי ר"ש, הבו גודל, זהו גדולה, דהיינו חסד. הצור תמים פעלו, זהו גבורה. כי כל דרכיו משפט, זהו תפארת. אל אמונה, (דפו"י דף רצ"ז ע"א)

טוב נתתי לכם וגו'. (ט) בהיות לאל ידך לעשות. עד לא תסתלק מן עלמא, ולא אתייהב לך רשותא לגלאה.

(ט) א"ר חייא, האי קרא אוליפנא מניה חכמתא עלאה, והכי הוא. אבל סיפיה דקרא, מקשר קשרא דמהימנותא, במאי דכתיב הוא. כד"א, צדיק וישר הוא. כלומר הוא כלא. הוא חד בלא פרודא. דאי תימא כל הני סגיאין אינון, חזר ואמר הוא, כלהו סלקין ומתקשרן ומתאחדן בחד. וכלא, הוא ק היה, והוא הוה, והוא יהא. והוא חד. בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. ע"כ מתקטרין מלין, ומתאחדין מלין קדישין, דשמא דקב"ה.

(י) זכאה חולקיה מאן דקרי למלכא, וינדע למקרי כדקא יאות. ואי איהו קרי ולא ידע ר למאן קרי, אתרחיק קב"ה מניה, דכתיב (ח) קרוב י"י לכל קוראיו וגו'. קרוב י"י לכל קוראיו, למאן קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת, וכי אית מאן דיקרי ליה בשקרא. א"ר אבא אין, ההוא מאן דקרי ולא ידע למאן דקרי. מנלן. דכתיב לכל אשר יקראוהו באמת. מאי באמת. בחותמא דגושפנקא דמלכא, דהוא שלימו דכלא. הה"ד, (ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ובג"כ לכל אשר יקראוהו באמת כתיב. זכאה חולקיה דמאן דעאל, ונפק למנדע ארחוי דקב"ה. וע"ד כתיב, (ז) וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. וכתיב (ז) ועמך כלם צדיקים וגו'.

חלוסי גרסאות

ק והוא הוי ול"ג היה. ר מאן דקרי.

מסורת הזהר

(ט) (משלי ג) לך קנג צ"ג. (ת) (תהלים קמה) אחרי מות יג צ"ד. (א) (מכילת ז) לך קמח צ"ב. (ב) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. (ג) (ישעיה ס) לעיל אות קסא צ"צ.

כי שם ה' אקרא

מתרחק ממנו, שכתוב, קרוב ה' לכל קוראיו וגו'. למי הוא קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת. וכי יש מי שיקראוהו בשקרא, א"ר אבא כן. זהו מי שקורא ואינו יודע למי קורא. מאין לנו. כי כתוב, לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. היינו בחותם טבעת המלך, שה"ס קו האמצעי החותם המוחין עם המלכות הנקראת טבעת המלך, שהיא שלמות הכל. ז"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, דהיינו ז"א, שהוא קו האמצעי הנקרא יעקב, שהאמת ניתנה לקו האמצעי. ומשום זה, לכל אשר יקראוהו באמת, כתוב. ומי שאינו יודע לקראו בחדת קו האמצעי, אלא שנוטה לקו שמאל או לקו ימין, הרי הקב"ה מתרחק ממנו. כנ"ל. אשרי חלקו של מי שנכנס בחכמה, ויצא בשלמות, לדעת דרכיו של הקב"ה. וע"כ כתוב, וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וכתוב, ועמך כלם צדיקים וגו'.

הסולם

לעשות, מטרם שתסתלק מן העולם, מטרם שלא יהיה לך רשות לגלות.

מאמר כי שם ה' אקרא וגו'

(ט) א"ר חייא האי וכו': אר"ח מקרא זה, הנ"ל, כי שם ה' אקרא, למדתי ממנו חכמה העליונה, וכך הוא. אבל סופו של המקרא מקשר קשר האמונה במה שכתוב, הוא, כמ"ש, כי צדיק וישר הוא. כלומר הוא הכל. הוא אחד בלי פרוד, שאם תאמר, כל אלו השמות שבמקרא, רבים המה, חזר ואמר הוא, שכולם עולים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והוא הכל. הוא היה והוא הוה והוא יהיה, והוא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. ע"כ מתקשרים הדברים, ומתאחדים הדברים הקדושים של שם הקב"ה.

(י) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שקורא אל המלך, ויודע לקראו כראוי, ואם הוא קורא ואינו יודע למי קרא, הקב"ה

(דפו"י דף רצ"ו ע"א)

(רי"א) תניא א"ר יצחק, כל הני תקונין, וכל הני מלי, למחצדי חקלא אתמסרן. ותנינן, חייבין כביכול עבדין פגימותא לעילא. מאי פגימותא. כמה דכתיב, שחת לו לא בניו * מומם דהא כל הני תקונין לא משתכחי כדקא יאות. כתוב אחד אומר, (ד) וילבש צדקה כשרין, וכתוב אחד אומר (ה) וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמנא דישראל זכאן. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'.

(ריב) א"ר יוסי מאי פגימותא. כמה דתנינן, דאבהן לא * מסתפקין לאתברכא מההוא שקיו דנחלא. כ"ש בנין. כד"א, שחת לו לא בניו מומם. מאי לו לא תרי זמני. אלא חד לעילא, וחד לתתא.

(ריג) והיינו דאר"ש, כל זמנא דחייביא סגיא בעלמא, כביכול שמא קדישא לא מתברך בעלמא. וכל זמנא דחייביא לא סגיא בעלמא, שמא קדישא מתברך בעלמא. הה"ד, (ו) יתמו חטאים וגו', ברכי נפשי את יי' הללויה. א"ר אבא, מקרא זה ממש הוא, דכתיב שחת לו לא בניו מומם. מאן גרים לחבלותא דא. דור עקש ופתלתול, בגין דאינון חייביא ודרא אשתכח הכי. (ריד) בג"כ בתר דאמר משה כל הני מלין, ואדכר שמא קדישא כדקא

חלופי גרסאות

ש מסתפקן : מתפסקן.

מסורת הוהר

(ד) (ישעיה נט) לעיל אות קסג צ"ש תקונים חדשים
קיא ט"א שמ"א. ה) (שם) ו) (תהלים קד)
ב"ב ריא צ"א.

חייבין כביכול עבדי פגימותא לעילא

הסולם

מאמר

הנחל, שהוא שפע הבינה. וכל שכן הבנים. כי כיון שהם אינם מקבלים השפע בשביל התחתונים, נעשה מום ופגם למטה. כש"א שחת לו לא בניו מומם, מהו לו לא ב' פעמים, היה מספיק שיאמר שחת לו בניו מומם. אלא אחד למעלה שנעשה פגם למעלה שאינם מקבלים הברכות. שני"ז נאמר שחת לו. ואחד למטה, שהם חסרים מכל. וע"ז נאמר לא בניו מומם. כלומר שאין זה נחשב למום כלפי מעלה אלא כלפי הבנים, שהם ישראל.

(ריג) והיינו דאר"ש כל וכו' : והיינו שא"ר שמעון, כל זמן שהרשעים מרובים בעולם. כביכול השם הקדוש אינו מתברך בעולם. וכל זמן שהרשעים אינם מרובים בעולם, השם הקדוש מתברך בעולם. ז"ש, יתמו חטאים וגו' ברכי נפשי את ה' הללויה. א"ר אבא, מקרא זה ממש הוא, שכתוב, שחת לו לא בניו מומם. מי גרם למום הוה, דור עקש ופתלתול, משום שאלו הרשעים והדור נמצאים כך.

(ריד) בג"כ בתר דאמר וכו' : משום זה, אחר

(רי"א) תניא א"ר יצחק וכו' : למדנו, אר"י, כל אלו התקונים וכל אלו הדברים לקוצרי השדה נמסרו. כלומר לאלו שכבר גמרו עבודת הקדושה והטהרה, וכבר זכו לראות פרי עבודתם. ולמדנו, הרשעים עושים כביכול פגם למעלה. מהו הפגם. הוא כמו שכתוב, שחת לו לא בניו מומם. שהפגם הוא רק כלפי הבנים, שלא יוכלו לקבל שפעם, משום שכל אלו התקונים שנתקנו כדי להשפיע לתחתונים, אינם נמצאים כראוי, מחמת מעשיהם של הרשעים. וז"ש בניו מומם. כתוב אחד אומר, וילבש צדקה כשרין. וכתוב אחד אומר, וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמן שישראל כשרים. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'. וזהו הפגם שהרשעים עושים בתקונים העליונים, שכביכול פושט את לבוש הצדקה, ולובש את בגדי נקם.

(ריב) א"ר יוסי מאי וכו' : אר"י מהו הפגם, שהרשעים עושים במעשיהם למעלה. הוא כמו שלמדנו, שהאבות שהם חג"ת אינם מקבלים הספקה להתברך מאותו שיקוי של (דפו"י דף רצ"ז ע"א *) דף רצ"ז ע"ב).

יאות, אמר ודאי צדיק וישר הוא, מלה בתקוניה. אבל שחת לו לא בניו מומם. מ"ט הכי. משום דאינון דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר לגרמייהו עבדין דא חייבין, דגרמין לאסתלקא ברכאן מעלמא. א"ר אבא, לו לא, הא אוקימנא והכי הוא. מה כתיב בתריה. הליי תגמלו זאת, לשלמא גמול דא לקב"ה, על כל אינון טבאן דגרים לך, ועביד לקבלך.

ר"טו) ר"א פתח, α ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. זכאין אינון ישראל, על כל ת עמין עכו"ם, דאע"ג דארגיזו קמי מאריהון, קב"ה לא בעי לשבא לון. דבכל אתר דגלו בני עממיא, קב"ה עמהון בגלותא. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

ר"טז) ר' אבא אמר, ואף גם זאת בהיותם. ת"ח, כמה חביבותא דקב"ה לגביהון דישאל, דאע"ג דגרמין למגלי בני עממיא, שכינתא לא אתעדיאת מנהון לעלמין. דלא תימא דאינון בלחודייהו בגלותא משתכחין. אלא ואף גם זאת עמהון α משתכחין. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ר"יז) ב למלכא דארגיז על בריה, גזר עליה עונשא לאתרחקא מניה, ולמיזל לארעא רחיקא. שמעה מטרוניתא ואמרה, הואיל וברי אזיל לארעא רחיקא, ושדי ליה מלכא מהיכליה, אנא לא אשבוק ליה, או תרוונא כחדא ניתוב להיכלא דמלכא או תרוונא כחדא ניתוב בארעא אחרא. לומנין, פקיד מלכא על מטרוניתא, לא אשכחה. דהוות אזלת עם בריה, אמר הואיל ומטרוניתא תמן תרווייהו יתובון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת שאר עמין ולא גרסינן עכו"ם. א משתכחא. ב מוסיף מתלא למלכא.

ז (ויקרא כו) שמות עב צ"פ.

ואף גם זאת — להי תגמלו זאת

הסולם

מאמר

עמהם בגלות. ז"ש, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

אחר שאמר משה כל אלו הדברים, והזכיר השם הקדוש כראוי, אמר, ודאי צדיק וישר הוא שהדבר הוא בתקונו. אבל שחת לו לא בניו מומם, מהו הטעם שהוא כך, משום שהם דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר, אלא לעצמם עושים הרשעים את זה, שגורמים שיסתלקו הברכות מן העולם. א"ר א, לו לא, הרי העמדנו. וכך הוא. מה כתוב אחריו, הלהויה תגמלו זאת. היינו, יתום משלמים גמול זה להקב"ה, על כל הטובות שגרם לכם ועשה לפניכם.

ר"טז) ר' אבא אמר וכו'; ר"א, ואף גם זאת בהיותם. בוא וראה. כמה היא אהבת הקב"ה לישראל, שאע"פ שגרמו להיות בגלות; בין העמים, השכינה אינה סרה מהם לעולם. ואל תאמר, שהם בלבדם נמצאים בגלות, אלא, ואף גם זאת, שהיא השכינה הנקראת זאת, נמצאת עמהם. ז"ש, אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

ר"יז) למלכא דארגיז על וכו': למלך שכעס על בנו, וגזר עליו עונש שיתרחק ממנו וילך לארץ רחוקה, שמעה המלכה ואמרה, כיון שבני הולך לארץ רחוקה, והמלך השליכו מהיכלו, אני לא אעזבנו, או שנינו יחד בחזור להיכל המלך, או שנינו יחד נשב בארץ אחרת. לימים, פקד המלך את המלכה, ולא מצאה, כי הלכה

מאמר ואף גם זאת — להי תגמלו זאת ר"טו) ר"א פתח ואף וגו'; ר"א פ, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. אשרי הם ישראל על כל העמים עכו"ם, שאע"פ שהכעיסו לפני אדונם, הקב"ה אינו רוצה לעזוב אותם, שבכל מקום שגלו בין העמים הקב"ה נמצא (דפו"י דף רצ"ז ע"ב)

ריח) ובזמנא דפקיד קב"ה למטרוניתא, פקיד ג' לה בקדמיתא, ובגינה פקיד לבנוי. הה"ד, (ח) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מאן גרים דאנא שמענא עקתהון. כביכול, מטרוניתא. דדכרנא לה. הה"ד, (ט) ואזכור את בריתי. וכתיב י' ויזכור אלהים את בריתו. וכד קב"ה יהדר לישראל מן גלותא, מה כתיב. ושב י"י אלהיך את שבותך ורחמך, דא מטרוניתא. ועוד כתיב, (ז) רצית י"י ארצך שבת שבות יעקב.

ריט) א"ר יהודה, הלי"י תגמלו זאת, בגין דאתון דור עקש ופתלתול, אתון הויתון גרמין דתגלי זאת בגלותא. הלי"י תגמלו זאת. דא הוא גמול דעביד עמכון, בכל אינון נימוסין דמצרים, בכל אינון אתוון דעבד לכו, דא הוא גמול דאתון שלמין להאי ה' זאת. מאן גרם לכוון דא. בגין דאתון עם נבל ולא חכם, ולא מסתכלין בכל אינון טבן דעבד לכו עד השתא.

רכ) הלי"י תגמלו זאת, דא שכינתא. והא אוקימנא מלי, דתנינן, ה"א דבהבראם, (ט) זעירא. ה"א דבהלי"י רברבא. והא אתמר דתניא, א"ר יהודה, ה"א דבכל אתר קב"ה, ואקרי אם. ותרי עלמין נינהו, דכתיב י' מן העולם ועד העולם. והא תנינן ברזא דקרא, (ט) בשמן כתית רביעית ההין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות ו) אמור כג צ"י. (ט) (שם) שם. י' (שם) (ב) וירא קלג צ"ג. (כ) (דברים ל) וירא קנר צ"ב. (ז) (תהלים פה). (ח) (בראשית ב) הקסה"ו כג צ"א. (ז) (תהלים קו) ויצא נט צ"א. (ט) (במדבר כח) פנחס אות תרסא צ"צ.

ג ל"ג לה. ד דוכרנא ליה. ה ל"ג זאת.

מאמר

הסולם

ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת

על מה שעשה עמכם, בכל אלו המעשים שבמצרים, בכל אלו האותות שעשה לכם, זה הוא הגמול שאתם משלמים לזאת הזו. מי גרם לכם את זה, הוא משום שאתם, עם נבל ולא חכם, שאינכם מסתכלים בכל הטוב שעשה לכם עד עתה.

מאמר ה' דהבראם

רכ) חלחוייה תגמלו זאת: זאת היא השכינה. והנה העמדנו דהברים, שלמדנו, ח' דהבראם היא קטנה, הרומות למלכות. ח' דבהלהויה, היא גדולה, שרומות לבינה. והנה אמרו, שלמדנו, א"ר יהודה ח' בכל מקום רומות על הקב"ה, ונקראת אם. אלא ששני עולמות הם, שהם בינה ומלכות, שכתוב עליהם, מן העולם ועד העולם. דהיינו מבינה למלכות, וזה למדנו, בסוד הכתוב, בשמן כתית רביעית ההין, שפירושו, אשר יסוד דז"א ממשך השמן מעולם העליון אל עולם התחתון שהוא מלכות ח"ש חלחוייה תגמלו זאת, שזה כולל ג' מדרגות יחד

הלכה עם בנו. אמר, כיון שהמלכה שם, שניהם ישובו.

ריח) ובזמנא דפקיד וכו': כך הוא בזמן שיפקוד' הקב"ה את השכינה, יפקוד אותה תחילה, ובשביילה יפקוד לבניו. ז"ש, וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מי גרם שאני שמעתי נאקתם, כביכול השכינה גרמה, שזכרתי אותה. ז"ש ואזכור את בריתי. דהיינו השכינה הנקראת ברית. וכתוב, ויזכור אלקים את בריתו. וכשתקב"ה יחזיר את ישראל מן הגלות, מה כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך, זו היא השכינה, שעליה נאמר, ושב וגו' את שבותך. ועוד כתוב, רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב. דהיינו השכינה הנקראת ארץ.

ריט) א"ר יהודה חלח' וכו': אר"י, הלהויה תגמלו זאת, הרי אתם, דור עקש ופתלתול, אתם גרמתם להגלות את זאת בגלות, הלהויה תגמלו זאת, זה הוא הגמול (ש"י דף רצ"ז ע"ב)

רכא) תניא ר' יהודה אומר, בכמה ו אתרי אסתכלנא, דקביה לא אעדי
 * רחימותא מנייהו דישראל, דבכל אתר דאינון הוו, קביה בינייהו. דכתיב ו לא
 מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. דייקא אתם, בינייהו עמהון
 לא אעדי מנייהו לעלמין.

רכב) ר' יצחק הוה אזיל בארחא, ופגע ביה ר' חייא, א"ל ז חמינא
 באנפך, דהא במדורא דשכינתא מדורך. מאי כתיב. ו וארד להצילו מיד מצרים.
 וארד, ארד מבעי ליה. וארד בקדמיתא. אימתי. כד נחת יעקב למצרים. ולמה.
 להצילו מיד מצרים. דאלמלא לא הוה בינייהו, לא יכלין ן למסבל גלותא. כד"א
 עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו.

רכג) א"ל, ודאי בכל אתר דישראל שריין, קביה בינייהו. וכל אתר
 דחכימי דרא אזלין, קביה אזיל עמהון, דכתיב ן כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מנלן.
 דכתיב, ו יעקב הלך לדרכו וגו', ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה.
 השתא נשתתף כחדא, וניזיל בארחא, דהא ידענא דלאחר חד אזלינן, לקבלא
 אנפוי דשכינתא. א"ל, ודאי. א"ר יצחק, תנינן, שלוחי מצוה אינן ניזוקין, לא
 בהליכתן ולא בחזרתן. ואנן לאתחזאה קמי קביה אזלינן, ולא דחילנא.
 רכד) עד דהוו אזלי, א"ר חייא, כתיב ו אלה תולדות השמים והארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ע (ויקרא כו) לעיל אות רטו צ"ה. פ (שמות ג). ו ל"ג אתרי. ז מוסיף חמינא להו. ח מוסיף למסבל
 צ (תהלים צא) פקודי רעב צ"ל. ק (שם) הקסה"ז גלותא כלומר עמו ול"ג כד"א.
 קסט צ"ב. ר (בראשית לב) שמות יח צ"ה. ש (שם) ב) לעיל אות רכ צ"מ.

ה' דהבראם

הסולם

מאמר

לסבול הגלות. כש"א. עמו אנכי בצרה אחלצהו
 ואכבדהו.
 רכג) א"ל ודאי בכל וכו': א"ל, ודאי
 בכל מקום שישראל שורים, הקביה ביניהם.
 ובכל מקום שחכמי הדור הולכים, הקביה הולך
 עמהם. שכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מאין
 לנו. שכתוב, ויעקב הלך לדרכו וגו' ויאמר
 יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה. עתה נתחבר
 יחד ונלך בדרך שאני יודע שאנו הולכים
 למקום אחד, לקבל פני השכינה, דחיינו
 לרשב"י. א"ל ודאי הוא כן. א"ר יצחק למדנו
 שליחי מצוה אינם נוזקים לא בהליכתם ולא
 בחזרתם, ואנו הולכים להתראות לפני הקביה,
 ואין אנו יראים.
 רכד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו
 הולכים, אמר ר' חייא, כתוב, אלה תולדות
 השמים והארץ. השמים הוא לכלול את הקביה,
 דחיינו ז"א שנקרא שמים. והארץ היא לכלול
 את הקביה, שהוא המלכות שנקראת ארץ,
 וכל

יחד, שהן עולם העליון, שהוא ח' גדולה של
 הלהויה, והויה עצמה, שהוא ז"א הממשך ממנה
 השפע אל זאת שהיא השכינה.
 רכא) תניא ר' יהודה וכו': למדנו רי"א,
 בכמה מקומות הסתכלתי, שהקביה לא הסיר
 אהבתו מישראל. שבכל מקום שהם היו, היה
 הקביה ביניהם. שכתוב, לא מאסתים ולא
 געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. אתם
 הוא בדיוק, דחיינו שהקביה הוא ביניהם,
 עמהם. ולא נסתלק מהם לעולם.
 רכב) ר' יצחק הוה וכו': ר"י היה
 הולך בדרך. ופגע בו ר' חייא. א"ל אני רואה
 בפניך שבמשכן השכינה משכנך. מה כתוב,
 וארד להצילו מיד מצרים. כתוב, וארד, ארד
 היה צריך לומר, הרי הו' מיותרת. ומשיב.
 וארד פירושו מתחילה. כי הו' מהפכת העתיד
 לעבר. מתי. הוא כשירד יעקב למצרים, ירד
 עמו הקביה, ולמה ירד כדי להצילו מיד
 מצרים. שאם לא היה ביניהם, לא היו יכלו
 (טו"י דף רצ"ז ע"ב * דף רצ"ח ע"א)

השמים, לאכללא קב"ה. והארץ, לאכללא קב"ה וכל מה דלתתא, אינון אקרונ תולדות השמים מנייהו.

רכה) א"ל אי הכי מהו בהבראם, ואתמר בה' בראם. א"ל כלא חד מלה, כד שמים אתחברו, האי ה' אפיקת תולדות, ואינון אקרונ, תולדות השמים והארץ. א"ל אי הכי, במאי אוקימנא בה' בראם, באברהם. א"ל כלא חד מלה הוא, באברהם, היינו השמים, דמתמן שריין לאתפשטא. בה' בראם, היינו והארץ, וכלא חד מלה.

רכו) א"ל, ודאי הכי הוא, והא אוליפנא, דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ. ותנינו, העולם הזה נברא בה', דכתיב בהבראם. והעולם הבא, נברא בי', דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. לאכללא השמים. את הגן, לאכללא את הארץ.

רכז) והא אוקימנא, דכתיב, מעין גנים, דא היא השמים, באר מים חיים, דכתיב, ויכרו שם עבדי יצחק באר, דכתיב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלין מן לבנון, דאינון מתעטרין לעילא, וסלקין ברישא דמלכא. דכתיב, כי גדול מעל שמים חסדך.

חלופי גרסאות

ט וכתוב.

מסורת הוהר

ת) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. א) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א. ב) (בראשית כו). ג) (שם) תקוני זהר בהשטות ת"ח קמו. ד) (תהלים קח) שמות כ"ד צ"א צ"ב.

ה' ההכראם

הסולם

מאמר

רכו) א"ל ודאי הכי וכי: א"ל, ודאי כך הוא, והנה למדתי, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ, ולמדנו עולם הזה נברא בח' שהיא המלכות, שכתוב, בהבראם, דהיינו נברא בראם. כנ"ל. ועולם הבא, שהיא בינה נברא בי' שהיא חכמה. שכתוב ונחר יוצא מעין להשקות את הגן. שנהר הוא בינה, יוצא מעדן הוא חכמה. להשקות את הגן, היינו ז"א. ואומר, שנהר יוצא מעדן, הוא כולל את השמים, שהוא ז"א, שנקרא ג"כ נהר. את חגן כולל את הארץ שהיא מלכות. דהיינו שבכלל הפירוש הנ"ל הוא ג"כ שז"א יוצא מחכמה ובינה, שנקראים שניהם עדן, ומשקה את המלכות שה"ס הגן.

רכז) והא אוקימנא דכתיב וכי: והרי העמדנו, שכתוב, מעין גנים, זה הוא השמים, שהוא ז"א, הנקרא נהר כנ"ל. שהוא באר מים חיים. שכתוב, ויכרו שם עבדי יצחק באר. שכתוב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלים מן לבנון, דהיינו מן החכמה שנקראת לבנון, שהנוזלים מתעטרין למעלה, בחכמה ועולים

וכל מה שלמטה מן אצילות דהיינו ג' עולמות ב"ע, הם נקראים תולדות השמים והארץ שמהם נולדו. דהיינו מ"א ומלכות. רכה) א"ל אי הכי וכי: א"ל, אם כן, מהו בהבראם, ולמדנו בח' בראם, דהיינו במלכות. ואתה אומר שהם תולדות השמים וארץ דהיינו גם מ"א. א"ל, הכל דבר אחד הוא. כי כשהשמים, שהוא ז"א, נתחברו עם המלכות, אז ה' זו, שהיא המלכות, הוציאה תולדות, ואלו נקראים תולדות השמים והארץ. א"ל, איכ' במה העמדנו שבה' בראם, היינו באברהם, שאותיותיהם שוות. ומה ענין אברהם לכאן. א"ל, הכל דבר אחד הוא, באברהם, הוא חסד דז"א שנקרא אברהם, והיינו הוא השמים, שהוא ז"א. כי משם, מן ספירת החסד, מתחיל ז"א להתפשט. כלומר שספירה ראשונה של ז"א הוא חסד, ונמצא שהשם אברהם רומז ג"כ על ז"א כמו השם שמים. ומה שאמרו בח' בראם, היינו והארץ, שהיא מלכות. ונמצא ששמים וארץ נרמזים באותיות בהבראם. והכל דבר אחד הוא.

(דפרי דף רצ"ח ע"א)

רכח) מן לבנון, מתמן נפקין . לבינה. ונגיד ואתמשך לכל זווין, עד דנגדין אינון מבויעין, ונחתין לאתכנשא לאתר דאקרי ימא רבא. דכתיב (ח) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. וכתיב, (י) הביטו אל צור חוצבתם וגו'. לבתר כתיב, (י) גן נעול אחותי כלה וגו'. ומכאן, נפיקו תולדות לכלא. דכתיב, בהבראם, בה' בראם ממש, באברהם. א"ר יצחק, ואפילו ביעקב ממש. וכלא חד מלה. רכט) א"ר יצחק, כד אנן יתבין לקמיה דר"ש, כלא אתמר קמיה באתגליא, ולא אצטריכנא לכל האי. א"ל, לאו ר"ש כשאר בני נשא, דכלהו קמיה, כשאר נביאי לקמי משה. עד דהו אזלי, א"ר חייא, כתיב, (י) התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. האי קרא אוקמוה, והכא מאי קא מיירי. א"ר יצחק, אי בקטורא דחברייא, סמיכא לא אסמכנא, אנן מה נימא. רל) א"ל, דהא קלא דרמיזא חד, שמענא יומא חד, כד הוה אזילנא בארחה, ולא ידענא מאן אמר, ולא ידענא מלה. ות"ת, ז' יומין הו דחלישנא ע"ד, ולא טעימנא מדי. והשתא אזילנא לגביה דבוצינא קדישא, דלימא לי דילמא אדכר. א"ל, דילמא ההוא יומא דהוה אזיל ר' אלעזר לגביה דחמוי, וההוא יומא אזילנא עמיה, והא אדכרנא מלה.

חלופי גרסאות

לכלא.

מסורת הזהר

ה) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ו) (ישעיה נא) יתרו
 זא צ"ג. ז) (שיר ד) ב"א רצ צ"א. ח) (ישעיה מט) פקודי קא צ"ה.

ה' דהבראם

הסולם

מאמר

יצחק ואפילו ביעקב ממש. שהוא תפארת דז"א. כי תפארת כולל בתוכו החסד והגבורה. והכל הוא דבר אחד.

מאמר התשכח אשה עולה

רכט) א"ר יצחק כד וכו': א"ר, כשאנו יושבים לפני ר"ש נאמר הכל לפנינו בגלוי ואין אנו צריכים לכל זה. דהיינו שאינם צריכים שם לכסות הדברים בשמות וכנויים. א"ל, אין ר"ש כשאר בני אדם, שכולם לפניו כמו שאר הנביאים כלפי משה. בעוד שהיו הולכים אמר ר' חייא, כתוב, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. מקרא זה העמידו. וכאן, בפנימיות, מה פירושו. אמר לו, אם באגודת החברים לא נתמכנו בתמיכה, בביאור המקרא הזה, אנו מה נאמר.

רל) א"ל דהא קלא וכו': א"ל, הנה שמעתי קול אחד שרמז לי ביאור המקרא, ביום אחד כשהייתי הולך בדרך. ולא ידעתי, מי אמר, ואיני יודע הדבר. ובוא וראה, ז' ימים היו שהייתי חולה על זה, ולא טעמתי משהו. ועתה אני הולך אל המאור הקדוש, שיאמר לי, אולי אזכור. אמר לו ר' יצחק, אולי היה זה באותו יום

ועולים בראש המלך, דהיינו בג"ר דז"א, שכתוב, כי גדול מעל השמים חסדך. להיותם נמשכים מן החכמה, שהוא ממעל ז"א, שנקי שמים.

רכח) מן לבנון מתמן וכו' : ומפרש דבריו. מן לבנון, שהוא חכמה, משם יוצאים הנחלים דהיינו השפע אל הבינה, ונוזל ונמשך לכל הוויות, דהיינו לד' רוחות, חו"ג תו"מ דז"א. עד שאלו המבויעים נוזלים ויורדים להתקבץ אל המקום שנקרא ים הגדול, דהיינו המלכות. שכתוב, כל הנחלים הולכים אל הים. שפירושו, שנחלי חו"ג תו"מ דז"א הולכים אל המלכות שנקראת ים. וכתוב, הביטו אל צור חוצבתם וגו' שהוא אברהם, דהיינו חסד דז"א, ואח"כ אחר ונוזלים מן לבנון, כתוב גן נעול אחותי כלה וגו'. שהיא המלכות המקבלת הנוזלים מן ז"א. ומכאן, מן המלכות, יצאו תולדות לכל העולמות. שכתוב בהבראם, בה' בראם, שהיא מלכות, והיינו ממש באברהם שהוא חסד דז"א שה"ס הנחלים שנמשכים מחכמה עלאה שנקראת לבנון אל ז"א, ומז"א אל המלכות שמהם כל התולדות שבבי"ע. א"ר (דפו"י דף רצ"ח ע"א)

רלא) ת"ח, הכי א"ר אלעזר משמיה דאבוי, אמרו ישראל קמי קודשא בריך הוא, מיומא דנפלא בגלותא, קב"ה שביק לן בגלותא, ואנשי לן. הדא הוא דכתיב, (ט) ותאמר ציון עזבני יי' ויי' שכחני. אמרה שכינתא, התשכח אשה עולה, וכי ישראל דאקרון בנין, כמה דאת אמר, (י) בנים אתם ליי' אלהיכם. מרחם בן * בטנה, כד"א, (י) ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת. גם אלה תשכחנה, דכתיב, (י) אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך, מכאן, דקב"ה לא שביק לון לישראל לעלמין.

רלב) תו אמר, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. דא הוא רזא עלאה, דאמר קב"ה, הא מלין אלין בשמיה אחידן, כמה דקב"ה לא אנשי שמיה, דהא הוא כלא. כך קב"ה לא אנשי לון לישראל דאינון אחידן בשמיה ממש. כ אתרגיש ר' חייא, אמר ודאי דא היא מלה. בריך : יהא מ קב"ה דאערענא לך, וידענא מלה. וידענא מאן ההוא דשמענא מניה.

רלג) ות"ח, : דההוא יומא דרהיטנא ד' מילי, ולא אשכחנא מאן הוה. אל, בגין דעאלנא בחד מערתא דר' אלעזר נפיש שעתא חדא. קרי עליה רבי חייא הני קראי, (מ) אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא ויי' יענה וגו' אז תתענג על יי' וגו'. (לד) זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור וגו'. זכור ימות עולם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה מט.) י' (דברים יד) לב נג צ"ב. כ (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ז' (בראשית ב) לעיל אות רכ צ"מ. (ישעיה נח) לך קנז צ"א. ו) פקודי קסב צ"ח.

כ מוסיף אתרגיש בשמיה. ל ל"ג יהא. מ קודשא. נ ההוא.

התשכח אשה עולה

הסולם

מאמר

כי הוא הכל, כך הקב"ה אינו שוכח את ישראל, כי הם אחוזים בשמו ממש. נתרגש ר' חייא, אמר, ודאי זה הוא הדבר ששמעתי ושכחתי. ברוך יהיה הקב"ה שפגשתי אותך וידעתי הדבר, גם ידעתי מי הוא ששמעתי ממנו. רלג) ות"ח דההוא יומא וכו' : ובוא וראה, באותו יום ששמעתי הקול שרמז לי הביאור הזה, רצתי ארבעה מילין ולא מצאתי, מי הוא שאמר זה. אל' ר' יצחק, שהוא משום שנכנסנו במערה אחת, ור' אלעזר נח שם שעה אחת. קרא עליו ר' חייא אלו המקראות דהיינו על הזמן שזכה להיות עם ר"א במערה, אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא וה' יענה וגו'. אז תתענג על ה' וגו'.

יום שהיה הולך ר' אלעזר אל חמיו, ואותו יום הלכתי עמו והנה נזכרתי בדבר. רלא) ת"ח הכי אמר וכו' : בוא וראה, כך אמר ר' אלעזר משמו של אביו. אמרו ישראל לפני הקב"ה, מיום שנפלנו בגלות, הקב"ה עזב אותנו בגלות, ושכח אותנו. ז"ש, ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני. אמרה השכינה, התשכח אשה עולה, וכי ישראל הנקראים בנים, כש"א בנים אתם לה' אלקיכם, וכי אפשר לשכוח אותם. מרחם בן בטנה, הוא כש"א, ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת. גם אל"ה תשכחנה, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך. מכאן שהקב"ה אינו עוזב את ישראל לעולם. רלב) תו אמר התשכח וכו' : עוד אמר התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. זה הוא סוד עליון, שאמר הקב"ה, הנה דברים אלו אחוזים בשמי, כמו שהקב"ה אינו שוכח שמו. (נש"י דף רצ"ח ע"א * דף רצ"ח ע"ב)

מאמר זכור ימות עולם
 רלד) זכור ימות עולם בינו וגו' : זכור ימות עולם, ר' אבא אמר מי הם ימות עולם. הם

ר' אבא אמר, מאן ימות עולם. אינון שיתא יומין, דעבד קב"ה עלמא בהו. דכתיב, ^ו כי ששת ימים עשה יי' וגו'. ששת ימים, ולא בששת ימים, והא אוקימנא. בינו שנות דור ודור. כלומר, אינון ימות עולם, ידעו וישתמודעו כל אינון שנין ויומין, וכל דרא ודרא, עד דרא דא דאתון קיימין.

רלה) שאל אביך ויגדך, דא קב"ה. הה"ד, הלא הוא אביך קנך. ויגדך, והוא יגלה עומקא דחכמתא. ומאי היא. אלא כד אינון שיתא יומין שכלילו עלמא, לא שכלילו ליה, אלא בגינך, דתיתי אנת ותקיים אורייתא. דתנינן, כל מה דעבד קב"ה, על תנאי עבד, דכד ייתון ישראל, אי יקבלון אורייתא יאות, ואי לא דיהדר ^ו ליה לתהו ובהו. ובג"כ, אינון ימות עולם ידעו ^ו ואשתמודעו כלא.

רלו) ^ו והא תנינן, הנהו ענפי דאילנא, היך מתאחדן בגו אילנא, והא אוקימנא, כדין קב"ה ברר לון, לממנן תריסין, ^ז על שאר עמין, ואתון מה כתיב. כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, דלא יהב להו לרברבא, ולא למלאכא, ולא לממנא אחרא, והאי עמא דקב"ה נסב לחולקיה.

רלז) באן אתר אשכח ליה. ^ח ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגו'. דכתיב, ^ט תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומהכא דבר להו לישראל בכל דרא ודרא, ולא ^י אתפרש מנייהו, ודבר להו ברחמי, הה"ד כנשר יעיר קנו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (שמות לא) ב"א רס צ"א. ו) (יהושע כד) אמור ^ו לא גרסינן ליה. ^ז ואשתמודעא מלה. ^ח והוא. ^ט על. ^י מוסף דכתיב ימצאהו. ^{יא} יתפרש. ^{יב} סו צ"מ.

זכור ימות עולם

הסולם

מאמר

ובהו. ומשום זה אלו ימות עולם ידעו ויכירו הכל.

רלו) והא תנינן הנהו וכו': והרי למדנו, אלו ענפי האילן, דהיינו עי' שרים של האומות, איך הם מתאחזים בתוך האילן, שהוא ד"א. והנה העמדנו, שאו הקב"ה פזר אותם את עי' השרים לממונים ומגינים על שאר האומות, ואתם, ישראל, מה כתוב כי חלק ח' עמו יעקב חבל נחלתו, שלא נתן אותם לשר. ולא למלאך, ולא לממונה אחר, כי עם הזה של הקב"ה. לקח לחלקו.

רלז) באן אתר אשכח וכו': באיזה מקום מצא אותם. כתוב, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגו'. שכתוב, תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומכאן הנהיג את ישראל בכל דור חור, ולא

הם ששת הימים שעשה הקב"ה בהם את העולם. שכתוב כי ששת ימים עשה ה' וגו'. כתוב, ששת ימים ולא בששת ימים, משום שהם שש ספירות חג"ת נה"י דז"א שהן עשו את העולם. וכבר העמדנו. בינו שנות דור ודור כלומר, אלו ימות עולם, חג"ת נה"י, ידעו ויכירו כל אלו השנים והימים, וכל דור ודור, עד דור הזה שאתם נמצאים בו

רלה) שאל אביך ויגדך: זהו הקב"ה. ז"ש, הלא הוא אביך קנך. ויגדך, היינו שהוא יגלה לך עומק החכמה. ומה היא. אלא כשאלו ששת ימים, חג"ת נה"י, שכללו העולם לא שכללו אותו, אלא בשבילך, שאתה תבא ותעסוק בתורה. שלמדנו כל מה שעשה הקב"ה עשה על תנאי, כשיבואו ישראל, אם יקבלו את התורה, טוב. ואם לא, יחזור העולם לתהו (דפ"י דף רצ"ח ע"ב)

רלח) ⁹ כנשר יעיר קנו. א"ר יוסי, לא אשכחנא מאן דחייס על בנוי, כהאי נשרא. וע"ד תנינן, כתיב, ¹⁰ ופני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל. נשר באן דוכתיה. באתר דיעקב קאים. הה"ד, ¹¹ דרך הנשר בשמים. בהוא אתר ממש. מ"ט. בגין דאיהו רחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כך קב"ה, דבר לבנוי כנשר דא.

רלט) מה כתיב יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. הוא בלחודוי, דכתיב ¹² ויי הולך לפנייהם וגוי. ואין עמו אל נכר, דלא דבר להו לישראל לא ¹³ מלאכא, ולא ממנא אחרא, דאינון אקרון אל נכר. ודא הוא דאמר משה, ¹⁴ אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. הדא הוא דכתיב, יי בדד ינחנו. הוא בלחודוי, ואין עמו אל נכר.

רמ) זכאה חולקהון דישראל, דקודשא בריך הוא דבר ¹⁵ עמהון, הכי עלייהו כתיב, ¹⁶ כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתיב, ¹⁷ כי לא יטוש יי את עמו וגוי. מ"ט לא יטוש ה' את עמו. בעבור שמו הגדול, בגין דהאי בהאי אתדבק. וע"ד לא ישבוק לון קב"ה, דבכל אתר דאינון שריין, קב"ה עמהון כמה דאוקימנא.

רמא) ¹⁸ לו חכמו ישכילו זאת. א"ר יוסי, כל הני קראי דהכא, אוכחי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

⁹ יתרו עב צ"כ. צ (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ש למלכא ולא לממנא. ת מוסיף עמהון בישראל.
¹⁰ (משלי ל) ב"ב נג צ"א. ר (שמות יג) בשלח
¹¹ ז צ"א. ש (שם לג) לעיל אות ד צ"ע. ת (תהלים קלה) נח מז צ"ב. א (ש"א יב) אחרי מות קו צ"ו.
¹² ב אחרי מות כח צ"י.

מאמר

הסולם

זכור ימות עולם

ולא נפרד מהם. והנהיגם ברחמים. ז"ש כנשר יעיר קנו וגוי.

מאמר כנשר יעיר קנו

רלח) כנשר יעיר קנו: א"ר יוסי, לא מצאנו מי שירחם על בנוי כנשר הזה. וע"כ למדנו, כתוב, ופני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל. נשר איפה הוא מקומו. היינו במקום שיעקב עומד. דהיינו בקו האמצעי הכולל ימין ושמאל. ז"ש, דרך הנשר בשמים. במקום שהוא ממש, דהיינו בז"א הנקרא שמים, שהוא קו האמצעי. מהו הטעם. הוא משום שהוא רחמן על בנוי, ודין כלפי אחרים. כך הקב"ה, הכולל ימין ושמאל, שהוא חסד ודין, מנהיג את בנוי כנשר הזה.

רלט) מה כתיב ה' וגוי: מה כתוב, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, הוא בלבדו, שכתוב וה' הולך לפנייהם וגוי. ואין עמו אל נכר דהיינו שאין מנהיג את ישראל, לא מלאך ולא ממונה אחר, שהם נקראים אל נכר. (דפו"י דף רצ"ח ע"ב)

מאמר לו חכמו ישכילו זאת וגוי
 רמא) לו חכמו ישכילו זאת: א"ר יוסי כל אלו המקראות שבכאן הם תוכחות שהוכיח משה את ישראל, חוץ משם הקדוש שהוא שגילה בתחלת דבריו, דהיינו, כי שם ה' אקרא וגוי שהיט חגית נהי"מ (כנ"ל אות ר"ו) א"ר

אינון, דאוכח להו משה לישראל, בר ההוא שמא קדישא, דגלי בשירותא דמלוי. א"ר אבא, ואפילו מה דאוכח לישראל, בכללא דשמא קדישא הוא, דלית מלה באורייתא דנפיק מכללא דשמא קדישא. דאורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא אינון.

רמב) והני קראי ידיעאן אינון. אבל בגין דשמא * דקב"ה רשים בהאי פרשתא, אצטריכנא עד השתא. והכא הא כתיב, לו חכמו ישכילו זאת, זאת ודאי, והא בכמה אתר אוקימנא האי, דאי ישראל ינדעון האי, איך זאת אחידא בדינוי לאתפרעא מן חייביא, יבינו לאחריתם, ויסתמרו למהוי בה. כמה דכתיב, ו ארץ מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו ישכילו זאת. דאיהי מתקשרא בהו בישראל, כד נטרין פקודי אורייתא, ויתבין עמה בשלם, ינדעון דסייעתא דהאי זאת עמהון, לאתפרעא משנאיהון. וישראל דאינון זעירין בני עממיא, ינדעון, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומאן גרים להו. האי זאת, דהוה בהו בשלם, כד עבדין פקודי אורייתא. ולעלמין לא אתעדי מנייהו, למעבד להו נוקמין.

רמד) א אם לא כי צורם מכרם וי"י הסגירם. מ"ט א כי צורם מכרם. בגין צור ילדך תשי, דתקונין ב לא שראן כדקא יאות באתרייהו. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה דא אברהם, כמה דאוקימנא, דאמר אברהם יתחייבון ישראל בגלותא, ולא ייעלון בגיהנם דתרין אלין גלותא וגיהנם, לא יסבלון

חלופי גרסאות

א ל"ג כי ב לאשראה.

מסורת הוהר

ג) (איוב כ) בשלח עד צ"ה. ד) יתרו צא צ"מ.

לו חכמו ישכילו זאת

הסולם

מאמר

בישראל דהיינו בעת ששומרים מצות התורה, ויושבים עמה בשלמות. ידעו שעזרת זאת הו עמהם להפרע משונאיהם. וישראל שהם המעט בין העמים, ידעו, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומי גרם להם. היינו זאת זו שהיתה בהם בשלמות בעת שעשו מצות התורה, ולעולם לא תסור מהם, מלעשות להם נקמות בשונאיהם.

רמד) א אם לא כי וכו': אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. מהו הטעם כי צורם מכרם, משום, צור ילדך תשי, שהתקונים אינם שורים כראוי במקומם. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה זהו אברהם, כמו שהעמדנו, שאמר אברהם יתחייבו ישראל בגלות ואל יכנסו בגיהנם, כי שנים אלו גלות וגיהנם לא יוכלו ישראל לסבול (כנ"ל יתרו אות שני"ב) והקב"ה הסכים על ידו, שכל זמן שיחטאו ישראל יפלו בגלות, ויעבדו בהם שונאיהם. ומשום זה, כי צורם

א"ר אבא, ואפילו המקראות שהוכיח בהם את ישראל הם בכלל השם הקדוש כי אין דבר בתורה שיוצא מכלל השם הקדוש. כי התורה בולה שמו של הקב"ה הם.

רמב) והני קראי ידיעאן וכו': ואלו המקראות שביארנו עד הנה, המה ידועים לכל, אבל משום ששמו של הקב"ה רשום בפרשה זו, נצרכנו לבארם עד עתה. וכאן, הרי כתוב, לו חכמו ישכילו זאת. זאת ודאי, שהיא המלכות. והנה בכמה מקומות העמדנו זה, שאם ישראל ידעו את זה, איך, זאת, נאחזת בדיניה, להפרע מן הרשעים, יבינו לאחרייתם, וישמרו עצמם להיות בה. דהיינו לקיים מצותיה. כמו שכתוב, וארץ, שהיא המלכות, מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו וגו': פירוש אחר. לו חכמו ישכילו זאת. כשזאת, מתקשרת (דפ"י דף רצ"ח ע"ב *) דף רצ"ט ע"א)

ישראל. וקב"ה אסתכם על ידוי, דכל זמנא די יחובון ישראל, יפלון בגלותא, וישתעבדון בהו שנאיהון. ובג"כ, צורם מכרם ודאי, ויי הסגירם, ואסתכם על ידוי.

רמה) תניא, א"ר יהודה, מ"ט אוכח להו משה בהאי שירה הכי, בגין דאינהו זמינין למיעל לארעא, ולאשרי בינייהו שכינתא, ובג"כ אוכח להו על האי.

רמו) ר' יצחק אמר, בתרי אתרי קב"ה זמין לאוכחא להו לישראל, וחדאן אומות העולם. חד דכתיב, ^ה וריב ליי עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שמעין אומות העולם חדאן, אמרי, השתא ישתצון מעלמא, כד חמי קב"ה דאינון חדאן, מה כתיב בתריה. בבטן עקב את אחיו וגו'. כד שמעין, אמרין דא הוא תשובה.

רמוז) ג לאתתא דהוה לה קטטה בברה, אזלת למקביל עליה דינא, חמאת לדיינא דאין נפשין. מנייהו לאלקאה, לצלבא, לאוקדא, אמרה ד ויי מה אעביד מן ברא. כד סיים דינא, אמר לההיא אינתו, אימא, מה ^ה אעביד לך בריך, אמרה קובלני עכ"מ.

רמח) ^ה ימצאהו בארץ מדבר ובתהו, ודאי לבתר עבד לכל אינון קליפין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (הושע יב) משפטים זה צ"ר. ו) חלק ג' בהשמטות ג מוסיף מתל לאתתא. ד יי; ה' אדני. ה עבד. שה : שו.

מ"ט אוכח להו משה

הסולם

מאמר

להשיב על זה את העונות הרבים שעשו ישראל. ולבטוף הזכיר, רק מה שיעקב חטא בהיותו בבטן. שאין עונשים על חטא כזה כלל.

רמוז) לאתתא דהוה לה וכו': שזה דומה, לאשה שהיה לה ריב עם בנה. הלכה לצעוק ולתבוע עליו דין, ראתה את הדין שדן דיני נפשות, מהם להלקות, מהם לתליה, לשריפה, אמרה, אוי מה אעשה עם בני. כלומר, שנפך עליה פחד, פן ידון גם את בנה באחד מעונשים האלו. כשהדיין גמר את הדין, אמר לאותו אשה אמרי מה עשה לך בנך. אמרה אני קובלת עליי (חסר הסיוס) ולפי הענין נראה, שאמרה שהיא קובלת עליו, על שהצר אותה בבטנה, בעת שעיברה אותו. וכמוכח, שהדיין לא עשה לו כלום בעד זה.

צורם מכרם, ודאי, דהיינו אברהם, שנסר אותם לגלות, וח' הפגירם. שהסכים עמו.

מאמר מ"ט אוכח להו משה

רמה) תניא א"ר יהודה וכו': למדנו, אר"י, מהו הטעם שכך הוכיח אותם משה בשירה זו. הוא משום שהיו עתידים ליכנס לארץ ושישרה ביניהם השכינה, ומשום זה הוכיח להם על זה.

רמו) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, בבי מקומות עתיד הקב"ה להוכיח את ישראל, ואומות העולם שמחים. אחד, שכתוב, וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שומעים אומות העולם ושמים, אומרים עתה יכלו מן העולם. כשראה הקב"ה שהם שמחים, מה כתוב אחריה, בבטן עקב את אחיו וגו'. כאשר שמעו זה, אומרים זה הוא תשובה. על עונות ישראל. פירושו, שתמהו כי תחילה אמר, שבא לפקוד על יעקב כדרכיו, והיה צריך (דפ"י דף רצ"ט ע"א)

מאמר מספרא דקרטנא אסיא

רמח) ימצאהו בארץ מדבר ובתהו : ודאי שאח"כ עשה לכל אלו הקליפות, שבמדבר ושבישימון, שיהיו כולם משועבדים לישראל. המקראות

דיהון כלהו משתעבדין ליה. עד הכא הוה כתיב בהווא ספרא, ו דקרטנא
 אסיא לבתר הוה רשים בהאי קרא, כל נטורא דאצטריך אסיא חכים למעבד
 למרע דשכיב בבי מרעיה, ו בי אסירי דמלכא, למפלח למארי עלמא.
 רמט) דכד אזיל אסיא חכים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ליל
 ישימון, מרעין דשריין עליה, אשכח ליה באסירו דמלכא. איתימא הואיל וקב"ה
 ז פקיד לתפשא ליה, דלא ישתדל בר נש אבתריה. לאו הכי, דהא דוד אמר,
 ז אשרי משכיל אל דל וגו', דל ההוא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חכים
 הוא, קודשא בריך הוא יהיב ליה ברכאן, לההוא דישתדל ביה.
 רנ) וההוא אסיא, ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב. ובתהו ליל
 ישימון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי אצטריך ליה למעבד. יסובבנהו: יסובב
 סבות, וייתי עלות, בגין דימנע מניה אינון מלין דנוקין ליה. יקיו ליה, ויפיק
 מניה דמא בישא. יבוננהו: יסתכל ויבין ההוא מרעא ממה הוי, ויסתכל בגין
 דלא יתרבי עלוי, וימאך ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא נטיר
 כדקא יאות, באינון משקי, באינון אסותא דאצטריכו ליה, ולא יטעי י בנייהו.
 דאלמלי יטעי, אפילו במלה חד, קב"ה חשיב על ההוא אסיא, כאלו שפיך דמא
 וקטליה.

חלופי גרסאות

ו ל"ג ב. ז יפקיד. ח מנייהו.

מסורת הוהר

ז (תהלים מא) בשלח קג צ"ה.

דרך אמת ו] אדם חכם נקרא בל"א קרט"א והוא ענין אוצר לפי שהחכם מלא כאוצר והוא נמצא תמיד באוצרי
 המלכים נקרא קרטנ"א כמבואר.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

רמט) דכד אזיל אסיא: וכן היה כתוב
 שם בספר. כשהולך רופא חכם אל חולה,
 ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ליל ישימון היינו,
 כי המחלות השורים עליו, מושיבים אותו
 בבית האסורים של המלך, במדבר ב'ישימון,
 ואם תאמר, כיון שהקב"ה צוה לתפשו בבית
 האסורים, לא ישתדל אדם אחריו להחזירו
 בתשובה. אינו כן, שהרי דוד אמר אשרי משכיל
 אל דל וגו'. אותו חולה השוכב בבית חוליו
 הוא דל. ואם חבירו רופא חכם הוא, הקב"ה
 נותן ברכות לכל מי שישתדל בו.

רנ) וההוא אסיא ימצאהו וגו': ומפרש
 דבריו. ורופא הוא. ימצאהו בארץ מדבר,
 דהיינו ששוכב בבית חליו. ובתהו ליל
 ישימון, שהמחלות מצירים אותו. מה הוא
 צריך לעשות. היינו יסובבנהו, יסובב סבות
 ויביא עלות וסבות, כדי שימנע ממנו אלו
 הדברים שמזיקים אותו, ויקיו ליה דם, ויוציא
 ממנו הדם הרע. יבוננהו, יסתכל ויבין המחלה

ממה

המקו את שעד כאן היו כתובים באותו ספר
 של הרופא. הנקרא קרטנא. ולאח"כ היה רושם
 במקרא הזה כל השמירה, שרופא חכם צריך
 לעשות לחולה בבית משכבו. כלומר שמדרך
 הרופא לרשום לפניו תחילה את המצב, שמצא
 בו את החולה ואח"כ רושם הרפואות. וכן היו
 מסודרים כאן באותו ספר, אלו המקראות,
 שמתחילה הזכיר הספר את המקראות, ימצאהו
 בארץ מדבר וגו', דהיינו המצב שבו נמצא
 החולה, ולאחר כך, היה רושם במקרא הזה
 שלאח"כ, שכתוב בו, כל השמירה שרופא חכם
 צריך לעשות לחולה השוכב בבית חוליו, בבית
 אסירי המלך, דהיינו שהם חולים מבחינת מה
 שאינם יכולים לעבוד את אדון העולם. קרטנא
 מפרש הוהר (דפוס ישן) להלן בהשמטות דף
 ש"ה: ששמו היה יודאן דקסרי. וקראו את
 שמו אסיא קרטינא. משום שהיה גדול על
 כל הרופאים ויקר בחכמה. כי קרטינא בלשון
 פרסי, פירושו יקר. עכ"ל.

(דפ"י דף רצ"ט ע"א)

רנא) בגין דקב"ה בעי, דאע"ג דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלכא, ואיהו אסיר בבי אסירי, דישתדל בר נש עליה, ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי. והוה אמר הכי. קודשא בריך הוא דן דינין דבני עלמא לעילא, הן למות הן * (לשרושי, הן לעקור, הן לענוש נכסין, וולאסורין. מאן דאתחזי לענוש נכסין, נפל בבי מרעיה, ולא יתסי, עד דיתן כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש בממוניה, ויהיב כל מה דאתגזר עליה, אתסי, ונפק מבי אסירי. וע"ד אצטריך לאשתדלא עליה דיתן עונשיה ויפוק.

רנב) מאן דיתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהבי ליה בבי אסירי, עד דישתרש מכלא. ולזמנין דישתרש משייפי, או מחד מנייהו, ולבתר יפקון ליה מבי אסירי. מאן דיתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל כופרא, וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב.

רנג) ועל דא אצטריך לאסיא חכים, לאשתדלא עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא, כ יאות. ואי לאו, יתן ליה אסוותא לנשמתיה, וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

רנד) א"ר אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסיא דא, ומספרא דא. בר מזמנא חדא, דאמר לי טייעא חדא, דשמע לאבוי, דאסיא חד הוה ביומוי, דכד הוה מסתכל

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (עזרא ז).

ט ל"ג ולאסורין. י מוסיף ויהיב ליה. כ ל"ג יאות.

מאמר

הסולם

מספרא דקרטנא אסיא

עונשו ויצא מבית האסורים. לשרושי פירושו לעקור אותו מן השורש אותו ואת בניו (עזרא ז).

רנב) מאן דיתחזי לשרושי כו': מי שנגזר עליו לעקרו מן השורש. תופסים אותו ונותנים אותו בבית האסורים עד שנעקר מכל. דהיינו עד שימות הוא ובניו. ולפעמים נעקר מאבריו או מאחד מהם, ובוה מתכפר לו, וא"כ מוציאים אותו מבית האסורים. מי שנגזר עליו למות, כך הוא. שמת. ואלו יתן כל כפר וכל כסף שבעולם, אינו ניצול.

רנג) ועל דא אצטריך כו': וע"כ צריך לרופא חכם, שישתדל עליו, אם יכול לתת לו רפואת הגוף, טוב. ואם לא, יתן לו רפואה לנשמתו, וישתדל על רפואת הנשמה. וזה הוא הרופא, שהקב"ה ישתדל עליו לברכו בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ היה כתוב בספרו של הרופא קרטנא הנ"ל).

רנד) א"ר אלעזר עד כו': אר"א, עד עתה

ממה חיתה, ויסתכל שלא תתרכה המחלה, וימעט אותה. ואחר כך יצרנהו כאישון עינו, כדי שיהיה נשמר כראוי באלו המשקים, ובאלו הרפואות הצריכות לו, שלא יטעה בהן. שאם יטעה אפילו בדבר אחד, וימות, הקב"ה חושב לאותו הרופא, כאלו שפך דם והרגו.

רנא) בגין דקב"ה בעי וכו': משום שהקב"ה רוצה, שאע"פ שאותו האדם הוא בבית האסורים של המלך, והוא אסור בבית האסורים, שאינו יכול להתיר את עצמו, ישתדל עליו אדם, ויעזור לו לצאת מבית האסורים. והוי אומר כך. הקב"ה דן דינים של בני העולם למעלה הן למות, הן לעקור אותו מן השורש, אותו ואת בניו. הן לעקור אותו שלא יהיה לו בנים, הן להענישו ברכושו, ולתת אותו בבית האסורים. מי שנגזר עליו לענוש רכוש, נופל בבית חוליו, ואינו נרפא, עד שיתן כל מה שנגזר עליו. אחר שנענש בכספו, ונתן כל מה שנגזר עליו אז הוא נרפא ויוצא מבית האסורים. וע"כ צריכים להשתדל עליו שיתן (דפו"י דף רצ"ט ע"א *) דף רצ"ט ע"ב)

בבינ, כד איהו בבי מרעיה, הוה אמר, דא חי ודא מת. והווא אמרין עליה דהוא זכאה קשוט, דחיל חטאה. וכל ׀ מה דלא יכיל ׀ למדבק מה דאצטריך, איהו הוה קני, ויהיב מדיליה. הוה אמרין, דלית חכים בעלמא כגיניה. ובצלוחיה הוה עביד יתיר, ממה דהוה עביד בידוי. וכדדמי לן, דא הוה ההוא אסיא.

רנה) אמר ההוא טייעא, ודאי ספרא דיליה בידי איהו, דקא יריתנא מאבי אבא, וכל מלוי דההוא ספרא, כלהו אתייסדון על רוזן דאורייתא, ורוזן סתימין אשכחנא ביה, ומלין דאסוותא סגיאיין, דאיהו אמר דלא יאות למפעל לון, בר ׀ אי איהו דחיל חטאה.

רנו) ואינון ממה דהוה עביד בלעם, דהוה לחיש לחישין על מרע, והוה אמר בפומי ואתסי מיד. וכלהו בריר לון בההוא ספרא. ואמר, דא אסור, ודא מותר למאן דדחיל חטאה. בגין דמרעין סגיאיין אמר, דתלייא אסוותא דלהון, בלחישו דפומא. ואינון מסטרא דנחש, ומנהון מסטרא דקסם. וכל אינון דאסור לומר בפומא, ואסור למעבד בעובדא, הוה אמר. עד דאשכחנא על מרעין ידיעאן דאצטריך לומר כך. ולנדויי בנדוי ׀ ובשמתא, על ההוא מרע. ואיהו תוהא סגי לגבן.

רנז) חדי ר' אלעזר, וחדו חברייא. א"ר אלעזר, אי ההוא ספרא הוה לגבן נחמי מה איהו אמר. אנא אמסר במסירה, על מנת לאחזאה לבוצינא קדישא. ותנינן, א"ר אלעזר, ההוא ספרא הוה בידי תריסר ירחי, ואשכחנא ביה נהורין עלאין ויקירין. כד מטינא לאינון רוזן דהוה מבלעם תוהנא.

חלופי גרסאות

׀ מוסיקי מן מה. ׀ בדפריי כתבו בצד אולי צ"ל למזבן. ׀ ל"ג אי. ׀ וכשעתא.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

בלעם, שהיה לוחש לחשים על המחלה, והיה אומר בפיו, ומיד נתרפא. וכולם מבוררים באותו ספר, ואומר זה אסור להשתמש בו, וזה מותר להשתמש בו למי שהוא ירא חטא. כי מחלות הרבה, אמר, שהרפואה שלהן תלויה בלחש הפה. והן מצד נחש (הנון והח' פתוחות) ומתן מצד קסם וכל אלו שאסור לומר בפה, ואסור לעשות מעשה, היה אומר שם. עד שמצאתי על מחלות ידועות שצריך לומר כך, ולנדות בנדוי וחרם, על אותה מחלה. והוא פליאה גדולה לנו.

רנז) חדי ר' אלעזר וכו': שמח ר' אלעזר ושמחו החברים. א"ר אלעזר, אם יהיה אצלנו אותו ספר נראה מה הוא אומר. ואני אמסור במסירה, כלומר שימסור לו הבסחה, על מנת להראות למאור הקדוש. לאביו רשב"י. ולמדנו, א"ר אלעזר, אותו ספר היה בידי י"ב חודש, ומצאתי בו אורות עליונים ויקרים, כשהגעתי לאלו הסודות שהיו מבלעם נפלאתי.

יומא

עתה לא שמעתי מרופא הוה, קרטנא, ומספר הוה. חוץ מפעם אחת, שאמר לי סוחר אחד, ששמע מאביו, שרופא אחד היה בימיו, שבשעה שהיה מסתכל באדם כשהוא בבית חוליו, היה אומר, זה חי וזה מת. והיו אומרים עליו שהוא צדיק אמת ירא חטא. וכל מה שהחולה לא היה יכול להשיג מה שצריך, היה הוא קונה ונותן משלו. והיו אומרים שאין חכם בעולם כמוהו. ובתפלתו היה עושה יותר, ממה שהיה עושה בידוי. וכנראה לנו, שזה היה אותו הרופא, קרטנא.

רנה) אמר חזווא טייעא וכו': אמר אותו סוחר, ודאי שהספר שלו, של אותו הרופא, הוא בידוי, שירשתי אותו מאבי אבא, וכל דבריו של אותו ספר, כולם נתיסדו על סודות התורה, וסודות סתומים מצאתי בו. ודברי רפואה הרבה, שהוה אמר עליהם שאינו ראוי לפעול עמהם חוץ אם הוא ירא חטא.

רנז) ואינון ממה דחזוה וכו': והם, הרפואות הכתובים שם, הם ממה שהיה עושה

(דפריי דף רצ"ט ע"ב)

רנח) יומא חד לחישנא באתר חד, והוּו אתוּון סלקן ונחתן. עד דחמינא כחלמא, ואמר לי מה לך למיעל בתחומא דלא דילך, ולא אצטרריך לך. אתערנא, זי ואבאיש קמאי, על רזין סתימין דהוּו תמן. שדרנא לההוא יודאי, ורי יוסי ברי יהודה שמיה, ויהיבנא ליה ספרא.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא, מאינון שמהן דמלאכין דשדר ליה בלק, ולא הוּו מסתדרן על תקונייהו כדקא יאות. אבל כמה זיני אסוותא אשכחנא ביה, דקא מתתקני על תקוני אורייתא, ורזין סתימין דילה. וחמינא זיני דאינון בחסידותא. וצלותין ובעותין לקב"ה. ואי תימא, דהוּו עביד אסוותא בפסוקי אורייתא, או ברזין דאורייתא. ח"ו. אלא הוּו אמר רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין. אמיןא בריך רחמנא, דאחכים לבני נשא מחכמתא דלעילא.

רס) ומאינון מלין דבלעם נסיבנא, וחמינא בהו דלא הוּו בעלמא חכים בחרשין כגיניה. אמיןא, בריך רחמנא דבטל מעלמא חרשין, דלא יטעון בני נשא מבתר דחלתא דקב"ה ית' וית' שמו אמן. ע"כ. פ
ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

פ ל"ג דאינון. פ בדפו"י כתבו מכאן חזור לפרשת בלק א"ר אלעזר בלעם חייבא מאן קטיל וכו' ד קנא : דרך אמת ז] והרע לי מאד. ח] מיני רפואה.

מספרא דקרטנא אטיא

הסולם

מאמר

שהם בחסידות, ותפלות ובקשות להקב"ה. ואם תאמר שהיה עושה רפואה בדברי תורה, או בפודות התורה, הם ושלום, כי אפור לעשות כן, אלא היה אומר סודות התורה, ועל פי סוד ההוא היה ממציא סודות של רפואה כאלו, שמעולם לא ראיתי כמוהם. אמרתי ברוך הרחמן, שהחכים את בני אדם, מן החכמה שלמעלה.

רס) ומאינון מלין דבלעם וכו' : ומאלו הדברים של בלעם לקחתי, וראיתי בהם, שלא היה בעולם חכם בכשפים כמוהו. אמרתי, ברוך הרחמן שביטל הכשפים מן העולם, שלא יטעו ויסירו בני אדם מאחר יראתו של הקב"ה, יתעלה ויתברך שמו, אמן. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

רנח) יומא חד לחישנא וכו' : יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות. עד שראיתי בחלום, ואמר לי, מה לך להכנס בגבול שאינו שלך, ואינו צריך לך. והקיצותי. והיה רע לפני, להפרד מן הספר, משום סודות הסתומים שהיו בו. שלחתי אל אותו יהודי, ורי יוסי ברי יהודה שמו, ונתתי לו את הספר.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא וכו' : ובסודות של בלעם מצאתי מאלו שמות המלאכים, ששלח אליו בלק, ולא היו מסודרים על תקונם כראוי. אבל כמה מיני רפואה מצאתי בו, בספר הנ"ל, שהם מתוקנים על תקוני התורה, ועל הסודות הסתומים שבה, וראיתי (דפו"י דף רצ"ט ע"ב)

פליק פרשת האזינו וכל ספר הזהר.

אמר המחבר, ההשמטות המובאות בזהר בדפוסים ישנים,

הן לקוחות מזהר חדש. אי"ה, כשאבאר את הזהר חדש,

יתבארו אף הם. וכן אני חושב לבאר את ספר הבהיר. אי"ה.